

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

YASAMA DÖNEMİ

24

YASAMA YILI

4

SIRA SAYISI: 674

SON YILLARDA TÜRK SPORUNDA
YAŞANAN DOPİNG SORUNUNUN
ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN
ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ
AMACIYLA KURULAN

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU
RAPORU

Nisan 2014

İÇİNDEKİLER

İÇİNDEKİLER	I
TABLOLAR	VII
ŞEKİLLER	VII
KISALTMALAR TABLOSU	VIII
KOMİSYON BAŞKANININ SUNUŞU.....	XII
ÖNERGE METİNLERİ	1
TAKDİM YAZISI	29
KOMİSYONUN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI	30
A. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİNİN KONUSU VE ÖZETİ.....	30
B. KOMİSYONUN KURULUŞU, GÖREV SÜRESİ VE KOMİSYON ÜYELERİ.....	31
C. KOMİSYONUNUN ÇALIŞMA SÜRECİ HAKKINDA USUL VE ESASLAR	33
D. KOMİSYONDA GÖREVLENDİRİLEN UZMANLAR	34
E. KOMİSYON ÇALIŞMALARI	36
<i>E.1. Komisyonunda Yapılan Toplantılar.....</i>	<i>36</i>
<i>E.2. Yurt İçinde Yapılan İncelemeler, Çalışma Ziyaretleri ve Diğer Faaliyetler ...</i>	<i>41</i>
E.2.1. Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezine Gerçekleştirilen	
13.12.2013 Tarihli Çalışma Ziyareti	41
E.2.2. RTÜK Başkanlığına Gönderilen 14.01.2014 Tarihli Yayın İlkeleri ile	
İlgili Tavsiye Yazısı	41
E.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığında Gerçekleştirilen 06.02.2014 Tarihli	
Çalışma Ziyareti	43
E.2.4. İstanbul’da Yapılan 15.03.2014 Tarihli Bilimsel Toplantıya Katılım.....	43
E.2.5. Basın Toplantısı	43
<i>E.3. Yurt Dışında Yapılan İncelemeler</i>	<i>43</i>
E.3.1.İngiltere’de Yapılan İncelemeler	44
E.3.2. Norveç’te Yapılan İncelemeler.....	44
F. KOMİSYONA SUNULAN RAPORLAR	45
MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU	46

BİRİNCİ BÖLÜM

SPORDA DOPİNG KAVRAMI, DOPİNGLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI VE ULUSAL HUKUKSAL - KURUMSAL ÇERÇEVE

1.1. SPORDA DOPİNG KAVRAMI VE TANIMI	47
<i>1.1.1. Sporda Doping Kavramı ve Tanımı</i>	<i>47</i>
<i>1.1.2. Dopingin Tarihçesi.....</i>	<i>48</i>
1.2. ULUSLARARASI KURUMSAL YAPI VE HUKUKSAL DÜZENLEMELER	54
<i>1.2.1. Uluslararası Kurumsal Yapı.....</i>	<i>55</i>
<i>1.2.1.1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)</i>	<i>55</i>
<i>1.2.1.2. Avrupa Konseyi</i>	<i>56</i>
<i>1.2.1.3. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA-World Anti-Doping</i>	

<i>Agency)</i>	57
<i>1.2.1.4. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC-International Olympic Committee)</i>	59
<i>1.2.1.5. Uluslararası Paralimpik Komitesi</i>	60
<i>1.2.1.6. Uluslararası Spor Federasyonları</i>	60
<i>1.2.2. Uluslararası Yargısal Kurumlar</i>	62
<i>1.2.2.1. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS-Court of Arbitration for Sport)</i>	62
<i>1.2.2.2. IOC Disiplin Kurulu</i>	63
<i>1.2.2.3. Uluslararası Spor Federasyonları Tahkim Kurulları</i>	63
<i>1.2.2.4. Uluslararası Spor Federasyonları Disiplin Kurulları</i>	64
<i>1.2.3. Uluslararası Dopingle Mücadele Mevzuatı</i>	65
<i>1.2.3.1. Avrupa Konseyi Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi</i>	65
<i>1.2.3.2. UNESCO Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi</i>	66
<i>1.2.3.3. Dünya Dopingle Mücadele Kuralları</i>	67
<i>1.2.3.4. IOC Dopingle Mücadele Kuralları</i>	68
<i>1.2.3.5. Uluslararası Spor Federasyonları Dopingle Mücadele Kuralları</i>	68
<i>1.2.4. Avrupa Birliğinde Kurumsal Yapı ve İlgili Mevzuat</i>	69
1.3. TÜRKİYE'DE DOPİNGLE MÜCADELENİN KURUMSAL VE HUKUKSAL YAPISI	70
<i>1.3.1. Türkiye de Dopingle Mücadelenin Kurumsal ve Hukuksal Gelişimi</i>	70
<i>1.3.2. Hukuksal Yapı</i>	72
<i>1.3.3. Kurumsal Yapı ve İşleyiş</i>	73
<i>1.3.3.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı</i>	74
<i>1.3.3.2. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Dopingle Mücadele Komisyonu</i>	77
<i>1.3.3.3. Türkiye Doping Kontrol Merkezi (TDKM)</i>	82
<i>1.3.3.4. Sağlık Bakanlığı</i>	83
<i>1.3.3.5. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı</i>	86
<i>1.3.3.6. Kurumsal İşbirliğine Yönelik Son Dönem Çalışmalar</i>	92
<i>1.3.3.7. Kamu Kurumları Dışındaki Kurumların Dopingle Mücadele Sürecindeki Roller</i>	96
1.4.DOPİNGLE MÜCADELEDE BAZI ÜLKE ÖRNEKLERİ	97
<i>1.4.1. Birleşik Krallık</i>	97
<i>1.4.2. Norveç</i>	105
<i>1.4.3. Fransa</i>	112
<i>1.4.4. Fransa Senatosu Araştırma Komisyonunun Önerileri: Dopingle Mücadelenin Yedi Dayanağı</i>	114
BİRİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA	120

İKİNCİ BÖLÜM

DOPİNGİN KAPSAMI, DOPİNGE YÖNELİMİN NEDENLERİ VE ANALİZ METODLARI

2.1. DOPİNGİN KAPSAMI	123
<i>2.1.1. Dopingin Tanımı</i>	123
<i>2.1.2. Yasaklı Maddeler ve Yöntemlerin Kapsamının Belirlenmesi</i>	123
<i>2.1.3. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası</i>	126
2.2. DOPİNGE YÖNELİMİN NEDENLERİ	127
<i>2.2.1. Karar Verme Sürecindeki Etmenler ve Tutum-Davranış İlişkisi</i>	128

2.2.2. Doping Yönelimde Temel Nedenler	129
2.3. SPORDA YASAKLI MADDE VE YÖNTEMLER	136
2.3.1. Yasaklı Maddeler ve Yöntemler Listesi	136
2.3.2. Sporda Kullanılması Yasaklı Maddelerin Etkileri ve Yan Etkilerine Genel Bir Bakış	137
2.3.2.1. Kullanımı Her Zaman Yasaklı Olan Maddeler ve Yöntemler	137
2.3.2.1.1. Yasaklı Maddeler	137
2.3.2.1.2. Yasaklı Yöntemler	143
2.3.2.2. Müsabaka Sırasında Kullanımı Yasaklı Maddeler	144
2.3.2.3. Bazı Spor Dallarında Kullanımı Yasaklı Maddeler	147
2.4. YASAKLI MADDE VE YÖNTEMLERİN ANALİZ METODLARI	148
2.4.1 Yasaklı Madde ve Yöntemlerin Tespitinde Akredite Laboratuvarların İşlevi	148
2.4.2. Yasaklı Madde ve Yöntemlerin Tespitine İlişkin Analiz Metodları	149
2.4.3. Sporcu Biyolojik Pasaportu	149
2.5. ÜLKEMİZDE SPORDA YASAKLI MADDE KAPSAMINDA OLAN İLAÇLAR VE GIDA TAKVİYELERİ	151
2.5.1. Yasaklı Madde Kapsamında Olan İlaçlar	151
2.5.2. Gıda Takviyelerinin Yanlış ve Kötüye Kullanımı	152
İKİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA	153

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SPORUNDA DOPİNGLE MÜCADELE İLGİLİ TEMEL SORUNLAR

3.1. ARAŞTIRMA KOMİSYONUNUN KURULMA GEREKÇESİ	157
3.1.1. Sporda Doping Sorununun Kamuoyunun Gündemine Gelmesi: Temel Nedenler ve Bulgular	157
3.1.2. Araştırma Önergelerinde Öne Çıkan Temel Gerekçeler	160
3.2. KOMİSYON ÇALIŞMALARINDA ORTAYA ÇIKAN SORUN ALANLARI VE TESPİTLER	161
3.3. SPORDA DOPİNGİN EKONOMİK BOYUTU	162
3.4. DOPİNGLE MÜCADELEYLE İLGİLİ KAMU POLİTİKASI VE UYGULAMADAN KAYNAKLANAN TEMEL SORUN ALANLARI	169
3.4.1. Sporcu ve Antrenör Yetiştirilmesi ve Eğitiminden Kaynaklanan Temel Sorunlar	169
3.4.1.1. Sporcu Seçimi, Yetiştirilmesi ve Eğitimi	169
3.4.1.2. Antrenör Yetiştirilmesi ve Eğitimi	177
3.4.2. Türkiye’de Spor ve Yarışma Algısı	180
3.4.3. Doping Mücadelede Sporcu Sağlığı Organizasyonunun Yetersizliği	183
3.4.3.1. Mevcut Sporcu Sağlığı Organizasyonu	183
3.4.3.2. Doping Mücadelede Sporcu Sağlığı Organizasyonunun Önemi	185
3.4.4. Doping Mücadele’de Kurumlar Arası Koordinasyon Sorunu	187
3.4.5. Federasyonların Yapısı	189
3.4.6. Türkiye’de Akredite Laboratuvar Sorunu	190

3.4.7. <i>Dopingle Mücadelede Hukuksal Sorunlar</i>	191
3.5. HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN DOPİNG SORUNU	194
3.5.1. <i>Doping Maddelerinin Kullanımı</i>	196
3.5.1.1. <i>Doping Maddelerinin Çocuk ve Gençlerde Kullanım</i>	196
3.5.1.2. <i>Doping Maddelerinin Güvenlik Güçleri, Suçlular ve Vücut Geliştiriciler Tarafından Kullanımı</i>	198
3.5.1.3. <i>Ülkemiz Açısından Durum</i>	200
3.5.2. <i>Sporcu Gıdaları Dâhil Tüm Gıda Takviyelerine Yasaklı Madde Bulaşması</i>	201
3.5.3. <i>Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarına Kolay Erişim ve Satışının Denetimi Sorunu</i>	205
3.5.3.1. <i>Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarına Posta veya Hızlı Kargo Yoluyla Kolay Erişim Sorunu</i>	205
3.5.3.2. <i>Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının Özel Spor Salonlarında Satışının Denetimi Sorunu</i>	206
3.5.3.3. <i>Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının İnternet ve Televizyon Üzerinden Satışına, Reklamına ve Tanıtımına Yönelik Denetim Sorunu</i>	208
3.6. KAMUOYU VE SPOR MEDYASI'NIN SPORDA DOPİNG SORUNUNA YAKLAŞIMI	209
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM KAYNAKÇA	213

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SPORUNDA DOPİNGİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE POLİTİKALARI	217
4.1.1. <i>Gençlik ve Spor Bakanlığının Önerileri</i>	217
4.1.2. <i>Sağlık Bakanlığının Önerileri</i>	218
4.1.3. <i>Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Önerileri</i>	218
4.1.4. <i>TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu Önerileri</i>	219
4.2. DOPİNGLE MÜCADELEDE KAMUOYUNUN BİLİNÇLENDİRİLMESİ VE EĞİTİM	225
4.2.1. <i>Dopingle Mücadele Kamuoyunun Doğru Yönlendirilmesi Alanında Spor Medyası ile İlgili Öneriler</i>	226
4.2.2. <i>Dopingle Mücadele için Eğitimin Genel Çerçevesi: Bir Model Önerisi</i> ..	227
4.2.3. <i>Sporcu Eğitimi Önerileri</i>	228
4.2.4. <i>Antrenör Eğitimi Konusunda Öneriler</i>	233
4.3. DOPİNGLE MÜCADELEDE ETKİLİ HUKUKSAL VE KURUMSAL YAPI.....	234
4.3.1. <i>Hukuksal Yapı</i>	236
4.3.2. <i>Kurumsal Yapı</i>	239
4.4. DOPİNGLE MÜCADELEDE SPORCU SAĞLIK SİSTEMİNİN ÖNEMİ VE ÖNERİLER	241
4.4.1. <i>Dopingle Mücadelede Sporcu Sağlık Sisteminin Önemi</i>	241
4.4.2. <i>Dopingle Mücadelede Sporcu Sağlık Sistemi: Bir Model Önerisi</i>	242
4.5. HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER	244

4.6. DOPİNGLE MÜCADELEDE ETKİLİ DENETİM SİSTEMİ.....	248
4.6.1. <i>Sporla Yasaklı Maddelere Erişimin Denetlenmesi</i>	248
4.6.2. <i>Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdaları ile Dopingli Madde İçeren Ürünlerin Kaçak Yollarla Ülkeye Girişinin Önlenmesine Yönelik Öneriler</i>	249
4.6.3. <i>Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının Özel Spor Salonlarında Satışının Denetimi ile İlgili Öneriler</i>	250
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM KAYNAKÇA	251

BEŞİNCİ BÖLÜM

AT YARIŞLARINDA DOPİNGLE MÜCADELE, HUKUKSAL VE KURUMSAL YAPI

5.1. AT YARIŞLARINDA DOPİNGLE MÜCADELENİN KAPSAMI VE TANIMI...	253
5.1.1. <i>At Yarışlarında Doping Kavramı ve Tanımı</i>	253
5.1.2. <i>At Yarışlarında Doping Tarihçesi</i>	253
5.1.3. <i>Yarış Atlarında Doping Kapsamı</i>	254
5.1.3.1. <i>At Yarışlarında Yasaklı Madde ve Yöntemler</i>	257
5.1.3.2. <i>Antrenmanlarda İlaç Kullanımı</i>	261
5.2. AT YARIŞLARINDA HUKUKSAL VE KURUMSAL YAPI.....	262
5.2.1. <i>At Yarışlarının Hukuksal Altyapısı</i>	262
5.2.2. <i>At Yarışlarının Kurumsal Yapısı</i>	266
BEŞİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA	268

ALTINCI BÖLÜM

RAPORA EK DOKÜMANLAR

6.1. EK: 19 EKİM 2005 TARİHLİ UNESCO SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ.....	269
6.2. EK: 31 ARALIK 2014 TARİHİNE KADAR GEÇERLİ TÜRKİYE DOPİNGLE MÜCADELE TALİMATI.....	277
6.3. EK: DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI 2014 YILI YASAKLILAR LİSTESİ.....	315
6.4. EK: SPOR HİZMET VE FAALİYETLERİNDE ÜSTÜN BAŞARI GÖSTERENLERİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK VE DİĞER İLGİLİ YÖNETMELİKLER.....	318
6.5. EK: 2013 YILINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN KURUMLAR ARASI DOPİNGLE MÜCADELE TOPLANTILARI.....	322
6.6. KOMİSYON TOPLANTI TUTANAKLARI ÖZETLERİ	325
RAPORA İLİŞKİN KARAR CETVELİ	361
RAPORA EK GÖRÜŞ 1	363
RAPORA EK GÖRÜŞ 2	369

TABLolar

Tablo 1.1. Komisyon Üyeleri ve Seçim Çevreleri	33
Tablo 1.2. Komisyonda Görevlendirilen Uzmanlar Listesi	34
Tablo 1.3. Komison Çalışmalarına Katkı Sunan Uzman ve Akademisyenler Listesi	35
Tablo 1.4. Komisyona Sunulan Raporlar	45
Tablo 2.1. Dopinge Yönelimde Risk Faktörleri	132
Tablo 3.1. 2003- 2013 Yıllarına Ait Doping Numunesi Analiz Sayıları ve Dopingli Çıkan Sporcu Sayıları	158
Tablo 3.2. 2003-2013 Yakalanan Kaçak İlaç Değerleri (TL)	167
Tablo 3.3. 2003-2013 Yılları Arasında Genel Olarak Gıda Takviyesi Şeklindeki Müstahzar Ürünler İthalat ve İhracat Değerleri	168
Tablo 3.4. Bazı Ülkelerdeki Spor Kulüplerine İlişkin İstatistikler (2011 yılı itibarıyla)	174
Tablo 3.5. Yıllar İtibarıyla SGM Tarafından Spor Kulüplerine Tahsis Edilen Kaynak	175

ŞEKİLLER

Şekil 2.1. Performans Artırmada Yaşam Döngüsü Modeli	128
Şekil 2.2. Tutumlar, Spor Yönelimi ve Doping Davranışı İlişkisi	129
Şekil 2.3. Dopinge Yönelim Süreci	131

KISALTMALAR TABLOSU

AAS	Anabolik Androjenik Steroidler
AB	Avrupa Birliği
ACTH	Adrenokortikotrofik Hormon
ADAMS	Dopingle Mücadele Uygulama ve Yönetim Sistemi
ADD	UNESCO Bilgi Veritabanı
ADNKS	Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi
AFDK	Amatör Futbol Disiplin Kurulu
AFLD	Fransız Dopingle Mücadele Ajansı
AIDS	Kazanılmış İmmun Yetmezlik Sendromu
AMPD	Fransa Dopingi Önleme Sağlık Birimi
AMPK	AMP-ile Etkinleştirilmiş Protein Kinaz
AORC	Association of Official Racing Chemist
AR-GE	Araştırma ve Geliştirme
BADNAG	Bağımsız Doping Numune Alım Görevlileri Başkanlığı
BİMER	Başbakanlık İletişim Merkezi
BM	Birleşmiş Milletler Örgütü
BTk	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
CAHAMA	<i>Ad hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency</i> – Dünya Dopingle Mücadele Ajansı Özel Avrupa Komitesi
CAS	<i>Court of Arbitration for Sports</i> – Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi
CDC	<i>Centers for Disease Control and Prevention</i> (ABD) – Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezi
CERA	Metoksipolietilen Glikol-Epoetin Beta
CG	Koryonik Gonadotropin
CIGEPS	Avrupa Konseyi ve Beden Eğitimi ve Spor Hükümetlerarası Komitesi
DDMK-Code	Dünya Dopingle Mücadele Kuralları
dEPO	Darbepoetin
DKG	Doping Kontrol Görevlisi
DMSO	Dimethyl Sulfoxide
DNA	Deoksiribo Nükleik Asit
EPO	Eritropoietin
EUROPOL	Avrupa Polis Ofisi
FAI	Uluslararası Hava Sporları Federasyonu

FGFs	Hepatosit Büyüme Faktörü
FIA	Uluslararası Otomobil Sporları Federasyonu
FIBA	Uluslararası Basketbol Federasyonları Birliği
FIFA	Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği
FILA	Uluslararası Güreş Federasyonları Birliği
FIM	Uluslararası Motorsiklet Sporları Federasyonu
FIMS	Uluslararası Spor Hekimliği Federasyonu
FINA	Uluslararası Yüzme Federasyonu
FIS	Uluslararası Kayak Federasyonu
GC-IRMS	Gaz Kromatografisi-İzotop Oranı Kütle Spektrometresi
GC-MS	Gaz Kromatografisi-Kütle Spektrometresi
GC-MS/MS	Gaz Kromatografisi-Sıralı Kütle Spektrometresi
GC-NPD	Kromatografisi-Azot Fosfor Dedektörü
GSB	Gençlik ve Spor Bakanlığı
GSGM	Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü
HGF	Hepatosit Büyüme Faktörü
HGH	İnsan Büyüme Hormonu
HIF	Hipoksi ile İndüklenebilir Faktörü
HSYK	Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu
IAAF	<i>International Association of Athletics Federations</i> – Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği
IADA	<i>International Anti-Doping Arrangement</i> – Uluslararası Dopingle Mücadele Birliği
ICAS	<i>The International Council of Arbitration for Sport</i> – Uluslararası Spor Tahkim Konseyi
IFHA	Uluslararası At Yarışı Otoriteleri Federasyonu
IGF	Uluslararası Golf Federasyonu
IGF-1	İnsülin-Benzeri Büyüme Faktörü-1
ILAC	Uluslararası Laboratuvar Akreditasyon Kurumu
ILAC-G7	Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği İçin Genel Şartlar
ILAC-G7 Kısım B	Yasaklı Maddelerin Varlığının Tespit Edilmesine Yönelik Kılavuz
INADO	<i>Institute of National Anti-Doping Organisations</i> – Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşları Enstitüsü

INTERPOL	Uluslararası Polis Teşkilatı
IOC	Uluslararası Olimpiyat Komitesi
IPC	Uluslararası Paralimpik Komitesi
IPC, ISSF	Uluslararası Atıcılık Federasyonu
ISO/IEC 17025	At Yarışçılığı Laboratuvarları İçin Akreditasyon Şartları ve Çalışma Kriterleri
ISO/IEC 17025:2005	Laboratuvarlar Arası Mukayeselerde Görev Almaya İlişkin Belge
ISO1705	Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yeterliliği için Genel Şartlar Standardı
IWF	Uluslararası Halter Federasyonu
İTS	İlaç Takip Sistemi
KEM	Kamp Eğitim Merkezleri
LC-MS/MS	Yüksek Basıncılı Sıvı Kromatografisi-Sıralı Kütle Spektrometresi
MEB	Millî Eğitim Bakanlığı
MGF's	Mekano Büyüme Faktörleri
NCA	<i>National Crime Agency</i> – Ulusal Suç Ajansı
NIC	Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu
OCLAESP	Çevre ve Kamu Sağlığına Karşı Risklerle Mücadele Merkez Ofisi
OKS	Orta Öğretim Kurumları Seçme ve Yerleştirme Sınavı
PANGEA	İlaç Kaçakçılığını Önlemeye Yönelik Bir Uluslararası Operasyon Adı
PDGF	Trombosit Kaynaklı Büyüme Faktörü
PFDK	Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu
PPAR	Peroksisom Proliferatörle Etkinleştirilmiş Reseptör
RNA	Ribo Nükleik Asit
RTÜK	Radio ve Televizyon Üst Kurulu
SARM	Seçici Androjen Reseptör Modulatorleri
SBS	Seviye Belirleme Sınavı
SEM	Sporcu Eğitim Merkezi
SERM	Seçici Östrojen Reseptörü Modulatorleri
SESAM	Sporcu Sağlık Eğitim ve Araştırma Merkezi (Olimpiyat Hazırlık Merkezi)
SGM	Spor Genel Müdürlüğü
STK	Sivil Toplum Kuruluşları
TAKİ	Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası
TAKİK	Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Komisyonu
TBESF	Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonları

TBMM	Türkiye Büyük Millet Meclisi
TDKM	Türkiye Doping Kontrol Merkezi
TDMT	Türkiye Doping Mücadele Talimatı
TFF	Türkiye Futbol Federasyonu
THC	Delta 9-Tetrahydrocannabinol
TİB	Telekomünikasyon İletişim Başkanlığı
TMOK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi
TMOK-DMK	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu
TÜRKAK	Türk Akreditasyon Kurumu
UEFA	Avrupa Futbol Federasyonları Birliği
UIM	Uluslararası Sürat Tekneciliği Federasyonu
UKAS	Birleşik Krallık Akreditasyon Servisi
UKSC	Birleşik Krallık Spor Konseyi
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization – Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü
UNSS ve UGSEL	Fransa Orta Dereceli Okul Spor Dernekleri
UOK	Ulusal Olimpiyat Komitesi
ÜDTS	Ürün Doğrulama ve Takip Sistemi
VEGF	Vasküler-Endotelial Büyüme Faktörü
WA	Dünya Okçuluk Federasyonu
WADA	<i>World Anti-Doping Agency</i> – Dünya Doping Mücadele Ajansı
WCBS	Dünya Bilardo Federasyonu
WDF	Dünya Dart Federasyonu
WKF	Dünya Karate Federasyonu
YÖK	Yükseköğretim Kurulu

KOMİSYON BAŞKANININ SUNUŞU

Günümüzde spor, farklı kültürleri ve toplumları bir araya getiren, toplumsal ve toplumlar arası dayanışmanın pekiştirilmesinde çok önemli rol üstlenen bir sosyal olgudur. Spor, sağlıklı nesillerin yetişmesinde, halk sağlığının korunmasında, toplumsal barışın tesis edilmesinde ve geliştirilmesinde önemli bir yere sahiptir. Bugün, tüm ülkeler, spora büyük bir önem atfetmekte ve uluslararası spor organizasyonlarında ön sıralarda yer alabilmek için yoğun mücadeleler vermektedir. Olimpiyatlar ve dünya şampiyonaları gibi büyük spor organizasyonlarını gerçekleştirmek ve sporda başarılar kazanmak, hem ülke tanıtımı hem de uluslararası kamuoyunda saygınlık ve prestij açısından çok büyük önem taşımaktadır.

Sportif alanda kazanılan başarılar ve tesisleşme yatırımlarındaki artış, Türkiye’de sporun toplumda yaygınlaşmasına önemli katkı sağlamıştır. Türkiye son yıllarda birçok spor branşında uluslararası başarılar elde etmiştir. Örneğin, son yıllarda gerçekleştirilen olimpiyatlara katılım dikkate alındığında, gerek sporcu gerekse branş sayısında artış meydana gelmiştir. 2000 yılında olimpiyatlara 11 branşta 59 sporcu ile katılım sağlanırken, bu sayı 2012 yılında 16 branş ve 114 sporcuya ulaşmıştır. Yine de Türkiye’deki genç nüfus sayısı dikkate alındığında, sportif başarılar açısından Türkiye’nin daha iyi bir konumda bulunması gerekmektedir.

2003-2013 yıllarını kapsayan on yıllık dönemde, spor tesislerinin bölgesel ve branşlar bazında dengeli şekilde dağılımına yönelik bir politika yürütülmüştür. Bu dönemde, sportif altyapı ve tesis yatırımında toplamda 2 milyar 698 milyon liralık harcama gerçekleştirilmiştir. Aynı dönemde spor federasyonlarına toplam 1 milyar 788 milyon liralık kaynak aktarılmıştır. Bu doğrultuda Hükümetimiz, spor alanında Cumhuriyet tarihinin en büyük yatırımlarını gerçekleştirmiştir. Toplumun spora olan ilgisi bu dönemde eskiye oranla daha da artmıştır. Tesisleşmede belirli bir aşama kaydedilmiştir. Ancak bununla beraber, sporun toplumsal boyutta gelişip yaygınlaşması konusunda henüz istenilen düzeye ulaşılmadığı görülmektedir. Oysa tesisleşmede gerçekleştirilen bu büyük atılımlar, bu tesislerde spor yapan bireylerin sayısı artırılarak taçlandırılmalıdır.

Türk sporunun olimpiyatlar gibi uluslararası sportif yarışmalardaki başarılarını artırmak ve gençlerin spora yönelimlerini teşvik etmek amacıyla spor hizmet ve faaliyetlerinde üstün başarı gösterenlere ödül verilmektedir. Bu kapsamda, 2003-2013 yıllarını kapsayan on yıllık dönemde, 13.069 kişiye toplamda 123 milyon lira ödül

verilmiştir. Ayrıca, olimpiyat sporcularının yetiştirilmesi ve teşvik edilmesi amacıyla 2012 Olimpiyat Oyunları hazırlık sürecinde 1.000 sporcuya maddi destek verilirken, 2020 yılı sonuna kadar ise olimpiik ve paralimpiik spor dallarında en az yıldızlar seviyesinde olmak kaydıyla 4.000 sporcuya maddi destek verilecektir.

Türkiye’de, son yıllarda spora verilen önemin bir başka göstergesi de, TBMM’de sporla ilgili olarak iki Meclis araştırma komisyonu kurulmasıdır. Bu komisyonlardan birincisi 22. Yasama Döneminde, 04.01.2005 tarihinde, kurulan ve Başkanlığını Ankara Milletvekili Haluk İPEK’in yaptığı “Türk Sporunda Şiddet, Şike, Rüşvet ve Haksız Rekabet İddialarının Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan” Meclis Araştırması Komisyonudur. Bu Araştırma Komisyonu Raporu’nda, Türk sporunda doping sorunu üzerinde de durulmuş ve dopingle mücadele konusunda önerilere yer verilmiştir. Diğer Meclis araştırma komisyonu ise 23. Yasama döneminde, 24.11.2010 tarihinde, kurulan ve Başkanlığını İstanbul Milletvekili Nazım EKREN’in yaptığı “Spor Kulüplerinin Sorunları ile Sporda Şiddet Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan” Meclis Araştırması Komisyonudur. Bu Araştırma Komisyonunun hazırladığı Rapor, 31.03.2011 tarihli ve 6222 sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun, TBMM tarafından kabul edilerek yürürlüğe girmesinde öncü bir rol üstlenmiştir.

Çağımızda toplumsal yaşamdaki yeri ve önemi giderek artan sporda, doping kullanımının son yıllarda yaygınlaştığı, yıldız ve genç yaş gruplarındaki sporculara kadar sirayet ettiği göze çarpmaktadır. Açık ve adil rekabet prensibini hiçe sayan doping, tüm dünyada spor için ciddi bir tehlike ve tehdit oluşturmaktadır.

Doping, Dünya Dopingile Mücadele Ajansı (*WADA*) tarafından yayımlanan Yasaklılar Listesi’nde bulunan yasaklı maddelerin veya yöntemlerin kullanımı olarak bilinmektedir. Ancak günümüzde yeni tanımlamalara göre, yasaklı maddeleri ve yöntemleri kullanmaya teşebbüs etme, bulundurma ve ticaretini yapmanın yanı sıra; doping kontrolünde hile yapma, doping kontrolüne katılmama, doping yapan sporculara yardımcı olmada dopingile mücadelede kural ihlali olarak kabul edilmektedir.

Yasaklı madde ve yöntemlerin bir kısmı tedavi amaçlı ilaç olarak yasal olarak üretilirken büyük bir çoğunluğu da illegal olarak üretilip diğer uyuşturucu maddelerle birlikte kaçakçılığı yapılmaktadır. Tüm dünyada doping olarak kullanılan bu yasaklı madde ve yöntemlerin yıllık pazarının 10-12 milyar dolar olduğu tahmin edilmektedir.

Dünyada dopingin tarihçesi eski çağlara kadar uzanmakla birlikte dopingle mücadelenin yaklaşık yüzyıllık bir geçmişi vardır. “Sporun kanseri” olarak da tanımlanan doping sorunuyla mücadelede bütün ülkeler ellerinden gelen gayreti göstermektedirler. 1999 yılında Dünya Dopingle Mücadele Ajansının (*WADA*) kurulması ile dopingle mücadele yeni bir ivme kazanmıştır. *WADA*, bu bağlamda en yetkili uluslararası organ konumundadır. *WADA*, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*), Uluslararası Spor Federasyonları ve ulusal dopingle mücadele kuruluşlarıyla işbirliği içinde hareket etmektedir.

Uluslararası mevzuat boyutunda doping konusunda en önemli düzenlemelerden biri *WADA* tarafından yayımlanan Dünya Dopingle Mücadele Kurallarıdır. En son hâli 2009 yılında yayımlanan bu kuralların, 2015 yılında yürürlüğe girecek olan yeni hâli, 2013 yılının Kasım ayında Güney Afrika’nın Johannesburg kentinde yapılan Dünya Dopingle Mücadele Konferansı’nda onaylanmıştır. Mevcut “Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına göre sporculara ilk dopingle mücadele kural ihlallerinde 2 yıl spordan men cezası verilmekteyken, 2015 yılından itibaren bu süre 4 yıla çıkarılmıştır.

Dünyada, sporda dopingle mücadelede uluslararası düzeyde yaşanan bu gelişmeler, ulusal düzeyde dopingle mücadele kurumlarını da dopingle daha ciddi mücadele etmeye zorlamaktadır. Örneğin, ABD Anti-Doping Ajansı (*USADA*), 1999-2005 yılları arasında bisiklet sporunun en önemli organizasyonu olan Fransa Bisiklet Turu’nu aralıksız 7 yıl kazanarak gelmiş geçmiş en büyük bisikletçiler arasına giren, Lance ARMSTRONG’un, doping yaptığı suçlamasıyla yedi Fransa Bisiklet Turu Şampiyonluğu elinden almış ve kendisine ömür boyu spordan men cezası vermiştir.

Dünyada sporda dopingle mücadele alanında sadece kurumsal düzeyde değil, aynı zamanda analiz teknikleri alanında da önemli gelişmeler yaşanmaktadır. Sporculardan doping kontrolü için alınan kan ve idrar örnekleri 8 yıl süre ile saklanabilmektedir, bu süre 2015 yılından itibaren 10 yıla çıkacaktır. Yani, 8 yıl önce, o günkü analiz yöntemleriyle kanda ve idrarda tespit edilemeyen doping maddeleri, bugün gelişen analiz yöntemleriyle kolaylıkla tespit edilebilmektedir. Örneğin; 2007 yılında Osaka’da Dünya Şampiyonu olan atlet Tyson Gay’ın verdiği numunede, 2013 yılında yapılan tetkikte yasaklı madde bulunmuştur. Bu nedenle adı geçen sporcuya, ABD Anti-Doping Ajansı (*USADA*) tarafından 2014 yılında, kendisine bir yıl spordan men cezası verilmiştir. Ayrıca, kırk yılı aşkın bir süredir devam eden dopingle mücadele kapsamında, sporcunun doping maddesi kullandığının belirlenmesi, alınan idrar ya da

kan örneklerinde ilgili yasaklı maddenin kendisi ya da parçalanma ürünlerinin doğrudan saptanması gerekirken, son yıllarda geliştirilen “Sporcu Biyolojik Pasaportu”yla artık yasaklı maddenin kendisinin değil, o madde veya yöntemin yol açtığı biyolojik değişikliklerin incelenmesi yoluyla doping yapıp yapılmadığı, yüzde yüze yakın bir kesinlikte tespit edilebilmektedir. “Sporcu Biyolojik Pasaportu” uygulaması önümüzdeki yılların, belki de bir numaralı dopingle mücadele yöntemi olacaktır. Tüm bu gelişmeler, doping yapan sporcunun hiçbir biçimde yakalanmaması, diye bir şeyin söz konusu olmadığını göstermesi açısından oldukça önemlidir.

Son yıllarda dünya’da doping suçlaması nedeniyle madalyaları geri alınan ünlü sporcular olmuştur. Örneğin, 2004 Atina Olimpiyatları’nda şampiyon olan ABD’li bisikletçi Tyler HAMİLTON’un altın madalyası, 2008 Pekin Olimpiyatları’nda ise İsveçli güreşçi Ara ABRAHAMİAN (Bronz), Kuzey Koreli atıcı Jong SU KİM (Gümüş ve bronz), Norveçli binici Tony Andre HANSEN (Bronz), Ukraynalı atlet Lyudmyla BLONSKA (Gümüş) ile Bahreynli atlet Rashid RAMZİ’nin (Altın), madalyaları geri istenmiştir.

Türkiye’de de dopingle mücadelenin en aktif şekilde sürdürülmesine yönelik olarak, son yıllarda önemli girişimler yürütülmektedir. Türkiye Doping Kontrol Merkezinin tekrar akredite edilmesi için yürütülen çalışmalar son aşamaya gelmiş durumdadır. Bununla beraber, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bünyesinde kurulan Doping Mücadele Komisyonu da bu süreçte aktif ve başarılı bir rol üstlenmektedir. Doping Mücadele Komisyonunun bu başarılı faaliyetleri *WADA*’nın Doping Mücadele Kurallarına uyumluluk raporlarında da takdirle karşılanmaktadır. Ancak, tüm bu çalışmalara rağmen doping sorunu, spor kamuoyunun gündeminden hiç düşmemiş ve başta olimpiyat oyunları olmak üzere, çok sayıda şampiyonada birçok ünlü sporcu doping nedeniyle spordan men cezaları almış, kazandıkları unvanları kaybetme durumu ile karşı karşıya kalmıştır.

Başta atletizm ve halter olmak üzere birçok branşta sporcularımızın doping nedeniyle spordan men cezasına maruz kalması, bu sorunun, spor medyasında da geniş bir şekilde yer almasına yol açmıştır. Örneğin; 2009 yılında Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği tarafından doping kullandığı gerekçesi ile 4 yıl men cezası alan Milli Atlet Süreyya AYHAN, cezanın düşürülmesi için Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi’ne (*CAS*) başvurmuş, ancak *CAS*, AYHAN’ın cezasını “ömür boyu men” olarak değiştirmiş, Uluslararası Halter Federasyonu (*IWF*), eski Milli Haltercilerden

Halil MUTLU ve Sedat ARTUÇ’a 2005 yılında doping yaptığı gerekçesi ile 2 yıl müsabakalardan men cezası vermiş ve 2013 yılında düzenlenen 652’nci Tarihî Kırkpınar Yağlı Güreşlerinde ise başpehlivanlığı kazanan Ali GÜRBÜZ, dopingli çıkmış ve altın kemer ile verilen 30 bin 250 TL’lik para ödülü geri alınmıştır.

Ülkemizde, üst düzeydeki sporcularımızın yanı sıra, genç ve yıldız kategorilerinde mücadele eden sporcularımızın da doping maddesi kullandıkları iddiaları, spor kamuoyunda sıkça dillendirilmektedir. Bu bağlamda, doping; sadece şampiyon sporcularımızı kaybetmemize neden olan bir sorun olmaktan çıkmış, halk sağlığını, özellikle gençlerimizin ve çocuklarımızın geleceğini tehdit eden bir noktaya gelmiştir. Bunun yanında, son yıllarda Türk sporunda yaşanan doping vakaları ve bu vakalar sonucunda sporcularımıza verilen cezalardaki artış, ülkemizin spordaki prestijini olumsuz yönde etkilemektedir.

Bu nedenle, Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla 28.11.2013 tarihinde bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Resmî adı “Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu” olan Sporda Doping Sorununu Araştırma Komisyonu, TBMM’de temsil edilen siyasi partilere mensup milletvekilleri tarafından verilen 13 ayrı önerenin birleştirilmesi suretiyle kurulmuştur.

Sporda Doping Sorununu Araştırma Komisyonunun, yaklaşık 5 aylık çalışma süreci (28.11.2013-22.04.2014) içerisinde kamu kurumlarından, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesinden, Doping Mücadele Komisyonundan, akademisyenlerden, federasyon başkanları ve temsilcilerinden, spor hukukçularından, medya temsilcilerinden, spor hekimlerinden, millî takım antrenörleri ve sporcularından, sivil toplum kuruluşlarından ve konuyla ilgili uzmanlardan yazılı ve sözlü bilgi alınmıştır. Komisyon toplantıları sırasında görüşlerine başvuru alan kişilerin komisyon üyelerini hayretlere düşüren ifadeleri olmuştur.

Örneğin; Millî Futbolcu Hasan ŞAŞ, yedekte olduğu maç sırasında, bir sonraki maça daha sağlam çıkabilmek için kulüp doktorundan ilaç istediğini, Kulüp doktorunun da tedavi amaçlı ilaç verdiğini, ancak verilen ilacın doping maddesi içermesi nedeniyle dopingli çıktığını, Millî Halterci Halil MUTLU, yönetimde bulunan iki As Başkan ve kendisini çalıştıran üç antrenörün yasaklı ilacı kullandığından haberleri olduğunu, ama maalesef kendisinin haberinin olmadığını, Millî Atlet Aslı Çakır ALPTEKİN ise

yarışmaya gitmeden bir ay önce antrenörünün kendisini eczaneye götürerek bir iğne yapıldığını, iğnenin ne olduğunu sorduğunda; antrenörünün, vitamin olduğunu söylediğini, ancak daha sonra antrenörünün kendisine yapılan iğneyi kimseye söylememesi için uyardığını, ayrıca biyolojik pasaportun ne olduğunu, nasıl tespit edildiğini bilmediğini ve başına gelince öğrendiğini tutanaklarda ifade etmiştir.

Bununla birlikte yukarıda yapılan toplantı ve araştırmalar yanında, Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezi ziyaret edilerek ilgili taraflarla toplantılar yapılmış ve sorunların yerinde tespit edilmesi sağlanmıştır. Ayrıca, uluslararası alanda dopinge mücadele konusunda, yurt dışındaki örneklerin incelenmesi ve ülkemiz için etkin bir kurumsal yapı oluşturulması amacıyla uluslararası müsabakalarda başarılı sporcular yetiştiren ve sporda dopinge mücadelede özgün bir kurumsal yapıya sahip ülkelerden olan İngiltere ve Norveç’te yerinde araştırma ve incelemeler gerçekleştirilmiştir. Ayrıca, İstanbul’da Bahçelievler Belediyesi Spor Kulübü tarafından düzenlenen bilimsel bir toplantıya Komisyon Başkanı ve üyeleri ile Komisyon uzmanları katılarak katkı sunmuşlardır.

Meclis Araştırma Komisyonunun Raporu;

- Ulusal ölçekte ciddi bir sorun hâline gelen doping kullanımının ve doping kaynaklı spordan men cezalarının nedenlerini ortaya çıkarmak suretiyle doping sorununa yönelik çözüm arayışı çalışmalarına destek olunması,

- Ülkemizin uluslararası arenadaki prestijinin güçlendirilmesi yanında, genç nüfusumuzun geleceğini de etkileyen sporda doping sorununun etraflıca incelenmesi ve kamuoyunun bilgilendirilmesi, bu kapsamda Türk sporunda doping sorununun bilimsel bir yaklaşımla çözüm odaklı olarak ortaya konulması,

- Dopinge mücadelenin hukuksal boyutunun güçlendirilmesine ve etkili bir kurumsal yapının oluşturulmasına yönelik çalışmalara katkı sunulması,

- Dopinge mücadelede sağlık organizasyonunun yeniden yapılandırılması; yöneticilerin, antrenörlerin ve sporcuların eğitilmesi ve bilinçlendirilmesiyle ilgili yeni düzenlemelerin hayata geçirilmesi,

- Dopinge mücadelede halk sağlığı açısından doping sorunu; bilinçsizce ve yanlış bir şekilde kullanılan takviye edici gıdaların satışı ve kullanımıyla ilgili denetimin etkinleştirilmesine katkı sunulması,

çerçevesinde hazırlanmıştır.

Rapor'un hazırlanmasında, ulusal önceliklerin belirleyici olması yanında, yurt dışı deneyimlerden de yararlanılmıştır. Bu kapsamda, Komisyonumuz iki ayrı alt komisyon marifeti ile uluslararası alanda dopinge mücadele konusunda yurt dışı örneklerinin yerinde incelenmesi ve ülkemiz için etkin bir kurumsal yapı oluşturulması amacıyla uluslararası müsabakalarda başarılı sporcular yetiştiren ve sporda dopinge mücadelede özgün bir kurumsal yapıya sahip ülkelerden İngiltere'ye 25-28 Şubat 2014 tarihleri arasında, Norveç'e 05-08 Mart 2014 tarihleri arasında resmî ziyaretlerde bulunmuş ve gözlemlerine Rapor'da ayrıntılı bir şekilde yer vermiştir. Ayrıca, sporda doping sorununu araştırmak üzere, 2013 yılında Fransa Senatosu tarafından kurulan bir araştırma komisyonu raporundan da yararlanılmıştır. Bu resmî ziyaretler ve inceleme çalışmalarında aşağıdaki bulgu ve tespitlere ulaşılmıştır:

- İngiltere'nin dopinge yönelik yasal bir düzenlemesi yoktur. Buna rağmen diğer bazı yasal düzenlemelerle birlikte dopinge mücadele, Birleşik Krallık Dopinge Mücadele Kurumu tarafından gerçekleştirilmektedir. Birleşik Krallık Dopinge Mücadele Kurumu; temiz spor kültürünü korumaya adanmış, dünyadaki başarılı ulusal dopinge mücadele kuruluşlarından biridir. Birleşik Krallık Dopinge Mücadele Kurumu, kapsamlı eğitim modeli ve sistematik bir doping kontrol programı aracılığıyla dopinge mücadele konularında toplumsal bilincin artırılmasını, ana politika eksenini olarak belirlemiştir.

- Norveç, dopinge mücadelede dünyadaki başarılı ülkelerden biridir. Norveç'te sporda doping kontrollerini ve doping vakalarının yargılamalarını, Norveç Dopinge Mücadele Kurumu yürütmektedir. Norveç Dopinge Mücadele Kurumu, dopinge mücadelenin bağımsız bir şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla Norveç Kültür Bakanlığı ve Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu tarafından vakıf statüsünde kurulmuştur. Norveç Dopinge Mücadele Kurumu dopinge mücadele konusundaki deneyimlerini Rusya ve Çin gibi ülkelerle paylaşarak uluslararası iş birliği konusunda, dopinge mücadelede başarılı bir örnek teşkil etmektedir.

- Fransa Senatosu Dopinge Mücadele Araştırma Komisyonu Raporu'nda, Ülkemizdeki sorunlara benzer tespitlerde bulunulmuş ve dopinge etkin bir mücadele için yedi (7) ana başlık altında teferruatlı önerilerde bulunulmuştur. Rapor'umuzda, Fransa Senatosu Dopinge Mücadele Araştırma Komisyonu Raporu'ndaki önerilere de yer verilmiştir.

Meclis Araştırma Komisyonu toplantıları esnasında, Türk sporunda doping sorunu ve bu sorunla mücadele etmek üzere görüşlerini ifade eden değerli katılımcılar, konunun Türk sporunun gelişimini ve uluslararası müsabakalardaki başarılarını olumsuz yönde etkileyecek düzeye çıktığını ortaya koymuşlardır. Bu kapsamda, Komisyon'un araştırma ve incelemeleri sonucunda Türk sporunda doping sorunu aşağıda gruplandırılan dört (4) temel alanda odaklanmıştır.

1) Dopingile Mücadelede Kurumlar Arası Koordinasyon Sorunu, Kurumsal ve Hukuksal Yapı Eksikliği,

Ülkemizde hâli hazırda dopingile mücadele, 2011 yılından bu yana Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Dopingile Mücadele Komisyonu tarafından başarıyla yürütülmektedir. Ancak, bu mevcut yapı ile uluslararası spor kuruluşları nezdinde itibar gören hukuki ve idari kurumsal yapılanmaya ulaşamamıştır. Komisyon toplantılarında değerli katılımcılar, dopingile mücadelede; eğitim, yönlendirme, sporcu takip sistemi ve denetimin önemli olduğunu, bu faaliyetlerin birçok kurum ve kuruluşun alanına girmesi nedeniyle etkili bir koordinasyon mekanizmasına ihtiyaç olduğunu, bu ihtiyacın ise yeni bir kurumsal ve hukuksal yapı ile giderilebileceğini ifade etmişlerdir.

2) Halk Sağlığı Açısından Dopingile Mücadelenin Öneminin Anlaşılamaması,

Doping maddelerinin kullanımı, sadece spor dünyasına özgü bir olgu olmaktan çıkarak toplum genelinde de (özellikle gençler arasında) kullanılması nedeniyle ciddi bir halk sağlığı sorununu oluşturmaktadır. Özellikle sorunun halk sağlığı boyutu dikkate alındığında doping maddelerinin ticaretinin her şekilde önüne geçilmesi ve ayrıca bu tarz maddelerin yurt dışından kaçak yollarla ülkeye girişinin engellenmesine yönelik olarak, denetim mekanizmasının güçlendirilmesi gerekmektedir.

Özel spor tesislerinde; doping maddelerinin yaygın ve bilinçsiz bir şekilde tüketiminin ve ticaretinin yapıldığı, ancak bunlara karşı adli-idari bir denetimin olmadığı, denetlemelerin hangi kamu kurumu tarafından yapılacağı konusunda tereddütlerin yaşandığı görülmektedir.

Dopingli madde içeren ürünler konusunda toplumsal bilinç yeterli düzeyde değildir. Özellikle, takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarına kolay erişimin yanında, bu tür gıdaların satışının denetimi konusunda uygulamada koordinasyon sorunu yaşandığı tespit edilmiştir.

Ülkemizde en yaygın doping maddesi kullanımının vücut geliştirme ile ilgilenen

bireyler arasında olduğu tahmin edilmektedir. *TMOK* Doping Mücadele Komisyonunun profesyonel vücut geliştirme sporcularından elde ettiği sonuçlar da bu görüşleri desteklemektedir.

Bunun en somut örneğini basında da çok geniş yer tutan Şahin İrencin isimli bir vücut geliştirme sporcusunun ölümüne neden olan dinamit olarak da adlandırılan “2,4-dinitrophenol” (DNP) maddesini kullanması ve ilgili kişinin yakınlarının ve arkadaşlarının ortaya koyduğu iddialar gösterilebilir. *WADA* yasaklılar listesinde yer almayan bu madde ilaç olarak bile adlandırılmayan kimyasal bir zehir olarak bilinmektedir, çok etkili yağ yakıcı özelliği olduğu bilinen DNP’nin obezite tedavisi amacıyla kullanımı sonucu yaşanan ölüm vakalarının olduğu da belirtilmektedir.

3) Doping Mücadelede Yöneticilerin, Antrenörlerin ve Sporcuların Yeterli Bilince ve Eğitime Sahip Olmaması,

Sporun ana unsurları olan sporcu ve antrenör ayağının, dopingle mücadele konusunda oldukça düşük bir bilinç ve eğitim seviyesinde olduğu gözlenmiştir.

4) Sporcu Sağlığı ve Takip Sisteminin Yetersizliği,

Ülkemizin doping kullanımı nedeniyle maruz kalacağı olası zararları en aza indirmede, doping kullanımı öncesinde alınabilecek önleyici tedbirler önem kazanmaktadır. Bu tedbirlerin başında da sporcu sağlığı sisteminde yapılacak iyileştirmeler gelmektedir. Zira mevcut sporcu sağlığı sistemi, hem yetişmiş uzman personel hem de kurumsal istihdam oranı açısından son derece yetersizdir. SGM, Olimpiyat Hazırlık Merkezleri ve Federasyonların sağlık kurulları spor hekimi, psikolog, diyetisyen, fizyoterapist gibi sağlık personeli sporcuların hizmetine yeterli düzeyde sunacak kadro yapısına sahip olmadığı gibi var olan sağlık personeli sayısı da tüm bu kitle için yeterli sayıda değildir.

Yukarıda ortaya konan sorun alanlarıyla uygulamadan kaynaklanan aksaklıkların çözümlenmesine yönelik öneriler, Rapor’da ayrıntılı bir şekilde tatad edilmiştir. Bu öneriler aşağıda kısaca özetlenmiştir.

Komisyon toplantılarında, sporda dopingle etkin ve kararlı bir şekilde mücadele etmek için üzerinde en çok durulan konu, yeni bir kurumsal yapı oluşturulması önerisi olmuştur. Esasında, Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Dünya Doping Mücadele Ajansı’nın (*WADA*) ülkemizden beklentisi de, öncelikle bir ulusal dopingle mücadele kurumunun hayata geçirilmesidir.

Bu kapsamda; Raporumuzda ayrıntılı bir şekilde açıklanan kurumsal ve hukuki yapı ile;

- Türkiye’nin dopingle mücadelesinin tek bir kurumsal yapı içinde koordine edilmesinin ve yönlendirilmesinin,

- Ülkemizin dopingle mücadelede elinde bulunan enstrümanların tek bir çatı altında toplanmasının,

- Dopingle mücadele mevzuatının geliştirilmesinin ve uluslararası standartlarda uygulanmasının,

sağlanması amaçlanmaktadır.

Rapor’da kurulması önerilen kurumsal ve hukuki yapı, Türkiye’nin, uluslararası spor kamuoyu nezdindeki imajının düzeltilmesine katkı sunacaktır. Bununla birlikte, söz konusu yeni kurumsal ve hukuki yapı oluşturuluncaya kadar, Dopingle Mücadele Komisyonunun hem finansman olarak güçlendirilmesi hem de dopingle mücadelede kurumlar arası iş birliği çalışmalarının artırılması gerekmektedir.

Rapor’da, ayrıntılı şekilde anlatıldığı üzere, dopingle mücadelede sporcu sağlığı ve organizasyonunun eksikliğiyle ilgili olarak bu konuda en iyi uygulama örneklerinin bulunduğu ülkeler baz alınarak “dopingle mücadelede sporcu sağlık sistemi model önerisi” geliştirilmiştir. Bu kapsamda; sporcuların henüz dopinge yönelim kararı vermeden önce, ulaşabilecekleri sağlık personelinin sayıca artırılması ve bu sağlık personelinin ilgili kurum, kuruluş ve kurullarda istihdamının sağlanması gerekmektedir.

Rapor’da “Spor Enstitüsü” ile üst düzey sporcuların sağlık ve performans durumlarının düzenli aralıklarla tespit edildiği ve değerlendirildiği bir takip sistemi kurulması önerilmiştir. Bu “Spor Enstitüsü”yle sporcuların durumuna uygun ve ihtiyaçlarına yönelik uzman personelle performanslarını arttırmaları ve sağlık sorunlarını gidermeleri sağlanacaktır.

Dopingin, sadece sporcu sağlığını değil, aynı zamanda halk sağlığını da etkileyen bir konu olması nedeniyle Komisyon toplantılarında, takviye edici gıdalar, sporcu gıdaları ile dopingli madde içeren ürünlerin kaçak yollarla ülkeye girişinin önlenmesine, bu tür ürünlerin özel spor salonlarında, İnternet ve televizyon üzerinden satışının, reklamının ve tanıtımının denetimine yönelik değerlendirmelerde bulunulmuş, öneriler geliştirilmiştir. Bu kapsamda, Rapor’da takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının özel

spor salonlarda satışının, Gençlik ve Spor Bakanlığı İl Müdürlüklerinin sorumluluğu ve koordinatörlüğünde denetimine, bu ürünlerin İnternet ve televizyon üzerinden satışı, reklamı ve tanıtımının denetimi ve kontrol altına alınması konusunda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının, Reklam Özdenetim Kurulunun ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığının mevzuatında açık bir düzenleme yapılmasına yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Sporda dopinge mücadelede en önemli ve etkili yaklaşım, kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve eğitim alanında yürütülecek faaliyetlerdir. Bu kapsamda, Rapor’da; okul çağındaki çocukların hem sportif anlamda hem de dopinge mücadele konusunda bilinçlendirilmesi ile antrenör ve sporcu eğitime yönelik kapsamlı eğitim modeli önerilerine yer verilmiştir.

Dopinge mücadelede sporcu ve antrenör eğitimi sisteminin temelini teşkil edecek eğitim modeli önerisine göre; dopinge mücadelede eğitim sistemleri elit düzeyin altında kalan ve yeni yetişmekte olan sporculara, yaş grubu olarak da çocuk ve gençlere yönelik olarak tasarlanması gerekmektedir. Çünkü tutum (Örneğin; “Yakalanmayacağımı bilsem doping yaparım.” yönelimi) ve değerler (Örneğin; “Herkes yapıyorsa benim de yapmam yanlış olmaz.” yaklaşımı) bu dönem ve yaşlarda şekillenmeye başlamaktadır. Bu tür tutumlar, yetişkinlikte ya da sporcu kariyerinde ilerledikçe kalıcı hâle geldiği için, bu özelliklerin eğitim yoluyla değiştirilmesi de oldukça zorlaşmaktadır.

Diğer yandan, ülkemizde yetersiz olan olimpiik sporcu sayısını artırma ve var olan sporcuları doping konusunda biliçlendirmede, amatör ve profesyonel sporculara ulaşma bakımından en etkin araç, hiç kuşkusuz spor medyasıdır. Bu konuda Raporumuzda, spor medyasından gazetecilerin değerlendirmeleri doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir. Raporumuzda, medyada; dopingin sağlık üzerine olumsuz etkilerini öne çıkaran haberler yapılması ve yasaklı madde kullanımı nedeniyle ceza alan sporcuların reklam ve tanıtımlarda yer almamasına özen gösterilmesi hususları, özenle vurgulanmıştır.

Yukarıda kısaca özetlemeye çalıştığımız söz konusu Rapor, ekleriyle birlikte altı bölümden oluşmaktadır. Bu Rapor; dopinge mücadele konusundaki politikaların oluşturulmasında, karar alıcılara önemli bir yol haritası niteliği taşımasının yanı sıra, ilgili kamu kurum ve kuruluşlarının da yararlanabileceği temel bir çalışma olacaktır.

Rapor’un Türk sporunda doping sorununun nedenleri ve dopingle mücadele edilmesine yönelik önerileri kapsayan bir özeti, Rapor’da ortaya konan sorunlara ve çözüm önerilerine kamuoyunun dikkatinin çekilmesi amacıyla ayrı bir kitapçık olarak yayımlanarak konunun tüm taraflarına gönderilecektir. Ayrıca, bu özet Rapor, araştırma önergelerinde ortaya konan ve Meclis Araştırma Komisyonunun kuruluş gerekçelerinden olan sportif alanda Türkiye’nin uluslararası prestijinin güçlendirilmesine katkı sunması amacıyla İngilizceye çevrilerek tüm ülke parlamentolarına, uluslararası spor ve dopingle mücadele kuruluşlarına gönderilmesi planlanmaktadır.

Dopingle mücadele konusunda başarılı bir ülke olabilmek için başta siyasi partilerimiz olmak üzere, tüm kamu ve sivil toplum kuruluşlarımızın, spor medyamızın Rapor’da belirtilen hususlarla ilgili gerekli değerlendirmeleri yapacağına ve yine Rapor’da belirtilen önerilerin hayata geçirilmesi için her kesimin üzerine düşen sorumluluğu yerine getireceğine dair inancımız sonsuzdur.

Yapılan çalışmaların; toplumda sporun yaygınlaşmasına, halk sağlığının korunmasına, ulusal ve uluslararası düzeyde başarılı sporcular yetişmesine vesile olması dileğiyle Komisyon çalışmalarına katkı sunan başta Gençlik ve Spor Bakanı’na, birlikte çalışmaktan mutluluk duyduğum komisyon üyesi milletvekili arkadaşlarıma, kamu kurum ve kuruluşları, sivil toplum kuruluşlarının temsilcilerine, TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı ile Komisyonun davetini kabul edip katılan spor yazarları, spor yöneticileri, antrenör ve sporcular ile gerek komisyonun çalışma sürecinde gerekse rapor yazım aşamasında çalışmalarımıza katkı sunan komisyon uzmanı arkadaşlarıma teşekkür ediyorum.

Dr. Osman Aşkın BAK
İstanbul Milletvekili
Komisyon Başkanı

Dönem: 24

Yasama Yılı: 4

TBMM

(S. Sayısı: 674)

İstanbul Milletvekili Osman Aşkın Bak ve 104 Milletvekilinin (10/753);

İzmir Milletvekili Erdal Aksünger ve 25 Milletvekilinin (10/754);

Mersin Milletvekili Aytuğ Atıcı ve 23 Milletvekilinin (10/755);

Aydın Milletvekili Metin Lütfi Baydar ve 21 Milletvekilinin (10/756);

Kars Milletvekili Mülkiye Birtane ve 21 Milletvekilinin (10/757);

İstanbul Milletvekili Erdoğan Toprak ve 23 Milletvekilinin (10/758);

Mersin Milletvekili Ali Öz ve 22 Milletvekilinin (10/759);

İzmir Milletvekili Oktay Vural ve 20 Milletvekilinin (10/760);

Aydın Milletvekili Metin Lütfi Baydar ve 21 Milletvekilinin (10/761);

İzmir Milletvekili Erdal Aksünger ve 22 Milletvekilinin (10/762);

Kahramanmaraş Milletvekili Mesut Dedeoğlu ve 19 Milletvekilinin (10/763);

BDP Grubu adına Grup Başkanvekili Bingöl Milletvekili İdris Baluken'in (10/764);

İstanbul Milletvekili Hakan Şükür ve 24 Milletvekilinin (10/765);

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması

Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Açılmasına

Yönelik Önergeleri İle (10/753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764,

765) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu

ÖNERGE METİNLERİ

1. İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK ve 104 Milletvekilinin, Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/753)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son aylarda Türk sporunda yaşanan doping vakaları ve bu vakalar sonucunda sporcularımıza yönelik Uluslararası Spor Federasyonlarınca verilen cezalar üzücü bir şekilde artış göstermekte ve ülkemizin spordaki prestijini de etkilemektedir.

Başta atletizm ve halter olmak üzere birçok branşta sporcularımız doping kaynaklı hak mahrumiyeti cezalarına maruz kalmıştır. Giderek büyüyen bu sorun yaklaşık iki aydır spor basınımızda geniş bir şekilde yer almaktadır.

Ulusal ölçekte ciddi bir sorun hâline gelen doping kullanımının ve doping kaynaklı hak mahrumiyeti cezalarının nedenlerini ortaya çıkarmak suretiyle doping sorununa yönelik çözüm çalışmalarına destek olmak, ülkemizin uluslararası arenadaki prestiji kadar genç nüfusumuzun geleceğini de etkileyen sporda doping sorununun etraflıca incelenmesi, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve Doping Mücadele Kanunu'nun hazırlanmasına dayanak oluşturmak amacıyla Anayasa'nın 98'inci TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını talep ederiz.

1)	Osman Aşkın BAK	İstanbul
2)	İlknur DENİZLİ	İzmir
3)	Ali TURAN	Sivas
4)	Akif Çağatay KILIÇ	Samsun
5)	Kemalettin AYDIN	Gümüşhane
6)	Ali AŞLIK	İzmir
7)	Ahmet Haldun ERTÜRK	İstanbul
8)	Selçuk ÖZDAĞ	Manisa
9)	Temel COŞKUN	Yalova
10)	Bülent TURAN	İstanbul
11)	İsmail KAŞDEMİR	Çanakkale
12)	Gürsoy EROL	İstanbul
13)	Ertuğrul SOYSAL	Yozgat
14)	Yılmaz TUNÇ	Bartın
15)	Fehmi KÜPÇÜ	Bolu
16)	Ömer Faruk ÖZ	Malatya
17)	Hüseyin BÜRGE	İstanbul
18)	Ali ERCOŞKUN	Bolu
19)	Enver YILMAZ	İstanbul

20)	İdris ŞAHİN	Çankırı
21)	Zeyid ASLAN	Tokat
22)	Ahmet Erdal FERALAN	Nevşehir
23)	Murat GÖKTÜRK	Nevşehir
24)	Şirin ÜNAL	İstanbul
25)	Ahmet Berat ÇONKAR	İstanbul
26)	Safiye SEYMENOĞLU	Trabzon
27)	Nebi BOZKURT	Mersin
28)	Muzaffer ÇAKAR	Muş
29)	İsmet UÇMA	İstanbul
30)	İbrahim KORKMAZ	Düzce
31)	Pelin GÜNDEŞ BAKIR	Kayseri
32)	Tülay SELAMOĞLU	Ankara
33)	Nurcan DALBUDAK	Denizli
34)	Sevde BAYAZIT KAÇAR	Kahramanmaraş
35)	Erol KAYA	İstanbul
36)	Yunus KILIÇ	Kars
37)	Gülşen ORHAN	Van
38)	Hamza DAĞ	İzmir
39)	Necdet ÜNÜVAR	Adana
40)	Hasan KARAL	Rize
41)	Sebahattin KARAKELLE	Erzincan
42)	Oğuz Kağan KÖKSAL	Kırıkkale
43)	Ramazan CAN	Kırıkkale
44)	Sadık BADAK	Antalya
45)	Tülin ERKAL KARA	Bursa
46)	Hasan Hami YILDIRIM	Burdur
47)	Nusret BAYRAKTAR	Rize
48)	Mehmet ERSOY	Sinop
49)	Osman BOYRAZ	İstanbul
50)	İhsan ŞENER	Ordu
51)	Sıtkı GÜVENÇ	Kahramanmaraş
52)	Eşref TAŞ	Bingöl
53)	Volkan BOZKIR	İstanbul
54)	Mehmet SARI	Gaziantep
55)	Derya BAKBAK	Gaziantep
56)	Fatoş GÜRKAN	Adana
57)	İlknur İNCEÖZ	Aksaray
58)	Muhammed ÇETİN	İstanbul
59)	Vedat DEMİRÖZ	Bitlis
60)	Mustafa ATAŞ	İstanbul
61)	Mehmet ÖNTÜRK	Hatay
62)	Adem YEŞİLDAL	Hatay
63)	Suat ÖNAL	Osmaniye
64)	Mehmet ERDOĞAN	Adıyaman
65)	Türkan DAĞOĞLU	İstanbul
66)	Ömer SELVİ	Niğde
67)	İdris BAL	Kütahya
68)	Aydın ŞENGÜL	İzmir
69)	Harun TÜFEKÇİ	Konya

70)	Mehmet GELDİ	Giresun
71)	Emrullah İŞLER	Ankara
72)	Ünal KACIR	İstanbul
73)	Mevlüt AKGÜN	Karaman
74)	Nevzat PAKDİL	Kahramanmaraş
75)	Yaşar KARAYEL	Kayseri
76)	İsmail TAMER	Kayseri
77)	Mahmut Mücahit FINDIKLI	Malatya
78)	Cengiz YAVİLİOĞLU	Erzurum
79)	Avni ERDEMİR	Amasya
80)	Alpaslan KAVAKLIOĞLU	Niğde
81)	Aydın BIYIKLIOĞLU	Trabzon
82)	Mehmet Kasım GÜLPINAR	Şanlıurfa
83)	Abdulkadir Emin ÖNEN	Şanlıurfa
84)	Mustafa Kemal ŞERBETÇİOĞLU	Bursa
85)	İsmail AYDIN	Bursa
86)	İlhan YERLİKAYA	Konya
87)	Fahrettin POYRAZ	Bilecik
88)	Gökçen ÖZDOĞAN ENÇ	Antalya
89)	Ali ŞAHİN	Gaziantep
90)	Mehmet METİNER	Adıyaman
91)	Hacı Bayram TÜRKOĞLU	Hatay
92)	Fazilet DAĞCI ÇİĞLİK	Erzurum
93)	Hüseyin FİLİZ	Çankırı
94)	Önder MATLI	Bursa
95)	İdris GÜLLÜCE	İstanbul
96)	Özcan ULUPINAR	Zonguldak
97)	Osman ÖREN	Siirt
98)	Alev DEDEGİL	İstanbul
99)	Hakan ÇAVUŞOĞLU	Bursa
100)	Gönül BEKİN ŞAHKULUBEY	Mardin
101)	Azize Sibel GÖNÜL	Kocaeli
102)	Nurdan ŞANLI	Ankara
103)	Bülent GEDİKLİ	Ankara
104)	Hakan ŞÜKÜR	İstanbul
105)	Vural KAVUNCU	Kütahya

Gerekçe:

Günümüzde spor, farklı kültürleri ve toplumları bir araya getiren, toplumsal ve toplumlar arası dayanışmanın pekiştirilmesinde önemli rol üstlenen bir sosyal olgudur. Bu nedenle tüm ülkeler toplumsal düzeyde sporu geliştirmek ve uluslararası sportif müsabakalarda başarılı olmak adına çaba sarf etmektedirler.

Bu yıl 17. Akdeniz Oyunlarına ev sahipliği yapacak olan ülkemiz, 2020 Olimpiyat Oyunlarının da en güçlü adayı konumundadır. Diğer taraftan, son on yıllık süreçte, birçok spor branşında uluslararası dereceler elde edilmiş ve Türk sporu en

parlak dönemini yaşamıştır. Bu doğrultuda hükümetimiz spora yönelik Cumhuriyet tarihinin en büyük yatırımlarını gerçekleştirmiş ve sporun toplumsal düzeyde gelişmesini sağlamıştır.

Spor, ülkemizde ve dünyada hızla gelişirken çağımızda sporun kanseri olarak nitelendirilen doping sorunu da aynı oranda büyümüş ve birçok sporcunun kariyerinin sonlanmasına neden olmakla birlikte yine çok sayıda genç sporcunun sağlığının ve geleceğinin tehlikeye girmesine yol açmıştır.

Toplumsal yaşamdaki yeri ve önemi giderek artan sporun, çağımızda içerdiği en büyük sorun olarak doping kullanımının özellikle son yıllarda yaygınlaştığı ve yıldız ve genç yaş gruplarındaki sporculara kadar sirayet ettiği gözölmektedir. Sporun kanseri olarak tanımlanan doping sorunuyla mücadelede tüm ölkeler ellerinden gelen gayreti göstermektedirler. Dünya Doping Mücadele Ajansı (WADA), bu bağlamda en yetkili uluslararası organ konumundadır ve hem Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) hem de tüm Uluslararası Spor Federasyonları ile iş birliği içinde hareket etmektedir.

Ölkemizde de doping mücadelenin en aktif şekilde yürütölmesi adına çeşitli girişimler mevcuttur. Türkiye Doping Merkezinin tekrar akredite edilmesi için yürütölen çalışmalar son aşamaya gelmiş durumdadır. Bununla beraber Milli Olimpiyat Komitemiz bünyesinde kurulan Doping Mücadele Komisyonu da bu süreçte aktif bir rol üstlenmektedir.

Tüm bu çalışmalara rağmen doping sorunu, spor kamuoyunun gündeminden hiç düşmemiş ve başta Olimpiyat Oyunları olmak üzere çok sayıda şampiyonada birçok önlü sporcu doping kaynaklı men cezası almıştır. Dünya çapında pek çok önlü sporcu doping kaynaklı ceza almış, kazandıkları unvanları kaybetmişler ve ölkelerinin de itibarını zedelemişlerdir.

Ne yazık ki sporun kanseri doping sorunu, bizim sporcularımıza da sirayet etmiş ve Avrupa ve Dünya Şampiyonu birçok sporcumuz doping kaynaklı hak mahrumiyeti cezası almıştır. Bu sporcularımızdan bazıları aldıkları cezalar nedeniyle spor kariyerlerine veda etmek zorunda kalmıştır.

Öst düzey sporcularımızın yanı sıra genç ve yıldız kategorilerde mücadele eden sporcularımızın da doping kullanımına başvurdıkları iddiaları spor kamuoyunda dillendirilmektedir. Bu bağlamda doping, sadece şampiyon sporcularımızı

kaybetmemize neden olan bir sorun olmaktan çıkmış ve gençliğimizin, toplumumuzun geleceğini tehdit eden bir boyuta ulaşmıştır.

Ülkemizin uluslararası arenadaki prestiji kadar, genç nüfusumuzun geleceğini de etkileyen sporda doping sorununun etraflıca incelenmesi, kamuoyunun bilgilendirilmesi ve bu soruna yönelik çözüm önerilerine destek olunarak dopinge mücadelenin yasal zeminde güçlendirilmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekli görülmektedir.

2. İzmir Milletvekili Erdal AKSÜNGER ve 25 Milletvekilinin, sporda yaşanan doping olaylarının engellenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/754)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülke sporuna baktığımızda, son yıllarda doping konusunda kaygı verici gelişmelerin yaşandığı görülmektedir. Özellikle geçtiğimiz son 10 yılda sporda yaşanan doping skandalları bu olayın artık bireysel ve marjinal bir sorun olmadığını, tamamen organize bir boyuta ulaştığını göstermektedir.

Bu sorun, yaşamını spordan idame ettiren üst düzey sporcuları hedef almaktadır. Ülkemizde de sporda çok önemli başarılar elde edilmemesine rağmen, doping yapan sporcu sayısının gittikçe arttığı görülmektedir.

Geçen yıl Kasım ayında İsrail’de düzenlenen Avrupa 23 Yaş Altı Halter Şampiyonası’nda 5 Türk sporcunun testlerinde doping kapsamına giren “Stanozolol” maddesi bulunması üzerine, dönemin Halter Federasyonu Başkanı Hasan Akkuş, tüm sporcuların numunelerini test edilmeleri için Köln’e göndermiş, Köln’den gelen cevapta 16 numunenin tamamının dopingli çıkması sonucu Halter Federasyonu Yönetim Kurulu istifa etmek zorunda kalmıştır.

Ayrıca geçtiğimiz günlerde olimpiyat şampiyonu atletimiz Ayşe Çakır ALPTEKİN ve olimpiyat beşincisi ve Avrupa şampiyonu atletimiz Nevin YANIT’ın doping kullandıkları yönünde ciddi haberler yayımlanması sonucu bu sporcularımızın Haziran ayında Mersin’de düzenlenecek olan Akdeniz Oyunlarının millî takımlar kadrosuna alınmayacağı açıklanmıştır.

Sporda doping yapılması, bir başkasının emeğini gasp etmenin, insanları aldatmanın, sağlığını tehlikeye düşürmenin, gelecek kuşaklara kötü örnek olmanın ötesinde, yapılan araştırmalara göre yaşam süresini yaklaşık 20 yıl azalttığı da

bilinmektedir. Ayrıca, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin dopinge bakış açısı bilinirken Olimpiyat şampiyonu ve Avrupa şampiyonunda doping tespit edilmesi ve bu olayın kapatılmaya çalışılması, Olimpiyatlara aday olan ülkemiz açısından olumsuz sonuçlar doğurmaktadır.

Hem ülke sporumuzun geleceği hem de dünyada ülkemizin ve sporcularımızın itibarı açısından ülke sporunda yaşanan doping olaylarının engellenmesi için Anayasa'nın 98'inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 08.05.2013

1)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
2)	Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
3)	Candan YÜCEER	Tekirdağ
4)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
5)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
6)	Haydar AKAR	Kocaeli
7)	Ali SARIBAŞ	Çanakkale
8)	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli
9)	Hasan ÖREN	Manisa
10)	Namık HAVUTÇA	Balıkesir
11)	Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
12)	Celal DİNÇER	İstanbul
13)	İhsan ÖZKES	İstanbul
14)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
15)	Ramis TOPAL	Amasya
16)	Selahattin KARAAHMETOĞLU	Giresun
17)	Gürkut ACAR	Antalya
18)	Veli AĞBABA	Malatya
19)	Ali SERİNDAG	Gaziantep
20)	Mehmet Ali EDİBOĞLU	Hatay
21)	Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
22)	Bülent TEZCAN	Aydın
23)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
24)	Kazım KURT	Eskişehir
25)	Osman KAPTAN	Antalya
26)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul

3. Mersin Milletvekili Aytuğ ATICI ve 23 Milletvekilinin, dopingin nedenlerinin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/755)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sporun ve sporcunun düşmanı doping son yıllarda ülkemiz sporcularında çok sık görülmüş ve birçok sporcumuzun yarışmalardan men edilmesine sebep olmuştur. En

son 17. Akdeniz Oyunlarında bazı sporcularımızda doping tespit edilmiş ve sporcularımız yarışmalardan çekilmişlerdir.

Ülkemiz sporunun dopingten temizlenmesi, sporcu sağlığı, ahlakı ve geleceği için önemlidir. Sporcularımızı doping yapmaya iten nedenlerin araştırılması ve dopingi önlemeye yönelik gerekli çalışmaların yapılabilmesi için Anayasa'nın 98 ve Meclis İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını teklif ederiz.

1)	Aytuğ ATICI	Mersin
2)	Atilla KART	Konya
3)	Ali SERİNDAĞ	Gaziantep
4)	Ali Rıza ÖZTÜRK	Mersin
5)	Kadir Gökmen ÖĞÜT	İstanbul
6)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul
7)	Candan YÜCEER	Tekirdağ
8)	Kamer GENÇ	Tunceli
9)	Emine Ülker TARHAN	Ankara
10)	Ferit Mevlüt ASLANOĞLU	İstanbul
11)	Candan YÜCEER	Tekirdağ
12)	Muharrem IŞIK	Erzincan
13)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
14)	Musa ÇAM	İzmir
15)	Kemal EKİNCİ	Bursa
16)	Hasan ÖZEN	Manisa
17)	Müslüm SARI	İstanbul
18)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
19)	Arif BULUT	Antalya
20)	Ali DEMİRÇALI	Adana
21)	Ali İhsan KÖKTÜRK	Zonguldak
22)	Ömer Süha ALDAN	Muğla
23)	Dilek AKAGÜN YILMAZ	Uşak
24)	Mehmet ŞEKER	Gaziantep

Gerekçe:

Yasaklanmış madde veya yöntemlerin sporcu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak kullanımı Uluslararası Olimpiyat Komitesi'nce (IOC) doping kabul edilmektedir. Doping ülkemizde son yıllarda sporun hemen her dalında ortaya çıkmış ve birçok sporcunun madalyalarının alınmasına veya yarışma dışı bırakılmasına neden olmuştur.

Mersin 17. Akdeniz Oyunlarında bazı sporcularımız kontroller sonrasında doping sebebi ile yarışmalardan geri çekilmiştir. Kendi evimizde yapılan spor organizasyonlarında doping ortaya çıkması daha sonraki spor organizasyonlarını tehlikeye atabilir.

Doping uygulamaları insan sağlığını da olumsuz etkilemektedir. Doping lkemiz sporcuları arasında hızla yayılmakta ve çocuklarımızın sağlığını tehdit etmektedir. Doping maddelerinin bilinen yan etkileri arasında gençlerde gelişme geriliği, büyümenin durması, kızlarda kıllanma, gelişme bozukluğu, karaciğer ve böbrek üstü tümörleri, kısırlık, psikoz, aşırı saldırganlık vardır. Ayrıca doping maddelerine bağlı ölümler de görülmüştür.

Dopingle savaşmak yerine görmezden gelmek bir toplum için en büyük tehliktir. Sporcularımız tehlikeye atılmakta, spor kültürü yozlaşmakta ve uluslararası alanda ülkemizin kötü anılmasına neden olmaktadır. Bu arada birçok yetenekli genç sporcumuzun doping nedeniyle gelecekleri kararmaktadır.

Dünyada doping konusunda görmezden gelme yoktur ve sporcular affedilmemektedir. nce testis sonra beyin kanserini yenerek kanserle savaşta sembol olmuş efsane sporcu Lance Armstrong ABD'nin millî kahramanı iken doping tespit edilince üzerine gidilmiş, madalyaları alınmış ve hakkında çeşitli soruşturmalar açılmıştır. Özetle, dopingin üstü rtlmemiştir. Bu olay bizlere dopingle mücadele konusunda örnek olmalıdır.

Sporcuların doping kullanmasına neden olan veya yardım eden antrenörler ve diğer kişilerin varlığı durumunda üzerine gidilmeli, bu konuda caydırıcılık yasal düzenlemelerle artırılmalıdır.

Doping karşıtı eğitim vermeyen yönetim kadroları, yeterli kontrolleri yaptırmayan yöneticiler, doping laboratuvarlarını yeterince denetlemeyen yöneticilerin sorumluluklarının ve eksiklerinin tespit edilmesi ülkemizin sporu, sporcusu ve toplumun ahlaki değerleri açısından son derece önemlidir. Bu konuda gerekli önlemlerin alınmasını sağlamak gelecek kuşaklara, biz TBMM yelerinin borcudur.

4. Aydın Milletvekili Metin Lütfi BAYDAR ve 21 Milletvekilinin, millî takımlarımızdaki doping kullanımının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin nergesi (10/756)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAşKANLIğINA

Gerekçesini ekte sunduğumuz Halter Millî Takımı başta olmak üzere “Millî Takımlarımızdaki Doping Kullanımlarının” araştırılarak tedbirlerin alınması konusunda

Anayasa'nın 98'inci ve Meclis İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

1)	Metin Lütfi BAYDAR	Aydın
2)	Mehmet Siyam KESİMOĞLU	Kırklareli
3)	Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
4)	İhsan ÖZKES	İstanbul
5)	Mehmet Ali EDİBOĞLU	Hatay
6)	Ali SARIBAŞ	Çanakkale
7)	Refik ERYILMAZ	Hatay
8)	Haydar AKAR	Kocaeli
9)	Ali SERİNDAG	Gaziantep
10)	Ramis TOPAL	Amasya
11)	Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
12)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
13)	Hülya GÜVEN	İzmir
14)	Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
15)	Ali ÖZGÜNDÜZ	İstanbul
16)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
17)	Celal DİNÇER	İstanbul
18)	Sedef KÜÇÜK	İstanbul
19)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
20)	Gürkut ACAR	Antalya
21)	Mevlüt DUDU	Hatay
22)	Hasan AKGÖL	Hatay

Gerekçe:

Şubat ayı içerisinde İsrail'e giden 23 yaş altı Halter Millî Takımı'mızın 16 sporcusunda doping maddesine rastlanılmıştır.

Ülkemizde gerçekleştirilen 17. Akdeniz Olimpiyat Oyunlarında da 8 haltercimizde dopinge rastlanılmıştır.

Özellikle son yıllarda doping alınmasının sporcularda artış gösterdiği gözlemlenmektedir. Ülkemizi Millî Takımlar statüsünde temsil eden sporcularımızda devamlı sürette doping maddesinin çıkması bu alanda bir sorunun varlığını bizlere göstermektedir.

Başta halter olmak üzere bütün millî takımlarımızda konunun araştırılması ülke sporumuz ve dünya sporunun ülkemize bakışı açısından önem taşımaktadır. Bu nedenlerden dolayı Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

5. Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE ve 21 Milletvekilinin, sporda doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/757)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Uluslararası spor yarışlarına katılan sporcular başta olmak üzere Türkiyeli sporcuları doping kullanmaya iten nedenlerin araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve Meclis İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1)	Mülkiye BİRTANE	Kars
2)	Pervin BULDAN	Iğdır
3)	İdris BALUKEN	Bingöl
4)	Sırrı SAKIK	Muş
5)	Halil AKSOY	Ağrı
6)	Hasip KAPLAN	Şırnak
7)	Emine AYNA	Diyarbakır
8)	Altan TAN	Diyarbakır
9)	Esat CANAN	Hakkari
10)	Sebahat TUNCEL	İstanbul
11)	Erol DORA	Mardin
12)	Murat BOZLAK	Adana
13)	Ayla AKAT ATA	Batman
14)	Hüsamettin ZENDERLİOĞLU	Bitlis
15)	Nursel AYDOĞAN	Diyarbakır
16)	Adil ZOZANI	Hakkari
17)	Sırrı Süreyya ÖNDER	İstanbul
18)	Ertuğrul KÜRKÇÜ	Mersin
19)	Demir ÇELİK	Muş
20)	Nazmi GÜR	Van
21)	İbrahim BİNİCİ	Şanlıurfa
22)	Özdal ÜÇER	Van

Gerekçe:

Türkiye’de son dönemlerde artış göstermekle beraber özellikle uluslararası spor oyunlarına katılan Türkiyeli sporcuların çoğunun doping kullandığı tespit edilmiştir. Bu durum konu hakkında kapsamlı bir araştırma yapılması ihtiyacını doğurmuş ve etkili önlemler alınmasını kaçınılmaz kılmıştır. Atletizmde önemli başarılar elde eden Süreyya AYHAN, halterci Halil MUTLU ve Sedat ARTUNÇ’un da içinde olduğu çok sayıdaki sporcu hakkında doping kullandığı iddiası ile soruşturma açılmış ve söz konusu iddialar doğrulanmıştır. Aynı şekilde koşuda önemli başarılar elde eden Nevin YANIT da, yapılan testlerde dopingli çıkmıştır. Londra 2012 Olimpiyatlarında birinci olan Aslı Çakır ALPTEKİN’in de doping kullandığı ileri sürülmüştür. Yine Mersin 17. Akdeniz Oyunlarına katılan Türkiyeli yaklaşık 34 sporcuda da doping tespit edildiği ileri sürülmüştür. Daha birçok sporcunun yanında Kırkpınar Yağlı Güreş yarışmasında birinci olan Ali GÜRBÜZ’ün de doping kullandığı iddia edilmiştir. Türkiye, sporu ve

sporcuları uzun süre ihmal etmiş bir ülkedir. Birçok spor dalında yetişmiş ve yetişmekte olan sporcusu yoktur. Uluslararası yarışlarda hem alan hem de sporcu sayısı açısından oldukça düşük sayıda temsil edilmektedir. Uluslararası spor oyunlarına son derece düşük katılımı olan Türkiye'nin birinciliklerinin ve iyi derecelerinin de dopingle damgalanması, bu başarıları gölge altında bırakmıştır.

Türkiye'nin 2020 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği için girdiği yarışta, Olimpiyat Komitesinin üzerinde durduğu önemli konulardan biri de doping skandalları olmuştur. Türkiyeli sporcuların dopingli çıkması, Türkiye'nin 2020 Olimpiyat adaylığına zarar vermiş hatta Türkiye'yi uluslararası spor yarışlarından men edilme riski ile karşı karşıya bırakmıştır. Uluslararası spor oyunlarında uzun bir geçmişi olmayan Türkiye'nin, girmeye hak kazandığı yarışlarda isminin doping skandalları ile duyulması Türkiye'nin uluslararası spor yarışlarındaki sicili için telafisi mümkün olmayan dezavantajlar oluşturmuştur.

Türkiye'de spora ve sporcuya gerekli yatırımlar yapılmadan, uluslararası oyunlarda başarı elde etmeleri hakkında beklenti yaratılmakta, bu beklenti hem sporcuları hem de yetiştiricilerini yanlış yöntemlere itmektedir. Siyasi iktidarın spor alanında gerekli altyapıyı oluşturması, bu alandaki ihtiyaçları tespit ederek, aynı doğrultuda yatırım yapması gerekiyor. Sporcuların altyapıdan yoksun “Madalya bekliyoruz.” baskısı altında bırakıldıkları, bu baskılar altında doping kullanmaya itildikleri yönünde tartışmalar yapılmaktadır. Aynı zamanda spor birinciliklerinde ödüllerin arttırılmasının da doping kullanımını teşvik ettiği üzerinde durulmaktadır. Söz konusu iddialar bu yönde iken sporcuların neden doping kullandıkları üzerinde durulmamakta, ilgili kurumlar doping kullanmaya hangi faktörlerin etkili olduğu yönünde kapsamlı bir araştırma yapmamaktadır.

Türkiyeli sporcuların doping kullanma oranı göz önüne alındığında Türkiye'nin anti-doping hakkındaki kuralları uygulamadığı anlaşılmaktadır. Bu nedenle sporcularda doping kullanımı artışının göz önüne alınarak yapılacak yeni düzenlemelerin ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasını gerekli bulmaktayız.

6. İstanbul Milletvekili Erdoğan TOPRAK ve 23 Milletvekilinin, spordaki doping vakalarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/758)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Dünya medyası Türk Sporcuların, “yaygın doping” skandalını manşetlerine taşımışlardır. Dünya ve Avrupa çapındaki çeşitli organizasyonlardan, birçok sporcumuz men edilmiştir. Doping skandallarına karışan sporcu sayısı 30’u aşmıştır. 6 ayda 90 sporcunun dopingli çıktığı belirtilmiştir.

Süper Lig’deki 2 köklü futbol takımı; Beşiktaş ve Fenerbahçe, şike gerekçesiyle 1 ve 2 yıl Avrupa kupalarından men cezası alan, ev sahipliğini yaptığımız Akdeniz oyunlarında 30 sporcusu doping nedeniyle müsabakalardan çekilen, 8 haltercisi ve 8 rekortmen atleti dopingli çıkan, onlarca sporcusunun doping incelemesinde ilk aşaması pozitif çıkıp şimdi B numunelerinin sonucu beklenen bir ülke durumdayız. Bu nedenlerden dolayı Moskova’daki Dünya Atletizm Şampiyonası’na katılımımız riske girmiştir.

Demokratik tepkilere karşı, hükümetin katı antidemokratik yaklaşımı ve güvenlik güçlerinin orantısız şiddeti, Lozan’da yapılan 2. Tur Olimpiyat Adayı Kentler değerlendirmesinin ana gündemini oluşturmuş ve “Olimpiyatların, katılacak sporcuların, izleyici ve sporseverlerin güvenliği” kriterleri açısından değerlendirildiği tablonun Uluslararası Olimpiyat Komitesi delegelerinin büyük bir dehşete ve kaygıya düşmelerine neden olması üzerine Türk Heyeti konuyla ilgili yoğun sorularla karşı karşıya kalmıştır.

Akdeniz Oyunları öncesinde, teşvik yönetmeliğinde yapılan değişikliklerle; şampiyonluklarda 100 olan altın sayısının 500’e yükseltilmesi, sporu ticarileştirip sporcuyu dopinge teşvik eden ve sporcunun ahlakını bozan bir ödül sistemini devreye sokmuştur.

Sporculara yapılan madalya baskısı nedeniyle uluslararası spor kamuoyunda ve kurumlarında, doping rezaleti altında ezilen bir ülkeyiz. Böylesi bir durumda, en saygın spor organizasyonu olan Olimpiyatlara ev sahipliği yapmak tartışılır bir durumdur.

Türkiye Doping Mücadele Kurulunun açıkladığı rapora göre 2013’ün ilk 6 ayında numune alınan 648 sporcudan 90’ı dopingli çıkmıştır. Dünyada kabul gören doping tehlike sınırı %1,5-2 iken, Türkiye’de bu oran ortalama %13,88 olmakta, bazı dallarda (atletizm, halter vb.) %45’e kadar çıkmaktadır!

Ülkemizin en saygın iki futbol takımı, şike ithamıyla kendilerini savunmaya çalışmaktadır. Bu süreçte, gerek Bakanlık ve gerekse Türkiye Futbol Federasyonu

tarafından maddi, manevi, hukuki herhangi bir destek sağlanmaksızın yalnız bırakılarak kaderlerine terk edilmişlerdir.

Bu durum aynı zamanda Türk sporunun sahihsizliğinin bir başka boyutudur.

Türkiye’nin Dünya ve Avrupa çapındaki çeşitli organizasyonlardan men edilmesi ile sonuçlanabilecek bu süreçte, Gençlik ve Spor Bakanlığı yaptığı hatalarla yurttaşlarımızın, gençlerimizin, sporseverlerimizin ve sporcularımızın güvenini zedelemiştir. Bu güvenin yenilenmesi için ne gibi adımların atıldığı veya atılacağı kamuoyunda merak konusudur.

Bu skandalların sorumlularının cezalandırılıp cezalandırılmayacağına ve skandallara yol açan kadrolarda herhangi bir değişimin olup olmayacağına dair değerlendirmelerin yapılması, Türk sporunun, doping bataklığına sürüklenmesindeki sebeplerin araştırılması, yaşanan doping olaylarında Gençlik ve Spor Bakanlığının kusurunun olup olmadığının, gerçekten dopinge mücadele edilmek istenip istenmediğinin, alınan tedbirlerin “TEMİZ BİR SPOR” anlayışı için yeterli olup olmadığının tespit edilmesi amacıyla, Anayasa’nın 98’inci, TBMM İç Tüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1) Erdoğan TOPRAK	İstanbul
2) Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
3) Hülya GÜVEN	İzmir
4) Haluk Ahmet GÜMÜŞ	Balıkesir
5) Bülent TEZCAN	Aydın
6) Celal DİNÇER	İstanbul
7) Osman AYDIN	Aydın
8) Gürkut ACAR	Antalya
9) Ali SERİNDAG	Gaziantep
10) Haydar AKAR	Kocaeli
11) Mahmut TANAL	İstanbul
12) Namık HAVUTÇA	Balıkesir
13) Ahmet İhsan KALKAVAN	Samsun
14) Ramazan Kerim ÖZKAN	Burdur
15) Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
16) Candan YÜCEER	Tekirdağ
17) Orhan DÜZGÜN	Tokat
18) Erdal AKSÜNGER	İzmir
19) Ali SARIBAŞ	Çanakkale
20) Doğan ŞAFAK	Niğde
21) Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ
22) Ayşe Gülsün BİLGEHAN	Ankara
23) Kamer GENÇ	Tunceli
24) Mehmet Volkan CANALIOĞLU	Trabzon

7. Mersin Milletvekili Ali Öz ve 22 Milletvekilinin, Türk sporcularının doping kullanmasının nedenlerinin ve doping maddelerine erişim imkânlarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/759)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Sporun ruhuna aykırı olan, bütün dünyada olduğu gibi ülkemiz sporcularının da değişik spor dallarında doping kullanmasının nedenlerinin araştırılması, çözüm önerileri ve ülkemizde doping maddelerine rahatlıkla erişimin tespit edilerek, dopinge ulaşımı engellemek için alınması gereken önlemler konusunda Anayasa'nın 98'inci ve Meclis İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince ekte sunulan gerekçe çerçevesinde Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 09.10.2013

1)	Ali ÖZ	Mersin
2)	Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri
3)	Hasan Hüseyin TÜRKOĞLU	Osmaniye
4)	Yıldırım Tuğrul TÜRKEŞ	Ankara
5)	Zühal TOPCU	Ankara
6)	Enver ERDEM	Elazığ
7)	Lütfü TÜRKKAN	Kocaeli
8)	Murat BAŞESGİOĞLU	İstanbul
9)	Ali HALAMAN	Adana
10)	Muharrem VARLI	Adana
11)	Cemalettin ŞİMŞEK	Samsun
12)	Seyfettin YILMAZ	Adana
13)	Mustafa KALAYCI	Konya
14)	Alim IŞIK	Kütahya
15)	Durmuşali TORLAK	İstanbul
16)	Emin ÇINAR	Kastamonu
17)	Mehmet GÜNAL	Antalya
18)	Koray AYDIN	Trabzon
19)	Kemalettin YILMAZ	Afyonkarahisar
20)	Oktay ÖZTÜRK	Erzurum
21)	Faruk BAL	Konya
22)	Necati ÖZENSOY	Bursa
23)	Adnan Şefik ÇİRKİN	Hatay

Gerekçe:

Doping, sporcunun yarışma sırasında fiziksel ve zihinsel performansını arttırmak amacı ile “Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından yasaklanmış madde veya

yöntemlerin sporcu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak kullanımı” olarak tanımlanmaktadır. Doping hem haksız rekabete zemin hazırlaması, hem de sporcu sağlığını kısa ve uzun süreli olarak bozması ve hatta olası ölüm risklerinin oluşmasına neden olmasından dolayı spor etiğine aykırıdır. Bu nedenlerle doping; *WADA*, Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*), *FIFA*, *UEFA*, *FIBA*, *IAAF* gibi uluslararası spor organizasyonları tarafından yasaklanmıştır.

Doping maddelerinin hemen hepsi vücutta kısa ya da uzun süreli yan etkilere neden olurlar. Özellikle sporcular tarafından en çok kullanılan erkeklik hormonu benzeri maddelerin kalp krizi, iyi ve kötü huylu tümör oluşumu, karaciğer fonksiyon bozukluğu, kısırlık gibi rahatsızlıklara neden olduğu bilinmektedir. Bu maddeleri kullanan sporculardan bazılarının, sportif yaşamları sırasında ya da sporu bıraktıktan sonra bu maddelerin kullanımı nedeniyle oluşan hastalıklar yüzünden öldüğü bilinmektedir.

Türkiye’de dopingle mücadeleyi kurumsallaştırmak üzere gerçekleştirilecek iş birliğinin ana ilkelerini belirlemek ve dopingle mücadeleyi yürütmek amacıyla 24 Mayıs 2011 tarihinde Spor Genel Müdürlüğü (*SGM*) ile imzalanan protokol sonrası 2011 yılının Haziran ayında kuruldu.

Dopingle mücadele faaliyetleri 14 Ekim 2011 tarihi itibarıyla başladı. *WADA* Kurucular Kurulunun 20 Kasım 2011 günü Kanada’nın Montreal kentinde yaptığı toplantıda Türkiye, Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına uyumlu ülkeler listesine alındı.

Ama bir gerçek var ki doping olayları, tüm dünya ile birlikte Türkiye’de de sporu temelinden sarsmaktadır. İnsan niçin doping yapar? Bir amaca, bir hedefe varma adına... Nedir bu amaç? Nedir bu hedef? Para, Şan, Şöhret yani hepsi! Yani başarı, madalya, rekor... Öncelikle şunu biliyoruz ki doping, Türkiye’de bize sadece bir eczane kadar uzaklıkta. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*) istatistiklerine göre tüm sporlar, dopingli çıkma ortalamasının %1.05 iken ülkemizde doping oranının %14’ü bulması, doping için kullanılan ilaçlara erişimin kolaylığını ispatlamıştır.

Türkiye’de sporda uluslararası dereceler alması için şampiyonlarına binlerce altın verdiği bir ödüllendirme sistemi vardır. Kazanca değil, mücadeleye dönük ruhu canlandırmalıyız. Her şeyden önce bir dopingle mücadele yasası olmalıdır.

2020’yi finalde kaybettik. 2020’yi kaybederken çok şey öğrendik. Uluslararası

bir spor organizasyonuna talip olmadan önce elit sporcular yetiştirmeliyiz. Fair-play ilkesi içinde yaptığımız spor (yarışma) tertemiz olmalıdır. Şikeyi de, dopingi de sporumuzun içinden yok etmeliyiz. Çünkü doping de, şike de sporun dibine konulan bir dinamit gibidir. Doping ve şike yapanlar ömür boyu spordan men edilmeli, çok ağır cezalar verilmelidir. Sporun her dalında yetiştireceğimiz sporculara çocuk dönemlerinden itibaren olimpiyat ruhunu aşılamalıyız. Doping ve şike ile başa çıkmanın en etkili yolu olimpiyat ruhundan geçer.

Yabancı sporcular bile doping maddelerini ülkemizden rahatlıkla alabildiğini söylüyorlar, önemli olan dopinge ulaşımı engellemektir. Aracılar; dopinge teşvik ettiklerinde, doping maddesi temin ettiklerinde Türk Ceza Kanunu’nda bunun yaptırım olacağını bilerek vazgeçmelidir. Bu nedenle satan ya da temin edenlere yönelik yaptırım getirebilmek oldukça önemlidir. Doping maddelerine erişim yasalarla engellenirse Türkiye, doping cenneti olmaktan çıkar.

Bir de eskiden antrenörlük yapıp, şimdi enerji ürünleri ve sözde vitamin hapları satan grup vardır. Bu kişiler, özellikle atletizmde son yıllarda doping yaşayan tüm sporcuların kıyısından köşesinden geçmiştir ama spor teşkilatı hâlâ bu kişileri sistem içinde tutmaktadır.

Gezi olaylarının üzerine gidildiği kadar dopingin üzerine gidilseydi; Türkiye, dünyanın “en sabıkalı” ülkesi hâline gelmezdi.

Bu konuda bir Meclis Araştırma Komisyonu kurulması, önem arz etmektedir.

8. İzmir Milletvekili Oktay VURAL ve 20 Milletvekilinin, Türk sporunda yaşanan doping olayları ile sporcuları doping kullanmaya iten nedenlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/760)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türk sporunda son dönemde yaşanan doping olayları nedeniyle başta atletizm ve halter spor dalları olmak üzere onlarca millî sporcunun dopingli çıkması, Türkiye’de yasalarının yeterli olmadığı tartışmasını da beraberinde getirmiştir. Türk sporunda yaşanan doping olayları ile bu olaylara sporcuları iten nedenlerin araştırılması ve dopingi önlemeye yönelik gerekli çalışmaların yapılabilmesi için Anayasa’nın 98 ve Meclis İç Tüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını talep ederiz.

1)	Oktay VURAL	İzmir
2)	Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri
3)	Sümer ORAL	Manisa
4)	Enver ERDEM	Elazığ
5)	Bülent BELEN	Tekirdağ
6)	Mehmet ŞANDIR	Mersin
7)	Mehmet GÜNAL	Antalya
8)	Mustafa KALAYCI	Konya
9)	Mustafa ERDEM	Ankara
10)	Durmuşali TORLAK	İstanbul
11)	Mehmet ERDOĞAN	Muğla
12)	Ahmet Duran BULUT	Balıkesir
13)	Ali HALAMAN	Adana
14)	Tunca TOSKAY	Antalya
15)	Ali ÖZ	Mersin
16)	Erkan AKÇAY	Manisa
17)	Ali UZUNIRMAK	Aydın
18)	Necati ÖZENSOY	Bursa
19)	Celal ADAN	İstanbul
20)	Reşat DOĞRU	Tokat
21)	Lütfü TÜRKKAN	Kocaeli

Gerekçe:

Doping, “Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından yasaklanmış madde veya yöntemlerin sporcu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak kullanımı” diye tanımlanmaktadır. Sporcuyu bu çeşit maddeleri veya yöntemleri kullanmaya yönlendirmek veya onlara yardım etmek spor ahlakına aykırı olup dopingle ilgili bir suç olarak sayılmaktadır.

Sporcular ve diğer kişiler, neyin anti-doping kural ihlali olup olmadığını ve Yasaklı Maddeler Listesi’nde hangi maddeler ve yöntemlerin olduğunu bilmekten sorumludurlar.

Yasaklı bir maddeyi vücuduna almamak, her sporcunun kişisel sorumluluğunda olup sporcular herhangi bir yasaklı maddenin veya ilgili metabolitlerinin veya belirtilerinin vücutlarında bulunmasından bizzat kendileri sorumludurlar.

Doping aynı zamanda, sporcuları performanslarını artırmak için yasaklanmış maddeleri ve yöntemleri kullanmaları ile elde edecekleri haksız avantajlardan, bazı maddeler ile yöntemlerin neden olabileceği yan etkilerden korumak için yasaklanmıştır.

Doping sadece ahlak ve sağlık sorunu değil, aynı zamanda yasal yaptırımları da olan bir sorundur. Anabolizmanlar gibi birçok ilacın tıbbi amaç dışında sporda kullanımı yasaktır.

Sporcu dopingi niye kullanır? Olimpiyatlarda bu soru bir sporcuya sorulmuş: “Olimpiyat şampiyonu olmamı sağladıktan hemen sonra ölümüne sebep olacağını sadece benim bildiğim bir ilacı düşünmeden kullanabilirim.” diye cevap vermiştir.

Özellikle 20-30 Haziran 2013 tarihleri arasındaki Akdeniz Oyunları öncesi Türk sporu doping skandalıyla sarsıldı.

Olimpiyat, Dünya ve Avrupa Şampiyonalarında podyuma çıkmış, aralarında 2010 Dünya ve 2011 Avrupa Halter Şampiyonası’nda altın madalya kazanmış sporcumuzun da aralarında bulunduğu 8 haltercimiz ile 8 rekortmen atletimiz dopingli çıktı. Dopingli sporcular Akdeniz Oyunları kadrosundan da çıkarıldı. Türkiye’de dopingli sporcuların sayısının hızla artması; Guardian Gazetesi’nin “Türkiye’nin 2020 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapma şansı, yaygın doping skandalı nedeniyle ciddi bir darbe yedi.” görüşünü öne sürmesiyle sonuçlandı. Çok büyük para ve ödüllerin döndüğü bu sektörde kıran kırana mücadele sürerken “Kazanmak için her yol mübah mı diyeceğiz?” sorusunu akla getirmektedir.

2013 yılının ilk 6 ayında alınan Atina ve Köln laboratuvarlarına gönderilen 648 numune içinde 45’i atletizmde olmak üzere toplam 90 numune pozitif çıkmıştır. Bu, %14’lük bir oran ya da yaklaşık 7 sporcudan 1’inin dopingli olması demektir.

“Doping” veya yasaklı madde kullanımı, sporun popüler ve yaygın olduğu ülkemizde ciddiye alınması gereken önemli bir konudur. Elit (ulusal takım düzeyinde) sporcular müsabaka sırasında veya haricen Federasyonlar veya Olimpiyat Komitesi tarafından ciddi bir şekilde takip edilmektedir. Buna karşın ciddi sayıdaki amatör lisanslı ve spor salonlarında aktivitelere katılan sporcu bilinçli veya bilinçsizce, denetimden uzak bir şekilde bu yasaklı ilaçları kullanmaktadır. Bu tip ilaçların eczanelerden reçetesiz bir şekilde kolayca temin edilebilmesi, yurt dışından kaçak ilaç girişleri bu konuda öncelikli çözülmesi gereken noktalardan biridir.

Federasyonlar, Olimpiyat Komitesi, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı gibi ilgili kurumlarca bu konuda yapılacak eğitim çalışmaları da sorunun çözümüne ciddi katkı sağlayacaktır.

Yukarıda belirttiğimiz nedenlerden dolayı Türk sporunda yaşanan doping olayları ile bu olaylara sporcuları iten nedenlerin araştırılması ve dopingi önlemeye yönelik gerekli çalışmaların yapılabilmesi için Anayasa’nın 98 ve İç Tüzüğü 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını talep ederiz.

9. Aydın Milletvekili Metin Lütfi BAYDAR ve 21 Milletvekilinin, vücut geliştirme sporunda kullanılan doping maddelerinin kullanımının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/761)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gerekçesini ekte sunduğumuz “Vücut geliştirme sporunda kullanılan doping maddelerinin kullanımının” araştırılarak tedbirlerin alınması konusunda Anayasa’nın 98’inci ve İç Tüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırması açılmasını arz ederiz.

1)	Metin Lütfi BAYDAR	Aydın
2)	Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ
3)	Mustafa Sezgin TANRIKULU	İstanbul
4)	Fatma Nur SERTER	İstanbul
5)	Mehmet HABERAL	Zonguldak
6)	Bülent TEZCAN	Aydın
7)	Ali Haydar ÖNER	Isparta
8)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
9)	Hasan ÖREN	Manisa
10)	Muharrem IŞIK	Erzincan
11)	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli
12)	İzzet ÇETİN	Ankara
13)	Osman AYDIN	Aydın
14)	Mustafa Serdar SOYDAN	Çanakkale
15)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
16)	Haydar AKAR	Kocaeli
17)	Rahmi Aşkın TÜRELİ	İzmir
18)	Kazım KURT	Eskişehir
19)	Vahap SEÇER	Mersin
20)	Müslim SARI	İstanbul
21)	Bülent KUŞOĞLU	Ankara
22)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul

Gerekçe:

Vücut geliştirme sporu yapan 30 yaşındaki Şahin İrencin, sporcular arasında “Dinamit” olarak bilinen doping ilacını kullandıktan sonra hayatını kaybetmiştir. İrencin Avrupa şampiyonu olabilmek için hiçbir etiketi olmayan, tarifi olmayan, tedavülden kalkmış ilaçları kullandığı ve bunu da bağlı olduğu spor kulübünden temin ettiği ailesi tarafından, basın yoluyla dile getirilmiştir.

Ülkemizde önemli bir yere sahip olan vücut geliştirme sporunun olumsuz yönde etkilenmemesi, başka ölümlerin yaşanmaması ve ülke sporundan dopingin temizlenmesi

nedenleriyle Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

10. İzmir Milletvekili Erdal AKSÜNGER ve 22 Milletvekilinin, başta vücut geliştirme sporu olmak üzere sporda yaşanan doping olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/762)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Gençler arasında vücut geliştirme tutkusu giderek yaygınlaşmaktadır. Yapılan araştırmalara göre; yaşları 18 ile 25 arasında değişen gençlerin bu spora ilgisi son 5 yılda 3 kat artmasına rağmen, beraberinde ciddi tehlikeler ortaya çıkmıştır. Bu sporla ilgilenen gençlerin bir an önce kaslı vücuda sahip olabilmek için hormon içeren ilaçları kullandıkları, sporcuların bu ilaçları bazen spor salonlarından, bazen de sokak satıcılarından temin ettikleri bilinmektedir.

İnsan vücudunun dengesini bozarak kasları şişiren ilaçlar, kısa sürede organların iflasına sebep olmaktadır. Bu durumun son örneğinin Vücut geliştirme sporu yapan 30 yaşındaki Şahin İrencin’in sporcular arasında “Dinamit” olarak bilinen doping ilacının kurbanı olduğu bilinmektedir. Konu ile ilgili basına yansıyan bilgilerden anlaşıldığı kadarıyla Gençlik ve Spor Bakanlığının bu olaydan sonra aceleyle Vücut Geliştirme Federasyonu hakkında soruşturma açması, bu durumun asıl sorumlusu olan Bakanlığın sorumluluğu üzerinden atma çabasından öte bir girişim değildir. Spor Bakanlığının, diğer spor branşlarında yaşanan, hem sporcu sağlığı, hem de ülkemizin uluslararası spor camiasındaki itibarının zedelendiği doping ile ilgili yaşanan olaylara göz yumduğu, gerekli mücadeleyi yapmadığı tarafımızca gerek soru önergesi, gerek basın açıklaması ve diğer yollarla kamuoyunun gündemine taşınmış ancak uyarılarımızın dinlenmesi bir yana konu ile ilgili Bakanlığın yanıtlaması talebiyle verdiğimiz soru önergelerine bu güne kadar cevap verilmemiş, daha da üzücü olanı ise gençlerimizin hayatına mal olan bu illetin kullanım nedenleri ve yol açtığı tahribatlar ile alınabilecek önlemlerin tespiti amacıyla verdiğimiz araştırma önergesi de ne yazık ki iktidar partisi milletvekillerince reddedilmiştir.

Spor Federasyonlarının büyük bir bölümü önce özerk ardından bağımsız bir statüye kavuşmalarına karşın yurt çapında branşlarıyla ilgili açılacak salonların açılış ve denetim yetkilerine tek başlarına sahip değillerdir. Asıl belirleyici olan Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlükleridir.

15.10.1999 tarih ve 23847 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan “Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği” incelendiğinde, ülkemizde açılacak her türlü spor salonunun açılışı ve denetiminin ilgili yönetmelik hükümleri doğrultusunda yapıldığı ve yürütülmesinin de 31’inci maddesinden de net bir şekilde anlaşılacağı gibi Spor Genel Müdürlüğünce yapıldığı görülecektir. Bu durum göz önüne alındığında Vücut Geliştirme Salonlarında yasa dışı ilaç kullanımı sorununun tek sorumlusunun ilgili federasyondan ziyade Spor Genel Müdürlüğü ve taşra teşkilatı olan Gençlik Hizmetleri ve Spor İl ve İlçe Müdürlükleri olmasına rağmen, bu güne kadar spor salonlarında gelişigüzel kullanılan doping maddeleri ile ilgili gerekli denetimler yapılmamıştır.

Hem ülke sporumuzun geleceği hem de dünyada ülkemizin ve sporcularımızın itibarı açısından ülke sporunda yaşanan doping olaylarının engellenmesi için Anayasa’nın 98’inci, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri uyarınca bir Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

1)	Erdal AKSÜNGER	İzmir
2)	Bülent TEZCAN	Aydın
3)	Sezgin TANRIKULU	İstanbul
4)	Muharrem IŞIK	Erzincan
5)	İzzet ÇETİN	Ankara
6)	İhsan ÖZKES	İstanbul
7)	Musa ÇAM	İzmir
8)	Hasan ÖREN	Manisa
9)	Emre KÖPRÜLÜ	Tekirdağ
10)	Osman AYDIN	Aydın
11)	Mehmet HABERAL	Zonguldak
12)	M. Serdar SOYDAN	Çanakkale
13)	Haluk EYİDOĞAN	İstanbul
14)	Ali Haydar ÖNER	Isparta
15)	Haydar AKAR	Kocaeli
16)	Ayşe Nedret AKOVA	Balıkesir
17)	Mehmet HİLAL KAPLAN	Kocaeli
18)	Rahmi Aşkın TÜRELİ	İzmir
19)	Kazım KURT	Eskişehir
20)	Vahap SEÇER	Mersin
21)	Bülent KUŞOĞLU	Ankara
22)	Süleyman ÇELEBİ	İstanbul

11. Kahramanmaraş Milletvekili Mesut DEDEOĞLU ve 19 Milletvekilinin, doping kullanımının Türk sporuna verdiği zararların araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/763)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Doping kullanımının Türk sporuna vermiş olduğu olumsuz etkilerin araştırılarak, alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddesi uyarınca Meclis araştırması açılmasını saygılarımla arz ve talep ederim.

1)	Mesut DEDEOĞLU	Kahramanmaraş
2)	Sümer ORAL	Manisa
3)	Faruk BAL	Konya
4)	Özcan YENİÇERİ	Ankara
5)	Mehmet GÜNAL	Antalya
6)	Kemalettin YILMAZ	Afyonkarahisar
7)	Enver ERDEM	Elazığ
8)	Durmuşali TORLAK	İstanbul
9)	Alim IŞIK	Kütahya
10)	Sinan OĞAN	İğdır
11)	Ali HALAMAN	Adana
12)	Tunca TOSKAY	Antalya
13)	Ali ÖZ	Mersin
14)	Erkan AKÇAY	Manisa
15)	Ali UZUNIRMAK	Aydın
16)	Reşat DOĞRU	Tokat
17)	Celal ADAN	İstanbul
18)	Lütfü TÜRKKAN	Kocaeli
19)	E. Semih YALÇIN	Gaziantep
20)	Yusuf HALAÇOĞLU	Kayseri

Gerekçe:

Doping, “Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) tarafından yasaklanmış madde veya yöntemlerin sporcu tarafından bilinçli veya bilinçsiz olarak kullanımı” diye tanımlanmaktadır.

Sporcuyu bu çeşit maddeleri veya yöntemleri kullanmaya yönlendirmek veya onlara yardım etmek spor ahlakına aykırı olup, dopinge ilgili bir suç olarak sayılmaktadır.

Dopingin yasaklanmasının ana nedeni, sporun temel prensiplerine aykırı olmasıdır. Doping aynı zamanda, sporcuları performanslarını artırmak için yasaklanmış maddeleri ve yöntemleri kullanmaları ile elde edecekleri haksız avantajlardan, bazı maddeler ile yöntemlerin neden olabileceği yan etkilerden korumak için yasaklanmıştır.

Doping sadece ahlak ve sağlık sorunu değil, aynı zamanda yasal yaptırımları da olan bir sorundur. Bu nedenle birçok ilacın tıbbi amaç dışında sporda kullanımları

yasaktır.

Doping kontrolü, dürüst bir yarışma için sporcuların haklarını korumak ve ilaçsız amatör ve profesyonel sporun yaygınlığını sağlamaya yardımcı olmak için yapılmaktadır. Doping kontrolü; sporcuların seçimi, idrar numunelerinin toplanması, analizi ve sonuçların yorumlanması işlemlerini içermektedir.

Doping kontrolü için sporcunun seçimi, yarışmalarda veya çalışma kamplarında yapılır. Yarışma dışı doping numunesi alım işlemi ise yıl boyunca herhangi bir zamanda önceden yapılan bir uyarı sonucunda veya hiç haber verilmeksizin yapılmaktadır.

Eczanelerden alınan basit ilaçlar da bile doping maddesi bulunmaktadır. Sporcuların performansını artıran yasaklı ilaçların çoğu yurt dışından temin edilmektedir. Bu ilaçların çoğu da, yasal olmayan yollarla ülkede satılmaktadır.

Ülkemizde son yıllarda sporcular arasında doping kullanımı artmış durumdadır. Yapılan bir araştırmada ülkemizde son birkaç ay içerisinde 55 sporcumuzda doping tespit edilmiştir.

Ülkemizde, 15 yaşındaki çocuklar bile doping kullanmaya başlamıştır.

En son Akdeniz oyunlarında halter ve atletizm branşlarında yarışacak olan 16 sporcumuz doping kullanımından dolayı son anda kadrodan çıkarılmıştır. Daha önce Halter Milli Takımı'ndan 21 sporcunun ve yine atletizm de 18 sporcuda yasak madde kullanımına rastlanmıştır.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu tarafından 2013 yılında 648 sporcudan alınan örnekler incelenmiş ve 90 sporcumuzda bir veya birden fazla yasaklı madde tespit edilmiştir.

Komite tarafından yapılan bu inceleme sonucu dünyada dopingli sporcular %1.5 oranında iken, Türkiye'de bu oran %15'e yaklaştığı görülmüştür. Bu durum, doping konusunda ülkemizin gelmiş olduğu noktayı gözler önüne sermeye yetmiştir.

Doping kullanımından dolayı, Türk sporu büyük zarar görmektedir. Ülkemizde doping kullanımının başarılı olan sporculara verilen ödüllerden mi, yoksa başka sebeplerden mi? kaynaklandığı ortaya çıkarılmalıdır.

Bu nedenle, doping kullanımının Türk sporuna vermiş olduğu olumsuz etkilerin araştırılarak gerekli önlemlerin alınması konusunda, Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddesi uyarınca bir Meclis Araştırması Komisyonu

kurulması yerinde olacaktır.

12. BDP Grubu adına Grup Başkanvekili Bingöl Milletvekili İdris BALUKEN'in, sporda yaşanan doping sorununun ve sporcuları doping kullanmaya iten nedenlerin araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/764)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizde doping kullanımı son yıllarda büyük bir artış göstermiştir. Uluslararası spor müsabakalarına katılıp derece alan başarılı sporcuların da doping kullandığının açığa çıkması, meselenin vahametini yeterince ortaya koymaktadır. Durumun ivedilikle ele alınması ve sporcuları doping kullanmaya iten nedenlerin araştırılarak alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri Meclis araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

1) İdris BALUKEN (BDP Grup Bingöl Başkanvekili)

Gerekçe:

Vücut geliştirme sporu yapan 30 yaşındaki Şahin İrencin, sporcular arasında “Dinamit” olarak bilinen doping ilacının kurbanı oldu. Doping ilacını aldıktan sonra fenalaşan ve iç organları iflas eden Şahin İrencin, kaldırıldığı hastanede yapılan tüm müdahalelere rağmen kurtarılamadı.

Şahin İrencin'in, hayatını kaybetmesinden sonra dopingle ilgili tartışmalar yeniden alevlendi.

Doping sorununun vahameti son olarak atletizm branşında açıklanan doping vakaları nedeniyle bir kez daha, hasıraltı edilemeyecek kadar ayyuka çıktı.

Bilindiği gibi doping, “bir sporcunun müsabaka sırasında zihinsel, fiziksel başarısını arttırmak amacıyla, Olimpiyat Komitesi tarafından yasaklanmış maddeleri alması” olarak tanımlanır.

Vücuda üstün hareket ve enerji sağlamak için uyarıcı ilaç almak on yıllardır sporcuların başvurduğu en önemli yöntemlerden birisi olarak göze çarpıyor. Sadece sporcuların değil, aynı zamanda yarı hayvanlarının da gücünü ve direncini arttırmak için doping uygulandığı kamuoyunun malumudur. Uyarıcı veya sun'i olarak direnç

arttırıcı maddeleri bilerek kullanmak veya hayvana vermek, yani doping yapmak tehlikelidir. Bu gibi ilaçların kullanılması bütün spor dünyasında olduğu gibi ülkemizde de yasaktır.

Ancak bütün yasaklara rağmen, dopinge özellikle bisiklet yarışçıları, halterciler, atletler ve futbolcuların başvurduğu bilinmektedir. Bu branşlarda mücadele eden Sporcular dopingi kendilerine karşılaşmalarda olağanüstü bir güç verdiği için gizli olarak kullanırlar.

Doping; öldürücü etki yapmasının yanında, fizyolojik yıpranmaya da yol açar. Yarış atlarına yapılan dopingler birçok atın ölümüne sebep olmuştur. At yarışları kurallarına göre doping yasaklanmıştır.

Son zamanlarda spor camiası doping skandalları ile çalkalanıyor. Türkiye'de dopingli olduğu tespit edilen sporcu sayısı hızla artıyor.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonunun açıklamasına göre;

2013 yılının ilk 6 ayında alınan ve Hacettepe Laboratuvarının WADA akreditasyonu beklenirken, Atina ve Köln laboratuvarlarına gönderilen 648 numune içinde 45'i atletizmde olmak üzere toplam 90 numune pozitif çıktı.

Bu, %14'lük bir oran, ya da yaklaşık 7 sporcudan 1'inin dopingli olması demek.

WADA istatistiklerinde dünya çapında numune ile pozitif bulgu oranı spor dallarına göre değişmekle beraber %0 ile %3 arasında seyrediyor, tüm sporlar ortalaması %1.05.

Yani dünyada dopingli sporcular %1.5 oranındayken, Türkiye'de %15'e yaklaşması, Türkiye'de dünya ortalamasından on kat daha fazla dopingli sporcu olduğu gerçeğini gözler önüne sermiştir.

Özellikle 20-30 Haziran 2013 tarihleri arasındaki Akdeniz Oyunları öncesi spor camiası doping skandalıyla sarsılmıştı. Olimpiyat, Dünya ve Avrupa Şampiyonalarında podyuma çıkmış, aralarında 2010 Dünya ve 2011 Avrupa Halter Şampiyonası'nda altın madalya kazanmış Mete Binay'ın da aralarında bulunduğu 8 halterci ile 8 rekortmen atlet dopingli çıkmıştı.

Türkiye'ye olimpiyatta atletizmde tarihinin ilk altın madalyasını kazandıran Aslı Çakır Alptekin ve Avrupa şampiyonu Nevin Yanıt'tan sonra aralarında 2004 Atina

Oyunlarında ironik bir şekilde kendisinin önündeki atletlerin dopingli çıkmaları sonucu dördüncülüğten gümüşe yükselen Eşref Apak da dâhil olmak üzere, isimleri kısmen açıklanmayan 30’dan fazla atlet dopingli çıktı.

Türkiye’de dopingli sporcuların sayısının hızla artması üzerine Guardian Gazetesi’nin “Türkiye’nin 2020 Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapma şansı, yaygın doping skandalı nedeniyle ciddi bir darbe yedi.” görüşü, daha sonra yapılan 2020 Olimpiyat Oyunları aday şehirlerinin belirlenmesinde Tokyo’nun ipi göğüslenmesiyle doğrulanmıştı.

Sonuç olarak doping kullanımı konusunda yapılacak yeni düzenlemelerin ve alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılması elzem hâle gelmiştir.

13. İstanbul Milletvekili Hakan ŞÜKÜR ve 24 Milletvekilinin, doping sorununun tüm yönleriyle araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin önergesi (10/765)

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Ülkemizin son yıllarda hemen her alanda sergilediği başarı öyküsü, sağladığı değişim ve dönüşüm hiç kuşkusuz spora da yansımaktadır. Türk sporunun son dönemde kanayan yarası hâline gelen “Yasaklı madde kullanımı” yani doping konusunda somut ve sistematik adımlar atılması gerekmektedir. Ulusal alanda ciddi bir sorun hâle gelen doping olaylarının araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla, Anayasa’nın 98, İçtüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince Meclis araştırma komisyonu kurulmasını arz ve teklif ederiz.

1)	Hakan ŞÜKÜR	İstanbul
2)	Muhammet Bilal MACİT	İstanbul
3)	Necdet ÜNÜVAR	Adana
4)	Tülay KAYNARCA	İstanbul
5)	Ahmet Haldun ERTÜRK	İstanbul
6)	Mehmet GELDİ	Giresun
7)	Osman ÖREN	Siirt
8)	Ali AYDINLIOĞLU	Balıkesir
9)	Akif Çağatay KILIÇ	Samsun
10)	Mehmet Vecdi GÖNÜL	Antalya
11)	Fatih ŞAHİN	Ankara
12)	Hakan ÇAVUŞOĞLU	Bursa
13)	Ahmet Tefvik UZUN	Mersin
14)	Adem TATLI	Giresun
15)	Fahrettin POYRAZ	Bilecik

16)	Zeki AYGÜN	Kocaeli
17)	Afif DEMİRKIRAN	Siirt
18)	Oğuz Kağan KÖKSAL	Kırıkkale
19)	Volkan BOZKIR	İstanbul
20)	İsmail KAŞDEMİR	Çanakkale
21)	Fikri IŞIK	Kocaeli
22)	Osman ÇAKIR	Düzce
23)	Özlem YEMİŞÇİ	Tekirdağ
24)	Şirin ÜNAL	İstanbul
25)	Suat ÖNAL	Osmaniye

Gerekçe:

Ülkemizin, son yıllarda hemen hemen her alanda sergilediği başarı öyküsü, sağladığı değişim ve dönüşüm hiç kuşkusuz spora da yansımaktadır.

Son 11 yıllık dönemde, Türk sporuna, sporcularımıza, gençlerimize büyük yatırımlar yapıldı. Yüzlerce modern tesis inşa edildi; birçok uluslararası organizasyon başarıyla gerçekleştirildi.

Toplumsal yaşamdaki önemi giderek artan sporun karşımıza çıkan en büyük sorunu doping yani yasaklı madde kullanımıdır, sporumuzun kanseri olarak adlandırılan doping hem sporumuza hem de sporcularımıza büyük zararlar vermektedir. Birçok sporcumuzun sağlığının ve geleceğinin tehlikeye girmesine yol açmaktadır. Yasaklı maddeler sporcularımızın kariyerlerinin sonlanmasına neden olabilmektedir.

Türk Sporunun son dönemde kanayan yarası hâline gelen “yasaklı madde kullanımı” yani doping konusunda somut ve sistematik adımlar atılmasının gerekmektedir, doping ile alakalı aktif olarak görev yapan ulusal ve uluslararası birçok kuruluş bulunmaktadır.

Türkiye, bugün artık sağlık ve spor alanında, eskisiyle mukayese edilemeyecek ölçüde gelişmiş imkânlarla ve altyapıya sahiptir. Dünyada doping konusunda çatı kuruluş olan WADA, yani Dünya Doping Mücadele Ajansı etkin ve güncel biçimde sporun daha temiz ve daha adil olması adına bilimsel olarak faaliyetlerini sürdürmektedir. Ülkemizde ise Milli Olimpiyat Komitesi altında faaliyet gösteren Doping Mücadele Komisyonu (DMK); doppingle mücadeleyle kurumsallaştırmak üzere gerçekleştirilecek iş birliğinin ana ilkelerini belirlemek ve doppingle mücadeleyi yürütmek amacıyla 24 Mayıs 2011 tarihinde Spor Genel Müdürlüğü (SGM) ile imzalanan protokol sonrası 2011 yılının Haziran ayında kurulmuştur.

Tüm çaba ve kuruluşlara rağmen maalesef doping konusu spor kamuoyumuzun

gündeminden düşmemiştir. Ülkemizde ve dünya çapında birçok sporcu doping kullanımıyla gündeme gelmiş ve bu da birçok cezayı beraberinde getirmiştir. Bu husustaki cezalar sadece kişileri değil, bağlı bulundukları ülkelerin de imajını zedelemiştir.

Olimpiyat Ruhu ve Fair Play olgusunun sporun her alanına nüfuz edebilmesi için; dopinge karşı mücadelenin sadece yapılacak testler veya cezalarla değil, önleyici tedbirler ve bilinçlendirme çalışmalarıyla yapılması gerekmektedir.

Ülkemizin uluslararası alanda sahip olduğu prestij ve genç nüfuzumuzun sağlığını ve geleceğini etkileyen sporda doping meselesinin tüm yönleri ile incelenmesi, araştırılması ve bu hususta kamuoyunu bilinçlendirme adına gerekli önlemlerin alınması amacıyla Meclis araştırması açılması gerekli görülmektedir.

TAKDİM YAZISI

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması
Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu
(10/753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765)

Sayı:

Konu: Komisyon Raporu

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması
Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin
Önergeleri ile (10/753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765) Esas
Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Anayasa'nın 98'inci ve İç Tüzük'ün 104 ve
105'inci maddeleri çerçevesinde çalışmalarını tamamlamış bulunmaktadır.

28/11/2013 tarihinde göreve başlayan Komisyonun yaptığı çalışmalar sonucunda
düzenlediği Rapor ilişkide sunulmuştur.

Gereğini arz ederim.

Saygılarımla.

Osman Aşkın BAK
İstanbul Milletvekili
Komisyon Başkanı

Ek: Komisyon Raporu

KOMİSYONUN KURULUŞU VE ÇALIŞMALARI

A. MECLİS ARAŞTIRMASI ÖNERGELERİNİN KONUSU VE ÖZETİ

24’üncü Yasama Dönemi’nde verilen; son yıllarda Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla bir Meclis araştırması açılmasına ilişkin:

- İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK ve 104 Milletvekilinin (10/753) Esas Numaralı,
- İzmir Milletvekili Erdal AKSÜNGER ve 25 Milletvekilinin (10/754) Esas Numaralı,
- Mersin Milletvekili Aytağ ATICI ve 23 Milletvekilinin (10/755) Esas Numaralı,
- Aydın Milletvekili Metin Lütfi BAYDAR ve 21 Milletvekilinin (10/756) Esas Numaralı,
- Kars Milletvekili Mülkiye BİRTANE ve 21 Milletvekilinin (10/757) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Erdoğan TOPRAK ve 23 Milletvekilinin (10/758) Esas Numaralı,
- Mersin Milletvekili Ali ÖZ ve 22 Milletvekilinin (10/759) Esas Numaralı,
- İzmir Milletvekili Oktay VURAL ve 20 Milletvekilinin (10/760) Esas Numaralı,
- Aydın Milletvekili Metin Lütfi BAYDAR ve 21 Milletvekilinin (10/761) Esas Numaralı,
- İzmir Milletvekili Erdal AKSÜNGER ve 22 Milletvekilinin (10/762) Esas Numaralı,
- Kahramanmaraş Milletvekili Mesut DEDEOĞLU ve 19 Milletvekilinin (10/763) Esas Numaralı,
- BDP Grubu adına Grup Başkanvekili Bingöl Milletvekili İdris BALUKEN’in (10/764) Esas Numaralı,
- İstanbul Milletvekili Hakan ŞÜKÜR ve 24 Milletvekilinin (10/765) Esas Numaralı,

Önergelerin, 05.11.2013 tarihinde Türkiye Büyük Millet Meclisi Genel Kurulu tarafından kabul edilmesiyle “Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu” kurulmuştur.

28.11.2013 tarihinde çalışmalarına başlayan söz konusu Meclis Araştırması Komisyonunun kurulmasına yönelik önergelerin gerekçeleri incelendiğinde özetle;

1) Ülkemizde doping içeren maddelere kolay erişiminin nedenlerinin tespit edilmesi ve kolay erişimin engellenmesi yöntemlerinin araştırılması,

2) Mücadeleye dönük olimpiyat ruhu ve fair play anlayışının sporculara kazandırılması yönünde yapılacak çalışmaların belirlenmesi,

- 3) Sporcuları doping yapmaya iten nedenlerin araştırılması,
 - 4) Türkiye’de spora ve sporcuya gerekli yatırımlar yapılmadan, uluslararası oyunlarda “madalya kazanmaları” yönünde sporcu ve çalıştırıcıların baskı altında bırakıldıkları iddialarının araştırılması,
 - 5) Doping Mücadele Kanunu’nun hazırlanması,
 - 6) Son 10 yılda sporda yaşanan doping olaylarının organize bir boyutunun olup olmadığının araştırılması,
 - 7) Uluslararası yarışmalarda başarılı sporculara verilen yüksek ödülün doping içeren madde kullanımını arttırdığı iddialarının araştırılması,
 - 8) Uluslararası bir spor organizasyonuna talip olmadan önce, sporun her dalında elit sporcular yetiştirilmesi ve sporculara olimpizm ruhunu aşılacak eğitim modellerinin geliştirilmesi,
 - 9) Amatör lisanslı ve spor salonlarında, bilinçli veya bilinçsizce, denetimden uzak bir şekilde yasaklı madde içeren ürünlerin kullanmasının önlenmesi,
 - 10) Eczanelerden yasaklı madde içeren ürünlerin reçetesiz bir şekilde kolayca temin edilebilmesinin önlenmesi,
 - 11) Yurt dışından yasaklı madde içeren ürünlerin ülkemize kaçak girişlerinin önlenmesi,
 - 12) Federasyonlar, Olimpiyat Komitesi, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı gibi ilgili kurum ve kuruluşlarla, işbirliği yapılarak bu konularda eğitim çalışmalarının düzenlenmesi,
 - 13) Yurt çapında çeşitli branşlarda faaliyet gösteren veya açılacak spor salonlarını denetlemekle yetkili, Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerinin görev ve sorumluluklarını yerine getirmelerinin sağlanması,
- konularına vurgu yapılmıştır.

B. KOMİSYONUN KURULUŞU, GÖREV SÜRESİ VE KOMİSYON ÜYELERİ

Anayasa’nın 98’inci Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü’nün 104 ve 105’inci maddeleri gereğince verilmiş olan (10/753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765) esas numaralı Meclis araştırması önermeleri konularının ortak olması nedeni ile birleştirilerek, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 05.11.2013 tarihli 12’nci Birleşiminde görüşülmüş ve önermelerde belirtilen hususlarla ilgili bir Meclis Araştırması Komisyonu kurulmasına karar verilmiştir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki 1051 sayılı Kararı 09.11.2013 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. Söz

konusu Kararda; Meclis Araştırması Komisyonunun 17 üyeden oluşmasına, Komisyonun çalışma süresinin başkan, başkanvekili, sözcü, kâtip üye seçimi tarihinden başlamak üzere 3 ay olmasına ve gerektiğinde çalışmalarını Ankara dışında da yapabileceği hususlarına yer verilmiştir.

Türkiye Büyük Millet Meclisinin 28.11.2013 tarihli 23'üncü Birleşiminde Komisyona üye seçimi yapılmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisinin bu konudaki 1053 sayılı Kararı 06.12.2013 tarihli Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Komisyon, Meclis Başkanlığının çağrısı üzerine yapılan 28.11.2013 tarihli ilk toplantısında Komisyon Başkanı, Başkanvekili, Sözcü ve Kâtip üyelerini seçmiştir. Komisyon, hazır bulunan üyeler arasından en yaşlı üye sıfatıyla İstanbul Milletvekili Mehmet DOMAÇ'ın geçici başkanlığında toplanmıştır. Bu toplantıya 10 üye katılmış ve yapılan gizli oylama sonucu Komisyon Başkanlığına İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK (on oy), Başkanvekilliğine Giresun Milletvekili Adem TATLI, Komisyon Sözcülüğüne İstanbul Milletvekili Hakan ŞÜKÜR ve Kâtip üyeliğe Mardin Milletvekili Gönül Bekin ŞAHKULUBEY (dokuzar oy) olarak seçilmişlerdir. Türkiye Büyük Millet Meclisinin 1053 sayılı Kararı'nda Komisyon Başkanlık Divanı seçimi hususu da yer almıştır.

Komisyon çalışmaları esnasında, TBMM Başkanlığının 18.12.2013 tarihli yazısı ile İstanbul Milletvekili Hakan ŞÜKÜR'ün Komisyon üyeliği ve Sözcülüğü; mensubu olduğu siyasi partiden istifası nedeniyle, TBMM İçtüzüğü'nün 22'nci maddesi uyarınca kendiliğinden sona ermiştir. Daha sonra, Komisyonun 16.01.2014 tarihli toplantısında Komisyon Sözcülüğüne (8) oyla Ankara Milletvekili Fatih ŞAHİN seçilmiştir.

Komisyona çalışmalarının verilen 3 aylık sürenin sonuna gelindiğinde, konunun kapsamlı çalışma gerektirmesi dikkate alınarak bu süre içinde inceleme ve araştırmaların bitmeyeceğinin anlaşılması üzerine; Meclis İçtüzüğü'nün 105'inci maddesi'ne göre Komisyonun 16.01.2014 tarihli toplantısında bir aylık eksüre istenmesine karar verilmiştir. Komisyonun bu Kararı doğrultusunda, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 105'inci maddesinin ikinci fıkrası uyarınca, Türkiye Büyük Millet Meclisinin 12.02.2014 tarihli 60'ıncı Birleşiminde aldığı 1055 sayılı Kararı ile Komisyondun çalışma süresi; 28.02.2014 tarihinden itibaren, 28.03.2014 tarihine kadar bir ay uzatılmıştır.

Bu uzatma ile 28.03.2014 tarihinde sona erecek olan Komisyonumuzun çalışma süresi; TBMM Genel Kurulunun, 30 Mart 2014 tarihinde yapılacak Mahalli İdareler Genel Seçimleri nedeniyle Türkiye Büyük Millet Meclisinin çalışmalarına TBMM

Genel Kurulunun;

- 01.03.2014 tarihli 71. Birleşiminde, 11.03.2014 Salı gününden itibaren 15 gün ara verilmesi,

- 19.03.2014 tarihli 72. Birleşiminde, 26.03.2014 Çarşamba gününden itibaren 10 gün ara verilmesi,

nedeniyle Meclis İç Tüzüğü'nün 183'üncü maddesi gereğince tatil sırasında Komisyonun çalışma süresi işlemeyeceğinden, 22.04.2014 tarihinde kadar uzamıştır.

Tablo 1.1. Komisyon Üyeleri ve Seçim Çevreleri

Unvanı	Adı ve Soyadı	Seçim Çevresi	Grubu
Başkan	Osman Aşkın BAK	İstanbul	AK Parti
Başkanvekili	Adem TATLI	Giresun	AK Parti
Sözcü	Fatih ŞAHİN	Ankara	AK Parti
Katip	Gönül Bekin ŞAHKULUBEY	Mardin	AK Parti
Üye	Mehmet Kerim YILDIZ	Ağrı	AK Parti
Üye	Muhyettin AKSAK	Erzurum	AK Parti
Üye	Ülker CAN	Eskişehir	AK Parti
Üye	Mehmet DOMAÇ	İstanbul	AK Parti
Üye	Hamza DAĞ	İzmir	AK Parti
Üye	Ayşe TÜRK MENOĞLU	Konya	AK Parti
Üye	Metin Lutfü BAYDAR	Aydın	CHP
Üye	Erdal AKSÜNGER	İzmir	CHP
Üye	Mehmet Hilal KAPLAN	Kocaeli	CHP
Üye	M. Volkan CANALIOĞLU	Trabzon	CHP
Üye	Mesut DEDEOĞLU	Kahramanmaraş	MHP
Üye	Ali ÖZ	Mersin	MHP
Üye	Halil AKSOY	Ağrı	BDP

C. KOMİSYONUNUN ÇALIŞMA SÜRECİ HAKKINDA USUL VE ESASLAR

Komisyon; başkan, başkanvekili, sözcü ve kâtip üyelerin seçiminin yapıldığı 28.11.2013 tarihinden itibaren çalışmalarına başlamıştır. Komisyon Başkanının önerisi üzerine ilk toplantıda Komisyon çalışmaları için gerekli olan kararlar alınmıştır.

Komisyon; 1 numaralı Kararla;

1. Komisyonun gerekli görmesi hâlinde, yurt içinde ve yurt dışında,

Komisyon olarak ya da oluşturulacak alt komisyonlar marifetiyle mahallinde inceleme ve araştırmalar yapmasına,

2.Komisyon toplantılarında ve Ankara dışı çalışmalarda tam tutanak tutulmasına,

3.Komisyonun Genel Kurul alışma saatlerinde de çalışma yapabilmesi için Meclis İç Tüzüğü’ün 35. maddesi uyarınca Başkanlık Divanından izin istenmesine,

4.Komisyon çalışmalarını kamuoyuna duyurabilmek amacıyla İnternet sitesi kurulmasına ve e-posta adresi alınmasına,

5.Komisyon süresince ilgili kurum ve kuruluşlardan konu ile ilgili uzman görevlendirilmesi ile ilgili işlemlerin ve yazışmaların yapılmasında, davet edilecek kişi ve kurumların tespiti hususlarında Komisyon Başkanlığının yetkili kılınmasına,

6.Yapılacak Ankara dışı inceleme ziyaretleri ve çalışmalara Komisyon uzmanları ile kamu kurum ve kuruluşlarından görevlendirilen personelin katılmasına,

7.Rapor yazımında Komisyon Başkanlığına redaksiyon yetkisi verilmesine, Karar verilmiştir.

Ayrıca, bu toplantıda Komisyonun alışma usul ve esasları ile programı belirlenmiştir. Bu kapsamda, doping’le mücadele konusundaki ilgili kurum ve kuruluşların yetkililerinin ve uzmanların dinlenmesi ile Ankara dışı bilgilendirme çalışmalarına birer ay ayrılması; rapor yazımının da geri kalan sürede tamamlanması karara bağlanmıştır. Aynı toplantıda rapor yazımı süresince Komisyonda bilgi alma ve çalışmalara katkı sağlamak amacıyla görevlendirilecek uzmanlar belirlenmiştir.

D. KOMİSYONDA GÖREVLENDİRİLEN UZMANLAR

Komisyonda görevlendirilecek uzmanların Komisyonun alışma alanının en az bir bölümünde ihtisas sahibi, işini çok iyi bilen kişiler olmaları gözetilmiştir. Komisyon uzmanıyla beraber toplam 13 uzman Komisyonda görevlendirilmiştir.

Tablo 1.2. Komisyonda Görevlendirilen Uzmanlar Listesi

Adı ve Soyadı	Unvanı	Kurumu
Prof. Dr.Rüştü S. GÜNER	Başhekim, TMOK Doping’le Mücadele Komisyonu	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi Başhekimliği

	Genel Koordinatörü	
Akın KARAKAYA	Hukuk Müşaviri - Avukat	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı - Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu
Doç.Dr. Ersan KARA	Gençlik ve Spor Uzmanı	Gençlik ve Spor Bakanlığı
Dr. İlker ALTINTAŞ	Veteriner Hekim	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Dyt. Ceyhan VARDAR	Diyetisyen	Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu Obezite Diyabet ve Metabolik Hastalıklar. D.Bşk.
Gürsel ÖZTÜRK	Müşavir - Komisyon Uzmanı	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Mehmet SİNMEZ	Uzman Yardımcısı	Adalet Bakanlığı
Mehmet YOĞURTCUOĞLU	Avukat	Ankara Barosu Spor Hukuku Kurulu, TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu Mevzuat Kurulu Üyesi
Mustafa BİÇER	Müdür Yardımcısı (Yasama Uzmanı) Komisyon Uzmanı	TBMM Kanunlar ve Kararlar Başkanlığı
Nadir BULAK	Gıda Mühendisi	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
Olca YILMAZ	Uzman Psikolojik Danışman	Spor Genel Müdürlüğü
Uzman Dr Elif Hilal VURAL	Farmakolog	Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu
Uzman Dr. Tuğba KOCAHAN	Spor Hekimi	Spor Genel Müdürlüğü

Ayrıca, Rapor yazım aşamasında aşağıdaki uzman ve akademisyenler de katkı sunmuşlardır.

Tablo 1.3. Komisyon Çalışmalarına Katkı Sunan Uzman ve Akademisyenler Listesi

Adı ve Soyadı	Unvanı	Kurumu
Prof. Dr. Haydar DEMİREL	TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu Üyesi	Hacettepe Ü. Spor Bilimleri Fak. Dekan V,
Prof.Dr. Gülgün ERSOY	Öğretim Üyesi	Hacettepe Ü. Sağlık Bilimleri Fak. Beslenme ve Diyetetik Bölümü
Doç.Dr. Nazan YARDIM	Daire Başkanı	Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu, Obezite Diyabet ve Metabolik Hastalıklar. D.Bşk.

Yar.Doç.Dr. Aylin HASBAY BÜYÜKKARAGÖZ	Öğretim Üyesi	Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fak. Beslenme ve Diyetetik Bölümü
Dr. Reşide GÜRSES	Uzman	Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu-Türk Dil Kurumu Başkanlığı

E. KOMİSYON ÇALIŞMALARI

Çalışma süresi içerisinde 10 toplantı yapan Komisyonumuzun çalışmaları sırasında tam tutanak tutulmuş, komisyonda görevli uzmanların rapor yazımında yararlanması amacıyla ilgili özel ve kamu kurum/kuruluşlarından belge ve bilgiler temin edilmiş; bu kapsamda 27 evrak Komisyonumuza gelmiş, çalışmalar sırasında bu kişilerle de 131 yazışma yapılmıştır.

Ayrıca, yurt içinde üç, yurt dışında ise iki incelemede bulunulmuştur.

Komisyon toplantılarını, 28 Kasım 2013-16 Ocak 2014 tarihleri arasında yaklaşık iki ayda tamamlamıştır. Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Uzmanları ile birlikte, 20 Ocak-28 Şubat 2014 tarihleri arasında, yaklaşık 40 günde, taslak Komisyon Raporunu hazırlamıştır. Bu Taslak Rapor, 28 Şubat 2014 tarihinde Komisyon üyelerinin ilk değerlendirmelerine sunulmuştur. Komisyon üyeleri, 17 Mart 2014 tarihine kadar görüş ve değerlendirmelerini Komisyon Başkanlığına iletmışlerdir.

Komisyon üyelerinden gelen görüş ve değerlendirmeler çerçevesinde Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Uzmanları ile birlikte, Rapor üzerinde gerekli değişiklik ve düzenlemeleri yapmışlardır. Bu çalışmalardan sonra oluşturulan 2. Taslak Komisyon Raporu, 08 Nisan 2014 tarihinde Komisyon Üyelerinin görüş ve değerlendirmelerine sunulmuştur.

Komisyonun 09 Nisan 2014 tarihinde yaptığı Taslak Rapor değerlendirme toplantısından sonra, toplantıda ifade edilen görüş ve değerlendirmelerden sonra, Komisyon Başkanlık Divanı, Komisyon Uzmanları ile birlikte, 15 Nisan 2014 tarihine kadar Rapora son şeklini vermiştir. Söz konusu Komisyon Raporu, 22.04.2014 tarihinde TBMM Başkanlığına sunulmuştur.

E.1. Komisyonunda Yapılan Toplantılar

Çalışma takvimi içerisinde TBMM’de 10 toplantı yapan Komisyon, Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü’nün 105’inci maddesi uyarınca aşağıdaki listede isimleri yazılı kamu kurum ve kuruluşlarıyla sivil toplum örgütleri temsilcilerini Komisyona davet ederek araştırma konusu ile ilgili bilgi almıştır. Söz konusu toplantıların

tutanaklarına, (http://www.tbmm.gov.tr/develop/owa/komisyon_tutanaklari.kom_liste) İnternet adresinden ulaşılabilir.

28 Kasım 2013 Tarihli (1.) Toplantı

Başkanlık Divanı Seçimi yapılmıştır. Komisyonun çalışma takvimi, araştırma inceleme konuları ile çalışma usul ve esasları belirlenmiştir.

04 Aralık 2013 Tarihli (2.) Toplantı

Sporda dopingle mücadele ile ilgili kamu politikasının genel çerçevesi üzerine, ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Aslan KARANFİL	Gençlik ve Spor Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı
Mehmet BAYKAN	Spor Genel Müdürlüğü, Genel Müdür
Ekrem ATBAKAN	Sağlık Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı
Saim KERMAN	Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu, Başkan
Mehmet Hadi TUNÇ	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı

11 Aralık 2013 Tarihli (3.) Toplantı

Sporda dopingle mücadele ile ilgili kamu politikasının genel çerçevesi,

Türkiye Doping Kontrol Merkezinin, Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) ile ilişkisi, dopingle mücadeledeki konumu ve bu alandaki temel sorunlar, uluslararası dopingle mücadele sistemi ve mevzuatı,

Doping Mücadele Komisyonunun, Türkiye’de dopingle mücadeledeki yeri ve bu alandaki temel sorunlar Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) ile ilişkisi ve uluslararası dopingle mücadele sistemi ve mevzuatı üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Dr. Nihat PAKDİL	Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı
Prof. Dr. A. Ahmet BAŞARAN	Türkiye Doping Kontrol Merkezi, Başkan
Av. Türker ARSLAN	TMOK, Doping Mücadele Komisyonu Başkanı
Prof. Dr. Rüştü GÜNER	Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Cebeci Kampüsü Başhekimisi,

	TMOK, Dopingile Mücadele Komisyon Genel Koordinatörü
Prof. Dr. Haydar DEMİREL	Hacettepe Ü. Spor Bilimleri Fakültesi, Dekan V. TMOK, Dopingile Mücadele Komisyonu Üyesi

16 Aralık 2013 Tarihli (4.) Toplantı

Sporda dopingile mücadele alanında federasyonların pozisyonu, eğitim faaliyetleri ve bu alandaki istatistiksel veriler,

Sporda doping sorunu, kendi deneyimi ve dopingile mücadele alanında alınması gerekli tedbirler üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Hamza YERLİKAYA	Türkiye Güreş Federasyonu, Başkan
Tamer TAŞPINAR	Türkiye Halter Federasyonu, Başkan
Niyazi KURT	Türkiye Vücut Geliştirme Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonu, Başkan
Hasan SAŞ	Eski Millî Futbolcu

17 Aralık 2013 Tarihli (5.) Toplantı

Türkiye'nin Dünya Dopingile Mücadele Ajansı (*WADA*) ve Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (*CAS*) ile ilişkisi, dopingile mücadeledeki konumu, bu alandaki temel sorunlar ile istatistiksel veriler, uluslararası dopingile mücadele alanındaki mevzuat ve bu mevzuatın Türk Hukuk Sistemi üzerine etkisi,

Sporda dopingile mücadele alanında federasyonların pozisyonu, eğitim faaliyetleri ve bu alandaki istatistiksel veriler üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Av. Mehmet YOĞURTCUOĞLU	TMOK, Dopingile Mücadele Komisyonu Mevzuat Kurulu Üyesi
Av. Gaye ÜNAL	Ankara Barosu Avukatı
Av. Alpay KÖSE	İstanbul Barosu Spor Hukuku Enstitüsü
Av. Engin TUZCUOĞLU	

Av. Uğur MUTLU	
Turgay DEMİREL	Türkiye Basketbol Federasyonu, Başkan
Prof. Dr. Emre ALKİN	Türkiye Futbol Federasyonu, Genel Sekreter
Dr. İlker YÜCESİR	TMOK, Doping Mücadele Kurulu Yürütücü Koordinatörü

18 Aralık 2013 Tarihli (6.) Toplantı

Sporda doping mücadele alanında federasyonların pozisyonu, eğitim faaliyetleri ve bu alandaki istatistiksel veriler,

Sporda Doping sorunu, kendi deneyimleri ve doping mücadele alanında alınması gerekli tedbirler üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Fatih ÇİNTİMAR	Türkiye Atletizm Federasyonu, Başkan
Halil MUTLU	Türkiye Halter Federasyonu
Nurcan TAYLAN	
Nevin YANIT	Türkiye Atletizm Federasyonu
Aslı Çakır ALPTEKİN	
Reşat Onur UMA	Türkiye Vücut Geliştirme Fitness Federasyonu
Ceylan DELİKTAŞ	
Serhat GÖKMEN	Türkiye Güreş Federasyonu

19 Aralık 2013 Tarihli (7.) Toplantı

Sporda doping mücadele alanında spor medyasının pozisyonu, temel sorun olanları, deneyimleri ve bu alanda alınması gereken tedbirler üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Lütfü ÖZEL	Vatan Gazetesi
Ali ERDOĞAN	Sabah Gazetesi

Ercan ATA	Hürriyet Gazetesi
Atilla GÖKÇE	Milliyet Gazetesi
Murat AĞCA	Habertürk Gazetesi

09 Ocak 2013 Tarihli (8.) Toplantı

Türkiye'nin ulusal ve uluslararası alanda dopingle mücadeledeki konumu, bu alandaki temel sorunlar ve kendi deneyimleri,

Sporda dopingle mücadele alanında federasyonların pozisyonu, temel sorunlar ve alandaki istatistiksel veriler,

Sporda doping sorunu, kendi deneyimleri ve dopingle mücadele alanında alınması gerekli tedbirler üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Prof . Dr. Uğur ERDENER	Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi, Başkan
Abdullah ÇETİN	Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu, Başkan
Demirhan ŞEREFHAN	Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu, Başkan
Mehmet TERZİ	Atletizm Federasyonu E. Bşk.
Hasan AKKUŞ	Halter Federasyonu E. Bşk.

16 Ocak 2013 Tarihli (9.) Toplantı

Sporda doping sorunu, kendi deneyimleri ve dopingle mücadele alanında alınması gerekli tedbirler üzerine,

ilgili kurumlardan aşağıda isim ve unvanları belirtilen kişiler dinlenmiştir.

Bilgi Alınan	
Kişi	Kurumu/Görevi
Artun TALAY	Türkiye Atletizm Federasyonu, Millî Takım Antrenörü
Hacı Ahmet PEKEL	Türkiye Atletizm Federasyonu, Millî Takım Antrenörü
Muharrem OR	Türkiye Atletizm Federasyonu, Eski Teknik Kurul Başkanı

Talat ÜNLÜ	Türkiye Halter Federasyonu, Millî Takım Antrenörü
Seydi Ali TUNCA	Türkiye Vücut Geliştirme Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonu, Millî Sporcusu

09 Nisan 2014 Tarihli (10.) Toplantı

Komisyon uzmanları Taslak Komisyon Raporu hakkında, kendi uzmanlık alanları ile ilgili Komisyon üyelerine bilgi sunmuşlar; Komisyon Üyeleri; 28 Şubat 2014 tarihinde dağıtılan Taslak Komisyon Raporu üzerine görüş ve değerlendirmelerde bulunmuşlardır.

E.2. Yurt İçinde Yapılan İncelemeler, Çalışma Ziyaretleri ve Diğer Faaliyetler

E.2.1. Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezine Gerçekleştirilen 13.12.2013 Tarihli Çalışma Ziyareti

Türkiye Büyük Millet Meclisi Araştırma Komisyonu, Komisyon Başkanı ve Komisyon Üyesi milletvekilleri ile uzmanlardan oluşan bir heyet, 13.12.2013 tarihinde Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezini ziyaret etti. Üniversite yetkilileri ve Doping Kontrol Merkezi yetkililerinden yapılan çalışmalarla ilgili bilgiler alındı. Numunenin gelişinden raporlanıncaya kadar doping ile ilgili analizlerinin nasıl yapıldığı ve analizlerde hangi yöntemlerin ve cihazların kullanıldığı konusunda laboratuvar yetkilileri tarafından sunum yapıldı.

Komisyon, Doping Kontrol Merkezini oluşturan birimler hakkında açıklamalar yapıldı. Ülke genelinde dopinge mücadele konusunda kurumların üzerine düşen sorumlulukların neler olduğu ve iş birliği ve koordinasyon içerisinde nelerin yapılması gerektiği konusunda bilgiler alındı. Hacettepe Üniversitesi yetkilileri tarafından Doping Kontrol Merkezinin, *WADA* ile olan akreditasyon çalışmalarının hangi aşamada olduğu ve bundan sonra süreci hızlandırmak için neler yapılması gerektiği konusunda Komisyonla bilgi verildi.

E.2.2. RTÜK Başkanlığına Gönderilen 14.01.2014 Tarihli Yayın İlkeleri ile İlgili Tavsiye Yazısı

Komisyon, çalışmaları devam ederken tespit ettiği hususların bir kısmını konunun müstaceliyetine binaen Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) ile paylaşmayı uygun görmüş ve bu doğrultuda aşağıda metnine yer verilen tavsiyeyi,

14.01.2014 tarihinde Komisyon Başkanının imzası ile RTÜK’e göndermiştir.

Söz konusu Tavsiye Yazısı’nda;

- Daha önce doping kullanımı sebebiyle isimleri gündeme gelmiş sporcuların görüntülerinin yer aldığı jeneriklerin bir ulusal kanalda (CNN Türk) yayımlanmasının Komisyonun dikkatini çektiği,

- Bu görüntülerden hareketle Komisyonumuzda; basın ve yayın organlarının, ülkemizde sporun geleceği açısından çok büyük önem arz eden genç nesillerin doping konusundaki farkındalıklarını arttırmak, spora ilgi duyan genç nesillere ve kamuoyuna olumlu yönde örnek olacak yayınlara ağırlık vermeleri konusuna dikkatlerini çekmek üzere Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun bilgilendirilmesine ihtiyaç duyulduğu,

- Bu bağlamda Komisyonumuzun hassasiyetlerinin, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca değerlendirilerek, günümüzde en önemli iletişim araçlarından ve kitlelere ulaşmanın en hızlı yollarından olan görsel medya alanında faaliyet gösteren televizyon kanallarına gerekli bilgilendirmenin yapılması gerektiği,

İfade edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulunca Komisyon Başkanlığına yazılan 14.02.2014 tarihli cevabi yazıda;

- Ülkemizde sporun geleceği açısından çok büyük önem arz eden genç nesillerin doping konusundaki farkındalıklarını arttırmak, spora ilgi duyan genç nesillere ve kamuoyuna olumlu yönde örnek olacak yayınlara ağırlık verilmesinin gerekliliği yönünde, yayın kuruluşlarının bilgilendirildiği,

- Ayrıca, tüm yayın kuruluşlarına yönelik olarak Üst Kurulca düzenlenecek toplantılarda konunun gündeme getirilerek yayıncıların dikkatinin çekileceği,

- Öte yandan, 6112 sayılı Radyo ve Televizyonların Kuruluş ve Yayın Hizmetleri Hakkında Kanun'un, 10. maddesinin beşinci fıkrasında yer alan “Ücretsiz yayımlanan ve Üst Kurul tarafından tavsiye edilen kamu hizmeti duyuruları reklam sürelerine dâhil edilmez.” hükmü doğrultusunda kamu kurum ve kuruluşları ile STK’lerin isteği üzerine kendilerince hazırlanan bilgilendirici ve eğitici kamu spotları niteliğindeki filmleri, ilgili Yasa hükümleri doğrultusunda inceleyerek yayın ilkelerine uygun olanlar için yayımlanmasında kamu yararı bulunduğu dair karar ihdas edildiği ifade edilmiştir.

E.2.3. Gençlik ve Spor Bakanlığında Gerçekleştirilen 06.02.2014 Tarihli Çalışma Ziyareti

Komisyonumuz, 06.02.2014 tarihinde Gençlik ve Spor Bakanlığına bir çalışma ziyaretinde bulunmuştur. Çalışma toplantısına Komisyon üyesi Milletvekilleri ile Gençlik ve Spor Bakanı Akif Çağatay KILIÇ, Bakanlık ve Spor Genel Müdürlüğü yetkilileri katılmıştır.

Bu toplantıda;

- Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK; Komisyon çalışmaları hakkında bilgi vermiş ve Komisyonun konunun tüm taraflarını dinlediği, dopingle mücadele alanında temel sorunun kurumsal yapı ve hukuksal düzenlemlerin eksikliğinden kaynaklandığını vurgulamıştır.

- Gençlik ve Spor Bakanı Akif Çağatay KILIÇ, Komisyon çalışmalarına büyük umut bağladıklarını, bu Komisyondan çıkacak öneriler doğrultusundan Türkiye'nin dopingle mücadele politikasının şekilleneceğini ifade etmiştir.

E.2.4. İstanbul'da Yapılan 15.03.2014 Tarihli Bilimsel Toplantıya Katılım

15 Mart 2014 tarihinde İstanbul Bahçelievler Belediyesi katkılarıyla Bahçelievler belediyesi Spor Klübü tarafından düzenlenen “***Sporun Baş Belası Doping ve Temiz Spor***” konulu panele Komisyon Başkanı, İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK, Erzurum Milletvekili Muhyettin AKSAK ve Komisyon Uzmanlarından oluşan heyet katılmışlardır. Toplantıda Komisyon Başkanı Osman Aşkın BAK ve komisyon uzmanı, Spor Hekimi Uzman Dr. Tuğba KOCAHAN, konuya ilişkin sunum yapmışlardır.

E.2.5. Basın Toplantısı

Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi ile ilgili yaptığı çalışmalardan ve tespit edilen sorunlardan kamuoyunu haberdar etmek amacıyla Komisyon Başkanı İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK, Komisyon üyeleriyle birlikte, 21 Mayıs 2014 Çarşamba günü TBMM’de bir basın toplantısı düzenlemiştir.

E.3. Yurt Dışında Yapılan İncelemeler

Komisyon 16.01.2014 tarihinde yaptığı toplantıda; uluslararası alanda dopingle mücadele konusunda, yurt dışı örneklerinin yerinde incelenmesi ve ülkemiz için etkin

bir kurumsal yapı oluşturulması amacıyla uluslararası müsabakalarda başarılı sporcular yetiştiren ve sporda dopinge mücadelede özgün bir kurumsal yapıya sahip ülkelerden İngiltere ve Norveç'te yerinde araştırma ve incelemeler yapılmasına karar vermiştir. Komisyon iki ayrı alt komisyon marifeti ile 25-28 Şubat 2014 tarihleri arasında İngiltere'ye ve 05-08 Mart 2014 tarihleri arasında Norveçte resmî ziyaretlerde bulunmuş ve gözlemlerine raporda yer vermiştir.

E.3.1.İngiltere’de Yapılan İncelemeler

25-28 Şubat 2014 tarihleri arasında Komisyon Başkanı, İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK başkanlığında Kocaeli Milletvekili Mehmet Hilal KAPLAN, Mersin Milletvekili Ali ÖZ ve Komisyon Danışmanı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Kampüsü Başhekimi Prof. Dr. Rüştü GÜNER'den oluşan heyet İngiltere-Londra'da, Birleşik Krallık Dopinge Mücadele Kurumu, Kültür, Medya ve Spor Bölümü ve İngiliz Futbol Birliği ile görüşmeler yapmış ve fikir alışverişinde bulunulmuştur.

İngiltere'ye yapılan çalışma ziyareti sırasında Birleşik Krallık Dopinge Mücadele Kurumundan Hukuk Direktörü Graham ARTHUR, Operasyonlar Bölümü Başkanı Nicole SAPSTEAD, İşletme Bölümü Başkanı Philip BUNT, İletişim ve Eğitim Bölümü Başkanı Nicola NEWMAN, Sporcu Destek Görevlisi Lewis COGGINS, İstihbarat Yetkilisi Pat MYHILL, Doping Kontrol Birimi Sorumlusu George TSAMIS, Bilim ve Tıp Sorumlusu Nick WOJEK. Kültür, Medya ve Spor Bakanlığından Uluslararası Spor, Büyük Organizasyonlar ve Dopinge Mücadele Bölüm Başkanı Hitesh PATEL ve İngiliz Futbol Birliği Dopinge Mücadele sorumlusu Kevin HEYNES ile görüşülmüştür.

E.3.2. Norveç’te Yapılan İncelemeler

5-8 Mart 2014 tarihleri arasında Komisyon Başkanı, İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK başkanlığında Giresun Milletvekili Adem TATLI, Ankara Milletvekili Fatih ŞAHİN, Erzurum Milletvekili Muhyettin AKSAK, İstanbul Milletvekili Mehmet DOMAÇ, Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENÖĞLU, Kahramanmaraş Milletvekili Mesut DEDEOĞLU ve Komisyon Danışmanı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi Başhekimi Prof. Dr. Rüştü GÜNER'den oluşan heyet Norveç-Oslo'da Norveç Dopinge Mücadele Kurumu, Norveç Kültür Bakanlığı, Norveç Dışişleri Bakanlığı, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor

Konfederasyonu ve Oslo Doping Kontrol Laboratuvarı ile görüşmeler yapmış ve fikir alışverişinde bulunmuştur.

Norveç'e yapılan çalışma ziyareti sırasında Norveç Doping Mücadele Kurumundan Genel Müdür Anders SOLHEIM, Elit Spor ve Bilim Bölüm Başkanı Christine HELLE, Uluslararası İlişkiler Sorumlusu Anne ENGELSTAD, Sistem ve Sonuç Yönetimi Bölüm Başkanı Anne CAPPELEN, Norveç Kültür Bakanlığında Eva C BRUUSGAARD ve Oyvind M SJURSEN, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonundan Erik EIDE ile görüşülmüştür ve Oslo Doping Kontrol Laboratuvarına ziyaret gerçekleştirilmiştir.

F. KOMİSYONA SUNULAN RAPORLAR

Tablo1.4. Komisyon Sunulan Raporlar

Sıra No	Kurum/Kuruluş	Belge Tarihi ve sayısı	Konusu
1	TBMM Araştırma Hizmetleri Başkanlığı	23.01.2014	Dünyada sporda doping mücadele sistemi ve ülke örnekleri hk. rapor
2	Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı	22.01.2014	Bakanlığın doping mücadeleyle ilişkin yürüttüğü görevler ve üstlendiği sorumluluklarla ilgili görüşleri
3	Sağlık Bakanlığı, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu	03.02.2014	Bakanlığın doping mücadeleyle ilişkin yürüttüğü görevler ve üstlendiği sorumluluklarla ilgili görüşleri
4	Gençlik ve Spor Bakanlığı	21.03.2014	Sporda doping ekonomik boyutu
5	Gümrük ve Ticaret Bakanlığı	02.04.2014	Sporda doping ekonomik boyutu
6	Hacettepe Üniversitesi Türkiye Doping Kontrol Merkezi	14.04.2014	Türkiye Doping Kontrol Merkezinin, Doping Mücadele Ajansı (WADA) ile ilişkisi, doping mücadeledeki konumu bu alandaki temel sorunlar,
7	TMOK	15.04.2014	Doping Mücadele Komisyonunun görüş, değerlendirme ve önerileri,
8	Gençlik ve Spor Bakanlığı - Spor Genel Müdürlüğü	18.04.2014	Türkiye'nin doping mücadele sisteminin genel çerçevesi

**SON YILLARDA TÜRK SPORUNDA YAŞANAN DOPİNG
SORUNUNUN ARAŞTIRILARAK ALINMASI GEREKEN
ÖNLEMLERİN BELİRLENMESİ AMACIYLA KURULAN (10/753,
754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765)
ESAS NUMARALI**

MECLİS ARAŞTIRMASI KOMİSYONU RAPORU

BİRİNCİ BÖLÜM

SPORDA DOPİNG KAVRAMI, DOPİNGLE MÜCADELEDE ULUSLARARASI VE ULUSAL HUKUKSAL - KURUMSAL ÇERÇEVE

1.1. SPORDA DOPİNG KAVRAMI VE TANIMI

Bu bölümde doping kavramı, tanımı, dopingle mücadele ile ilgili terimler ve tarihsel arka plan yer almaktadır.

1.1.1. Sporda Doping Kavramı ve Tanımı

Dünya Doping Mücadele Ajansı (*World Anti-Doping Agency-WADA*), ulusal ve uluslararası dopingle mücadele programlarında en üst seviyede uygulama ve uyum için gerek duyulan unsurları kapsar. Başlıca unsurlar şunlardır; Dünya Doping Mücadele Kuralları (*DDMK-Code* bundan sonra “Kurallar” olarak ifade edilecektir), uluslararası standartlar, en iyi uygulama şekilleri ve ilkeler.

WADA tarafından yürütülen sporda dünya dopingle mücadele programına temel teşkil eden ana ve evrensel belge Kurallardır. Bu Kuralların amacı temel dopingle mücadele unsurlarının evrensel uyumunu sağlamak suretiyle dopingle mücadele çabalarını ilerletmektir. Bütünlüğün gerekli olduğu konularda tam bir uyumu sağlamak için yeterli düzeyde kesinlik olmalı ancak diğer yandan da üzerinde anlaşmaya varılan dopingle mücadele kurallarının uygulanması için yeterince esnek olmalıdır.

Dopingle mücadele programı dâhilindeki değişik teknik ve işlevsel alanlara ait uluslararası standartlar zaman içinde imza sahibi Taraflarla istişare edilerek *WADA* tarafından geliştirilip onaylanmaktadır. Bu uluslararası standartların amacı, Doping Mücadele Programı’nın belirli teknik ve işlevsel kısımlarından sorumlu olan kurumlar arasında uyumu sağlamaktır. Uluslararası Standartlara bağlılık, Kurallara uyum açısından zorunludur. Uluslararası standartlar, zaman zaman imza sahibi taraflar ve devletler ile müzakereler sonucunda *WADA* tarafından incelenip gözden geçirilmektedir. Kurallardaki ve uluslararası standartlardaki tüm değişiklikler, aksi belirtilmedikçe değişiklikler bölümünde belirtilen tarihte yürürlüğe girmektedir.

Dopingle mücadelenin değişik alanlarında mükemmel çözümler sunmak için Kuralları temel alan en iyi uygulama şekilleri ve ilkeler geliştirilmektedir. Bu en iyi

uygulama şekilleri ve ilkeler *WADA* tarafından önerilmekte ve imza sahibi taraflar için hazır hâle getirilmektedir. Ancak en iyi uygulama şekilleri ve ilkeleri uygulayıp uygulamamak Kuralları kabul eden taraflar için zorunlu değildir. *WADA* yukarıda belirtilen Dopingle mücadele mevzuatını hazırlamanın yanı sıra aynı zamanda imza sahibi taraflara eğitim desteği de sağlamaktadır.

Doping Kavramı: “Doping” sözü, Güney Doğu Afrika yerli dillerinden Hollandalı göçmenlerin dillerine giren “dop” sözünden gelmektedir. Bu söz, savaşımların tapınma törenleri sırasında uyarıcı olarak kullandıkları yerel bir bitkinin kabuğundan yapılan alkollü bir içecekten kaynaklanmaktadır. İngilizce “dope” sözü, “uyuşturucu, ilaç”, özellikle de “uyarıcı ilaç uygulaması” anlamlarını taşır.

“Doping” kelimesinin kökeni olan “dope” ilk olarak yarış atlarına verilen “opium (afyon)” adlı uyuşturucu ile birlikte kullanılmıştır. Daha sonra bu kelime, 1889’da İngilizceye doping olarak geçmiştir.

Doping Tanımı: Doping, Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının madde 2.1’den madde 2.8’e kadar olan bölümünde belirtilen dopingle mücadele kural ihlallerinden bir veya daha fazlasının gerçekleştirilmesidir. Sporcular ve diğer kişiler, nelerin bir “dopingle mücadele kural ihlali” anlamına geleceği konusunda ve Yasaklılar Listesi’nde adı geçen maddeler ve yöntemler hakkında bilgi sahibi olmak zorundadır.

1.1.2. Doping Tarihçesi

Doping spor etiğini ve insan sağlığını ciddi şekilde tehdit eden bir olgudur. Sporun giderek amatörlükten profesyonelliğe geçmesiyle birlikte, bir başka deyişle spor yoluyla kazanılan paranın artmasıyla beraber, son yüzyılda doping gittikçe artan bir sorun olarak karşımıza çıkmıştır. Dopingle mücadele çalışmaları yüzyılı aşmış ancak ilk dönemlerde somut gelişmeler yaşanmamıştır. Dopingle mücadele etmeye çalışanlar doping yapanların gerisinde kalmış ancak zaman içinde mücadele gayretini bırakmamışlardır.

Doping kullanımı neredeyse insanlığın tarihi kadar eskidir. M.Ö. 3. yüzyılda Yunanlı sporcularının performanslarını artırmak için özel diyet ve uyarıcı kullandıkları, M.Ö. 6. yüzyılda Gladatörlerin uyarıcı bitkiler kullandıkları bilinmektedir. Orta Çağ’da ise şövalyelerin daha uzun süre uyanık kalabilmek ve dikkatlerini kaybetmemek için uyarıcı kullandıkları belirtilmiştir. 17. yüzyılda kokainin, 19. yüzyılda kafeinin yaygın kullanıldığı bilinmektedir.

Spor yarışmalarında, sporcuların ilaç kullandıklarına dair ilk olaylar, 1865 yılında Amsterdam’da yapılan kanal yüzme yarışmaları sırasında sporcuların doping yaptıkları suçlamasıyla karşı karşıya kalmalarıyla başlamıştır. Bu yıllarda bisikletçiler arasında da doping kullananlar olduğu iddia edilmiştir.

1879 yılında bisikletçi Arthur LİNTON’un yarışma esnasında ilaç kullanımı sonucu ölmesi, dikkatleri performans artırıcı ilaçlar üzerine çekmiştir. 1900’lerin başlarında sporcuların alkol, striknin karışımı kullanmaları, yarışmalardan önce kafein ve kokain almaları artmıştır.

1927 yılında testosteronun bulunması, bilimsel araştırma alanında önemli bir dönüm noktası olmuştur. Chicago Üniversitesinde bir organik kimyacı Fred KOCH, bufalo testislerinden testosteron üretilebileceği, benzen ve aseton ile testosteron oluşturulabileceği fikrini ortaya atmıştır. Çok pahalı ve zor olmasından dolayı bu yöntemin kullanılmasından vazgeçilmiştir. Ancak, 1935 yılında sentetik testosteron üretilmiştir. Yugoslavyalı bir kimyacı Leopold RUŽICKA, kolesterolün moleküler yapısını değiştirerek sentetik testosteron üretmiştir. Deneyler insanlar üzerinde yürütülmüştür. Bilim adamları sentetik testosteronun genç erkeklerin vücudunu değiştirdiğini bildirmişlerdir. Göğüs ve omuz kaslarının daha ağır ve daha güçlü bir yapıya büründüğünü söylemişlerdir.

20. yüzyılın başlarında performans artırıcı ilaçların kullanımı uyarıcılar ve alkolle sınırlandırılmıştır. Bu bağlamda, Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği (*International Association of Athletics Federations – IAAF*) 1928 yılında atletizm müsabakalarında uyarıcıların kullanımını yasaklamıştır. Ayrıca, 1928 yılında İsviçre’nin St. Moritz kentinde olimpiyat oyunu ile ilgili olarak ilk tıp bilimleri konferansı düzenlenmiştir.

1930 yılında amfetaminler üretilmiş ve sporcular arasında diğer uyarıcılardan daha yaygın hale gelmiştir. Sentetik ilaçların üretilmesi ve bunların sporcular tarafından kullanılması ile ilgili bu gelişme, Olimpiyat Oyunları ve Adil Oyun (*Fair Play*) geleceği için kritik bir sürecin habercisi olmuştur. O zamandan bugüne, ne zaman sporcular ve onların antrenörleri bir ilaç keşfetseler, bu ilacın hem kendilerinin hem de sporcularının performansını artıracağına inanmışlardır. İlaçların farmakolojik kullanımlarını önemsemeden bazı sporcular bu ilaçları alırken, bazı antrenörler de bu ilaçları tavsiye etmişlerdir.

İkinci Dünya Savaşı sırasında amfetaminler yorgunlukla mücadelede ve uyanıklığı artırmada yaygın bir şekilde kullanılmıştır. Bunun bir sonucu olarak, sporda uyarıcıların kullanımı artmıştır. 1948 yılında IOC, St. Moritz’de önemli bir toplantı düzenlemiştir. IOC’nin Uluslararası Spor Hekimliği Federasyonu (*The International Federation of Sports Medicine / Fédération Internationale de Médécine du Sport – FIMS*) ile yakın ilişki kurulması önerisinde bulunulmuştur. Bunun üzerine IOC, 1952 yılında Norveç’in başkenti Oslo’da düzenlenen kış olimpiyat oyunları sırasındaki bir toplantıda resmî olarak *FIMS*’i tanımıştır.

1952’de Norveç’in başkenti Oslo’da düzenlenen kış olimpiyat oyunlarında çok sayıda sürat patencisinin amfetamin kullandığı bildirilmiştir. Finlandiya’nın başkenti Helsinki kentinde düzenlenen 1952 Yaz Olimpiyatlarında ise, sporcuların ilk kez sentetik testosteron kullandıklarından şüphelenilmiştir. 1954 yılında Avusturya’nın başkenti Viyana’da düzenlenen Dünya Halter Şampiyonasında sentetik testosteron kullanımı hakkındaki şüphelerin haklı olduğu teyit edilmiştir. 1956 Melbourne Yaz Olimpiyatlarında amfetamin kullanan bir sporcuda , ciddi zihinsel yan etkiler görülmüştür. Aynı yıl Avusturya bisiklet turu sırasında, Avusturyalı, Polonyalı ve Hollandalı sporcular bu maddeyi kullandıklarından müsabakadan ihraç edilmiştir. Bu tarihlerde yine Amerikan Tıp Komisyonu amfetamin kullanımına bağlı ciddi yan etkiler olduğunu, fakat doping yapan ve bu maddeleri temin eden kişilere karşı hiçbir cezanın uygulanmadığını belirtmişlerdir.

Uzun yıllar boyunca doping nedeniyle çok sayıda ölüm olayı olmasına rağmen, doping ile ilgili ilk doping kontrolü yapılması önerisi 1960 Roma Olimpiyat Oyunlarında Danimarkalı bisikletçi Knut JENSEN’in ölümüyle gündeme gelmiştir. Doping hakkında somut olarak araştırma yapılması fikri ilk kez 1960 Roma Olimpiyatları sırasında düzenlenen 6. Uluslararası Farmakoloji Kongresi’nde ortaya çıkmış ve 1962 yılında düzenlenen toplantılar sonrasında 26-27 Ocak 1963 tarihinde Fransa’da toplanan bir bilimsel kongrede dopingin tanımı yapılmaya çalışılmıştır. Yapılan ilk tanım; “Doping bir sporcunun fizyolojik hazırlanması değildir. Bu hazırlanma yaşamsal önemdedir ve tıbbi kontrol altında yapılmalıdır. Bir yarışma hedeflenerek veya bir yarışma sırasında, verimi artırmaya yönelik, spor etiğine aykırı ve sporcunun beden veya ruh sağlığına zarar verebilecek her türlü madde veya yöntem uygulamaları doping addedilir.” şeklindedir. Daha sonra, 1966 yılında IAAF bir sonraki Olimpiyat ve Avrupa Atletizm Şampiyonası’nda sporculara rastgele doping kontrolü yapılacağını ilan etmiştir.

1967 yılında, amfetamin kullanımı nedeniyle Bisikletçi Tom Simpson'un ölmesi ilk defa herkesi uyandırmış, farkındalık oluşmasına ve dople mücadelenin başlamasına güçlü bir şekilde katkıda bulunmuştur. İngiliz bisikletçinin otopsi raporu, amfetamin emilimiyle birlikte sıcaklık ve yoğun egzersizin ve alkol tüketimi ile kötüleşen dehidratasyonun vücudun ısı düzenleme mekanizmalarının yeteneğini sınırların ötesine götürerek dolaşım sisteminde çöküşe neden olduğunu göstermektedir. Yirmi dokuz yaşındaki SİMPSON'ın ölümünden bir yıl sonraki dünya bisiklet yol şampiyonasında ilk beş sıradaki bisikletçiler doping kontrolüne gitmeyi reddetmişlerdir. Bu gelişmeler Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC), Tıp Komisyonunun kuruluşuna ve resmî olarak dopingin yasaklanması uygulanmasına katkıda bulunmuş ve 1968 yılında ilk doping kontrollerinin başlamasına yol açmıştır.

Bu arada, 1960 yılında Avrupa Konseyi de sporda doping maddelerinin kullanımını önlemeye yönelik bir çözüm önerisi getirmiştir. Birçok ülke 1960 ortalarına doğru dople mücadelede yasal uygulamalara geçmiştir. 1967 yılında Avrupa Konseyi dople mücadele için bir önerge kabul etmiştir. Bu zaman zarfında, 1966 yılında Uluslararası Futbol Federasyonları Birliğinin (FIFA) yanı sıra 1967 yılında Uluslararası Bisiklet Birliği ve Uluslararası Modern Pentatlon Birliği gibi federasyonlar kendi spor dallarında yasaklı maddelerin listelerini derlemeye başlamışlardır. Buna ek olarak, IOC 1967 yılında dople mücadele için bir tıp komisyonu oluşturmuştur. Kısa bir süre sonra, IOC Tıp Komisyonu, 1968 Grenoble Kış Olimpiyat Oyunlarında ve Meksika Yaz Olimpiyat Oyunlarında yasaklı maddelerin listesini yayımlamış ve olimpiik sporlarda doping kontrolleri yürütölmeye başlanmıştır.

Hazırlanan ilk Yasaklılar Listesi'nde yalnızca uyarıcılar ve uyuşturucular yer almıştır. Fakat daha sonra, diğer yasaklı maddeler (anabolizanlar, idrar söktürücüler, peptid hormonlar ve glikokortikosteroidler) ve yöntemler (kan dopingi, farmakolojik, kimyasal ve fiziksel manipölasyonlar) basamaklı bir şekilde yıldan yıla revize edilen IOC Yasaklılar Listesi'ne ilave edilmiştir. 2003 yılına kadar, IOC 'nin yasaklı madde ve yasaklı yöntemlerin listesi olimpiik hareket içerisindeki spor dallarına uygulanmıştır.

İlk detaylı, ciddi ve resmî doping kontrolünün yapıldığı olimpiyatlar 1972 Münih Olimpiyatlarıdır. Aynı yıl her dilde dople ilgili broşürler bastırılmış, yasaklı ilaçlar listesi yeniden gözden geçirilerek hazırlandıktan sonra üye ölkelerin millî olimpiyat komitelerine gönderilmiştir.

1930'larda bulunan ve bir süre sonra sporcular arasında oldukça yaygın bir

kullanım alanı bulan anabolik steroidler, 1960’ın sonlarına doğru, ilaç pazarında görülmeye başlamıştır. O zaman, birçok spor dalında performansı artırmak amacıyla anabolik steroid kullanımının yaygınlaştığı görülmüştür. 1976 Montreal Olimpiyatlarında dopinge mücadele organizasyonu genişletilmiş, analiz yöntemlerinin kan düzeyi limitlerinin saptanması sonucu anabolik steroidler yasaklı ilaçlar listesine dâhil edilmiştir. 1980 Moskova Olimpiyat Oyunlarında daha büyük bir organizasyona gidilmiş, kontrol edilecek spor dalları, doping olmayan ve kısıtlı kullanımı bulunan ilaçların listeleri ile analiz yöntemleri ayrıntılı olarak ele alınmıştır.

1980’lere gelindiğinde peptid hormonların sporcular tarafından kullanılması yaygınlaşmıştır. *IOC*, 1980 yılından itibaren her yıl içeriği yenilenmek üzere doping listesi yayımlamaya başlamıştır. Bu listede bulunan ve “doping” olarak kabul edilen ilaçlar ve kullanımı yasaklı yöntemler her yıl yenilenmiştir. 1983 yılında, kafein ve testosteron yasaklı ilaçlar listesine dâhil edilmiştir. 1985 yılında, yasaklı ilaçlar listesine beta-blokerler, idrar söktürücüler ve kortikosteroidler dâhil edilmiştir.

Sporda dopinge mücadelede farklı ülkelerde ulusal dopinge mücadele kuruluşlarının oluşturulmasında sergilenen çabalar tamamen birbirinden farklı olmuştur. 1980’lerin ortalarında sporda dopinge mücadelenin etkin bir şekilde yürütülmesi için uluslararası düzeyde toplantılar düzenlenmiş ve bu toplantılarda dopinge mücadele kuralları ve düzenlemelerinin koordine edilmesinin gerekliliği vurgulanmıştır.

Avrupa Konseyi 25 Eylül 1984’te, “Sporda Avrupa Dopinge Mücadele Şartı”nı kabul etmiş ve konsey üyesi bütün ülkelere dopingin yasaklanması ile ilgili tavsiyelerde bulunmuştur. 26-29 Haziran 1988’de Ottawa’da 28 ülkenin katılımı ile toplanan “Dünya Sporda Dopinge Mücadele Daimi Konferansı”, Avrupa Konseyinin kararlarını dikkate alarak “Uluslararası Dopinge Mücadele Antlaşması” onaylanmıştır. Bu antlaşma, 1988 yılında Seul Olimpiyat Oyunları esnasında *IOC* tarafından da onaylanmış olup aynı yıl UNESCO ülkeleri spor bakanları toplantısında da desteklenmiştir. Böylece *IOC*’ye üye bütün ülkeler aynı dopinge mücadele düzenlemelerini uygulama imkânı bulmuştur. *IOC*, 1986 yılında, müsabaka dışı doping kontrollerinin yapılmasını kararlaştırmıştır. Böylece doping kontrolleri sadece yarışmalarla sınırlı olmaktan çıkmış, kamlarda ve antrenmanlarda doping kontrolü için örnek alımları başlamıştır.

1988 yılında, Seul Olimpiyat Oyunlarındaki 100 metre yarışında Kanadalı sprinter Ben JOHNSON, Carl LEWIS’i geçerek, 9,79 ile Dünya Rekoru’nu kırmıştır.

Ancak birkaç gün sonra stanozolol isimli anabolik steroid kullandığı saptanmış ve rekoru geçersiz ilan edilmiştir. Sporcunun popülerliği nedeniyle bu olay dünyanın dopinge karşı dikkatini çok ciddi şekilde çekmiş ve daha etkin test yöntemlerinin gelişmesiyle özellikle atletizm alanında dopingin önüne geçilmeye çalışılmıştır.

Bu skandal üzerine Kanada Federal Hükümeti sportif performansı artırmak amacıyla uyuşturucu ve yasaklı madde kullanımı ile ilgili “Dubin” araştırma komisyonunu kurmuştur. Bu Komisyon, Kanada Spor Etiği Merkezi (*Canadian Centre for Spor Ethics*) isimli Kanada Doping Mücadele Kurumunun kurulmasına katkıda bulunmuştur.

1990’lı yıllarda atletizm ve halter gibi branşlarda rekorların sıkça kırılmaması ve derecelerin ilerlemeyerek aksine geri gitmesi bazı otoriteler tarafından doping kontrollerinin sıklaşmasına bağlanmıştır.

1992 Barcelona Olimpiyat Oyunlarında beş, 1996 Atlanta Olimpiyatlarında da bir doping vakasına rastlanmıştır. 1992 Lillehammer Kış Olimpiyat Oyunlarında kan örneklerinde doping kontrollerinin yapılmasına yönelik çalışmalar yapılmıştır.

1998 yılındaki profesyonel bisiklet camiasındaki Festina skandalı medyada doping uygulamalarının kapsamının açığa çıkmasına neden olmuştur. Fransa Bisiklet Turu sırasında Fransa-Belçika sınırında ekibin sağlık görevlisi Willy VOET üzerinde birkaç yüz doz EPO, amfetamin, büyüme hormonları, testosteron gibi doping maddelerinin bulunması üzerine takım direktörü Bruno ROUSSEL mahkemede sporculara doping maddelerini organize bir şekilde tedarik eden sistemin varlığını itiraf etmiştir. Açıklamalar ve itirafların ardından Festina ekibi yarışmalardan men edilmiştir. 22 Aralık 2000 tarihinde Willy VOET ve Bruno ROUSSEL hapse mahkûm edilmiştir.

Bu gelişmeler , hükümetler ve spor otoriteleri arasında daha fazla işbirliğinin ve bağımsız bir dopinge mücadele kuruluşu tarafından dünya dopinge mücadele kurallarının uyumlu hâle getirilmesini zorunlu kılmıştır.

Sonuç olarak IOC, İsviçre’nin Lozan kentinde Şubat 1999’da dünyanın ilk sporda doping konferansını düzenlemiştir. Bu toplantının en önemli sonucu, sporun tüm disiplinlerinde dopinge karşı uluslararası mücadeleyi desteklemek ve koordine etmek için Kasım 1999 yılında Dünya Dopinge Mücadele Ajansının (*WADA*) kurulması olmuştur. *WADA* dopinge mücadele kurallarını hazırlayarak, hükümetler ve spor kuruluşlarının önerilerine açmıştır. 2000 Sydney Olimpiyat Oyunlarında doping

kontrolü için kan ve idrar örneği birlikte alınmıştır. 2001 yılında *WADA* merkezini Montreal olarak belirlemiş ve dopinge mücadele organizasyonu için ulusal ve uluslararası bütün spor federasyonlarıyla işbirliği yapma çalışmaları devam etmiştir. 2002 yılında *WADA*, *IOC* ve diğer kuruluşlar, sporcu sağlığı açısından gelecek için bir tehlike oluşturabilecek gen dopingini görüşmek üzere toplanmış ve gen dopingine 2003 yasaklılar listesinde kullanımı yasaklı yöntemler içinde yer vermişlerdir. 2003 yılında Kopenhag’ta 2. Dünya Dopinge Mücadele Konferansında kabul edilen Dünya Dopinge Mücadele Kuralları 2004’te yürürlüğe girmiştir.

1.2. ULUSLARARASI KURUMSAL YAPI VE HUKUKSAL DÜZENLEMELER

Dünyada dopinge mücadele, uluslararası düzenlemeler ile oluşturulmuş bir sistematik içerisinde yapılmıştır. Bütün işleyiş, bu yapı ve düzenlemeler üzerinden, temeli spor hukuku açısından ‘tanıma–bağlısı olma’ temel ilkesine dayanan sivil kuruluşlar tarafından idare edilen kurallar bütünü içerisinde yönetilmektedir.

Burada ön plana çıkan husus, dopinge mücadeleye ilişkin olarak uluslararası kurallar ve düzenlemeler ile bu düzenlemelere bağlı olarak meydana gelen kurumsal yapılardır. Bu yapılar etkin ve uyumlu bir şekilde oluşturulmuş evrensel spor hukuku ilkeleri doğrultusunda işleyişini sürdürmektedir.

Dopinge mücadele resmî anlamda öncelik Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (*IOC*) düzenlemelerinde yer bulmuş ve devamında uluslararası anlamda mevzuat oluşumuna temel oluşturmuştur. *IOC*’nin Olimpik Antlaşması’nda (Olympic Charter) dopinge mücadeleye, *IOC*’nin görevlerini düzenleyen 2. maddesinde yer verilmektedir. Olimpik Antlaşmaya göre *IOC*’nin görevlerinden biri dopinge mücadelede önderlik etmektir. 1967 yılında *IOC* bünyesinde kurulan Sağlık Komitesinin görevi; sporcuların sağlıklarını korumak, tıp ve spor etiğine saygılı davranmak ve müsabakalara katılan tüm sporcular için eşitliği tesis ve temin etmek şeklinde tanımlanmıştır.

IOC’nin dopinge mücadelesine, Birleşmiş Milletler Örgütü (*BM*) ve Avrupa Konseyi’nden de destek gelmiş, hazırlanan dopinge mücadeleye ilişkin uluslararası sözleşmelerle sadece spor otoriteleri değil, devletler de dopinge mücadeleye dâhil edilmişlerdir.

Dünya Dopinge Mücadele Ajansının (*World Anti-Doping Agency – WADA*) kurulduğu 1999 yılına kadar dopinge mücadeleyi yürüten en üst organ *IOC* idi. 1999 yılında İsviçre hukukuna tabii bir tüzel kişilik olarak kurulan *WADA*, dopinge

mücadelede hem hükümetleri hem de olimpiyat hareketini içine alan bir yapı kurarak dopingle mücadeledeki en üst yetkili kurum hâline gelmiştir.

1.2.1. Uluslararası Kurumsal Yapı

1.2.1.1. Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (UNESCO)

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü ya da daha çok tanınan adıyla *UNESCO* Birleşmiş Milletlerin özel bir kurumu olarak İkinci Dünya Savaşı'nın ertesinde 1946 yılında kurulmuştur. *UNESCO* kelimesi, İngilizce *United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization* kelimelerinin baş harfleri alınarak oluşturulmuştur.

UNESCO'nun amacı, eğitim, bilim, kültür, iletişim ve enformasyon yoluyla, küresel barışın tesisine fakirliğin ortadan kaldırılmasına, sürdürülebilir kalkınmaya ve paylaşılan ortak değerlere dayalı bir toplumlar arası diyaloga katkıda bulunmak olarak özetlenebilir.

Devletler üstü bir yapılanma içerisinde uluslararası standartlarda tavsiye niteliğinde düzenlemeler yapan bu kuruluş, dopingle ilişkin de düzenleme yapma ihtiyacı duymuştur.

UNESCO 19.10.2005 tarihinde düzenlenen 33. Genel Kurulda Sporda Dopingle Mücadeleye Karşı Uluslararası Sözleşmesini kabul etmiştir. Bu sözleşme imza sahibi devletlere ülkelerinde dopingle mücadeleye ilişkin birtakım yükümlülükler öngörmüş olup, 01.02.2007'de yürürlüğe girmiştir.

Dopingle mücadelede *UNESCO* tarafından üç yönlü bir strateji uygulanmaktadır. Bu noktada bahsedilmesi gereken ilk konu, *UNESCO*'nun uluslararası iş birliğine verdiği önemdir. *UNESCO*, hazırlamış olduğu Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi ile doping sorununun çözümü konusuna aktif olarak katılım sağlamıştır. *UNESCO*'nun bu sözleşmeyi hazırlamasındaki temel amaç tüm hükümetleri bu çabaya ortak etmek ve uluslararası hukuku dopingle mücadele konusunda harekete geçirmektir.

UNESCO tarafından dopingle mücadelede önem verilen diğer bir strateji de eğitim faaliyetleridir. Dopingi spordan başarıyla ortadan kaldırmak için gelecek nesil sporcuların eğitilip onları bilinçlendirilmesi çok önemlidir. Bu amaçla *UNESCO* doping

kullanımının ahlaki, hukuki ve sağlık ile ilgili olumsuzlukları hakkında genç nesilleri bilgilendirmek için eğitim programları düzenlemektedir.

UNESCO tarafından uygulanan diğer bir strateji ise yerel hükümetlere kendi dopinge mücadele programlarını geliştirmeleri için yardımcı olmak ve Sporda Dopinge Mücadele Uluslararası Sözleşme'nin uygulanmasına ilişkin tavsiyelerde bulunmaktadır.

UNESCO dopinge mücadele sözleşmesinin oluşturulmuş olması ve neredeyse tüm devletler tarafından da kabul edilmiş olması, sporun ve dopinge mücadelenin temel amaçlarından olan “temiz spor” ve “sporcu sağlığı” kavramlarının devletlerüstü bir anlayış olmasıdır. *UNESCO* Sporda Dopinge Mücadele Uluslararası Sözleşmesi'nin onaylanması, ülkemizde 10.12.2007 tarihinde, 5721 numaralı Kanun ile uygun bulunmuştur. Günümüzde *UNESCO*'ya 195 devlet üyedir. 2013 yılının sonuna kadar *UNESCO* Sporda Dopinge Mücadele Uluslararası Sözleşmesi'ni 176 devlet imzalamıştır.

1.2.1.2. Avrupa Konseyi

Avrupa Konseyi, 5 Mayıs 1949 tarihinde Avrupalı 10 devletin katılımıyla kurulmuştur. Günümüzde aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 47 üyesi bulunan Avrupa Konseyi; insan hakları, demokrasi ve hukukun üstünlüğünün sağlanarak üye ülkelerin iktisadi değerlerini, ilkelerini ve uygarlıklarını korumak ve bu alanda işbirliğine gitmek amacıyla kurulmuş bir birliktir. Konsey'in çalışma alanları insan hakları, medya, hukuki işbirliği, sosyal dayanışma, sağlık, eğitim, kültür, spor, gençlik, yerel demokrasiler, sınır ötesi iş birliği, çevre ve bölgesel planlamadır.

Avrupa Konseyi uzun yıllar boyunca ve günümüzde dopinge mücadelede önde gelen kuruluşlardan olmuştur. Gençlerin uyuşturucu ve ilaç kullanımı konusunda bilinçlendirilmesi, genel toplum sağlığının korunması, sporun genç nesiller için önemli bir eğitim ve sağlık aracı olarak görülmesi sebebiyle doping gibi sporun ruhuna ve insan sağlığına zarar verici bir uygulamaya karşı önemli kampanyalar yürütmüştür.

Avrupa Konseyi, sporun toplumlar için sosyal bir bütünleşme, hoşgörü ve anlayışı sağlamadaki belirgin rolünün farkında olması sebebiyle konuya gerekli önemi vermiş, bu denli hukuki açıdan sorumlulukları bulunan Konsey, giderek artan doping kullanımı karşısında, başta sporcu sağlığı olmak üzere sporun gelişimi ve genç nesillerin ‘temiz spor’ kavramı konusunda eğitilmeleri gerekliliğini gözeterek bu alanda

çok önemli bir belge olan Avrupa Konseyi Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi'ni (*Anti-Doping Convention*) ülkelerin imzasına açmıştır. Avrupa Konseyi 16.11.1989'da Strazburg'da Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele Konvansiyonu'nu Taraf Devletlerin imzasına açmıştır. Daha sonra 12.12.2002 tarihinde yapılan doping kontrollerinin karşılıklı tanınması hususunda bu konvansiyona ek bir protokol imzalanmıştır. Bu Sözleşme dopingle mücadelede uluslararası yasal referans kaynaklarından biri olarak kabul edilmektedir.

1.2.1.3. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA-World Anti-Doping Agency)

1998 yılında yapılan Fransa Bisiklet Turu sırasında çok sayıda yasaklı maddenin polis tarafından ele geçirilmesi dünyadaki spor otoritelerini dopingle mücadelede harekete geçirmiş ve bir konferans yapılmasına karar verilmiştir. Fransa Bisiklet Turunda yaşanan bu büyük çaplı skandal dopingle mücadelede standartların belirlenmesi, dopingle mücadelede koordinasyonun sağlanması gibi konuların önemini ortaya koymuştur. İşte bu amaçla Uluslararası Olimpiyat Komitesinin inisiyatifiyle 2-4 Şubat 1999 tarihinde İsviçre'nin Lozan kentinde aralarında ulusal olimpiyat komiteleri, bilim ve spor adamları, uluslararası federasyonlar, sporcu temsilcileri, Avrupa Konseyi ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (*UNESCO*) gibi uluslararası kuruluşların katılımıyla bir konferans düzenlenmiştir. Konferansta yapılan müzakereler sonucu bağımsız bir dopingle mücadele ajansının kurulmasına karar verilmiştir.

Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*), Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*) liderliğinde hükümetler, uluslararası federasyonlar, ulusal olimpiyat komiteleri ve sporcuların desteği ile kurulmuş bağımsız bir kurumdur. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı, İsviçre'nin Lozan şehrinde, sporda dopingle mücadeleyi koordine etmek, desteklemek, takip etmek amacıyla yapılan toplantı sonucunda yayımlanan Lozan Deklarasyonu sonrasında 10 Kasım 1999 tarihinde, İsviçre Kanunlarına göre özel hukuk hükümlerine tabi olarak vakıf statüsünde kurulmuştur. İsviçre'de kurulan Dünya Dopingle Mücadele Ajansı merkezini, 2001 yılında Kanada'nın Montreal kentine taşımış ve 8 Mayıs 2009 tarihinde yaptığı anlaşma ile 31 Aralık 2021 tarihine kadar Montreal'de kalacağını garantisini vermiştir. Aralarında uluslararası spor federasyonları, ulusal dopingle mücadele kuruluşları, *IOC*, Uluslararası Paralimpik Komitesinin de bulunduğu 600'den fazla kurumun kullanmakta olduğu Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının hazırlanması ve düzenlenmesinden sorumludur.

WADA Vakfı Genel Kurulu, 10 üyeden az 40 üyeden fazla olmayacak şekilde 3 (üç) yıllık dönemler için atanmaktadır. Bu üyelere en fazla 18'i olimpiik hareket tarafından (bunun en az 4'ü sporcu olmak kaydıyla), en fazla 18'i hükümetler arası örgütler, hükümetler, kamu otoriteleri veya diğer kamu kurumları arasından ve gerekmesi hâlinde ise kalan üyeler olimpiik hareket ve kamu yetkililerin (hükümetler arası örgütler, hükümetler, kamu otoriteleri veya diğer kamu kurumları) önerisi ile Vakıf Genel Kurulu tarafından atanmaktadır. Ayrıca *WADA* Statüsüne göre *WADA* Vakıf Genel Kurulu 12 kişiden oluşan Yönetim Kurulunu da birer yıllık süreler için 12 kişi olarak seçmektedir.

WADA'nın başlıca hedefleri şunlardır:

- Etik değerleri geliştirmek ve sağlığı korumak.
- Yasaklı maddeler ve yöntemlerden oluşan Yasaklılar Listesi'ni hazırlamak.
- Müsabaka dışı doping kontrollerini gerçekleştirmek.
- Doping Kontrol yöntemlerini, disiplin kovuşturma usullerini ve cezalarını ahenkleştirmek.
- Eğitim ve iletişim programlarını geliştirmek.
- Doping ile mücadele konusundaki araştırmaları koordine etmek ve geliştirmek.

WADA, eğitim, danışmanlık ve araştırma yoluyla ulusal ve uluslararası platformda doping ile mücadele etmek ve bu alanda yapılan çalışmaları koordine etmek için çalışmaktadır. Bunun yanı sıra global düzeyde yapılan araştırma programlarına öncülük etmektedir. Ajansın doping kontrol programı uluslararası federasyonlar ve ulusal doping ile mücadele kuruluşlarınca yapılan kontrolleri tamamlayıcı niteliktedir.

WADA kurulduğu ilk yıllarda 34 farklı uluslararası spor federasyonu ile anlaşarak müsabaka dışı doping kontrollerinin uygulanmasını sağlamıştır. Yine aynı yıllarda başlayan “bağımsız gözlemciler programı” ile dünyadaki önemli spor olaylarını izlemeye almıştır. Bu program ile spor karşılaşmalarındaki gözlemler ve ilerlemelerin dünya kamuoyuna duyurulması amaçlanmıştır. Bu program sayesinde elde edilen bilgiler *WADA*'nın kısa, orta ve uzun vadede yapacağı faaliyetlere katkı sağlamıştır.

WADA'nın önem verdiği konulardan biri de doping ile mücadelede verilecek cezaların standartlaştırılmasıdır. Hâlen *WADA* tarafından üzerinde çalışılan bu konu günümüzde tüm uluslararası ve bağılı olan ulusal federasyonlar tarafından da uygulanan standart bir ceza sistematığı hâline gelmiştir.

WADA kuruluş aşamasından sonra hedeflerini gerçekleştirebilmek için 1 Ocak 2004 tarihinde yürürlüğe giren ve son olarak da 2009 yılında güncellenen Dünya Dopingle Mücadele Kurallarını hazırlamıştır. 2013 yılında son hâli verilen kuralların yeni hâli ise 1 Ocak 2015 tarihi itibarıyla yürürlüğe girecektir. *WADA*, 1 Ocak 2004 tarihinden itibaren laboratuvarları akredite etmeye ve yasaklı maddeler listesini de hazırlamaya ve yayımlamaya başlamıştır.

Başlangıçta tamamen *IOC* tarafından finanse edilen *WADA*, şu anda bütçe ihtiyacının yarısını *IOC*’den diğer yarısını da dünya çapındaki hükümetlerden almaktadır. Aynı şekilde yönetim organları da, yarı yarıya sportif organizasyonların temsilcilerinden ve hükümet temsilcilerinden oluşturulmaktadır.

Ajansın önemli aktiviteleri arasında; bilimsel araştırmalar, eğitim, dopingle mücadele yöntemlerinin geliştirilmesi, tüm ülkelerde ve sporlarda Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına uyumun takip edilmesi de vardır. Ayrıca senelik olarak sporcuların kullanması veya uygulaması yasak olan maddelerin ve yöntemlerin listesini yayımlamaktadır.

1.2.1.4. Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC-International Olympic Committee)

Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*), 23 Haziran 1894 günü Pierre de Coubertin’in önderliğinde kurulmuş olan ve Olimpiyat Oyunlarını düzenleyen organizasyondur. Komitenin merkezi İsviçre’nin Lozan kentindedir. *IOC*, 1896 yılında başlayan Modern Yaz Olimpiyat Oyunlarının yanı sıra, ilki 1924 yılında Fransa’da gerçekleştirilen Kış Olimpiyatlarını da organize etmektedir.

Kendi mevzuatında yer alan hükme göre *IOC*, hükümetler dışı uluslararası teşkilat niteliğinde (sivil toplum kuruluşu), kâr amacı gütmeyen, dernek tüzel kişiliği bulunan ve bu tüzel kişiliği 1 Kasım 2000 tarihli bir sözleşmeyle İsviçre Federal Konseyi’nce tanınan, sonsuz süreli bir dernektir. *IOC* her ne kadar kendisini “olimpik hareketin üst otoritesi” olarak tanımlamakta ise de *IOC*, İsviçre Medenî Kanunu’na tâbi bir İsviçre hukuku derneğidir.

Dünyadaki olimpik hareketin en üst otoritesi olarak komite olimpiyat oyunlarının da tek düzenleyicisi ve tüm kurallarını belirleyicisi konumundadır. Bu aşamada dopingle mücadele hususunda düzenlemekte olduğu olimpiyat oyunlarındaki tüm kuralları belirlemekte ve disiplin süreçlerini de yürütmektedir.

1.2.1.5. Uluslararası Paralimpik Komitesi

Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC), 22 Eylül 1989 yılında kurulan ve Paralimpik Oyunlarını düzenleyen komitedir.

Sir Ludwig GUTTMANN'ın, 1948'de İngiltere Stoke Mandeville'de, II. Dünya Savaşı'na katılmış olan omurilik zedelenmesinden muzdarip gaziler için düzenlediği spor karşılaşmalarından dört yıl sonra, Hollanda'lı sporcuların katılımıyla, bugün “Paralimpik Oyunları” adıyla bilinen uluslararası hareket doğmuştur. Zaman içinde hızla gelişen bu hareketi daha etkin ve verimli bir biçimde yönetmek ve Uluslararası Olimpiyat Komitesine (IOC) tek vücut olarak seslenebilmek için 1982'de “Uluslararası Dünya Engelliler Spor Organizasyonları Koordinasyon Komitesi” (ICC) kurulmuş ve sadece beş yıl sonra bu komitenin yerini Uluslararası Paralimpik Komitesi (IPC) almıştır.

1989'da Almanya'nın Düsseldorf kentinde kurulan Uluslararası Paralimpik Komitesi bünyesindeki en yüksek organ, Millî Paralimpik Komiteler, beş kuruluş ve özel bir statüye sahip olan sporların temsil edildiği Genel Kurul'dur.

Lillehammer'da 1994'te yapılan Kış Paralimpik Oyunları, IPC'nin yürüttüğü ilk organizasyon olmasına rağmen şu anda 160'ın üstünde ülkenin üye olduğu Komite, deneyim eksikliğini büyük bir hızla gidermiştir. 11 yıllık bir geçmişi olan Paralimpik hareketin ne denli büyüdüğü, en iyi Paralimpik Oyunlarının yükselişiyle örneklenir. Sidney 2000 Yaz Paralimpik Oyunları, katılan 125 ülke ve 4.000 sporcuyla 1972 Münih Olimpiyat Oyunlarını geride bırakmıştır.

Uluslararası Olimpiyat Komitesinde olduğu gibi Uluslararası Paralimpik Komitesi de paralimpik oyunlarının tek düzenleyicisi ve tüm kurallarını belirleyicisi konumundadır ve dopingle mücadeleyi de bu bağlamda yürütmektedir.

1.2.1.6. Uluslararası Spor Federasyonları

Uluslararası Spor Federasyonları, işleyişi devam etmekte olan uluslararası spor yapılanmasında, kendi spor dalında düzenlemeler yapma yetkisine sahip en üst kuruluş niteliğindedir. Büyük çoğunluğu kurulmuş olduğu ülke düzenlemelerine uygun şekilde dernek statüsünde meydana gelmiş, özel hukuk hükümlerine tabi yapılardır. Her uluslararası spor federasyonu, düzenleyici kurumu olduğu spor branşına ilişkin olan idari, hukuki ve sportif düzenlemeleri yapma konusunda, altında faaliyet gösteren ulusal federasyonlar, onların da üyesi bulunan spor kulüpleri ve sporcular tarafından

yetkilendirilmiştir. Buradaki yetkilendirme, spor yapılanmasına has bir şekilde, oluşan bir piramit düzenindedir. Sporcular kulüp bünyesindeki faaliyetleri veya bireysel yarışma hakları, kulüplerin veya bireysel yarışan sporcuların, sportif yarışmalarda mücadele edebilmelerinin ön şartı olan ulusal federasyonlara bağlı olma zorunluluğu ve son olarak da ulusal federasyonların uluslararası müsabakalara katılabilmelerinin öncelikli şartını oluşturan uluslararası spor federasyonlarına üye olma ve tüm kurallarına uyma zorunluluğu, bu piramit yapılanmasını hukuki anlamda izah etmektedir.

Uluslararası Spor Federasyonları yukarıda açıklamış olduğumuz üzere, temsil ettikleri spor dalına ilişkin olarak uygulanacak ve tüm ulusal spor federasyonları tarafından bağlayıcı olan oyun kurallarını, kendi düzenlemekte olduğu uluslararası spor organizasyonlarına ilişkin şartları ve tüm spor hukuku prensiplerini belirleme yetkisine sahiptir. Bu yetkilendirme temelinde piramidin en aşağısında bulunan 'sporcu' üzerinden oluşmakta ve sportif mücadelenin içerisinde yer alabilme şartı üzerine konumlanan bir kurallar hiyerarşisinin sonucu olmaktadır.

Burada dikkat edilmesi gereken, uluslararası spor federasyonlarının aşağı doğru yapılanması, uzun yıllardır devletlerin oluşturmaya çalıştığı ortak hareket edebilme ve belirlenmiş kurallar bütünüünün tek bir elden uygulanabilme çabasının en somutlaşmış ve uygulama anlamında en sorunsuz çalışan modellerinden birisi olmasıdır. Sporun kendi dinamikleri içerisinde barınmakta olan bu düzen anlayışı, oyunun kurallarının tespitiyle başlayan ve bu belirlenmiş ve herkes tarafından itirazsız kabul edilen kurallar üzerine kurulan hukuk sistemi sayesinde mükemmele yakın bir işleyişi beraberinde getirmiştir. Bu yapılanmanın hukuki temellerinin spor ile doğru ve evrensel hukuk prensipleri açısından iyi uyumlanmış olması, geline nokta da uluslararası spor federasyonlarının yapılarının ve çalışma şekillerinin uluslarüstü ve ulusal yargı mercileri tarafından da kabul görmelerini sağlamıştır. Uluslararası spor federasyonlarına örnek olarak Uluslararası Atletizm Federasyonu (*IAAF*), Uluslararası Güreş Federasyonu (*FILA*), Uluslararası Yüzme Federasyonu (*FINA*), Uluslararası Futbol Federasyonları Birliği (*FIFA*) gösterilebilir.

Kendilerine yüklenen bu sorumluluk ve yükümlülükler ışığında uluslararası spor federasyonları dopinge mücadelede de gerekli hassasiyeti ve azmi sergilemektedir. Doğrudan kamu yararı içeren dopinge mücadele kavramı, bu aşamada sportif yapılanmanın yanı sıra kendi içerisinde de ayrı bir uzmanlık ve örgütlenmeyi zorunlu

kılmaktadır. Bu sebeple yukarıda yer verilen *WADA*’nın dopingle mücadeleyle ilişkin düzenlemeleri uluslararası spor federasyonları açısından da tek bağlayıcı mevzuat niteliğindedir. Buna ilişkin yetkilendirme ise spor yapılanmasına paralellik göstermekte, uluslararası spor federasyonlarının kendi mevzuatlarında *WADA*’yı tek yetkili kurum ve hazırlamış olduğu kuralları da tek geçerli mevzuat olarak kabul etmesine bağlı olarak uygulama anlamında dopingle mücadelede piramidin en üzerine *WADA*’yı yerleştirmektedir.

Bu aşamada uluslararası spor federasyonları *WADA* kurallarına aykırı olmamak kaydıyla kendi dopingle mücadele kurallarını meydana getirmektedir. Burada temel olan hazırlanan dopingle mücadele kurallarının *WADA* kurallarının neredeyse birebir aynı özellikleri taşımasıdır.

1.2.2. Uluslararası Yargısal Kurumlar

1.2.2.1. Spor Tahkim Mahkemesi (CAS-Court of Arbitration for Sport)

Merkezi İsviçre olan ve dernek statüsünde oluşturulmuş olan *CAS*, uluslararası anlamda spor yargılamasının en üst yargı mercii olup, aynı zamanda kararlarının nihai olduğu bir kuruluştur. İsviçre kanunlarına göre kurulmuş olması sebebiyle vermiş olduğu kararlar iç hukuk hükümleri doğrultusunda İsviçre Federal Mahkemesinin yargı denetimine açık olmakla birlikte bu denetim verilen kararların kamu düzeni açısından incelenmesiyle sınırlıdır.

Adından da anlaşıldığı üzere tahkim olarak faaliyet gösteren bu yargı mercii, bünyesinde spor alanında konularında uzman bir hakem listesiyle faaliyet göstermekte ve bu sayede vermiş olduğu kararlar oldukça ciddi bir hukuki inceleme ve değerlendirmenin sonucunda ortaya çıkmaktadır. Bu sayede *CAS* tarafından verilen kararların neredeyse tamamı uluslararası spor kamuoyu tarafından da olumlu yönde kabul görmektedir.

Aynı şekilde ileri uzmanlık gerektiren dopingle mücadele konusunda da *CAS* oldukça hassas bir yargılama süreci işletmektedir. Uluslararası spor kuruluşları, uluslararası spor federasyonları ve ulusal spor federasyonları tarafından verilmiş olan dopingle mücadeleyle ilişkin tüm kararlara karşı son derece yargı mercii olarak hukuki süreci tamamlamaktadır. *CAS* yönetimi *ICAS (The International Council of Arbitration for Sport)* yani Uluslararası Spor Tahkim Konseyince sağlanır. Konsey mali ve idari süreci yönetir ve *CAS* hakemlerini seçer. Konsey 20 kişiden oluşur ve bu üyeler

uluslararası spor kuruluşları, ulusal olimpiyat komiteleri federasyonu, uluslararası olimpiyat komitesi tarafından, sporcu hakları savunucusu bağımsız, hukuk alanında uzman kişiler arasından belirlenir.

CAS'ın yargısal işlemlerini yürüten *CAS* (Spor Tahkim Mahkemesi) başlıca 2 daireden oluşur. Bu daireler ise;

- İlk Derece Tahkim Dairesi: Ticari ilişkilere ilişkin olarak ilk derece mahkemesi kabul edilebilir. Burada daire sporcu, teknik adam veya sportif faaliyetlere bağlı çalışanlar ile spor tüzel kişilikleri arasındaki ihtilaflar ile tüzel kişiliklerin birbirleriyle olan ihtilaflarını karara bağlar. Bu tür ihtilaflar genel olarak, Spor Tahkim Mahkemesi nezdinde yer alan, Spor Tahkim Mahkemesi Konseyi tarafından atanan hakem listesinden tarafların seçeceği birer hakem ve seçilen hakemlerin belirleyeceği baş hakemden oluşan üç kişilik hakem heyetleri tarafından karara bağlanır.

- İtiraz Tahkim Dairesi: Düzenlenen spor organizasyonlarında meydana gelebilecek olası disiplin ihlalleri sonrası ulusal veya uluslararası spor federasyonları ile Uluslararası Olimpiyat Komitesi ile diğer olimpik harekete ilişkin kurumların disiplin veya ceza kurullarının vermiş olduğu kararlara karşı itiraza bakan dairelere verilen isimdir. İtiraz konusunun ciddi hak kayıplarına sebep olabilmeye ihtimaline dayalı olarak kısa sürede karar verir.

1.2.2.2. IOC Disiplin Kurulu

Uluslararası Olimpiyat Komitesi bünyesinde faaliyet gösteren bu kurul, olimpiyatlara katılan sporculara ilişkin olarak ortaya çıkan disiplin ihlallerini soruşturarak hukuki süreci işleten bir yargı merciidir.

Olimpiyat oyunları sırasında oluşturulan kurul oyunlar süresince faaliyet göstererek başta dopinge mücadele kural ihlalleri olmak üzere, varsa sporcuların da itirazlarını ve diğer kural ihlallerini inceleyerek karara bağlar. Bu kurulun vermiş olduğu kararlara karşı *CAS*'a başvuruda bulunulabilir.

1.2.2.3. Uluslararası Spor Federasyonları Tahkim Kurulları

Uluslararası Spor Federasyonlarının bazılarının bünyesinde yer alan ve disiplin kurullarının vermiş oldukları kararlara karşı itiraz mercii niteliğinde olan kurullardır. Bir uluslararası federasyon disiplin kurulunun vermiş olduğu doping kararına karşı bu kurullara itirazda bulunulabilir. Bu kurulların vermiş olduğu kararlara karşı da *CAS*'a

başvuru hakkı bulunmaktadır. Uluslararası Spor Federasyonları kendi mevzuatlarında bu kurullara başvuru koşullarını belirtmektedirler. *FIFA*, *FIBA* bünyesinde yer alan tahkim kurulları buna örnek olarak gösterilebilir.

1.2.2.4. Uluslararası Spor Federasyonları Disiplin Kurulları

Neredeyse bütün Uluslararası Spor Federasyonları bünyesinde yer alan ve disiplin süreçlerini yürüten yargı mercileridir. Doping ile mücadele disiplin ihlali olarak kabul edildiğinden buna ilişkin soruşturmalar da disiplin kurulları tarafından yerine getirilmektedir.

Bu kurullar bünyesinde bulundukları spor federasyonunun disiplin ve doping ile mücadele mevzuatında yer alan hükümlerin uygulanmasını sağlarlar. Burada bir anlamda farklılık gösteren uluslararası spor federasyonlarının doping ile mücadeleye ilişkin olarak sadece kendi organize ettikleri uluslararası turnuvalardaki ihlallerle sınırlı olmayışlarıdır. Bir uluslararası spor federasyonu şayet bir sporcuda yasaklı madde tespit edilmiş olması hâlinde ulusal spor federasyonlarının süreci işletmelerine bağlı olarak müdahil olmazlar. Burada birbirinden ayırmamız gereken birkaç husus bulunmaktadır.

Sporcunun bir uluslararası turnuvada alınan örneğinde, bir yasaklı maddenin tespit edilmesi hâlinde, ulusal spor federasyonunun bu sebeple kendisini yetkili kabul etmemesi durumunda, uluslararası spor federasyonu disiplin sürecini yürütür ve disiplin kurulu tarafından bir karar verilmesini sağlar.

Sporcunun bir ulusal turnuvada alınan örneğinde yasaklı madde tespit edilmesi hâlinde uluslararası spor federasyonu ulusal spor federasyonunun izleyeceği yargısal süreci takip eder. Doping ihlalleri, ihtivası gereği kamu yararı gözetilen disiplin suçlarından olduğundan tüm spor otoritelerinin konuyu takibi aynı hassasiyet ve standart içerisinde olmaktadır. Bu sebeple şayet ulusal spor federasyonunun ilgili ihlalle ilgili uluslararası mevzuatlara paralellik gösterecek bir süreç işletmemesi hâlinde, artık tüm dünyada uygulanmakta olan ve *WADA*'nın çatı kuruluş olarak belirlediği doping ile mücadele kuralları doğrultusunda yargılamayı devam ettirebilir. Buna en somut örnek bu raporun yazıldığı tarihlerde Türkiye Atletizm Federasyonu Disiplin Kurulunun atlet Aslı Çakır ALPTEKİN hakkında biyolojik pasaport sebebiyle herhangi bir “doping ile mücadele kural ihlali” olmadığı yönünde vermiş olduğu karar *IAAF* (Uluslararası Atletizm Federasyonu) tarafından *CAS* nezdinde itiraza konu olması gösterilebilir.

Bir diğerk husus ise müsabaka dışı yapılan doping kontrolleridir. Bunu uluslararası spor federasyonu ya da ulusal dopingle mücadele kuruluşları yapabilmektedir. Böyle bir durum karşısında ortaya “dopingle mücadele kural ihlali” çıkması hâlinde, aynı şekilde uluslararası spor federasyonu disiplin sürecini işletmek açısından ulusal spor federasyonlarının uygulayacağı hukuki süreci bekleyerek takip eder ve şayet buna ilişkin bir disiplin sürecinin ulusal spor federasyonları tarafından işletilmemesi hâlinde uluslararası spor federasyonları disiplin kurulları vasıtasıyla bu sürece müdahil olurlar.

Bu tür disiplin kurullarının üyelerinin hukukçulardan oluşması esastır. Yürütölen soruşturmanın disiplin hukuku açısından önemli bir sonuç doğuracak olması nedeniyle, konusunda uzman kişilerden, ilgili spor dalına ait tüm konulara hakim kişiler arasından seçilmesi yolu izlenmektedir.

1.2.3. Uluslararası Dopingle Mücadele Mevzuatı

1.2.3.1. Avrupa Konseyi Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi

Uluslararası mevzuatta diğerk bir önemli belge de Türkiye’nin de taraf olduğı Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele Sözleşmesi’dir. Bu Sözleşme, imzaya açıldığı 16 Kasım 1989 tarihinde Türkiye tarafından hemen imzalanmış ve Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 11 Mart 1993 tarihinde, 3885 sayılı Kanun ile onaylanması uygun bulunarak Resmî Gazete’de yayımlandığı 21 Mart 1993 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Bu Sözleşme Avrupa Konseyi tarafından yapılmış bir sözleşme olmasına rağmen, adı Avrupa Sözleşmesi değildir. Diğerk bir deyişle Avrupa Konseyi bu sözleşmeyi hazırlarken hedef ölkelerini Avrupa kıtası ile sınırlandırmamıştır. Bütün dünya ölkelerine açık olan bir sözleşmedir. Nitekim Avrupa kıtası dışından olan ölkelerden Avustralya, Kanada, Beyaz Rusya ve Tunus da sözleşmeye taraftır.

Bugün itibarıyla toplamda 51 ölkke tarafından imzalanan Avrupa Konseyi Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi 19 maddeden oluşmaktadır. Sözleşme ile temel olarak doping maddelerinde yaşanan kaçakçılığın önlenmesi, doping kontrollerinin artırılıp kontrol yöntemlerinin geliştirilmesi, eğitim ve bilgi programlarının desteklenmesi, suç işleyenlere verilecek cezaların etkin olarak uygulanması, uluslararası düzey de dâhil olmak üzere spor organizasyonlarında işbirliğinin sağlanması ve akredite olmuş doping laboratuvarlarının kullanılması hedeflenmiştir.

1.2.3.2. UNESCO Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi

Sporda dopingle mücadele amacıyla *UNESCO* Genel Kurulunun 19 Ekim 2005 tarihli 33. birleşiminde kabul edilmiş ve 1 Şubat 2007 tarihinde yürürlüğe girmiş uluslararası sözleşmedir.

Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi *UNESCO*'ya üye ülkeler tarafından bireysel olarak onaylanmaktadır. Günümüzde *UNESCO*'ya 195 devlet üyedir. 2013 yılının sonuna kadar *UNESCO* Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi'ni *UNESCO*'ya üye 195 devletin 176'sı imzalamıştır. *UNESCO* Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi'nin onaylanması, ülkemizde 10.12.2007 tarihinde 5721 numaralı Kanun ile uygun bulunmuştur. Bu sözleşmeyi diğer sözleşmelerden farklı kılan bazı özellikler mevcuttur. Bu sözleşme dopingle mücadelede devletler düzeyinde ilk uluslararası küresel anlaşmadır. Bu konu dopingle mücadele ederken bazı özel alanlarda sadece hükümetlerin destek verebilecek olması nedeniyle çok önemlidir. Sözleşme ayrıca WADA tarafından hazırlanan Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının etkinliğini artırmasına da yardımcı olmaktadır. Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının sadece spor örgütlerini muhatap alan devletlerarası bir belge olmadığı düşünülürse, *UNESCO* sözleşmesinin bu açığı dolduran kapsayıcı yasal bir çerçeve çizdiği anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, sözleşmenin Dopingle Mücadele kuralları ve politikalarında global düzeyde bir uyumlaştırma sağladığı görülmektedir.

UNESCO Sporda Dopingle Mücadele Sözleşmesi ile hükümetlere yüklenen görevleri kısaca şu şekilde özetlenebilir:

- Yasaklı maddelere erişimin kısıtlanması ve bu maddelerin kaçakçılığının önlenmesi.
- Dopingle kontrollerinin kolaylaştırılması ve ulusal doping kontrol programlarının desteklenmesi.
- Dopingle mücadele kurallarını ihlal eden sporcuların ve onların destekçilerinin maddi yardımlarının kesilmesi.
- Besin maddesi üreticileri ve dağıtıcılarının ürünlerinde doping maddesi olabileceğine dair uyarılarda bulunulması.
- Sporcuların ve spor camiasının dopingle mücadele konusunda eğitilmesi.

1.2.3.3. Dünya Doping Mücadele Kuralları

Sporda, Dünya Doping Mücadele Programına temel teşkil eden ana ve evrensel belge Dünya Doping Mücadele Kurallarıdır. *WADA*, kuruluşunun hemen ertesinde bir “Dünya Doping Mücadele Kurallarını” hazırlamak için çalışmalara başlamıştır. Bu doğrultuda oluşturulan metin 2-3 Mart 2003 tarihinde Kopenhag şehrinde düzenlenen bir konferansta kabul edilmiştir. Ülkeler ve teşkilatlar yasal olarak *WADA*’yı tanımak zorunda olmamakla birlikte, Uluslararası Olimpiyat Komitesi *WADA*’yı tanımayan ve Kuralları imzalamayan federasyon/ülke sporcularını 2004 Atina Olimpiyat oyunlarından başlamak üzere olimpiyat oyunlarına almama kararı vermiştir. Bu yaklaşım sebebiyle hemen hemen tüm dünya ülkelerinin ve uluslararası federasyonların *WADA*’yı tanınması sağlanmıştır.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının temel amacı, Doping Mücadele unsurlarının evrensel uyumunu sağlamak suretiyle doping mücadelesini ilerletmektir. Bütünlüğün gerekli olduğu konularda tam bir uyumu sağlamak için yeterli düzeyde kesinlik olmalı, ancak diğer yandan da üzerinde anlaşmaya varılan doping mücadelesinin uygulanması için yeterince bir esneklik bulunmalıdır. Bu ilkelerden yola çıkılarak oluşturulan Dünya Doping Mücadele Kuralları, uluslararası sözleşmeler sayesinde, bugün için uluslararası anlamda kabul edilen tek ve geçerli düzenlemedir. Bugün için tüm uluslararası ve ulusal spor federasyonlarıyla birlikte devletlerin ve devletler üstü kuruluşların da rehber düzenlemesi Dünya Doping Mücadele Kurallarıdır.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının 2004 yılında yürürlüğe girmesiyle birlikte dünya genelinde doping mücadelesinde bir uyum sağlanmıştır. Spor Tahkim Mahkemesi (*CAS*; *Court of Arbitration for Sports*) içtihatları ile Kuralları desteklenmesi bu uyumun sağlanmasına katkı sağlamıştır. Kuralların kabulü ile kurallar resmîleşmiş ve sistem gelişmiştir.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının birinci bölümünde doping mücadelesinin kurallarını yürürlüğe koyma ve yürütmekten sorumlu olan doping mücadelesinin kuruluşlarının takip etmesi gereken kurallar ve ilkeler ortaya konulmuştur. Kuralların devamında doping mücadelesinin kural ihlalleri, yasaklılar listesi, doping kontrol örnek analizi, adil yargılanma hakkı ile eğitim ve araştırma görevleri gibi konuların düzenlendiği görülmektedir.

1 Ocak 2004 tarihinde resmî olarak yürürlüğe giren Dünya Dopingle Mücadele Kuralları önce 2007, yılında güncellenerek 1 Ocak 2009 tarihinde yürürlüğe girmiştir. *WADA*, yeni kurallar bütünü Güney Afrika Cumhuriyeti'nin Johannesburg kentinde 12-15 Kasım 2013 tarihinde yapılan IV. Dünya Doping Konferansı'nda görüşmüş ve 1. Ocak 2015 tarihinde yürürlüğe girecek yeni Dünya Dopingle Mücadele Kuralları kabul edilmiştir. Yeni kurallarda gelen en önemli değişiklik ilk doping mücadele kural ihlali cezasının 2 yıldan 4 yıla çıkarılıyor olmasıdır. Bu kural dopingden yakalanan bir sporcunun olimpiyatların 4 yılda bir yapıyor olması sebebiyle bir sonraki olimpiyat oyunlarını kaçıracağı anlamına gelmektedir. Ayrıca ceza kapsamı sporcunun aktif spor hayatının ötesine de taşınmış, sporcunun cezalı olduğu süre içinde herhangi bir spor kurumunda idari görevlerde de çalışması yasaklanmıştır.

WADA her yıl yasaklı maddeler ve yöntemler listesini yenilemektedir. Yayımlanan bu liste her yılın 1 Ocak tarihinden 31 Aralık tarihine kadar geçerli olmaktadır. Araştırma sonuçlarına göre yeni maddeler listeye eklenmekte bazı maddeler ise çıkarılmaktadır. *WADA* bu listeyi hazırlarken aşağıdaki 3 kriterden en az 2 tanesinin yasaklanma için gerekli olduğunu kabul etmiştir:

- Madde ya da yöntem kullanıldığında, sportif performans artışı yaşandığının ya da bu potansiyelin bulunduğu bilimsel kanıtlarla ispatlanması.
- Madde ya da yöntem kullanıldığında sporcunun sağlığını bozması ya da bozma potansiyelinin bulunduğu bilimsel kanıtlarla ispatlanması.
- Madde ya da yöntem kullanıldığında spor ruhunun ihlal ediliyor olması.

1.2.3.4. IOC Dopingle Mücadele Kuralları

Olimpiyatlara ilişkin olarak düzenleyici görevi olan Uluslararası Olimpiyat Komitesinin hazırlamış olduğu doping mücadele kuralları, bu organizasyonlar açısından bağlayıcılık gösteren, her türlü olimpiyat organizasyonuna ilişkin yaptırım gücünü barındıran kurallar bütünüdür. Bu düzenlemeler sayesinde *IOC* bir sporcuya veya sporculara, Sporcu Destek Personeli ile ulusal federasyonlara yönelik disiplin sürecini çalıştırabilmektedir. Dikkat edilecek husus bu kuralların bire bir Dünya Dopingle Mücadele Kuralları ile örtüşen bir muhteviyatta olması, bir anlamda doping mücadele mevzuatında yeknesaklığın sağlanmış olması sonucunun ortaya çıkmasıdır.

1.2.3.5. Uluslararası Spor Federasyonları Dopingle Mücadele Kuralları

Bu kuralların işleyişi bir önceki maddede olduğu gibi uluslararası spor

federasyonlarının düzenlemekte olduğu her türlü spor faaliyetinde uygulanması olarak tanımlanabilir. Düzenlenmekte olan organizasyonun uluslararası boyutu uygulanacak dople mûcadele kuralları açısından da bir mevzuatı zorunlu kılmış ve uluslararası spor federasyonlarının dople mûcadele kuralları ortaya çıkmıştır. Bu düzenlemeler de tüm uluslararası düzenlemeler gibi Dünya Dople mûcadele Kurallarıyla uyumlu ve her anlamda meydana gelen değişikliklere adapte olabilecek bir esnekliktedir.

Bu kuralların tüm ulusal spor federasyonları ve bağlısı kulüp ve sporcular tarafından kabulü, yukarıda açıklamış olduğumuz teşkilat yapılanmasına ilişkin piramidin etkin bir şekilde çalışmasının da bir sonucudur. Bu kurallara istisnasız olarak ilgili spor dalına ilişkin faaliyet gösteren tüm bireyler ile kuruluşlar uymakta ve uyulmasını da kontrol etmektedir. Dople mûcadelenin bu denli yaygın bir şekilde devam etmesi ve her geçen gün daha da güçlenmesi bu uluslararası kurallara uyulmasını sağlayan spora özgü hiyerarşik yapının sağlamlığının bir sonucudur.

1.2.4. Avrupa Birliğinde Kurumsal Yapı ve İlgili Mevzuat

Avrupa Komisyonu tarafından yapılan çalışmalarda sadece profesyonel sporcuların değil, amatör sporcuların da performans artırıcı maddeleri kullandıkları tespit edilmiştir. Dople mûcadele, böylece giderek bütün toplumu etkileyen bir sorun hâline gelmiştir. Bu bağlamda Avrupa Birliği'nde dople mûcadelede hukuki düzenlemeler ve toplum sağlığının korunması boyutu vardır. Birçok farklı aktörle birlikte dople mûcadele sorunu özölmeye çalışılmaktadır. Bu doğrultuda Avrupa Komisyonu, Üye devletler, Avrupa Konseyi, Dünya Dople mûcadele Ajansı ve Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kùltür Örgütü ile temas hâlinindedir.

Avrupa Komisyonu on yılı aşkın bir süredir Avrupa Konseyi tarafından koyulan Dople mûcadele Kurallarını düzenli olarak takip etmektedir. Avrupa Komisyonu Dople mûcadele kuralları ile ilgili olarak Avrupa Birliği hukukunda oluşabilecek uyumsuzlukların giderilmesi için de zaman zaman rol almaktadır. Bu doğrultuda Avrupa Komisyonu, Avrupa Birliği ile Dople mûcadele kuruluşları arasında yaşanan sorunları diyalog yoluyla özöme kavuştırmaya çalışılmaktadır. Ayrıca Avrupa Birliği direktiflerinin üye ölkelerdeki uygulama farklılığı da dople mûcadelede bazı sorunlara yol açmaktadır. Avrupa Komisyonu bu nedenle 2012 yılının Ocak ayında yeni bir düzenleme teklifinde bulunmuştur. Söz konusu teklifin kabul edilmesi ile dople mûcadelede üye ölkeler arasında bir standartlaşmanın sağlanması beklenmektedir.

Avrupa Birliği'nin İşleyişi Hakkındaki Anlaşma'nın 165'inci maddesi ile Bakanlar Konseyi, Avrupa Birliği düzeyinde dopingle mücadele alanındaki tartışmalarda daha aktif ve öncü bir rol üstlenmiştir. 2011-2014 Avrupa Birliği Spora Dair Çalışma Planı kapsamında, Dopingle Mücadele Çalışma Grubu da oluşturulmuştur. Bu Çalışma Grubu'nun raporu sonucunda, Dünya Dopingle Mücadele Kurallarında yapılacak değişikliğe katkı sağlamak üzere Danimarka Dönem Başkanlığı tarafından Mart 2012'de *WADA*'ya bir öneri sunulmuştur. Bunu müteakiben, Konsey ilgili çalışma grubunun görevini, 2013 yılı sonuna kadar Dünya Dopingle Mücadele Kurallarındaki değişikliğe dair sürece katılma ve AB'nin sporda dopingin önlenmesine dair tavsiyelerini oluşturma konusunda yetkilendirmiştir.

1.3. TÜRKİYE'DE DOPİNGLE MÜCADELENİN KURUMSAL VE HUKUKSAL YAPISI

1.3.1. Türkiye de Dopingle Mücadelenin Kurumsal ve Hukuksal Gelişimi

Türkiye tarafından 16.11.1989 tarihinde imzalanan “Sporda Dopingle Mücadele Avrupa Sözleşmesi” 11.03.1993 tarih ve 3885 sayılı Kanun’la kabul edilmiş ve 21.03.1993 tarihli ve 21531 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile bu Kanunda değişiklik yapan 3703 sayılı Kanun ve 3885 sayılı Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele Sözleşmesi’nin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun hükümlerine dayanılarak Dopingle Mücadele Yönetmeliği 26.08.1993 tarih ve 21680 Sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

WADA’nın dopingle mücadele konusunda hükümetlerinde desteğini almak amacıyla ; *UNESCO* devreye girerek “Sporda Doping Karşı Uluslararası Sözleşmesini kabul etmiş ve taraf ülkelerce onaylanmasını ve uygulanmasını talep etmiştir. Bu çerçevede 06.05.2009 tarih ve 27220 sayılı mükerrer Resmî Gazete’de yayımlanarak ülkemizde yürürlüğe giren bu sözleşmenin amacı; *UNESCO*’nun beden eğitimi ve spor alanında faaliyetlerinin program ve stratejisi çerçevesinde, sporda dopingin yok edilmesi amacı ile dopingle mücadeleye ve önlenmesine katkı sağlamaktır.

27/2/2007 tarihinde, 22. Yasama Döneminde, TBMM’ye sunulan “Dopingle Mücadele Kanunu Tasarısı”, genel seçim nedeniyle kadük olmuştur. Daha sonra, TBMM İç Tüzüğü’nün 77’inci maddesi uyarınca 23. Yasama Döneminde, 09.04.2008 tarihinde yenilenmiştir. Söz konusu Kanun tasarısı TBMM Komisyonlarında

görüşülerek 11.06.2008 tarihinde 250 sıra sayısı ile TBMM gündeminde yer almış, ancak genel seçimler nedeniyle görüşülemeyerek kadük olmuştur.

Bağımsız bir kurumun kurulamaması nedeniyle, Spor Genel Müdürlüğü ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi arasında, “Dopingle Mücadele Komisyonu” kurulmasına dair 24.05.2011 tarihli protokol imzalanmıştır. Bu tarihten önce, eski adıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen dopingle ilgili bütün işlemler, 24.05.2011 tarihinden sonra Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (*TMOK*) Dopingle Mücadele Komisyonu (*DMK*) marifetiyle yürütülmekte olup, bütçesi Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından karşılanmaktadır. Bu Komisyonunda, dopingle mücadele konusunda uluslararası deneyime sahip, konularının uzmanı “Bilim İnsanları” görev yapmaktadır.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (*TMOK*) Dopingle Mücadele Komisyonu kurulmadan önce, doping sistemi şu şekilde işlemekteydi:

- Federasyon Başkanlıklarından Bağımsız Doping Numune Alım Görevlileri Başkanlığına (*BADNAG*) yazılan talep yazısıyla numune alınmakta,
- *BADNAG* tarafından alınan numune, Türkiye Doping Kontrol Merkezi Laboratuvarına gönderilmekte,
- Laboratuvar, analiz sonuçlarını ise eski adıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğüne göndermekte,
- Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünce bu analiz sonuçları, Federasyon Başkanlıklarına iletilmekte, pozitif bulgu mevcut ise Federasyon Başkanlığı gerekli cezai işlemi yapmaktaydı.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (*TMOK*) Dopingle Mücadele Komisyonunun oluşturulmasından sonra, Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına uyumlu olarak hazırlanan “Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı” 23 Eylül 2011 tarihinde Dünya Dopingle Mücadele Ajansı tarafından da onaylanarak yürürlüğe girmiştir. O tarihten itibaren tüm dopingle mücadele faaliyetleri “Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı” uyarınca yürütülmeye başlanmıştır.

Bu gelişmeler uyarınca 20 Kasım 2011 tarihinde yapılan *WADA* Kurucular Kurulu toplantısında Türkiye, Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına daha önce uyumsuz iken uyumlu ülkeler listesine alınmıştır. Böylece, Dünya Dopingle Mücadele

Kurallarına %100 uyumlu bağımsız bir dopingle mücadele kuruluğu olarak *WADA*’nın da onayını almıştır.

Dopingle Mücadele faaliyetleri *WADA* ve Uluslararası Federasyonlar ile iş birliği içinde yürütölmekte ve Dopingle Mücadele Komisyonuna ulaşan her türlü bilgi titizlikle değeriendirilmektedir. Talimatlar uyarınca tüm müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrolleri sporculara ve federasyonlara önceden haber verilmeden yapılmaktadır. Doping kontrol faaliyetlerinin yanı sıra federasyonların millî takım kamplarında antrenör eğitim programlarında da dopingle mücadele ile ilgili eğitim etkinlikleri düzenlenmektedir.

1.3.2. Hukuksal Yapı

Türkiye’de dopingle mücadelede kullanılan araçlar, görevli ve yetkili kurum ve kuruluşlar ile bunlara dayanak olan hukuki metinlerdir. Hukuki metinler, ölkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler ile iç hukuk mevzuatından oluşmaktadır. Dopingle mücadelede ölkemizin taraf olduğu uluslararası sözleşmeler Anayasa’nın 90. maddesi gereğince iç hukuka geçirilmiş olup esas olarak üç temel sözleşmeden oluşurken iç mevzuatımız yeknesak bir görünümde olmayıp daha çok yönetmelikler ve talimatlarla düzenlenme yoluna gidilmiştir. Hukukumuzda dopingle mücadele ile ilgili özel yönetmelikler düzenlenmiş olmakla birlikte bazı yönetmelikler de dopingle mücadeleye yönelik hükümler ihtiva etmektedir. Ayrıca yapıları itibariyle ayrı bir görünüm ihtiva eden spor federasyonlarının da kendi dopingle mücadele talimatları mevcuttur. Sporcularda meydana gelen doping vakalarıyla mücadelenin yanında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının uhdesinde Türkiye Jokey Kulübü tarafından organize edilen at yarışlarında da dopingle mücadele çalışmaları bulunmaktadır.

Türk hukuk sisteminde dopingle mücadelenin temel dayanağını, 10.12.2007 tarih ve 5721 sayılı Sporda Dopinge Karşı Uluslararası Sözleşmeye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun gereğince, *UNESCO* tarafından 19 Ekim 2005 tarihinde kabul edilen “Sporda Dopinge Karşı Uluslar arası Sözleşme” teşkil etmektedir. Bu sözleşme ile Dünya Dopingle Mücadele Ajansı’nın (*WADA*) işlevi kabul edilerek Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (*TMOK*) bünyesinde “Dopingle Mücadele Komisyonu” oluşturulmuştur. Bu Komisyon tarafından hazırlanan 23 Eylül 2011 tarihli “Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı” yürürlüğe konulmuştur.

Sporculardan alınan doping kontrol örneklerinde yasaklı maddeye rastlanması

durumunda Türkiye Doping Mücadele Talimatı uygulanır. Bu talimatın hangi kuruluşlar ve kimler için uygulanacağı, Talimatın birinci maddesinde, hangi hareketlerin kural ihlali sayılacağı ve cezalandıracağı ikinci maddesinde belirtilmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonu dışındaki diğer tüm özerk, yarı özerk ve doğrudan Spor Genel Müdürlüğüne bağlı federasyonlar tarafından Türkiye Doping Mücadele Talimatı uygulanmaktadır. Türkiye Futbol Federasyonunda ise 5894 sayılı Kanun ile buna dayanılarak çıkarılan *TFF* Statüsü hükümleri ve 3885 sayılı Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesinin Onaylanmasının Uygun Bulunduğuna Dair Kanun, 5721 sayılı *UNESCO* Sporda Doping Karşı Uluslararası Sözleşme’ye Katılmamızın Uygun Bulunduğuna Dair Kanun Hükümlerine, Dünya Doping Mücadele Kuralları, Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) Uluslararası Standartları, *FIFA* ve *UEFA* talimatlarına dayanılarak hazırlanmış olan Türkiye Futbol Federasyonu Futbolda Doping Mücadele Talimatı uygulanmaktadır.

Tahkim Kurullarının en ayrıntılı kaynağı, Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu için Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu Yönetmeliği, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu için de Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu Talimatı’dır. Bu belirtilen kaynaklar, Tahkim Kurullarının usul açısından görev ve yetkilerini, kuruluşlarını düzenleyen kaynaklardır. Maddi disiplin hukuku açısından kaynaklar ise Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu yönünden, Spor Genel Müdürlüğü tarafından çıkarılan ve 19 Temmuz 2012 tarihli Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmelik” ile her bir bağımsız federasyonun bu Yönetmelik uyarınca çıkaracağı ana statü ve bu ana statüye uygun olarak çıkarılacak disiplin, yönetim ile müsabakalara ilişkin talimatlar, Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kurulu yönünden de yine özerk bir federasyon olan Türkiye Futbol Federasyonu tarafından çıkarılan statü ve talimatlardır.

1.3.3. Kurumsal Yapı ve İşleyiş

Türkiye’de doping mücadeleyi yürüten ana kurum Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonudur. Doping mücadelesinde faaliyet gösteren diğer kamu kurumları içerisinde;

- Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Bakanlığa bağlı Spor Genel Müdürlüğü,
- Türkiye Doping Kontrol Merkezi,

- Spor Federasyonları (Disiplin ve Tahkim Kurulları) yer almaktadır.

Ayrıca; dopingle mücadelede kamu sağlığı açısından Sağlık Bakanlığı ile Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına da görevler düşmektedir. Bu bölümde, kurumların dopingle mücadele açısından görev ve yetkileri yer almaktadır.

Bahsi geçen kurumlar dışında *WADA* Yasaklılar Listesi'ndeki maddeleri ihtiva eden ilaç ve gıda takviyelerinin ülkemize kaçak yollardan girmesinin, reçetesiz satılmasının ve izinsiz kullanımının engellenebilmesi; halk sağlığının korunması için gümrük, eğitim, güvenlik, hukuk alanlarında ilgili kurumlarla ortak çalışma yürütülmesine ihtiyaç bulunmaktadır. Bu nedenle ülkemizde yürütülen kurumsal iş birliğine yönelik son dönem çalışmalar ile 2011 yılından sonra dopingle mücadele çalışma esasları da bu başlık altında incelenmektedir.

1.3.3.1. Gençlik ve Spor Bakanlığı

Türkiye'de 2011 yılına kadar spor faaliyetleri Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından yönetilmiştir. Ancak 2011 yılında çıkarılan 638 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Gençlik ve Spor Bakanlığı (*GSB*) kurulmuş ve Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Genel Müdürlüğü (*SGM*) adını alarak *GSB*'nin bağlı kuruluşu hâline getirilmiştir.

SGM'nin bünyesinde bulunan Tahkim Kurulu, Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu (*PFDK*) ve Amatör Futbol Disiplin Kurulu (*AFDK*) kararları hariç diğer tüm federasyonların disiplin/ceza kurullarının kararlarına karşı yargısal olarak itiraz ve son inceleme mercidir. 3289 sayılı Yasa'nın ek 9'uncu maddesinin yedinci fıkrasına göre *SGM* Tahkim Kurulu, yedi asil ve yedi yedek üyeden oluşur. Üyelerin beşinin hukukçu, ikisinin ise spor alanında bilimsel çalışmalar yapmış veya sporda idareci, teknik adam vb. görevlerde bulunmuş kariyer sahibi kişiler olmaları şarttır. Hâkim ve savcılar ile bu meslekten sayılanlar hâkimlik teminatı esasları gözetilerek ve yetkili kurulların onayı alınmak suretiyle Tahkim Kurulunda görev alabilirler. Türkiye Futbol Federasyonunun vermiş olduğu cezalar hariç diğer tüm federasyonların dopingle ilgili kararlarının itiraz ve nihai karar merci *SGM* Tahkim Kuruludur.

Gençlik ve Spor Bakanlığınca 2013 Yılında Dopingle Mücadele Alanında Yürütülen Çalışmalar:

Ödül Yönetmeliğinde Düzenleme

Sporcuların yasaklı madde kullanımını teşvik eden en önemli etkenlerden birinin ödüllerin yüksekliğinin olduğu görülmüş ve bu ihlallerin önlenmesi amacıyla ödüllerin azaltılarak takside bağlanmasını sağlayan yönetmelik 16.12.2013 tarih ve 28853 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Antrenör Eğitim Yönetmeliği’nde Düzenleme

Antrenör Eğitim Yönetmeliği’nin 16’ncı maddesine fıkra eklenerek yönetmelik değişikliği yapılmıştır. Bu değişiklik 14.10.2013 tarihli ve 28795 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu değişiklikle sporcusu doping ihlali yapan antrenörün belgesi bir yıl süreyle, tekrarında ise beş yıl süreyle geçersiz sayılacaktır.

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelikte Düzenleme

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmeliğin 18’inci maddesinin birinci fıkrasına dördüncü bent eklenerek 14.10.2013 tarihli ve 28795 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Bu değişikliğe göre dopingle mücadelede hızlı sonuç alınabilmesi amacıyla federasyon disiplin kurullarının bu tür soruşturmaları 3 ay içinde tamamlaması öngörülmüştür.

Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu Yönetmeliğinde Düzenleme

Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulunun federasyonların dopingle mücadele ile ilgili çalışmaları hakkında Bakanlık Makamına rapor vermesi yönündeki yönetmeliğin 6. maddesine (ç) bendi eklenerek 14.10.2013 tarihli ve 28795 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Spor Enstitüsü Kurulması

Sporcuların bilimsel çalışabilmelerine katkı sağlayabilmek amacıyla Eryaman’da Türkiye Olimpiyat Hazırlık Merkezi kurulmuştur. Hacettepe Üniversitesi

ile Spor Enstitüsü kurulmasına yönelik çalışmalar başlamış, protokolde imza aşamasına gelinmiştir.

Doping Merkezinin Tekrar Akredite Edilmesi

WADA tarafından daha önce akredite edilen ancak yapılan hata nedeniyle akreditasyonu iptal edilen Hacettepe Doping Kontrol Merkezinin tekrar akredite edilmesi için çalışmalar son aşamasına gelmiştir. 2014 yılsonu itibarıyla tamamlanması öngörülmektedir.

Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesislerinin Denetlenmesi

Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği hükümlerine tabi salonlarda yasaklı maddeler kolaylıkla temin edilebilmektedir. Bu nedenle tesislerin denetimlerinin sıklaştırılması, denetimlerde daha hassas davranılarak salonlarda yasaklı madde temin ve alışverişinin de kontrol altına alınması konusunda çalışmalara başlanmıştır. İlgili bakanlıklarla mevzuat çalışmaları devam etmektedir.

Eğitim Faaliyetlerinin Sıklaştırılması

Gençlik ve Spor Bakanlığınca bundan sonraki süreçte, sporcu ve antrenörlerle yapılan toplantı ve seminerlerde “Dopingde Sıfır Tolerans” politikasının altı çizilerek doping konusunda bilinçlenmeleri sağlanacaktır (*WADA, TMOK* Dopingde Mücadele Komisyonu, Sağlık Bakanlığı ve üniversiteler ile iş birliği içerisinde).

SGM Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığınca doping, doping kontrol prosedürü, doping içerikli maddeler, doping kapsamına girmeyen ergojenik ürünler, dopingin fizyolojik ve psikolojik etkileri, doping kullanımının yasal sonuçları konularında sporcuların bilinçlenmesini sağlamak, bu konuda etkinliği bilimsel yöntemlerle kanıtlanmış bir eğitim paketi oluşturmak amacıyla “**Dopingde Mücadelede Bilinçlendirme Eğitimi**” projesi başlatılmıştır. Bu çalışma genç sporcuların konu üzerindeki bilgi düzeylerini artırmakla birlikte, doping maddelerinin kullanımına ilişkin yanlış ve olumsuz tutumlarında değişiklik sağlamak da hedeflenmiştir. Şimdiye kadar yapılan dopingde mücadele eğitimlerinin kapsamının genişletilerek spor hekimi, diyetisyen, fizyoterapist, psikolojik danışman ve hukuk müşaviri gibi çeşitli branş uzmanlarının bilgi birikiminin yansıtıldığı multidisipliner bir yaklaşım sergilenmiştir. Çalışmaların araştırma ve planlama aşamaları tamamlanmış ve dört farklı ildeki Sporcu Eğitim Merkezleri’nde eğitim uygulamalarına başlanmıştır. Bu aşamaları takiben sporcu

eğitimine ilave olarak antrenör eğitimi ve akran danışmanlığının da kullanılacağı biçimde kapsamın genişletilmesi planlanmaktadır.

Cep Telefonlarından Sorgulama

Türkiye İlaç Rehberi Vademecum Firması ile akıllı telefonlardan “Doping Yasaklılar Listesi Sorgulama Programı” hazırlanması yönündeki çalışmalar devam etmektedir.

1.3.3.2. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi 27 Ağustos 2009 tarihinde Dünya Doping Mücadele Kurallarını kabul etmiştir.

Türkiye’nin Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) Doping Mücadele Kuralları (*Code*), Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi ve *UNESCO* Doping Mücadele Sözleşmesi uyarınca doping mücadelesi ile ilgili bir mevzuat, yapılanma ve faaliyet yürütmesi gerekmektedir. Bu konu Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) tarafından tüm dünyada düzenli olarak takip edilmekte ve *WADA* Yönetim Kurulu ile *WADA* Kurucular Kuruluna rapor olarak sunulmaktadır.

Ancak 18 Nisan 2011 tarihinde *WADA* Yönetim Kurulu ile *WADA* Kurucular Kurulu üyelerine sunulan raporda 18 Nisan 2011 tarihi itibarıyla Türkiye Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olmayan ülkeler içinde yer almaktaydı.

Dünya Doping Mücadele Kurallarına Uyumlu olmayan ülkelere uygulanacak yaptırımlar Dünya Doping Mücadele Kurallarının aşağıda bulunan 23.5 nolu maddesinde açıkça belirtilmiştir.

“23.5 Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olmayan İmza Sahibi Taraflara Uygulanacak Ek Yaptırımlar: Dünya Doping Mücadele Kurallarına aykırı hareket eden İmza Sahibi Taraflara, Madde 20.1.8’de (Uluslararası Olimpiyat Komitesi), Madde 20.3.10’da (Uluslararası Federasyon) ve Madde 20.6.6’da (Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicileri) belirtilen Turnuvalara ev sahipliği yapma başvurusunda bulunmasına izin verilmemesinin yanı sıra, örneğin *WADA*’daki görevlerinin veya mevkilerinin sona erdirilmesi, o ülkede bir Uluslararası Turnuvaya ev sahipliği yapmasına veya ev sahipliği adaylığına izin verilmemesi, o ülkede yapılacak Uluslararası Turnuvaların iptali, sembolik cezalara çarptırılma veya Olimpiyat Tüzüğü’nde yazılı diğer yaptırımların uygulanması gibi ek yaptırımlar uygulanabilir.”

Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının 23.5 nolu maddesi uyarınca Türkiye'nin Karşılaşabileceği Yaptırımlar:

1. Uluslararası Olimpiyat Komitesinin, Türkiye'deki herhangi bir kentin Olimpiyat Oyunlarına ev sahipliği yapma başvurusunda bulunmasına izin vermemesi, (Örneğin; O tarihte gündemde olan 2020 Olimpiyat Oyunları Adaylığı)

2. Uluslararası Federasyonların Türkiye'nin Dünya Şampiyonalarına ev sahipliği yapma başvurusunda bulunmasına izin vermemesi, ev sahipliği adaylığına izin vermemesi, Türkiye'de yapılacak olan Uluslararası Turnuvaların iptali.

3. Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicilerinin, Türkiye'nin ilgili turnuvalara ev sahipliği yapma başvurusunda bulunmasına izin vermemesi, ev sahipliği adaylığına izin vermemesi, Türkiye'de yapılacak olan Uluslararası Turnuvaların iptali,

4. Yurt dışında yapılacak olan Uluslararası Turnuvalara milli sporcularının, milli takımlarının ve kulüp takımlarının katılmalarına izin verilmemesi

5. Sembolik cezalara çarptırılma veya Olimpiyat Tüzüğü'nde yazılı diğer yaptırımların uygulanması,

6. WADA'daki görevlerin veya mevkilerin sona erdirilmesi,

7. Ankara'daki Doping Kontrol Laboratuvarının tekrar akreditasyonuna izin verilmemesi,

Bu gelişmeler üzerine, o zamanki ismiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (*GSGM*) ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (*TMOK*) arasında 24 Mayıs 2011 tarihinde imzalanan protokol uyarınca Türkiye'de dopingle mücadeleyi kurumsallaştırarak etkin bir şekilde yürütmek amacıyla Haziran 2011'de Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bünyesinde Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu kurulmuştur. Doping Mücadele Komisyonu, bu protokol uyarınca bir "Ulusal Bağımsız Doping Mücadele Kuruluşu" olarak hareket etmektedir.

"Doping Mücadele Komisyonu" ile böylece 2020 Olimpiyat Oyunlarına aday olabilmek için Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu Bağımsız bir Doping Mücadele Kuruluşunun kurulması gerekliliği ön koşulu yerine getirilmiştir.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonunda halen Başkan Türker Arslan, Başkan Vekili Atilla Ferah, Genel Sekreter Neşe Gündoğan, Prof. Dr. Rüştü Güner, Prof. Dr. Haydar Demirel, Sultan Seyhan ve Yrd. Doç. Dr. İlker

Yücesir görev yapmaktadır.

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Dopingle Mücadele Komisyonu ilk toplantısını 29 Haziran 2011 tarihinde yapmış ve Türkiye'nin Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına uyumlu olmayan ülkeler listesinden Uyumlu olan ülkeler listesine alınması konusunda çalışmaların yoğunlaştırılmasına karar verilmiştir ve “Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı”nın hazırlıklarına başlanmıştır.

Dünya Dopingle Mücadele Ajansının (*WADA*) t Dopingle Mücadele Kuralları (*CODE*) çerçevesinde Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından hazırlanan “Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı” İngilizceye çevrilerek 12 Eylül 2011 tarihinde *WADA*'ya gönderilmiştir.

Bu talimat 23 Eylül 2011 tarihinde Dünya Dopingle Mücadele Ajansı tarafından da onaylanarak yürürlüğe girmiştir. O tarihten itibaren tüm dopingle mücadele faaliyetleri “Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı” uyarınca yürütülmeye başlamıştır.

Bu gelişmeler uyarınca 20 Kasım 2011 tarihinde yapılan *WADA* Kurucular Kurulu toplantısında Türkiye, Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına daha önce uyumsuz iken uyumlu ülkeler listesine alınmıştır. Böylece *TMOK* Dopingle Mücadele Komisyonu, 2020 Olimpiyat Oyunlarına aday olabilmenin koşulu olan Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına %100 uyumlu bağımsız Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşu olarak *WADA*'nın da onayını almıştır.

Komisyon Dopingle Mücadele konusunda aşağıdaki konularda gerekli yetki ve sorumluluğa sahiptir:

- Doping kontrolü konusunda planlanma, koordinasyon, uygulama, izleme ve yenilikleri takip etme,
- İlgili diğer ulusal kurum, kuruluş ve diğer Dopingle Mücadele Kuruluşları ile iş birliği yapma,
- Diğer Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşları ile karşılıklı doping kontrolleri yapılmasını teşvik etme,
- Dopingle mücadele araştırmalarını destekleme,
- Her bir doping vakasında, Sporcu Destek Personeli'nin ya da diğer kişilerin olayın içinde olup olmadığını araştırmak da dâhil olmak üzere kendi sorumluluk alanına giren konularda, dopingle mücadele kurallarının ihlal edilip edilmediği konusundaki bütün potansiyel gelişmeleri sıkı bir şekilde takip etme,

- Doping mücadele ile ilgili bilgilendirme ve eğitim programlarının planlanma, uygulama ve izleme.

Doping mücadele kuralları, müsabaka kurallarında olduğu gibi, sporun yapıldığı koşulları belirleyen sportif kurallardır. Sporcular, sporcu destek personeli ve ilgili diğer kişiler, bu kuralları spora katılımın bir koşulu olarak kabul ederler ve bu kurallara tabi olurlar. Dünya Doping Mücadele Kurallarının dünya çapında uyumlu bir şekilde uygulanmasına yönelik olan spora özgü bu kurallar ve usuller, özü itibarıyla cezai hükümler veya işçi-işveren ilişkilerine ilişkin ulusal düzenlemelerden ve hukuki standartlardan farklıdır ve dolayısıyla onlara tabi değildir veya onlar tarafından sınırlandırılmaz. Bütün mahkemeler, tahkim kurulları ve diğer sorgulama makamları, belli bir vakaya ilişkin olguları ve yasayı incelerken, Dünya Doping Mücadele Kurallarındaki doping mücadele hükümlerinin kendine özgü niteliklerinin ve söz konusu hükümlerin, dünya çapında ilgili tarafların adil oyun konusundaki geniş mutabakatı ile oluşturulduğu gerçeğinin bilincinde olmalı ve onlara saygı duymalıdır.

Sporcular, Müsabaka Dışı ve müsabaka içi doping kontrolü için Doping Mücadele Komisyonu tarafından Uluslararası Doping Kontrol Standardı ile tam uyumlu bir süreç içerisinde seçilmekte ve sporculara ve Ulusal Federasyonlara önceden haber vermeden doping kontrolü yapılmaktadır.

Doping Mücadele Talimatı'na uygun olarak alınan doping kontrol örnekleri analiz için yalnızca WADA tarafından akredite edilen laboratuvarlara gönderilmektedir. Laboratuvarlar, doping kontrol örneklerini analiz eder ve sonuçları Uluslararası Laboratuvar Standardına uyumlu olarak Doping Mücadele Komisyonuna rapor ederler.

Doping Mücadele Komisyonunun yaptığı doping kontrollerinde sonuçların değerlendirilmesi yine Komisyon tarafından yapılmaktadır.

Bir örnekte Aykırı Analitik Bulgu'ya ulaşılması hâlinde, Doping Mücadele Komisyonu: (a) Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnalarına ilişkin Uluslararası Standartlarda belirtildiği şekilde uygun bir *Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası* onayı alındığını veya alınacağını ya da (b) Uluslararası Doping Kontrol Standardı'ndan veya Uluslararası Laboratuvar Standardı'ndan Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açan açık bir sapma olup olmadığını belirlemek için bir inceleme yapar.

Aykırı Analitik Bulgu'nun ön incelemesi uygun bir TAKİ'yi veya Uluslararası

TAKİ Standardında belirtildiği üzere *TAKİ* hakkını veya Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açan sapmayı ortaya çıkarmıyorsa, Dopingle Mücadele Komisyonu sporcuyu derhâl aşağıdakilerle ilgili olarak bilgilendirir:

a) Aykırı Analitik Bulgu;

b) ihlal edilen dopingle mücadele kuralı;

c) sporcunun derhâl B örneğinin analizinin yapılmasını talep etme hakkı ya da, böyle bir istekte bulunulmazsa , B örneğinin analizi hakkından feragat edilmiş addedilebileceği;

d) eğer Sporcu veya Dopingle Mücadele Komisyonu B örneğinin analizini talep etmeyi seçerse, B örneğinin analizi için planlanmış tarih, zaman ve yer;

e) eğer böyle bir analiz isteği olursa, Uluslararası Laboratuvar Standartlarında belirtilen süre zarfında B Örneğinin açılışına ve analizine sporcu ve/veya sporcunun temsilcisinin katılma imkânı ve

f) Uluslararası Laboratuvar Standardı'nın gerektirdiği bilgileri içeren A ve B örneği laboratuvar dosyalarının kopyasını talep etme hakkı.

Ayrıca Dopingle Mücadele Komisyonu, sporcunun bağlı olduğu Uluslararası Federasyonu ve *WADA*'yı bilgilendirir. Eğer Dopingle Mücadele Komisyonu Aykırı Analitik Bulgu'nun dopingle mücadele kuralı ihlali doğurmadığına dair karar alırsa, kati surette sporcuyu, sporcunun Uluslararası Federasyonunu ve *WADA*'yı bilgilendirir.

Eğer B örneğinde de yasaklı madde veya bir yasaklı yöntem kullanımı saptanırsa, bulgular sporcuya, bağlı olduğu Ulusal Federasyona, Uluslar arası Federasyona ve *WADA*'ya bildirilir.

Dopingle Mücadele Komisyonunun yürüttüğü sonuç değerlendirme sürecini takiben, Dopingle Mücadele Talimatının ihlal edildiği ortaya çıkarsa, o zaman olay Sorgulama için ilgili Federasyonun Disiplin/Ceza Kuruluna taşınır.

Taraflar kendi arasında aksi bir karar almadıkça, ilgili Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu; tebligat tarihinden itibaren on dört (14) gün içinde duruşmaya başlamak, tebligat tarihinden itibaren yirmi (20) gün içinde yazılı bir karar vermek, tebligat tarihinden itibaren otuz (30) gün içinde kararın gerekçelerini yazılı olarak açıklamak zorundadır. Dopingle Mücadele Komisyonu taraf olarak Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu işlemlerine dâhil olma ve duruşmalara katılma yetkisine sahiptir. Federasyon

davanın durumu ve bütün duruşmaların sonuçları hususunda Doping Mücadele Komisyonunu bilgilendirir. Doping Mücadele Komisyonu da ilgili Uluslararası Federasyonu ve *WADA*'yı bilgilendirir.

1.3.3.3. Türkiye Doping Kontrol Merkezi (TDKM)

1989 yılında Hacettepe Üniversitesi ile Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (*GSGM*) arasında imzalanan bir protokol ile kurulmuştur. Bu protokol uyarınca: personel, çalışma alanı ve sarf malzemelerinin temini Hacettepe Üniversitesi tarafından yerine getirilmektedir. Diğer yandan, analitik cihazların alım, bakım ve onarımları; laboratuvara ait altyapı tadilat ve tamiratlarının karşılanması ile personelin eğitim çalışmalarına ve bilimsel toplantılara maddi destek ise *GSGM* tarafından sağlanmaktadır. Bu çerçevede altyapı hazırlıkları tamamlandıktan sonra, 1999 yılında İspanya'nın akredite bir laboratuvarı olan Barcelona Doping Kontrol Laboratuvarı'nın Uydu (Satellite) Merkezi olarak denemelere başlanmıştır. 2001 yılında Uluslararası Olimpiyat Komitesi (*IOC*) tarafından yetkili laboratuvar belgesini, 2003 yılında da hem İngiltere'nin *UKAS* firmasından ISO 17025 analiz laboratuvarları sertifikasını, hem de *WADA*'nın akreditasyon sertifikasını alarak *WADA* ve ISO 17025 akredite laboratuvarı olma ünvanını almıştır. 2005 yılında Hacettepe Üniversitesi Senatosu, Yüksek Öğrenim Kuruluna (*YÖK*) başvurarak Merkezi Uygulama ve Araştırma Merkezleri içine alınmasını sağlamış ve bu karar Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

Merkezin akreditasyonu, 2008 yılında bildirdiği hatalı analiz sonucu yüzünden 2009 yılında 3 ay süre ile askıya alınmıştır. Daha sonra, denetimlerde başarılı olunması sonucu akreditasyonu yenilenmiştir. 2011 yılında ise hem hatalı sonuç bildirmekten hem de idari uygulamalarda kurallara uymamaktan dolayı Merkezin akreditasyonu tamamen iptal edilmiştir. Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından Merkez için bugüne kadar yaklaşık 7.000.000,00 TL tutarında yatırım yapılmıştır. Merkezde 2001 yılından 2013 yılına kadar ulusal ve uluslararası yarışmalarda ve kamplarda yaklaşık olarak 26.030 numune analiziyapılmıştır. Bu analizlerde 360 pozitif bulguya rastlanılmıştır. Mevcut eksiklikler 2012 yılında giderilerek *WADA*'ya Merkezin akreditasyonu için yeniden başvuru yapılmış ve akreditasyon sürecine girilmiştir.

Başvuru sonrası süreçte, analiz ve idari yönden herhangi bir aksaklık veya eksiklikle karşılaşılmamıştır. Bu çerçevede, Merkezin yeniden akreditasyon süreci *WADA*'nın belirttiği takvime uygun olarak sürmekte olup 2014 yıl sonunda yeniden akredite olması beklenmektedir.

Akreditasyon Sonrası Merkez Tarafından Yapılması Planlanan Çalışmalar

Akreditasyon çalışmaları idrar ve kan örnekleri analizine yönelik olarak yürütülmektedir. Türkiye Doping Kontrol Merkezi 2014 yılında *WADA* tarafından istenen madde analizlerine, yöntemlere ve sonuçlardaki hassasiyet aralıklarına uygun hâle getirilmiştir. Bu arada *WADA* tarafından istenilen %7 oranında araştırma geliştirme çalışmalarına yer verilmesi koşuluna uygun olarak gen dopingi ve biyolojik pasaport çalışmalarını Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi ile ortaklaşa yürütülmesine karar verilmiştir.

A) Genetik Doping Testleri: “Genetik Doping Testleri” yakında Laboratuvarlarda kullanılmaya başlayacaktır. Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) gen dopingine karşı araştırmaların devam ettiğini ve en kısa sürede önlemlerin duyurulacağını bildirmiştir. Amaç kronik tıbbi durumlarda yararlanılan gen tedavisinin sporcular ve antrenörler tarafından kötü kullanılmasının önüne geçilmesidir.

B) Sporcu Biyolojik Pasaportu: *WADA*’nın yeni programında, sporcuların kan ve idrar gibi biyolojik materyallerinden, düzenli aralıklarla biyolojik parametre profilleri çıkarılması ve bu bilgilerin kişisel bir pasaporta kaydedilmesine dayanmaktadır. Daha sonra yapılacak analizlerde tespit edilen profilden sapma olması hâlinde, sporcuya hedef test uygulaması veya “doping mücadele kural ihlali” suçlaması yapılması amaçlanmaktadır. Bu sayede yasaklı maddelerin sporcu üzerinde uzun dönemde yaptığı değişikliklerin izlenmesi de mümkün olmaktadır.

1.3.3.4. Sağlık Bakanlığı

“Sağlık Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname” ile Bakanlığa “ilaç güvenliliğinin sağlanması” görevi verilmiştir. Bu amaçla, adı geçen Kanun’un 2’nci maddesi (d) fıkrası ve 11’inci maddesi (c) fıkrasına dayanılarak, ilaçların izlenebilirliğinin sağlanması için 02 Şubat 2008 tarihinde “Beşeri Tıbbi Ürünler Ambalaj ve Etiketleme Yönetmeliği”nde yapılan bir değişiklikle ürünler üzerinden küpür kaldırılmış, yerine “karekod” adıyla yeni bir tanımlayıcı konulmuştur. Bu konuda yapılan düzenlemeler Türkiye Cumhuriyeti Sağlık Bakanlığı İlaç ve Eczacılık Genel Müdürlüğü’nün yayımlamış olduğu 2009/84 sayılı Genelge ile tüm ilgililere duyurulmuş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır.

2 Kasım 2011 tarihli 28103 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 663 sayılı “Sağlık Bakanlığı ve Bağlı Kuruluşlarının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun

Hükmünde Kararname” ile Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu kurulmuştur. Bu Kurum’un görevleri, “ruhsatlandırılma, üretim, depolanma, satış, ithalat, ihracat, piyasaya arzı, dağıtımı, hizmete sunulması, toplatılması ve kullanımları ile ilgili kural ve standartları belirlemek, bu faaliyetleri yürütecek kamu ve özel hukuk tüzel kişileri ile gerçek kişilere izin vermek, ruhsatlandırmak, denetlemek ve gerektiğinde yaptırım uygulamak, laboratuvar analizlerini yapmak veya yaptırmak” olarak tanımlanmıştır.

Dünya Doping Mücadele Kuralları çerçevesinde tanımlanmış olan yasaklı maddeler karşımıza ilaçlar, gıda takviyeleri ve ilaç dışı kimyasallar olarak çıkmaktadır. Bu maddelerin piyasadaki elde edilmesinin ise eczaneler, gıda takviyeleri satış yerleri ve kaçak yollar (İnternet, kargo, spor salonları vb.) aracılığı ile olduğu görülmektedir.

6197 sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun’un 24’üncü maddesine göre “Reçete mukabilinde verilmesi meşrut olan ilaçların reçetesiz verilmesi ve müessir maddelerin eczanelerde toptan satılması yasaktır.” hükmü uyarınca bu tür ilaçların reçetesiz olarak satışı yasaktır. Söz konusu Kanun hükümlerine aykırı hareket edildiğinin tespit edilmesi hâlinde ise 6197 sayılı Kanun’un 44’üncü maddesine göre yasal işlem uygulanır.

Ülkemizde sahte ve kaçak ilaç girişinin engellenmesi, hastaya güvenilir ilacın sağlanması, ilaç küpür ve sahteciliğinin engellenmesi, ilaçların geri çekilme süreçlerinin hızlandırılması, geri ödeme süreçlerinin otomatize edilmesi, ilaç politikalarına yön verilmesi ve gerekli istatistiksel bilgilerin toplanması amaçlanarak İlaç Takip Sistemi (İTS) uygulamaları başlatılmıştır. İTS ile amaç; bu tür ürünlerin piyasaya arzının öncesi ve sonrasında tüm yolağını kontrol altına almak, aktif denetimlerle bu ürün gruplarının reçetesiz satışını engellemek, kamu ve özel paydaşlarla koordineli bir şekilde kontrol sürecini yönetmektir. İTS dünyada ilk defa Türkiye’de başarıyla uygulanan ve başka örneği olmayan yenilikçi bir sistemdir.

İTS, Türkiye’de kullanıma sunulan ilaçların üretim/ithalat safhasından başlayıp hastaya ulaşana kadar olan bütün süreçlerini takip ve denetim altına alan bir sistemdir. İlaça dair bir tür parmak izi olarak tanımlanabilen karekodla ilaç tedarik zinciri içinde kat ettiği her noktada izlenebilmektedir. İlaç takibinin yapılması, gerek ilaç güvenilirliğinin sağlanması gerekse ilaç sahteciliğinin ortaya çıkarılması açısından önem arz etmektedir. Şu anki uygulamalarla yasal olmayan uygulamaların cezalandırılması alanında eksiklik olmasından dolayı bu alanda yasal düzenleme yapılmıştır ve yeni yasa değişiklikleriyle İTS ile ilacın takibi zorunlu hâle getirilmiştir.

Şu anki uygulamalar ile yasal olmayan uygulamaların cezalandırılması alanında eksiklik olmasından dolayı bu alanda yasal düzenleme yapılmıştır ve yeni yasa değişiklikleriyle *İTS* ile ilacın takibi zorunlu hâle getirilmiştir.

Sahte ilaç, etkin madde içermeyen ürünler olduğu gibi, yeterli miktarda etkin madde içermeyen veya yanlış bir etkin madde içeren veya sahtesi yapılmış bir ambalajlamaya tabi tutulmuş ürünlerdir. Son yıllarda sayıları hızla artan ilaç sahteciliği, genelde hastaların sağlığına zararlı olmakta ve hatta bazen hastanın veya tüketicinin ölümüne yol açarak ve hastaların yaşam hakkını ihlal etmektedir. Dünyanın her yerinde tehlikeli olabilecek ürünlerin doğrudan hasta ve tüketicilere reklam ve tedarik etmek üzere İnternet’in kullanılması, suçlular için kolay bir çalışma şekli olmuş ve suçlulara küresel erişim sağlamıştır. Bunun sonucu ise halk sağlığı açısından küresel boyutta ciddi bir tehdidin ortaya çıkmasıdır. İnsanların yasa dışı İnternet eczanelerinden ilaç aldıkları zaman sadece sağlıklarını tehlikeye atmadıkları, aynı zamanda kimlik ve kredi kartı dolandırıcılığına da açık hâle geldiklerinin farkına varmaları gerekmektedir. İlaç piyasasının büyüklüğü sahte ve kaçak ilaç gibi konularda yasa dışı örgütlerin ilgisini çekmektedir. Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre bu piyasanın büyüklüğünün 32 milyar dolar olduğu belirtilmektedir.

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu bünyesinde Sağlık Beyanı Denetim Birimi de mevzuata aykırı şekilde sağlık beyanı belirterek ürün tanıtımı ve satışının tespit edilmesi durumunda gerekli işlemleri yapmaktadır.

Kurumca hazırlanan “Sağlık Beyanı ile Satışa Sunulan Ürünlerin Sağlık Beyanları Hakkında Yönetmelik” 07/06/2013 tarih ve 28670 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır. İlgili yönetmelikte Sağlık Beyanı, “İnsan sağlığına doğrudan veya dolaylı olarak faydalı olduğunu yahut hastalıklara veya belirtilerine karşı etkili olduğunu, koruduğunu, tedavi ettiğini belirten, ileri süren veya ima eden tüm ifadeler” olarak tanımlanmıştır.

Yönetmeliğin amacı; sağlık beyanı ile satışa sunulacak ürünlerin sağlık beyanlarının incelenerek bu beyanlara izin verilmesi, izinsiz veya gerçeğe aykırı sağlık beyanı ile yapılan satışların denetlenmesi, gerektiğinde durdurma, toplama, toplatma ve imha iş ve işlemlerinin yapılması veya yaptırılması, izin ve sağlık beyanları yönünden bunların reklam ve tanıtımlarının denetlenmesi ve aykırı olanların durdurulması ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Bu bağlamda İnternet üzerinden mevzuata aykırı şekilde sağlık beyanı belirterek yapılan ürün tanıtım ve satışının tespiti hâlinde söz konusu internet sitesi, Güvenli İnternet kapsamına alınması için Bilgi Teknolojileri İletişim Başkanlığına, yapılan reklamın aldatıcı yanıltıcı olması sebebiyle de gerekli değerlendirmenin yapılması için Gümrük ve Ticaret Bakanlığına bildirilmektedir.

Kurumca yapılan çalışmaların hepsi son dönemde sporda kullanılan yasaklı maddeler için güncellenmiştir. Bunların dışında spor merkezlerinin denetimi konusunda Gençlik ve Spor Bakanlığı ile yazışmalar yapılmıştır. Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*) tarafından sporda kullanılması yasaklı maddeleri içeren ilaç ve gıda takviye ürünlerinin ülkemize kaçak yollardan girmesi, reçetesiz satılması ve izinsiz kullanımının engellenmesi amacıyla 04/12/2013 tarihinde başlatılan kurumlararası işbirliğine yönelik çalışmalar Sağlık Bakanlığı nezdinde yürütülmektedir. Söz konusu çalışmalar ve kapsamına **1.3.3.6. Kurumsal İş Birliğine Yönelik Son Dönem Çalışmalar** bölümünde değinilmiştir. Eczanelerde özellikle doping amacı ile kullanılabilecek ilaçların reçetesiz satılmasının önlenmesi amacı ile İl Sağlık Müdürlüklerine genelge gönderilmiştir. . Bu konuda ilk etapta kurumlar düzeyinde farkındalığın artırılması önem arz etmektedir. Ayrıca Türk Eczacıları Birliği'ne özellikle doping amacı ile kullanılabilecek ilaçların reçetesiz satılmalarının önlenmesi amacına yönelik yazı yazılmıştır.

Ayrıca yeni kanun düzenlemeleri ile sporda kullanılan yasaklı maddeler de dâhil olmak üzere kamu sağlığını olumsuz etkileyecek Sağlık Bakanlığı görev alanına giren konularda uygulamaların daha hızlı ve etkin hâle getirilmesi sağlanmıştır.

1.3.3.5. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

Gıda ve yem güvenilirliğini sağlamak 11/06/2010 tarihinde kabul edilen ve 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu gereği Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının görev alanındadır.

Takviye Edici Gıdalar, Enerji İçecekleri ve Sporcu Gıdaları

Takviye edici gıda: Normal beslenmeyi takviye etmek amacıyla, vitamin, mineral, protein, karbonhidrat, lif, yağ asidi, amino asit gibi besin öğelerinin veya bunların dışında besleyici veya fizyolojik etkileri bulunan bitki, bitkisel ve hayvansal kaynaklı maddeler, biyoaktif maddeler ve benzeri maddelerin konsantre veya ekstraktlarının tek başına veya karışımlarının kapsül, tablet, pastil, tek kullanımlık toz

paket, sıvı ampul, damlalıklı şişe ve diğer benzeri sıvı veya toz formlarda hazırlanarak günlük alım dozu belirlenmiş ürünleri, ifade eder.

Enerji İçeceği: Bileşimindeki yararlanılabilir karbonhidrat içeriği nedeniyle insan vücuduna enerji sağlayan ve ürün özelliklerinde limitleri belirlenen fonksiyonel maddeleri, vitamin ve mineralleri de içerebilen içecekler şeklinde tanımlanmaktadır.

Sporcu gıdaları: Spor yapanların özel beslenme ihtiyaçlarını karşılamalarına veya performanslarını en iyi düzeyde gösterebilmelerine yardımcı olmak amacıyla özel olarak formüle edilmiş karbonhidrat miktarı yüksek ürünler, sporcu içecekleri ile protein ve protein bileşenleri içeren ürünlerden oluşmaktadır.

Takviye Edici Gıdaların Gıda Güvenilirliği ile İlgili Mevzuatı ve Sorumluluklar

Gıda ile ilgili kayıt, onay, kontrol ve denetim, idari yaptırımlar ve benzeri düzenlemeleri içeren 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu kapsamında yürütülmektedir.

5996 sayılı Kanun, Avrupa Birliği Mevzuat'ına bire bir uyumlu bir düzenleme olup çıkartılan yönetmelik ve tebliğlerde Avrupa Birliği direktifleri doğrultusunda hazırlanmıştır. Bu kanun gereği kâr amaçlı olsun veya olmasın kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek veya tüzel kişiler tarafından gıdanın üretimi, işlenmesi ve dağıtımının herhangi bir aşamasında kontrol altında yürütülen faaliyetlerin, mevzuat hükümlerine uygunluğundan sorumlu olan gerçek veya tüzel kişi gıda işletmecisi olarak tanımlanmaktadır. Gıda işletmecileri, kendi faaliyet alanının her aşamasında Kanunda belirtilen şartları sağlamak ve bunu doğrulamakla yükümlüdür.

5996 sayılı Kanun'un “Takviye Edici Gıdalar ve Özel Tıbbî Amaçlı Diyet Gıdalar” başlıklı 28'inci maddesi gereği takviye edici gıdaların üretim, ithalat, ihracat ve kontrolüne ilişkin usul ve esaslar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca belirlenir ve denetlenir.

Sporcuların destek amaçlı olarak kullanabileceği sporcu gıdaları , enerji içecekleri, gıda takviyesi ürünlerinin Türkiye'ye girişi, üretimi, işlenmesi, piyasaya arzı ve ürünlerin niteliklerinin belirlenmesi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından çıkartılmış alt düzenlemeler kapsamındaki yönetmelik ve tebliğler çerçevesinde yürütülmektedir.

Sporcu Gıdaları Tebliği'nde, gıdalarda “Dünya Dopingle Mücadele Ajansı” (WADA) tarafından yayımlanan “Yasaklılar Listesi”nde yer alan yasaklı maddeler (Anabolik ajanlar, büyüme hormonları, hormonlar ve metabolik modölatörler, diüretikler ve diğer maskeleyici ajanlar vb.) yer alamaz hükmü bulunmaktadır.

Takviye Edici Gıdaların İzin ve Tescil İşlemleri

5996 sayılı Kanun gereği, gıda ürünleri için düzenlenen “Üretim İzni” kaldırılmış olup Gıda İşletmelerinin Kayıt ve Onay İşlemlerine Dair Yönetmeliğin Altıncı Bölümü: Çeşitli ve Son Hükümlerdeki Madde 13-(3) gereği, gıda ve gıda ile temas eden madde ve malzemelerin üretim izni belgeleri tüm sonuçlarıyla iptal edilmiştir. Gıda işletmeleri söz konusu Yönetmelik gereğince faaliyet alanına göre iş yerlerine kayıt veya onay belgesi almak zorundadırlar. Takviye edici gıdaları üreten veya satan iş yerleri kayıt kapsamında yer almaktadır.

Takviye Edici Gıdaların İthalatı, Üretimi, İşlenmesi ve Piyasaya Arzına İlişkin Yönetmelik yayımlanmıştır. Bu yönetmelik ile takviye edici gıdalar onay kapsamına alınmış olup onayı alınmayan ürünlerin üretimi ithalatı ve piyasaya arzı yasaklanmaktadır.

Takviye edici gıdaları onay kapsamında değerlendirmek üzere 15 üyeden oluşan (Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı 6 kişi, Sağlık Bakanlığı 3 kişi, her iki Bakanlıkça ayrı ayrı seçilecek konusunda temayüz etmiş üçer bilim insanı) Takviye edici Gıda Komisyonu oluşturulmuştur. Yönetmelik yayım tarihinden itibaren 3 ay sonra (2 Ağustos 2013) yürürlüğe girmiştir.

Takviye edici gıdaların bileşiminde bulunan botanikler, Bakanlık tarafından oluşturulan ve Bakanlık resmî internet sitesinde yayımlanan Bitki Listesi'ne uygun olmalıdır. Bitki Listesi'nde 560 adet bitki (483'ü pozitif, 77'si negatif), Zehirli Bitki Listesi'nde 85 adet bitki olmak üzere toplam 645 bitki yer almaktadır. Takviye edici gıdaların bileşiminde bulunan diğer maddelerin de Bakanlıkça oluşturulan ve Bakanlık resmî internet sitesinde yayımlanan Takviye Edici Gıdalarda Kullanımı Yasak ve Kısıtlı Maddeler Listesi'ne uygun olmalıdır.

Hâlen takviye edici gıdaların üretimini yapan iş yerleri 2014 yılı sonuna kadar Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından kurulan komisyondan ürünler için onay almak zorundadır.

Takviye edici gıdaların ithalat kontrollerinin daha etkili olabilmesi için ithalat

işlemleri sadece İstanbul ve Ankara gümrüklerinde gerçekleştirilmektedir. Takviye edici gıdaların ithalatı aşamasında ürün bildirimlerinde, ürünlerin internet ve diğer yayın organlarında yer alan reklamları incelenir. Mevzuata aykırı reklamı yapılan ürünler için ithalatçının reklamların kaldırılmasına yönelik yasal işlemlere başlamış olması durumunda ürün bildirimini incelemeye devam edilir. Aksi hâlde ürün bildirimini reddedilerek ithalatçı bilgilendirilir.

Ürün Takip ve Doğrulama Sistemi

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca izlenebilirliği sağlamak, sahte, taklit ve tağşiş edilmiş ürünlerin üretimini, satışını engelleyerek, halkımızın güvenilir gıdaya ulaşmasını amaçlayan takviye edici gıdaların da içinde yer aldığı ürün takip ve doğrulama sistemi oluşturulmuştur. Bu sistem 01.01.2014 tarihi itibarıyla uygulamaya başlamıştır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından belirlenen ürün gruplarında ÜTDS etiketleri kullanılmaktadır. Etiket üzerinde iki adet numara bulunmaktadır. Bunlardan birincisi açıkta yani gözle görülebilen numaradır. Diğeri ise etiket üzerinde başlangıçta kapalı olarak bulunan numaradır. Kapalı olan bu numara tüketicilerin satın aldıkları ürünlerin güvenilirliğini sorgulamaları için kullanılır. Kapalı olan bu numara, etiket üzerinde turuncu alanın altındadır. Tüketiciler ürünü satın aldıktan sonra etiket üzerindeki bu turuncu alanı açarak sorgulama numarasını açığa çıkarabilmektedir.

Sistemin Çalışma şekli: Üzerine ÜDTS etiketi yapıştırılmış olan ürünler piyasaya sürüldüğünde, ürünü satın alacak olan tüketiciler öncelikle bu etiketlerin zarar görmemiş ve sağlam olduğunu kontrol etmelidir. Etiketsiz ürün ya da etiketi zarar görmüş ürünün satın alınmaması gerekmektedir. Ürün satın alındıktan sonra etiket üzerinde bulunan turuncu alan açılarak, ürün kimlik numarası açığa çıkarılır. Ürün kimlik numarası 19 rakamdan oluşan bir numaradır. ÜDTS, tüketicilerin satın aldıkları ürünün güvenilirliğini kontrol edebilmeleri için 4 farklı kanal sunmaktadır; internet üzerinden sorgulama, mobil uygulamalarla sorgulama, sesli yanıt sistemi ile sorgulama, SMS ile sorgulama. Tüketiciler satın aldıkları ürünün etiketinde, başlangıçta kapalı hâlde bulunan ürün kimlik numarasını herhangi bir sorgulama kanalı üzerinden kontrol edebilmektedirler.

Takviye Edici Gıdaların Resmî Kontrolleri

5996 sayılı Kanun kapsamında Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı gıda

kontrol ve denetim hizmetlerini merkezde Gıda ve Kontrol Genel Müdürlüğü, taşrada İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlükleri ve yetkilendirilmiş ilçe müdürlükleri vasıtasıyla yürütmektedir. Bakanlık gıda resmî kontrollerini yaklaşık 5000 resmî kontrol görevlisi ile yürütmektedir. Gıda denetimleri sonucu alınan numunelerin analizlerinin yapılabilmesi için Ankara’da Ulusal Gıda Referans Laboratuvar Müdürlüğü, Bursa Gıda ve Yem Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü ve 39 ilde Gıda Kontrol Laboratuvar Müdürlükleri bulunmaktadır.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetimler risk esaslı olmakla birlikte şüphe ve şikâyet durumunda da gerçekleştirilmektedir. Kilo verdirici, kilo aldırıcı, boy uzatıcı, cinsel performansı arttırıcı, sigara bıraktırıcı ve hastalıkları iyileştirici vb. niteliklerde hiçbir ürüne ithal izni vermemekte ve bu tür ürün üreten işletmeler kayıt altına alınmamaktadır.

Takviye edici gıda olarak ithal edilen veya kayıt altına alınan işletmelerde günlük beslenme ihtiyacının karşılanmasının desteklenmesi amacıyla üretilen ürünler kullanım amacından farklı şekillerde de pazarlanabilmektedir. Yazılı ve görsel medyada ve internet sitelerinde tüketiciyi yanıltıcı ifadelerle tanıtılarak ve endikasyon belirterek satışa sunulabilmektedir. Takviye edici gıdaların etiketinde, sunumunda ve reklamında; bir hastalığı önleme, tedavi etme veya iyileştirme özelliğine sahip olduğunu bildiren veya böyle özelliklere atıfta bulunan ifadeler yer alamaz. Ancak Etiketleme Yönetmeliğinin Ek:15’de yer alan Sağlık Beyanları ve Beyan koşullarının yer aldığı ekte de beyan koşullarını taşımak kaydıyla bazı sağlık beyanlarının gıdanın etiketi üzerinde yer almasına müsaade edilmektedir. Bu ifadelere birkaç örnek vermek mümkündür. Bunlar;

- Bu gıda düşük yağ içerir. Düşük yağ kalp ve damar sağlığının korunmasına yardımcı olur,
- Bu gıda yüksek miktarda kalsiyum içerir. Kalsiyum kemik ve dişlerin gelişmesine ve kemik sağlığının korunmasına yardımcı olur,
- Bu gıda probiyotik mikroorganizma içerir. Probiyotik mikorganizmalar sindirim sistemini düzenlemeye ve bağışıklık sistemini desteklemeye yardımcı olur,

Takviye edici gıdalara ilaç etken maddelerinin karıştırılması ile amacı dışında ticarete konu edilen ürünlerin tespiti için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca yoğun çaba harcanmaktadır. Bu tür ürünler takviye edici gıda olmaktan çıkarak

tamamen doktor tavsiyesiyle kullanılması gereken tıbbi bir ilaç hâlini almaktadır. Denetimler sonucunda elde edilen verilerde ağırlıklı olarak gıda takviyelerinin içerisinde performans artırıcı sildenafil ve türevleri ile zayıflatma özelliği olan sibutramin isimli maddelere rastlanmıştır.

2013 Yılı için Takviye Edici Gıda Satan İşyerleri için gıda kontrol planı hazırlanmış ve uygulanmıştır. 2014 yılında da bu planın uygulanmasına devam edilecektir.

Takviye edici gıdalardan alınan numunelerin ilk analizleri Ulusal Gıda Referans Laboratuvarında yapılmakta olup şahit numune analizleri ise Gazi Üniversitesi Eczacılık Fakültesinde yaptırılmaktadır.

Ulusal Gıda Referans Laboratuvarında bu tür ürünlere katılan ilaç etken maddeleri tespit edilebilmekte ve her geçen gün yapılan analiz çeşitliliği artırılmaktadır. Bu kapsamda Ulusal Gıda Referans Laboratuvarı 77 ilaç etken maddesi ve türevlerini tespit edebilmektedir. Daha fazla ilaç etken maddesinin tespit edilebilmesi için yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Ancak firmaların ürünlerde farklı ilaç etken maddelerini kullanması analizlerde zorluklar yaratmaktadır. Hormon analizleri şu an itibarıyla bu laboratuvarıda yapılamamaktadır.

Kaçak olarak veya yolcu beraberinde yurda getirilen Takviye Edici Gıdaların denetimi konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. Riske dayalı olarak satış yerlerinde yapılan denetimler ile ihbar veya şikâyet olması durumunda bu ürünlere erişilerek imha işlemi ve yaptırımlar gerçekleştirilmektedir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca gerçekleştirilen resmî kontroller çerçevesinde idari para cezası, Cumhuriyet Başsavcılığına suç duyurusu ve ürünlerin piyasadan toplatılması gibi yasal işlemler uygulanmaktadır.

2012 yılında gıda takviyesi üretmek amacıyla izin ve tescil işlemi yaptıran firmaların bulundukları illerde denetim ve kontroller sıklaştırılmış ve numune sayıları artırılmıştır. 2012 Yılında Takviye Edici Gıdalarla ilgili 4863 denetim yapılmıştır. Yurt içi denetimlerde toplam 347 numune alınmış, denetimler sonucu 184 İPC uygulanmış, muayene ve analiz sonucu içerisinde ilaç etken maddesi tespit edilen 7 ürünle ilgili Cumhuriyet Başsavcılıklarına suç duyurusunda bulunulmuştur. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına 174 Alo Gıda Hattı, BİMER ve dilekçe yoluyla 2012 yılında 690 başvuru yapılmıştır.

2013 Yılında Takviye Edici Gıdalarla ilgili 4088 denetim yapılmıştır. Yurt içi denetimlerde toplam 562 numune alınmış ve 15 adet numune reddedilmiş, 512 adedi olumlu, 50 adedi olumsuz sonuçlanmıştır. 2013 Yılı içerisinde 61 adet idari para cezası uygulanmış, 20 işletme hakkında da Cumhuriyet Savcılığı'na suç duyurusunda bulunulmuştur. Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına 174 Alo Gıda Hattı, BİMER ve dilekçe yoluyla 2013 yılında 697 başvuru yapılmıştır.

Kamuoyuna Duyuru

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yaptığı kontroller sonucunda sahip olduğu bilgileri, 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanun'unun 31'inci maddesinin 6'ncı fıkrası uyarınca kamuoyunun bilgisine sunabileceği hükme bağlanmıştır. Ayrıca, 17/12/2011 tarihli Gıda ve Yemin Resmî Kontrolüne Dair Yönetmeliğin 8'inci maddesi gereğince kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde bozulmuş, değiştirilmiş gıdaları üreten ve/veya satan firmanın adı, ürün adı, markası, parti ve/veya seri numarası Bakanlık resmî internet sitesinde kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır. Bu kapsamda;

19.11.2012 tarihli kamuoyu duyurusunda kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde ilaç etken maddesi içeren takviye edici gıda niteliğinde 5 parti ürün Bakanlık resmî internet sitesinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. 24.07.2013 tarihli kamuoyu duyurusunda kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde ilaç etken maddesi içeren takviye edici gıda niteliğinde 18 parti ürün Bakanlık resmî internet sitesinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur. 30.12.2013 tarihli kamuoyu duyurusunda kişilerin hayatını ve sağlığını tehlikeye düşürecek şekilde ilaç etken maddesi içeren takviye edici gıda niteliğinde 7 parti ürün Bakanlık resmî İnternet sitesinde kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

1.3.3.6. Kurumsal İşbirliğine Yönelik Son Dönem Çalışmalar

Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*), Yasaklılar Listesi'nde yer alan ilaç ve gıda takviye ürünlerinin ülkemize kaçak yollardan girmesi, reçetesiz satılması ve izinsiz kullanımının engellenmesi amacıyla Sağlık Bakanlığı nezdinde çalışmalar 04/12/2013 tarihinde başlamıştır. Sorunun tüm dünyada genç nüfusu etkileyen ve beraberinde illegal yapılanmayı da getiren bir konu olması nedeniyle çok boyutlu incelenmiş ve alınacak önlemler konusunda detaylı çalışmalar gerçekleştirilmiştir.

Toplantılarda ilgili kurum ve kuruluşların soruna yönelik çözüm önerileri,

uygulamadan kaynaklı yaşanan ve yaşanabilecek sıkıntılar dile getirilmiş ve işbirliğine ilişkin bir eylem planı oluşturulmuştur. Bu işbirliği toplantılarının en önemli çıktılarından biri de tüm ilgili birimler nezdinde dopinge mücadele konusunda bir farkındalık oluşmuş olmasıdır. Dopinge mücadele konusunda denetimde görevli personelin konu hakkında bilgilendirilmesi ve eğitilmesi ilk aşamada alınan önlemler arasındadır.

Yapılan toplantılar çerçevesinde konunun sadece sporcuları değil, halk sağlığını ilgilendiren bir konu olması nedeniyle ülkemize bu maddelerin kaçak yollardan girişinin engellenmesi, spor salonlarında erişiminin engellenmesine yönelik denetimlerin artırılması, buna ilişkin düzenlemeler yapılması, 18 yaş altındaki çocuklara erişiminin engellenmesi özellikle de ailelerin bilgilendirilmesi bu toplantıların önemli çıktıları arasındadır.

Üstlenilen sorumluluklar ve mevcut durumu dile getiren toplantı notları ve katılan kurumlar aşağıda yer almaktadır.

Dopinge Mücadele Çerçevesinde Kurumlarla Yapılan Toplantılar ve Alınan Kararlar:

- Gençlik ve Spor Bakanlığı
- Sağlık Bakanlığı
- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
- Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı
- İçişleri Bakanlığı
- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı
- Adalet Bakanlığı
- Jandarma Genel Komutanlığı
- *TMOK* Dopinge Mücadele Komisyonu

Yukarıda belirtilen kurum ve kuruluş temsilcilerinin katılımıyla 7 toplantı yapılmış ve çalışmalar devam etmektedir. Temel olarak, eğitim, kamu spotları, reçetesiz ilaçların temininin engellenmesi, internet ortamında tedarikin engellenmesi, gıda ve destek ürünlerinin Yasaklılar Listesi'ndeki maddelerden bulaşabilenler yönünden analiz edilebilmesi, her kurumun denetimleri sıklaştırması ve yasal işlemleri yapması başlıkları altında kararlar alınmıştır. Çalışmalar bu yönde devam etmektedir

Gençlik ve Spor Bakanlığı

- Sporcuların maddelere çok kolay ulaşabildiklerini bilhassa maddelere ulaşımın antrenör kaynaklı olduğu haberini aldıklarını ve şu anda bakanlık olarak bu durumun üstüne gidildiğini,
- Yeni başlayan sporcuların bilmeden doping maddesi almaya başladıklarını ve bu maddelerin alışkanlık yaptığını,
- Yetişkin sporcuların dopingli maddeleri bilerek ve isteyerek daha çok kullandığını,

Sağlık Bakanlığı

- Kurumların koordineli olarak çalışması gerektiğini,
- Bakanlığa talep gelmesi hâlinde spor salonlarının denetiminde eczacı bulundurabileceklerini,
- Kurum olarak ilaç açısından sıkıntıların olmadığını, ruhsatı olmayan hiçbir ilacın satılamayacağını,
- En büyük problemin kontrolsüz alan, yani ilaç gibi satışı yapılan ürünlerde yaşandığını,
- Sağlık Bakanlığında sağlık beyanı ile satılacak ürünlerin Bakanlık izni olmadan satılamayacağı, internet üzerinden satışın kontrol edilmesi adına yaptırım yetkisi üzerine alacakları kanunun yürürlüğe gireceğini ve bu kanunla hürriyeti bağlayıcı ceza dahi verebileceklerini,

Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı

- Bakanlık tarafından hazırlanan telefonda sorgulama sistemi için çalışmaların devam ettiğini 31/12/2014 tarihine kadar onay alınmazsa 01/01/2015 tarihinde kesinlikle uygulamaya başlanacağını fakat bu sorgulama sisteminde doping maddelerinin bulunmadığını sadece takviye edici gıdaların yer aldığını,
- Yeni bir üretim yeni bir ithalat gerçekleştirmek için ister ithal ister yerli olsun Bakanlıktan izin almak zorunda olduğunu,
- Takviye edici gıdalar kayıt altında tutulduğu için Bakanlığa başvuru yapmadan asla satılamayacağını,
- Bakanlığa kayıtlı olan takviye edici gıdaların her yerde satılabileceğini, bu gıdaların satışını engelleme yetkilerinin olmadığını,

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı

- Çocukların kontrolü, uyarılması adına bu mücadeleye velisi olarak katılabileceklerini,
- Kamu spotu hazırlanmasında paydaş olabileceklerini,
- Toplantıdan çıkacak kararlar doğrultusunda *MEB* ile de görüşmeler yapacaklarını,

Gümrük ve Ticaret Bakanlığı

- Vatandaşa katkı sağlamak adına hızlı kargo sitemini uygulamaya geçirdiklerini,
- 400 yasaklı maddenin denetimini yapmanın çok zor olacağını fakat insan vücuduna daha çok zararlı olan yasaklı maddelerin denetimini yapmanın mümkün olabileceğini,
- Sporcu kafilesinin yurda girişinde birkaç sporcunun çantasına detaylı arama yapabileceklerini,

Jandarma Genel Komutanlığı

- Hedef kitleye bakıldığında ilk gündeme gelen konunun aileye markaj olduğunu, ikinci bir konunun ise antrenör ya da federasyon konusu olduğunu,
- Ailenin doping maddelerinin insan vücuduna nasıl bir etkisi olduğunu bildiği takdirde çocuklarına bu ilaçları asla içirmeyeceğini,
- E-ticaret sisteminden kaynaklı olarak çocukların bu ilaçları ailelerine bile sormadan temin edebildiklerini,
- Dopingli maddeleri sadece sporcuların kullanmadığı, uzun yol şoförlerinin de uyanık kalmak için bu doping maddelerini kullandıklarını,

Emniyet Genel Müdürlüğü

- Hangi maddenin dopingli madde olduğunu anlamak için riskli ürün profilinin konulması gerektiğini,
 - Spor salonlarının denetlenmesindeki ekibin içinde emniyetin bulunmaması gerektiğini, ancak adli makamdan alınan karar doğrultusunda yer alabileceğini, yalnızca denetim yapılırken sorun çıkması olasılığından dolayı emniyet ekibi talep edilebileceğini
- toplantı kapsamında belirtmişlerdir.

1.3.3.7. Kamu Kurumları Dışındaki Kurumların Doping Mücadele Sürecindeki Roller

Türkiye’de spor federasyonları, 3289 Sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuş, özel hukuk hükümlerine tabi, bağımsız tüzel kişiliklerdir. Bu federasyonların tek istisnası 5894 Sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun ile kurulmuş olan ve aynı şekilde özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Futbol Federasyonudur. Türkiye Futbol Federasyonu ve diğer spor federasyonlarının ortak özelliği, edinmiş oldukları tüzel kişilik vasfının kanunlar ile tespit edilmiş olması ve özerkliğin bu kanunlar ile tanınmış olmasıdır. Bu tüzel kişiliklerin yapıları, kanunlarla kendilerine tanınmış özel bir yapıyı ortaya çıkartmakta olup, gerek spor federasyonları gerekse Futbol Federasyonu açısından, kanunda yer almayan hükümler konusunda Dernekler Kanunu yetkilendirilmiştir. Buradan da anlaşılacağı üzere bu tüzel kişiliklerin esinlenildiği yapılanma dernek tüzel kişiliğine yakın bir şekilde oluşturulmaya çalışılmıştır.

Spor kulüpleri ise ülkemizde ağırlıklı olarak dernek statüsünde faaliyet göstermekte olup, spor ekonomisinin dünyada göstermekte olduğu gelişime paralel olarak şirket şeklinde de yapılanmaktadır. Spor tüzel kişiliklerinin ağırlıklı olarak dernek statüsünde kurulmasında etken olarak, Medeni Kanunumuzu almış olduğumuz İsviçre’de kurulu Uluslararası Olimpiyat Komitesinin (IOC) ve merkezleri İsviçre’de bulunan uluslararası spor federasyonlarının dernek şeklinde organize olmasının da etkisi bulunmaktadır. Ülkemizde spor organizasyonları, Spor Genel Müdürlüğünün denetimine tabi spor federasyonları tarafından gerçekleştirilmektedir. Her spor federasyonu, ilgili kanun ve yönetmelik hükümleri uyarınca çalışma görev ve yetkilerini düzenleyen başta ana statü olmak üzere kendi mevzuatlarını oluşturmuşlardır. Bu anlamda her federasyonun ceza veya disiplin talimatı ve bu talimatları uygulamakta olan ceza veya disiplin kurulları bulunmaktadır.

Ulusal Spor Federasyonlarının bünyesinde yer alan disiplin kurulları, bir doping vakasına rastladığında yaptırım uygulama yetkisine haiz kurullardır. Ülkemizdeki tüm bağımsız spor federasyonlarının bünyesinde bir disiplin kurulu bulunmaktadır. Bu federasyonların görevlerini yerine getirirken hak ihlali sonucunu doğuracak bazı karar ve eylemlerde bulunduğu önüne sürülmesi hâlinde, hakkının ihlal edildiğini öne süren kişi veya kurumların bu karar veya eylemleri federasyon dışında başka bir merciinin

önüne götürerek, hukukilik denetimi yaptırması spor disiplininin sağlanması ve sistemin sağlıklı bir biçimde yürütülebilmesi için zamanla zorunlu hâle gelmiştir. İşte bu nedenlerle bağımsız spor federasyonlarının spor faaliyetlerinin yönetimine ve disiplinine ilişkin kararlarına karşı başvuru ve kesin karar mercii olarak tahkim kurulları öngörülmüştür. Ülkemizde spor hukuku alanında iki tahkim kurulu bulunmaktadır. Bunlardan birisi 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun’un Ek 9. Ek-9/A ve Geçici 11’inci maddelerine göre kurulan Spor Genel Müdürlüğü Tahkim Kurulu, diğeri ise 5894 sayılı Türkiye Futbol Federasyonu Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun’un 6’ncı maddesine göre kurulan Türkiye Futbol Federasyonu Tahkim Kuruludur.

Türkiye Futbol Federasyonunun yapısında diğer federasyonlardan farklı olarak ayrı bir Tahkim Kurulu öngörülmüştür. Türkiye Futbol Federasyonu Profesyonel Futbol Disiplin Kurulu ve Amatör Futbol Disiplin Kurulu tarafından dopingle mücadele kural ihlallerine verilen cezaların itiraz ve son inceleme merci *TFF* Tahkim Kuruludur. Anayasa’nın 59.maddesine 2011 yılında eklenen hüküm ile tahkim kurullarının vermiş olduğu kararlara ilişkin olarak başkaca bir yargı merciine başvurulamayacağı hüküm altına alınmış, bu kurulların vermiş olduğu kararlar kesin hâle getirilmiştir.

1.4.DOPİNGLE MÜCADELEDE BAZI ÜLKE ÖRNEKLERİ

1.4.1. Birleşik Krallık

25-28 Şubat 2014 tarihleri arasında Komisyon Başkanı, İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK başkanlığında Kocaeli Milletvekili Mehmet Hilal KAPLAN, Mersin Milletvekili Ali ÖZ ve Komisyon Danışmanı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi Başhekimi Prof. Dr. Rüştü GÜNER’den oluşan heyet İngiltere-Londra’da, Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu, Kültür, Medya ve Spor Bölümü ve İngiliz Futbol Birliği ile görüşmeler yapmış ve fikir alışverişinde bulunmuştur.

İngiltere’ye yapılan çalışma ziyareti sırasında Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumundan Hukuk Direktörü Graham ARTHUR, Operasyonlar Bölümü Başkanı Nicole SAPSTEAD, İşletme Bölümü Başkanı Philip BUNT, İletişim ve Eğitim Bölümü Başkanı Nicola NEWMAN, Sporcu Destek Görevlisi Lewis COGGINS, İstihbarat Yetkilisi Pat MYHILL, Doping Kontrol Birimi Sorumlusu George TSAMIS, Bilim ve Tıp Sorumlusu Nick WOJEK, Kültür, Medya ve Spor Bakanlığından

Uluslararası Spor, Büyük Organizasyonlar ve Doping Mücadele Bölüm Başkanı Hitesh PATEL ve İngiliz Futbol Birliği Doping Mücadele sorumlusu Kevin HEYNES ile görüşülmüştür.

Birleşik Krallık, Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi'ni 16 Kasım 1989'da imzalayıp 1 Mart 1990'da yürürlüğe koymuştur.

Birleşik Krallığın doping mücadeleye yönelik özel olarak çıkarttığı bir kanunu yoktur. Tıp hukukundaki bazı yasal düzenlemelere atıfta bulunmaktadır. 1971 tarihli İlaçların Amaç Dışı Kullanımı Kanunu'nunda (*The Misuse Of Drugs Act*) ilaç kontrolünden bahsedilmiş, sağlığa zararlı ve tehlikeli maddelerin bir listesi yapılmıştır. Bu kanun ile listesi yapılmış maddelerin periyodik olarak güncelleneceği de ifade edilmiştir. Bu ilaçların satılması özel reçete yöntemi ile sınırlandırılmıştır.

Birleşik Krallık'ta konu ile ilgisi kurulan diğer bir kanun ise 1968 tarihli Tıp Kanunu'dur (*Medicine Act*). Bu kanuna göre tıbbi malzemelerin ithalatı, dağıtımı ve depolanması sıkı bir şekilde kontrol altına alınmış ve lisans alınarak yapılması gereken faaliyetler olarak değerlendirilmiştir. Kanunda ayrıca tıbbi malzemeler 3 sınıfa ayrılmıştır. Birinci grupta yer alan ilaçların sadece eczanelerden hekim tarafından yazılmış reçete yoluyla alınabileceği, ikinci grupta yer alan ilaçların eczanelerden reçeteye gerek olmadan alınabileceği, üçüncü gruptaki ilaçların ise reçetesiz olarak marketlerden alınabileceği belirtilmiştir.

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu (UK Anti-Doping) temiz spor kültürünü korumaya adanmış dünyadaki başarılı ulusal doping mücadele kuruluşlarından biridir. Bu kurum kapsamlı eğitim ve akıllı bir doping kontrol programı aracılığıyla Doping Mücadele konularında bilinçlendirmenin artırılmasını hedeflemektedir. Bunun yanı sıra, kuralları anlamaları ve takip etmeleri için sporculara yardımcı olmakta ve doping mücadelesinde kural ihlalleri ile ilgili savcılık makamı olarak görev yapmaktadır.

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu, 2009 yılının Aralık ayında bir Limited Şirket statüsünde kurulmuştur. Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu Birleşik Krallık'taki tüm spor federasyonlarını kapsayacak şekilde Dünya Doping Mücadele Kuralları ile uyumlu olarak Ulusal Doping Mücadele Politikası'nın uygulanması ve yönetiminden sorumludur.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun, 7 kişiden oluşan bir Danışma Kurulu (Board) bulunmaktadır. Danışma Kurulu gerektiğinde toplanır ve tavsiye niteliğinde kararlar alır. Alınan kararlar Genel Müdür ile Operasyonlar Bölümü, İşletme Bölümü, İletişim ve Eğitim Bölümü ve Hukuk Bölümü olmak üzere dört bölümün başkanları tarafından oluşturulan icra organı tarafından yerine getirilir.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu Kültür, Medya ve Spor Bölümü (*Department for Culture, Media and Sport*) aracılığıyla Parlamente'ye karşı sorumlu olan bir Bölüm Dışı Kamu Kuruluşu (*NDPB*) olarak kabul edilmektedir. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu 65 değişik spor dalında Ulusal Dopingle Mücadele Politikası'na göre dopingle mücadeleyi yürütmektedir. Federasyonların, Ulusal Dopingle Mücadele Politikasına aykırı davranması durumunda Birleşik Krallık Spor Konseyi (*UK Sports Council*) tarafından verilen kamu kaynakları kesilmektedir.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun Ulusal Kurumlarla İş Birliği

Birleşik Krallık'ta sporun yönetiminde Birleşik Krallık Spor Konseyi'ne (*UK Sports Council*) bağlı değişik kuruluşlar görev almaktadır;

1. Birleşik Krallık Sporları (*UK Sports*): İngiltere, İskoçya, Galler ve Kuzey İrlanda'da bulunan üst düzey sporculara destek sağlamaktadır.

2. Spor İngiltere (*Sports England*): Altyapıdaki sporcuların yetiştirilmesinde görevli kuruluştur.

3. Spor Tesislerinin Güvenliği Kuruluşu (*Sports Ground Safety Authority*): Büyük Spor tesislerinin yapımı ve Büyük Spor Organizasyonlarının düzenlenmesinde görevli kuruluştur.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu bağımsız yapısıyla diğer kurumlarla kol boyu uzaklıkta olacak şekilde işbirliği yaptığı belirtilmektedir. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu, Birleşik Krallık Sporları, Spor İngiltere, Spor Tesislerinin Güvenliği Kuruluşu, Birleşik Krallık Spor Konseyi (*UK Sports Council*), Britanya Olimpiyat Birliği (*British Olympic Association*), Britanya Paralimpik Birliği (*British Paralympic Association*) ile işbirliği içinde faaliyet göstermektedir. Bu kuruluşlar düzenli koordinasyon toplantıları yapmaktadırlar. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun 60'a yakın kuruluşla iş birliği çalışması yapıldığı belirtilmektedir.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun Uluslararası Kurumlarla İşbirliği

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu sporda küresel dopingle mücadelede aktif bir katılımcı olarak ve uluslararası bir yaklaşımla çeşitli paydaşlarıyla işbirliği yapmaktadır. Dünyada işbirliği yapılan kuruluşlar içinde Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*), Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele İzleme Grubu, *UNESCO (The United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization)*, Dünya Dopingle Mücadele Ajansı Özel Avrupa Komitesi (*Ad hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency – CAHAMA*), Uluslararası Dopingle Mücadele Birliği (*International Anti-Doping Arrangement – IADA*), Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşları Enstitüsü (*Institute of National Anti-Doping Organisations – INADO*) bulunmaktadır.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun Bütçesi

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun 2014 yılı için Kültür, Medya ve Spor Bakanlığından alacağı kaynak 6,4 milyon İngiliz Sterlindir, bu da yaklaşık 22,6 Milyon Türk lirasına karşılık gelmektedir. Bu Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun Bütçesinin % 80'ini karşılamaktadır. Kurumun % 20 geliri de ek doping kontrol isteyen kurumlardan karşılanmaktadır. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun giderlerinin % 70'i hizmet satın alınması için % 30'u da personel ve Doping Kontrol görevlilerinin giderlerini karşılamak için kullanılmaktadır.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu Organizasyon Şeması

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunda tam zamanlı olarak 50 kişi çalışmaktadır.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunda dört Bölüm Başkanı görev yapmaktadır. Bu bölümler ve bu bölümlere bağlı birimler aşağıda verilmiştir:

- Operasyonlar Bölümü: Doping Kontrol Birimi, Bilim ve Tıp Birimi, İstihbarat ve Araştırmalar Birimi bu bölüme bağlı olarak hizmet vermektedir.
- İşletme Bölümü: İnsan Kaynakları Birimi, Büyük Spor Organizasyonları ve İş Geliştirme Birimi, Risk ve Enformasyon Birimi, Maaş Mutemetliği ve Finans Birimi.
- İletişim ve Eğitim Bölümü: Eğitim ve Sporcu Destek Birimi, Yayın ve Yapım Birimi, Medya ve Halkla İlişkiler Birimi

- Hukuk Bölümü: Dava vekilliği birimi, Dünya Dopingle Mücadele Kuralları ile Uyumluluk Koordinatörü, Sonuçların Değerlendirilmesi Birimi.

Doping Kontrol Personeli

Birleşik Krallık'taki Doping Kontrol Personeli hem ulusal hem de uluslararası dopingle mücadele sisteminde temel bir role sahiptir. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu tüm ülkedeki Doping Kontrol örneği alımı için Doping Kontrol Personeli'ni yetkilendirmektedir. Yaklaşık 220 Doping Kontrol Görevlisi ve Doping Kontrol eşlikçisi Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu tarafından eğitilmiştir. Ülke çapında 120 Doping Kontrol Görevlisi, 70 Doping Kontrol Eşlikçisi ve ayrıca kan örneği toplama konusunda deneyimli ve eğitimli 30 Kan Toplama görevlisi bulunmaktadır.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu İstihbarat Faaliyetleri

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu sporda dopingle mücadelede karmaşık istihbarat tekniklerini kullanmaktadır. Geniş yelpazedeki kaynaklardan bilgi toplayarak ve bu bilgileri değerlendirerek Dopingle Mücadele faaliyetlerine aktarmaktadırlar. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumunun Millî İstihbarat Modeli (National Intelligence Model NIM) ilkelerini benimseyen bir istihbarat ekibi bulunmaktadır. Millî İstihbarat Modeli Birleşik Krallık'ta kolluk kuvvetleri tarafından da kullanılan modeldir ve giderek diğer istihbarat odaklı paydaşlar tarafından da kullanılarak etkin ve verimli bir bilgi toplama, kaydetme, analiz, dağıtım ve bu bilgilerin korunması sağlanmaktadır. Bu Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumuna doping sorunlarıyla başa çıkmak için bilgi kaynaklarının uygun şekilde kullanılması önceliğini vermesi açısından avantaj sağlar.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu'na iletilen bilgiler Millî İstihbarat Modeli'nde işleme tabi tutulur ve daha sonra mevcut verilerle çapraz değerlendirmeler yapılır. Alınan bilgiler ve diğer devlet kurumları ve Ulusal Spor Yönetim Organları gibi ilgili taraflara dağıtılmadan önce daha fazla araştırma ve analize tabi tutulabilir .

Sporda Yasaklı maddelerin kaçakçılığı ve sporculara arzı gibi geniş tehditlerin üstesinden gelebilmek için, Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu İstihbarat ekibi aşağıdaki bilgileri toplamaktadır:

- Sporcu ya da sporcu destek personeli tarafından kullanılan veya bulundurulmuş yasaklı maddeler

- Satışı yapılan yasaklı maddeler
- Yasaklanmış maddelerin hırsızlıkları
- İthal edilen yasaklanmış maddeler için belirlenen nakliye güzergahları
- Yasaklanmış maddeleri dağıtan şebekeler
- “Dopingle mücadele kural ihlali” iş birliğine ilişkin bilgiler .

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu dopingin üstesinden gelmenin bir yolu olarak kolluk kuvvetleri, spor camiası, genel kamu, ilaç şirketleri, Ulusal Suç Ajansı (National Crime Agency - NCA) ve diğer Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşları ile sıkı bir işbirliği içinde çalışarak bilgi paylaşımında bulunmaktadır. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu’nun Dopingle mücadelede iş birliği yapmak amaçlı Birleşik Krallık Sınır Kurumu (UK Border Agency) ve Ciddi Organize Suç Kurumu (Serious Organized Crime Agency) ile ayrı ayrı mutabakat muhtırası bulunmaktadır.

Sporda doping ile ilgili bilgileri iletmek veya şüphelileri ihbar etmek için diğer ilgili kamu kurumlarının da kullandığı kurumlararası bilgi paylaşımına imkân sağlayan, 24 saat hizmet veren özel ve gizli suçu durdurma (Crimestoppers) telefon hattı bulunmaktadır.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu istihbarat çalışmalarının sonuçlarını etkili doping kontrol stratejilerini ve dopingle mücadele eğitim ve önleme programlarını geliştirmek amacıyla kullanmaktadır.

Doping Kontrol Programı

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu Doping Kontrol için Uluslararası Standartta uygun olarak Birleşik Krallıktaki tüm spor dallarında Doping Kontrol programı koordine etmektedir. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu örneklerin toplanması, analiz için Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*) tarafından akredite edilen laboratuvara taşınmasından sorumludur.

Birleşik Krallık Kayıtlı Doping Kontrol Havuzunda 400 sporcu bulunmaktadır. 2014 yılı için toplam 6800 doping kontrol örneği alınması planlanmıştır. Bu örneklerin 1000’inde EPO, 950’sinde büyüme hormonu, 800’ünün sporcu biyolojik pasaportu olması planlanmıştır. Alınan örneklerin %30’u müsabaka içi ve %70’inin müsabaka dışı olması hedeflenmektedir.

Londra Doping Kontrol Laboratuvarı

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu tarafından alınan Doping Kontrol örnekleri Birleşik Krallık'taki tek resmî WADA akredite laboratuvar olan Kings College Londra Doping Kontrol Laboratuvarı tarafından analiz edilmektedir. Londra Doping Kontrol Laboratuvarı Kings Koleji'nin bir parçasıdır ve Devlet tarafından Üniversite kanalıyla maddi olarak desteklenmektedir.

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumunun Londra Doping Kontrol Laboratuvarı ile ticari bir anlaşması bulunmaktadır. Örneğin, 2014 yılı için 6800 örneğin analiz edileceği ve bunun karşılığında laboratuvarın belirlediği fiyat karşılığında ödeme yapılacağı bu ticari anlaşmada belirtilmektedir.

Doping Mücadelede Yasal Konular

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu yetki kapsamına giren sporcular için Doping Kontrol analiz sonuçlarının ve “doping mücadelesinde kural ihlali”nde bulunduğu şüphelenilen sporcular ve diğer kişilere ait inandırıcı kanıtların değerlendirilmesinden sorumludur.

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu savcılık makamı gibi davranarak “doping mücadelesinde kural ihlali”nde bulunduğu saptanan sporcular ve diğer kişilerle ilgili tüm süreci yürütmekle yetkilidir ve dosyayı adil bir yargılamanın yapılması amacıyla Ulusal Doping Mücadele Paneli'ne (*NADP*) havale eder. Ulusal Doping Mücadele Paneli Birleşik Krallık'ta “doping mücadelesinde kural ihlali”nde bulunduğu saptanan sporcular ve diğer kişilerin adil yargılanabileceği Spor Yönetim Organları ve Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumundan bağımsız bir ulusal yargılama ve temyiz organıdır. Ulusal Doping Mücadele Paneli veya alternatif yargılama organları tarafından alınan kararlar sporcunun durumuna bağlı olarak Spor Tahkim Mahkemesi (*CAS*) nezdinde temyiz edilebilir.

Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu sporcular ve sporda Doping Mücadele programlarını geliştirmeyi amaçlayan hem sosyal ve hem de bilimsel projeleri koordine eder. Birleşik Krallık Doping Mücadele Kurumu doping aktivite değişiklikleri ve eğilimlerini belirlemek ve doping tehdidini değerlendirmek, dopingle başa çıkmak için sosyal ve bilimsel projeleri desteklemektedir.

Dopingle Mücadele Eğitimi

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu tüm sporculara dopingsiz spor kültürünü aşılama ve temiz sporun değerlerini anlatmak amacıyla detaylı eğitim programları oluşturmuştur. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu, **%100 Ben Eğitim Programı**’nın çok etkili bir eğitim ve önleme programı olduğu belirtilmektedir. Televizyon kanallarında etkili dopingle mücadele eğitim programları bulunmaktadır.

Dopingle Mücadele Eğitim Programları, spora yeni başlayan çocuklardan üst düzey sporculara değişik aşamalarda verilmektedir. Ayrıca antrenörler, masörler, fizyoterapistler, doktorlar, ebeveynler ve yöneticiler için de eğitim programları bulunmaktadır. Dopingle Mücadele Eğitim Programı, bilgilendirme, iletişim ve eğitim olmak üzere üç aşamalı verilmekte ve daha çok dopingin kullanımını önleme hedeflenmektedir.

Dopingle Mücadele Eğitim Programı’nda görev alan Ulusal Eğiticiler 3 günlük bir eğitim programı ile yetişmektedir. Bu şekilde görev alan 20 Ulusal Eğitici bulunmaktadır. Bu Ulusal eğiticiler Eğiticilerin eğitimi programında görev almaktadırlar. Ayrıca ülke çapında 160 eğitici ve 900 yol gösterici bulunmaktadır. Bu ekipler dopingle mücadele konusunda yüz yüze çalışma yapmaktadırlar. Eğitime katılan tüm sporcuların ne zaman eğitim aldıkları sürekli olarak takip edilmektedir.

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu ile İngiliz Futbol Birliği İlişkileri

Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu ile İngiliz Futbol Birliği arasında dopingle mücadele konusunda çok iyi bir işbirliği bulunmaktadır. İngiliz Futbol Birliği’nin **Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Politikası** ve FIFA kuralları uyarınca Dopingle Mücadele konusunda bir yönetmeliği bulunmaktadır. İngiliz Futbol Birliği amaçlarının, doping yapanları yakalamak ve etkili eğitim yoluyla yanlışlıkla yapılan doping vakalarını önlemek olduğu belirtilmektedir. .

Futboldaki doping kontrol bütçesi 650.000 İngiliz Sterlinidir, bunun 450.000’i İngiliz Futbol Birliği 200.000’i Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu tarafından karşılanmaktadır. Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu ile İngiliz Futbol Birliği arasında yapılan görüşmelerle Futbolda 2013-2014 sezonu için 3500 doping kontrol örneği alınması planlanmıştır. Genellikle oyuncuların dinlenme dönemlerinde ecstasy, kokain, esrar ve diğerlerini kullandıkları bilindiği için müsabaka dışı dönemde alınan

örneklerde bu maddeler de analiz edilmektedir. Daha uzun dönemde saç analizlerinin de yapılması planlanmaktadır.

İngiliz Futbol Birliği özel Bilgi Teknolojileri sistemi ile oyuncu ve takımın bulunabilirlik bilgilerini takip eder ve Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu ile bulunabilirlik bilgileri ve diğer tüm istihbarat bilgilerini paylaşır. Paylaşılan bu istihbarat bilgileri uyarınca Birleşik Krallık Dopingle Mücadele Kurumu tarafından yetkilendirilen Doping Kontrol Görevlileri doping kontrol işlemlerini yürütür. İngiliz Futbol Birliği futbolda “dopingle mücadele kural ihlali”nde bulunan oyuncular ve kulüplerle ilgili kovuşturmaları yürütür.

İngiliz Futbol Birliği Dopingle Mücadele Eğitim programlarını yürütmekten sorumludur. Hedef, genç oyuncuların akademi sistemi aracılığıyla eğitilmelerini sağlamaktır Premier Lig ve altyapı eğitim atölyeleri olmak üzere iki tip eğitim atölyesi bulunmaktadır ve her düzeydeki oyuncunun Dopingle Mücadele konusundaki sorumluluklarını anlaması, bilgisini geliştirmesi ve bir çevrimiçi Dopingle Mücadele eğitim modülünü tamamlaması gerekmektedir.

1.4.2. Norveç

5-8 Mart 2014 tarihleri arasında Komisyon Başkanı, İstanbul Milletvekili Osman Aşkın BAK başkanlığında Giresun Milletvekili Adem TATLI, Ankara Milletvekili Fatih ŞAHİN, Erzurum Milletvekili Muhyettin AKSAK, İstanbul Milletvekili Mehmet DOMAÇ, Konya Milletvekili Ayşe TÜRKMENOĞLU, Kahramanmaraş Milletvekili Mesut DEDEOĞLU ve Komisyon Danışmanı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi Başhekimi Prof. Dr. Rüştü GÜNER’den oluşan heyet Norveç-Oslo’da Norveç Dopingle Mücadele Kurumu, Norveç Kültür Bakanlığı, Norveç Dışişleri Bakanlığı, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu ve Oslo Doping Kontrol Laboratuvarı ile görüşmeler yapmış ve fikir alışverişinde bulunmuştur.

Norveç’e yapılan çalışma ziyareti sırasında Norveç Dopingle Mücadele Kurumundan Genel Müdür Anders SOLHEIM, Elit Spor ve Bilim Bölüm Başkanı Christine HELLE, Uluslararası İlişkiler Sorumlusu Anne ENGELSTAD, Sistem ve Sonuç Yönetimi Bölüm Başkanı Anne CAPPELEN, Norveç Kültür Bakanlığında Eva C BRUUSGAARD ve Oyvind M SJURSEN, Norveç Dışişleri Bakanlığında yetkililer, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonundan Erik EIDE ile görüşülmüştür ve Oslo Doping Kontrol Laboratuvarı’na ziyaret gerçekleştirilmiştir.

Norveç Doping Mücadele Kurumu

Norveç'te Doping Mücadele faaliyetleri 2003 yılına kadar Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu içindeki bir birim tarafından yürütülmüştür.

Sporda doping kontrollerinin ve doping vakalarının yargılamalarının Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonundan bağımsız bir şekilde yapılmasını sağlamak amacıyla 3 Haziran 2003'te Norveç Kültür Bakanlığı ve Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu ile birlikte vakıf statüsünde Norveç Doping Mücadele Kurumu kurulmuştur. Norveç Doping Mücadele Kurumunun merkezi Oslo'dadır.

Doping kontrollerinin ve doping vakalarının yargılamalarının sorumluluğu Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu tüzüklerinde de dayandırıldığı gibi, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu ile Norveç Doping Mücadele Kurumu arasında imzalanan bir sözleşme ile bu Kuruma verilmiştir. Vakıf statüsündeki Norveç Doping Mücadele Kurumunda Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu tarafından atanan 3 kişi, Norveç Kültür Bakanlığı tarafından atanan 3 kişi olmak üzere 6 kişiden oluşan bir Danışma Kurulu (Board) bulunmaktadır. Danışma Kurulu gerektiğinde, ancak yılda en az üç kez toplanmakta ve tavsiye niteliğinde kararlar almaktadır. Alınan kararlar Genel Müdür ile İletişim, Spor ve Bilim, Sistem ve Sonuçların Değerlendirilmesi ve Tıp olmak üzere dört bölümün başkanları tarafından oluşturulan icra organı tarafından yerine getirilmektedir.

Norveç Doping Mücadele Kurumu Vakıf Senedine göre Danışma Kurulu üyelerinin hukuk, tıp ve finans alanlarında gerekli uzman bilgisine sahip olması ve vakfın faaliyetlerine ilişkin bağımsız olmaları gerekmektedir. Bu bağlamda, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu ya da bir ulusal spor federasyonu yöneticisi ya da Norveç hükümeti (ilgili Bakanlık), Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu veya ulusal spor federasyonu çalışanları Danışma Kurulu üyesi ve yedek üyesi olamazlar. Yönetim kurulu üyelerinin, bağımsızlık, dürüstlük ve tarafsızlık gibi temel ilkelere saygılı olma zorunluluğu vakıf senedinde özellikle belirtilmiştir.

Norveç Doping Mücadele Kurumu Vakıf Senedine göre aşağıdakileri faaliyetleri yürütmektedir:

- Doping kontrol faaliyetlerini yürütmek,

- Kendi kovuşturma komitesi aracılığıyla Yargılama Makamı ve Temyiz Kurulu öncesi kovuşturma faaliyetlerini yürütmek,
- Eğitici, bilgilendirici ve önleyici çalışmaları teşvik etmek,
- Uluslararası iş birliğini teşvik etmek, dopingle mücadele çalışmaları için nitelikli yapı kurmamış ülkelere önerilerde bulunmak ve yardım etmek,
- Araştırmalara katkıda bulunmak,

Norveç Dopingle Mücadele Kurumunda çalışan eleman kadrosu

Norveç Dopingle Mücadele Kurumunda bir Genel Müdür ve 19 tam ya da yarı zamanlı eleman çalışmaktadır. Genel müdür kurallara, talimatlara ve Danışmakurulu tarafından alınan kararlara uygun olarak vakfın gün-gün yönetiminden sorumludur. Merkezde İletişim, Spor ve Bilim, Sistem ve Sonuçların Değerlendirilmesi ile Tıp olmak üzere dört bölüm bulunmaktadır.

Tüm ülke çapında 10-15 eğitici, 60-70 doping kontrol görevlisi ya da kan alım görevlisi, 15-20 doping kontrol eşlikçisi ve 3 veteriner görev yapmaktadır.

Dopingle Mücadelenin maddi kaynağının sağlanması

Dopingle Mücadeleye tahsis edilen maddi kaynağın tamamını Kültür Bakanlığı karşılamaktadır. Bu kaynak son yıllarda düzenli olarak artmış ve 2013 yılında toplam 30 milyon Norveç kronuna (3,6 milyon Euro) ulaşmıştır. Bu maddi kaynak üç bölüme ayrılmaktadır;

- 1) Norveç Dopingle Mücadele Kurumunun finansmanının karşılanması,
- 2) Norveç Doping Kontrol Laboratuvarının finansmanının karşılanması,
- 3) *WADA* – bütçesine mali katkının ödenmesi.

Norveç Dopingle Mücadele Kurumunun finansmanı

Esas sözleşmeye göre, Norveç Dopingle Mücadele Kurumu, Norveç hükümetinin sübvansiyonları sayesinde finanse edilir. Norveç Dopingle Mücadele Kurumu Kültür Bakanlığından, bir yıllık hibe alır. 2013 yılında 23,6 milyon Norveç kronu tahsis edilmiştir. 2014 yılı için bu rakamın 26 milyon Norveç kronu (3,2 milyon Euro) olmasına karar verilmiştir. Bu hibe ile Norveç Dopingle Mücadele Kurumu Sözleşmesi'nde belirtilen amaçların yerine getirilmesi hedeflenmektedir. Finansman öncelikli hedeflerin karşılanmasını sağlama, uygulama ve raporlama sistemine

dayanmaktadır.

Bu doğrudan finansmanın yanı sıra Bölgesel Bilgi Ağları oluşturmak amacıyla Norveç Sağlık Kurumundan, Çin ve Rusya ile iş birliği projeleri için Dışişleri Bakanlığından, Okul projeleri için Bölgesel Konseylerden maddi destek alınmaktadır. 2014 yılında Norveç Sağlık Kurumundan 4,2 milyon Norveç kronu (500 bin Euro), Çin ve Rusya ile iş birliği projeleri için Dışişleri Bakanlığından 25,5 milyon Norveç kronu (3,1 milyon Euro), Okul projeleri için Bölgesel Konseylerden 35 milyon (4,2 milyon Euro) maddi destek alınması planlanmıştır.

Harcamaların denetimi

Norveç Dopingle Mücadele Kurumu harcamaları yeminli mali müşavir tarafından denetlenir. Bir önceki yıl için denetlenen hesaplarla ilgili rapor ve faaliyet raporu her yıl 30 Haziran’da vakıf kurucularına sunulur.

Doping Kontrol Programı

Norveç Dopingle Mücadele Kurumu Doping Kontrolleri için Uluslararası Standarda uygun olarak Norveç’teki spor dallarında Doping Kontrol programını koordine eder. Norveç Dopingle Mücadele Kurumu örneklerin toplanması analiz için Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (WADA) tarafından akredite edilen laboratuvara taşınmasından sorumludur.

Norveç Kayıtlı Doping Kontrol Havuzu’nda 150 ve üst düzeyde 4000 sporcu bulunmaktadır. 2014 yılı için toplam 3000 doping kontrol örneği alınması planlanmıştır.

Kovuşturma Kurulu

Norveç Dopingle Mücadele Kurumu doping konusunda Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonunun ceza hükümleri ihlalleri ile bağlantılı olarak Dopingle Mücadele Disiplin Kurulundan önce savcılık faaliyetlerini yürütmesi gereken kendi kovuşturma kurulunu kurmuştur. Kovuşturma kurulunun, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu tüzüklerindeki hükümlere uygun olarak dopingle ilgili davalarda kovuşturma yetkisi vardır.

Norveç Dopingle Mücadele Kurumu kovuşturma kurulunun faaliyetleri için isnat edilen suçlamaların yargılanmasıyla bağlantılı ve hukukun genel ilkelerine uygun olarak, adil ve objektif süreç sağlamak amacıyla talimatlar hazırlamıştır.

Kovuşturma Kurulu bir başkan ve iki üyeden oluşur. Başkanı bir hukukçudur ve

diğer iki üye tıp ve farmakoloji alanlarında gerekli uzmanlık bilgisine sahip kişilerden seçilmektedir. Kovuşturma Kurulu üyeleri, faaliyetlerinde bağımsızdır ve Norveç hükümeti (ilgili Bakanlık), Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu veya ulusal spor federasyonlarda herhangi bir görevde bulunanlar ya da istihdam edilenler Kovuşturma Kurulu üyesi olamazlar.

Norveç Doping Kontrol Laboratuvarı

Norveç Doping Mücadele Kurumu tarafından alınan Doping Kontrol örnekleri Norveç'teki tek resmî WADA akredite laboratuvar olan Oslo Üniversitesi Hastanesi Norveç Doping Kontrol Laboratuvarı tarafından analiz edilmektedir. Norveç Doping Kontrol Laboratuvarı, Oslo Üniversitesi Hastanesi'nin bir parçasıdır ve dünyadaki 33 WADA tarafından akredite edilen laboratuvardan biridir.

Norveç Doping Kontrol Laboratuvarı'nda Norveç, Danimarka, WADA ve Uluslararası Spor Federasyonları tarafından alınan doping kontrol örnekleri analiz edilmektedir. Bir yılda yaklaşık 5000 örnek analiz edilmektedir.

Laboratuvarın bütçesi 2014 yılı için 12 milyon Norveç kronudur (1,4 milyon Euro). Norveç Doping Kontrol Laboratuvarı Kültür Bakanlığından, her yıl hibe almaktadır. 2013 yılı için bu rakam 6 milyon Norveç kronudur (0,7 milyon Euro). Bu hibe ile temel maliyetler, yeni ekipman, yeni analiz yöntemlerinin geliştirilmesi, araştırma faaliyetlerinin masraflarının karşılanması hedeflenmektedir. Finansman, öncelikli hedeflerin karşılanmasını sağlama, uygulama ve raporlama sistemine dayanmaktadır. Bütçenin geri kalan kısmı ise analiz edilen Doping Kontrol örnekleri karşılığında dopping mücadele kuruluşlarından gelmektedir. Laboratuvarda 17 kişi çalışmaktadır.

Dopping Mücadele Eğitim Programları

Norveç Doping Mücadele Kurumunun Temiz Spor Kulübü, Temiz Sporcu, Temiz Okul, Temiz Egzersiz Salonu olmak üzere 4 Dopping Mücadele Eğitim Programı bulunmaktadır.

Temiz Egzersiz Salonu Projesi (*Clean Fitness*)

2004 yılında Egzersiz Salonlarında doping kullanımını önlemek amacıyla başlatılan projeye toplam 300 egzersiz salonunda devam edilmektedir. Bu egzersiz salonlarında müşterilere ve eğitmenlere eğitim çalışması yapılmaktadır. Bu hizmetin

karşılığında her egzersiz salonu Norveç Doping Mücadele Kurumuna yıllık yaklaşık 500 Euro ödeme yapmaktadır. Egzersiz salonu yöneticilerinin doping yaptığından şüphelendiği müşterilerine ücreti karşılığı doping kontrol testleri de yapılabilir. Bu projeye katılan egzersiz salonunun girişine asılabilecek bir Temiz Egzersiz Salonu (Clean Fitness) sertifikası verilmektedir.

Norveç Kültür Bakanlığının Doping Mücadeledeki Rolü

Sporda Doping Mücadele politikasından sorumlu devlet organı Norveç Kültür Bakanlığıdır. Norveç Doping Mücadele Kurumu ile Bakanlığın iş birliğinin mükemmel olduğu bildirilmektedir.

Norveç Kültür Bakanlığının Sporda Doping Mücadeledeki Başlıca Sorumlulukları Şunlardır:

1. *UNESCO* Sporda Doping Mücadele Sözleşmesi ve Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi gibi sporda doping ile ilgili uluslararası sözleşmelerle uyum sağlamak
2. Doping Mücadele alanında iyi bir organizasyon yapısını kurmak
3. Sporda Doping Mücadele düzenlemelerinin pratikte uygulanması için sorumlu doping mücadelesi kuruluşları için sağlam bir mali çerçeve sağlamak

Sporda Doping Mücadele ile ilgili Uluslararası Sözleşmelerin Uygulanması

Uluslararası sözleşme hükümlerinin uygulanması genel olarak aşağıdakilerle sağlanmaktadır:

- Doping Mücadele alanında iyi bir organizasyon yapısı
- Doping mücadelesi faaliyetlerinde kamu finansmanı
- Doping maddelerinin ticaretini ve kaçakçılığını düzenleyen mevzuat
- Ulusal ve uluslararası koordinasyon ve iş birliği

Örgütsel Yapı ve Sorumluluklar

Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu (*NIF*)

- Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu Tüzüğü'ndeki doping mücadelesi düzenlemeleri *NIF* Genel Kurul tarafından kabul edilmiştir

- Dünya Doping Mücadele Kurallarının Norveç'teki İmza Sahibi Tarafı, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu'dur.

Doping Mücadele Disiplin Kurulu ve Temyiz Kurulu

• Doping Mücadele Disiplin Kurulu ve Temyiz Kurulu üyeleri Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu Genel Kurul tarafından atanır.

• Doping Mücadele Disiplin Kurulu 3 kişiden ve Temyiz Kurulu 5 kişiden oluşmaktadır.

- Her iki yapı da örgütsel olarak birbirinden ayrılmıştır ve Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonunun yönetim otoritesine tabi değildir

Doping madde Kaçakçılığı ile İlgili Mevzuat

Norveç Genel Ceza Kanunu 162b maddesine göre hukuka aykırı olarak doping olarak kabul herhangi bir maddeyi gönderen, ithal eden, ihraç eden, satan, nakleden, üreten herhangi bir kişinin bir doping suçu ile suçlanacağını ve 2-6 yıl hapis cezası istemiyle mahkemeye sevkedileceğini belirtmektedir.

İlaçlarla ilgili Norveç Yasası

Norveç Sağlık ve Bakım Hizmetleri Bakanlığı, dopingi bir halk sağlığı sorunu olarak kabul etmiştir. 1 Temmuz 2013 itibarıyla yürürlüğe giren ilaçlarla ilgili yasatafından toplumda doping maddelerinin yasa dışı edinilme, bulundurulması ve kullanılması yasaklanmaktadır.

Ulusal Koordinasyon

Örgütlü Sporda Koordinasyon

Kültür Bakanlığı, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu ve Norveç Doping Mücadele Kurumu, örgütlü spordaki doping mücadelesine ilişkin konuları görüşmek üzere yılda bir kez bir araya gelirler.

Örgütlü Sporun Dışındaki Koordinasyon

Sivil toplum kuruluşlarının toplum tabanlı doping mücadelesine çalışmalarını koordine etmek amacıyla Norveç Sağlık ve Bakım Hizmetleri Bakanlığı başkanlığında bir bakanlıklar arası grup kurulmuştur. Bu grup, doping mücadelesindeki bilgileri paylaşmak, bakanlıkların gerekli bilgiye sahip olmasını sağlamak ve alınması gereken belirli eylemleri planlarını önermek için toplanır.

Diğer Doping Mücadele Programları

Egzersiz salonlarında, Norveç Otomobil Sporları Federasyonunda, Ulusal Silah Birliği, Savunma ve Polis Akademilerinde doping mücadele eğitimi, dopingi önleme ve doping kontrol programları oluşturulmuştur.

Ulusal Kurumlarla İş Birliği

Norveç Doping Mücadele Kurumu, Kültür Bakanlığı, Sağlık ve Bakım Hizmetleri Bakanlığı, Dışişleri Bakanlığı, Ulusal Polis Teşkilatı, Gümrük Teşkilatı, Norveç Olimpiyat Komitesi ve Spor Konfederasyonu, Spor Federasyonları ile doping mücadele alanında iş birliği çalışmaları yapmaktadır.

Uluslararası İş Birliği

Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi

Norveç 1989 yılında Sözleşmeyi imzalamış ve İzleme Grubu ile Sözleşme'nin takip çalışmalarına katılmaktadır.

UNESCO – Sporda Doping Mücadele Sözleşmesi

Norveç 2005 yılında Sözleşmeyi imzalamış ve Kültür Bakanlığı Eylül 2013'te Paris'te yapılan Dördüncü Taraf Konferansı'na katılmıştır.

WADA

Hükümetler Dünya Doping Mücadele Kurallarının imza sahibi tarafı değildir, ancak Kültür Bakanlığı WADA'ya karşı mali yükümlülüklerini yerine getirmektedir. Norveç 2011-2013 yılları arasında 2015 Dünya Doping Mücadele Kurallarının tüm revizyon sürecine katkı sağlamıştır.

IADA (International Anti-Doping Arrangement)

Norveç, resmen yılda bir kez toplanan IADA'ya üye on devletten biridir, grubun temel amacı, doping mücadele alanında iyi uygulama modellerinin üretilmesini ve tartışılmasını sağlamaktır.

1.4.3. Fransa

Fransa 1 Haziran 1965 tarihli ve 65/412 sayılı Kanun'la dopingi kovuşturmaya yönelik ilk yasal düzenlemesini yapmıştır. Fransa'da çıkarılan bu kanunla kasıtlı olarak yapılan doping vakalarında günümüz parası ile 750 Avro para cezası ve en çok 1 yıla kadar hapis cezası verilmekteydi. Bu cezaların yanı sıra sporcuya en çok 5 yıla kadar

yarışmalardan men cezası da verilebilmekteydi.

Fransa’da 28 Haziran 1989 tarihli ve 89/432 sayılı ikinci kanun dopingi ceza hukuku alanından çıkartıp spor cezaları alanına almıştır. Fransa, 16 Kasım 1989 tarihli Avrupa Konseyi Doping Mücadele Sözleşmesi’ni 21 Aralık 1990 tarihli ve 90/1144 sayılı Kanun ile onaylamıştır. Bu Sözleşme parlamento tarafından onaylandığı için Fransa Anayasası’nın 55. maddesine göre kanunların üzerinde yer almaktadır.

Ancak 1989 tarihli Kanun’un yetersizlikleri nedeniyle 23 Mart 1999 tarihinde yeni bir kanun çıkarılmış ve devamında çok sayıda kararname ve uygulama talimatı ile Fransa mevzuatında doping mücadele konusu şekillenmiştir. Bu yasa ile doping mücadele faaliyetlerinin sorumluluğu Spor Bakanlığına verilmiştir. Bu mevzuat çokluğu Fransa’nın doping mücadele verdiği önemi ortaya koymaktadır. Fransa hükümeti doping mücadelede Fransa Ulusal Olimpiyat ve Spor Komitesi ile yakın bir iş birliğine gitmiştir. Fransa’nın doping mücadelesinde 1999 yılında Doping Mücadele ve Önleme Konseyi kurulmuştur (*Conseil de prévention et de lutte contre le dopage – CPLD*).

Daha sonra Dünya Doping Mücadele Ajansı tarafından önerildiği şekilde, doping mücadele ve sporcuların sağlığının korunması amacıyla tüzel kişiliğe sahip bağımsız ve özerk kamu otoritesi olarak, 5 Nisan 2006 tarihli yasa ile Fransız Doping Mücadele Kurumu (*L’Agence française de lutte contre le dopage – l’AFLD*) kurulmuştur. 1999 yılında yürürlüğe giren yasada doping mücadele faaliyetlerinin sorumluluğu Spor Bakanlığında iken, 2006 tarihli yasa ile Spor Bakanlığına doping mücadele konusunda ilgili bakanlıklar ve ilgili kamu kurum ve kuruluşları arasında koordinasyon görevi verilmiştir.

Fransız Doping Mücadele Kurumu hükümetten bağımsız, oluşumu ve üyelerinin atanma şekliyle özerk bir teşkilattır. Kurumun amacı doping mücadele sistemini gerek hükümete, gerekse spor teşkilatlarına karşı tarafsız bir yapıya ulaştırma iradesidir. Kurum bağımsız idare yetkilisi olarak sporcuların sağlığını koruma politikalarının saptanmasına katılır ve doping mücadele faaliyetlerinin saptanmasına katkıda bulunur. Kurum Parlamento ve Hükümete yılda bir ilerleme raporu sunar.

Kurumun bağımsızlığı çok geniştir. Bütçesine karar verir, mali özerkliğe sahiptir ve hiçbir kamu kuruluşuna bağlı değildir. Kurumun bağımsızlığı hem Yönetim Kurulunun oluşumu açısından hem de operasyonel özerkliği açısından garanti altına

alınmıştır. Fransız Dopingle Mücadele Kurumu Yönetim Kurulunda bilim adamları, hukukçular, üst düzeyde sporcular, olimpiyat hareketin temsilcileri ve etik komitesi temsilcileri bulunmaktadır. Bu çeşitlilik Kuruma ayrı ve tamamlayıcı bakış açıları yaklaşımı sağlar.

Fransız Dopingle Mücadele Kurumu Yönetim Kurulu hükümetten bağımsız otoriteler tarafından atanan dokuz üyeden aşağıdaki gibi oluşur:

1. Mahkemelerden üç üye:

- Danıştay Başkanı tarafından atanan bir üye, Kurul Başkanı,
- Yargıtay Başkanı tarafından atanan bir üye,
- Yüksek Mahkeme Başsavcısı tarafından atanan bir üye.

2. Farmakoloji, toksikoloji ve tıp alanlarında bilgi birikimine sahip üç kişi:

- Eczacılık Ulusal Akademisi Başkanı,
- Bilimler Akademisi Başkanı,
- Ulusal Tıp Akademisi Başkanı.

3. Spor alanında üç kişi:

- Fransız Ulusal Olimpiyat ve Spor Komitesi Başkanı tarafından atanan bir sporcu,
- Fransız Ulusal Olimpiyat ve Spor Komitesi Başkanı tarafından atanan bir üye,
- Ulusal Yaşam Bilimleri ve Sağlık Danışma Etik Kurulu Başkanı tarafından atanan bir üye.

Temel kararlar Kurum Başkanı veya yasada belirtildiği gibi Genel Sekreter, Analiz Departmanı Müdürü, Kontrol Departmanı Müdürü olmak üzere üç önemli iç organ tarafından alınır. Kurumun Genel Sekreteri Kurum Başkanının otoritesi altında tüm hizmetlerin işleyişinden sorumludur. Kurumun mali kaynakları Spor Bakanlığı bütçesinden alınan hibe ile karşılanmaktadır.

1.4.4. Fransa Senatosu Araştırma Komisyonunun Önerileri: Dopingle Mücadelenin Yedi Dayanağı

2013 yılında Fransa Senatosu tarafından bir Dopingle Mücadele Araştırma Komisyonu kurulmuştur. Bu komisyon 5 ay boyunca 65 toplantı yapmış, 5 ziyaret

gerçekleştirmiş ve yüzü aşkın kişi ile görüşmüştür. Bu araştırma komisyonu 23 Temmuz 2013 tarihinde yayımladığı (Lutte contre le dopage: avoir une longueur d'avance-Fight against doping: being a ahead of) raporda, etkin bir doppingle mücadele için, 7 ana başlık altında aşağıdaki 60 öneriyi sunmuşlardır.

1. Sorunu Tanımlamak

a) Sporda mevcut ve geçmiş doping uygulamalarını ortaya çıkaracak, spor hareketi çatısı altında örgütlenmiş bir "hakikat ve uzlaşma" komisyonunun kurulması (Öneri No: 1).

b) Doping kullanımı ve doppingin yol açtığı sağlık riskleri ile ilgili mevcut bilgi düzeyinin iyileştirilmesini sağlayacak, geriye dönük epidemiyolojik araştırmaların yapılmasına izin verilmesi ve bu araştırmaların finanse edilmesi (Öneri No: 7).

c) Doppingle mücadele kural ihlallerine verilen cezaların istatistiksel olarak kaydının tutulması (Öneri No: 8).

d) Donati ve Paoli raporu örnek alınarak, Fransa'daki doping ürünlerinin dolaşımı hakkında düzenli olarak akademik araştırmaların yürütülmesi (Öneri No: 10).

e) Federasyonlar tarafından her spor dalına özgü olarak doping riski analizlerinin yapılması (Öneri no: 36).

2. Koruyucu Tedbirleri Almak

a) Spor faaliyetleri ve fiziksel aktivitelerin gerçekleştirildiği tüm tesislerde doppingle mücadele tüzüğü ya da yönetmeliğinin yürürlüğe sokulması (Öneri No: 3).

b) Doppingin önlemesi stratejisine, lisanssız sporcuları hedef alan ve ceza uygulaması içermeyen eğitim odaklı bir denetim programı eklenmesi (Öneri No: 4).

c) Mevcut hekimler ve gelecekte faal olacak hekimlerin hem temel eğitimleri hem de sürekli eğitimleri boyunca doping sorunu ile ilgili aldıkları eğitimlerinin ve farkındalıklarının artırılması (Öneri No: 5).

d) Orta dereceli okul spor dernekleri (*UNSS* ve *UGSEL*) ve *AFLD* (Fransız Doppingle Mücadele Ajansı) arasında, doppingi önlemeye yönelik eylemler öngören sözleşmeler imzalanması (Öneri No: 12).

e) Vücut geliştirme salonlarına yönelik olarak doping ürünlerinin yol açtığı riskler ile ilgili özel farkındalık yaratma kampanyalarının düzenlenmesi (Öneri No:13).

f) Etkinliklerin bölgelerarası dople mücadele temsilcileri tarafından yürütüleceği, dople mücadele ve dopingi nleme bölgesel komisyonlarının kurulması (neri No: 14).

g) AMPD'nin (Dopingi nleme Sağlık Birimi) sorumluluklarının AFLD'ye (Fransız Dople Mücadele Ajansı) devredilmesi (neri No: 15)

h) Sporcuların doping uygulamalarına karışmış hekimler ile çalışmalarını yasaklama yetkisinin Fransa Dople Mücadele Kurumuna verilmesi (neri No: 2).

i) Dopingi nleme Sağlık Biriminin (AMPD) cezalı sporcuların lisanslarının verilmesi hususundaki onaylama yetkisinin yeniden düzenlenmesi (neri No: 16)

j) Dopingi nleme Sağlık Biriminin (AMPD) dağılımının en akılcı şekilde düzenlenmesi çalışma şartlarının iyileştirilmesi ve uygulamalarının esnekleştirilmesi (neri No: 17).

k) Dopingi nleme Sağlık Birimi ile Spor ve Fiziksel Aktivite Kurumu birlikte ücretsiz özel servis telefonla bilgilendirme sisteminin geliştirilmesi (neri No: 18).

l) Fransa Dople Mücadele Kurumuna bölgesel politikaların koordinasyonu, bölgelerarası birimler aracılığıyla Dopingi nleme Sağlık Birimi'nin faaliyetlerinin yürütülmesi ve ücretsiz özel servis telefonla bilgilendirme sisteminin yönetimi gibi görevler verilerek, bu kurumun dopingin önlenmesi hususunda yetkilendirilmesi (neri No: 19).

m) Dopingin nlenmesi için düzenli tıbbi kontrolün sağlanması ve sonuçların Fransa Dople Mücadele Kurumunun doping kontrol servislerine gönderilmesi ve bu verilerin biyolojik pasaporta işlenmesi (neri No: 20).

n) Sporcuların karşı karşıya kaldıkları sağlık riskleri göz önüne alınarak spor faaliyetleri takviminin Bakanlık tarafından onaylanmasını sağlayacak bir sürecin oluşturulması (neri No: 21).

o) Spor sendikalarının veya kamu otoritelerinin talep edebileceği ve yargı denetiminde olan sporcular için “dinlenme hakkı'nın tanımlanması” (neri No: 22).

p) Fransa Dople Mücadele Kurumunun Fransa Dopingin nlenmesi ve Dople Mücadele Kurumuna dönüştürülmesi (neri No: 23).

q) Fransa Dopingle Mücadele Kurumunun bünyesinde yönelimleri ve çalışmaları Bilimsel Yönlendirme Komitesi tarafından belirlenecek olan bir doping önleme birimi kurulması (Öneri No: 52)

3. Doping Kontrolleri

a) Uluslararası federasyonun uluslararası etkinlikler listesinde yer alan ve federasyonun denetiminde olan müsabakalar hariç olmak üzere, Fransa’da yapılan tüm müsabakaların ulusal müsabakalar olarak kabul edilmesi (Öneri No: 29)

b) Doping Kontrol Görevlilerinin sayılarının azaltılması ve sürekli eğitimlerini güçlendirerek uzmanlaşmalarının sağlanması (Öneri No: 25).

c) Doping Kontrol Görevlilerinin *WADA* nezdinde akreditasyonlarının sağlanması ya da uluslararası geçerlilik kazanmaları için bir yöntem belirlenmesi (Öneri No: 26).

d) Uluslararası federasyonların yetkilerinin yalnızca gerçek anlamda müdahil oldukları sportif organizasyonları ile sınırlandırılmasının *WADA* nezdinde savunulması (Öneri No: 27)

e) Ulusal dopingle mücadele kuruluşlarının uluslararası bir müsabaka üzerinde bağımsız denetleme yetkisine sahip olamayacağı azami bir sürenin belirlenmesinin *WADA* nezdinde savunulması (Öneri No: 28)

f) Uluslararası federasyonların kendi yetkisini kullanmadığı durumlarda ulusal dopingle mücadele kuruluşlarının ne uluslararası federasyonların ne de *WADA*’nın onayı olmadan uluslararası bir yarışmada doping kontrol yapmasına izin verilmesinin *WADA* nezdinde savunulması (Öneri No: 30)

g) Uluslararası müsabakalara yönelik doping kontrol programlarında iş birliği yapmak amacıyla Fransa Dopingle Mücadele Kurumu ile uluslararası federasyonlar arasında anlaşmalar yapılması (Öneri No: 31).

h) Fransa Dopingle Mücadele Kurumunun doping kontrol mekanizmaları içinde önceden haber vermeden yapılan doping kontrollerinin oranının artırılması (Öneri No: 32).

i) Profesyonel takım sporlarında, sezon boyunca takımın tamamı için ortak bir bulunabilirlik bildirimi, sezon dışında ise bireysel bulunabilirlik bildirimi yükümlülüğünün öngörülmesi (Öneri No: 33).

j) Müsabaka dışı doping kontrollerinin Dünya Doping Mücadele kurallarında yer alan tanıma uygun olarak önceden haber vermeden gerçekleştirilmesi (Öneri No: 35).

k) Sporcu biyolojik Pasaport sonuçlarının öncelikli olarak Doping Mücadele kuruluşlarına iletilmesi ve ardından sporcularla paylaşılmasının sağlanması (Öneri No: 37).

4. Analiz

a) Doping Kontrol Analizlerinde incelenen maddelerin sayısı ve kapsam alanının genişletilmesi (Öneri No: 39).

b) Ulusal Chatenay-Malabry laboratuvarının işleyişi ve çalışmalarının bir üniversite tarafından desteklenmesinin koşulları ve bu tür bir desteğin uygunluğu hususlarında çalışma yürütecek, Gençlik ve Spor Genel Müfettişliğine bağlı bir birimin kurulması (Öneri No: 40)

c) *WADA* nezdinde sürekli yasaklı maddeler ve müsabaka sırasında yasaklanan maddeler ve yöntemler arasındaki ayrımın kaldırılmasının desteklenmesi (Öneri No: 6).

5. Yaptırım Uygulanması

a) Fransa Doping Mücadele Kurumuna ilk aşamadan itibaren ceza verme yetkisinin verilmesi (Öneri No: 41).

b) Ağır doping ürünlerinin kullanımı durumunda müsabakalardan men süresinin dört yıla çıkarılması (Öneri No 43).

c) 2 yıl ve daha fazla müsabakalardan men cezasının sistematik olarak para cezasıyla birlikte verilmesi (Öneri No: 44).

d) Bir sporcuya verilebilecek en yüksek para cezasının 100.000 Avro'ya çıkarılması (Öneri No: 45).

e) Para cezalarından elde edilen gelirin Fransa Doping Mücadele Kurumuna aktarılması (Öneri No: 46).

f) Doping mücadelesinin genel etkinliğini arttırmak için bir pişmanlık mekanizmasının uygulanması (Öneri No: 57).

g) Bir sezonda ikiden fazla kişisel ceza almış olan takımlara Fransa Dopingle Mücadele Kurumu tarafından takıma toplu yaptırım uygulamasına izin verilmesinin sağlanması (Öneri No: 47)

h) Analiz sonucuna dayanmayan dopingle mücadele kural ihlalleri cezalarının geliştirilmesi (Öneri No: 48)

i) Fransa Dopingle Mücadele Kurumu tarafından bildirilmiş dosyalar için disiplin sürecini değerlendirmede yetkili Kurumdan ayrı bir ceza kurulunun kurulması (Öneri No: 49)

j) Fransa Dopingle Mücadele Kurumu misyonlarının çeşitlenmesiyle bağlantılı olarak Kurum Başkanının yetkilerinin genişletilmesi (Öneri No: 50)

k) Doping Kontrol biriminin soruşturma ve doping kontrol birimine dönüştürülmesi (Öneri No: 51)

l) Uluslararası federasyonların yaptırım yetkilerini uluslararası sporculara karşı kullanamamaları prensibinin *WADA* nezdinde desteklenmesi (Öneri No: 42)

6. Cezalandırma

a) Spor faaliyetleri ve fiziksel aktivitelerin gerçekleştirildiği tüm tesislerde doping ürünlerini bulunduranlara ceza verilmesi (Öneri No: 9).

b) Doping ürünlerinin kaçakçılığının gümrükler vasıtası ile engellenmesi (Öneri No: 11).

c) Avrupa Birliği nezdinde doping ürünleri kaçakçılığı ile mücadele alanında uyum yönergeleri oluşturulmasının teşvik edilmesi (Öneri No: 60).

7. İş Birliği

a) Dopingle mücadele konusunda, görevi farklı bölgesel komisyonların sonuçlarını incelemek olacak bir ulusal koordinasyon merkezinin kurulması (Öneri No: 58).

b) Spor Kanunu'nun L.232-20 maddesine göre, herhangi bir doping olayı söz konusu olduğunda bu bilgilerin sistematik olarak OCLAESP'in (Çevre ve ve Kamu Sağlığına Karşı Risklerle Mücadele Merkez Ofisi) dikkatine getirilmesi ve doping olguları ile ilgili bilgilerin tüm aktörler arasında bir anlaşma ile resmiyet kazanması hususunun sağlanması (Öneri No: 55)

c) Spor kanununun L. 232-9, L. 232-10, L. 232-25 ve L. 232-26 maddelerinde öngörülen suçlardan birini işlemiş olmasından şüphelenilen kişilerin tüm soruşturma tutanaklarının ve belgelerinin AFLD'ye (Fransız Doping Mücadele Kurumu) iletilmesinin sağlanması (Öneri No: 56)

d) WADA'nın ulusal ölçekte dopingün cezalandırılması ile ilgili temas noktalarının bildirilmesini üyelerine tavsiye etmesinin telkin edilmesi (Öneri No: 59).

e) Fransa Doping Mücadele Kurumunun tam zamanlı olarak emrinde olacak ve bölge müdürlükleri içerisinde örgütlenecek 8 adet bölgelerarası Doping Mücadele birimi kurulması (Öneri No: 24).

f) Sporcuların bulunabilirlik verilerinin paylaşımının düzenlemesi için Fransa Doping Mücadele Kurumu ile federasyonlar arasında protokoller imzalamaya teşvik edilmesi (Öneri No: 34)

g) Özellikle bulunabilirlik verileri ile diğer sonuçların niteliksel analizinin karşılaştırılması için tüm verilerin istihbarattan sorumlu ekiplerle paylaşılması (Öneri No: 38)

h) Gümrük birimleri veya herhangi bir kolluk gücü tarafından ele geçirilen doping ürününün, bir numunesini veya doping ürünü olma şüphesi taşıyan ürünün numunesini sistematik olarak Fransa Doping Mücadele Kurumunun araştırma departmanına iletiliminin sistemli hâle getirilmesi (Öneri No:54)

i) “Buffet” vergi matrahının genişletilmesi ve buradan sağlanan, azami tavanı aşmayan gelirlerin Fransa Doping Mücadele Kurumuna sübvansiyon/tahsis edilen bütçenin karşılanması için aktarılması (Öneri No:53)

BİRİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA

Açıkada C., Ergen E., Spor ve Bilim. Büro-Tek Ofset Matbaacılık, Ankara 1990.

Akgün N., Egzersiz Fizyolojisi, Ege Üniversitesi, Basımevi, İzmir, 1993.

Akgün N., Spor Yarışmalarında Anabolik Androjenik Steroidlerin, Ergojenik Maddelerin ve Drogların Kullanımı, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara, 1991.

- Atasü T., Yücesir İ.**, Dopingin Tarihçesi, Doping Mucadele ve Futbolda Performans Artırma Yöntemleri, Türkiye Futbol Federasyonu Yayınları, Ankara, 2011, s. 13.
- Bachmann K., Erdem A.**, GEO Dergisi 2013 (4):164-173.
- Carpenter PC**, Performance-enhancing drugs in sport. Endocrinol. Metab. Clin. North Am., 2007, 36: 481-495.
- Catlin DH, Fitch KD, Ljungqvist A.**, Medicine and Science in the Fight Against Doping Sport. J Intern Med. 2008 Aug; 264(2): 99-114.
- Ertas Ş., Petek H.**, Spor Hukuku, Yetkin Yayınları, Ankara, 2005.
- Fransa Senatosu Araştırma Komisyonu Raporu**, 23 Temmuz 2013 tarihli “Lutte contre le dopage: avoir une longueur d’avance”- fight against doping: being a ahead of.
- Güner R.**, Doping. Ankara: Türkiye Futbol Federasyonu Doping Mucadele Kurulu, 2000.
- Güner R.**, Sporda Doping. Spor Sakatlıkları ve Sporcu Sağlığı. Ed: Ünal M. İstanbul, 2002.
- International Olympic Committee**, Doping. An IOC, White Paper, 1999.
- Kamber M., Mullis P.E.**, The worldwide fight against doping: from the beginning to the World Anti-Doping Agency. Endocrinol. Metab. Clin. North Am. 2010; 39: 1–9.
- Kremenik M, Onodera S, Nagao M, Yuzuki O, Yonetani S**, A historical timeline of doping in the olimpics, Kawasaki Journal of Medical Welfare, 2006; 12 (1): 19-28.
- Kurdak SS**, Sporda Doping ve İlaç Kullanımı, Sporsal Kuram Dizisi 1996; 7, 1. Basım, Ankara.
- Liddle DG, Connor DJ.**, Nutritional supplements and ergogenic aids. Prim Care. 2013; 40(2): 487-505.
- Mazzoni I, Barroso O, Rabin O.** The list of prohibited substances and methods in sport: structure and review process by the World Anti-Doping Agency. Journal of Analytical Toxicology, 2011; Vol. 35, November/December.

- Müller RK**, History of doping and doping control. Handb. Exp. Pharmacol. 2010; 195: 1-23.
- Palabıyık H.** Dünyada Dopingle Mücadele Sistemi ve Ülke Örnekleri Raporu, Türkiye Büyük Millet Meclisi Başkanlığı, Araştırma Hizmetleri Başkanlığı, Ocak 2014.
- Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu**, Onuncu Kalkınma Planı, T.C. Kalkınma Bakanlığı,
- Şirin E. F.**, Bireysel ve Takım Sporlarında Yer Alan Sporcuların Doping Bilgi Düzeylerinin Belirlenmesi ve Karşılaştırılması, Yüksek lisans Tezi, Konya, 2001.
- Temizer A.**, Doping Kontrolünde Gelişmeler ve Türkiye, 321, Bilim ve Teknolojisi Dergisi, Ağustos, 1994.
- Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi**, Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı (23.09.2011 Tarihli)
- Ünal M, Ünal DÖ**, Sporda Doping Kullanım Tarihçesi, İst. Tıp Fak. Mecmuası, 2003;66:4.
- Verroken M.**, Drug use and abuse in sport. Baillières Best Pract. Res. Clin. Endocrinol. Metab. 2000; 14: 1-23.
- World Dopingle Mücadele Agency (WADA) Code**, 2009.
- Yücesir İ.**, Doping ve Dopingle Mücadele Yöntemleri, Klinik Gelişim.
- <http://www.iracm.com/en/2013/07/interpol-international-operation-targets-online-sale-of-illicit-medicines/>
- <http://www.its.gov.tr>, Erişim Tarihi: Ocak 2014
- http://news.bbc.co.uk/sport2/hi/other_sports/988530.stm . Erişim Tarihi: Ocak 2014
- http://sportsillustrated.cnn.com/cycling/1998/tourdefrance/news/1998/07/17/festina_expelled/ Erişim Tarihi: Ocak 2014
- <http://www.who.int/impact/FinalBrochureWHA2008a.pdf>, Erişim Tarihi: Ocak 2014

İKİNCİ BÖLÜM

DOPİNGİN KAPSAMI, DOPİNGE YÖNELİMİN NEDENLERİ VE ANALİZ METODLARI

Bu bölümde dopingin kapsamı, dopinge yönelimin nedenlerine ve doping analiz metodlarına değinilmiştir. Bu konuda Dünya Dopingle Mücadele Kuralları esas alınarak hazırlanan Türkiye Dopingle Mücadele Talimatının ilgili bölümlerinden yararlanılmıştır.

2.1. DOPİNGİN KAPSAMI

2.1.1. Dopingin Tanımı

Doping, Yasaklılar Listesi'nde bulunan yasaklı maddelerin veya yöntemlerin kullanımı olarak bilinmektedir. Ancak günümüzde yeni tanımlamalara göre, yasaklı maddeleri ve yöntemleri kullanmaya teşebbüs etme, bulundurma ve kaçakçılığını yapmanın yanı sıra doping kontrolünde hile yapma, doping kontrolüne katılmama, doping yapan sporculara yardımcı olma da dopingle mücadele kurallarının ihlali olarak kabul edilmektedir.

2.1.2. Yasaklı Maddeler ve Yöntemlerin Kapsamının Belirlenmesi

Sporcunun kullanması yasak maddeler ve yöntemler, *WADA* tarafından her yıl güncellenerek yayımlanan Yasaklılar Listesi'nde tanımlanır.

Anabolik androjenik steroidler, diğer anabolik ajanlar, peptid hormonları, büyüme faktörleri ve diğer benzeri maddeler, beta-2 agonistler, hormon ve metabolik modülatörler, idrar söktürücüler ve diğer maskeleyici ajanlar, kan dopingi ve kan bileşenleri kullanımı, kimyasal ve fiziksel manipülasyonlar, gen dopingi, müsabaka içi veya müsabaka dışı, her zaman yasak olan maddeler ve yöntemler sınıfını oluşturmaktadır. Uyarıcılar, narkotikler, kannabinoidler ve glikokortikosteroidler, müsabaka içinde kullanımı yasak olan maddelerdir. Alkol ve beta bloke ediciler ise bazı spor dallarında yasaklı olan maddelerdir.

Yürürlükteki Yasaklılar Listesi Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı'nın ayrılmaz bir parçasıdır. Bu talimat Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının 4.1 maddesinde tanımlandığı şekilde *WADA* tarafından yayımlanan ve gözden geçirilen

Yasaklılar Listesi’ni bünyesinde barındırmaktadır. Doping Mücadele Komisyonu geçerli olan Yasaklılar Listesi’ni her bir ulusal federasyona gönderir ve her bir ulusal federasyon da geçerli olan yasaklı maddeler listesini kendi üyelerine ve katılımcılarına verilmesini sağlar.

Yasaklılar Listesi, *WADA* tarafından ihtiyaç duyulduğu zamanlarda ivedilikle gözden geçirilir ve yayımlanır. Ancak öngörülü davranmak adına, değişiklik yapıp yapılmadığına bakılmaksızın her yıl yeni bir Yasaklılar Listesi yayımlanır. *WADA*, kendi web sayfasında Yasaklılar Listesi’nin daima en son şeklini bulundurur. Yasaklılar Listesi, sporda dopingle mücadeleye ilişkin *UNESCO* Uluslararası Sözleşmesi’nin de ayrılmaz bir parçasıdır.

Yasaklı maddeler ve yasaklı yöntemler ile Yasaklılar Listesi’nde veya onun güncellenmiş hâlinde aksi belirtilmedikçe, Yasaklılar Listesi’nin ve onda yapılan değişikliklerin *WADA* tarafından yayımı tarihinden üç ay sonra, dopingle mücadele talimatı uyarınca ve bu hususta dopingle mücadele komisyonu tarafından başkaca herhangi bir karar alınmasına gerek olmaksızın yürürlüğe girer.

Yalnızca bir tane Yasaklılar Listesi bulunmaktadır. Her dönemde yasaklanan maddeler, maskeleyici nitelikte olan ve anabolizanlar gibi antrenman sırasında kullanıldıklarında uzun süreli performans artırma etkisine sahip olabilen maddeleri kapsayabilir. Yasaklılar Listesi’nde yer alan bütün maddeler ve yöntemlerin müsabaka sırasında kullanılması yasaktır. Yalnızca müsabaka sırasında kullanılması yasak olan bir maddenin müsabaka dışında kullanılması, müsabaka sırasında alınan bir örnekte maddeye veya onun metabolitlerine ilişkin bir aykırı analitik bulgunun tespit edilmemesi koşuluyla “dopingle mücadele kural ihlali” sayılmaz.

WADA, Yasaklılar Listesi’ne belli bir spor branşıyla ilgili olarak ilave maddeler veya yöntemler dâhil edebilir (örneğin atıcılık için beta-bloke ediciler). Ancak bu madde ve yöntemler de Yasaklılar Listesi’nde belirtilir. Belli bir spor dalı Yasaklılar Listesi’nden muaf tutulamaz (Örneğin zekâya dayalı sporlar için Yasaklılar Listesi’nden anabolizanların çıkarılması gibi). Bu kararın gerekçesi, kendisini sporcu olarak tanımlayan herkesin kullanmaması gereken belli bazı temel doping maddelerinin mevcut olmasıdır.

Anabolizan ve hormon sınıfına giren maddeler ve Yasaklılar Listesi’nde tanımlanan uyarıcı ve hormon antagonisti ve modülatörü olan maddeler hariç olmak

üzere, bütün yasaklı maddeler “Tanımlanmış Maddeler” kapsamındadır olacaktır. Yasaklı yöntemler, tanımlanmış maddeler olarak kabul edilmemektedir.

WADA’nın Yasaklılar Listesi’nin, yeni yasaklı madde sınıfları eklemek suretiyle genişletmesi hâlinde, yeni yasaklı madde sınıfı kapsamındaki yasaklı maddelerin tamamının veya bir kısmının tanımlanmış maddeler olarak kabul edilip edilmeyeceğine *WADA*’nın yönetim kurulu karar verir.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının, Yasaklılar Listesi’ne eklenecek olan yasaklı maddeler ve yasaklı yöntemleri belirlemesi ve maddelerin Yasaklılar Listesi’nde sınıflandırılmasıyla ilgili olarak *WADA*’nın vereceği kararlar nihaidir ve o kararlara, bu madde veya yöntemlerin maskeleyici veya performans artırıcı niteliği olmadığı, sağlık riski oluşturmadığı veya sporun ruhuna aykırı olmadığı gerekçesiyle sporcular veya diğer kişiler tarafından itiraz edilemez.

Belirli bir durumda herhangi bir maddenin bu kriterleri (madde ve yöntemleri Yasaklılar Listesi’ne dâhil etmeye ilişkin kriterleri) yerine getirip getirmediği sorusu doping mücadeleye ilişkin bir kuralın ihlaline karşı bir savunma olarak ileri sürülemez. Örneğin, tespit edilen yasaklı maddenin o belirli spor branşında performans arttırıcı bir etkiye sahip olmayacağı ileri sürülemez. Tersine, Yasaklılar Listesi’nde mevcut bulunan bir madde bir sporcudan alınan örnekte bulunduğu zaman doping yapılmış sayılır. Benzer şekilde, anabolizanlar sınıfına dâhil edilmiş bir maddenin o sınıfa dâhil olmadığı iddia edilemez.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının hazırlanması aşamasında, kuralların uygulanması sırasında uyumluluğu destekleyecek esnek olmayan yaptırımlar ile her bir olgunun kendi koşullarını dikkate alan daha esnek yaptırımlar arasında uygun bir dengenin sağlanması konusunda ilgili taraflar arasında kapsamlı tartışmalar yaşanmıştır. Bu denge üzerindeki tartışmalar, Doping Mücadele Kurallarını yorumlayan çeşitli *CAS* kararlarında da devam etmiştir. Dünya Doping Mücadele Kuralları ile ilgili birkaç yıllık deneyimin ardından, sporcudan alınan örnekte yasaklı bir maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin bulunması ve yasaklı bir madde veya yasaklı bir yöntemin sporcular tarafından kullanılması veya kullanılmaya teşebbüs edilmesi kapsamında bir doping mücadele kuralı ihlalinin vuku bulması, yine kusursuz sorumluluk ilkesine dayanması gerekiyorsa da, Dünya Doping Mücadele Kuralları kapsamındaki yaptırımların, sporcunun veya diğer kişinin sportif performansını artırma

amacında olmadığını açıkça kanıtlaması hallerinde daha esnek olması gerektiği konusunda ilgili taraflar arasında geniş bir uzlaşma sağlanmıştır.

2.1.3. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası

Tibben belgelenmiş bir rahatsızlığı bulunan ve tedavisi için yasaklı bir madde ya da yasaklı bir yöntemi kullanması gereken sporcular önce bir *TAKİ* (Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası) onayı almalıdırlar. *TAKİ*'ye ilişkin uluslararası standarda uygun olarak onaylanan Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası'nın bulunması durumunda, yalnızca söz konusu yasaklı madde ve yasaklı yöntemle ilgili olarak, sporcudan alınan örnekte yasaklı bir maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin bulunması, yasaklı bir madde veya yasaklı bir yöntemin sporcular tarafından kullanılması veya kullanılmaya teşebbüs edilmesi, yasaklı madde ve yasaklı yöntemlere sahip olunması veya yasaklı maddenin veya herhangi bir yasaklı yöntemin uygulanması veya uygulamaya teşebbüs edilmesi, “dopingle mücadele kural ihlali” sayılmaz.

TMOK Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından hazırlanan yürürlükteki “Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Talimatı” Türkiye Dopingle Mücadele Talimatının ayrılmaz bir parçasıdır.

Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından kayıtlı doping kontrolleri havuzuna dâhil edilmiş olan sporcular ve herhangi bir ulusal turnuvaya katılan diğer sporcular Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından verilmiş ya da tanınmış bir *TAKİ* onayı almalıdırlar. Bir *TAKİ* onayı almak için başvuru mümkün olan en kısa süre içinde yapılmalıdır. Kayıtlı doping kontrolleri havuzuna dâhil olan bir sporcu söz konusu olduğu zaman, bu başvuru sporcuya havuza dâhil edilmiş olduğu kendisine ilk bildirildiği zaman ve acil durumlar hariç olmak üzere her koşulda sporcunun turnuvaya katılmasından en geç 30 gün önce başvuru yapılmak zorundadır. Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından verilen *TAKİ* onayları sporcunun ulusal federasyonuna bildirilir. Eğer uluslararası federasyonun kuralları, ulusal dopingle mücadele kuruluşunun uluslararası düzeydeki bir sporcuya *TAKİ* onayı vermesine izin veriyorsa, uluslararası düzeydeki sporculara ya da kayıtlı doping kontrolleri havuzuna dâhil edilmiş olan sporculara, Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından verilen *TAKİ* onayları *ADAMS* yoluyla hem uluslararası federasyona hem de *WADA*'ya bildirilir.

Doping kontrollerine tabi olan diğer sporcular (örn. dopingle mücadele komisyonu tarafından kayıtlı doping kontrolleri havuzuna dâhil edilmemiş ve herhangi

bir ulusal müsabakaya katılmayan ancak doping kontrollerine tabi olan sporcular) Doping Mücadele Komisyonu ya da ulusal spor federasyonlarının kuralları çerçevesinde Doping Mücadele Komisyonundan ya da ulusal spor federasyonları tarafından yetkilendirilmiş diğer kurumlardan *TAKİ* onayı almalıdırlar. Ulusal federasyonlar böyle bir *TAKİ* onayı alındığını derhâl Doping Mücadele Komisyonuna bildirecektir.

Doping Mücadele Komisyonu, *TAKİ*'ye ilişkin uluslararası standarda uygun olarak *TAKİ* onayı verilmesi için yapılan başvuruları değerlendirmek üzere doktorlardan oluşan “*TAKİ* Kurulu” oluşturmuştur. *TAKİ* Kurulu üyesi/üyeleri bir *TAKİ* başvurusunu aldığı anda, bu başvuruyu derhâl, *TAKİ*'ye ilişkin uluslararası standarda uygun olarak değerlendirir ve bu başvuruya ilgili karar verir. Söz konusu karar doping mücadele komisyonunun nihai kararıdır.

WADA, *TAKİ* onayı gerektiren uluslararası müsabakalara katılan herhangi bir sporcunun ya da doping mücadele komisyonunun ya da ulusal federasyonların tescilli doping kontrol havuzlarına dâhil olan ulusal düzeydeki bir sporcunun onaylanan Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası'nı kendi inisiyatifiyle her zaman inceleyebilir.

Ayrıca, *TAKİ* talebi reddedilen bu türden bir sporcunun başvuruda bulunması hâlinde de *WADA* söz konusu reddi inceleme yetkisine sahiptir. *WADA* tarafından *TAKİ* başvurularının *TAKİ*'ye ilişkin uluslararası standarda aykırı olarak kabul edildiğinin veya reddedildiğinin tespit edilmesi hâlinde, *WADA* söz konusu kararı iptal edebilir. *TAKİ*'ler hakkındaki kararlar Dünya Doping Mücadele Kuralları Madde 13'te öngörülen şekilde temyize götürülebilir.

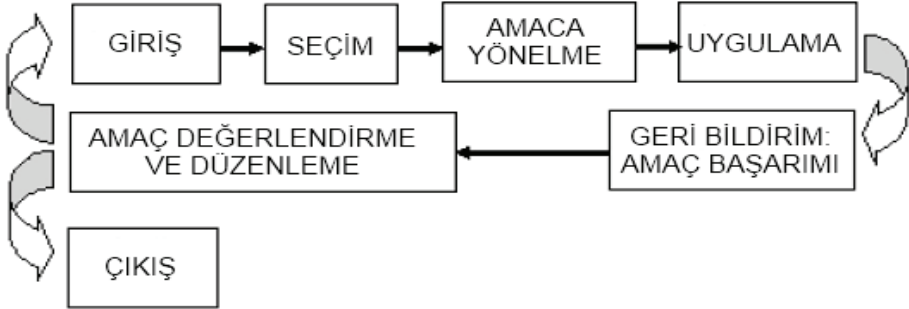
2.2. DOPİNGE YÖNELİMİN NEDENLERİ

Günümüzde sporcular özel antrenmanlar, yüksek teknolojik tasarım ürünü giysiler, besin desteğini de içeren bilimsel ve tıbbi destek gibi performanslarını artırabilecek her türlü yolun arayışı içerisinde. Sporcu vücudu, artık maksimum performans elde etmek için detaylı bir biçimde donatılmış bir enstrüman gibi görülmektedir. Bu uğurda özellikle yüksek performans sporcuları zaman zaman kariyerleri, sağlıkları ve sportif değerleri hiçe sayarak doping kullanmaya yönelebilmektedir.

2.2.1. Karar Verme Sürecindeki Etmenler ve Tutum-Davranış İlişkisi

Performans artırıcı maddelerin kullanımı rastlantısal olarak oluşan olaylardan meydana gelmez. Uzun süreli, birey tarafından belirlenen ve amaç yönelimli bir çabayı gerektirir. Sporcu aşağıda açıklanacak olan birçok faktörün etkisi ve bir akıl yürütme süreci ile bu tür bir davranışı seçme/seçmeme ve devam etme/devam etmeme davranışları arasında mantıklı yönelimler yapar. **Şekil 2.1**'de görüldüğü gibi sporcu ya da antrenörü kısa/orta vadeli bir performans hedefini belirleyerek karar verme sürecini başlatır. Ardından belirlediği hedef doğrultusunda performans artırıcı maddeyi kullanıp/kullanmama arasında bir seçim yapar ve müsabaka ya da antrenmanda elde ettiği sonuca göre hedefini ne kadar gerçekleştirdiğini değerlendirir. Bu değerlendirme sonucuna uygun olarak süreç yeniden işletilir ve sporcu performans artırıcı maddeyi kullanmaya devam eder veya sonlandırır.

Şekil 2.1. Performans Artırmada Yaşam Döngüsü Modeli

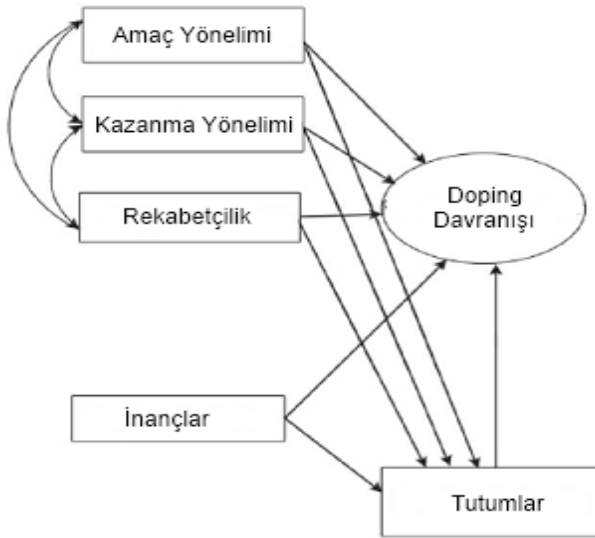

Buna benzer bir akıl yürütme süreci sonunda performans artırıcı maddeleri kullanmaya karar veren sporcuların bu davranışları birçok farklı etkenle açıklanmıştır. Shermer (2008) doping davranışını açıklarken yüksek performans sporlarında “Oyun Teorisi”ni kullanmış ve dopinge yönelime karar vermede kullanılan bilişsel dengenin yeniden kurulması gerektiğini belirtmiştir. Bunu gerçekleştirmek için denge unsuru olarak doping kavramı değil, adil ve temiz müsabaka kullanılmalı ve karar verme süreci yeniden yapılandırılmalıdır. Yani spor yöneticileri sporcunun doping yapma ve temiz müsabaka arasında seçim yaparken göz önünde tutacağı kazancı esas faktör olarak bu faktör üzerinde durmalıdırlar. Örneğin, diğer sporcular kuralına göre yarışırken, diğer bir sporcu doping yapar ise elde edeceği kazançtan daha büyük bir kazanç elde

etmemelidir. Hatta bundan da önemlisi diğer sporcular hile yaptığında bile, hile yapmayan sporcu daha çok kazanç elde etmelidir. Ancak durum günümüzde böyle değildir, sporcular “kurallara uydıkları için kendilerini akılsız hissetmemelidirler”.

Yasaklı madde kullanımına verilen kararda en önemli etkenler sporcunun sahip olduğu inançlar ve tutumlardır. Sporcunun doping yapmaya yönelik inançları (Örn. “Doping yapmadan madalya alınamaz.”) tutumlarını ve dolayısıyla doping davranışını (yapmak ya da yapmamak) etkiler. Bununla birlikte sporcunun hedef ve kazanma yönelimli olması, yani hedeflerini sonuç elde etmeye yönelik olarak belirlemesi ve rekabetçilik düzeyi de doping davranışına etki eder.

Şekil 2.2. Tutumlar, Spor Yönelimi ve Doping Davranışı İlişkisi

Her ne kadar bu faktörler sporcuyla doping maddeleri kullanmaya yöneltebilse de bazı durumlarda tutumlar ve davranışlar arasında her zaman kuvvetli bir bağ olmayabilir. Yani insanlar tutumları doğrultusunda davranmayabilir. Örneğin bir sporcunun dopinge yönelik olumsuz bir tutumu olsa bile başka bazı nedenlerin (sosyal etkileşim, güdülenme gibi) etkisiyle yine de yasaklı madde kullanmayı seçebilir.

2.2.2. Doping Yönelimde Temel Nedenler

1997 Yılında Bamberger ve Yaeger olimpik sporcuların dopinge yönelik tutumlarına açıklık getiren bir araştırma yapmışlardır. Katılımcılara aşağıdaki hipotetik

durumlarda performans artırıcı ilaçları kullanıp kullanmayacakları sorulmuştur: (a) yakalanmayacakları ve (b) doping yapmaları hâlinde kazanacakları. Katılan 198 sporcunun 195'i “evet” cevabını vermiştir. Aynı sporculara doping kullandıkları takdirde beş yıl içinde ölecekleri koşulunu da içerecek şekilde bu soru tekrar sorulmuştur. Cevap verenlerin, 120'si (%60,6) bu durumda bile performans artırıcı ilaçları kullanacaklarını söylemişlerdir. Bu sonuçlar göz önünde bulundurulduğunda bilgi düzeyi ve/veya dopingin zararlı fizyolojik ve/veya psikolojik etkileri sporcuların yaptıkları seçimlerde çok az etkili olarak görülmüştür.

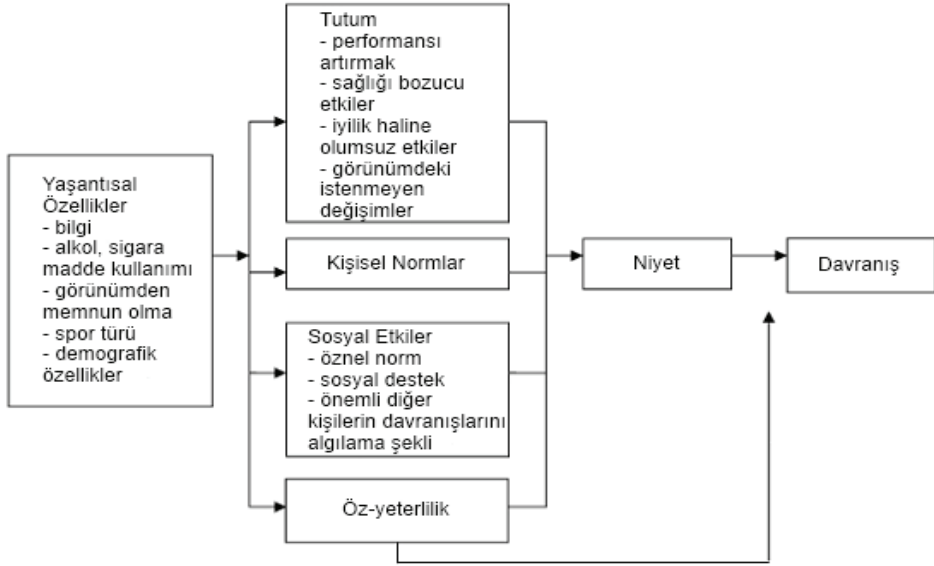
Sadece bireysel akılcılığı dışlamakla kalmayan yasaklı maddelerin kullanımı, yarışma ortamı ve spor ruhuna da aykırıdır. Moller (2008) dopingi şu başlıklarla tanımlamıştır;

- a. Adaletsiz yarışma ortamı yaratan bir hiledir.
- b. Doğal değildir.
- c. Sağlıklı değildir.
- d. Sporun rol model işlevini yok eder.
- e. Sporu tuhaf ucubelerin yer aldığı ucuz bir şova dönüştürür.

O hâlde sporcular hangi bireysel ve çevresel güdülerin etkisi ile böylesine akılcı olmayan bir davranışa yönelirler. Aslında dopingi yok etmek için kullanılan sistemli çabalar ve hâlâ oldukça yüksek sayıda sporcunun zararlı olduğunu bilmesine rağmen yasaklı madde kullanmaya devam etmesi, doping davranışının kavramsallaştırılması ve psikologların bununla baş etme yöntemlerinin işlevselleştirilmesi ihtiyacını ortaya koymaktadır.

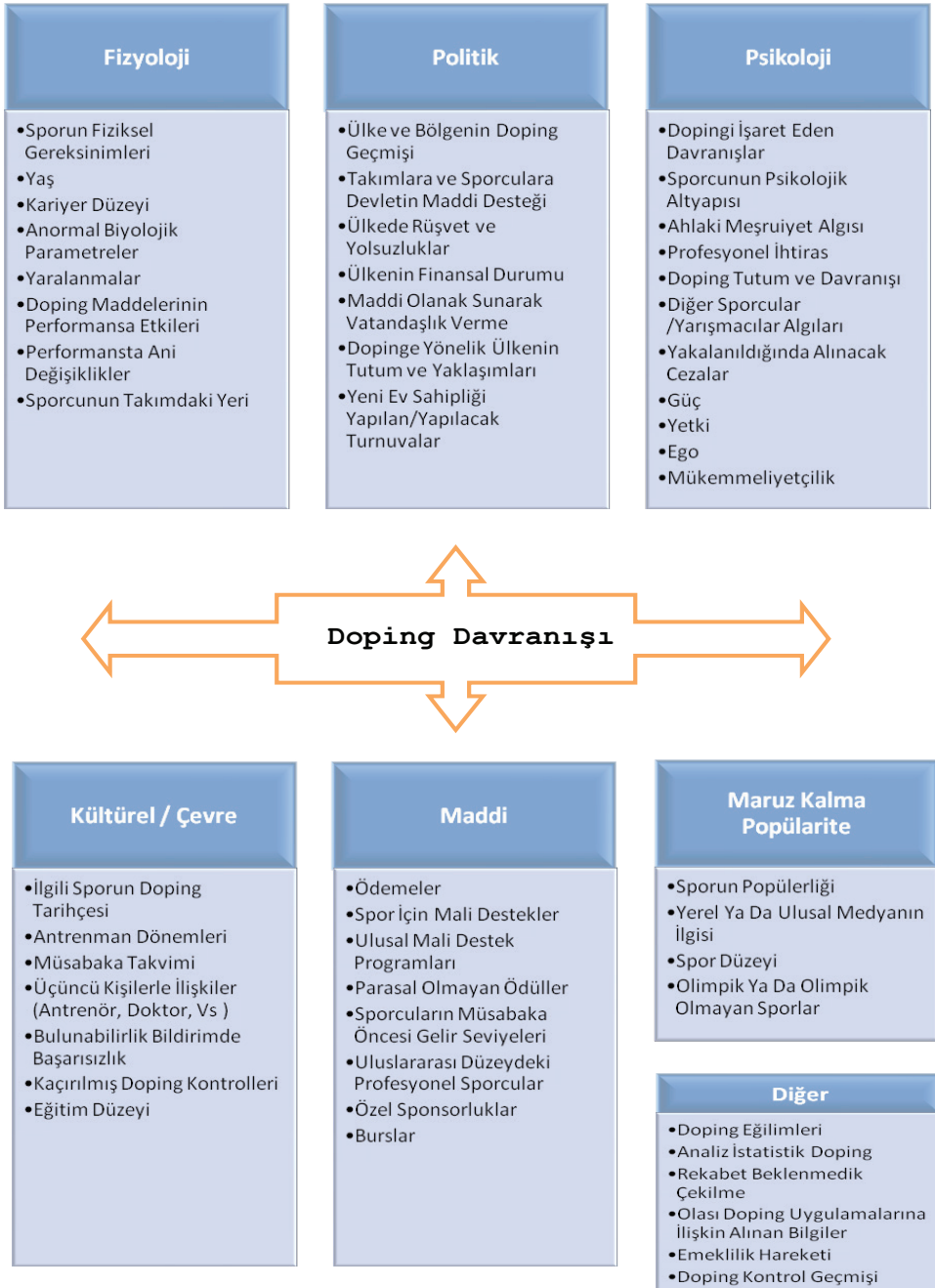
Yasaklı madde kullanımında ilgi çekici soru, sporcuların şöhret ve sağlıklarını tehlikeye atacak kadar zorlayan şeyin ne olduğu ve sporcuları kariyerlerinin hangi dönemlerinde hangi faktörlerin dopinge duyarlı kılmış olabileceğidir. Bu anlamda birçok açıklama olmakla birlikte Wiefferinki, Detmari, Coumans ve ark. (2008) planlanmış davranış yaklaşımı ve sosyal bilişsel kuramı temel alarak yasaklı madde kullanımını kavramsallaştırmışlardır (**Şekil 2.3**)

Şekil 2.3. Dopinge Yönelim Süreci

Sporcunun bazı özellikleri ve geçmiş yaşantıları tutumlarına, normlarına, sosyal etkileşim biçimine ve sahip olduğu öz-yeterliliğe etki eder. Buna göre de performans artırıcı maddeleri kullanıp kullanmamaya bağlı bir niyet oluşturur ve bu niyet doğrultusunda davranışa yönelir. Özellikle öz-yeterlilik düzeyi bu noktada belirleyici rol oynar. Sporcu kendisini, çevreden beklenenleri (madalya, derece, rekor vb.) karşılayamayacağını düşündürecek düşük bir yeterlilik düzeyinde olduğunu algıladığında doping yapmaya yönelebilir. Bu noktada sporcuların dopinge yönelimine etki eden bazı risk faktörlerini daha detaylı olarak incelemekte fayda vardır. Aiello, *WADA* 25 Mart 2014'te yapılan Doping ile Mücadele Kuruluşları Sempozyumu'nda bu risk faktörlerini aşağıdaki şekilde şematize etmiştir.

Tablo 2.1. Dopinge Yönelimde Risk Faktörleri

Aşağıda bazıları daha detaylı açıklanacak olan faktörlerle birlikte sporcular genellikle performans artırıcı maddeleri;

- Kişilik özellikleri,
- Kazanmak ve daha iyi performans sergilemek için sahip oldukları içsel güdülenme,
- Rekabetçi olma isteği,
- Fiziksel durumu koruma veya artırma,
- Fiziksel görünüşlerini iyileştirme,
- Ağrıyı azaltma,
- Diğerlerinin beklentilerine karşı öznel algıyı koruma ve sosyal/psikolojik baskılarla baş edebilme,
- Referans grubun etkileri,
- Tehdit değerlendirmesi sonucunda oluşan stresle başa çıkma,
- Ekonomik faydaları da içeren sosyal ve psikolojik amaçları gerçekleştirme
- Kişisel normlar ve ahlaki özelliklerin bu tür davranışlara izin vermesi,
- Rakiplerinin kimyasal veya tıbbi iyileştiriciler sayesinde adaletsiz bir avantaja sahip olmaları düşünceleriyle kullanırlar.

Anshel (1993) diğer performans artırıcı madde kullanımı nedenleri olarak düşük özgüven ve “Süpermen Kompleksi”ni belirtir. Bu kompleks, maddenin macera veya heyecan verici olarak kullanımını ön plana getiren, ancak olumsuz etkilerinin tümünü yadsıyan bir düşüncenin varlığını ön görür. Bu komplekse sahip sporcular olası sağlığa zarar verici sonuçlar hakkında geniş bir bilgilendirmeye tabi tutulsalar bile, bu durum onları ilaç kullanmaktan alıkoymayacaktır. Bu türden duygular, performans artırıcı ilaçlardan çok zihinsel durumu değiştiren ilaçlar için geçerlidir.

Sportif başarı beraberinde unvan ve şöhret ile birlikte önemli ölçüde ekonomik bir kazancı da getirebilir. Sporcular, geniş bir medya kullanımının olduğu günümüzde bir günde dünyaca meşhur olabilmektedir. Ayrıca spor dünyası bazen akıl almaz boyutlara ulaşan ödüllere imkân veren bir yapıya gelmiş ve spor ruhu ve ideallerini bu denli ekonomik bir gelişimle neredeyse boğmuştur. Bu inanılmaz ödül çeklerini elde

etmenin yolu olan “Kazanan hepsini alır.” anlayışı sporcunun en temel dürtüsü olan onurun yerini almaya başlamıştır. Bu da sporcu sportif etik kuralları ve yasaları çiğnemek pahasına, hem paraya hem de şöhrete ulaştırabilecek dopingi de içine alan kısa vadeli çözümlere yöneltmektedir. Bu durum kısmen suçluların karar verme süreçlerine de benzemektedir. Sporcu yasaklı madde kullanmayı gerçekleştireceği içsel bir maliyet-kazanç hesabı ile karar verebilmektedir.

Yasaklı madde kullanımının sebeplerine ekonomik bir yaklaşımla karar verilmesi dışında daha geniş çerçevede durumsal bağlamın da etkisi yadsınamaz. Mevcut davranışçı doping modelleri, akran gruplarının ve durumsal bağlamların etkisini yukarıda bahsedilen kişilik özellikleri ve karar vermedeki mantık yapısı ile birleştirir. Öncelikle sporcunun yarıştığı diğer sporcuların doping maddesi kullanıp kullanmadığına ilişkin bir algısı söz konusudur. Diğer sporcuların olası davranışları hakkındaki yaygın şüpheler ve spekülasyonlar ve diğerlerinin ne yaptıkları ile ilgili bilgi eksikliği bazı sporcuların dopinge doğru yanlı bir tutuma sahip olmalarına neden olur. Bu değerlendirme ile de birçok sporcu dopingi en iyi seçenek ve bazı durumlarda da kazanmak için en mantıklı strateji olarak görürler. Bu noktada sporcu “rakiplerim kullanıyor, ben kullanmazsam onları yenemem” düşüncesiyle hareket edebilir.

Sporcular bazen kendi yönelimlerini ve özgürlüklerini (örn. özerk düzenleme serbestlikleri) sınırlayan sosyal güçlere maruz kaldıklarında, istenenin aksi yönde örneğin profesyonel spor yaşantısını sonlandırabilecek bir pozitif doping testi olasılığına rağmen doping yapmaya devam etmek şeklinde tepki verebilirler. Bu nedenle spor psikolojisi perspektifinden bakıldığında performans artırıcı ilaçların kullanımının sınırlandırıldığı mevcut cezalandırma sistemi aslında sporcunun yasaklı madde kullanımını teşvik ediyor bile olabilir. Rekabetçiliği yaşamın en önemli dürtülerinden biri olarak benimsemiş olan sporcular, yönetim kademelerince kendilerine yöneltilen yasaklamaları içeren meydan okumaları “oyunun bir parçası” olarak algılayıp, yine birbirleri ile dopingi yakalanmadan yapma konusunda da rekabet içine girebilir. Bu nedenle de sadece cezaları ön gören bir yaklaşım doping kullanımını dizginler, ancak tam anlamıyla bir koruma sağlamaktan uzaktır. Cezalandırmacı düşüncenin aksine sporcuların (a) kim oldukları, (b) ne için yarıştıkları, (c) yaşamlarında yarışmanın yeri ve amacının (örn. rekabet, ilgiler veya dürtüler) keşfine yardımcı olabilecek müdahaleler muhtemelen daha etkili olacaktır.

Sporcuları dopinge yönlendiren bir diğer sebep ise başarısızlık korkusudur. Bu

da daha çok antrenör, arkadaşlar ve aile gibi diğerlerinin beklentilerini karşılayamama korkusunu içerir. Sporcunun içsel beklentileri dışında bu türden dışarıdan gelen beklentiler önemli ölçüde stres kaynağı olabilmektedir. Bazı sporcular için kaybetmemek, başarısız olmamak, utanç yaşamamak gibi duygular “kazanmak” duygusundan daha kuvvetlidir ve bu da dopinge yönelmenin bir nedeni olabilir.

Doping kullanımı pek çok yönüyle işlevsel madde kullanımına benzer. İşlevsel madde kullanımı da denemelik, eğlenmek için veya diğer (madde kötüye kullanımı/bağımlılığı) türlerden farklı olarak belirli bir amacı (örneğin bir konuda beceriyi artırmak) gerçekleştirmek için maddenin amaca yönelik kullanımınıdır. Uzun süre çalışabilmek için bir takım uyarıcıların kullanılması buna bir örnektir. İşlevsel madde kullanımı ile fiziksel ve psikolojik bağımlılık gelişebilir. Sporcuların performans artırıcı ilaçları kullanmaları, amaç yönüyle fonksiyonel madde kullanımına benzemektedir. Sporcuların keyif verici madde kullanmasında çeşitli fiziksel, psikolojik ve sosyal faktörler etkindir. Sıkınlık, hoş olmayan duygulardan kaçınma isteği, düşük özgüven ve kişisel sorunlar gibi bazı psikolojik faktörler keyif verici madde kullanımına etki ederler. Ayrıca sporcuların akranlarının etkisi ile madde kullanımına yönelmeleri olasılığı vardır. Benzer şekilde özellikle diğer sporcuların yasaklı madde kullanması da dopinge yönelimde etkili olmaktadır.

Dopinge yönelimde bir diğer etken olan ahlak anlayışı, anne-baba ve antrenörlerin, çocuklara sporda normatif standart ve davranışları anlamalarında, yorumlamalarında, neden ve sonuçların sosyal davranışlarla birlikte etiketlendirilmesinde yardımcı olmalarıyla gelişir. Ahlak anlayışının gelişiminde ebeveyn-çocuk ve antrenör-sporcu iletişiminin içerik ve düzeni önemli bir mekanizmadır. Ahlak gelişimi ise sıklıkla antrenörün disiplin stratejileri ile ilgilidir. Güç kullanımını içeren zorlayıcı ve sporcunun kaygı seviyesiyle savunuculuğunu artıran stratejiler bu gelişime katkıda bulunmaz ve kanıt bulma stratejilerine göre daha az etkilidir. Etkisiz stratejiler, topluluk içinde azarlama veya cezalandırma ya da utandırma gibi davranışları içerir. Ayrıca bu olumsuz yöntemlerle birlikte cezanın arkasında yatan mantığın açıklanmaması da önemli bir eksiklikler.

Ahlaki akıl yürütme süreci, sporcuların davranışlarını ve davranışlarının sonuçlarının takımdaki diğerlerini nasıl etkileyeceğini değerlendirmelerini ön görür. Ahlak gelişimi ve ahlaki sorgulamanın yürütülmesinde çocukların karar verme sürecine dâhil edilmesi faydalı olabilir. Bu durumda ise genellikle antrenörler liderliğin

paylaşılmasının disiplinle ilgili sorunlara yol açacağına ilişkin endişeler taşır. Ancak bu türden bir karara dâhil etme çocukların özerk bireyler olarak gelişimlerini sağlar ve özerklik de bireyin kendisi ve diğerleri için doğru ve iyiye seçmeleri için karar vermelerine yardımcı olur. Sporcunun yaşamındaki önemli kişilerin –ebeveynler, antrenörler ve akranlar- iyi ya da kötü sportif davranışlar göstermesi sporcunun da inanç ve davranışlarına etki eder. Bu nedenle “ne pahasına olursa olsun kazan” anlayışındaki bir antrenörün sporcusunun da kazanmak için hile yapması ve hatta bu davranışı haklı görmesi olasıdır.

Yasaklı maddelerin kullanımında caydırıcı olmak için sadece sporcu üzerine eğilmek yerine daha geniş karşılıklı etkileşimlerin yer aldığı kural sistemleri, düzenlemeler, antrenörlerin beklentileri, destek personeli ve kural koyucuları da içine alan daha geniş bir yelpazeden konuyu ele almak gerekir. Sporcuların beklenti yörüngelerini değiştirmek veya uyumsuz beklentilerini düzenlemek daha uzun süreli etki sağlayacaktır. Madde kullanımı ile ilgili araştırmalar göz önüne alındığında özellikle çocuk sporcuların dopinge ilişkin olumlu beklentilerinin düzenlenmesi işe yarayabilecektir. Daha büyük yaştaki veya doping deneyimi olan sporcularda ise makul alternatiflerin sunulduğu yeni beklenti yörüngeleri oluşturmak faydalı olabilir.

2.3. SPORDA YASAKLI MADDE VE YÖNTEMLER

Bu bölümde, *WADA*’nın her yıl güncelleyerek yayımladığı sporda yasaklı madde ve yöntemlerin etki ve yan etkilerine ilişkin açıklamalar yer almaktadır.

2.3.1. Yasaklı Maddeler ve Yöntemler Listesi

Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına göre *WADA* tarafından hazırlanan yasaklı maddeler ve yöntemler listesi her yıl güncellenmektedir ve İngilizce, Fransızca ve İspanyolca olarak yayımlanmaktadır.

WADA tarafından yasaklı maddeler ve yöntemler listesi güncellenirken üç kriter dikkate alınmaktadır. Maddenin performans artırıcı etkisi olup olmadığı, sporcu için potansiyel bir sağlık riski oluşturup oluşturmadığı ve maddenin kullanımının spor ruhunu ihlal edip etmediği kriterleri değerlendirilmektedir. Herhangi bir madde ya da yöntemde bu üç kriterden ikisinin bulunması durumunda bu madde ya da yöntem yasaklı olarak kabul edilir.

2.3.2. Sporda Kullanılması Yasaklı Maddelerin Etkileri ve Yan Etkilerine Genel Bir Bakış

Bu bölümde sporda kullanılması yasaklı madde ve yöntemlerin insan sağlığına olan etkileri ve yan etkilerine değinilmiştir.

2.3.2.1. Kullanımı Her Zaman Yasaklı Olan Maddeler ve Yöntemler

2.3.2.1.1. Yasaklı Maddeler

Onaylanmamış Maddeler

Herhangi bir resmî sağlık kuruluşundan insan tedavisi ile ilgili olarak klinik öncesi ya da klinik gelişim aşamasında onay almamış ya da üretimi durdurulmuş ilaçlar ile tasarlanmış ilaçlar ve yalnız veteriner hekimlikte kullanılmasına onay verilen farmakolojik maddeler her zaman için yasaklanmıştır.

Anabolik Maddeler

Testosteron vücut sıvılarında ve dokularında doğal olarak bulunan bir steroid hormondur. Hem protein yapımını artıran (anabolik) hem de erkeklik özelliklerini geliştiren (androjenik) etkileri vardır. Androjenik etki erkek üreme sisteminin düzen içinde çalışmasını sağlar. Androjenik-anabolik steroidler erkeklik hormonlarına benzer etkiler gösteren maddelerdir. Doğal ya da sentetik androjenik-anabolik steroidler vücutta enzim sistemlerini aktive veya inaktive ederler, reaksiyonların hızını değiştirirler, genetik materyale etki ederler, primer cinsiyet karakterleri olan cinsiyet organların büyümesini uyarırlar; testislerde, peniste, skrotumda gelişmeyi sağlarlar, sperm yapımını uyarırlar, sekonder cinsiyet karakterleri olan ses tellerinin kalınlaşmasını sağlarlar, deri yağ bezlerinde salgı artışına neden olurlar, vücut kılınmasını ve kas kitlesini artırırlar; boy uzaması, protein yapımını artırma, protein yıkımını azaltma, cinsel istek ve saldırganlıkta artış, kan yapımında artış gibi etkilerde bulunurlar.

Anabolik-androjenik steroidler sporcular tarafından en çok kullanılan doping maddelerindendir. Kas gücü ve kas kitlesini artırmak amacıyla kuvvet ve sürat sporlarında kullanılır. Diğer doping maddeleri yarışmadan kısa bir süre önce kullanılırken, anabolik steroidlerin etkili olabilmesi için karşılaşmadan aylarca önce kullanılması gerekir. Anabolik steroidlerin düşük ya da normal tedavi dozlarında sportif performansa etkili olmadığı, normal tedavi dozlarının 10-100 katı dozlarda performansa etkili olabildiği saptanmıştır.

Amerika Birleşik Devletlerinde yapılan ve 1993 yılında yayımlanan bir çalışmada bu maddeleri en az bir milyon kişinin yaşam süreçlerinde kullandığı, erkeklerdeki prevalansının % 0,9 ve kadınlardaki prevalansının da % 0,1 olduğu bildirilmiştir. Kullanım şekillerine göre yan etkilerinin riski ve şiddeti de artmaktadır. Kullanılan dozaj bireysel olarak değişmektedir. Kas gücü, kas boyut ve yağsız vücut ağırlığı artışı ile ilişkili olarak performans artışı hedeflenmektedir. Kullanıcıların % 99'unda en az bir yan etki bildirilmektedir. Üreme sistemi, kalp-damar hastalıkları, psikiyatrik ve karaciğer hastalıkları gibi çok geniş bir yelpazede yan etki profili izlenmektedir.

Anabolik – Androjenik Steroidlerin

Genel Yan Etkileri

- Su tutulumunda artış - Ödem - Kalbin iş yükünde artış - Kan basıncında artış - Kolesterol artışı - Kalp damar hastalıkları riski - Kalp krizi riskinde artış - Yağ bezi salgı artışı ve sivilce - Kas krampları ve spazmları - Tendon zedelenmeleri ya da kopmaları - Kıkırdakların erken kemikleşmesi; boy kısalığı	- Karaciğer fonksiyon bozuklukları - Sarılık - İyi ve kötü huylu karaciğer tümörleri oluşum riskinde artış - Böbrek fonksiyon bozuklukları - Tümör büyümesini uyarma - Kan glikoz seviyesinde artış - Kan pıhtılaşma faktörlerinde bozukluk; Burun kanamaları - Tiroid fonksiyonları bozukluğu - Psikolojik Bozukluklar: Saldırganlık, vs.
--	--

Anabolik – Androjenik Steroidlerin

Erkeklerdeki Yan Etkileri

- Saç dökülmesi - Memede büyüme	- Kısırlık - Cinsel istek azalması
---	--

- Testis küçülmesi	- İktidarsızlık
- Doğal erkeklik hormonlarının üretiminin azalması	- Prostat büyümesi
- Sperm üretiminin azalması	- Prostat kanseri
- Anormal spermiler	- Wilms tümörü

Anabolik – Androjenik Steroidlerin

Kadınlardaki Yan Etkiler

- Erkek tipi kıllanma	- Cinsel isteğin aşırı artması
- Saç dökülmesi	- Adet düzensizliği ya da adetın tamamen durması
- Memelerde küçülme	- Klitoris büyümesi
- Ses kalınlaşması	

Peptid Hormonlar, Büyüme Faktörleri ve İlişkili Maddeler

a. Kan Yapımını Uyarıcı Maddeler

Eritropoetin, böbreklerden doğal olarak salgılanan glikoprotein yapısında kemik iliğinde kırmızı kan hücrelerinin üretimini artıran bir hormondur. Eritropoetin, oksijen duyarlı bir geri beslenme döngüsü üzerine etki ederek kırmızı kan hücre yapımını düzenler. Böbrek hastalıklarından kaynaklı anemilerin tedavisinde kullanılır.

Eritropoietinin sporda kullanım amacı, kanda kırmızı kan hücre sayısını artırarak çalışan kaslara daha fazla oksijen taşınmasıdır. Özellikle dayanıklılık sporlarında performansı artırmak amacıyla kullanılır. Çok ciddi yan etkilere neden olduğu ve performansı artırabileceği gerekçeleriyle sporcular tarafından kullanımı yasaklanmıştır.

Eritropoietin kullanan kişilerde çok fazla alyuvar üretilmesi durumunda kan yoğunlaşır ve kalp kanı pompalamada güçlük çeker. Yoğunlaşan kanın yaşamsal organlara ulaşmasında güçlük yaşanır. Kan basıncı artar. Eritropoietinin tehlikesi damar içi pıhtılaşmalar ve yoğunluğu artan kanın akımının yaşamsal organlarda azalmasıdır. Yüksek dozda kullanılan eritropoietin sıvı kaybı ve enfeksiyonların etkisiyle kan hücrelerinin birbirine yapışmasına neden olur ve kan hücreleri kılcal damarlardan geçemezler. Kalp ve beyinde oksijen eksikliğine bağlı olarak ani ölümler görülebilir.

Eritropoetin ve kan yapımını uyaran maddelerden ikinci kuşak, örneğin darbopoetin ve üçüncü kuşak, örneğin metoksiipollietilen glikol-epoetin beta (*CERA*) gibi maddeler farklı yarılanma ömürlerine sahiptir ve buna bağlı olarak da vücutta kalış süreleri değişmektedir. Doping amaçlı olarak kullanımları, vücuttan atılış hızlarının farklı olmasına bağlı olarak rağbet görmektedir.

b. Koryonik Gonadotropin ve Luteinleştirici Hormon

Bu maddelerin uygulanması erkeklerde testosteron üretimini artırmakta, dolayısıyla da kas kitlesini ve kuvvetini artırmak için kullanılmaktadır. Kadınlarda kas direnci üzerinde pozitif bir etkisi olduğuna dair bir kanıt bulunmamakla birlikte koryonik gonadotropin kadınlarda gebelikte fizyolojik olarak artan bir hormondur. Bu nedenle kullanımı sadece erkeklerde yasaklanmıştır.

c. Kortikotropinler

Bu grupta, tetrakosaktid-heksaasetat ve adrenokortikotrofik hormon (*ACTH*) örnek verilmektedir. *ACTH*, kortizolün ve adrenokortikal androjenlerin salıverilmesinde rol oynayan esas hormondur. En önemli yan etkisinin alerjik reaksiyonlar olduğu belirtilmektedir. Sporcular adreno kortikotrofik hormonu hem antrenmanda hem de karşılaşma sırasında endojen kortikosteroid düzeyini artırarak öfori hissi elde etmek ve toparlanmayı hızlandırmak amacıyla kullanılır.

d. Büyüme Hormonu ve Büyüme Faktörleri

Bu grupta yer alan hormon ve büyüme faktörleri yağ yıkımında ve protein yapımında artışa neden olur. Büyüme Hormonu potansiyel bir yaşlanma karşıtı ve sportif performansı geliştirici etkiye sahip olduğu izole çalışmalarda gösterilmiş bir hormondur. Ayrıca yara iyileşmesini artırdığı, kas gücünü ve vücut kitlesini artırdığı düşünülmektedir.

Büyüme hormonu sporcular tarafından kas gücünü ve kas kitlesini artırmak amacıyla kullanılır. Çoğunlukla anabolik steroidlerle kombine olarak ya da anabolik steroidlere alternatif olarak kullanıldığı bilinmektedir.

Büyüme hormonunun önemli yan etkileri; kemik ve yumuşak dokuların aşırı büyümesi, koroner damar hastalıkları ve kalp kası patolojilerinin oluşmasıdır. Büyüme hormonu kullanımı ile ilgili yan etkilerin bazıları hormonun kullanımının kesilmesiyle ortadan kaybolabilirken bazı yan etkiler kalıcı olabilmektedir.

Büyüme Hormonunun Yan Etkileri

- Puberteden önce gigantizm	- Vücutta sıvı birikimi
- Puberteden sonra akromegali	- Kas zayıflığı
- Derinin kalınlaşması	- İç organların anormal büyümesi
- Alt çenenin büyümesi	- Eklem ve bağ dokusu problemleri
- Dilin büyümesi	- Şeker hastalığı
- Tiroid aktivitesinde azalma	- Kalp hastalıkları
- Kan lipid düzeylerinde artış	- Kan basıncında artış
- Terlemede artış	

Büyüme faktörleri grubunda yer alan ürünlerin ise spor yaralanmalarında iyileşme zamanını kısaltıcı etkisi nedeniyle kullanıldıkları ve deneysel çalışmalarda da kemik, kartilaj oluşumu, yara iyileşmesi, tendon ve bağ onarımı, kırık iyileşmesi ile iskelet ve kas rejenerasyonunda görevli oldukları gösterilmiştir.

Beta-2 Agonistler

Astım elit sporcularda, normal popülasyondan daha çok karşılaşılan bir sorundur. Solunum yoluyla alınan formoterol, salbutamol, salmeterol harici beta agonistler WADA tarafından yasaklanmıştır. Astımlı olmayan yarışmacı sporcularda yapılan 19 randomize kontrollü çalışmanın 17'sinde Solunum yoluyla alınan formoterol, salbutamol, salmeterol ve terbutalinin anaerobik performans ve dayanıklılık performansını artırıcı etkisi ispatlanmamıştır. Ancak, salbutamolün ağız yoluyla kullanımında kas gücü ve dayanıklılık performansını artırdığına dair kanıtlar bulunmaktadır. Bu ilaçların kalpte ritim bozukluklarına sebep olacağı, bu maddelerin uzun süreli tüketimlerine bağlı olarak ani ölümler ortaya çıkabileceği bildirilmiştir.

Hormon ve Metabolik Modölatörler

a. Aromataz İnhibitörleri

Aromataz, testesteronun aromatisasyonunu katalize eden ve androjenin östrojene dönüşümünü sağlayan anahtar enzimdir. Steroidal yapıdaki eksemestan ve non-steroidal yapıdaki anastrozol ve letrozol gibi maddeler aromataz enzimini selektif olarak hedefleyen inhibitörler olarak geliştirilmişlerdir. Bu bileşikler, östrojen üretimini

azaltan aktivite gösterirler. Erkeklerde bu ajanların doping amaçlı kullanımının, yaygın kullanımı olan anabolik androjenik steroidlerin jinekomasti gibi yan etkilerini etkisizleştirmek ve testosteron sentezini uyararak testosteron konsantrasyonunu artırmak için olabileceği belirtilmektedir. Antiöstrojenlerin veya aromataz inhibitörlerinin kadınlarda kan testosteron konsantrasyonunu artırdığına ilişkin tatmin edici kanıt bulunmamaktadır. Ancak teorik olarak östrojen blokörlerinin intrinsik androjenik aktivite gösterebileceği de belirtilmektedir.

b. Seçici Östrojen Reseptörü Modülatörleri

Seçici Östrojen Reseptörü Modülatörleri, pitüiter gonadotropinlerin sekresyonunda ve dolaşımdaki testosteron düzeylerinde refleks artışına sebep olurlar.

c. Diğer Anti-Östrojenik Maddeler

Çeşitli östrojen blokörleri, farklı mekanizmalarla östrojen reseptör, pozitif meme kanserinde tedavi amacıyla kullanılırlar. Bunlardan bazıları anovulatuvar kadınlarda infertilite tedavisinde ovulasyon indüksiyonu için de kullanılmaktadır. Östrojen blokörlerinin kadınlarda kullanımı testosteron konsantrasyonlarında artışa sebep olmaz fakat, erkeklerde testosteron düzeylerini artırmaktadır.

d. Miyostatin İşlevlerini Modifiye Eden Maddeler

Miyostatin, kas büyümesi üzerinde negatif düzenleyici etkisi olan bir maddedir. İnsan ve hayvan çalışmalarında, bu büyüme faktörü düzeyinin azalması ve fonksiyonunun inhibe edilmesinin kas boyutlarında bir artışa neden olduğu gösterilmiştir. Bu nedenle miyostatinin kas büyümesinin stimüle edilmesi gerektiği durumlarda, miyopatiler veya kas atrofilerinde tedavi amaçlı olarak kullanılabileceğine dair çalışmalar yapılmıştır. Bu maddeler dopinge mücadele otoriteleri tarafından “gen dopinginin öncüsü” olarak tanımlanmıştır.

e. Metabolik Modülatörler

Bu grupta yer alan maddelerin kuvvet ve sürat sporcuları ile vücut geliştiriciler tarafından kas kütlesini artırmak amacıyla kullanıldığı belirtilmektedir. İnsülinler ve Peroksisom Proliferatörle Etkinleştirilmiş Reseptör δ (PPAR δ) Agonistleri, bu grup içinde yer alan maddelerdir. En sık görülen yan etki ise kan şekeri düzeyinin düşmesidir.

İdrar Söktürücüler ve Diğer Maskeleyici Maddeler

İdrar söktürücüler genellikle kliniklerde, yüksek tansiyon tedavisinde kullanılan

ilaçlardır. Bu tür ilaçların doping amaçlı kullanımındaki amaç ise sporcuların vücut ağırlıklarına göre gruplandığı sporlarda hızlı ağırlık düşüşü sağlamak ya da idrarla atılan maddelerin vücuttan atılımını hızlandırarak sporcuların verdikleri örneklerde, onların doping amaçlı olarak kullandıkları maddelerin tespit edilebilmesi ihtimalini azaltmaktır. Ancak bu maddelerin kullanımı, vücutta yarattığı sıvı kaybı ve oluşturduğu metabolik etkiler dolayısıyla performans azaltıcı bir etkiye sebep olmaktadır. İdrar söktürücülerin genel olarak yan etkilerine bakıldığında, en sık karşılaşılan yan etkileri; hipokalemi, hipokalemikalkoloz, hiperkalemi, hiperglisemi, hiperürisemi, azotemi, hiponatremi, hiperkalsemi ve hiperlipidemi sayılabilir.

WADA laboratuvarları tarafından 2010 yılında yapılan araştırmalarda, idrar söktürücüler ve maskeleyici ajanların tüm aykırı analitik bulgular içindeki oranı %7 olarak bildirilmiştir.

Maskeleyici maddelerin genel yan etkileri içinde; alerjik anaflaktoid reaksiyonlar ve pıhtılaşma bozuklukları sayılabilir.

2.3.2.1.2. Yasaklı Yöntemler

Kan Ürünlerinin Uygulanması

Kan dopingi, uzun mesafe koşucuları, kuzey disiplini kayakçıları ve bisikletçiler gibi aerobik metabolizmanın dayanıklılığının ön planda olduğu spor dallarında daha sık karşımıza çıkmaktadır. Kaslara taşınan oksijen miktarını çoğaltarak aerobik gücü artırma amacıyla kötüye kullanılır.

Homolog kan transfüzyonuna bağlı olarak ateş, ürtiker, hemolitik reaksiyonlar ile anafoksi meydana gelebilir. Hepatit ve Kazanılmış İmmun Yetmezlik Sendromunun da (AIDS) kan transfüzyonuna bağlı olarak gelişebileceği bilinmektedir. Otolog kan transfüzyonu uygulamalarında ise alınan kanın depolanma sorunları veya kontaminasyona bağlı enfeksiyon, flebit, sepsisemi, transfüzyon ilişkili akciğer hasarı veya hatalı kan transfüzyonuna bağlı ölümcül sonuçlar oluşabilir.

Kimyasal ve Fiziksel Müdahale

Kimyasal ve fiziksel müdahale doping kontrolleri sırasında alınan örneklerin geçerliliğini ve bütünlüğünü bozmak amacıyla başkasının idrarını kullanmak ve/veya idrar değiştirme ve/veya saflığını bozma gibi işlemleri içerir. Doping kontrol örneklerinin bütünlüğünü veya geçerliliğini bozmaya yönelik bu işlemlerin

tanımlanmasına ilişkin yöntemler geliştirilmekte ve rutin örneklerle başarıyla uygulanmaktadır. Hatta farklı kişilerden gelen örneklerin aynı kişiden sağlanıp sağlanmadığına ilişkin genetik testler de yapılabilmektedir. Literatürde verilen başka bir örnekte ise verilen idrar örneğinin normalde içermesi gereken bazı maddeleri içermemesinden yola çıkılarak analizler yapıldığı ve sonuçta örneğin idrar değil, alkolsüz bira olduğunun gösterildiği belirtilmektedir.

Gen Dopingi

Gen dopinginin yapılmasıyla ilgili olarak başlıca senaryo, klasik gen terapisiidir. Sentetik DNA bölgesinin viral taşıyıcılar (vektör) aracılığı ile organizmaya uygulanmasının ve sonrasında RNA müdahale stratejileri temelinde diğer uygulamaların yapıldığı belirtilmektedir. Gen dopingi uygulanmış kas hücresinin dışarıdan verilen DNA bölgesi, yedi güne kadar tespit edilebilmektedir. Özellikle tüm serum örnekleri negatif test sonuçlarına dönmektedir. Bu nedenle de doping test örnekleri için “doku örnekleme” doping kontrol yöntemi olamamaktadır.

Gen dopingi konusunda hedeflerin geçtiğimiz yıllar içerisinde değişmediği, örneğin oksijen taşınması ve kullanılması (EPO, vaskülerendotelyal büyüme faktörü, PPARδ, sitozolikfosfoenolpirüvatkarboksikinas), kas büyümesi (IGF-1, hGH, myostatin) ve ağrı önlenmesi (endorfin, enkefalin) alanındaki uygulama ve çalışmaların devam ettiği varsayılmaktadır. EPO gen dopingi, kuramsal olarak en çok yapılan genetik manipölasyondur. Bunun tespit edilmesine ilişkin Polimeraz Zincir Reaksiyonu temelinde tanı metodu geliştirilmiştir.

2.3.2.2. Müsabaka Sırasında Kullanımı Yasaklı Maddeler

Uyarıcılar

Bu grupta yer alan amfetamin vb. ilaçların dikkat, uyanıklık ve fiziksel performans üzerindeki etkileri, sinapslarda noradrenerjik aşırımı güçlendirmesine bağlıdır. Bu nedenle reaksiyon zamanını azaltıp, konsantrasyon yeteneğini artırma, fiziksel performansı artırma gibi etkileri vardır. Ancak bazı kişilerde zindelik ve öfori yerine disfori, konfüzyon, yorgunluk, çarpıntı, deliryum ve anksiyete oluşturabilir. En sık görülen yan etkileri; tremorlar, anksiyete, çarpıntı, kan basıncı yükselmesi ve uykusuzluk gibi belirtilerdir. Psikik bağımlılık yapma potansiyelleri yüksektir. Ayrıca bu grupta adı geçen modafinil gibi maddelerin sayılan yan etkiler dışında, trombositopeni ve ona bağlı purpura gibi yan etkileri de bulunmaktadır.

Bu grupta yer alan kokain de amfetaminler gibi merkezî sinir sistemi üzerinden katekolaminlerin salıverilmesini artırır. Akut Koroner Sendrom, en sık görülen kardiyak yan etkisidir. Çoğu kalp krizi, altta aterosklerotik koroner bir hastalık olmamasına rağmen oluşur. Efedrin ve izomerleri, kalp hızı ve kan basıncını etkileyerek kardiyovasküler sistem üzerinde zararlı etkiler oluştururlar. Efedrin vb. maddeler, ölüm dâhil olmak üzere kardiyomyopati, inme, koroner arter spazmı ve kalp krizi gibi pek çok hayati yan etkiye sebep olabilmektedir. Amfetamin, kokain gibi maddelerin oluşturduğu bağımlılık potansiyeli hem sporcu hem sporcu olmayan bireyler için önemli bir sorundur.

Narkotikler

Narkotiklerin sporda kullanımı, sporcuların iskelet-kas sisteminde meydana gelen yaralanmalara rağmen, müsabakaya devam etme isteğinden kaynaklanmaktadır. Morfin vb. ilaçlar, daha önce bu tür maddeleri hiç kullanmamış olan kişilerde psikomotor yan etkilere neden olabilir. Bu tablo, doza bağlı olarak değişkenlik gösterir ve sedasyon, baş dönmesi, duygu kaybı, ruh hâlinin değişimi, dikkati toplamada zorluk, apati, öfori, disfori, görsel hassasiyetin azalması, bulantı ve kusma gibi etkiler görülebilir.

Sürekli narkotik analjezik kullanımında, fiziksel bir bağımlılık oluşarak uygulama süresi ve kullanılan dozda artış ve tolerans meydana gelir ve birden kesildiğinde yoksunluk sendromu oluşur. Tolerans gelişmesi, verilen dozun etki süresinin giderek kısılması ile kendini belli eder.

Kannabinoidler

Kannabinoidler; marijuana, esrar vb. maddelere verilen isimdir. Sigara gibi yakıldığında, dumanı solunum yoluyla inhale edilerek kullanılır. Ancak yiyeceklerle karıştırılarak da yenebilir. Kannabinoidlerin içeriğinde bulunan tetrahidrokannabinol (THC) çok güçlü bir depresan maddedir. Kullanıldığında beyin ve vücut işlevlerini yavaşlatır. İdrardaki THC metabolitleri, laboratuvar analizlerinde kolaylıkla saptanabilir. Bir kez kullanıldıktan 5 gün sonra bile idrarda metabolitler tespit edilebilir. Daha duyarlı ve analitik tekniklerle en son kullanımdan 30 gün sonra bile idrarda metabolitler saptanabilir.

Kannabinoidlerin kullanımının; sporun, sosyal baskıdan kaçma ve rahatlama etkisi ile sosyal bir sorun olarak tanımlandığı, vücuttan uzun sürede atılması nedeni ile

de tıbbi ve disiplin komiteleri için önemli bir sorun oluşturduğu belirtilmektedir.

Yan etkileri; orta derecede intoksikasyon, reaksiyon zamanının yavaşlaması, hafıza problemleri ve uyuşukluk eğilimi olarak sayılabilir. Kannabinoidlerin kullanımının duyuşal fonksiyonları yüksek derecede bozmadığı, ancak algısal fonksiyonları önemli derecede değiştirdiğı ifade edilmektedir.

Sonuç olarak kullanıcının konsantrasyonunun ve dikkatinin sürdürölmesinde zorluklar yaşayabileceğı belirtilmektedir. Bu maddelerin kronik kullanımının sporcunun sağığı üzerindeki etkilerinin *WADA*'nın öncelikli olarak odaklandığı konu olmadığı, çünkü bu maddelerin sadece müsabaka içinde sınırlandırıldığı belirtilmekle birlikte bazı yan etkilerinin sağıık açısından önem arz ettiğı belirtilmektedir. Tolerans artışı, kontrol kaybı, fiziksel ve psikolojik problemlerin varlığında kullanıma devam edilmesi bağımlılık olarak tanımlanmaktadır. Belirtilen diğier yan etkiler ise şöyledir; şizofreni ve diğier ruh sağığı hastalıkları, üreme etkileri, kronik solunum yolu hastalıkları ve bazı kanserlerin gelişimine katkı sağladığı belirtilmektedir.

Glikokortikosteroidler

Böbrek üstü bezi korteksinden salgılanan adreno-kortikosteroid hormonlara benzer etki gösteren maddelerdir. Yan etkilerinin çok ciddi olması nedeniyle doktor kontrolünde kullanılması gereklidir.

Kortikosteroidlerin ağız yoluyla, rektum yoluyla, damara ve kasa enjekte edilerek sistemik kullanımı yasaklanmıştır. Yüzeyel olarak kullanımı yasak değildir. Glikokortikosteroidlerin yasaklı maddeler arasında yer alması bilimsel alanda yaygın tartışma ortamı bulmuş bir konudur. Ancak kortikosteroidlerin performans artışını etkilediğini gösteren son yıllardaki çalışmalar ile bu maddelerin kötüye kullanımının önemli sağıık riski ile ilişkili olduğunu gösteren hayvan modelli çalışmalar neticesinde bu maddeler, Yasaklılar Listesi'ne alınmıştır. Ceza almış sporcuların tedavi amacıyla olsun veya olmasın en sık uygulanan maddelerden biri olduğunu belirten itirafları bulunmaktadır.

Glikokortikosteroidler fizyolojik olarak vücutta üretilen bir hormondur. Ayrıca spora bağılı yaralanmalarda, örneğın kas ve kas-tendon birleşme noktalarındaki yaralanmalarda veya eklem tendinopatilerinde, astım tedavisinde, romatoidartrit tedavisinde veya nekrotizan vaskülit, anflaktik şok gibi acil durumlarda yaygın olarak kullanılan ajanlardır. Glikokortikosteroidlerin enjeksiyonla kullanılmasına bağılı tendon

ve fasiya yırtıkları, ligamanlarda zayıflık, eklem kartilaj hasarı rapor edilmiş komplikasyonlardır. Uzun süreli oral terapiye bağlı yan etkiler içinde ise osteopeni ve osteoporoz dikkate alınmalıdır. Konsantrasyon, dikkat, öğrenme ve hafıza bozuklukları, melankolik depresyon ve anksiyete yan etkileri arasındadır. Ayrıca hipotalamohipofizer aksın supresyonu ve sonuç olarak da gonadotropin, büyüme hormonu veya tirotropinin inhibisyonu da tanımlanmıştır. Glikokortikosteroidlerin önemli yan etkilerinden biri de kan glikozunu artırmalarıdır. Sık karşılaşılan bir diğer yan etkisi ise Cushing Sendromu'dur. Sodyum retansiyonu, kan basıncı artışı, proksimal kaslarda zayıflık, kas atrofisi, immunsupresan etki ve dolayısıyla enfeksiyonların artışı ve latent enfeksiyonların (Tüberküloz ve Epstein-Barr Virus enfeksiyonu gibi) reaktivasyonu yan etkilerden biridir.

2.3.2.3. Bazı Spor Dallarında Kullanımı Yasaklı Maddeler

Alkol

Sportif topluluklarda alkolün en fazla tüketilen madde olduğu belirtilmektedir. Amerikan Spor Hekimliği Koleji açıklamalarına göre alkol tüketimi psikomotor becerileri ve egzersiz performansını olumsuz yönde etkilerken, maksimal oksijen tüketimi üzerinde minimal azalmalara sebep olduğu belirtilmektedir. Ayrıca alkol alan bireylerde; denge ve sabitlik, reaksiyon zamanı, motor koordinasyon, görsel izleme ve bilgi değerlendirme konusunda beceri bozuklukları geliştiği bildirilmiştir. Düşük alınan alkolün anksiyolitik etkisi ve postural esansiyel tremorun kontrolü sebebi ile spor alanında kullanıldığı, bu nedenle de atıcılık, okçuluk gibi branşlarda yasaklandığı bildirilmiştir. Kronik alkol tüketimi, kalp ve iskelet kaslarında önemli hasarlara sebep olmaktadır. Ayrıca egzersiz sonrası toparlanmayı, protein sentezi inhibisyonu ile yavaşlatmaktadır. Alkolün egzersiz performansı üzerindeki olumsuz etkisi nedeniyle performansı bozucu bir madde olduğu belirtilmektedir.

Beta Bloke Ediciler

Beta Bloke Ediciler, Beta agonist reseptör inhibitörü olarak etki gösteren maddelerdir. Vücutta beta reseptörler aracılığı ile ortaya çıkan etkiler; kalp atım hızında, arteriyel kan basıncında, kardiyak kontraktilete, kas damarlarının genişlemesinde ve splenik damar kasılmasında artış şeklindedir. Ayrıca solunum hızında, tidal volümde, bronkodilatasyonda artış görülür. Pupiller dilatasyon, vücut ısısının artışı, terleme, glikojenolizis, glikoneogenezis, lipolizis ve insulin sekresyonu diğer etkileridir. Sinir

sistemi üzerinde de uyanıklık, odaklanma, öfori, anksiyete, sinirlilik ve titreme gibi etkilere yol açar. Beta Bloke Ediciler, beta reseptör uyarılmasına bağlı tüm bu etkileri engellerler. Tıbbi amaçla kullanımları hipertansiyon, kalp yetmezliği ve esansiyel tremor gibi durumlardır. Bu ilaçların etkileri arasında; aerobik ve anaerobik sporlarda performans azalması, psikomotor yavaşlama, kalp ritmi bozuklukları, hipotansiyon, kalp yetmezliği, glikoz toleransının bozulması, sıvı yüklenmesi sayılabilir.

Beta Bloke Ediciler, sinirliliği kontrol etmek, kalp atım hızını ve el titremesini azaltmak amacıyla kullanılır. Bu yolla yarışma heyecanının neden olacağı kalp çarpıntısı ve titremeler hafifletilir, konsantrasyon gücü artırılır, endişe ve sinirlilik azaltılır. Çoğunlukla okçulukta, silahlı atışlarda, otomobil yarışlarında, kayak atlamalarında, “bowling” sporunda kullanılır.

2.4. YASAKLI MADDE VE YÖNTEMLERİN ANALİZ METODLARI

2.4.1 Yasaklı Madde ve Yöntemlerin Tespitinde Akredite Laboratuvarların İşlevi

Doping Kontrol laboratuvarları, sporda doping kontrol analizi için hizmet vermektedir. Dünya Doping Mücadele Kuralları çerçevesinde sporda doping kontrol analizi gerçekleştirmek isteyen laboratuvarların *WADA* tarafından akredite edilmesi gerekir. Laboratuvarlar için Uluslararası Standart ve ilgili teknik dokümanlar, akreditasyon ve yeniden akreditasyon için karşılanması gereken kriterlerin yanı sıra geçerli Doping Kontrol sonuçları ve açık veri üretimi için karşılanması gereken standartları belirtmektedir.

WADA, yasaklı madde analizlerinin yapıldığı laboratuvarların uluslararası denetime açık, hassas çalışabilen, ulusal ve uluslararası baskılardan etkilenmeyecek şekilde yapılanmış, yetkin merkezler olmasını istemektedir. Laboratuvarlarda yapılan analizlerin güvenilir ve tekrarlanabilir sonuçlar vermesi temel kriterlerdendir. Bu amaçla laboratuvarlardan istenen özellikler her yıl arttırılmaktadır.

Laboratuvarların çalışma prensipleri üç başlık altında toplanmaktadır:

1. Yasaklı maddeler ve analiz yöntemleri sürekli güncellenmektedir.

Yasaklı maddelerin vücutta oluşturdukları parçalanma ürünleri, ana yapının taşıdığı fonksiyonel gruplara bağlı olarak vücuttan farklı sürelerde atılmaktadır. Analiz laboratuvarları, geliştirdikleri yöntem ve kullandıkları cihazların hassasiyetine bağlı olarak kullanılan yasaklı maddelerle ilgili sınırları yeniden düzenleyebilmekte ve bu bilgileri *WADA* aracılığıyla tüm laboratuvarlarla paylaşmaktadır.

2. Laboratuvarlardan ölçülmesi istenilen yasaklı maddelerin miktarı daha da düşürülmektedir.

WADA tarafından yayımlanan belgelerde her yıl yasaklı maddelerin kan veya idrardaki analiz hassasiyetleri artırılmakta ve mikrolitre örnek hacimlerinde yasaklı maddelerin nanogram (10^{-9} g), pikogram (10^{-12} g) seviyesinde tespiti istenmektedir.

3. Laboratuvarlarda daha özgün ve hassas analitik cihazlar kullanılmaktadır.

Yöntemlerin geçerliliğini sağlayabilmek için kullanılan analitik cihazlar sürekli geliştirilmektedir. Böylece biyolojik sıvılardan ilaç düzeylerinin hızlı, yüksek duyarlılık ve özgüllük ile ölçümü sağlanmıştır. Bu yolla mikrolitre örnek hacimlerinde yasaklı maddelerin nanogram (10^{-9} g), pikogram (10^{-12} g) düzeyindeki duyarlılıkta ölçümleri yapılabilmektedir.

2.4.2. Yasaklı Madde ve Yöntemlerin Tespitine İlişkin Analiz Metodları

Son dönemde dopingli maddelerin kullanımının tespiti konusunda önemli gelişmeler olmuştur. *WADA* Yasaklı listesinde yapılan değişiklik ve güncellemelerde son bilimsel bulgular ve standartlara göre hareket etmektedir. Geleneksel olarak doping kontrol analizleri; ilaç sınıflarına göre hedef bileşenlerin spesifik fiziksel ve kimyasal özelliklerinden faydalanan kromatografi/kitle analizi testleridir. Gelişmiş analiz cihazları, çok sayıda maliyet etkin ve hızlı alternatiflerin sunulmasına ve çok analizli, çok sınıflı analiz metotlarının sunulmasına olanak sağlamıştır.

2.4.3. Sporcu Biyolojik Pasaportu

İlgili çevrelerce geleceğin dopingle mücadele yöntemi olarak telaffuz edilen Sporcu Biyolojik Pasaportu kısaca, kişiden farklı zaman aralıklarında elde edilen doku örnekleri yoluyla o sporcunun biyolojik özelliğine ilişkin bilgilerin toplanarak doping uygulamasında bulunulup bulunulmadığının anlaşılmasına yarayan bir yöntem olarak tanımlanabilir.

Böylece kırk yılı aşkın bir süredir sporcunun doping maddesi kullandığının belirlenmesi, alınan idrar ya da kan örneklerinde ilgili yasaklı maddenin kendisi ya da parçalanma ürünlerinin doğrudan saptanmasına dayanırken Sporcu Biyolojik Pasaportu ile artık yasaklı maddenin kendisinin değil, o madde veya yöntemin yol açtığı biyolojik değişikliklerin incelenmesi yoluyla doping yapıldığına karar verilebilmektedir.

Sporcu Biyolojik Pasaportu'nun temel prensiplerinden birisi sporcudan elde edilen biyolojik bilgilerin farklı zamanlarda alınan çok sayıda numuneye dayandırılmasıdır. Burada amaç, söz konusu verilerin kişinin normal fizyolojisini veya hastalık durumunu mu yoksa yasaklı madde kullanılması veya yöntem uygulanmasını mı yansıttığını belirlemektir.

Sporcu Biyolojik Pasaportu çeşitli modüllerden oluşmaktadır. Günümüzde Sporcu Biyolojik Pasaportu denildiğinde ilk akla gelen modül, uygulamasına başlanmış olan Sporcu Biyolojik Pasaportunun hematolojik yapısına ilişkin modüldür. Sporcu Hematolojik Pasaportu adı verilen bu modül kan dokusunun özelliklerine ilişkin profili içermektedir. Sporcu Endokrin Pasaportu, endokrin hormonlarla ilgili yapıya ilişkin olup bunun bir alt grubu olan Sporcu Steroid Pasaportu özellikle testosteron ve testosteron öncül hormonları suistimalini saptamaya yöneliktir. Sporcu Steroid Pasaportu çalışmaları pilot proje olarak devam etmekte olup yakında yoğun olarak uygulamaya konulacağı düşünülmektedir. Diğer yandan proteomik, metabolik, metabonomik, genomik, ve transkriptomik yapılar üzerinde de çalışmalar sürdürülmektedir.

Sporcu Hematolojik Pasaportu Yöntemi'nde, alınan kan örneğinden sporcunun kan dokusuna ilişkin özellikleri değerlendirilerek kan hücresi yapımının hızlanıp hızlanmadığı veya dışarıdan kan verilmesi veya kan alınması gibi uygulamalar yoluyla doping yapılıp yapılmadığının değerlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Sporcu Hematolojik Profili için bakılan değişkenler, hemoglobin miktarı, alyuvar miktarı, hematokrit (kanın hücre kısmının hücre ve sıvı kısmına oranı), alyuvar ortalama hacmi, alyuvarda bulunan ortalama hemoglobin konsantrasyonu, retikülosit (taze alyuvar) sayısı, retikülosit yüzdesi ile hemoglobin miktarı ve retikülosit yüzdesinden hesaplanan ve “OFF-skor” adı verilen alyuvar yapımının uyarılma özelliğine ilişkin bir değerin elde edildiği değişkenlerdir.

Yukarıda verilenlerden hemoglobin miktarı ve Off-skor değeri kişinin doping uygulamasında bulunup bulunmadığına karar verilmesini sağlayan esas değerler olup diğerleri olası uygulamanın yöntemi (kan dopingi veya eritropoetin gibi kan yapımını uyarıcı ajan kullanılması gibi) veya hastalıkla ilgili bir durumun varlığına ilişkin yorum yapılabilmesi için kullanılır.

Sporcunun hematolojik profilini etkileyebilecek altı farklı değişken vardır.

Bunlar: Cinsiyet, etnik köken, yaş, yükselti, yapılan spor dalı, kullanılan çeşitli teknolojilerdir (hipoksi çadırı gibi). Sporculardan kan örneği alınması sırasında yükselti, kullanılan ilaçlar, kanama veya kan transfüzyonunu gerektiren sağlık sorunları gibi sorular da yöneltilerek değerlendirilmede kullanılır.

Sporcunun hastalık gibi nedenlerle mi yoksa doping uygulaması nedeniyle mi anormal hematolojik pasaport bulgusuna sahip olduğu konusu öncelikli olarak bir matematiksel yöntem yoluyla değerlendirilmektedir. “Bayesian Network” adı verilen bu yaklaşımda, incelenen belirteçlerde aynı yaş, cins ve etnik kökene göre doğal bir varyasyon olup olmadığı değerlendirilir. Sporcudan farklı zamanlarda örnek alınması, her bir belirteç için kişiye özel olarak normal aralığının ortaya konmasını sağlar. Böylece başlangıçta geniş bir aralıkta belirlenen normal değerler giderek kişiye özgü olmaya başlar.

Sporcunun hematolojik pasaportunu inceleyen uzman şu üç soruya cevap arar:

- 1) Sporcunun bu verileri normal olabilir mi?
- 2) Sporcunun bu verilerinin sağlık durumundan kaynaklanması mümkün müdür?
- 3) Sporcunun bu verileri doping uygulamasından kaynaklanmış olabilir mi?

Sonuç olarak, sporcunun defalarca test edilmiş ve vücudunda doping maddesine rastlanmamış olması veya ilgili müsabakalardan sonra doping kontrolüne tabi tutulmuş olmasına rağmen vücudunda yasaklı maddeye rastlanılmamış olması onun doping maddesi veya yöntemini uygulamadığı anlamına gelmemektedir. “Sporcu Biyolojik Pasaportu”, geleceğin oldukça güçlü bir dopinge mücadele yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

2.5. ÜLKEMİZDE SPORDA YASAKLI MADDE KAPSAMINDA OLAN İLAÇLAR VE GIDA TAKVİYELERİ

Bu bölümde sporda yasaklı madde kapsamında olan ilaçlar ve bu maddeleri içeren gıda takviyelerine değinilmiştir.

2.5.1. Yasaklı Madde Kapsamında Olan İlaçlar

Doping olarak tanımlanan maddelerin artan sayısı karşısında, tarama metotlarının geliştirilmesinin ve tıbbi gerekçelerle sporcu sağlığının korunmasının gerekliliği, bu maddelerin yasaklanmasını getirmiştir. Bu alanda ülkemizde son dönemde yapılan çalışmalar sayesinde kurumsal anlamda bir farkındalık oluşmuştur.

Örneğin; her zaman yasaklı madde kapsamında bulunan ilaçlara baktığımızda altı ana grup görülmektedir. Örnek vermek gerekirse, Aralık 2013 itibarıyla ülkemizde anabolik androjenik steroidler grubunda 11, kan yapımını uyarıcı maddeler içeren ürünler grubunda 31, ovülasyon stimulanları grubunda altı, antiöstrojenler grubunda 22, aromataz inhibitörleri grubunda 10, gonadotropinler grubunda 26 ruhsatlı ürün bulunmaktadır. Toplam ürün sayısı 106’dır. Yeni ilaç üretimi artışı ve diğer yasaklı madde grupları ile birlikte gün geçtikçe bu sayı giderek artabilecektir.

Farklı hastalıkların tedavisinde kullanılan bu ürünlerin doping için kullanım amacı ise kas gücü ve kitlesini arttırmak, dayanıklılığı ve performans kapasitesini arttırmak, odaklanmayı arttırmak, reaksiyon süresini kısaltmak, vücut kitlesini arttırmak, yağsız vücut kitlesi oluşturmak veya hızlı kilo kaybı sağlamak gibi amaçlarla olabilmektedir.

2.5.2. Gıda Takviyelerinin Yanlış ve Kötüye Kullanımı

Takviye edici gıda maddeleri sadece sporcular tarafından değil, toplumun diğer kesimleri tarafından da kullanılabilir. Bu tür ürünlere sporda yasaklı maddelerin (farmakolojik maddeler) eklenmesi, bu tür ürünleri takviye edici gıda olmaktan çıkarmakta ve bu ürünlerin insan sağlığını tehdit eden dopingli bir ürüne dönüşmesine neden olmaktadır.

Ülkemizde yapılan denetimler sonucunda elde edilen verilerde ağırlıklı olarak gıda takviyelerinin içerisine performans artırıcı sildenafil ve türevleri ile zayıflatma özelliği olan sibutramin isimli maddelere rastlanmıştır. Ulusal Gıda Referans Laboratuvarında, bu tür ürünlere katılan ilaç etken maddeleri tespit edilebilmekte ve her geçen gün yapılan analiz çeşitliliği artırılmaktadır. Bu kapsamda Ulusal Gıda Referans Laboratuvarı 77 ilaç etken maddesi ve türevlerini tespit edebilmektedir. Bunlar içinde klenbuterol, efedrin ve sibutramin sporda yasaklı maddeler arasında sayılmaktadır. Daha fazla ilaç etken maddesinin tespit edilebilmesi için yoğun çalışmalar yapılmaktadır. Ancak firmaların ürünlerde farklı ilaç etken maddelerini kullanması analizlerde zorluklar yaratmaktadır.

Diğer yandan vitamin ve mineral gibi gıda takviyeleri sporcular tarafından uygun olmayan doz ve sürelerde kullanılabilir. Bu durum sporcunun sağlık ve performansını olumsuz yönde etkilemektedir.

İKİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA

- Aiello M.** Doping Risk Factors, WADA Anti-Doping Symposium, 25.03. 2014.
- Angell PJ, Chester N, Sculthorpe N, et al.** Performance enhancing drug abuse and cardiovascular risk in athletes: implications for the clinician. *Br J Sports Med.* 2012 Nov; 46 Suppl 1:i78-84.
- Anshel M H.** A survey of elite athletes on the perceived causes of using banned drugs in sport. *Journal of Sport Behavior* 1991; 14: 283-310.
- Anshel MH.** Drugs in sport: Causes and cures. J. M. Williams (Ed.), *Applied Sport Psychology: Personal Growth to Peak Performance* (2nd Ed.) (310-327). 1993; CA: Mayfield Publishing Co.
- Bachl N, Derman W, Engebretsen L, et al..** Therapeutic use of growth factors in the musculoskeletal system in sports-related injuries. *J Sports Med Phys Fitness.* 2009;49(4):346-57.
- Bamberger M, Yaeger D.** Over the edge. *Sports Illustrated.* 1997; April 14, 86: 60-68.
- Brewer BW.** Clinical Issues. Britton W. Brewer (Ed.). *Sport Psychology.* 2009; UK: Blackwell Publishing.
- Catlin DH, Fitch KD, Ljungqvist A.** Medicine and science in the fight against doping sport. *J Intern Med.* 2008 Aug; 264(2):99-114.
- Dağlı Ekmekçi YA, İrmış A, Ekmekçi R.** Küreselleşme ve Spor Endüstrisi, Uluslararası Spor Ekonomisi ve Yönetimi Kongresi 12-15 Ekim 2011/İzmir-Türkiye: 479-496.
- Demirel H,** Sporcu Biyolojik Pasaportu. Gençlik ve Spor. Ekim 2013 (Sayı22) Sayfa60
- Donovan RJ, Egger G, Kapernick V.et al.** Conceptual framework for achieving performance enhancing drug compliance in sport. *Sports Med.* 2002; 32; 269-284.
- Dvorak J, Feddermann N, Grimm K.** Glucocorticosteroids in football: use and misuse. *Br J Sports Med.* 2006 Jul; 40 Suppl 1:i48-54.
- Ehrnborg C, Rosén T.** The psychology behind doping in sport. *Growth Hormone & IGF Research.* 2009; 19: 285-287.
- Fedoruk MN, Rupert JL.** Myostatin inhibition: a potential performance enhancement strategy? *Scand J Med Sci Sports.* 2008 Apr;18(2):123-31.
- Furlanello F, Serdoz LV, Cappato R, et al.** Illicit drugs and cardiac arrhythmias in athletes. *Eur J Cardiovasc Prev Rehabil.* 2007 Aug;14(4):487-94.

- Güner R:** Yasaklı Madde ve Yöntemlerin etki ve yan etkileri. Turgay Atasü (Ed) Doping ve Futbolda Performans artırma Yöntemleri İstanbul: Türkiye Futbol Federasyonu. 2011, 51-76.
- Handelsman DJ.** Indirect androgen doping by oestrogen blockade in sports. Br J Pharmacol. 2008 Jun;154 (3): 598-605.
- Hartgens F, Kuipers H.** Effects of androgenic-anabolic steroids in athletes. Sports Med. 2004; 34 (8): 513-54.
- Haugen KK.** The performance-enhancing drug game. J Sports Econ. 2004; 5: 67-86.
- Hilderbrand RL.** High-performance sport, marijuana, and cannabimimetics. J Anal Toxicol. 2011 Nov;35 (9): 624-37.
- Holt RI, Sönksen PH.** Growth hormone, IGF-I and insulin and their abuse in sport.Br J Pharmacol.2008 Jun;154(3):542-56.
- Jelkmann W, Lundby C.** Blood doping and its detection. Blood. 2011 Sep 1;118 (9): 2395-404.
- Johnson MB, Sacks DN, Edmonds WA.** Counseling athletes who use performance enhancing drugs: a new conceptual framework linked to clinical practice. Journal of Social, Behavioral, and Health Sciences. 2010; 4 (1): 1-29.
- Kayaalp O.** Rasyonel Tedavi Yönünden Tıbbi Farmakoloji 2009 (12. Bs).
- Kindermann W.** Do inhaled beta (2)-agonists have an ergogenic potential in non-asthmatic competitive athletes? Sports Med. 2007;37(2):95-102.
- Kurdak SS.,** Sporda Doping ve İlaç Kullanımı. Sporsal Kuram Dizisi-7. 1996.
- Liddle DG and Connor DJ.** Nutritional supplements and ergogenic AIDS. Prim Care. 2013;40(2):487-505.
- Mareck U, Sigmund G, Opfermann G, et al.** Identification of the aromatase inhibitor letrozole in urine by gas chromatography/mass spectrometry. Rapid Commun Mass Spectrom. 2005;19(24):3689-93.
- McNamee M.** Whose prometheus? Transhumanism, biotechnology and the moral topography of sports medicine. Sp Ethics Phil. 2007; 1: 181-194.
- Moller V.** The Doping Devil. 2008. Copenhagen: Books on Demand.
- Mørkeberg J.** Blood manipulation: current challenges from an anti-doping perspective. Hematology Am Soc Hematol Educ Program. 2013;627-31.
- Murphy P, Waddington I.** Are elite athletes exploited?. Sp Society. 2007; 10: 239-255.

- Petróczi A.** Attitudes and doping: a structural equation analysis of the relationship between athletes' attitudes, sport orientation and doping behaviour. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*. 2007; 2:34-40..
- Petróczi A. and Aidman E.** Psychological drivers in doping: The life-cycle model of performance enhancement. *Substance Abuse Treatment, Prevention, and Policy*. 2008; 3: 7-18.
- Pesta DH, Angadi SS, Burtcher M, et al.** The effects of caffeine, nicotine, ethanol, and tetrahydrocannabinol on exercise performance. *Nutr Metab (Lond)*. 2013 Dec 13;10(1):71.
- Shermer M.** The doping dilemma: Game theory helps to explain the pervasive abuse of drugs in cycling, baseball and other sports. *Scientific American Magazine*, 2008 April.
- Stacy JJ, Terrel TR, Armsey TD.** Ergogenic acids: human growth hormone. *Curr Med Rep* 2004;3(4):229-33.
- Stenman UH, Hotakainen K, Alfthan H.** Gonadotropins in doping: pharmacological basis and detection of illicit use. *Br J Pharmacol*. 2008 Jun;154(3):569-83.
- Strelan P, Boeckman RJ.** A new model for understanding performance enhancing drug use by elite athletes. *Journal of Applied Sport Psychology*. 2003; 15: 176-183.
- Thevis M, Kuuranne T, Geyer H, et al.** Annual banned-substance review: analytical approaches in human sports drug testing. *Drug Test Anal*. 2010 Apr;2(4):149-61.
- Thevis M, Kuuranne T, Geyer H, et al.** Annual banned-substance review: analytical approaches in human sports drug testing. *Drug Test Anal*. 2013 Jan;5(1):1-19.
- Thevis M, Kuuranne T, Geyer H, et al.** Annual banned-substance review: analytical approaches in human sports drug testing. *Drug Test Anal*. 2014 Jan;6(1-2):164-84.
- Yaselis CE, Kennedy NJ, Kopstein AN.** Anabolic- androgenic steroid use in the United States. *JAMA* 1993; 270:1217-21.
- Wiefferink CH, Detmari SB, Coumans B. et al.** Social psychological determinants of the use of performance-enhancing drugs by gym users. *Health Education Research*. 2008; 23(1): 70-80.
- Wiese-Bjornstal D, Lavoie NM, Omli J.** Child and adolescent development and sport participation. Britton W. Brewer (Ed.). *Sport Psychology*. 2009. UK: Blackwell Publishing.

Williams C, Lin CY. Oestrogen receptors in breast cancer: basic mechanisms and clinical implications. Ecancermedalscience. 2013 Nov 5;7:370.

<http://www.ifhaonline.org/home.asp>, Erişim Tarihi: şubat 2014.

<http://www.wada->

[ama.org/Documents/About_WADA/Strategy/WADA_Brochure_EN_FR_SP.pdf](http://www.wada-ama.org/Documents/About_WADA/Strategy/WADA_Brochure_EN_FR_SP.pdf),

Erişim Tarihi: Ocak 2014.

http://www.wada-ama.org/Documents/World_Anti-Doping_Program/WADP-The-

[Code/WADA_Anti-Doping_CODE_2009_EN.pdf](http://www.wada-ama.org/Documents/World_Anti-Doping_Program/WADP-The-Code/WADA_Anti-Doping_CODE_2009_EN.pdf), Erişim Tarihi: Ocak 2014.

http://www.wada-ama.org/Documents/World_Anti-Doping_Program/WADP-

[Prohibited-list/2014/WADA-prohibited-list-2014-EN.pdf](http://www.wada-ama.org/Documents/World_Anti-Doping_Program/WADP-Prohibited-list/2014/WADA-prohibited-list-2014-EN.pdf), Erişim Tarihi: Ocak

2014.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SPORUNDA DOPİNGLE MÜCADELE İLGİLİ TEMEL SORUNLAR

3.1. ARAŞTIRMA KOMİSYONUNUN KURULMA GEREKÇESİ

3.1.1. Sporda Doping Sorununun Kamuoyunun Gündemine Gelmesi: Temel Nedenler ve Bulgular

Son yıllarda ülkemizde dopingli sporcu sayısında artış yaşanmakta ve bu konu özellikle kamuoyunun da dikkatini çekmektedir. *GSB*'nin yapmış olduğu tespitler doğrultusunda ülkemizde dopingli sporcu sayısındaki artışın nedenleri; son zamanlarda dünya çapında başarı sağladığımız branşlardaki doping kontrollerinin sayısının artması, 2012 yılından itibaren doping kontrollerinin federasyona ve sporculara önceden haber verilmeden yapılmaya başlanması ve bu nedenle 2013 yılında sporcuların doping kontrol örneği vermekten kaçmaları ki, bu bir dople mücadele kural ihlalidir ve son olarak da stanozolol adlı maddenin tespiti konusunda Kasım 2012'de *WADA* tarafından akredite edilmiş laboratuvarlarda yeni analiz yöntemlerinin uygulanmasıdır.

TMOK Dople Mücadele Komisyonunun dople mücadele faaliyetleri, *WADA* ve Uluslararası Federasyonlar ile iş birliği içinde yürütölmekte ve Dople Mücadele Komisyonuna ulaşan her türlü bilgi titizlikle değeriendirilmektedir. Talimatlar uyarınca tüm müsabaka içi ve müsabaka dışı Dople Kontrolleri sporculara ve federasyonlara önceden haber verilmeden yapılmaktadır. Dople Kontrol faaliyetlerinin yanı sıra federasyonlarımızın millî takım kamplarında eğitim etkinlikleri düzenlenmektedir. Bu faaliyetler, *WADA*'nın Dople Mücadele Kurallarına uyumluluk raporlarında takdirle karşılanmaktadır.

Aşağıdaki tabloda, Türkiye'de 2003 yılı sonrası on yıllık döneme ait dople kontrol örneği analiz sayıları ve dopingli çıkan sporcu sayıları verilmiştir. Bu tablo incelendiğinde, 2003 yılı sonrasında alınan numune sayısında sürekli artış olurken, pozitif numune sayısında önemli bir artış tespit edilmemiştir. Ancak, *TMOK* Dople Mücadele Komisyonunun dople mücadeleye etkin olarak başladığı 2013 yılında alınan numune sayısında, önceki yıllara göre bir artış meydana gelmemesine rağmen, pozitif numune sayısında kayda değeri bir artış olmuştur. *TMOK* Dople Mücadele Komisyonu 2011 yılında 71, 2012 yılında 447, 2013 yılında ise 1579 sporcuya

müsabaka içi ve müsabaka dışı olarak doping kontrolü yapmış ve 2013 yılında 142 adet pozitif numune tespit etmiştir.

Tablo 3.1. 2003- 2013 Yıllarına Ait Doping Kontrol Örneği Analiz Sayıları ve Dopingli Çıkan Sporcu Sayıları

Yıllar	Toplam Numune Sayısı	Negatif Numune Sayısı	Pozitif Numune Sayısı
2003	678	668	10
2004	1508	1480	28
2005	700	683	17
2006	3760	3732	28
2007	2718	2706	12
2008	3705	3682	23
2009	2298	2284	14
2010	3711	3665	46
2011	2428	2420	8
2012	2233	2203	25
2013	2291 3219	3074	145
TOPLAM	26.958	26.597	356

2012 yılında Türkiye Atletizm Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 2'sinde, Türkiye Halter Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 6'sında, Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 15'inde, Türkiye Basketbol Federasyonu sporcularından 1'inde, Türkiye Futbol Federasyonu 4'ünde, Türkiye Güreş Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 1'inde bir ya da birden fazla yasaklı madde saptanmıştır. Türkiye Vücut Geliştirme Federasyonu'ndan 4 sporcuda ve Türkiye Atletizm Federasyonu 1 federasyon görevlisi de doping kontrollerinin yapılmasına engel olarak dopingle mücadele kural ihlalinde bulunmuştur.

2013 yılında Türkiye Atletizm Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 44'ünde, Türkiye Halter Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 47'sinde,

Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 13’ünde, Türkiye Güreş Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 23’ünde, Türkiye Yüzme Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 2’sinde, Türkiye Su Altı Spor Federasyonu sporcularından 3’ünde, Türkiye Bisiklet Federasyonu sporcularından 1’inde, Türkiye Judo Federasyonu sporcularından 3’ünde, Türkiye Üniversiteler Spor Federasyonu sporcularından 3’ünde, Türkiye Buz Hokeyi Federasyonu sporcularından 1’inde, Türkiye Basketbol Federasyonu sporcularından 2’sinde, Türkiye Futbol Federasyonu sporcularından 1’inde, Türkiye Voleybol Federasyonu sporcularından 1’inde ve Türkiye Tekvando Federasyonu sporcularından alınan örneklerden 1’inde bir ya da birden fazla yasaklı madde saptanmıştır. Ayrıca Türkiye Atletizm Federasyonundan 2 sporcu, Türkiye Güreş Federasyonundan 2 sporcu, Türkiye Vücut Geliştirme ve Fitness Federasyonundan 30 sporcu kendilerine doping kontrol bildirimini yapılmış olmasına karşın doping kontrol örneği vermeyerek “dopingle mücadele kural ihlali”nde bulunmuştur.

Özellikle 2013 yılında Mersin’de yapılan Akdeniz Oyunları öncesi Türkiye Atletizm Federasyonu ve Türkiye Halter Federasyonu sporcularına yapılan müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrollerinde alınan örneklerin analiz sonuçlarında, çok sayıda sporcunun yasaklı madde kullandığının saptanmış olması spor kamuoyu ile birlikte Uluslararası spor kuruluşlarının ilgisinin Türkiye’ye yoğunlaşmasına neden olmuştur. Ancak yapılan ulusal dopingle mücadele çalışmalarıyla bu sonuçlara ulaşılmasının ve Akdeniz Oyunları sırasında ve sonrasında yapılan Uluslararası doping kontrollerinde hiçbir sporcumuzda yasaklı madde saptanmaması, Türkiye’deki dopingle mücadele sisteminin çalıştığını göstermesi açısından *WADA* ve Uluslararası Federasyonlar tarafından takdirle karşılanmıştır.

Dopingli çıkan sporcu sayısındaki artışların en önemli nedenlerinden biri de *TMOK* Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından yapılan habersiz ve alınan istihbaratlar sonucu hedefe yönelik doping kontrollerinin artmasıdır. *TMOK* Dopingle Mücadele Komisyonu kurulmadan önce yapılan doping kontrol örnek alımları, haberli ve federasyonların istediği sporculardan yapılırken, 2012 yılından itibaren doping kontrol örnek alımları federasyonlardan bağımsız olarak habersiz yapılmaya başlanmıştır. Habersiz alımların artması nedeniyle 2013 yılında sporcuların doping kontrollerinden kaçması olayları sıklıkla yaşanmaya başlamıştır.

WADA Genel Direktörü David HOWMAN tarafından 11 Eylül 2013 tarihinde

WADA-Yönetim Kuruluna sunulan raporda, Türkiye Doping Mücadele Komisyonunun yoğun bir şekilde doping kontrol programını yürüttüğü, özellikle atletizm ve halter branşlarında elde edilen pozitif bulguların mücadele edildiğini gösterdiğini açıklamıştır.

12-15 Kasım 2013 tarihleri arasında Güney Afrika'nın Johannesburg kentinde yapılan IV. Dünya Doping Mücadele Konferansında Cihan Haber Ajansına konuşan WADA Başkanı John FAHEY, Türkiye'nin “temiz spor” için dopinge karşı tavizsiz mücadelesini memnuniyetle karşılağını belirtmiştir.

Burada dikkat çekilecek bir husus da, ülkemizdeki doping vakalarındaki gözle görülür bir artışın oluşudur. Bunun en temel sebebi dünya standartlarında doping mücadele tekniklerindeki beklentilerden farklı olarak meydana gelen hızlı gelişimdir. Analiz tekniklerindeki tespit radarındaki genişleme yanında, biyolojik pasaportun da kullanılmaya başlanması, “doping mücadele kural ihlali” yapan sporcuların tespiti konusunda önemli devrimler olarak ortaya çıkmıştır. Daha önceleri “doping mücadele kural ihlali” yapan sporcuların tespitinde, analiz tekniklerindeki kesinlikten uzak sonuçlar, gelişen bilimsel yöntemler sayesinde hatayı sıfıra indiren bir hâl almış ve yapılan doping yargılamalarında daha adil ve kesin sonuçlara ulaşılmasını sağlamıştır. Gelinen noktada, doping mücadeleyle ilişkin çalışan idari ve yargısal tüm kurumlar, elde edilen analiz sonuçlarını temel kanıt olarak kabul etmekte ve geçersizliğini ise ispatı çok ağır şartlara bağlamaktadır.

3.1.2. Araştırma Önergelerinde Öne Çıkan Temel Gerekçeler

Son yıllarda Türk sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla kurulan Meclis Araştırması Komisyonunun kuruluşuna gerekçe teşkil eden Anayasa'nın 98'inci ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İç Tüzüğü'nün 104 ve 105'inci maddeleri gereğince verilen 13 adet Meclis araştırması önergesinde öne çıkan gerekçeler aşağıda vurgulanmıştır.

Meclis Araştırması Komisyonunun kuruluşunda öne çıkan temel gerekçeler:

- Türk sporunda yaşanan doping vakaları sonucunda; uluslararası kuruluşlar tarafından millî sporcularımıza yönelik olarak verilen hak mahrumiyeti cezalarında artış olduğu, ülkemizin spor alanında prestij kaybına uğradığı, profesyonel sporcuların yanı sıra genç ve yıldız kategorilerde mücadele eden sporcuların da dopinge başvurdıkları, bunun neticesinde sorunun sadece

profesyonel sporcuları değil, gençliğin geleceğini de tehdit eder bir niteliğe ulaştığı,

- Ülkemizde, sporcuları doping yapmaya iten etkenler ile doping içeren maddelere kolay erişiminin nedenlerinin tespit edilmesi, kolay erişimin engellenmesi yöntemlerinin araştırılması, mücadeleye dönük olimpiyat ruhu ve fair play anlayışının sporculara kazandırılması yönünde yapılacak çalışmaların belirlenmesi amacıyla bir araştırma komisyonu kurulması ihtiyacının ortaya çıktığı,
- Sporda doping sorununun tüm yönleriyle etraflica incelenerek, bu konuda kamuoyunun bilgilendirilmesi, çözüm önerilerinin ortaya konması ve dopingle mücadelenin hukuki altyapısının hazırlanması gerektiği,
- Uluslararası yarışmalarda dereceye giren sporculara çok yüksek miktarlarda ödül verilmesinin sporu ticarileştirip olimpiyat ruhu ve fair play anlayışının zayıflamasına yol açabileceği,
- Vücut geliştirme spor dalında, doping içeren madde ve ürünlerin kullanımının oldukça yaygın olduğu, bu sporcuların doping içeren madde ve ürünleri bazen spor salonlarından, bazen de sokak satıcılarından kolaylıkla temin edebildikleri ve spor salonlarında bu tür denetimlerin düzenli olarak yapılamadığı,
- Son 10 yılda sporda yaşanan doping olaylarının boyutunun incelenerek hukuksal ve kurumsal eksikliklerin tesbit edilmesi gerektiği,
- Sporculara olimpizm ruhunu aşılacak eğitim modellerinin geliştirilmesi gerektiği,
- Yurt dışından yasaklı madde içeren ürünlerin kaçak girişlerinin önlenmesi ve yasaklı madde içeren ürünlerin eczanelerden reçetesiz bir şekilde kolayca temin edilebilmesinin önlenmesine yönelik idari ve hukuki tedbirlerin belirlenmesi şeklinde özetlenmiştir.

3.2. KOMİSYON ÇALIŞMALARINDA ORTAYA ÇIKAN SORUN ALANLARI VE TESPİTLER

Komisyon toplantılara katılarak bilgi sunan, Bakanlık ve kamu kurumları temsilcileri ile akademisyenler, TMOK Başkan ve temsilcileri, federasyon başkanları ve temsilcileri, spor hukukçuları, medya temsilcileri, spor hekimleri, millî antrenörler, millî sporcular ve sivil toplum kuruluşları ile Komisyon üyelerinin görüş ve

değerlendirilmesi çerçevesinde ortaya çıkan temel sorunlar ve tespitler aşağıda başlıklar hâlinde tadat edilmiştir.

1. Sporda Dopingle Mücadele Politikası Sorunu
2. Kurumlar Arası Koordinasyon Sorunu ve Kurumsal Yapı Yetersizliği
3. Dopingle Mücadelede Hukuksal Boyut Eksikliği
4. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarına Kolay Erişim Sorunu
5. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarına Satışının Denetimi
6. Ulusal ve Uluslararası Müsabakalara Hazırlanma Sisteminin Yetersiz Olması
 - 6.1. Sporcu Eğitimi Sorunu
 - 6.2. Antrenör Eğitimi Sorunu
7. Türkiye’de Spor ve Yarışma Algısı
8. Dopingle Mücadelede Sporcu Sağlığı Organizasyonunun Eksikliği

3.3. SPORDA DOPİNGİN EKONOMİK BOYUTU

Küreselleşmenin yanı sıra profesyonelleşme süreci; sportif etkinlikleri bir oyun olma özelliğinden çıkartıp ekonomik düzeyde işleyen bir alana dönüştürerek bir “spor endüstrisi” yaratmıştır. Bunun sonucunda ise kazanma kültürü ve başarı elde etme arzusu sportif değerlerin önüne geçmiştir. Spor endüstrisini oluşturan veya bu sektörle ilgili faaliyet alanları: sportif mal sektörü, inşaat sektörü, turizm sektörü, logo, franchising, kartlardan oluşan hediyelik eşya sektörü, gıda sektörü, reklam, eğlence ve promosyon sektörü, sporla ilgili bir dizi profesyonel mesleği içeren hizmet sektörleri olarak belirtilebilir. Spor endüstrisi, dünyada 22. sektör olarak yerini almaktadır. Yine spor, tüm sektörler içinde genel ciro olarak otomotivin de önünde, birinci sırada bulunmaktadır. Sporcular dışında, sadece ABD’deki spor endüstrisinde 5.5 milyon kişi istihdam edilmektedir.

Önemli bir parasal boyutu olan spor endüstrisi ile kazanma kültürü ve başarı elde etme arzusu sporda doping kullanımını etkilemektedir. Dopingle mücadeleye ayrılan kaynakların sporun dolaşımdaki parasına orantısızlığı dikkat çekicidir. Yıllar ilerledikçe dopingle mücadeleye ayrılan kaynakların erozyonu da endişe vericidir. WADA, bir yılda dünya çapındaki spor endüstrisi tarafından üretilen yaklaşık 120 milyar doların ancak yaklaşık 300 milyon dolarının dopingle mücadele programlarına

tahsis edilebildiğini, bunun da sadece % 0.25 oranında olduğunu belirtmektedir.

Dopingın ekonomik boyutu üzerine en kapsamlı çalışma, 2013 tarihinde yayımlanan Letizia Paoli ve Alessandro Donati tarafından “Dopingli Ürünlerin Tedariki ve Dopingli Mücadelede Ceza Hukuku’nun Olası Uygulamaları: İtalya Deneyiminin Araştırılması” konulu rapordur. *WADA* tarafında finanse edilen bu raporda, İtalya deneyimi üzerinden dopingin ekonomik boyutu araştırılmıştır. Paoli ve Donati çalışmalarının verilerini, 1999 ile 2009 yıllarını içerecek şekilde İtalyan kolluk kuvvetleri, gümrük kurumları ve vergi denetim organlarına ait veritabanları ile kapsamlı bir medya taramasından elde etmişlerdir. Ayrıca bu raporda, dopingin yasal boyutu konusunda uzman; savcı, kolluk kuvveti, yasa koyucu ve diğer ilgililerin de görüşleri alınmıştır.

Araştırma sonucunda doping maddelerini temin edenler aşağıdaki kategori ve başlıklar altında sıralanmıştır;

- a. Spor salonlarında: Salon sahipleri ve vücut geliştirme eğitmenleri, beslenme destek ürünü satış yeri sahipleri,
- b. Sağlık desteğinde: Eczacılar, fizyoterapistler, hastane çalışanları, ilaç mümessilleri,
- c. Spor organizasyonlarında: Spor takımlarının ve federasyonların destek personeli,
- d. At yarışlarında: Veterinerler, seyisler ve biniciler,
- e. Kullananlardan: Sporcular, vücut geliştirme ile uğraşan özel ve kamu güvenlik personeli,
- f. Diğerlerinden: Ayırdedici bir mesleği olmayan diğer kişiler.

Paoli ve Donati araştırmalarında yukarıda sayılan kişilerin tedarik zinciri ve piyasa ilişkilerini de incelemişlerdir. Tedarik zincirini belirlemek, doping maddelerinin sıklıkla yasal ve bilinen tıbbi maddeler üzerinden kullanılması nedeniyle zor olmaktadır. Çünkü, genellikle doping maddeleri yasal ilaç firmalarınca üretilmekte veya bu ürünler doping maddelerine dönüştürülebilmektedir. Eczacıların iyi niyetle ve terapötik amaçlarla sattıkları ilaçlar, doping amacıyla başka kişilere geçirilebilmekte veya bu amaçla sahte reçeteler dahi düzenlenebilmektedir. Doping ürünlerinin erişilebilirliği, internet üzerinden steroid ve diğer doping ürünleri satan web sayfaları nedeniyle akıl

almaz derecede kolaylaşmıştır. Kullanıcılar İnternet yoluyla eve kadar teslim edilen siparişler vererek tüm yerel dağıtım zincirini bypass edebilmektedirler.

Doping maddelerinin piyasası, üst düzeyde uyuşturucu madde piyasasına benzer bir seyir göstermektedir. Ancak yasal piyasa fiyatları düşünülerek bir değerlendirme yapıldığında, eroin ve kokain gibi keyif verici maddelere kıyasla doping ürünlerinin çok daha ucuz olduğu söylenebilir. Bu durumun iki istisnasından biri, bir birim fiyatı bir doz (0.25 gram) eroinden (10.49 €) biraz daha fazla olan GH'dir (*Growth Hormon*-Büyüme Hormonu). Diğer istisna ise dozu 48 € olan ve eroin ve kokainden daha pahalıya temin edilen gonadrelindir. Ancak, diğer birçok doping maddesi marihuana (2.85 €) veya haşhaş (3.73 €) fiyatına yakın paralarla (Örneğin; EPO'nun bir dozu 3.09 €, steroidin 10 mg'lık bir dozu ise 1.12 €) temin edilebilir.

Bu rakamlar toplama yuvarlandığında, İtalya genelinde doping ürünlerinin yıllık piyasasının 537 milyon Euro civarında olduğu söylenebilir. Steroidler ise 245 milyon Euroluk piyasası ile bu bütünün % 46'sını kapsamaktadır. Aslında Paoli ve Donati'nin bu araştırmasında belirtilen rakamların çok daha üzerinde bir durum söz konusudur. Çünkü araştırmada *CVD* (İtalya Doping Mücadele Komisyonu) testlerinde belirlenemediği için en pahalı iki doping maddesi olan Büyüme Hormonu ve Gonadotropin salıttıcı faktörün ilaç formu olan gonadorelin kapsam dışı bırakılmıştır. Bu piyasada faaliyet gösteren iki büyük organizasyonun yıllık kazançlarının birer milyon Eurodan fazla olduğu belirtilmiştir.

Türkiye'de sporda yasaklı madde içeren ürünlerin kullanımının yaygınlığına ilişkin resmî veya akademik bir çalışma bulunmamaktadır. Literatürdeki dünya örnekleri de sporcu ve öğrencilerin beyanlarına dayanılarak yapılmıştır. Dolayısıyla yapılan hiçbir çalışma toplumda bu maddelerin gerçek kullanımına ilişkin detaylı ve gerçek bir bilgiyi yansıtamamaktadır. Ülkemizde sporda yasaklı maddeler listesinde yer alan maddeleri içeren ruhsatlı ilaçların kutu başına fiyat aralığı yaklaşık 3 (üç) TL ile 1.500 (bin beş yüz) TL arasında değişmektedir. Literatürde bu maddelerin kullanım dozlarının bireysel olarak değiştiği belirtilmekle birlikte, örnek vermek gerekirse doping amaçlı kullanılan anabolik androjenik steroidlerin tedavi edici dozlarına nazaran 10 ila 100 kat daha yüksek dozlarda kullanıldığı da bildirilmiştir. Bu alanda küresel düzeyde sahte ve kaçak ilaç ticareti yaygınlaşmıştır. Bunun önlenmesine yönelik uluslararası düzeyde iş birliği ve çalışmalar yürütülmektedir.

Örneğin, sahte ve kaçak ilaçların internet üzerinden satışının engellenmesi ve bu

suçun arkasındaki organize ağla mücadelesi için Interpol ’ün de aralarında bulunduğu 2008’den beri devam eden küresel düzeyde “Pangea Operasyonu” düzenlenmektedir. Dünya çapında 99 üye ülkenin katılımı ile gerçekleşen sahte ve kaçak ilaç konusunda Interpol tarafında yürütülen bu çalışmaya Türkiye’den de Sağlık Bakanlığının aracılığıyla destek verilmektedir. Doping maddeleri de dâhil olmak üzere anti-kanser ilaçlar, antibiyotikler, cinsel gücü artırıcı ve zayıflatıcı ürünler, sahte ve yasa dışı yollarla dağıtımı yapılmaya çalışılan ilaçların başında yer almaktadır.

2013 yılında 6’ncısı düzenlenen Pangea Operasyonu sonuçları ise şöyledir:

- Yasal olmayan aktivite gösteren 22.389 internet sitesi incelenmiş ve 13,763 tanesi kapatılmıştır. 283 tane ilaç öneren reklam, internet sitelerinden kaldırılmıştır. kanun uygulayıcı kuruluşlar tarafından liman, havaalanı ve posta merkezlerinde 534.560 paket incelenmiş ve sahte veya yasal olmayan ilaç içerdiği anlaşılan 41.949 tanesine el konmuştur. Ruhsatsız veya reçeteli ilaç ithalatından, satışından, temin edilmesinden, yasal olmayan internet sitesi işletmekten ve sahte ilaç üretmekten, dağıtmaktan veya satmaktan dolayı tutuklamalar gerçekleşmiştir.

- Pangea VI operasyonu kapsamında ele geçirilen sahte ve yasal olmayan ilaçların tedavi edici gruplarına göre dağılımına bakıldığında; % 1’inin doping amacıyla da kullanılan anabolik steroidler grubunda olduğu, % 9’unun yine bu amaçla kullanılabilecek olan zayıflama ve kilo kaybetmeye yönelik ürünler olduğu, diğer bir % 1’lik grubun içinde steroidler, gıda takviyeleri gibi ürünlerin yer aldığı görülmektedir. Konu ile ilgili detaylı bilgi Interpol’ün Operation Pangea VI, International Internet Week of Action 18-27 June 2013 adlı dokümanından elde edilebilir.

- Operasyon haftası boyunca 10.1 milyon ünite/kutu sahte ve yasal olmayan ilaca el konmuş olup bu ilaçların tahmini değeri 36.093.620 \$’dır. El konulan ilaçlar farklı terapötik değerlere sahip olup 84 ülkeden yollanmıştır. Yasal olmayan İnternet sitelerinden ilaç alımı ve sahte ilaç hakkında halkı bilgilendirmek için 50’ye yakın farkındalık kampanyası yürütülmüş ve bu kampanyalar 14 ülkede yer almıştır. Interpol koordinasyon ekibi operasyon boyunca katılımcı ülkelerle yaklaşık 850 tane mesaj paylaşmıştır. Türkiye’nin Pangea Operasyonu VI kapsamında yaptığı çalışma sonuçlarına göre ise incelenen internet sitesi sayısı 2,963, kapatılan internet sitesi sayısı 475, el konulan ilaç sayısı 7.041’dir.

Türkiye’de ilaçların internet dâhil halka açık yayın yapılan her türlü medya ve

iletişim ortamında doğrudan veya dolaylı olarak topluma reklamı yasak olmasına rağmen, son günlerde internet üzerinde satışların da yoğun şekilde artması ile birlikte ilaçta sahtecilik önemli bir sorun olarak ortaya çıkmaktadır. Doping amaçlı kullanılan ilaçların tam olarak ne kadarının sahte ve ne kadarının kaçak ilaç kapsamında olduğu bilinmemektedir. Dünya verilerinde de buna yönelik çok spesifik bir bilgi bulunmamaktadır.

Bununla birlikte, 24/05/2013 tarihinde İzmir’de 3 iş yerine yapılan operasyonda, orjinal piyasa değeri 50.000 TL olan 26.568 adet ağrı kesici - grip ilacı ve 167 adet cinsel gücü artırıcı olmak üzere toplam 26.735 adet sahte ilaç ele geçirilmiştir.. Bunların dışında başta İstanbul olmak üzere pek çok ilde operasyon düzenlenmiştir. Yapılan operasyon sonucunda, içinde kanser tedavisinde kullanılan ilaçların bulunduğu 7.174 adet ilaç, 8.540 adet kartonet, 5.261 adet etiket, 3.426 adet prospektüs, 2.304 adet boş ilaç kutusu ve şişesi, 21 adet aydınır, ilaç kutularının imalatında kullanılan 8 adet baskı makinesi ve 1 adet silah olmak üzere toplam 26.727 adet materyal ele geçirilmiştir.

Diğer yandan, 2003/42 sayılı Türk Gıda Kodeksi Tebliğı’nin 4’üncü maddesinde sporcu gıdaları tanımlanmakla birlikte Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu’nda (GTİP) tanımlaması yapılmamıştır. Söz konusu eşya tanımı spesifik bir ürüne temas etmeyip geniş bir eşya grubunu kapsadığından, kesin bir GTİP tespiti yapılması imkânı bulunmamakla birlikte, genel olarak gıda takviyesi şeklindeki müstahzar ürünler (örneğin; protein konsantreleri) 21.06 tarife pozisyonunda, balık yağından elde edilen şurup veya tabletler 15.04 tarife pozisyonunda, dozlandırılmış hazır ilaç hâline getirilmiş vitaminler ise 3004.50 tarife alt pozisyonunda yer almaktadır.

Bu kapsamda, söz konusu GTİP’ler esas alınarak kaçakçılık yakalamalarına ilişkin ilaç miktarları aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.2: 2003 - 2013 YAKALANAN KAÇAK İLAÇ DEĞERLERİ(TL)											
EŞYA CİNSİ	YILLAR										
	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
VİTAMİN/VİTAMİN HAPİ	320.001,00	292.423,00		129.786,92	101.453,14	506.088,98	389.336,33	233.216,78	156.636,00	34.634,86	215.166,12
İLAÇ	300.669,00	1.778.570,00	475.568,90	2.111.220,85	2.493.881,44	3.361.591,81	964.149,36				
CİNSEL SAĞLIK İLACI VE ÜRÜNLERİ		11.940,00	132.132,00	648.337,95	1.036.203,62	1.116.035,50	2.615.564,17	4.164.212,10	1.406.501,00	2.751.416,04	1.616.478,98
VİTAMİN BALIK YAĞI			11.865,00								
YOSUN KAPSÜLÜ					960.081,15						
ZAYIFLAMA İLACI						15.130,50	356.854,28	2.010.376,23	8.033.803,00	46.685,02	52.744,00
BİTKİSEL İLAÇ									8.446,00	44.777,10	48.241,20
TİBBİ İLAÇ								431.196,53	2.140.445,00	2.158.579,98	1.125.359,90

Yasa dışı internet eczanelerine karşı doğrudan eyleme geçmek çözümün sadece bir parçası olup, halkın yasa dışı internet eczanelerinden ilaç almanın riskine karşı uyanık olmaları da aynı derecede önemlidir. Bu farkındalığı ve ülkeler arasında bilgi paylaşımını arttırmak amacıyla “Pangea V Operasyonu” facebook hesabı açılmış olup Türkiye’deki sahte ilaçla ilgili gelişmelerin izlenmesine de olanak sağlayacaktır.

Yukarıda açıklananlarla birlikte dopingin ekonomik boyutunun tespitinde yürütülmekte olan dopingle mücadele sürecinde sporcuların disiplin yargılamalarında yapmış oldukları savunmalarda öne çıkan sosyo-ekonomik tespitler de önem arz etmektedir. Vücudunda doping maddesine rastlanan, gelir seviyesi düşük sporculardan bazıları, yürütülen disiplin soruşturma sürecinde soruşturmayı yürüten mercilere vermiş oldukları savunmalarında, ilgili maddelerin teminine ilişkin ihtiyaç olunan ekonomik gereklilikleri de ortaya koymaktadır.

Sporcular gerek destek elemanları gerekse başka sporcular vasıtasıyla bu ürünlere ulaşırken doping kullanımını kür şeklinde yerine getirdiklerini belirtmişler, bu kürlerin fiyatlarının ise 1.000.-TL-5.000.-TL aralığında olduğunu ifade etmişlerdir. Burada sporcuların düşük gelir seviyelerine sahip ailelerden gelmelerine rağmen bu ücretleri temin adına her türlü imkânlarını seferber etmeleri, ailelerin bu ücretleri sporcu çocukları için sağlama konusundaki imkânları seferber etme azmı, oluşan ekonomik büyüklükten menfaat elde edenlerin neredeyse hiçbir engelle karşılaşmadan faydalandıkları sonucunu da ortaya çıkartmaktadır.

Diğer yandan Türkiye’de, genel olarak gıda takviyesi şeklindeki müstahzar

ürünler ithalat ve ihracatı incelendiğinde, bu pazarın sürekli bir gelişme gösterdiği görülmektedir. 2003/42 sayılı Türk Gıda Kodeksi Tebliği'nin 4'üncü maddesinde sporcu gıdaları tanımlanan *GTİP*'ler esas alındığında genel olarak gıda takviyesi şeklindeki müstahzar ürünler ithalat ve ihracat değerleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

Tablo 3.3. 2003-2013 Yılları Arasında Genel Olarak Gıda Takviyesi Şeklindeki Müstahzar Ürünler İthalat ve İhracat Değerleri

Yıl	İhracat Miktar (KG)	İhracat Kıymet (USD)	İthalat Miktar (KG)	İthalat Kıymet (USD)
2003	24.028.865	39.107.347	26.293.571	149.606.071
2004	16.653.533	51.053.031	35.011.752	221.343.874
2005	17.480.519	78.302.873	44.207.021	261.600.236
2006	28.854.233	146.153.130	60.444.265	305.992.985
2007	40.744.194	241.435.573	63.806.229	334.514.382
2008	59.446.242	331.229.913	70.989.730	345.813.817
2009	43.692.299	260.134.714	74.622.885	316.871.546
2010	57.890.386	283.177.077	92.721.648	362.933.190
2011	69.188.248	416.558.026	96.470.399	422.233.164
2012	65.315.335	379.134.063	106.055.171	435.660.875
2013	38.297.283	305.794.886	51.994.879	255.497.854

NOT: Tablo verileri Resmî İstatistik Programı'ndan alınmıştır. 2013 yılı verileri geçicidir. 2012-2013 ithalat verilerine ETGB kıymetleri dâhil edilmiştir

2003-2013 yılları arasında genel olarak gıda takviyesi şeklindeki müstahzar ürünler ithalat ve ihracatı sürekli olarak artış göstermiştir. Yukarıdaki tabloya göre: 2003 yılında yaklaşık 39 milyon ABD doları olan gıda takviyesi şeklindeki müstahzar ürünlerin ihracatı 2007 yılında yaklaşık 241 milyon ABD doları ve 2011 yılında ise 416 milyon ABD dolarına çıkmış ve 2013 yılında ise 305 milyon ABD doları seviyesinde

gerçekleşmiştir. Bu ürünlerin ithalatı ise 2007 yılında yaklaşık 334 milyon ABD dolara ve 2011 yılında ise 422 milyon ABD dolarına çıkmış ve 2013 yılında ise 255 milyon ABD doları seviyesinde gerçekleşmiştir.

3.4. DOPİNGLE MÜCADELEYLE İLGİLİ KAMU POLİTİKASI VE UYGULAMADAN KAYNAKLANAN TEMEL SORUN ALANLARI

Bugüne kadar, konuya sistematik olarak yaklaşım sunan, belirli hedefleri olan, ulusal dopingle mücadele politikası ve bir eylem planının olmaması sporda doping sorununun en önemli nedeni olarak ortaya çıkmıştır. Bu kapsamda, sporcu ve antrenör yetiştirilmesi ve eğitiminden kaynaklanan sorunlar ile dopingle mücadelede kurumlar arası koordinasyonun, sporcu sağlığı organizasyonunun, kurumsal ve hukuksal yapının yetersizliği gibi temel sorun alanları belirginleşmektedir.

3.4.1. Sporcu ve Antrenör Yetiştirilmesi ve Eğitiminden Kaynaklanan Temel Sorunlar

3.4.1.1.Sporcu Seçimi, Yetiştirilmesi ve Eğitimi

Sporcu seçimi, eğitimi ve yetiştirilmesi uzun soluklu bir süreçtir. Spor eğitimi okul öncesi çağdan başlayıp herhangi bir nedenle sporu bırakıncaya kadar devam eden bir süreyi kapsar. Sağlık için egzersiz ise doğuştan başlayıp ölünceye kadar devam eden bir süreyi kapsar. Spor diğer alanlarda olduğu gibi eğitim gerektiren bir olgudur. Bu nedenle bu alanda uzmanlaşmış kişiler tarafından yaptırılmalıdır. Bu süre içinde değişik kademelerde değişik uzmanların görev alması gerekmektedir. Yapılan bilimsel araştırmalar sonucunda üst düzey bir sporcunun yetiştirilmesi için 10-12 yıllık bir süre gerekmektedir. Spor eğitimine başlama yaşı spor dalından spor dalına değişmekle birlikte ortalama 6-10 yaş spora başlama yaşı olarak kabul edilmektedir.

Spor eğitimi beş aşamalı olarak verilmektedir. Bunlar sırasıyla;

1. Temel hareket eğitimi,
2. Gelişim antrenmanı,
3. Spor dalına özgü eğitim,
4. Performans antrenmanı,
5. Yüksek performans antrenmanıdır.

Temel hareket eğitimi döneminde, motor gelişim alanlarından lokomotor

hareketler yürüme, koşma, atlama, yuvarlanma ve tırmanma ve lokomotor olmayan hareketler germe, dönme, salınım, itme-çekme, burgu özellikleri geliştirilir.

Gelişim antrenmanı döneminde ise çocuklara atletizm, yüzme, kayak ve cimnastik gibi özellikler kazandırılmaya çalışılır. Bu dönemlerde verilecek eğitimler oyun formatında ve düşük yoğunlukta uygulanmalıdır. Bu iki dönem içinde ayrıca, çocukların tüm spor yaşamına yön verecek kişilik, bilişsel ve duyuşsal özelliklerinin geliştirilmesine yönelik çalışmalar da yaptırılmalıdır. Bu dönemler sporcu eğitiminde kritik dönemler olduğu için bu eğitimleri verecek beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile antrenörlerin iyi seçilmesi gerekir. Okul öncesi dönemden başlayan spor eğitiminin her aşamada beden eğitimi ve spor öğretmenleri ile deneyimli antrenörler tarafından verilmesi büyük önem arz etmektedir.

Çocukların 10-12 yaşlarından sonra spor dalına özgü eğitim, performans eğitimi ve yüksek performans eğitimi, kuvvete dayalı sporlarda daha geç, tekniğe dayalı branşlarda daha erken yaşlarda başlamaktadır. Spor dalına özgü eğitim döneminde ise çocukların yetenekleri doğrultusunda uğraştıkları spor dalına özgü becerilerin, tekniklerin ve kondisyonel özelliklerin geliştirilmesi sağlanır. Sportif eğitimde beden eğitimi ve spor öğretmenleri ve antrenörlerin yanı sıra, spor hekimi, diyetisyen, psikolog, fizyoterapist, masör ve diğer yardımcı personellerin destek olmaları gerekmektedir.

Türkiye’de Spor Eğitiminin Mevcut Durumu

Sportif yeteneklerin belirlenmesi projeleri, uluslararası platformda, 1950’li yıllarda başlamıştır. Ancak, ülkemizde spordaki bireysel ve rastlantısal bazı başarıların arkasına saklanarak bu gerçek, yıllarca göz ardı edilmiş ve unutulmuştur. Oysa günümüzde tüm spor otoriteleri ortak görüş olarak çocukların mümkün olan en küçük yaşlarda spora başlaması konusunda birleşmektedirler.

Spora başlama yaşının oldukça küçülmesi ve branşlaşmanın daha erken yaşlara inmiş olması yetenek seçimi ve yetenekli sporcularla çalışmanın ne derece önemli olduğunu ortaya çıkarmıştır. Sportif alanda dünya çapında başarılarla imza atmasını sağlayacak ön koşul olan yetenek düzeyi yüksek insanların seçilmesi görüşü önem kazanmaktadır.

Sportif yetenek; kalıtsal ya da sonradan kazanılmış davranış koşulları nedeniyle sportif verim için özel ve üst düzeyde yatkınlığa sahip olduğu düşünülen

bireyler anlaşılmaktadır. “Yetenek arama” kavramı genel bir temel eğitime ya da çocuk ve gençlik antrenmanına başlamaya hazır yeterli sayıda çocuk ya da gencin bulunması amacıyla yürütülen bütün önlemleri betimlemektedir. “Yetenek seçme” kavramı ise yüksek verim sporuna yönelik bir antrenmanın bir sonraki daha yüksek aşamasına geçmeleri ya da sürdürülmeleri uygun görülenlerin bulunmasına yardımcı olan bütün önlemleri betimlemektedir.

Yetenek seçimi konusunda ülkemizde iki önemli proje gerçekleştirilmiştir. Bunlardan ilki Türk Spor Vakfı tarafından “Sportif Yetenek Araştırma Metodu (Türkiye Uygulaması)” adı altında 1970’li yılların sonunda başlatılmış ve bu araştırma iki aşamalı olarak ele alınmıştır. Birinci aşamada 1979 yılında Akdeniz Oyunlarına seçilen sporcuların antropometrik özelliklerinden yola çıkılarak somatotip belirlmesi ve kuvvet, sürat, dayanıklılık testleri uygulanmış ve ulusal takımların profilleri belirlenmiştir. İkinci aşamada ise Türk Silahlı Kuvvetleri ile iş birliği yapılarak ülkemizin çeşitli yörelerinde yaşları 18 ile 20 arasında değişen yaklaşık 20.000 genç üzerinde fiziksel yapı ile doğal fiziksel yetenekler arasındaki ilişkiler belirlenerek gençlerimiz ve bu gençlerin doğum yeri olan iller (yüksek rakımda yaşamak, örn. Ağrı’dan çıkan sporcuların mukavemet sporlarına daha yatkın olması) üzerine yorumlar yapılmıştır.

Başarılı sporcuların tespit edilmesi kadar onlara uygun spor eğitiminin verilmesi de önem taşımaktadır. Bu amaçla Türkiye’de 1986 yılında ilk Sporcu Eğitimi Merkezi (SEM) kurulmuştur. Bu merkezler, yetenek seçiminin tüm aşamalarını kapsayan devlet destekli ilk ve tek yetenek seçimi ve eğitimi programını uygulamışlardır. Ancak, sporcu seçim kriterleri, fizikî şartların uygunluğu, spor tesislerinin etkinliği, antrenör eğitim kalitesi gibi sorunlar yüzünden, bu merkezlerde istenilen seviyede elit sporcu yetiştirilememiştir. 2012 sonu itibarıyla, yedi spor branşında (atletizm, boks, cimnastik, judo, güreş, halter, kayak) yurt çapında 32 ilde, 35 Sporcu Eğitim Merkezi’nde 1.200’ün üzerinde öğrenci-sporcuya hizmet verilmektedir.

Bu merkezler sporun altyapısını oluşturduğu için buradaki antrenörlerin deneyimli ve bilgili olması önem arz etmektedir. Bu merkezlerde görev alan her personelin çocuk ve genç yaş grubunun gelişimsel özelliklerine uygun davranışların sergilenmesi ve onlarla iletişim konusunda eğitilmesi gerekir. Ayrıca, bu merkezlerde görev alan antrenörlerin çocuk ve gençlere yöneltecekleri eğitimin kalite ve içeriğini kalifiye hâle getirilmesi amacıyla pedagojik formasyon eğitimi almaları gerekmektedir.

Bu merkezlere seçilecek sporcular için uygulanan sporcu seçme kriterleri yetersizliği ve seçme komisyonundaki görevlilerin de kalifiye olmaması nedenleriyle sporcu seçme işlemi amaca uygun yapılamamaktadır. Örneğin, Konusunda yetkin olmayan kişilerce yapılan seçimler sonucunda üçüncü derece düztaban olan bir sporcu atletizm branşına seçilebilmektedir. Sporcunun müsabaka yaptırılarak seçilmesi de uygun bir seçim metodu değildir. Spor fizyoterapisti, antrenman bilim uzmanı gibi konuyla ilişkili uzmanların da komisyonlar da yer alması gerekir. Bu merkezlere alınan sporcular başarı gösterdikleri takdirde okulu tamamlamadan kulüplere transfer olmaktadır ve bunu engelleyen bir yönetmelik bulunmamaktadır. Bu durum sporcuların eğitimini sekteye uğratmakta, genç yaşta sportif tükenmişlik yaşamalarına, sporun ekonomik yönünü ön planda tutmalarına neden olmakta aynı zamanda onları yetiştiren antrenörlerin de motivasyonlarını olumsuz etkilemektedir. Sporcu Eğitim Merkezlerindeki sporcular yaş grupları itibarıyla gelişim dönemlerine özgü birçok sorun yaşamaktadırlar. Uyum bozuklukları, akademik başarısızlık, iletişim sorunları gibi birçok problem gençlerin sportif yaşantılarını ve başarı elde etme olasılıklarını da etkilemektedir. Ancak Sporcu Eğitim Merkezleri sporcuların bu tür sorunların üstesinden gelmelerini kolaylaştırabilecek aile ortamına yakın fiziksel koşullar ile sosyal etkinlik açısından zenginlik ve sosyal destek gibi konularda yetersizdir. Ayrıca bu merkezlerde görevli idari personel ve antrenörlerin çocuk ve ergenlerle iletişim ve bu yaş döneminin biyolojik, psikolojik ve psiko-sosyal özellikleri hakkında yeteri kadar bilgi ve eğitim sahibi olmadıkları da bilinen bir gerçektir.

Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'nin (ADNKS) 2011 yılı sonu verilerine göre ülkemizde 10-29 yaş grubunun toplamı 25,3 milyona ulaşmış olup toplam nüfusun % 31,6'sını oluşturmaktadır. TÜİK'in, 2008 ADNKS ve Nüfus ve Sağlık Araştırmaları sonuçlarına dayanarak yapmış olduğu nüfus projeksiyonları, önümüzdeki beş yıllık süreçte Türkiye'de nüfus artış hızında azalma olacağını, buna bağlı olarak 2018 yılında 10-29 yaş grubu toplamının 25,3 milyon seviyesinde kalacağını ve bu yaş grubunun toplam nüfus içindeki payının % 31,6'ya düşeceğini öngörmektedir.

Ülkemizin sahip olduğu genç nüfus potansiyelini en iyi şekilde değerlendirmek için çocuklar ve gençlerin geleceğe sosyal, zihinsel, fiziksel ve psikolojik olarak her anlamda iyi hazırlanmaları, yani bu alanların tümünde iyi eğitim almaları gerekmektedir.

Beden eğitimi, genel eğitimin bir parçası olup birbirlerini tamamlayıcı özellik

gösterirler. Öğrencilerin zihin ve bedenlerinin uyumlu şekilde gelişim gösterebilmesi için beden eğitimi derslerine ihtiyaç vardır. Beden eğitimi dersi ile öğrenciye; bedenini en verimli ve etkili biçimde nasıl kullanabileceği öğretilerek öğrencinin beden eğitimi ile ilgili temel bilgi, beceri ve alışkanlıkları edinebilmesi hedeflenir. Ayrıca, beden eğitimi dersi, öğrenciye dostça oynama ve yarışma, kazanma, takdir etme, kaybetmeyi kabullenme, hile ve haksızlığın karşısında olabilmek davranışlarını kazandırarak demokratik hayatın gerektirdiği tavır ve alışkanlıkları edinebilmesini sağlamayı amaçlar.

Özellikle altı yaş ve sonrasında, hareket eğitimi ile başlayan süreçte beden eğitimi ve spor ders ve uygulamaları; hem yeteneklerin erken tespit edilebilmesi hem de bireylerin sporu bir yaşam biçimi olarak benimseyip sağlıklı bir yaşam sürebilmeleri açısından oldukça önemlidir.

Günümüz spor dünyasında, birçok spor dalındaki şampiyonların giderek daha genç yaşlardan çıktığı gözlenmektedir. Bu noktada da ilköğretim kurumlarının birinci basamağını takiben uygulanan beden eğitimi dersleri için belirlenen ders saatleri ve uygulamaları, sportif altyapının oluşumu açısından ayrı bir öneme sahiptir.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı eğitim kurumlarında Beden eğitimi ve spor dersleri haftalık 2 saat olarak uygulanmaktadır. 4+4+4 eğitim sistemine göre ilk dört yıllık eğitim sisteminde beden eğitimi ve spor dersi müfredattan kaldırılmıştır. Beden eğitimi ve spor dersi yerine oyun ve fizikî etkinlikler dersi müfredatta yer almaktadır. Oyun ve fiziksel etkinlik dersi 1-2-3. sınıflarda 5 saat, 4. sınıfta 2 saat olmak üzere uygulanmaktadır. Oyun ve fiziksel etkinlik dersleri sınıf öğretmenleri tarafından verilmektedir. İkinci dört (5. Sınıf, 6. Sınıf, 7. Sınıf, 8. sınıf) yıllık eğitim döneminde beden eğitimi ve spor dersi her yıl ikişer saat olarak uygulanmaktadır. Üçüncü dört (9. Sınıf, 10. Sınıf, 11. Sınıf, 12. Sınıf) yıllık eğitim döneminde beden eğitimi ve spor dersi ikişer saat olarak uygulanmaktadır. İkinci ve üçüncü dört yıllık eğitim dönemlerinde beden eğitimi ve spor dersleri beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından verilmektedir. Meslek liselerinde beden eğitimi ve spor dersi saatleri azaltılmış ya da kaldırılmıştır.

Türkiye genelinde yoğun olarak sporcu yetiştiren kurumların başında profesyonel ve amatör kulüpler gelmektedir. Bunlar, sporcu yetiştirme işinin en sistematik yapıldığı spor kuruluşlarıdır. Spor kulüplerinde altyapıdan başlayıp üst düzey sporcu oluncaya kadar her türlü sportif eğitim verilmektedir. Kulüplerin

altyapısında üstün performans sergileyen sporcular sırasıyla A2 ve daha sonra A takıma kadar yükselbilmektedir. Kulüplerinde üstün performans ve başarı sergileyen sporcular millî takım aday kadrolarına çağrılmak suretiyle ülkemizi uluslararası arenada temsil etme hakkını elde etmektedirler.

Tablo 3.3'te 2011 yılı itibarıyla Türkiye ve bazı AB ülkelerindeki spor kulübü sayıları ve nüfusa oranları görülmektedir. Görüldüğü üzere Türkiye'deki kulüp sayısı nüfusu kendinden az olan ülkelerle kıyaslandığında bile düşük düzeyde kalmaktadır. Ayrıca genel nüfusa oranla Türkiye'de spor kulübü başına düşen kişi ve lisanslı sporcu sayıları incelendiğinde mevcut spor kulübü sayısının oldukça yetersiz olduğu görülmektedir.

Tablo 3.4. Bazı ülkelerdeki spor kulüplerine ilişkin istatistikler (2011 yılı itibarıyla)

Ülkeler	Genel Nüfus	Kulüp Sayısı	Lisanslı Sporcu Sayısı	Kulüp Başına Düşen Kişi (Genel Nüfus)	Kulüp Başına Düşen Sporcu
Fransa	62.787.000	172.000	17.272.060	365	101
İngiltere	51.092.000	163.000	6.938.000	313	43
Hollanda	16.588.000	37.500	5.252.000	442	140
İtalya	59.883.000	71.000	15.338.000	843	216
Almanya	82.302.000	82.000	27.636.026	1.005	337
Türkiye	74.724.269	11.288	3.542.786	6.620	314

Spor kulüpleri, üyelerinden elde ettikleri aidatlar, açmış oldukları spor okulları, maç hâsılatları, bağış ve yardımlar gibi sınırlı kaynaklardan gelir elde ederken, zamanla şans oyunları, televizyon yayın gelirleri, sponsorluk, forma, hediyelik eşya satışı gibi gelir getirici enstrümanların yaygınlaşmasıyla gelirlerinde önemli ölçüde artışlar olmuştur. Ancak bu artıştan daha çok profesyonel spor kulüpleri faydalanırken, amatör spor kulüpleri gelirlerini artırmakta güçlük çekmektedirler.

Profesyonel spor kulüpleri için televizyon yayın gelirleri, markalı ürün satışları, maç hâsılatları, kombine kart satışı, sporcu kiralama ve satışı spor kulüplerinin en önemli gelir kaynaklarını oluşturmaktadır. Diğer yandan SGM de spor kulüplerine nakdi olarak kaynak ayırmakta, amatör spor kulüplerinin tesisleşmesine katkı sağlamakta ve spor malzemeleri yardımı yapmaktadır. SGM üzerinden spor kulüplerine

aktarılan kaynak miktarı Tablo'da yer almaktadır.

Tablo 3.5. Yıllar İtibariyle SGM Tarafından Spor Kulüplerine Tahsis Edilen Kaynak

Yılı	Spor Sayısı	Kulübü	Miktarı (TL)	Kulüp Başına Düşen Ortalama Yardım Miktarı
2004	279		891.750	3.196
2005	413		1.505.057	3.644
2006	601		2.040.000	3.394
2007	462		1.783.000	3.859
2008	425		1.675.000	3.941
2009	913		2.745.000	3.007
2010	1.201		3.025.000	2.519

SGM tarafından spor kulüplerine yapılan nakdi yardımlar yıllar itibarıyla toplam tutar olarak artmasına rağmen, spor kulüplerinin sayısının da artması nedeniyle kulüp başına yapılan yardım miktarı azalmıştır. Ancak bu gelişmeye rağmen spor kulüpleri kurumsallaşamadıkları ve kendilerine yeterince maddi kaynak yaratamadıkları için maddi olarak SGM'nin desteğine ihtiyaç duymaya devam etmektedir.

Amatör spor kulüplerinin Avrupa'daki muadilleri ekonomik sıkıntılarını üç temel uygulama ile çözmektedir. Bunlardan ilki, kulüplerine çok sayıda üye bağlamak ve bunlardan cüzi de olsa aidat toplamak yoluyla gelir elde etmek, ikincisi tesis kullanımına ilişkin giderlerini azaltan, okul ve belediyelerin tesislerini vardiyalı kullanmalarına izin veren yasal düzenlemeler ve üçüncüsü de antrenör, ofis çalışanı, malzemeci gibi çeşitli personelin gönüllülerden sağlanması şeklindedir. Türkiye'de çok sayıda spor kulübü mali yapılarındaki ciddi sıkıntıları dile getirmelerine karşın, bunları nasıl çözebileceklerini bilememektedirler. Yüksek transfer ücretlerinin ve kurumsallaşmayı henüz sağlayamamalarının da etkisiyle, uzun vadeli ve kalıcı çözümler yerine günlük ve kulüpleri tekrar benzer nitelikte mali sıkıntılara sokan çözümlere yönelmektedirler. Kulüplerin içinde bulundukları mali sıkıntılar ve istikrarlı olmayan yönetim yapıları bünyelerindeki diğer amatör spor dallarına ve altyapıdan sporcu yetiştirmeye kaynak ayrılmasına mani olmaktadır.

Spor kulüpleri için sporcu yetiştirmek, yetiştirdiği sporcuyu büyük kulüplere ve millî takımlara göndermek prestij kaynağıdır. Zira sporcunun hedefi de, büyük takımlarda spor hayatını devam ettirmek ve devamında millî olmaktır. Ancak ne var ki

Ülkemizde çok sayıda spor kulübü ve federasyonu altyapıdan sporcu yetiştirmek yerine, sporcu transfer ederek kolay yola kaçmayı tercih edebilmektedir. Hatta yurt dışından getirilen sporculara vatandaşlık verilerek bu sporcuların millî takımlarda yarışmaları bile sağlanmaktadır. Türk sporunda özellikle son 20 yıldır gerçekleşen bu uygulama ile bir süre büyük başarılar elde edilmiştir. Sporun evrenselliği gereği bu uygulamalar sadece Türkiye’de değil, birçok ülkede de gerçekleşmektedir. Örneğin Fransa, Hollanda, Kanada, İngiltere, Almanya gibi sporda başarılı olmuş ülkeler adına, Olimpiyat, Dünya ve Avrupa şampiyonalarında farklı lkelerden getirtilen birçok sporcu yarışmaktadır. Son yıllarda Türkiye’de de yoğun olarak farklı spor dallarının millî takımlarında devşirme sporcu yarıştırılmaktadır. Bu uygulama, sporcu yetiştirilmesi aşamasında abartmamak koşuluyla kabul edilebilir bir uygulamadır. Dünyaca tanınmış sporcuların Türkiye’ye gelmesi, Türk spor kulüpleri adına yarışmaları, ilgili spor dalının gelişimi ve yaygınlaşması için önemlidir. Ayrıca ocuk ve gençlerin spora yönlenmesi açısından etkili de olabilmektedir. Ancak uygulamanın tamamen sporun tabana yayılmasını önleyecek hâle gelmesi önlenmelidir.

Tüm dünyada spor örgütlenmesi içinde önemli bir yere sahip olan ulusal spor federasyonları, lkemizde *GSB*’ye bağlı SGM merkez teşkilatı içinde ana hizmet birimi olarak başkanlıklar şeklinde yer almakta ve ‘‘Spor Federasyonları, Teşkilatı, alışma, Görev, Yetki ve Sorumlulukları’’ yönetmeliği çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedirler.

SGM’nn 2013 yılı Ocak ayı verilerine göre 61 adet federasyon faaliyet göstermektedir. Her federasyonda seçimle iş başına gelen bir başkan bulunur. Bundan başka federasyonlar, başta Yönetim Kurulu olmak üzere Yürütme Organi, Danışma Organları adı verilen birtakım kurullarla bir genel sekreter ve yeterli sayıda büro personeline sahiptir.

Spor federasyonları, kendi spor dalındaki statü ve kuralları uluslararası spor federasyonlarının statü ve kurallarına uygun olarak yürütmektedir. Ayrıca kendi spor dalları için malzeme, yarışma, sporcu lisans, tescil, vize işlemleri gibi konularda gerekli kuralları hazırlamakta, ulusal düzeyde spor faaliyetlerinin organizasyonu ve denetlenmesi, antrenör, hakem ve gözlemci gibi elemanların görevlendirilmesi ve eğitilmeleri gibi yönetsel ve eğitsel görevleri de yerine getirmektedir.

Spor federasyonları yetki ve sorumlulukları dâhilinde olan teknik ve idari görevlerini yerine getirirken mevcut yasa ve yönetmelikler çerçevesinde her türlü işlem

ve faaliyetlerini SGM'nin denetim ve gözetimi altında sürdürmekte olup *SGM*'nin imkânlarından (tesisler ve maddi gelirler gibi) yararlanmaktadırlar. Spor federasyonları *SGM*'nin imkânlarından yararlanırlarken teknik konularda önemli bir sıkıntı ile karşılaşmazlarken, kendilerine tahsis edilen ödeneklerin kullanılması ve maddi kaynak oluşturma hususlarında yeterince yetkileri olmamasından kaynaklanan zaman alıcı bürokratik işlemler nedeni ile yönetsel konularda etkin ve verimli olamamaktadır.

Günümüzde Olimpik Başarı Programı; Olimpik Hazırlık Merkezlerini de içine alan 5 basamaktan oluşan bir başarı programıdır. Olimpik Başarı Programı, Olimpiyatlara hazırlanan yetenekli ve başarılı sporcuların belirli kriterler dâhilinde seçilerek elit düzeyde yetiştirilmesi, performanslarının geliştirilmesi, sosyal ve kişisel gelişimlerinin desteklenmesi amacıyla yatılı ve/veya gündüzlü statüde merkezlere yerleştirilmeleri suretiyle gerçekleştirilecek spor, kamp, eğitim, sağlık ve sosyal faaliyetleri içeren beş basamaklı bir süreçtir. 1. basamak ulusal yetenek taramasını oluşturmaktadır. 2. basamak yetenekli sporcu takibi 17 yaş altı 1400 sporcu. 3. basamak Olimpiyat Hazırlık Merkezleri 21 yaş altı 700 sporcu. 4. basamak Olimpik Kamp Merkezi 28 yaş altı 250 sporcu. 5. basamak Elit Sporcu Merkezi 10-15 sporcu yaş sınırı yok. Ayrıca, 81 ilde yetenek taraması yapılacaktır. Bu tarama ile ilk etapta 3.000.000, ikinci etapta 6.000.000 olmak üzere toplam 9.000.000 yetenekli sporcuya ulaşılabacaktır.

Türk sporunu ancak; bilimsel bulgulara dayalı, sistemli, amaca uygun, süreklilik gerektiren, planlı ve sabırlı çalışmalarla dünyada üst sıralara taşınabilir. Türkiye 25 milyonluk genç nüfusu ile bu potansiyele sahip bir ülkedir.

3.4.1.2. Antrenör Yetiştirilmesi ve Eğitimi

Türkiye Cumhuriyeti Anayasası sporun kitlelere yayılmasının, gelişmesinin ve başarılı sporcuların korunmasının devletin asli bir görevi olduğunu hükme bağlamıştır. Devlet; Türk sporu ile ilgili bu görevi 3/6/2011 tarih ve 638 sayılı Gençlik ve Spor Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile Gençlik ve Spor Bakanlığına vermiştir. 16/08/ 2002 tarih ve 24848 sayılı Resmî Gazete'de yayınlanan 3289 sayılı Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında kanunun 2. ve 10. maddelerine dayandırılarak hazırlanan Antrenör Eğitim Yönetmeliğinin amacı sporcuların yetiştirilmelerinde spor dalları itibarıyla görev alacak antrenörlerin eğitimleri ve sınıflandırılmaları ile ilgili usul ve esasları belirlemektir.

Antrenörlük eğitiminin gelişimi ve bu gelişim sonucu donanımlı ve nitelikli antrenörlerin yetiştirilmesi ve bu antrenörlerin yetiştireceği kaliteli sporcular ülkemiz sporunun her dalda en üst seviyeye ulaşmasına katkı sağlayacaktır.

Sporcuların istenilen performans düzeyine erişmelerinin temel şartlarından en önemlisi her düzeyde uygulama yapabilecek bilgili, becerikli, yetenekli ve iyi eğitilmiş antrenörlere sahip olmaktır. Değişik spor dallarında yetişecek antrenörlerin spor dalının özellikleri göz önünde bulundurularak, bir model içerisinde eğitilmesi ve geliştirilmesi kaçınılmazdır. Bilimsel olanaklardan faydalanılarak tüm yönleri ile iyi bir düzeyde yetiştirilen antrenörler gözetimi altında bulunan sporcuları da en iyi şekilde yetiştirecektir.

Türkiye’de Antrenörlük Eğitiminin Mevcut Durumu

Türkiye’de Antrenörlük Eğitimi, Spor Genel Müdürlüğü Spor Eğitim Dairesi Başkanlığı, Bağımsız Federasyonlar, Spor Genel Müdürlüğüne Spor Federasyonlar ve Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakülteleri tarafından verilmektedir.

Antrenör eğitim kursları bütün spor dalları için (V) kademe yapılmaktadır.

a) I.Kademe (Yardımcı Antrenör): Bu kademe için düzenlenen eğitim programını kapsar.

b) II. Kademe (Antrenör): I. kademe temel çalıştırıcı (monitör) lisansına sahip ve en az 1 yıl üst kademe antrenörün yanında çalışmış olduğunu belgeleyen antrenörlerin katılabildiği eğitim programını kapsar.

c) III. Kademe (Kıdemli Antrenör): II. kademe antrenör lisansına sahip ve II. kademe en az 2 yıl çalışmış olduğunu belgeleyen ve bu süre içerisinde sporla ilgili en az 2 seminer görmüş antrenörlerin katılabildiği eğitim programını kapsar.

d) IV. Kademe (Başantrenör): III. kademe antrenör lisansına sahip ve III. kademe en az 3 yıl çalışmış olduğunu belgeleyen ve bu süre içerisinde sporla ilgili en az 3 seminer görmüş antrenörlerin katılabildiği eğitim programını kapsar.

e) V. Kademe (Teknik Direktör): IV. kademe antrenör lisansına sahip ve IV. kademe en az iki yıl çalışmış olduğunu belgeleyen ve bu süre içerisinde sporla ilgili

en az beş bilimsel spor aktivitesi görmüş antrenörlerin katılabildiği eğitim programını kapsar.

Üniversitelerin beden eğitimi veya spor eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarından mezun olanların kademeler itibarıyla aşağıda belirtilen bentlerden yalnızca bir branşta olmak şartıyla talep ettikleri spor dalında antrenör belgesi alabilmektedirler;

a) Üniversitelerin beden eğitimi veya spor eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarından mezun olup, herhangi bir spor dalında ihtisas eğitimi almayan ancak bir spor dalında ağırlıklı olarak seçmeli eğitim alanlara, o dalda I. Kademe (Yardımcı Antrenör) belgesi,

b) Üniversitelerin beden eğitimi veya spor eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarından mezun olanlardan eğitim gördükleri ihtisas dersi ile ilgili olarak durumlarını belgelemeleri şartıyla uzmanlık (ihtisas) spor dalında II. Kademe (Antrenör) belgesi,

c) Üniversitelerin beden eğitimi veya spor eğitimi veren yüksek öğrenim kurumlarının antrenör eğitimi bölümü mezunlarına III. Kademe (Kıdemli Antrenör) belgesi, III. Kademe (Kıdemli Antrenör) belgesini aldıktan sonra üç yıl boyunca antrenörlük yaptığını ve ilgili spor dalında en az iki seminere katıldığını belgeleyenlere, başvurusu hâlinde doğrudan IV. Kademe (Baş antrenör) belgesi, verilir.

Yurt dışındaki üniversitelerin beden eğitimi veya spor eğitimi veren 4 yıllık yüksek öğrenim kurumlarından mezun Türk vatandaşları ile Türk vatandaşlığı hakkını elde eden yabancıların, öğrenim denkliği Yüksek Öğretim Kurumu tarafından kabul edilen ve spor dalındaki ihtisaslarını belgeleyen kişilere; Daire Başkanlığınca oluşturulacak denklik komisyonu kararının Genel Müdürlük Makamının onayından sonra (a), (b) ve (c) bentlerinden durumuna uygun olan yalnız bir spor dalında antrenör belgesi verilir.

Takım ve/veya ferdî spor branşlarında;

a) Olimpiyatlarda birinci olan sporcular en az iki bilimsel spor aktivitesine katılmak şartıyla I., II., III. ve IV. kademe antrenör yetiştirme kursundan muaf tutularak V. kademe teknik direktör yetiştirme kursuna,

b) Olimpiyatlarda ikinci ve üçüncü olan sporcular ile büyükler dünya şampiyonasında ve/veya dünya üniversitelerarası spor oyunlarında en az iki defa ilk üç dereceye giren sporcular en az bir bilimsel spor aktivitesine katılmak şartıyla, ilgili branşında I., II. ve III. kademe antrenör yetiştirme kursundan muaf tutularak IV. kademe baş antrenör yetiştirme kursuna,

c) Büyükler dünya şampiyonası, ordular arası dünya şampiyonası, büyükler dünya kupası, Akdeniz oyunları, büyükler Avrupa şampiyonası ve dünya üniversitelerarası spor oyunlarında ilk üç dereceye giren sporcular birinci kademe antrenör yetiştirme kursundan muaf tutularak II. kademe antrenör yetiştirme kursuna katılırlar.

Ayrıca; Olimpiyat şampiyonalarında görev alan takımı ve/veya ferdî sporcusu ilk üç dereceye giren antrenörler ile büyükler dünya şampiyonası ve/veya dünya üniversitelerarası spor oyunlarında en az iki defa takımı ve/veya sporcusu ilk üç dereceye giren antrenörler III. ve IV. kademe antrenör kurslarından muaf tutularak V. kademe teknik direktör yetiştirme kursuna katılırlar. Bu haktan yararlanan IV. kademe baş antrenör belgesine sahip olan antrenörler, V. kademe teknik direktör yetiştirme kursunun özel eğitim derslerinden muaf tutulurlar.

Büyükler dünya şampiyonası ve/veya dünya üniversitelerarası spor oyunlarında takımı ve/veya ferdî sporcusu ilk üç dereceye girenler ile en az iki defa büyükler dünya kupası, Avrupa şampiyonası, Akdeniz oyunları, ordular arası dünya şampiyonasında görev alan antrenörlerin takımı ve/veya sporcusu ilk üç dereceye girmesi hâlinde III. kademe antrenör kursundan muaf tutularak IV. kademe baş antrenör kursuna katılırlar. Yukarıda belirtilen şartları taşıyan antrenörler için seminer ve çalışma süresi şartı aranmaz.

3.4.2. Türkiye’de Spor ve Yarışma Algısı

Türk Dil Kurumu sporu “bedeni veya zihni geliştirmek amacıyla kişisel veya toplu olarak gerçekleştirilen, bazı kurallara göre uygulanan hareketlerin tümü” olarak tanımlamıştır. Bu her ne kadar resmî bir tanımlama olsa da sporun işlevsel yorumunu yapan psikologlar, kelime anlamı ötesinde bireylerin bu etkinliklerini algılayışı üzerinde de durmuşlardır. Aslında spor yalnızca bireylerin gerçekleştirdiği bir takım fiziksel etkinlikler olmaktan öte, bazı psikolojik ihtiyaçların da doyurulduğu ve bireyde duygu durum değişiklikleri yaratan ve her bireyin farklı anlamlar yükleyebileceği kapsamlı bir

olgudur.

Yaygın görüş sporun fiziksel etkinlik çerçevesi altında “spor ruhu” olarak adlandırılan bazı yüce kavramları da barındırdığıdır. Gerçekten de *TMOK* Doping Mücadele Komisyonu Türkiye Doping Mücadele Talimatı’nda sporun ruhu, insan ruhunun, bedeninin ve zekasının aynası olduğunu ve şu değerlerle ifade edildiğini belirtmiştir:

- Ahlak, adil oyun ve dürüstlük
- Sağlık
- Mükemmel performans
- Kişilik ve eğitim
- Keyif alma ve eğlence
- Ekip çalışması
- Adanmışlık ve bağlılık
- Kurallara ve yasalara saygı
- Kendine ve diğer katılımcılara saygı
- Cesaret
- Birliktelik ve dayanışma

Spor ruhunun altını dolduran bu ifadeler incelendiğinde, bazı durumlarda neden bu kavramların tam anlamıyla yaşama geçirilemediği ve doping gibi spor ruhuna aykırı yollara hangi güdünün etkisinde başvurulduğu sorusu akla gelmektedir.

Sporcuyu spordan uzaklaştıran veya spor ruhuna aykırı davranmasına yönelten önemli nedenlerden biri sporcunun yarışmanın adil olmadığına ilişkin algısıdır. Sporcu her zaman yarışmanın adil olması yönünde bir beklenti sergiler. Eğer sporcu adil olmayan bir yarışma ortamında olduğunu hissederse, ya yarışmaktan kaçınır ya da doping gibi spor ruhuna aykırı davranışlar sergileyebilir. Aslında iç içe gibi görünen spor ve yarışma kavramları olması gerektiği biçimde hayata geçirilmediğinde bir birlerinin yapısını zedeleyebilmektedir.

Ülkemizde bireylerin spora yöneliminde sporu ve yarışma kavramını algılayışları önemli bir etkidir. Spora katılım motivasyonunu beceri gelişimi, eğlence,

zindelik, arkadaş edinme ve başarı duygusu oluşturmaktadır. Eğlence boyutu spora katılımda önemli motiflerden biridir. Buna karşın bir şey kazanmak için katılım gösterenlerin bu dışsal ihtiyacı karşılandıktan sonra daha az biçimde katılıma devam ettikleri görülmektedir. Yaş arttıkça da katılımın daha dışsal nedenlere kaydığı görülmektedir.

Sporcular, özellikle de elit sporcular kazandıkları başarılar sonrasında daha fazla ödül alır ve sonrasında da güdülenmesi içsel olmaktan çıkıp dışsal olmaya başlayabilir. Bunun ötesinde eğer ödüller aktivitenin nedeni olursa kişi sadece ödül söz konusu olduğunda o davranışı göstermeye güdülenecektir.

Ülkemizde sporun algılanış biçimi ve buna uygun olarak gösterilen katılımda kültürel etkinin ve özellikle ailenin yönlendirmesinin etkisi de büyüktür. Spora katılımda özellikle küçük yaşlarda ailenin etkisi önemli olabilmektedir. Ailelerin sosyo-ekonomik düzeyi, yaşam tarzları ve inanışları çocuğun katılacağı aktiviteleri belirlemede ve beklentileri zenginleştirmede rol oynamaktadır. Ancak bununla birlikte çocuğun spora katılım motivasyonu ile ailelerin beklentileri birbirleri ile çatışmaktadır. Çünkü çocuklar spora eğlence, başarı/statü, takım atmosferi, zindelik, enerji harcama, beceri gelişimi ve arkadaşlık gibi nedenlerin etkisi ile katılırken; aileler düzenli spor alışkanlığı edinilmesini ön planda tutmaktadır. Çocuklar için eğlenmek ilk sıradaki önemli bir katılım motivasyonu iken, aileler açısından son sıralardaki bir beklentidir. Ailelerin çocukların yaptıkları spora yönelik yüksek beklentiler içinde olmaları ve çocuğun seçim ve davranışlarına aşırı müdahale etmeleri çocuğun istekleri ile ailenin beklentilerinin çakışmasına neden olmaktadır. Bazen de çocuktan gelecekle ilgili beklentiler çarpıcı bir şekilde spor yapılmasını engelleyebilmektedir. Aileler çocuklarının spor yapmalarının önündeki engelleri: sınavlara (OKS, SBS ve ÖSS) hazırlık ve dersler, spor saha ve salonlarının eksikliği olarak sıralamaktadır. Gerçekten de hem uygun spor tesislerinin eksikliği hem de çocukların özellikle yüksek öğrenime yönelik geçirdikleri yoğun hazırlık dönemi bu anlamda önemli engeller olarak sayılabilir.

Spor algısı ülkenin ve bireylerin siyasi ve ekonomik yapısından da önemli ölçüde etkilenmektedir. Son yıllarda propaganda ve para kazanma amaçlarının öne çıkarılmasıyla spor, ekonomik ve politik bir kurum, ticari bir sektör durumunu almıştır. Farklı toplumsal tabakalardaki bireylerin yaşam biçimleri, meslekleri, eğitim ve gelir düzeyleri onların hangi sporlara hangi düzeyde ve hangi biçimlerde katılabileceklerini

de etkilemektedir. Bireyin spora ilişkin algıları, spora yönelişleri ve sportif uygulamaları yer aldığı toplumsal tabakayı yansıtır. Bir örnek olarak gelir düzeyi, spor olaylarına katılımı eğitim, din, yaş veya anadilden daha belirleyicidir. Yüksek gelirli bireysel sporlara yönelirken, alt sınıftakiler ise rekabetçi, yarışmacı, erkeksi, dayanıklılık gerektiren sporlara yönelmektedir. Alt gelir düzeyindekiler daha çok; fizikî güce dayalı, güçlü olmayı, yaşamda kalmayı sağlayan savunma-saldırı türü uzak doğu sporlarını; üst düzeydekiler ise eğlence ve hazzın ön planda olduğu spor dallarını tercih etmektedirler. Spor üst tabaka için “amaç”, alt tabaka için ise “araç” konumundadır. Alt tabakada spora yönelimde daha çok maddi kazanç ve prestij sağlama arzuları ön plana çıkmaktadır.

3.4.3. Doping Mücadelede Sporcu Sağlığı Organizasyonunun Yetersizliği

3.4.3.1. Mevcut Sporcu Sağlığı Organizasyonu

Türkiye’de millî takımlar düzeyindeki sporcuların sağlık ve performans takiplerinin yapıldığı, herhangi bir sağlık sorunu yaşadıklarında müracaat edebilecekleri, doping mücadelesi, sporcu sağlığı gibi konularda eğitim çalışmalarının yapıldığı, sporcuya özgü sağlık personelinin yer aldığı Spor Genel Müdürlüğü bünyesinde kurulmuş, eski adı SESAM (Sporcu Sağlık Eğitim ve Araştırma Merkezi) yeni adı ile Olimpiyat Hazırlık Merkezi olan bir birim uzun yıllardır hizmet vermektedir. Ancak bu merkez yeterli sayıda uzman ekibin istihdam edilmemesi nedeniyle ihtiyacı karşılamakta yetersiz kalabilmektedir. Bu merkezin İstanbul, İzmir ve Bursa’da da bulunan örnekleri ise personel yetersizliğinden dolayı artık etkinliklerini kaybetmiştir.

Günümüzde GSB tarafından bu tip merkezlerin sayısının ve etkinliklerini artırılmasına yönelik çalışmalar yürütülmektedir. Olimpik spor dallarında yetenekli sporcuları belirlemek ve gelecek olimpiyatlara madalya hedefiyle yetiştirmek üzere Türkiye’nin çeşitli illerinde Olimpik Sporcu Hazırlık Merkezleri kurulmuştur. Ankara Olimpik Sporcu Hazırlık Merkezinin ana koordinasyon merkezi olması planlanmaktadır.

Pekin 2008 Yaz Olimpiyatlarına hazırlık sürecinde, bu Olimpiyatlara katılımı muhtemel sporcular ile katılımı kesinleşen sporcularımızın performans denetimi, millî takım kamp yerlerinin uygunluğu, kişisel ve sağlık sorunlarının tespiti ve çözüm önerilerinde bulunmak amacıyla Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM)

bünyesinde Olimpik Sporcu Takip ve Değerlendirme Kurulu oluşturulmuştur. Bu kurul tarafından sporcuların kamp yaptıkları oteller, kamp alanları yerinde denetlenmiş, sporcuların olimpiyat öncesi karşılaştıkları sorunlar tespit edilmiş ve bu sorunların çözümünde katkı sağlanmıştır. Ayrıca sporcuların olimpiyat hazırlık döneminde gerek yurt içi, gerekse yurt dışında elde ettikleri dereceler değerlendirilerek muhtemel başarı durumları gözden geçirilmiştir. Görülen aksaklıklar konusunda Federasyon Başkanlıklarına gerekli uyarı ve öneriler yapılarak başarılarının artırılmasına yönelik hedefler belirlenmiştir.

Yine 2008 Yaz Olimpiyatlarına hazırlık döneminde, *GSGM* Sağlık İşleri Dairesi Başkanlığınca oluşturulan bir sağlık ekibi tarafından, sporcular kamp yerlerinde ziyaret edilerek sağlık ve performans değerlendirmeleri yapılmış, sağlık sorunu tespit edilen sporcular teşhis ve tedaviye yönelik olarak ilgili sağlık birimlerine yönlendirilmiş ve zaman kaybetmeden tedavileri planlanabilmiştir. Sporcuların antropometrik ölçümleri yapılarak, beslenme destek ürünleri spor dalına ve kişiye özel hazırlanmış ve sponsorluk kapsamında sporculara verilmiştir. Aynı zamanda sporcularla doping ve sporcu beslenmesi konularında bilgilendirici toplantılar yapılmış, güncel Yasaklılar Listesi dağıtılmış ve dikkat edilmesi gereken kurallar hatırlatılmıştır.

Londra 2012 Yaz Olimpiyatları hazırlık sürecinde ise, bu olimpiyatlara katılması muhtemel sporcular ile katılması kesinleşen sporcuların yurt içinde yaptıkları yarışmaların takip ve kontrolü, Millî Takım kamp yerlerinin uygunluğunun tespiti Spor Genel Müdürlüğü (SGM) Spor Kontrolörleri Kurulu Başkanlığına bağlı Spor Kontrolörlerince yapılmıştır.

Ayrıca 14 Nisan 2009 tarih ve 27200 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “2012 Londra Olimpiyat Oyunlarına Hazırlanmak Amacıyla Yetiştirilecek Sporcuların Tespiti, Harçlıklarının Belirlenmesi, İlaçe, İbade ve Yol Giderlerinin Karşılanmasına Dair Yönetmelik” doğrultusunda, Olimpik ve Paralimpik Spor Dallarında en az yıldızlar seviyesinde olmak kaydıyla, 2012 Olimpiyat Oyunlarına hazırlanmak üzere yetiştirilecek 1000 (bin) sporcunun tespiti amacıyla bir komisyon kurulmuş ve 2012 Yaz Olimpiyatları hedeflenerek belirlenen sporcuların performans takipleri yapılmış ve ilgili sporculara bu dönemin sonuna kadar olimpiyat harçlığı ödenmiştir. Yönetmeliğin 9’uncü maddesinde, harçlık ve diğer yardımların kesilmesi hususunda sporcunun doping suçundan dolayı ceza alması maddesi de yer almıştır.

Son olarak 20.02.2014 tarihli ve 6525 Sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde

Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun’un 17’nci maddesi ile 21.5.1986 tarihli ve 3289 sayılı Spor Genel M¼d¼rl¼ę¼n¼n Teşkilat ve G¼revleri Hakkında Kanun’a eklenen geçici madde ile GSB tarafından 2020 yılı sonuna kadar olimpiik ve paralimpiik spor dallarında 4.000 sporcuya en az yıldızlar seviyesinde olmak kaydıyla, asgari ¼cretin net tutarını geçmemek ¼zere, her ay harçlık ¼denmesine karar verilmiştir.

3.4.3.2. Dopingle M¼cadelede Sporcu Sağlığı Organizasyonunun ¼nemi

Sporda başarılı olan ¼lkelere bakıldığında sporun bir ekip işi olduğu ve bu ekibin içinde sporcu ve antren¼r¼n yanı sıra spor bilimci, spor hekimi, spor psikoloğu, spor diyetisyeni ve spor fizyoterapistinin de bulunduğu, sporcunun sağlığını, performansını ve sosyal yaşamını d¼zenleyen ve yakından takip eden, ¼rneęin Almanya’daki “Olimpiyat Destek Noktaları”, ABD’deki “Olimpiik Antrenman Merkezleri”, Japonya, G¼ney Afrika, İngiltere ve Avustralya’daki “Spor Enstit¼s¼” olan Y¼ksek Performans Merkezlerindeki yapılanma gibi merkezlerinin olduğu g¼r¼lmektedir.

Bu merkezlerde yer alan spor bilimciler, sporcunun spora ¼zel fiziksel değerlendirmesini yaparken, spor hekimleri sporcunun genel sağlık değerlendirmesini yaparak spor yaralanması geçmişi ve t¼m sağlık parametrelerini değerlendirir ve kayıt altına alır. Spor psikologları sporcunun yarışma ¼ncesinde, esnasında ve sonrasında zihinsel becerilerini (kendine g¼ven, konsantrasyon, hedef belirleme) değerlendirir. Spor diyetisyenleri sporcu beslenmesinin performans için en uygun h¼le gelmesini, egzersiz sonrası toparlanmalarını, beden kompozisyon hedeflerine ulaşmalarını ve bunu s¼rd¼rmelerini sağlamak ve sağlıklarını korumak için çalışır. Spor fizyoterapistleri spor hekimlerinin ¼n g¼rd¼ę¼ tedavi ve rehabilitasyonu uygular. Merkezde ayrıca spor eğitimi, antren¼r eğitimi ve sporculara sosyal destek hizmeti verilir.

Bu t¼rden bir merkeze y¼nelik ihtiyaç komisyona katılan çeşitli d¼zeydeki spor adamlarınca da ortaya konulmuştur. Araştırma Komisyonu toplantılarına katılan federasyon başkanları, antren¼rler, sporcular ve uzmanların beyan ettikleri g¼r¼řlere g¼re;

- Sporun sağlık ayağında, mill¼ takımlar d¼zeyindeki sporcuların sağlık ve performans ¼lme ve değerlendirmesinin yapıldığı ve sonuçların kayıt altına alınarak takip edildiği bir merkez ve ulusal veri sistemine ihtiyaç duyulduğu belirtilmiştir.

Sporda başarının bir ekip işi olduğu göz önüne alınarak spor bilimcileri, spor hekimileri, spor psikologları, spor diyetisyenleri, spor fizyoterapistleri ve spor masörlerinden oluşan bir ekibin bu merkezlerde istihdam edilmeleri gündeme gelmiştir.

- Millî takım kamp yerlerinde sürekli hekim bulunmadığı, sağlık hizmetlerinin daha çok spor masörleri ve antrenörler tarafından yürütüldüğü ifade edilmiştir. Spor masörlerinin yetkileri ve donanımları dışında bu kişilerin ilaç önerisi ve enjeksiyon gibi uygulamalarda bulunması, sporcuların beslenme düzenlerine müdahale etmesi sporcu sağlığını kötü etkilemektedir. Hekim, spor diyetisyeni ve spor psikoloğu gibi bu alanda çalışan personel eksikliğinden dolayı, millî takım kamplarında uzman personel yerine, masörler görev almaktadır. Dolayısıyla sporda yasaklı madde ve yöntemlerin kullanımı konusunda bilinçli ya da bilinçsiz bir şekilde sporcuların yanlış bilgilendirilmesi ve yönlendirilmesi olabilmektedir. Aynı zamanda, halter, güreş gibi sıklet sporlarında sporcular müsabakalara kilo fazlası ile katılmakta ve müsabakadan birkaç gün önce uygun olmayan yöntemlerle (sauna ve sıvı alımının kesilmesi) kilo vermekte ve bu nedenle performans düşüklüğü yaşayabilmektedir. Sporcular performans kaybı yaşamadan kilo verebilmek için spor diyetisyenleriyle çalışmalıdır.

- Sporcular, müracaat ettikleri hekimlerin de yasaklı maddeleri içeren ilaçları bilmediklerini, bu konuda hekimi bilgilendirmek zorunda kaldıklarını, ancak kendilerinin de yeterince bilgi sahibi olmadıklarını belirtmişlerdir. Sporcular ihtiyaç duyduğunda ulaşabilecekleri, dopinge mücadele konusunda bilgi sahibi olan, sporcularla çalışma deneyimine sahip, ilgili dallarda uzman hekimlere ve diğer sağlık personeline ihtiyaç duymaktadırlar.

- Federasyonların sağlık kurullarının etkili çalışmadığı, bu kurullarda yer alan hekimlerin gönüllülük esasıyla çalıştıkları ifade edilmiştir. Federasyon sağlık kurullarının daha etkili hâle gelmesi için sağlık kurullarında spor hekimlerinin görev almasına öncelik verilmelidir. Bu kurullarda görev alacak hekimlerin dopinge mücadele konusunda bilgi sahibi olmasına ve spor alanında çalışma deneyimi bulunmasına dikkat edilmelidir. Sağlık kurulları kendi federasyon sporcularının sağlık ve performans takiplerini belirli aralıklarla yapmalı ya da yapılmasını koordine etmelidir. Aynı zamanda sporcuların sağlık ve performans bilgileri de kayıt altına alınmalıdır. Sağlık kurulları sporculara ve antrenörlere eğitim çalışmaları yaparak sporda yasaklı madde ve yöntemleri anlatmalı, bu eğitimlerde performansı arttırmak amacıyla doğru antrenman ve sağlıklı beslenmenin önemi vurgulanmalı, güvenilir ve

sağlıklı beslenme destek ürünleri kullanımı konusunda, sporcu ve antrenörler uyarılmalıdır.

- Hekimlerin dopinge mücadele konusunda bilgilendirilmesi gerekmektedir. Bu anlamda tıp eğitimine konuya ilişkin ders eklenmelidir.

- Sporun sağlık alanında görev alan spor hekimi, spor fizyoterapisti, spor psikoloğu, sporcu diyetisyeni, spor masörü gibi görevlilerin sayısı artırılmalıdır. Bu alanların meslek seçiminde cazip hâle getirilmesi gerekmektedir.

Yukarıdaki sorunlar ve çözüm önerileri dikkate alındığında, Türkiye’de millî takım sporcularının sağlık ve performans alanındaki ihtiyaçlarına cevap verebilecek, sporcu sağlığı, spor bilimi ve spor teknolojisi alanında dünyadaki son gelişmeleri yakından takip eden, bilimsel bir danışma kurulu olan, dopinge mücadele ve sporcu sağlığı eğitimlerinin verildiği, periyodik sporcu ve antrenör takiplerinin zorunlu kılındığı, tüm verilerin gizlilikle kayıt altına alındığı, idari ve mali anlamda özerkliği bulunan Sporcu Sağlığı Merkezine ihtiyaç olduğu ortaya çıkmıştır.

3.4.4. Dopinge Mücadele’de Kurumlar Arası Koordinasyon Sorunu

Dopinge mücadelede; denetim, eğitim, yönlendirme ve sporcu takibi önem kazanmaktadır. Bu faaliyetler, birçok kurum ve kuruluşun alanına girmektedir. Bu nedenle, kurumlar arasındaki koordinasyon önem kazanmaktadır.

Ancak, uygulamada kurumlar arası koordinasyonu sağlamak yanında, uluslararası ilişkileri sürdüren kurumsal yapının idari ve hukuki boyutu yetersiz kalmaktadır.

Ankara Doping Kontrol laboratuvarı 2005 yılında Türkiye Doping Kontrol Merkezi adı ile Üniversite Araştırma Merkezleri içinde yasallaşmıştır. Bu mevzuat Merkez ile ilgili uygulamaları kapsamadığı için çalışmalar hâlâ 1989 yılındaki protokole göre yapılmaktadır. Sıkıntıların başında, Doping Kontrol Merkezi ile TMOK Dopinge Mücadele Komisyonu arasındaki yetki farklılıklarının ve görev tanımlarının yapılmasında yaşanan kavram kargaşasıdır. Merkezin yetkisi, doping kontrol örneği analizi, analiz yöntemlerindeki gelişmelerin takibi ile dopinge mücadele yöntemleri konusunda gerekli araştırmaları yapmaktır. Dopinge Mücadele Komisyonun yetkisi ise her türlü dopinge mücadele kurallarını düzenlemek, yöntemleri belirlemek, soruşturma sürecini kontrol etmek, ulusal ve uluslararası kurumlarla koordinasyonu sağlamak ve benzeri her türlü işlemi yapmaktır. Türkiye Doping Kontrol Merkezinin kendisine

tanınan bu yetki çerçevesi içerisinde çalışmalarını yönlendirmemesi, dopinge mücadele anlamında kendisinden beklenen verim ve gelişimin düşük kalmasına neden olmaktadır.

2011 yılında kurulan Dopinge Mücadele Komisyonu TMOK ve Gençlik Spor Bakanlığı arasında imzalanmış olan protokolle yürütülmektedir. Mevcut durum itibarıyla Gençlik Spor Bakanlığı ile imzalanan protokol gereği Türkiye’de dopinge mücadelede tek yetkili olarak kabul edilen TMOK Dopinge Mücadele Komisyonu, tüm spor federasyonları ve spora ilişkin tüm kuruluşların bu konuda koordineli çalışması ve Komisyonun tek düzenleyici kurum olma niteliğini kabul etmeleri zorunlu olan yapılanma hâline gelmiştir. Bunun destekleyen bir diğer yasal belge, Türkiye Futbol Federasyonu haricindeki tüm spor federasyonlarının imzaladıkları ve TMOK Dopinge Mücadele Komisyonun tek yetkili kurum olduğunu, Komisyon düzenlemelerinin dopinge mücadelede kabul edilecek yegane mevzuat olacağını taahhüt ettikleri metindir.

Ancak buradaki sorun ilgili protokolün ve taahhütnamelerin imzalanmasının üzerinde yaklaşık 3 yıl geçmiş olmasına rağmen, spor federasyonlarının bu konudaki koordinasyon ve uyum konusunda yaşamakta oldukları tutarsızlıkların hâlen devam etmesi ve Gençlik Spor Bakanlığının bu konuda protokol gereği vermesi gereken desteğin devamlılığında ortaya çıkan sorunlardır ve bu durum işleyişte aksaklıklara neden olmaktadır. Özellikle dopinge mücadele konusunda en önemli husus olan kurumlar arasındaki koordinasyon, yukarıda açıklamış olduğumuz şekilde yaşanmakta olan aksaklıklar nedeniyle randımanlı olarak yürütülememekte, TMOK Dopinge Mücadele Komisyonunun yurt içi çalışma performansını olumsuz etkilemektedir. Bununla birlikte Türkiye Futbol Federasyonunun uluslararası tüm örneklerine ve bağlı bulunduğu uluslararası futbol kuruluşlarının yerleşik uygulamalarına ve kurallarına rağmen hâlen *TMOK* Dopinge Mücadele Komisyonunun yetkisini tanıma konusunda gecikmiş olması, ülkemizin dopinge mücadele konusunda uluslararası kurumlar nezdindeki güvenilirliğini oldukça olumsuz şekilde etkilemektedir.

En önemli örneklerden biri, spor federasyonları bünyesindeki disiplin veya ceza kurullarının TMOK Dopinge Mücadele Komisyonu ile koordinasyon konusunda yaşamakta olduğu tutukluk ve iletişim sorunları olarak gösterilebilir. Bu şekilde olan koordinasyon eksikliği verilen cezaların uluslararası mevzuatla olan uyumunu ciddi anlamda tehlikeye atmakta ve Türkiye’nin vermekte olduğu cezaların uluslararası

dopingle mücadele kuruluşları tarafından çok ciddi eleştiriler almasına neden olmaktadır.

3.4.5. Federasyonların Yapısı

Raporun 1.3.3.7. maddesinde yer alan açıklamada olduğu üzere ülkemizde spor federasyonları kanunlarla kurulmuş olan, özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk kuruluşlardır. Kendi kanunlarında hüküm bulunmayan hallerde spor federasyonları hakkında Dernekler Kanunu hükümleri uygulanmaktadır. Dünya üzerinde nadir örneklerden olan, spor federasyonlarının özel kanunlarla düzenlenmesi, mevcut kanunlarla kurulabilecek olmalarına rağmen, özel bir yapılanma kazandırılmak istenmesi, işleyişte ciddi sorunlara sebep olduğu gibi, özerklik kavramına da zarar vermekte, hukuken bu durumun sağlanamamasına neden olmaktadır. Bugün için, futbol dışındaki spor federasyonlarının kuruluşunu düzenleyen kanunda yer alan hükümlere bakıldığında, federasyon genel kurulu ile diğer kurullarının oluşumunda, denetlenmesinde Spor Genel Müdürlüğünün doğrudan müdahalesinin ortaya çıktığı, federasyonları ve/veya genel kurulları iptal yetkisi de olmak üzere pek çok yetkiyi kendisinde barındırdığı görülmektedir. Bu durum özellikle özerklik, sporun olmazsa olmazlarından olan bağımsız hareket edebilme, uluslararası spor federasyonlarına karşı yükümlülüklerini yerine getirebilme konularında çok olumsuz sonuçlar doğurmaktadır. Federasyon kurullarının alanında uzman kişilerden oluşmasını en aza indirdiği gibi, tüm dünya örneklerinden uzaklaştırarak bu kuruluşlarla birlikte gelişme sürecini etkilemektedir. Tüm bunların bir sonucu olarak da, spor federasyonların yapısı dopingle mücadeleyi desteklemekte yetersiz kalmaktadır. Özellikle, sağlık kurullarının etkin bir rol üstlenememesi ve federasyonların uluslararası ilişkileri yürütecek ve uluslararası dopingle mücadele mevzuatını takip edebilecek personele sahip olmaması vurgulanmaktadır. Gerek hukukçuların gerekse sağlık konusundaki uzmanların doping konusundaki yetersiz bilgileri, dopingle mücadele konusundaki işleyişte etkinliği zayıflatmakta, uluslararası arenada kabul görülmesi konusunda yetersiz kalmaktadır.

Spor federasyonlarının bağlısı olan spor kulüplerinin yapılanmasında da düzenleyici kurumda yaşanan sıkıntıların yansıması olarak olumsuzluklara rastlanmaktadır. Türkiye'de sporun ana hizmet birimleri olarak görülen spor kulüplerinin yönetim kademesi de dâhil olmak üzere gerekli nitelikte personeli istihdam edemediği görülmektedir. Örneğin kulüplerin çok büyük bir kısmının, mali yetersizlikler ve kurumsallaşamamaları nedeniyle profesyonel yönetici çalıştırmadıkları

bilinmektedir. Bu durum kulüpteki fahri yöneticilerin, gerekli donanımına sahip olmamalarına rağmen her türlü idari, mali ve insan kaynaklarına ilişkin uygulamayı kendi başlarına gerçekleştirmelerine neden olmaktadır.

3.4.6. Türkiye’de Akredite Laboratuvar Sorunu

1989 yılında Hacettepe Üniversitesi ile *SGM* arasında imzalanan bir protokol ile kurulan Türkiye Doping Kontrol Merkezinin temel sorunları aşağıda belirtilmiştir.

A. Merkezin Ekonomik Yapısı: Ücretlendirme protokol gereği merkezin teklifi ve Spor Genel Müdürlüğü’nün kabulü ile yapılmaktadır. Merkezin hesabı, gelirlerinin takibi vb uygulamalar için satınalma birimi veya muhasebe bölümü mevcut değildir. Bu işlemler Hacettepe Üniversitesi Döner Sermaye İşletme Müdürlüğü tarafından yapılmaktadır. Merkezin harcama yetkilisi rektör yardımcısıdır. Merkezin Bütçesi bulunmamaktadır. Buna bağlı olarak gelirleri ve gelir kaynağı net değildir. Personel giderleri ve binanın giderleri ile ilgili harcamalar Hacettepe Üniversitesi Rektörlüğü ve Döner Sermaye İşletmesi tarafından karşılanmaktadır. Cihaz ve eğitim ile ilgili harcamalar ise Spor Genel Müdürlüğü kanalıyla yürütülmektedir. Merkezin kontrolünde bir bütçesinin olmaması acil harcamaları, kısa ve uzun vadeli yatırım ve eğitim planlamalarını zorlaştırmaktadır.

Merkez aşağıda belirtilen analizlerden gelir elde edilebilmektedir;

- Ulusal ve uluslararası müsabaka içi ve dışı analiz bedelleri (3000 numune/yıl)
- Dışarıdan talep edilen kişisel numunelerde yasaklı madde aranması (3-4/yıl)
- Hastaneden hastalara yönelik narkotik aranması (Psikiyatri Anabilim Dalı doktorlarının talebi ile (1-2 hasta/yıl)
- Piyasa ürünlerinde yasaklı madde aranması [Sporcu (beslenme) destek maddelerine izin veren Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına referans laboratuvar olarak başvurulmuştur.]

B. Merkezin Bürokratik Yapısı: Merkezin ekonomik olarak iki kuruma bağımlı olması bürokratik olarak da sorumlulukların paylaşımında karmaşa doğurmakta ve işlemlerin yürütmesinde gereksiz zaman kaybına yol açmaktadır. Örneğin yurt dışında doping ile ilgili bir toplantıya katılacak bir personelin, Üniversiteden izin isterken bütçe için ise Bakanlığa başvuruda bulunması gerekmektedir.

Akredite olarak dünyadaki 35 merkezden biri olarak faaliyet göstermiş olan

Türkiye Doping Kontrol Merkezi şu an aktif olarak doping analizi yapmamaktadır.

3.4.7. Doping Mücadelede Hukuksal Sorunlar

Doping mücadele konusunda hukuki temellerin oluşturulmasında spor hukuku ve genel hukuk prensipleri iki ayrı olgu olarak ele alınmalıdır. Bu iki prensibin mevcut durumdaki sorunları da birbirinden farklılık göstermektedir.

Burada önemli olan her iki temele ilişkin ortaya konan düzenlemelerin birbiriyle koordineli olduğu kadar, uluslararası uygulamalar ve ülke sorunlarının çözümünde de etkin olmasıdır.

Spor hukuku açısından en büyük sorun uygulanmakta olan doping mücadele mevzuatında yeknesaklığın sağlanamamış olması ve hâlen yürütülen yargı süreçlerinde farklı mevzuatların ele alınarak, bu farklı mevzuatlar doğrultusunda uygulanan disiplin cezalarındaki uyumsuzluktur ki, bu da sporcuların adil anlamda ve uluslararası standartlarda yargılanmasını engellemektedir. Örneğin bir federasyon disiplin kurulunun cezada indirim gerekçesi olarak gördüğü bir durum başka bir federasyonun disiplin kurulu tarafından aynı şekilde değerlendirilmediği durumlarda ortaya çıkan cezalar, gerek uluslararası doping mücadele kurallarıyla olan uyumun sağlanması gerekse sporcuların doping mücadele sistemine olan güveninin sağlanmasında ciddi zararlara yol açmaktadır. TMOK Doping Mücadele Komisyonunun kurulması ve uluslararası spor kuruluşlarının doping mücadele konusunda yetkili kuruluş olarak kabulüyle birlikte yürürlüğe giren “Türkiye Doping Mücadele Talimatı”, SGM Tahkim Kurulunun da içtihat hâlini almış yerleşik kararları ile birlikte Türkiye’de uygulanan tek mevzuat hâlini almıştır. Ancak o süreçten günümüze kadar spor federasyonları disiplin yargılaması anlamında doping mücadele hâlihazırdaki uygulamalarından ayıramamışlar, eski disiplin yargılama sistemini devam ettirerek vermiş oldukları kararların hukuki anlamda sakat kalmasına neden olmuşlardır. Bu yanlış uygulama neticesinde de TMOK Doping Mücadele Komisyonu bu hukuki eksikliği gidermek amacıyla spor federasyonları ceza/disiplin kurullarının dopinge ilişkin neredeyse tüm kararlarına itiraz etmiş ve yine neredeyse tamamına yakını bozularak yürürlükteki talimata uygun hâle getirilmesi sağlanmıştır. Ancak genel hukuk prensibi olan ve spor hukukunda da uygulama yeri bulan, özellikle kamu düzenini ilgilendiren cezaların uygulanmasındaki yeknesaklığın, bir anlamda tutarlılığın sağlanması, spor federasyonlarının hukuk tanımaz tavırları sebebiyle gecikmeli olarak

ve çok zorlu süreçler aşılarak sağlanabilmeye başlanmış olsa da hâlen daha bu konuda gerekli özen ve uyumu göstermeyen spor federasyonları bulunmaktadır.

Spor hukuk anlamında bir diğer önemli sorun ise, doping konusunda uzmanlaşmış hukukçuların yetersizliğidir. Bugün bakıldığında spor federasyonları bünyesinde faaliyet gösteren disiplin/ceza kurullarında görev almakta olan hukukçuların dopingle mücadeleyle ilişkin bilgi ve tecrübeleri, çok hızlı bir şekilde gelişen ve uzmanlık gerektiren dopingle mücadele mevzuatını yakalamak konusunda yetersiz kalmaktadır. Bu durum verilmekte olan disiplin cezalarından da açıkça anlaşılmaktadır.

Genel hukuk anlamında dopingle mücadelenin hâlen bir mevzuat çatısı altında toplanamamış olması, mücadelenin etkin bir biçimde sürdürülmesini engellemektedir. Hem spor açısından hem de diğer mücadele yöntemleri açısından herhangi bir yasal dayanağın bulunmaması ülkemizde doping ürünlerine ulaşımı kolaylaştırmaktadır. Bugün için spor hukuku anlamında gerek sporcu gerekse sporcu destek personeli (antrenör, sağlık ekibi, yönetici vb.) uluslararası mevzuatla paralellik gösteren sportif cezalara (*TMOK* Dopingli Mücadele Komisyonunun yukarıda açıklamış olduğumuz itirazları neticesinde) çarptırılabilen iken, sporcu haricindeki kişilerin ceza hukuku anlamında takibi ne yazık ki yapılamamaktadır. Gerek Ceza Kanunu anlamında gerekse diğer özel kanunlar anlamında düzenlemelerin olmayışı, dopingli mücadeleyi etkisiz kılmaktadır. Doping içeren ürünlerin ülkeye sokulmasına ve/veya sporculara ulaşmasına aracılık edenler, ülkemizde üretilmesini sağlayanlar, sporcuları kullanmaya teşvik edenler, sporcuların bu ürünlere kolayca ulaşımını sağlayan kişi ve/veya kuruluşlar, yöneticiler gibi, dopingin kullanılması sürecine rol alan tüm aktörlerin cezalandırılmasına yönelik mevzuat eksikliği, dopingli mücadeledeki etkin rol oynayacak tüm kurumların da en sıkıntı çektiği husus olarak ortaya çıkmaktadır. Bunun yanı sıra internet ortamında da doping ve benzeri ürünlerin satışına ilişkin mevzuat eksiklikleri, kontrolsüz bir şekilde bu ürünlerin dolaşıma çıkmasına sebep olmaktadır.

Yukarıda açıklamaya çalıştığımız üzere dopingin kamu sağlığını ciddi anlamda tehdit edici bir unsur olarak değerlendirilmiyor oluşu sebebiyle mevzuat anlamında gerekli hassasiyetin gösterilmemesi, her anlamda sporcuların bu tehditle karşı karşıya gelmeleri sonucunu doğurmaktadır. Bu ürünlerin ülkeye sokulması ve/veya satılması yasa dışı her türlü ürünle aynı kategoride kabul edilmemesi büyük bir sorun olmaktadır. Özel spor salonları veya tesislerinde aynı şekilde bu ürünlere ulaşımın neredeyse denetimsiz bir şekilde olması, kamu kurumlarının birbirlerini bu konuda yetkisiz kabul

etmeleri ve/veya sorumluluk almaktan kaçınmaları, hukuki altyapının yeteri kadar sağlam bir şekilde oluşturulmamış olması gibi sorunlar dopingle mücadelenin önündeki engeller olarak belirmektedir.

Bir başka sorun ise gıda takviyesi ya da sporcu gıdalarının denetimi konusundaki yetersizliklerdir. Bu ürünlerin üretiminin ya da ithalatının denetim yetkisi Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yetkisi altında bulunmakta iken bu ürünlerin bileşenlerinin tespiti, laboratuvar imkânlarının kısıtlı/yetersiz olması sebebiyle neredeyse imkânsız hâldedir. Bugün için özellikle doping içerir maddelerin tespitlerinin yapılabilmesi yüksek maliyetler gerektirir bir altyapıyı zorunlu kılmaktayken, buna ilişkin yatırımların yapılmamış olması teknik anlamda da zafiyet içerisinde olmamız sonucunu doğurmaktadır.

Burada temel sorun tüm hukuki altyapıların oluşturulmasını müteakip bunun koordineli bir şekilde tek bir elden yönetilmesinin sağlanamamış olmasıdır. Uzmanlık gerektiren dopingle mücadelede birbirinden kopuk şekilde yürütülmeye çalışılan yöntemler en nihayetinde sonuçsuz kalmakta, dopingle mücadeleye olan inancın zayıflamasına, uluslararası anlamda güvenilirliğin zarar görmesine sebep olmaktadır.

Özetle dopingle mücadelenin hukuksal boyutunda yer alan temel sorun alanları aşağıda tadat edilmiştir.

- Ülkemizde hâlihazırda dopingle mücadele, 2011 yılından bu yana Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) çatısı altında kurulan Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından yürütülmekte olup, bu mevcut yapıda arzu edilen ve uluslararası spor kuruluşları nezdinde itibar gören bir hukuki ve idari yapılanmanın acil olarak hayata geçirilmesi, dopingle mücadelenin güçlendirilmiş bir yapıya kavuşturularak, mevzuat birliği ve koordinasyon sorunlarının da bu yapı altında çözüme kavuşturulmasının sağlanması,

- Doping kullanan sporculara, TMOK dopingle mücadele talimatı dışında ayrıca hürriyeti bağlayıcı ceza verilip verilmeyeceği,

- Sporcu ve sporcu destek personeline (antrenör, eğitmen, yönetici, menajer, takım personeli, resmî görevli, tıbbi görevli, paramedikal personel, ebeveyn ya da herhangi bir diğer kişi) doping maddelerinin sağlanması, alım-satımı ve ticaretinin yapılması, nakledilmesi, zilyet olunması, kullanımının teşvik edilmesi durumlarında bu fiillerin suç sayılarak ağır cezai yaptırımların getirilmesi,

- Ödüllendirme sistemimizle ilgili olarak hâlihazırdaki “Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmelik” ve konuya ilişkin prensiplerimizin, sporcuların ve diğer destek personelinin temiz ve dürüst oyundan uzaklaşmasına bir zemin hazırlayıp hazırlamadığı noktasında değerlendirme ihtiyacının gerekliliği,

- Doping kullanımının artık küçük yaşlara kadar indiği ve doğrudan kamu sağlığını ilgilendirdiği de dikkate alındığında ailelerin bu kapsamda hukuki bir müeyyide ile karşı karşıya bırakılıp bırakılamayacağı,

- Doping maddelerinin kamu sağlığı boyutu da özellikle dikkate alınarak ticaretinin her şekilde önüne geçilmesi ve ayrıca bu tarz maddelerin yurt dışından kaçak yollarla ülkeye girişinin engellenmesine dönük olarak etkin ve sonuç alıcı bir denetim mekanizmasının kurulması ve kurumsallaşmasının sağlanması,

- Doping maddelerinin özel spor tesislerinde yaygın bir şekilde bilinçsiz tüketiminin ve ticaretinin yapıldığı ancak bunlara karşı adli-idari denetimin yapılamadığı, bu tesislerin hangi kamu kurumu tarafından denetleneceği konusunda tereddütlerin hasıl olduğu,

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından her türlü izni verilen takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının içerisinde doping maddesi odaklı analizinin yapılmaması,

3.5. HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN DOPİNG SORUNU

Doping maddelerinin kullanımı, sadece spor dünyasına özgü bir olgu olmaktan çıkarak toplum genelinde (özellikle gençler arasında) kullanımının olması nedeniyle ciddi bir halk sağlığı sorunu oluşturmaktadır ve iki ana başlıkta incelenebilir:

1. Doping Maddelerinin Kullanımı,
2. Gıda Takviyelerine Yasaklı Maddelerin Bulaşma Durumu.

18 Ocak 2011’de “Sporda Avrupa Boyutunun Geliştirilmesi” isimli Avrupa Komisyon Tebliği ile dopingin sporda önemli bir tehdit olmaya devam ettiği, amatör sporcular tarafından doping maddelerinin kullanımının ciddi bir halk sağlığı tehlikesi oluşturduğu ve fitness merkezleri de dâhil olacak şekilde önleyici eylemi gerektirdiği belirtilmektedir.

Avrupa Birliği Üye Ülke Hükümet Temsilcileri ve Konseyi’nin

“Rekreasyonel Sporlarda Dopinge Mücadele” Toplantı Kararlarında;

Avrupa Birliği (AB) üye ülkeleri için;

- Doping kullanıcılarının sağlığını tehdit etmesi,
- Doping kullanıcılarının yakın çevresindekileri tehdit etmesi,
- Rekreasyonel spor bütünlüğüne zarar vermesi,
- Doping maddelerinin illegal ticareti gibi suç faaliyetlerini içeren “olumsuz sosyal fenomen (*negative societal phenomena*)” ile bağlantılı olması,
- Özellikle gençleri etkilemesi nedeniyle rekreasyonel sporlarda ve egzersiz salonları gibi rekreasyonel spor çevrelerinde doping kullanımının önemli bir problem olduğu,
- Rekreasyonel sporlarda doping kullanımının boyutları, alınan önlemler, eğitim, ilaç kullanımı sonrası tedaviler vb. konularda gerek AB gerekse uluslararası düzeyde yeterli bilginin olmadığı,
- Elit sporcularda dopinge mücadele konusunda uluslararası kuruluşlar ve işbirliği oluşmuşken AB ülkeleri arasında rekreasyonel sporlar ile ilgili iş birliğinin son derece sınırlı olduğu,
- Elit sporlarda doping kullanımının ana nedeni performans geliştirmek iken rekreasyonel sporlarda estetik, kendine güven, doping maddesinin vereceği keyif (euphoria) duygusunu deneyimleme olduğu için mücadelede buna dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

21-22 Eylül 2012 tarihlerinde İsveç’in Stockholm kentinde düzenlenen “Halk Sağlığı Sorunu Olarak Doping” Uluslararası Sempozyum”unda;

- Özellikle spor salonları ve egzersiz salonlarında olmak üzere; toplumda bazı doping maddelerin geniş kullanımını kabul ederek, kötü kontrol sorununun tabi kontrol varsa, gıda takviyesine tesadüfen veya kasten doping maddelerinin eklenmesine izin verilebileceğine dikkat çekilmektedir.
- Sosyal medya çağında olduğu ve internetin, performans artırıcı ilaçların “yararları” gibi sık sık reklam yapmanın yanı sıra bu tür ilaçlara ulaşmak ve dağıtmak için bilgilerin iletimi açısından önemli bir araç hâline geldiği kabul edilmektedir.
- Prensipte doping maddesi kullanımının yol açtığı sağlık sorunlarının sporcular ve sporcu olmayanlar için aynı olmasının ve dopinge ilgili şiddet ve yozlaşmanın toplum geneli için dolaylı tehditlerinin varlığının endişe verici olduğuna yer verilmektedir.

WADA Genel Direktörü David Howman'ın sempozyumda yaptığı sporda artan doping probleminin çözümü için yeni antlaşmalar geliştirilmesi başlıklı konuşmasında WADA'nın konunun sivri ucunda elit sporculara odaklandığını ancak steroid kullanımının okullarda ve güvenlik güçleri arasında bir toplumsal problem olarak ortaya çıktığını; yasaklanmış maddelerin kaçakçılığında yer altı suç dünyasının varlığının, amacı kâr olan ve birçok lokal salonda bulunan fırsatçılardan ve internet sayesinde sağlıklı (non-sanitized) ilaçların kontrolsüz tedariğinin, rekreasyonel spor etkinliklerinde amatör sporcuların doping yapmasının, gençlerin steroidleri iyi görünmek için alıyor olmasının, spor ve doğruluk değerlerine; yolsuzluk, rüşvet, şike gibi birbirine bağlı aktiviteler vasıtasıyla genel bir meydan okumanın, mevcut olduğunu ifade etmiştir.

3.5.1.Doping Maddelerinin Kullanımı

Toplumda doping maddeleri, elit sporcuların yanı sıra, çocuk ve genç yaşlardaki kişiler, rekreasyonel amaçla spor yapan kişiler, vücut geliştirme sporuyla ilgilenenler, suça eğilimli kişiler ile asker, polis veya diğer güvenlik güçleri tarafından yaygın olarak kullanılabilir.

3.5.1.1. Doping Maddelerinin Çocuk ve Gençlerde Kullanım

1980-1996 yılları arasındaki 29 çalışmayı içeren bir derlemede çocuklar arasında doping prevalansının % 3-5 civarında, kişisel bildirim yöntemi kullanılan çalışmalarda yetişkinler arasında doping kullanımının ise % 5-15 arasında tahmin edilebileceği bulunmuştur. Projekte edilen çalışmalarda ise ortalama prevalans % 15-25 olarak belirtilmektedir. Çalışmanın tartışma bölümünde sporda dopingin kapsamı ve sahip olduğu potansiyel sağlık riskleri nedeniyle bir halk sağlığı sorunu olarak ele alınması gerektiği vurgulanmaktadır.

Gençlerde anabolik steroid kullanım sıklığına ilişkin yapılan ilk çalışma 1988 yılına aittir. Buna göre ABD’de 46 devlet ve özel lisedeki 3403 erkek öğrencinin % 6.6’sının anabolik steroid kullandığı, bunların üçte ikisinin kullanmaya 16 yaş veya altında başladığı anlaşılmaktadır. Anabolik steroid kullanan öğrencilerin % 21’i, bu ilaçlara ilişkin erişim veya tavsiyede ana kaynağın profesyonel sağlık meslek grubuna ait kişiler olduğunu bildirmişlerdir.

ABD’de Nebraska Eyaleti’nde 62 okulda 7-12. sınıf 4722 öğrencide yapılan bir çalışmada erkek öğrencilerin % 4.5’i ve kız öğrencilerin % 0.8’inin anabolik steroid

kullandığı görülmüştür. Çalışmada spor yapan öğrencilerin yapmayanlara göre daha fazla ilaç kullanma eğiliminde olduğu ve ilaç kullanan sporcuların ise kullanmayanlara göre alkol, sigara ve diğer madde kullanım eğiliminin daha fazla olduğu bildirilmiştir.

ABD'nin Massachusetts Eyaleti'nde 9-13 yaş grubu öğrencilerle yapılan bir çalışmada da kız öğrencilerin %2.8'inin, erkek öğrencilerin ise % 2.6'sının anabolik steroid kullandığı görülmektedir. Kullanım gerekçesini aydınlatabilmek amacı ile ayrıntıya inildiğinde; öğrencilerin büyük kısmının steroid kullanımının kişiyi daha iri, daha kuvvetli yaptığı, sportif performansı artırdığı düşüncesinde olduğu ve ileride de kullanmayı düşündükleri sonucu çıkmıştır. Araştırmacılar okullarda eğitim verilmesinin öneminin altını çizmişlerdir.

Kanada'da 107 okulda altıncı sınıf ve üzerinde okuyan 16.119 öğrencide yapılan çalışmada, kullanım yüzdesinin 2.8 olduğu ve bu oranın 83.000 öğrenciye karşılık geleceğini bildirmişlerdir. Keza bu çalışmada elde edilen önemli bir sonuç öğrencilerin %29.4'ünün ilacı kendi kendilerine enjekte ettiklerini bildirmeleri olmuştur. Anabolik steroid kullanan öğrencilerin aynı zamanda başka ilaç ve alkol kullanımına da dikkat çeken araştırmacılar bu durumun sağlık eğitimcileri ve spor otoritesi için üstesinden gelinmesi oldukça zor bir durum olduğunu göstermektedir.

İsveç'te 16-17 yaş grubundaki 5827 kız ve erkekte yapılan bir araştırmaya göre; anabolik steroid kullanımı kızlarda saptanmaz iken erkeklerde % 2.9 olduğu görülmüştür. İsveç'te yapılan bir diğer çalışmada; erkeklerde anabolik steroid kullananların kullanmayanlara göre bu ilacın sağlığa zararının az olduğunu düşündükleri ve kızların kaslı erkeklerden hoşlandıkları inancında oldukları belirtilmiştir. Keza anabolik steroid kullananların sigara ve alkol kullanım oranının da kullanmayanlara göre önemli ölçüde fazla olduğu belirlenmiştir.

ABD Hastalıkları Önleme ve Kontrol Merkezinin (*Centers for Disease Control and Prevention; CDC*) 2003'te yaptığı bir çalışmada 9-12. sınıflar arası kız öğrencilerde anabolik steroid kullanım yüzdesinin 5.3 olduğu, anabolik steroid kullananların son bir ay içerisinde alkol, sigara, marihuana ve kokain kullanım yüzdelерinin daha fazla olduğu belirtilmiş ve anabolik steroid kullanımının olumsuz sağlık davranışı ile birlikte gittiğinin altı çizilmiştir.

Özellikle çocuk ve genç sporcularda anabolik steroid kullanımına ilişkin olarak Calfee ve Fadale (2006), toplumda saygı görmüş olan sporcuların daha sonra yazdıkları

hayat öyküleriyle, anabolik steroid kullanımının iyi bir sportif performans için kabul edilebilir bir şey olduğu düşüncesini yaydığını belirtmektedir. Genç yeteneklerin profesyoneller tarafından takip edilerek transferlerinin yapılmasının da bu ilaçların yaygınlaşmasında bir neden olduğunu açıklayan yazarlar bir diğer önemli noktanın da işin parasal boyutu olduğunu belirtmişlerdir.

ABD’de Louisiana Eyaletinde New Orleans polis müdürlüğünün yaptıkları araştırma sonucunda lise öğrencileri arasında doping maddesi kullanımının sanılandan çok daha fazla olduğunu belirterek antrenör ve ailelerin çocukları kullanıma teşvik ettiklerine dikkat çekmişlerdir.

ABD’de sadece New Jersey, Texas ve Illinois eyaletlerinde liseli sporcularda zorunlu idrar testinin oluşunun steroid kullanımını yaygınlaştırdığı belirtilmektedir. Özellikle gençlerin kendilerini ölümsüz hissetmelerinin, her türlü caydırıcılığa rağmen ilaç kullanımında azalmayı sağlayamadığı belirtilmiştir. Gençler ve çocuklar arasında büyüme hormonu kullanımının da yaygın olduğu bildirilmektedir. Onuncu sınıfa giden 224 erkek lise öğrencisinde yapılan çalışma, öğrencilerin % 5’inde büyüme hormonu kullanıldığını, büyüme hormonu kullananların yarısının aynı zamanda anabolik steroid de kullandığını ortaya koymuştur.

Türkiye’de okul sporları ABD’deki kadar yaygın değildir. Diğer yandan genç yaştaki sporculara ilişkin ciddi bir çalışma da bilinmemektedir.

3.5.1.2. Doping Maddelerinin Güvenlik Güçleri, Suçlular ve Vücut Geliştiriciler Tarafından Kullanımı

II. Dünya Savaşında Alman askerlerin agresifliğini artırmak için doping maddeleri kullandıkları veya Amerikan savaş pilotlarının konsantrasyonlarını artırmak için uyarıcı kullandıkları bilinmektedir. Benzer şekilde 1940’lı yıllarda fiziksel kuvvet ve dayanıklılığı geliştirmek, korku ve kişisel endişe duygusunu bastırmak için ilaç kullanıldığı ve doping maddeleri kullanımının polis, itfaiyeci, özel kuvvetler gibi birimlerde yaygınlaştığı da iyi bilinmektedir.

Paoli ve Donati tarafından yayımlanan raporda, asker ve poliste mental ve fiziksel kapasitenin geliştirilmesi, dayanıklılık ve kuvvetin artırılması, tehlike duygusunu azaltılması ve cesaretin artırılması amacıyla doping maddesi kullanımının 1940’larda başladığının altını çizilmiştir. Aynı raporda vücut geliştiriciler de 1950’li yıllardan itibaren doping maddesi kullanımının yaygınlaştığı, benzer şekilde 1970’lerde

sinema dünyasında ve bale, tiyatro ve moda dünyasında da performans sanatçıları arasında bu ilaçların kullanıldığını belirtilmiştir.

İngiltere’de 2009’da yapılan bir çalışma, Basra’da görev yapan askerler arasında kas kuvveti geliştirme amacıyla kullanılan maddelere dikkati çekmiş ve bunların arasında anabolik steroidlerin de olmasının ciddi bir halk sağlığı sorunu olduğunun altını çizmiştir.

İsveç’te 2012 yılında yapılan çalışma, geleneksel olarak sporcular tarafından kullanılan anabolik steroidlerin vücut geliştiriciler ve suçlular arasında kullanımının giderek arttığının altını çizmektedir. Buna göre, emniyet tarafından 1999-2009 yılları arasında, anabolik steroid kullanıldığından şüphelenilerek inceleme yapılması istenen 5.779 mahkûmdan alınan örneklerin % 11.5’i ve 6.362 sanıktan alınan örneğin % 33’ü pozitif çıkmış olup kişilerin % 60’ında başka illegal ilaçların da kullanılmış olduğu anlaşılmıştır.

Anabolik steroid kullanımının saldırganlığı ve cesareti artırdığı ve kişiyi suça sevkeden davranışlara ittiği bilinmektedir. Diğer yandan, anabolik steroid kullananlarda diğer yasal olmayan madde kullanımının da daha fazla olduğu gözlenmektedir. Yapılan bir çalışmaya göre anabolik steroid kullanımının tek başına suça eğilimi arttırmakla birlikte özellikle de ikinci bir illegal maddeyle kullanıldığında suç işleme oranını daha da artırdığı görülmüştür.

Doping maddesi kullanımı ve yaygınlığına ilişkin en kapsamlı rapor Letizia Paoli ve Alessandro Donati tarafından hazırlanmıştır. İtalya’da satışı ve bulundurulması yasak olan bu maddelerle ilgili rapor, polis kayıtlarından elde edilen bilgilere ve akredite doping kontrol laboratuvarlarından elde edilen sonuçlara göre hazırlanmıştır. Bu rapora göre İtalya’da 253.700 doping maddesi kullanıcısı olduğu tahmin edilmektedir. Bu sayıdan kokain ve kannabinoidler çıkarılırsa rakamın 218.700 olacağı tahmin edilmektedir. Kokain ve kannabinoidler çıkarıldığında toplam doping maddesi kullananların % 27’sinin vücut geliştiricilerden ve % 73’ünün diğer sporculardan oluştuğu bildirilmektedir. Sporcularla ilgili kısmın önemli bir bölümünü rekreasyonel sporcuların oluşturduğu belirtilmektedir. Raporda İtalya’da vücut geliştirme ve spor salonlarının % 16.25’inin bu maddelerinin dağıtım ve satışında rol aldıkları ifade edilmiştir. Rapor İtalya’da yılda 371 milyon doz doping maddesi kullanıldığını; bunun % 59’unu anabolik steroidlerin, % 14’ünü de uyarıcıların oluşturduğu belirtmektedir. Raporda, kullanıcıların oran olarak daha az bir kısmını oluştursa da ilaç tüketiminin %

55’inin vücut geliştiricilere ait olduğunun altı çizilmiştir.

Raporun sonuç bölümünde spor dünyasının içinde ve dışında cereyan eden doping vakalarının önüne geçilmesi için tüm ülkelerin uluslararası polis teşkilatı ile işbirliğini de içeren yasal bir düzenlemeye geçmesi gerektiği belirtilerek bu konuda mücadele için mevcut yasa uygulayıcılarının teknik, kurumsal ve finans açısından güçlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir.

3.5.1.3. Ülkemiz Açısından Durum

Ülkemiz açısından durum ele alındığında ise, çocuk ve gençlerde anabolik steroid kullanımına ilişkin bir çalışmanın olmayışı yorum yapılmasını güçleştirmektedir. Diğer yandan genç ve yıldız sporcularda gözlenen doping vakaları en azından küçük yaştaki sporcularda bu ilaçların kullanılmakta olduğunu ortaya koymaktadır.

Ülkemizde en yaygın kullanımın vücut geliştirme ile ilgilenen bireyler arasında olduğu tahmin edilmektedir. *TMOK* Doping Mücadele Komisyonunun profesyonel vücut geliştirme sporcularından elde ettiği sonuçlar da bu görüşleri desteklemektedir.

Bunun en somut örneğini basında da çok geniş yer tutan Şahin İrencin isimli bir vücut geliştirme sporcusunun ölümüne neden olan dinamit olarak da adlandırılan “2,4-dinitrophenol” (DNP) maddesini kullanması ve ilgili kişinin yakınlarının ve arkadaşlarının ortaya koyduğu iddialar gösterilebilir. *WADA* yasaklılar listesinde yer almayan bu madde ilaç olarak bile adlandırılmayan kimyasal bir zehir olarak bilinmektedir, çok etkili yağ yakıcı özelliği olduğu bilinen DNP’nin obezite tedavisi amacıyla kullanımı sonucu yaşanan ölüm vakalarının olduğu da belirtilmektedir.

Ülkemizde spor salonlarının bir kısmı aerobik egzersizlerin yapıldığı tarzda salonlar olmakla beraber bir kısmı sadece ağırlık çalışması yapılan vücut geliştirme salonlarıdır. Bu salonlarda, sporcuların veya kozmetik amaçla bu sporu yapanların yaygın olarak kullandıkları protein tozları satılmaktadır. Gözlem, duyumlar ve İtalya örneğinden yola çıkarak bu salonların bir kısmında doping maddelerinin de satılıyor olması kuvvetle muhtemeldir. Diğer yandan internet, bu tip ilaçların satışı için inanılmaz bir ortam sunmaktadır. Birçok internet sitesi bu ilaçların doz ayarlamasının nasıl yapılması gerektiğini açık açık belirtmekte ve ilaçlar posta yolu ile temin edilebilmektedir. Google’da “buy steroid” denildiğinde, Ocak 2014 itibarıyla 13.300.000 sonuç çıkarken “steroid satın al” dendiğinde de 102.000 sonuç bulunmaktadır.

Doping ile mücadele sorunları arasında, internet üzerinden ulaşım başta olmak üzere ulaşımın engellenmesi için denetim sisteminin ve kaçakçılık boyutunun kurumlar arası iş birliğinde ele alınması gerekmektedir.

3.5.2. Sporcu Gıdaları Dâhil Tüm Gıda Takviyelerine Yasaklı Madde Bulaşması

Elit sporcular için gıda takviyelerini kullanım oranı; spor dalı, cinsiyet, yaş ve sporla uğraşma yılına göre % 44 ila % 100 arasında değişmektedir.

Sporcuların gıda takviyesi kullanımında çok çeşitli nedenleri bulunmaktadır. Yapılan bir çalışmada, sporcuların % 43.5'i sağlık, % 42.5'i güç ve kuvvetini arttırmak, % 42.5'i kas yapımı için gıda takviyesi kullandıklarını belirtmişlerdir. Erkek sporcular, protein ve vücut ağırlık kazanımını sağlayan ürünleri, kreatin, diğer kas yapımı ve yağ yakıcı olarak pazarlanan ürünleri kullanmaktadır. Kadın sporcular ise; vitamin ve mineralleri, vücut ağırlık kaybını sağlayan ve enerji harcamasını arttıran ürünleri kullanmaktadır. Sporcular olduklarından daha cüsseli, daha hızlı ve daha kuvvetli olmak istemektedir. Başarıya ulaşmanın anahtarı; üst düzey antrenman ve yardımsız çaba yani “neyin varsa onunla en iyisini yapmak” demektir. Bu ideal olanıdır, ancak gerçekte böyle değildir.

Olimpik felsefe; “citius”, “altius”, “fortius” yani “daha hızlı”, “daha yüksek”, “daha güçlü”dür. Bu felsefeye ulaşmak için; eski modern elit, olimpik, hafta sonu ya da sağlık için spor yapan aktif kişiler ve her düzeydeki sporcunun amacı, ulaşabileceklerinin dışında performanslarını ergojenik destekler ve gıda takviyeleri kullanarak arttırmak ve en üst düzey başarıyı yakalamaya çabalamaktır. “Her şeyi kazanma arzusu” sporcuları her yolu deneme konusunda etkilemektedir.

Gıda takviyesi kullanımı hakkında yapılmış, 51 çalışma ve 15 spor dalından 10.274 sporcuyu kapsayan bir meta analizde; kullanım oranı % 46'nın üzerinde bulunmuştur. Elit sporcularda gıda takviyesinin kullanımının, üniversite sporcularından, kadınlarda kullanımın erkeklerden ve sporcularda kullanımın genel popülasyondan daha fazla olduğu saptanmıştır.

Ankara ilinde federasyonlara bağlı aktif millî sporcuların beslenme alışkanlıklarını, gıda takviyesi kullanım durumlarını ve sıklıkla kullanılan gıda takviyesinde doping ile kontaminasyon olup olmadığını saptamayı amaçlayan bir çalışmada sporcuların % 71.5'inin gıda takviyesi kullandığı belirlenmiştir.

Çalışmaya katılan 207 sporcunun % 42'si kuvvet, % 31.4'ü dayanıklılık ve %

26.6'sı takım sporcusudur. Gıda takviyesi kullanan sporcuların % 23.1'i vitamin, % 22.5'i protein tozu, % 13.8'i amino asit, % 12.8'i kreatin ve % 10.8'i glutamin kullanmaktadır. Sporcuların % 79.8'i bu ürünleri antreman döneminde kullanmaktadır. Sporcuların % 58.8'i bu ürünleri mağazalardan satın almakta ve % 27.0'si kulüplerinden sağlamaktadır. Çalışmada farkı firmalardan ve farklı partilerden elde edilen toplam 24 ürün *WADA* 2010 yasaklı listesindeki eksojen anabolik steroidler ve uyarıcılarla kontaminasyon açısından analiz edilmiş ve herhangi bir kontaminasyona rastlanmamıştır. Çalışma doping ajanı ile kontamine gıda takviyelerini inceleyen ilk çalışma olması açısından önemlidir. Çalışmada, gıda takviyelerinin doping ajanı ile kontaminasyon analizinin daha fazla bütçe, örnek sayısı ve ürün çeşidi ile genişletilerek sürdürülmesi gerektiği belirtilmektedir.

Ankara'da gıda takviyesi satan, tanınmış bir firmadan alışveriş yapan tüketicilerin profillerinin belirlenmesi amacıyla yapılan bir çalışmada; katılımcılara gıda takviyesini ne amaçla kullandıkları sorulduğunda; ilk dört sırayı erkeklerde; performansı artırmak, zindelik sağlamak, yaşlanmayı geciktirmek, cilt ve saç sağlığını korumak, kadınlarda ise; bağışıklığı arttırmak, performansı arttırmak, yaşlanmayı geciktirmek, cilt ve saç sağlığını korumak almıştır. Kişilerin birden fazla gıda takviyesi kullandığı saptanmıştır. Kişilerin gıda takviyesi kullanımı için harcadıkları para miktarı ayda 10-500 TL arasında değişmektedir.

Sporcuların doping maddelerini kullanımlarının yanı sıra bir diğer sorun da gıda takviyesine yasaklı madde bulaşmasıdır. Bilerek ya da bilmeyerek ürüne yasaklı madde bulaşması, sporcunun haberi olmadan doping testinde pozitif sonuca, dolayısıyla doping suçu işlemesine neden olabilmektedir. Hangi nedenle olursa olsun sorumluluk sporcuya aittir. Gıda takviyesinin oluşturduğu doping ile ilgili riskler aşağıda verilmiştir:

- Besin etiketlerinde ürünün içeriği ve/veya içindekiler listesi bulunabilir fakat sporcular, bunun yasaklanmış madde olduğunu veya doping testlerinde pozitif sonuca neden olacağını bilmiyor olabilir,
- Besin etiketleri, ürünün içerdiği maddelerin tümünü listeleyebilir, fakat bu isimler yasaklanmış madde isimlerinin aynısı olmayabilir.
- Üreticiler, etiketlerde yasaklı madde bilgisi vermeyebilir.

Yasaklı madde bulaşması kasıtlı veya çapraz olabilmektedir. Kasıtlı bulaşmalarda; üretici, ürünün etkisini artırmak amacı ile etiketinde belirtmediği yasaklı maddeyi kasıtlı olarak veya etikette belirttiği doping maddesini belirttiğinden çok daha

fazla miktarda ürüne eklemektedir. Bu tip bulaşmalar, ürünlerdeki doping maddesi miktarına göre saptanabilmektedir. Çapraz bulaşmalara, hem yasaklı madde hem de yasaklı olmayan gıda takviyesi üreten firmalarda rastlanabilmektedir. Bu tip bulaşmalarda genellikle üretici, gıda takviyesini yasaklı madde olan ürünle aynı üretim tezgâhında üretmekte ve bu aşamada gıda takviyesine yasaklı madde ile çapraz olarak bulaşabilmektedir.

Sporcular, gıda takviyesini performanslarına bir yarar sağlayabileceği beklentisiyle kullanmakta, pek azı, bu desteklerin aynı zamanda negatif etkileri olabileceğini dikkate almaktadır. Potansiyel negatif bulgular; performansta düşüş, sağlığa akut ya da uzun dönemli zarar ve pozitif doping sonucunu içermektedir.

2000 yılından beri yapılan çalışmalarda gıda takviyesinin doping testinde pozitif sonuca neden olabilecek anabolik-androjenik steroidler ile kontamine olabileceği gösterilmiştir.

Geyer ve arkadaşlarının yaptıkları bir çalışmada, sağlıklı gönüllü bireylere önerilen dozlarda besin desteği verilmiş ve bireylerin idrarında pozitif doping sonucuna yetecek miktarda nandrolon saptanmıştır. IOC'nin medikal komisyonu Geyer ve arkadaşlarının çalışmalarını genişletmelerini istemiş ve gıda takviyesinden kaynaklanan doping riskini inceleyen ilk kapsamlı çalışma (*Cologne Study*) yapılmıştır. 2000 ve 2001 yıllarında 13 farklı ülkede satılan toplam 634 ürün incelenmiş ve %15'inin yasaklı anabolik steroidlerle çapraz bulaşmaya sahip olduğu gözlenmiştir. Toplamda 11 farklı anabolik-androjenik bulaşması saptanmıştır.

BAUME ve arkadaşlarının yaptıkları bir çalışmada, internet üzerinden satın alınan 103 gıda takviyesi; uyarıcılar, anabolik-androjen maddeler, testosteron ve nandrolon öncüleri ve metabolitleri açısından incelenmiştir. Çalışma sonucunda üç üründe yüksek oranda metandienon saptanmıştır.

Gıda takviyeleri yüksek miktarlarda, etikette belirtilmemiş, metandienon, stanozolol, boldenon, dehidrokloro-metiltestosteron ve oksandrolon gibi anabolik steroid içermektedir.

Almanya'da 2005 yılında, Alman ilaç denetleme otoritesi tarafından yürütülen bir çalışmada, bir Alman firmasına ait vitamin ve minerallerde anabolik androjenik steroidlere rastlanmıştır. Bu firma metandienon ve stanozolol içeren ürünler de üretmekte ve bu üretimi vitamin ve mineraller ile aynı tezgahta yapmaktadır. Bunun sonucunda, C vitamin tabletlerinde 0.2 mcg/tablet metadienon ve magnezyum tabletlerinde 0.06-0.15 mcg/tablet stanozolol saptanmıştır. Bu vitamin ve mineral

tabletleri kasıtsız pozitif doping testine ve uzun süreli kullanımlarda ciddi yan etkilere neden olabilmektedir.

Son zamanlarda, ağırlık azaltma hedefiyle piyasaya sürülen gıda takviyelerinde sibutramine rastlanmıştır. En az 3 vakada, sibutramin, saf bitki olan Çin zayıflama ürünlerinde bulunmuştur. Ek olarak, aynı madde, etiketinde % 100 bitkisel olduğu belirtilmiş bir Çin zayıflama çayında da bulunmuştur. Bu çayın tek bir bardağı bile, içildikten 50 saat sonrasına kadar idrarda sibutramin metabolitlerine ve pozitif doping testine neden olabilmektedir.

Martello ve arkadaşlarının yaptıkları bir çalışmada, 64 gıda takviyesi anabolik-androjenik maddeler ve efedrin açısından incelenmiştir. Çalışmanın sonucunda, ürünlerin % 12,5’inde yasaklı madde saptanmıştır.

Yukarıda da belirtildiği üzere halk sağlığı açısından doping;

- Sporda önemli bir tehdit olmakla birlikte ciddi bir halk sağlığı sorunudur.
- Yol açtığı sağlık sonuçları, sporcular ve sporcu olmayanlar için aynıdır.
- Özellikle genç nüfusu etkilemektedir.
- Rekreatif sporlarda ve egzersiz salonları gibi rekreatif spor çevrelerinde önemli bir problemdir.
- Rekreatif sporlarda ve toplum genelinde (özellikle çocuk ve gençlerde) kullanımının boyutları hakkında yeterli bilgi bulunmamaktadır.
- İlegal ticareti söz konusudur.
- Seyahat esnasında temin edilebilmektedir.
- Ulaşım, dağıtım bilgileri ve reklamının yapılmasında internet önemli bir bilgi iletim aracıdır.
- Kullanım nedenleri elit sporcular, amatör sporcular, spor salonlarında düzenli spor yapanlar, egzersiz salonlarını kullananlar arasında farklılık göstermektedir.
- Bulaşma söz konusu olabilmektedir. Bu nedenle, gıda takviyesinin kontrolsüz satışı ve bilinçsiz tüketimi önemli bir sorun alanıdır.

3.5.3. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarına Kolay Erişim ve Satışının Denetimi Sorunu

3.5.3.1. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarına Posta veya Hızlı Kargo Yoluyla Kolay Erişim Sorunu

Takviye edici gıdalar ile sporcu gıdalarının posta veya hızlı kargo yoluyla muafien ithali Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü Genelgesi ile 2011 yılında yasaklanmıştır. Bu çerçevede, meri 2011/39 sayılı Genelgenin "Sınırlamalar" bölümünün üçüncü maddesi uyarınca;

- 11/06/2010 tarihli ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu'nun 3'üncü maddesinin birinci fıkrasının 65 nolu alt bendinde tanımlanan "takviye edici gıdalar" ile,

- Türk Gıda Kodeksi 2003/42 nolu Sporcu Gıdaları Tebliği'nin 4'üncü maddesinde tanımlanan "sporcu gıdaları"nın,

2009/15481 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı'nın 45'inci ve 62'nci maddesi kapsamında muafien ithali mümkün bulunmamaktadır.

Ancak, bu kapsamdaki ürünleri doktor tavsiyesi ile kullanan kişilerin, hastalıklarına dair resmî hastaneden alınmış bir raporu veya doktorun önerdiğine dair bir reçeteyi, millî sporcuların ise "Millî Sporcu Belgesi"ni ilgili gümrük idaresine ibraz etmeleri hâlinde söz konusu ürünleri posta ve hızlı kargo yoluyla getirmelerine izin verilmektedir. Rapor veya reçetelerin, eşyanın ilgisine teslim edildiği tarih itibarıyla son bir yıl içerisinde düzenlenmiş olması yeterli olup, her gönderi için yeni bir rapor ve reçete aranmasına gerek bulunmamaktadır.

Diğer yandan, gıda takviyesi ürünlerinin ithalat izni, "Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Kontrolüne Tabi Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliğine (Ürün Güvenliği ve Denetimi: 2014/5)" göre, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından izin verilmektedir. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Gümrükler Genel Müdürlüğü, söz konusu Tebliğ'in 12'nci maddesi uyarınca, gıda takviyesi ürünlerinin ithalatında, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca düzenlenen uygunluk yazısını aramaktadır.

Ayrıca, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Kontrolüne Tabi Ürünlerin İthalat Denetimi Tebliğ'in 10'uncu maddesinin dördüncü fıkrasında yer alan

muafiyetler kapsamında olduğu beyan edilen ürünlerin ithalatına gümrük idarelerince doğrudan izin verilmektedir. Bir ürünün ilgili mevzuata uygun olmadığına tespiti ve bu hususun gerekçeli Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının uygunsuzluk yazısı ile ilgili gümrük idaresine bildirilmesi hâlinde, ürünün ithaline gümrük idarelerince izin verilmemekte ve uygunsuzluk yazısı özet beyana ve taşıma belgesine iliştilmektedir. Uygunsuz çıkan ürün mahrecine iade edilmekte veya masrafları ürünün sahibine ait olmak üzere imha suretiyle tasfiye edilmek üzere gümrüğe terk edilmekte ya da ilgili mevzuat çerçevesinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının uygun göreceği tedbirler alınmaktadır.

Yukardaki kapsamda resmî otoritelerin izni ile ithal edilen takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının hekim gözetiminde ve kullanım talimatına uygun tüketilmesi mümkündür. Bu kapsam dışında olup, ithalat mevzuatı dışında kaçak yollarla ülkeye giren takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının içerikleri bilinmemekte ve kullanımı konusunda bir denetim söz konusu olamamaktadır. Asıl denetim sorunu, bu şekilde ülkeye giren takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarından kaynaklanmaktadır.

Ülkeye bu ürünlerin girişi ile ilgili mevzuat açısından bir eksikliğin söz konusu olmadığı, ancak bu ürünlerin “yolcu beraberliği kapsamında” ya da “kaçak” yollarla girişinin olduğu yönünde bir kanaat oluşmuştur.

3.5.3.2. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının Özel Spor Salonlarında Satışının Denetimi Sorunu

Takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının, yurt içinde satış izni, ürün onayı ve denetimleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu tür ürünlerin satışı ile ilgili kriterleri belirleyen, iş yerlerinin (Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği hükümlerine tabi salonlarda) taşınması gereken genel koşullar dışında, özel bir düzenleme mevcut değildir. Bu tür ürünler, herhangi bir gıda ürününün satışa sunulduğu yerlerde de ticarete konu olabilmektedir.

Söz konusu ürünler sadece sporcular tarafından değil, aynı zamanda doktor veya diyetisyen tavsiyesi ile veya tüketicilerin kendi inisiyatifleriyle kullanabilmektedir. Takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının tüketimi, herhangi bir yasal kısıtlamaya tabi değildir.

Tüketimde ortaya çıkan temel sorunlar;

- Bilinçsiz tüketim,

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığından kayıt belgesi almadan faaliyet gösteren iş yerlerinde (Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği hükümlerine tabi salonlarda) yapılan ve Bakanlığın denetimi dışındaki satışlar,

- Ürünün bileşeninde olmasına rağmen, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının onay vermesi sürecinde veya etiket bilgisinde beyan edilmeyen hormon gibi dopingli maddeleri içeren ürünlerin tüketimi,

- Yolcu beraberinde veya kaçak olarak yurda sokulan bu tarz ürünlerin tüketimi,

şeklinde gruplandırılabilir.

Bakanlıkça, takviye edici gıdalara ilişkin ürüne onay verilmesi sürecinde veya denetimlerde *WADA* tarafından ilan edilen Yasaklılar Listesi'nde yer alan maddelerden, kısıtlı bir etken madde içeren grubun analizi yapılabilmektedir.

Gıda takviyesi satışı yapan iş yerleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından kayıt altına alınmakta ve bu iş yerleri için iş yeri kayıt belgesi düzenlenmektedir. Spor salonları faaliyet izinlerini ilgili belediyelerden almaktadır. Buralarda spor yapan kişilere takviye edici gıdalar ile sporcu gıdaları satılabilmektedir, Ancak Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği hükümlerine tabi salonlar, gıda satış yeri kapsamında olmadığından, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından bu iş yerlerine kayıt belgesi verilmemektedir. Buralarda satılan gıda takviyeleri ile ilgili herhangi bir ihbar veya şikâyet gelmesi durumunda ise gıda mevzuatı çerçevesinde denetim yapılarak numune alınabilmektedir.

Diğer yandan, özel beden eğitimi ve spor tesisleri, belediyelerce verilecek iş yeri açma izin belgesi, itfaiye raporu, illerde il sağlık müdürlüğü, ilçelerde ilçe sağlık müdürlüğü raporu ve mahallin güvenlik teşkilatından alınacak genel güvenlik ve asayiş açısından kolluk kuvveti görüşü ve faaliyette bulunulacak spor dalları ile ilgili federasyonlarınca düzenlenecek yeterlilik belgesi gibi koşullar sağlandığında açılabilir.

Özel beden eğitimi ve spor tesislerinin, spor dalının ilgili federasyonlarınca öngörülen ölçü ve esaslarına uygun olup olmadığı, genel ahlak kurallarına, ilgili spor dalının amacına ve kurallarına uygun faaliyet yapıp yapmadıkları konusunda ilgili federasyon başkanlıkları, Gençlik ve Spor İl Müdürlükleri ve Spor Genel Müdürlüğü ilgili birimlerince denetlenmektedir.

Özel beden eğitimi ve spor tesislerinde performansı artırmak amacıyla katılımcılar tarafından gıda takviyelerinin yaygın bir şekilde kullanılmaktadır. Bu gıda takviyeleri, spor salonlarının işletmecileri tarafından katılımcılara satıldığı iddia edilmektedir. İşletmeciler tarafından satılan ve içeriğinin ne olduğu bilinmeyen bu gıda takviyeleri katılımcılar tarafından bilinçsizce ve amaca uygun olmayan şekilde kullanılabilir. Özel beden eğitimi ve spor tesisleri yönetmelikleri incelendiğinde gıda takviyelerinin satışı ile ilgili herhangi bir düzenlemenin olmadığı ve bunları denetleyen bir mekanizmanın bulunmadığı görülmektedir.

3.5.3.3. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının İnternet ve Televizyon Üzerinden Satışına, Reklamına ve Tanıtımına Yönelik Denetim Sorunu

Takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının internet ve televizyon üzerinden satışına, reklamına ve tanıtımına yönelik denetim, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının gözetiminde ilgili kuruluşlarla 11/6/2010 tarihli ve 5996 Sayılı Veteriner Hizmetleri Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu çerçevesinde yürütülmektedir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının bu alandaki yetki ve sorumluluğu, ihlali tespit ederek ilgili kuruluşa gereğinin yapılması için bildirmektir.

5996 sayılı Kanun'un 40'inci maddesine göre;

- Tüketicii yanıltıcı reklam ve tanıtımlarla ilgili olarak Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına, Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna, Reklam Özdenetim Kuruluna, Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca bildirimde bulunmaktadır.

- Yanıltıcı reklam ve tanıtımın ticari reklam, ilan veya etiket yoluyla gerçekleşmesi hâlinde ise 4077 sayılı Tüketicinin Korunması Hakkında Kanun hükümleri gereği tüketiciyi aldatan firma ve ürünleri Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca bildirilmektedir.

- Radyo, televizyon, dergi ve internet sitelerinde yapılan her türlü tüketiciyi yanıltıcı reklam ve tanıtımla ilgili Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına (TİB), Radyo ve Televizyon Üst Kuruluna (RTÜK) ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca bildirimde bulunmaktadır.

Ayrıca, 5996 sayılı Kanun'un çerçevesinde Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı ile koordineli çalışmalar yürüterek takviye edici gıdalar ile ilgili kamuoyu nezdindeki bitkisel ilaç algısını değiştirmeyi hedeflemektedir.

Yukarıdaki mevzuat kapsamında;

- İçeriğinde ilaç etken maddesi ihtiva ederek “sağlık açısından tehlike oluşturan” ürünlerin satışının yapıldığı tespit edilen 638 adet İnternet sitesi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca Telekomünikasyon İletişim Başkanlığına bildirilmiş ve bu sitelere filtre uygulaması ve erişimin engellenmesi gibi işlemlerin yapılması sağlanmıştır.

- 23 TV kanalı (120 TV programı) ve bu kanallarda reklamı yapılan toplam 16 ürün için, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca RTÜK’e bildirim yapılmış ve RTÜK, 2011 ve 2012 yıllarında yapılan bildirimler sonucunda 118 müeyyide uygulamıştır.

- RTÜK 2012 yılında yapmış olduğu Reklam Kurulu toplantılarında, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca bildirilen İnternet sitelerinin 12 tanesine reklam durdurma cezası ve toplam 326.216 Türk lirası idari para cezası, televizyon programlarına ise 5 adet reklam durdurma cezası ve toplam 325.444 Türk lirası idari para cezası, gazete ilanlarına ise idari para ve durdurma cezası uygulamıştır.

Takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının internet ve televizyon üzerinden satışı, reklamı ve tanıtımı konusunda uygulamadan kaynaklanan temel sorun, ilgili kurumların, mevzuatında; takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının internet ve televizyon üzerinden satışı, reklamı ve tanıtımı konusunda açık bir hüküm olmaması, genel hükümlere göre işlem tesis edilmesi ve özellikle de yayın durdurma konusunda etkin bir mücadele yapılamamasından kaynaklanmaktadır.

3.6. KAMUOYU VE SPOR MEDYASI’NIN SPORDA DOPİNG SORUNUNA YAKLAŞIMI

Ülkemiz medya organları, futbol odaklı ve daha çok kamu kurumlarının spor politikasıyla ilgili haberler yapmaktadır. Bunun dışındaki profesyonel ve amatör spor branşları küçük başlıklar hâlinde basında yer almaktadır. Hatta olimpiik spor dalları ve sporcuları medyada sınırlı biçimde yer bulmaktadır. Doping sorunu ise sadece sansasyonel yönüyle ilgi uyandırmaktadır.

Özellikle, spor medyası doping olaylarını kamuoyuna yansıtmada, kullandığı haberlerin içeriğini belirlemede zaman zaman yeteri kadar özenli davranmamaktadır. Medya organlarınca, bu türden haberlerde kullanılan görseller ve cezalı sporcuların ifadelerinin gerçek kabul edilmesi nedeniyle dopinge ilişkin kamuoyu algısı

bulanıklaşmakta ve hatta özendirici mesajlar bile verilebilmektedir. Doping konulu bir haberde, arka planda cezalı sporcunun başarı görüntülerinin, madalya töreninin veya kutlama seramonilerinin yer alması, bu tür haberlerde sözel mesajla görsel mesajın uyuşmamasına ve haberin doping kullanımını caydırıcılıktan uzaklaşmasına ve hatta özendirici olmasına neden olmaktadır.

Yine yasaklı madde kullanımı nedeniyle ceza almış sporcuların konuya ilişkin değerlendirmelerinin, doğal bir savunma refleksi yüzünden tam anlamıyla gerçeği yansıtmıyor olabileceği de gözden kaçabilmektedir. Spor yorumcuları bu türden yorumların subjektifliğini göz önünde bulundurmadan, cezalı sporcuların suçlayıcı veya hatalı davranışlarını mantığa bürümeye yönelik düşüncelerini desteklediğinde, dopinge mücadele açısından istenmeyen mesajlar iletilmiş olmaktadır.

Diğer yandan, basın organları reklam gelirleri nedeniyle takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının tanıtımlarına olumlu yaklaşmakta, bu reklamlar da zaman zaman kamuoyunun yanlış bilgilenmesine neden olmaktadır.

Spor medyasının dopinge ilgili yayımladığı haberler ve bu haberlerin sunuşları dikkate alındığında, yasaklı madde veya yöntemlerin kullanımı nedeniyle hak mahrumiyet cezası alan sporcuların durumlarıyla sınırlı kaldığı görülmektedir. Özellikle başarılı ve popüler sporcuların doping kaynaklı cezalar alması veya bu alanda soruşturulmaları spor basınımızın ilgisini çekmektedir. Ancak sporda dopinge mücadele etmeye yönelik birçok faaliyet, basın organlarımızda olması gerektiği ölçüde yer alamamakta, sporseverlerin dopinge mücadele konusunda tam anlamıyla bilinçlenmelerine destek olacak yayımlar yeteri oranda yapılmamaktadır.

Komisyonumuzun yedinci toplantısında görüşlerine başvurulmuş beş spor yazarımızın konuyla ilgili duyarlı ve bilinçli yaklaşımları dikkat çekmekle beraber, spor basınımızın genelinde futbol ağırlıklı yayımlara yer verilmesi ve diğer branşların ihmal edilmesi ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Amatör branşlardaki sporcular, müsabaka hazırlık ve yarışma süreçlerinde kamuoyu dikkatinden ve ilgisinden uzak kalmakta, bu durum dolaylı bir şekilde de olsa sporda doping kullanımı üzerinde etkili olmaktadır.

Komisyon toplantılarında, bir gazeteci için doping konusuyla ilgili yaşanan her konunun haber değeri olduğu ve dopingli sporcu, doping kontrolünden kaçan sporcu, dopingli sporcunun antrenörü, federasyon başkanı, bunların eylemlerinden,

söylediklerinden doğan her şeyin gazeteci için haber olduğu, gazetecinin dopingle ilgili bir habere ulaştığında onu yüzde yüz teyit etmek zorunda olduğu belirtilmiştir. Ancak, doğrulukla birlikte haberde toplum yararı olup olmadığının da tartışıldığı, dopingin sahtekârlık olması ve sahtekârlığın da herkesin en çok ilgisini çeken sportif bir alanda gerçekleştirilmiş olmasının haber değerini iyice artırdığı, kimi kesimlerin “ama bunu bütün ülkeler yapıyor, bu vatan meselesi, yazılmaması daha yararlı olur.” noktasından bakılarak değerlendirme yapıldığı, haberin yapılması konusunda işin yazan açısından âdeta vatan hainliğine kadar götürüldüğü aktarılmıştır.

Yazılı ve görsel basın organlarının yanı sıra, özellikle dijital ve sosyal medya alanları incelendiğinde, farklı bir sorunla karşı karşıya kalınmaktadır. Özellikle internet arama motorlarına “doping” sözcüğü yazıldığında, Türkçe ve yabancı dildeki internet sitelerinde çok farklı sonuçlar elde edilmektedir. Türkçe internet sitelerinin çoğunda “doping” kavramının yanlış kullanıldığı görülmekte ve olumlu bir olgu olarak sunulduğu kullanımlarla da karşılaşmaktadır. Yabancı dildeki İnternet sitelerinde ise “doping” kavramının gerçek anlamıyla kullandığı görülmektedir. “Doping” kavramının dilimizde yanlış bir şekilde, Batılı dillerdeki gibi ilk anda “sporda yasaklı madde ve yöntemlerin kullanılma” anlamında değil de, “kişinin verimini artıracak masum teşvikler ve ödüller” gibi sunulması kayda değer bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. Medyada yer alan bazı haberlerin birçoğunun başlıkları dikkate alındığında, “doping” sözcüğünün, anlamının dışında yanlış bir şekilde kullanıldığı görülmektedir. “Doping” kavramının sanki olumlu ve yararlı bir olguymuş gibi anlaşılmasına neden olan haber metinlerine ve başlıklarına basında sıklıkla karşılaşmaktadır. Örneğin: “Yerli Üreticiye Nükleer Doping”, “Turizme Resmî Doping”, “Gülmek Hafıza’ya Doping Etkisi Yaratıyor”, “Merkez Bankasından Piyasaya 7 Milyar Doping”, “Filo kiralama, otomotive doping oldu.”, “Ev Tekstili İhracatına 1.5 Milyar Dolarlık Doping” gibi. Bu durumda toplumsal algı bağlamında yanlış mesajlar verilmektedir. Oysa dopingin de terör ve uyuşturucu gibi mücadele edilmesi gereken bir kavram olarak algılanması için basında gerekli özenin gösterilmesi gerekmektedir.

Ülkemizde kurulması düşünülen Ulusal Doping Mücadele Kurumunun da kamuoyunda dillendirildiği şekilde *WADA*’nın yerel karşılığı olarak “Türkiye Anti Doping Ajansı” gibi bir ifade yerine; “Türkiye Doping Mücadele Kurumu” gibi daha belirgin ve amaca dönük bir isimle hayata geçirilmesi, bu noktada göz önünde bulundurulması gereken bir diğer husustur. Ayrıca yazılı, görsel ve sosyal medyanın

“doping” kavramını doğru bir şekilde kullanması için gerekli eğitim ve duyuru çalışmalarının gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM KAYNAKÇA

Antrenörlük Eğitimi Yönetmeliği, Spor Genel Müdürlüğü 2002.

Antrenörlük Eğitimi Raporu, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Hizmetleri Dairesi Başkanlığı, 2013.

Calfee R, Fadale P. Popular ergogenic drugs and supplements in young athletes. *Pediatrics*. 2006;117(3):e577-89.

Campbell MJ, Tabner KC, Woods DR. Self-administration of exercise and dietary supplements in deployed British military personel during operation TELIC 13. *J R Army Med Corps*. 2010;156(1):32-6.

Conclusions of the Council and of the Representatives of the Governments of the Member States, Meeting within the Council, on combating doping in recreational sport, Council of The European Union, Brussels, 8838/12, 19 April 2012

Developing The European Dimension in Sport, Communication from The Commission To The European Parliament, The Council, The European Economic And Social Committee And The Committee Of The Regions, Brussels, 18.1.2011 COM (2011) 12 final.

Doğan O. Spor Psikolojisi. 2005. Adana: Nobel Kitabevi.

Ekmekçi R, Arslan Y, Ekmekçi AD ve ark. Üniversite Öğrencilerinin Spora Bakış Açılarının ve Spora Katılım Güdülerinin Belirlenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy* 2010; 5(2).

Elliot DL, Cheong J, Moe EL, et al. Cross-sectional study of female students reporting anabolic steroid use. *Arch Pediatr Adolesc Med*. 2007 Jun;161(6):572-7.

Ersoy G., Fiziksel Uygunluk (Fitnes) Spor ve Beslenme ile İlgili Temel Öğretiler Kitabı, Ankara 2013; 268, 270,302

Erturan-Öğüt, E.E.,”Almanya ve Türkiye'deki Spor Kulüplerinin Karşılaştırmalı Analizi-Türkiye'deki Spor Kulüplerinin Yapı ve İşleyişine Yeni bir Yaklaşım”, Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı,Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara, 2010.

Faigenbaum AD, Zaichkowsky LD, Gardner DE, et al. Anabolic steroid use by male and female middle school students. *Pediatrics*. 1998 May;101(5):E6.

- Geyer H., Goston JL, Correia MITD,** Intake of nutritional supplements among people exercising in gyms and influencing factors, *Nutrition* 2010; 26:604-611.
- Göktaş Z.,** Aktif Millî Sporcuların Beslenme Alışkanlıkları ve Sıklıkla Kullandıkları Beslenme Destek Ürünlerinde Kontaminasyon ve Pozitif Doping Risk Değerlendirmesi, *Beslenme Bilimleri Programı Yüksek Lisans Tezi*, Ankara 2010.
- Kaleli S., Ersoy G.,** Ankara’da Beslenme Destek Ürünleri Satan Bir Firmadan Alışveriş Yapan Tüketici Profilinin Belirlenmesi, *Beslenme ve Diyet Dergisi* 2012; 40 (3): 226-230
- Kaplan A, Ardahan F.** Doğa Sporları Yapan Bireylerin Profilleri, Doğa Sporu Yapma Nedenleri ve Elde Ettikleri Faydalar: Antalya Örneği. 12.Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Denizli; 2012.
- Kaplan Y, Akaya C.** Toplumsal Tabaka Farklılıklarının Spora Yansıyan Sonuçları (Antalya Örneği). *Mediterranean Journal of Humanities*; 2013;3(2): 143-158.
- Klötz F, Petersson A, Isacson D, et al.** Violent crime and substance abuse: a medico-legal comparison between deceased users of anabolic androgenic steroids and a busers of illicit drugs. *Forensic Sci Int.* 2007;173(1):57-63.
- Koruç Z,** Spor Psikolojisine Giriş. E. Ergen (Ed.): *Spor Hekimliği*; TTB 1992; Yayın no 1: 96-100.
- Laure P.**Epidemiologic approach of doping in sport. A review. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness* 1997; 37(3):218-224.
- Lood Y, Eklund A, Garle M, et al.** Anabolic androgenic steroids in police cases in Sweden 1999-2009. *Forensic Sci Int.* 2012 ;219(1-3):199-204.
- Melia P, Pipe A, Greenberg L.** The use of anabolic-androgenic steroids by Canadian students. *Clin J SportMed.* 1996; 6(1):9-14.
- Murray, T.H.** The Athlete’s Challenge Drugs, Sports, and Ethics. *WADA Play True*, 2004; 3: 6-7.
- Nilsson S, Baigi A, Marklund B, et al.** The prevalence of the use of androgenic anabolic steroids by adolescents in a county of Sweden. *Eur J Public Health.* 2001;11(2):195-7.

- Nilsson S, Spak F, Marklund B, et al.** Attitudes and behaviors with regards to androgenic anabolic steroids among male adolescents in a county of Sweden. *Subst Use Misuse*. 2005;40(1):1-12.
- Pehlivan Z.** Spora Katılan Çocuklara Yönelik Ailelerin Beklentileri, Çocuklarda Gözlenen Davranış Değişimleri ve Spora Katılımın Önündeki Engeller. *Spormetre*; 2009; 6(2): 69-76.
- Rickert VI, Pawlak-Morello C, Sheppard V, et al.** Human growth hormone: a new substance of abuse among adolescents? *Clin Pediatr (Philadelphia)*. 1992;31:723-736.
- Scott DM, Wagner JC, Barlow TW.** Anabolic steroid use among adolescents in Nebraska Schools. *Am J Health Syst. Pharm*. 1996;53 (17): 2068-72.
- Sevim Y, Tuncel F, Erol E ve ark.,** Antrenörlük Eğitimi ve İlkeleri, Gazi Kitabevi, Ankara, 2001.
- Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporu,** Onuncu Kalkınma Planı (Taslak) Kalkınma Bakanlığı 2013.
- Şirin EF, Çağlayan HS, Çetin MÇ ve ark.** Spor Yapan Lise Öğrencilerinin Motivasyonlarına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi. *Niğde Ü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*; 2008, 2(2): 98-110.
- Türkiye Doping Mücadele Talimatı,** Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu, 2011.
- Buckley WE, Yesalis III CE, Friedlet KE, et al.** Estimated prevalence of anabolic steroid use among male high school seniors. *JAMA*. 1988;260(23):3441-3445.
- <http://www.arneljungqvist.com/symposiums/final-statement> Erişim Tarihi: Ocak 2014.
- http://www.nytimes.com/2008/11/28/sports/28doping.html?pagewanted=all&_r=0. Erişim Tarihi: Ocak 2014.
- <http://www.tdk.gov.tr/>, Erişim Tarihi: Şubat.2014.
- <http://www.wada-ama.org/en/Media-Center/Speeches-and-Presentations/Keynote-Address-by-David-Howman-at-the-Doping-as-a-Public-Health-Issue-symposium/> Erişim Tarihi: Aralık 2013.

[http://www.wada-](http://www.wada-ama.org/Documents/World_AntiDoping_Program/Governments/WADA_Donati_Report_On_Trafficking_2007.pdf)

[ama.org/Documents/World_AntiDoping_Program/Governments/WADA_Donati_Report_On_Trafficking_2007.pdf](http://www.wada-ama.org/Documents/World_AntiDoping_Program/Governments/WADA_Donati_Report_On_Trafficking_2007.pdf) Erişim Tarihi: Ocak 2014.

http://www.wada-ama.org/Documents/News_Center/News/2013-Paoli-Donati-Report-Executive-Summary-EN.pdf. Erişim Tarihi: Ocak 2014.

<http://ttkb.meb.gov.tr/www/ogretim-programlari/icerik/72>, Erişim Tarihi: Ocak 2014.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

TÜRK SPORUNDA DOPİNGİN ÖNLENMESİNE YÖNELİK ÇÖZÜM ÖNERİLERİ

4.1. SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE POLİTİKALARI

Son yıllarda uluslararası arenada sporcularımızın çok sayıda doping vakalarına karışması ülke prestijini ve başarısını olumsuz yönde etkilemiştir. Bu durum dopingle mücadele ile ilgili spor politikalarımızın, dopingle mücadelede yetersiz kaldığı algısını oluşturmuştur. Dopingle etkin mücadele için Türk spor sistemini oluşturan unsurlarla ilgili yeni ve sağlam politikalar geliştirmemiz gerekliliği kaçınılmaz olmuştur. Toplumun ve sporcu gençlerin sağlığını tehdit eden dopingle mücadele etmek için tüm kurumların koordinasyonu ve iş birliği içerisinde dopingle mücadele politikaları üretmeleri gerekmektedir. Bu bağlamda; sporcu yetiştirilmesi ve eğitilmesi, antrenörlük eğitimi, spor kültürü ve spor bilinci, spor ve yarışma algısı, sporcu sağlığı organizasyonu, dopingle mücadelede hukuksal çerçeve, halk sağlığı açısından dopingle mücadele ve son olarak dopingle etkin mücadelede kurumsal yapı alanlarında etkin politikalar üretilmesi zorunlu hâle gelmiştir. Kısacası Ulusal bir dopingle mücadele politikası oluşturulması gerekmektedir.

4.1.1. Gençlik ve Spor Bakanlığının Önerileri

Bu öneriler, Gençlik ve Spor Bakanlığının 16.04.2014 tarihinde Komisyona sunulan “Türkiyede Dopingle Mücadele Sisteminin Genel Çerçevesi” Raporundan derlenmiştir.

- Dopingle Mücadele Kanun Tasarısının ivedi olarak yasalaşması,
- Ülkenin tüm kurumlarının UNESCO “Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi”ndeki yükümlülükleri yerine getirme hususunda sporcu ve halk sağlığı yönünden mevzuatlarını uyumlu hâle getirmesi,
- Ülkemizdeki tüm federasyonların Dopingle Mücadele Komisyonu (DMK) çatısı altında toplanmasının gerçekleştirilmesi,
- Ülkemiz, UNESCO “Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi”ni 2009 yılında imzalamıştır ve yükümlülüklerini yerine getirmek için çaba sarf etmektedir. Her ne kadar özellikle performans ve güç gerektiren branşlarda doping içeren maddeler kullanılarak ve kullanılan bu maddeleri temizlemek suretiyle sportif

başarıya ulaşılması mümkün bulunsa da Bakanlık olarak ülkemiz sporcularının yasaklı madde kullanmadan, sadece çalışarak başarı elde etmesini ülkemizin spor politikası olarak benimsemiş bulunmaktayız. Bu çerçevede “Dopinge Sıfır Tolerans” parolamızdır.

4.1.2. Sağlık Bakanlığının Önerileri

Bu öneriler, Sağlık Bakanlığının 03.02.2014 tarihinde Komisyona sunulan ve “Bakanlığın Dopingle Mücadeleye İlişkin Yürüttüğü Görevler ve Üstlendiği Sorumluluklarla İlgili Görüşlerini” içeren Rapor’dan derlenmiştir.

- Şu ana kadar kazanılan tecrübeler göstermektedir ki sahteciliğin doğası, boyutu ve kolaylaştırıcı faktörleri ülkeden ülkeye değişmekte ve sorunu çözmek için tek veya basit bir yol olmadığı görülmektedir. Ulusal ve bölgesel iş birliğinin kurulması ve güçlendirilmesi, etkili ve sürdürülebilir bir iş birliği için bir ayağı da Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunda kurulmuş olan Ulusal İletişim Tek Noktası Ortakları arasında Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü de bulunmaktadır.

- Yasaklı maddelerin kullanımı ya da yasaklı maddelere erişim konusunda alınacak önlemlerin yasaklarla ve buna ilişkin düzenlemelerle sağlanması faydalı olmakla birlikte yeterli değildir.

- Bu konuda ilgili Bakanlıkların katkı ve deneyimleri çerçevesinde gençlerin, sporla ilgilenenlerin, sporcuların ve ailelerin eğitilmesi dopingle mücadelede uzun soluklu bir çalışmayı gerektirmekle birlikte etkin başarı sağlayacaktır.

- Bu uygulamaların dışında sporcu sağlığını, beslenmesini izleyen ve denetleyen mekanizmalara eğitim konusunda Sağlık Bakanlığının ilgili birimlerince destek verilebilir.

- Ayrıca konunun sadece sporcu sağlığı olarak değil, kamu sağlığını etkileyen bir konu olarak ele alınması gelecek nesillerin sağlığının da güvence altına alınmasının teminatı olacaktır.

4.1.3. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Önerileri

Bu öneriler, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının 22.01.2014 tarihinde Komisyona sunulan “At Yarışları ve Doping ile İlgili Rapor” dan derlenmiştir.

- Takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının hastalıkları önleme iyileştirme gibi fonksiyonlarının olmadığı, kontrolsüz bir şekilde tüketilmesi durumunda kullananların sağlıklarını olumsuz yönde etkileyebileceği konusunda toplumu

bilinçlendirici çalışmaların yapılması, (kamu spotu, TV programları, gazete ilanları v.b)

- Ürün takip ve doğrulama sisteminin kamuoyu tarafından etkin kullanımının sağlanması hususunda gerekli çalışmaların yapılması,

- Ürün onayı olmayan “yurt içi üretim” veya yurt dışından getirilmiş takviye edici gıdaların piyasaya arzının engellenmesi konusunda güvenlik güçleri ile iş birliği yapılması,

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının laboratuvarlarında analizleri yapılan takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarında doping maddesi aranabilmesi hususunda gerekli yasal düzenlemelerin yapılması, personel ve altyapı imkânlarının oluşturulması.

4.1.4. TMOK Doping Mücadele Komisyonu Önerileri

Bu öneriler Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi bünyesinde kurulan Doping Mücadele Komisyonunun 15.04.2014 tarihinde Komisyona sunulan Rapor’dan derlenmiştir.

1. Sorunu Tanımlamak

a) Sporda mevcut ve geçmiş doping uygulamalarını ortaya çıkaracak, spor hareketi çatısı altında örgütlenmiş bir “hakikat ve uzlaşma” komisyonu kurulmalıdır.

b) Doping kullanımı ve dopingin yol açtığı sağlık riskleri ile ilgili mevcut bilgi düzeyinin iyileştirilmesini sağlayacak şekilde geriye dönük epidemiyolojik araştırmaların yapılmasına izin verilmelidir ve bu araştırmalar finanse edilmelidir.

c) Doping mücadelesi kural ihlallerine verilen cezaların istatistiksel olarak kaydı tutulmalıdır.

d) DONATİ ve PAOLİ raporu örnek alınarak, Türkiye’deki doping ürünlerinin dolaşımı hakkında düzenli olarak akademik araştırmalar yürütülmelidir.

e) Federasyonlar tarafından her spor dalına özgü olarak doping riski analizleri yapılmalıdır.

f) Doping aktivite değişiklikleri ve eğilimlerini belirlemek, doping tehdidini değerlendirmek, dopinge başa çıkmak için sosyal ve bilimsel projeler desteklenmelidir.

2. Koruyucu Tedbirleri Almak

a) Spor faaliyetleri ve fiziksel aktivitelerin gerçekleştirildiği tüm tesislerde dopinge mücadele talimatı yürürlüğe sokulmalıdır.

b) Dopingin önlemesi stratejisine, lisanssız sporcuları hedef alan ve ceza uygulaması içermeyen eğitim odaklı bir denetim programı eklenmelidir.

c) Mevcut hekimler ve gelecekte faal olacak hekimlerin hem temel eğitimleri hem de sürekli eğitimleri boyunca doping sorunu ile ilgili aldıkları eğitimleri ve farkındalıkları artırılmalıdır.

d) Orta dereceli okullarda, dopingi önlemeye yönelik eylemler öngören çalışmalar yapılmalıdır.

e) Vücut geliştirme salonlarına yönelik olarak doping ürünlerinin yol açtığı riskler ile ilgili özel farkındalık yaratma kampanyaları düzenlenmelidir.

f) Dopingin önlenmesi için sporcularda düzenli tıbbi kontroller sağlanmalıdır.

g) Fransa, Japonya, Amerika Birleşik Devletleri'nde örnekleri bulunan olimpiik hazırlık merkezlerinin ülkemizde en uygun yerde kurulması için konunun üniversiteler arası bir platformda tartışılması ve bunun üniversitelerin geniş katılımıyla hayata geçirilmesi ve devlet kaynaklarıyla finanse edilmesi sağlanmalıdır.

h) Spora ilginin seyirci düzeyinden, katılımcı düzeyine çıkartılması için spor olanakları geliştirilerek spor yapan insan sayısı artırılmalı, bu yolla toplumun spor hakkında bilinç düzeyi yükseltilmelidir.

3. Doping Kontrolü

a) Doping kontrol sayıları artırılmalı ve yıl içine yayılmalıdır.

b) Doping kontrol mekanizmaları içinde önceden haber vermeden yapılan müsabaka dışı doping kontrollerinin oranı artırılmalıdır.

c) Sporcu Biyolojik Pasaport Sistemi ulusal düzeyde yaygınlaştırılmalıdır.

d) Antrenman ve müsabakalarda doping kontrolleri sıklaştırılmalı ve yıldızlar, gençler, çocuklar gibi kategorileri de içine alacak şekilde genişletilmelidir.

e) Doping Kontrol Analizlerinde incelenen maddelerin sayısı ve kapsam alanı genişletilmelidir.

4. Yaptırım Uygulanması

a) Özelleşmiş Dopingle Mücadele Disiplin Kurulu kurulmalıdır.

b) Dopingle Mücadele Komisyonuna ilk aşamadan itibaren soruşturma ve birinci derece yargı mercii olarak Geçici Olarak Askıya Alma (tedbir) ve ceza verme yetkisi verilmelidir.

c) Müsabakalardan men cezası, sistematik olarak para cezasıyla birlikte verilmelidir.

d) Para cezalarından elde edilen gelir, Dopingle Mücadele Komisyonuna aktarılmalıdır.

e) Dopingle mücadelenin etkinliğini genel olarak artırmak için uluslararası spor hukukuna paralel olarak disiplin sürecinde işletilecek bir pişmanlık mekanizması uygulanmalıdır.

f) Analiz sonucuna dayanmayan “dopingle mücadele kural ihlalleri” cezaları geliştirilmelidir.

g) Lance ARMSTONG olayında olduğu gibi doping yaptığından şüphelenilen sporcular ve sporcu destek personelinin geriye doğru kovuşturulmasına imkân sağlanmalıdır.

h) Doping kullanımına ilişkin cezalar, hem sporcular hem de bunlara yardımcı olan kişiler için caydırıcılığı sağlamak üzere artırılmalıdır.

i) Doping kullanımının spordan men dışında da sporcu haricindeki kişilere cezai müeyyide gerektiren bir suç sayılması ve adli ceza hatta, hürriyeti tahdit cezası verilebilmesi için gerekli yasal düzenlemeler hazırlanmalıdır.

j) Herhangi bir dopingle mücadele kuralını ihlal eden veya sporda dopingle ilgili başka bir suç işleyen sporcu destek personeline karşı, yaptırım veya cezaları içeren tedbirler alınmalıdır.

k) Spor faaliyetleri ve fiziksel aktivitelerin gerçekleştirildiği tüm tesislerde doping ürünlerini bulunduranlara adli ceza uygulanmalıdır.

5. İş Birliği

a) Sporda ulusal dopingle mücadelede kolluk kuvvetleri, gümrük teşkilatı, spor camiası, genel kamu, ilaç şirketleri gibi ilgili tüm kamu kurum ve kuruluşları ile iş birliği çalışmaları yapılmalıdır.

b) Özellikle bulunabilirlik verileri ile diğer bilgilerin niteliksel analizinin yapılabilmesi için tüm veriler istihbarattan sorumlu ekiplerle paylaşılmalıdır.

c) Doping ürünlerinin kaçakçılığı gümrükler vasıtası ile engellenmelidir.

d) Gümrük birimleri veya herhangi bir kolluk gücü tarafından ele geçirilen doping ürününün, bir numunesini veya doping ürünü olma şüphesi taşıyan ürünün numunesinin sistematik olarak analiz edilmesi sistemli hâle getirilmelidir.

e) Sporda küresel dopingle mücadelede Dünya Dopingle Mücadele Ajansı (*WADA*), Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele İzleme Grubu, *UNESCO*, Dünya Dopingle Mücadele Ajansı Özel Avrupa Komitesi (*Ad hoc European Committee for the World Anti-Doping Agency CAHAMA*), Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşları Enstitüsü (*INADO*), Uluslararası Federasyonlar, diğer Ulusal Dopingle Mücadele Kuruluşları, Bölgesel Dopingle Mücadele Kuruluşları gibi Dopingle Mücadele Kuruluşlarıyla aktif bir katılımcı olarak ve uluslararası bir yaklaşımla iş birliği yapılmalıdır.

f) Tüm spor federasyonlar ve spora ilişkin tüm kurumlar Dopingle Mücadele Komisyonu ile koordineli çalışmalı ve tek yetkili olarak Komisyona tüm desteği sağlamalıdır.

6. Hukuki Düzenlemeler

a) Ulusal düzeyde dopingle mücadele konusunda hukuki düzenlemeler yapılmalıdır.

b) Türkiye’de Dopingle Mücadele faaliyetlerini planlayan, yürüten, değerlendiren ve denetleyen merkezî ve bağımsız bir Dopingle Mücadele Kurumu kurulmalıdır. Yeni bir Dopingle Mücadele Kurumu kuruluncaya kadar Dopingle Mücadele Komisyonu hem finansman olarak güçlendirilmeli hem de kurumlar arası işbirliği çalışmaları artırılmalıdır.

c) Dopingle Mücadele Komisyonu kurulmadan önce *WADA* ile yaşanan Dünya Dopingle Mücadele Kurallarıyla uyumsuzluk sorunlarının tekrar yaşanmaması için, 2015 Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının ülkemizde yürürlüğe sokulma çalışmaları bitinceye ve *WADA*’nın uyum raporları olumlu bir şekilde tamamlanuncaya kadar tüm süreç Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından yürütülmelidir,

d) Tüm “dopingle mücadele kural ihlali” olaylarının ön soruşturma ve ilk derece disiplin yargılamaları Dopingle Mücadele Komisyonu bünyesinde oluşturulacak

disiplin müfettişleri ve devamında konusunun uzmanı hukukçulardan oluşacak disiplin kurulu tarafından yürütülmelidir.

e) Doping Mücadele ile ilgili Kanun ülkemiz koşulları, *UNESCO* Sözleşmesi, *WADA* Dünya Doping Mücadele Kuralları, *WADA* Uluslararası Standartları ve *WADA*’nın en iyi uygulama modelleri, diğer ülkelerin doping mücadelesine mevzuatları ve Avrupa Konseyi’nin ülkemize ve diğer ülkelere yaptığı ziyaret raporları dikkate alınarak hazırlanmalıdır.

f) Bağımsız bir Doping Mücadele Kurumu oluşturulurken doping mücadelesinde temel ilkeleri düzenleyen çerçeve bir yasa yapılmalı, kuruma bütçe garantisi sağlanmalı, kurumun işleyişi ve kurumsal yapısı, kurum yönetim kompozisyonu bir yönetmelik çerçevesinde yapılmalı, Uluslararası değişen kurallara göre yapısının ve işleyişinin daha kolay değiştirilebilmesine, hantal bir yapıdan ziyade daha dinamik bir yapı olarak planlanmasına imkan sağlanmalıdır.

g) Doping Mücadele Kurumunun doping mücadelesinde başarılı olabilmesi için mali ve idari olarak bağımsız bir işleyişi olmalıdır.

h) Doping Mücadele Kurumu dünyada bir çok ülkede örnekleri olduğu gibi ve *WADA* Dünya Doping Mücadele Kuralları uyarınca sivil toplum kuruluşu tarzında yapılanmalıdır.

i) Doping Mücadele Kurumu yapılanmasında Ülkenin sporunu uluslararası platformda temsil eden ve *WADA*’nın Türkiye’deki muhatabı olan Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi de etkin görev almalıdır.

j) Doping Mücadele Kurumu Gençlik ve Spor Bakanlığı, Spor Genel Müdürlüğü ve Federasyonlardan bağımsız, *UNESCO* sözleşmesine paralel olarak bütçesini devletten alan ya da devlet garantisi ile bütçesi oluşturulan bir yapılanma olmalıdır.

k) Kurumun ismi verilirken işlevinin Türkçe ismiyle mütamam olmasına önem verilmez, “Anti Doping” terimi yerine “Doping Mücadele” ya da “Doping Savaş”, “Ajans” yerine “Kurum” kullanılmalıdır.

7. Eğitim

a) Sporda ve doping mücadelesinde kurumsal yapılanmalarını, organizasyonlarını tamamlamış ve doping mücadelesinde çok başarılı sonuçlar almış ülkelerin modelleri örnek alınarak eğitim faaliyetleri sürdürülmelidir.

b) Eğitimin hedef kitlesi; her yaş ve branştan lisanslı sporcular, antrenörler, teknik direktörler, spor idarecileri, federasyon yöneticileri, beden eğitimi öğretmenleri, sporcu sağlık ekipleri (doktor, fizyoterapist, psikolog, masör, diyetisyen), eczacılar, spor salonu sahipleri ve rekreasyonel olarak sporla uğraşan bireyler, özellikle çocuklar ve sporcuların aileleri olmalıdır.

c) Eğitimin yaygın olarak ülke çapında uygulanmasını sağlayabilmek için öncelikle doping eğitimi verecek eğiticiler eğitilmelidir.

d) Eğitimde kullanılacak stratejilerin belirlenmesi için üniversitelerin Eğitim Fakülteleri ve eğitim merkezleriyle iş birliğine gidilmelidir.

e) Sporcu eğitiminin içeriğinde doping kullanımına alternatif yöntemler- uygun antrenman, ergojenik yardımcıları, beslenme desteği- mutlaka yer almalıdır.

f) Performansın diğer öğeleri konusunda bilgiler verilmelidir.

g) Sporcuyu doping kullanmamaya ikna etme yöntemi olarak psikolojik eğitime ağırlık verilmelidir.

h) Eğitimde görsel ve işitsel basından yararlanılmalıdır.

i) Eğitim kısa, orta ve uzun vadelerde planlanarak aşağıdaki şekilde Meslekî Eğitim, Sürekli Eğitim, Kampanyalı Eğitimler organize edilmelidir;

Meslekî Eğitim

i. Spor ve sağlıkla ilgili meslekî formasyonun parçası olarak ilgili eğitim kurumlarında; özellikle Tıp ve Eczacılık Fakülteleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları, özellikle Beden Eğitimi Öğretmenliği ve Antrenörlük bölümleri, antrenör ve masör kurslarında dopingle mücadele dersleri yer almalıdır.

ii. Antrenörlük kurslarında dopingle mücadele ve dopinge alternatif bilimsel antrenman yöntemleri konusunda bilgiler verilmelidir.

iii. Performansı artırmada yasaklı maddelerin olmazsa olmaz olmadığı anlatılmalı ve performansı geliştirmede antrenman, beslenme ve dinlenmenin önemi aktarılmalıdır.

iv. Federasyonlardaki ilgili kişilere de mutlaka eğitim verilmelidir.

v. Federasyon Sağlık Kurulları Eğitim ve Doping Kontrollerinde daha etkin görev almalıdır.

Sürekli Eğitim

i. Bakanlıklar, Federasyonlar, meslek örgütleri ve konuyla ilişkili diğer Sivil Toplum Örgütleri tarafından sorumluluk paylaşarak sürekli meslek içi eğitim etkinlikleri organize edilmelidir.

ii. Beden eğitimi öğretmenlerinin eğitimi için Millî Eğitim Bakanlığı ile, eczacıların eğitimi için Eczacılar Birliği ve Sağlık Bakanlığı ile, hekimlerin eğitimi için Türk Tabipleri Birliği ve ile Sağlık Bakanlığı ile ortak projeler üretilmelidir.

iii. Antrenör ve Teknik Direktörlerin eğitimi için Üniversiteler, Federasyonlar ve Antrenör Dernekleri ile ortak projeler üretilmelidir.

Kampanyalar Yoluyla Eğitim

i. Geniş kitleleri konuyla ilgili bilinçlendirilebilmek için yazılı ve görsel medya etkin olarak kullanılmalı, sporcu idolleri ve tanınmış kişilerin desteğiyle kampanyalar düzenlenmelidir.

ii. Bu kampanyaların doping kullanımını özendiricilikten uzak olması için azami dikkat gösterilmelidir.

iii. Yapılan eğitimlerde özellikle doping maddelerinin ciddi yan etkileri konusundaki hassas noktalara vurgu yapılmalıdır.

4.2. DOPİNGLE MÜCADELEDE KAMUOYUNUN BİLİNÇLENDİRİLMESİ VE EĞİTİM

Sporda dopingle mücadelede en önemli ve etkili yaklaşım, kamuoyunun bilinçlendirilmesi ve eğitim alanında yürütülecek faaliyetlerdir. Kamuoyunun bilinçlendirilmesi alanında en önemli görev spor medyasına düşmektedir.

Bu kapsamda aşağıdaki bölümde;

- Okul çağındaki çocukların hem sportif anlamda hem de dopingle mücadele konusunda eğitilmesine,

- Toplum ve kamuoyunun bilinçlendirilmesi amacıyla yazılı ve görsel basında yayımlar yapılmasına,

- Üniversitelerin spor bölümlerinde dopingle mücadele konusunda dersler konulmasına,

- Tıp fakültelerinde spor hekimliği uzmanlık dalının yaygınlaştırılmasına, yer verilmektedir.

4.2.1. Doping Mücadele Kamuoyunun Doğru Yönlendirilmesi Alanında Spor Medyası ile İlgili Öneriler

Genç nesillerin dopingsiz bir spor ortamında gelişimlerini sürdürebilmeleri ve buna ilişkin toplumsal bilincin yerleştirilebilmesi gayesini en etkin şekilde uygulamak için, kamuoyunun dopinge karşı bilgilendirilmesi, basın ve yayın organlarının bu konuya gereken hassasiyeti göstererek toplumsal farkındalığı arttıracak yayımlara ağırlık vermeleri gerekmektedir.

Ülkemizde yetersiz olan olimpiik sporcu sayısını artırma ve var olan sporcuları doping konusunda bilgilendirme konusunda kamuoyuna, amatör ve profesyonel sporculara ulaşma bakımından a en etkin araç olan medyaya, önemli görevler düşmektedir.

Bu bakımdan:

- Medyada dopingin sağlık üzerine olumsuz etkilerinin, özellikle işlenmesi uygun olacaktır.

- Başarılarını doping kullanmadan, yeterli, dengeli beslenme ve antrenmanlarla elde eden sporcuların ön plana çıkarılması gerekmektedir.

- Medyada, “doping” kelimesinin olumlu anlam atfetmeyecek şekilde kullanılması gerekir. Örneğin: ekonomide doping etkisi gibi.

- Yasaklı madde kullanımı nedeniyle ceza alan sporcuların reklam ve tanıtımlarda yer almamasına özen gösterilmelidir.

- Spor medyasında doping konulu haberlerin içeriği belirlenirken seçici ve özenli olunmalıdır. Dopinge yönelimi olumlu etkileyebilecek, cezalı sporcunun yer aldığı başarı ve gurur temalı görsel mesajlardan kaçınılmalıdır.

- Yasaklı madde kullanımı nedeni ile ceza almış sporcuların demeç ve yorumlarının “objektif olamayacağı” göz önünde tutularak, bu sporcuların suçlayıcı ve savunma reflekslerini yansıtan ifadeleri, spor yorumcularınca desteklenmemelidir.

4.2.2. Doping Mücadele için Eğitimin Genel Çerçevesi: Bir Model Önerisi

Doping mücadelesinde eğitim sistemleri elit düzeyin altındaki ve yeni yetişmekte olan sporcuları, yaş grubu olarak ise çocuk ve ergenleri hedef almalıdır. Çünkü tutum (örn. “Yakalanmayacağımı bilsem doping yaparım” yönelimi) ve değerler (örn. “Herkes yapıyorsa benim de yapmam yanlış olmaz” yaklaşımı) bu dönem ve yaşlarda şekillenmeye başlamaktadır ve yetişkinlikte ya da sporcu kariyerinde ilerledikçe kararlı hâle geldiklerinden bu özelliklerin eğitim yoluyla değiştirilmesi oldukça zorlaşmaktadır.

WADA 2013 Sporda Doping Konferansı’nda (Güney Afrika) da çeşitli ülke temsilcileri tarafından doping mücadelesinde eğitiminin erken yaşlarda başlaması gerektiği vurgulanmıştır. Hatta Japonya temsilcisi doping mücadelesinde eğitiminin liselerde zorunlu eğitim müfredatının bir parçası hâline getirildiği belirtmiştir. Benzer bir şekilde doping mücadelesinde eğitimi, içeriği “spor ruhu” şemsiyesi altında genişletilerek örgün eğitim sistemi içerisine, özellikle ilköğretim ve lise müfredatlarına dâhil edilmelidir.

Doping mücadelesinde eğitimlerinin sadece yasaklı maddelere ve kullanımına ilişkin bilgi düzeyi üzerinde yoğunlaşmasının risk etmenlerini azaltmadığı bilinmektedir. Kullanılacak eğitim müdahaleleri “bilgi verici” olmaktan öte; sporcunun insan olarak kendini, değer sistemini ve yaşamında yarışmanın yerini sorgulamaya yöneltten bir metodoloji içermelidirler. Aşağıda, Spor Genel Müdürlüğünce geliştirilmekte olan bir Doping Mücadele Eğitim Programı’nın ana hatları, bu kapsamda eğitimcilerin faydasına sunulmuştur.

Önleme programları interaktif ve etkinlik odaklı olmalı, sadece ders biçiminde yapılmamalıdır. Bu amaçla eğitimler rol oynama, tartışma ortamları oluşturulması, karar verme senaryolarının gerçekleştirilmesi gibi bazı etkinlikleri içermelidir.

Eğitimin odak noktalarından biri bu denli başarının yüksek oranda bireysel olarak ödüllendirildiği yarışma atmosferinin doğal bir ürünü olan “BEN nesli”nin “ne pahasına olursa olsun kazan” anlayışı ile birlikte sorgulanması ve olabildiğince moral değerlerle beslenmeye çalışılması olmalıdır. Bu nedenle eğitimde kullanılacak etkinlikler sosyal beceri eğitimi başlığında; karar verme becerileri, ahlaki ve etik karar verme, sosyal etkiler ve medya baskısıyla baş edebilme, özerk karar verme becerileri gibi genç sporcuların yasaklı madde kullanma/kullanmama kararına etki edebilecek içerikte olmalıdır.

Eğitim dopingi özendirici kılabilcek bir bilgi içeriği yerine, dopinge alternatif olabilecek sağlıklı ve kabul edilebilir yolların da öğretilmesi ile zenginleştirilmelidir. Örneğin; yaşadığı yarışma stresi ile yasaklı madde kullanmaya yönelen bir sporcunun bu gereksinimini giderebilecek stres azaltma tekniklerinin öğretilmesi, yönelimini farklılaştırabilecektir.

Tek bir odak kitle belirlemek yerine bütün hedef kitlelerin (sporcu, antrenör, idareci, aile, öğretmenler vb.) ve mümkün olan bütün platformların (sporcu eğitim merkezi, kamplar, okullar vb.) bütünleştirildiği kapsamlı bir eğitim hedeflenmelidir. Bu amaçla ayrıca antrenör eğitiminde teknik yetenekler yanında ahlaki ve etik sorumluluğun öneminin de vurgulanması gerekmektedir.

Bilgi içeren mesajların iletiminde etkinliği artıran iki unsur mesajı iletenin “uzmanlık” ve “güvenirliliğidir”. Bu anlamda dopinge mücadele eğitiminin bu iki unsura sahip kişi ve kişilerce verilmesi eğitimin kalitesini artıracaktır. Ayrıca yine bu iki unsura sahip doğal bir bileşen olan öğretmenler ve ebeveynlerin etkisinden faydalanılabilir. Ebeveynler ve öğretmenlerin özellikle genç sporcular için güvenirliliği tartışılmaz kişiler iken ayrıca bu kişilerin uzmanlığının da artırılması (doğrudan eğitilmesi, kamu spotu gibi uygulamalarla dolaylı bir eğitime tabi tutulması) eğitimin etkisini yaygınlaştıracaktır.

Küçük yaşlardaki çocuklar için spor ruhunu besleyici, doğru-yanlış davranışları betimleyen resimli macera kitaplarının tasarlanıp yazılması, etik ikilemlerin ve karar noktalarının yer aldığı, web tabanlı rol oynama türünden bilgisayar oyunlarının geliştirilmesi ve kullanılması faydalı olabilecektir. Ayrıca çocukların sıkça izledikleri çizgi film ve televizyon dizilerinin bazı bölümlerine dizi kahramanları veya sportif rol modeller kullanılarak örtük mesajların yerleştirilmesi de etkili olabilecektir.

4.2.3. Sporcu Eğitimi Önerileri

Eğitim Sistemi ile İlgili Öneriler

- Düzenli fiziksel aktivite alışkanlığı küçük yaşta kazanılacağından beden eğitimi ve spor derslerinin tüm eğitim dönemlerinde (Okul öncesi, 4+4+4) haftada 3-4 gün ve günde en az 2 saat olacak şekilde düzenlenmelidir.
- Beden eğitimi ve spor derslerinin etkin ve amacına uygun olarak işlenebilmesi için aile, okul ve beden eğitimi öğretmeni sıkı iş birliği içinde olmalıdır.
- Okul öncesi eğitimde ve ilköğretimin ilk dört yılında beden eğitimi ve spor

derslerinin beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından yürütülmesi sağlanmalıdır.

- İlköğretim okullarında beden eğitimi ve spor dersine daha fazla önem verilerek, beden eğitimi ve spor dersinin amaçlarına uygun şekilde işlenmesi sağlanmalıdır.

- Liseye geçişle birlikte gençlerin eğitimi ve bilinçlendirilmesi için müfredat programlarında doping ve ergojenik yardımcıları ilgili derslere yer verilmelidir.

- Beden eğitimi ve spor öğretmenleri tarafından çocukların fizikî ve performans gelişimleri her yıl düzenli olarak takip edilmeli ve bunlarla ilgili datalar oluşturulmalıdır.

- 12 yıllık zorunlu eğitimin ilk dört yılında kaldırılan beden eğitimi ve spor dersi yeniden müfredata eklenmelidir.

- Okullara beden eğitimi ve spor dersleri için gerekli araç, gereç, tesis ve alanlar sağlanmalıdır.

- Beden eğitimi ve spor dersleri müfredat programı içerikleri psikomotor gelişim süreçleri göz önünde bulundurularak düzenlenmelidir.

- Ülkemizin sporcu potansiyelini artırabilmek için toplumun her kesiminde spor kültürünün gelişip yaygınlaşması sağlanmalıdır.

- Beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin bilgi ve becerilerinin güncellenmesi için düzenli aralıklarla eğitimler, kurslar ve seminerler düzenlenmelidir.

- Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenlerinin beden eğitimi ve spor derslerine aktif olarak katılmaları ve öğrencilerle ders süresince birebir ilgilenmeleri sağlanmalıdır.

- Okul sporlarına yönelik sponsor desteğinin artırılması için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

- Millî Eğitim Bakanlığına bağlı kamuya ait ve özel okullarda beden eğitimi ve spor öğretmenlerinin yanı sıra antrenör istihdamına yönelik düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Okul koçluğu sisteminin hayata geçirilmesi sağlanmalıdır.

- Okullarda kulüpleşmenin yaygınlaştırılmalıdır.

- Okullarda ailelerin çocuklarını spor yapmaya teşvik etmelerini sağlayacak uygulamalar hayata geçirilmeli, örneğin veli görüşmelerinde bu hususta bilgilendirici ve teşvik edici tanıtımlar yapılmalıdır.

- Spora ilişkin bütün düzenlemelerde *MEB* ve *GSB*'nin görev alanları çerçevesinde iş birliği ve koordinasyon etkin bir biçimde sürdürülmedir.

- Engellilerde spor motive edilmeli, tanıtılmalı ve bu konuda gerekli önlemler alınarak, gereken önem verilmelidir.
- Ülkemizi uluslararası arenada temsil edecek sporcuların kendi ihtiyaçlarını karşılayacak düzeyde en az bir yabancı dil bilmeleri için gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

Kulüpleşme ile İlgili Öneriler

- Spor kulüplerinin altyapılarına önem vermelerini sağlayacak düzenlemeler hayata geçirilmelidir. Profesyonel spor kulüplerine bu yönde zorlayıcı hükümler getirilmelidir.
- Sporcu eğitim merkezlerinin etkinliği artırılmalıdır.
- Spor sisteminin önemli yapı taşlarından biri olan spor kulüplerinin hem sayısal, hem de kurumsal kapasite açısından geliştirilmesi sağlanmalıdır.
- Spor kulüplerinde görev yapacak yöneticilerin ve çalışanların spor alanında uzman kişilerden oluşmasına özen gösterilmelidir.
- Spor kulüplerinde özellikle profesyonel spor kulüplerinde, profesyonel spor yöneticilerinin istihdamı sağlanmalıdır.
- Dernek statüsünde açılan ve gençlik ve spor alanında tescil edilen kulüplerin kuruluş, tescil, denetimleri (idari, mali ve sportif yönden) GSB tarafından yapılmalıdır.
- Önceki yıllarda uygulamada olan ancak lağvedilen personel sayısı 500’ü geçen kurum ve işletmelerin gençlik ve spor kulübü açma zorunluluğu tekrar yürürlüğe konulmalıdır.

Federasyonlar ile İlgili Öneriler

- Bağımsız spor federasyonlarının mali, sportif ve idari yapıları etkin bir şekilde denetlenmelidir.
- Bağımsız spor federasyonlarının gelişmesindeki en önemli unsurlardan birisi de kurumsallaşmanın sağlanması ve keyfiliğin önüne geçilmesidir. Federasyon seçimlerinde belirli standartlar sağlanarak uygulama birliği olmalıdır.
- Spor federasyonlarının mali açıdan kendi gelirleri ile yönetilebilir duruma gelmeleri sağlanmalıdır.
- Federasyonların yönetimlerinde ve kurullarında spor alanında uzman kişilerin görev almaları sağlanmalıdır.
- SGM tarafından federasyonlara aktarılan kaynak; uluslararası başarı, kulüp ve sporcu sayıları, olimpiik spor dalı olup olmaması gibi objektif kriterlere bağlanmalıdır.

Böylelikle federasyonlar arasında sporun gelişimini sağlayacak rekabet ortamı oluşturulmalıdır.

Üniversiteler ile İlgili Öneriler

- Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulları ve Spor Bilimleri Fakültelerinin tüm bölümlerine Doping ve Ergojenik Yardım konusunda dersler açılmalıdır.

- Beden eğitimi ve spor eğitimi veren yüksek öğretim kurumlarının özel yetenek sınavları, tesis yapısı, akademik altyapısı belirli bir standarda kavuşturulmalıdır.

Tesisleşme ile İlgili Öneriler

- Ülkemizde herkesin spor yapmasına olanak sağlayacak spor tesisleri yapılmalı ve 24 saat esasına göre halkın kullanımına açılmalıdır.

- Devlet eliyle yürütülen toplu konut projelerinde spor komplekslerine de yer verilmelidir.

- Tesisler orta ve uzun vadeli stratejik planlamalarla yapılmalıdır. Spor yatırımlarının hangi branşlarda, hangi büyüklükte ve nerelere yapılması gerektiği tespit edilirken önceden belirlenmiş objektif kriterler kullanılmalıdır. Örneğin tesis yapılacak bölgenin demografik yapısı, okulların yoğun olduğu bölge olup olmaması, seyirci kapasitesi, o bölgede geliştirilmesi düşünülen spor branşı, iklimi, alınacak organizasyonlar, başarılı olan sporcuların varlığı gibi kriterler kullanılmalıdır.

- Türkiye’de hâlihazırda bulunan kamuya ve özel sektöre ait bütün tesislerin envanteri çıkarılmalı ve bu veri tabanı herkesin kullanımına açılmalıdır.

- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilere ait spor tesislerinin ortak kullanımına ilişkin mevzuat düzenlemeleri ve uygulamalar geliştirilmelidir.

- Spor tesisleri için yer seçimi yapılırken; yerleşim yerlerine uzaklığı, toplu ulaşım imkânlarının var olması ve nüfus yoğunluğu gibi kriterler dikkate alınmalıdır.

- İmar planları hazırlanırken, illerin, ilçelerin ve mahallelerin nüfus oranları dikkate alınarak tesisleşmeye gidilmelidir.

Sporcu Eğitim Merkezleri ile İlgili Öneriler

SEM’lerindeki sporcuların çocuk ve ergenlerden oluşması spor yaşantılarının beraberinde getirdiği durumsal sorunlarla birlikte gelişimsel kriz durumlarını da kaçınılmaz kılmaktadır. Bu yaş gruplarındaki çocukların spor performanslarına

yansıyan gelişimsel sorunlarla baş etmede, bulunulan fiziksel ortamın çocuğun ihtiyaçlarını karşılama derecesi ve kendisine sağlanan sosyal imkânlar da önemli rol oynar. Bu yaşlardaki genç insanlar artık anne ve babasından ayrılmış ve toplumsal yeniden tanımlanma sürecine girmektedirler ve bu süreçte ergenin çevresindeki olumlu özelliklerin sayısı arttıkça başarılı olma şansı da artacaktır. Özellikle yemekhane, yatma yerleri gibi fiziksel ortamların bu yaştaki gençlerin ailelerinde yaşadıkları ve muhtemelen özledikleri sıcak ortamı karşılama açısından yeterli olması arzu edilir. Bu tür tesislerde sporcuların “kendilerini önemli ve önemsenmiş” hissetmeleri motivasyonlarının artırılmasında önemli bir çıkış noktasıdır.

Özellikle takım sporlarında bununla birlikte bireysel sporlarda da önemli bir motivasyon etkeni olan bağlılık, bir spor takımı ya da ekibin ortak amaçlar etrafında birleşmesidir. Spor dışında benzer ilgi alanları onları birbirlerine bağladıkça uyum da artar ve ortak amaçlara yönelik görevlerin gerçekleştirilmesi kolaylaşır. Bu nedenle de özellikle sosyal imkânlar yönüyle yetersiz il ve ilçelerin bulunduğu SEM’lerinde sporcuların “grup ruhu ve beraberliğini” güçlendirici sosyal etkinliklere ihtiyacı vardır. Bu husus sadece gençlerin sporcu yönü değil, ayrıca yaşları da göz önüne alındığında, ihtiyaçları olan oyun ve rahatlama etkinlikleri de önemlidir. Aksi takdirde, belirli bir süre sonra sporcularda doyumun azalması ve hatta tükenmişlik belirtileri görülebilir. Spor branşları her ne kadar bireysel sporlardan oluşsa da antrenmanların daha etkin ve verimli olabilmesinde sporcuların merkeze ilişkin aidiyet duygularının ve grup birliğinin etkisi de önemli olabilir. Bu nedenle bu tür grup etkinlikler, ergenlerin eğlence ihtiyaçlarını karşılayacağı gibi sporcular, antrenörler ve idareciler arasında iletişim kanallarının daha iyi işlemesine de yardımcı olabilmektedir.

Sporcuların bulundukları yaş grubu, özellikle güdülenmediklerinde dikkati uzun süre aynı konuya vermeyi zorlaştıran bir yaş grubudur. Grupça icra edilecek bu tür sosyal etkinlikler aslında, antrenman zamanından çalmak değil, antrenmanların verimliliğini artırmak olarak görülmelidir. Grup birliğinin sağlanması dışında, bu tür uygulamalarla sporcu kendisine verilen değeri daha çok idrak edebilir ve motivasyonu da yükselebilir.

SEM’lerindeki sporcular, yaş dönemleri dikkate alındığında sürekli ve farklı çeşitlilikte gelişimsel krizle (ergenlik, sosyalleşme ihtiyacı, kimlik gelişimi, benlik algısında değişimler, ahlak ve değer yapısı sorgulama gibi) ve ayrıca farklı düzeylerde durumsal krizlerle (anne-baba ilgisinden yoksunluk, evden uzakta yaşama, toplu yaşamın getirdiği olumsuzluklar, uyum sorunu, eğlence ihtiyacının karşılanmaması

gibi) karşı karşıya kalmaktadırlar. Bu kapsamda bu yaş grubundaki sporcuların düzenli ve profesyonel bir psikolojik desteğe ihtiyaçları vardır. Bu desteğin sağlanamadığı durumlarda da en büyük yardımcı antrenörler olabilecektir. Ancak antrenörlere de ergenlik dönemi özellikleri, ergenlerle iletişim, ergenlik dönemi sorunları, motivasyon, konsantrasyon, etkili iletişim ve grup dinamikleri konularında eğitim verilmesinde fayda vardır.

Akademik başarı iyi sporcu olmanın yardımcısı olmasa bile, spora başlangıç dönemlerinde yaşanan başarısızlık gencin bu olumsuzluğu atfetmesi için en makul gerekçe hâline gelebilir. Yani okulunda başarısız olan çocuk, az çalıştığını kabullenmek yerine bu başarısızlığa neden olarak yoğun antrenman programını gösterebilir. Aynı yönelim velilerce de benimsenebilir. Bu durumda ise spordan uzaklaşma/kopmalar gerçekleşebilir. SEM ile okullar arasında bu anlamda bir iletişim ağı oluşturulmalı, antrenör ve idareciler çocukların okul başarısı ile yakından ilgilenmeli, benzer akademik başarısızlıkları karne döneminden önce öngörmeye ve tedbir almaya çalışmalıdırlar.

4.2.4. Antrenör Eğitimi Konusunda Öneriler

Mevcut antrenörlük eğitim sistemi yeniden düzenlenerek, ulusal bir antrenörlük eğitim çerçevesi oluşturulmalıdır.

Antrenörlük Eğitimi iki temel sınıflama ve beş kademe ve millî takım antrenörlüğü üzerine kurulabilir.

1. Katılımcı Antrenörü: Bu antrenörlük, sportif aktivitelere rekreatif ve sağlık amaçlı katılımcıların eğitiminden sorumlu kişidir.

2. Performans Antrenörü: Bu antrenörlük yetenekli ve yüksek performans sporcularını eğiten kişidir.

Antrenörlerin öğretmenlik vasfından dolayı, antrenörlere pedagojik formasyon eğitimi verilmesi uygun olacaktır. Bunun için de antrenörlük eğitimi müfredat programına aşağıdaki Tablo 3'te yer alan dersler ilave edilebilir ve pedagojik formasyon eğitimi I. kademede yani temel eğitim aşamasında verilebilir (Tablo 3).

Mevcut Antrenörlük Eğitimi müfredat programına İletişim Becerileri ve Antrenörlük Eğitimine Giriş dersleri ilave edilmelidir.

Kurs süreleri ve ders saatlerinin sayıları artırılmalıdır.

Antrenörlük eğitimine tabi tutulan kursiyerlerin sınavlarının merkezi sistemle yapılması sağlanmalıdır.

Birden fazla antrenörlük belgesi alınmasına sınırlama getirilmelidir. Örneğin Profesyonel sporculara yalnızca profesyonel olarak yaptığı spor dalından antrenörlük

belgesi verilirken, üniversitelerin beden eğitimi ve spor eğitimi veren kurumlarından mezun olanlarda mezun oldukları ihtisas dalından antrenörlük belgesi verilmelidir.

Antrenörlerin güncel gelişmeleri takip etmelerini ve kendilerini geliştirmelerini sağlamak amacıyla belirli aralıklarla yeterlilik sınavları yapılmalıdır. Yeterlilik sınavında başarısız olan antrenörler bir alt kademeye düşürülmelidir.

Engellilere dönük, branşlara özgü antrenör eğitimi desteklenmelidir.

Millî takıma sporcu yetiştiren antrenörlerin, millî takım antrenörü olarak görev yapmalarına yönelik objektif kriterler belirlenmelidir.

Millî sporcuların antrenör olabilmesi için en az lise ve dengi okul mezunu olma şartı aranmalıdır.

Özellikle bireysel sporlarda millî takıma seçilen sporcuların kendilerini yetiştiren antrenörler refakatinde uluslararası müsabakalara katılmaları sağlanmalıdır.

Millî takım antrenörleri, yönetmelikte yer alan kademelerden ayrı olarak 1,5-2 yıllık bir üst düzey teorik ve pratik eğitimden sonra teorik ve pratik sınavlarda ayrı ayrı başarılı oldukları takdirde millî takım antrenörü olabilirler.

Ülkemizi uluslararası arenada temsil eden antrenörlerin antrenörlük eğitimi yanı sıra bilgisayar ve yabancı dil ile ilgili eğitimler de verilmelidir.

Sporda ileri gitmiş ülkelerin antrenörlük eğitim sistemleri incelendiğinde; antrenör olabilmek için ilgili spor dalı ile ilgili üst düzey bir spor geçmişine sahip olması ve üniversitelerin spor eğitimi veren kurumlarında başarılı bir eğitim aşamasından geçmiş olması gerektiği gibi iki önemli husus üzerinde durulduğunu görmekteyiz. Ülkemizde de acilen böyle bir sisteme geçilerek, yalnızca profesyonel sporculara ve beden eğitimi ve spor eğitimi veren kurumlarının beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve antrenörlük eğitimi bölümlerinden mezun olanlara antrenörlük belgesi verilmesi ile ilgili düzenlemelerin hayata geçirilmesi kaliteli ve nitelikli Antrenörlük Eğitimi Sistemine önemli ölçüde katkı sağlayacaktır.

Unutmamalıdır ki; ülke genelinde elit sporcu eğitimi ve yetiştirilmesi iyi eğitilmiş, bilgili ve deneyimli antrenörlerle sağlanabilir.

4.3. DOPİNGLE MÜCADELEDE ETKİLİ HUKUKSAL VE KURUMSAL YAPI

Yukarıda açıklamış olduğumuz gerek yapısal gerekse hukuksal sorunlar ışığında uluslararası düzeyde kabul gören ve ülkemiz sistematiğiyle uygun şekilde çalışacak

yapılanmanın tarifi; tüm dengelerin gözetilmesi, radikal kararların alınarak uygulanması ve verimli çalışmayı destekler mekanizmaların oluşturulmasıyla mümkün olabilecektir.

Niteliği itibarıyla özerk bir Doping Mücadele Kurumunun oluşturulması yapılacak mücadelede verilmesi gereken en öncelikli ve olmazsa olmaz kararlardan birisidir.

Bununla birlikte doğru, uygulanabilir ve evrensel normlarla paralel doping mücadelesinin mevzuatının oluşturularak tüm kurum ve kişilerin istisnasız kabul etmesiyle yürürlüğe sokulması gerekmektedir.

Bu aşamada sırasıyla doping mücadelesinin en etkin ve verimli şekilde yürütülebilmesi için gerekli hukuki ve kurumsal yapının detaylandırılması, oluşturulacak tüm yapıların netlik kazanması açısından önem arz etmektedir.

Özel hukuk hükümlerine tabi, tüzel kişiliğe sahip, özerk Türkiye Doping Mücadele Kurumu kurulması, teşkilat, görev ve yetkilerine ait esas ve usulleri belirleyecek şekilde bir kanuni düzenlemeye gidilmesi gerekmektedir. Buradaki düzenleme genel hatlarıyla hazırlanacak bir kanun olup ilgili kuruma tüm alt düzenlemeleri yapma yetkisi verilecektir.

Hazırlanacak kanun içerisinde;

- Oluşturulacak Türkiye Doping Mücadele Kurumunun yapısı, görevleri, kararlarının niteliği, gelir-gider kalemleri vs. tüm hususlar belirtilmelidir.
- Bu kanun ile Türkiye’de tek düzenleme yapma yetkisi *TDMK*’ye verilerek şleyište yeknesaklık sağlanmalıdır.
- Oluşturulacak yapının Özerk olması temel prensibi doğrultusunda üyeleri bu kanun ile belirlenmelidir.
- Denetimde iç denetim temel prensibi, bağımsız bir denetçi eliyle yapılacak şekilde modellendirilmelidir.
- Üyeliğe seçilecek kişilerdeki kriterlerde uluslararası örneklerden faydalanılarak, uzman kişilerin bulunması sağlanmalıdır. Burada *TMOK*, Ulusal Spor Federasyonları, Sporcular, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Millî Eğitim Bakanlığı gibi paydaşların yer almasına ve spor içerisine siyasetin müdahalesine izin vermeyecek şekilde bir oranlama yapılmasına dikkat edilmelidir.

4.3.1. Hukuksal Yapı

Ülkemizde spor hukuku açısından günümüz itibarıyla uygulanmakta olan *TMOK* Doping Mücadele Komisyonunun hazırlayarak yürürlüğe koyduğu Doping Mücadele Talimatı bulunmakla birlikte, Rapor'un 3. Bölümü'nde değinmiş olduğumuz üzere, gerek ikili anlaşma gerekse Tahkim Kurulu Kararlarına aykırı olarak spor federasyonlarının uygulamaya devam ettikleri kendi disiplin/ceza talimatları da bulunmaktadır. Bu durumun uygulamada yaratmakta olduğu hukuka aykırılık ve uluslararası kurallarla çelişkiler, yine 3. Bölüm'de açıklandığından burada sadece olması gereken hukuki yapıya değinilecektir.

Hukuki yapı iki başlık altında ele alınmalıdır. Bunlar Spor Hukuku ve Genel Hukuk'tur. Her iki hukuki yapının içerisinde ayrıca, ceza/disiplin ve özel hukuk hükümleri olacak şekilde bir ayrıma yer verilmesi zaruridir. Uygulamada tek geçerli spor hukuk mevzuatı olan Doping Mücadele Talimatı, *Dünya Doping Mücadele Ajansı'nın (WADA)* görüşü alınarak hazırlanmış olma özelliği taşıdığından en güncel şekilde uluslararası kurallara uyumlu olmakla herhangi bir sorun barındırmamaktadır. Burada önemli olan tüm spor federasyonlarının da bu talimatı uygulamamak konusundaki dirençlerinden vaz geçmeleri, hukuka aykırı davranışa son vermeleridir. Bununla birlikte ilgili talimatın uygulanması aşamasında da mevcut spor federasyonlarının disiplin/ceza kurullarının yetersiz kalması, konusunda uzman hukukçu açısından oldukça zayıf olmaları sebebiyle doping mücadeleye ilişkin özel bir disiplin kurulunun oluşturulması yönünde hukuki altyapının hazırlanması gerekmektedir.

Ayrıca doping mücadeleden en önemli yargı ayaklarından olan 6222 sayılı Kanun'daki savcılardan farklı olarak; spor disiplin müfettişlerinin işlevselliğinin artırıldığı, soruşturmanın her aşamasında müdahil olmalarının sağlandığı ve yetkilerini kullanabildiği bir hukuki yapı oluşturulmalıdır. Bu şekilde oluşturulacak doping mücadelesinin disiplin kurulunun içerisinde bulunacağı kurum, hâlen uygulamadaki *TMOK* Doping Mücadele Komisyonu benzeri özerk, özel hukuk hükümlerine tabii bir yapının düzenlendiği hukuki yapıyla meydana getirilmelidir.

Aslında mevcut Doping Mücadele Komisyonu kuruluş anlamında pek çok kurumun temsil edilmesi anlamında ideale yakın hukuki temeli oluşturmaya oldukça yaklaşmış olsa da bağımsız bir tüzel kişiliğe sahip olmayışı işleyiş anlamında sorunlara sebep olabilmektedir. Bu anlamda ya bu Komisyona gerekli özerk tüzel kişiliği

kazandıracak ya da benzeri şekilde temsilin garanti altına alındığı bir kurumun oluşturulacağı hukuki altyapının temin edilmesi sağlanmalıdır. Burada oluşturulacak her iki kurumda da olimpiyat hareketinin temsili ve yönetsel etkinliği azami şekilde korunmalı, uluslararası benzerleriyle aynı nitelikte olacak şekilde oluşturulmalıdır.

Temsil edilecek olimpiyat hareketi spor federasyonları, sporcular, dopingle mücadele uzmanları, dopingle mücadelede uzman spor hukukçularının bir arada olduğu, geniş bir tabana yayılacak şekilde hukuki temele oturtulmalıdır. Ayrıca dopingle mücadelede, Türkiye Futbol Federasyonu sistemin içerisine dâhil edilerek diğer spor federasyonları gibi kurulacak veya devamı sağlanacak kurumun çatısı altında dopingle mücadelede yerini alacak şekilde tüm hukuki düzenlemeler yapılmalı ve bu federasyonun da diğer tüm ülkelerde olduğu gibi dopingle mücadelenin tek elden yürütülmesine azami desteği sağlanmalıdır.

Gelinen noktada kendi disiplin sürecini yürütecek bağımsız bir kurumun hukuki temellerinin atılarak, bu kuruma ihtiyacı olan finansmanın devlet otoritesi tarafından sağlanacağı, şeffaf, ulusal ve uluslararası bağımsız denetim firmalarının denetimine açık, bu sayede tüm iş ve işlemleri kamuoyu tarafından izlenebilen, iç denetimin güçlü kılındığı mevzuat çalışmasının yapılması, bunun seçilecek modele göre ya özel bir kanunla ya da bazı kanunlarda yapılacak değişikliklerle olabileceği ortadadır.

Bu şekilde yapılandırılacak disiplin yargılamasının itiraz mercii olarak oluşturulacak tahkim kurulunun da aynı şekilde dopingle mücadelede uzman hukukçulardan oluşmasının hukuki zemini oluşturulmaz ise yapılmak istenen mücadelede tam verim alınması mümkün değildir. Bu anlamda CAS modeli bir tahkim kuruluna imkân sağlayan hukuki altyapı, hem dopingle mücadele anlamında adil yargılamayı beraberinde getireceği gibi uluslararası kurumların da yargılama neticesine olan güvenini arttıracaktır. Anayasa ile yetkilerinin bu denli arttırıldığı spor tahkim mahkemesinin uluslararası örneklerinde olduğu şekliyle hakem temelli bir modele oturtulması Türk Spor Hukuk anlamında devrim niteliğinde bir uygulama olacaktır.

Spor hukuku anlamında belirlenen bu hukuki yapının haricinde sporcu dışındaki tüm bireylerin takibi açısından öncelikli olarak Türk Ceza Kanunu'nun ilgili hükümlerinde yapılacak, doping tedarik eden, aracılık yapan, kullandıran sporcu destek personelinin, yöneticilerinin ve ilgililerin gereken cezalara çarptırılmaları sağlanmalıdır. Burada mevcut kanunda yapılabilecek en kolay değişiklik, TCK'nın 'Kamu Sağlığına Karşı Suçlar' başlıklı 3. Bölümü altında yer alan maddelerin içerisine, dopinge ilişkin,

yine dopingin tüm özellikleri dikkate alınarak eklenecek bentler, dopinge mücadelede caydırıcılık vasfını arttıracaktır. Pek çok ülkede bu tür kişilere uygulanan cezaların hürriyeti bağlayıcı cezalar olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kamu düzenini bu denli ilgilendiren dopinge mücadelede yapılacak düzenlemelerin bu bütünlük içerisinde ele alınması gerekmektedir. Burada TCK'nın alternatifi olarak da, 6222 Sayılı Sporda Şiddet ve Düzensizliğin Önlenmesine Dair Kanun gösterilebilir. Burada pratikte oluşabilecek sıkıntı bu kanun içerisine dopinge ilişkin özel bir madde konulması ve cezai tüm hükümlerinde bunun içerisinde belirtilmesi olacaktır. Bu aşamada gerek kapsam içerisine dopingin sokulması, gerekse madde bütünlüğünü bozmadan yeni bir madde eklenmesi TCK da yapılacak ilavelere göre çok daha detaylı bir çalışmayı gerektirecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken ayırım sporculara hürriyeti bağlayıcı cezaların verilmesinin uluslararası mevzuatlarla da tezat oluşturabilecek bir husus olmasıdır. Dopinge mücadelede sportif cezaların yüksekliği (1 Ocak 2015 tarihinden itibaren *WADA* kuralları gereği bir sporcunun da ilk defa dopinge mücadele kural ihlalinde bulunması durumunda verilecek ceza 4 yıl müsabakalardan men olacaktır) nedeniyle kamuoyunun ortak görüşü ayrıca bir cezanın verilmesi, cezaların adilliği prensibine de ters düşeceğidir.

Aynı şekilde doping içeren maddelerin ithalatı konusunda, ilgili kanunlarda yapılacak, maddelerin belirlenmesinde tek yetkili kurum olarak dopinge mücadele kurumunun kabul edilmesi şartıyla yapılacak yasal düzenlemeler ile bu ürünlerin yurda sokulması, üretilmesi, satılması vb. yasaklanmalı ve buna karışanların ağır şekilde cezalandırılmaları sağlanmalıdır. Besin takviyesi ya da sporcu takviyesi adı altında ülkeye sokulmakta ya da üretilmekte olan ürünlerin denetimini sağlayacak yasal mevzuatın hazırlanarak dopinge mücadeleye dâhil edilmesi ve yine aynı düzenleme ile ilgili kurumların yetki karmaşasını ortadan kaldıracak şekilde düzenlenmesi/yetkilendirilmesi gerekmektedir.

Ayrıca, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Hakimler ve Savcılar Yüksek Kurulu ve Emniyet Genel Müdürlüğü arasında başlatılan 6222 sayılı Kanun'un eksiksiz uygulanmasına dönük iş birliği çalışmalarının dopinge mücadele konusunda da yapılması gerekmekte, bununla birlikte Cumhuriyet Başsavcılıklarında, bilişim suçları soruşturma bürosu-basın suçları soruşturma bürosu gibi “sporla ilgili adli suçları

soruşturma bürosu” adı altında bir yapılanmaya gidilmesi hususunda HSYK bünyesinde girişimde bulunulması önem arz etmektedir.

4.3.2. Kurumsal Yapı

Bir önceki maddede izah edilen hukuki yapının işlevselliği doğru oluşturulacak kurumsal bir yapı sayesinde olacaktır. Öncelikli olarak dopingle mücadelenin tek elden yürütülmesi olmazsa olmaz temel prensiptir. Bu kurumun tavsiye niteliğindeki kararları alacak en üst organının bağımsız ve sporun evrensel normlarını karşılar bir yapıda olması gerekmektedir. Bu organ içerisinde olimpiyat hareketinin, spor federasyonlarının, sporcuların ağırlıklı söz sahibi olduğu, spor, sağlık, eğitim ve gerekmesi hâlinde tarım ve hayvancılık bakanlıklarının ise müdahil olan değil, dopingle mücadeleye katkıda bulunup elindeki tüm imkânları seferber eden bir çalışma prensibine sahip olması, dopingle mücadelenin eksiksiz yürütülmesi konusunda uluslararası pek çok örneğiyle benzerlik gösterecektir.

Burada dikkat edilmesi gereken husus sporun tüm bileşenlerinin ağırlıklı olarak oluşacak ya da güçlendirilecek yapının içerisinde mevcudiyetini korumak, devlet erkinin imkânlarını bu bağımsız oluşuma destek olur şekilde kullandığı bir sistemiği oluşturabilmektir. Dünyanın neredeyse bütün ülkelerinde ve uluslararası dopingle mücadele kurumlarında devletin imkânları bu kuruluşların işleyiş ve yapılanmasına müdahalede bulunmayacak şekilde destek verecek bir sistem içerisine oturtulmuştur.

Bir diğer konu oluşturulan kurumun icra işlerini yürüten organlarının profesyonel, dopingle mücadele konusunda uzmanlaşmış, özel hukuk hükümlerine tabii şekilde istihdam edilen kişilerden oluşturulma zorunluluğudur. Bu sayede çalışanların hiçbir baskı altında kalmadan dopingle mücadeleye hizmet etmeleri sağlanmaktadır. Aynı şekilde kurum içerisinde oluşturulacak, uzman kişilerden kurulu disiplin kurulu ve soruşturmanın her aşamasında müdahil olabilme yetkisi bulunan disiplin müfettişleri kurumsal yapının tesisinde temel taşlar olarak belirlemektedir.

Bununla birlikte yine uzman hukukçulardan oluşan CAS yapısına benzer oluşturulacak, kendi yasal mevzuatına sahip spor tahkim mahkemesinin varlığı, başta dopingle mücadeleye ilişkin yargılama süreçlerinin sıhhati olmak üzere ülkemizde spor yargılamasının uluslararası standartlardaki bağımsız yapısını da sağlayacaktır.

Burada kuruluş ve sistemi oturtma süreçlerinde oluşturulacak veya geliştirilecek kurumun bütçesinin ne şekilde temin edileceği sorunu da ortaya çıkmaktadır. Tüm

dünyadaki örneklerinde olduğu gibi, çok yüksek maliyetler gerektiren dopinge mücadelenin bugün için ülkemizdeki tek finansörünün devlet bütçesi olması gerekliliğidir. Hazırlanacak bir kanun ile garanti altına alınan ve her sene kuruma aktarılacak olan bu bütçe, kurumun verimli çalışabilmesi, dopinge mücadelenin aksamaması ve nitelikli işgücünün kullanılabilmesi için zorunludur. Tamamen şeffaf bir ekonomik yapılanma içerisinde oluşturulacak kurum bütçesi, bağımsız denetim kuruluşları tarafından denetlenerek açıklık ilkesine de uygun hareket edecektir. Devlet tarafından da bir denetimin yapılmasının düşünülmesi hâlinde ise bu denetimin yerindelik denetimi şeklinde değil, genel bütçe verilerinin düzgünlüğü ve hukuka uygunluğunun kontrolü şeklinde olmalıdır. En nihayetinde her türlü karar alma safhasında bağımsız bir kurumun yaratılması en temel çıkış noktası olmalıdır.

Kurum Türkiye’de dopinge mücadelede gerek ulusal gerekse uluslararası anlamda tek yetkili tüzel kişi olarak konumlanmasının sonucunda bu mücadelede desteği gerekli diğer kurumların da bir anlamda merkezi noktasında bulunacaktır. Spor anlamında tüm federasyonlar ile Gençlik ve Spor Bakanlığının kayıtsız şartsız desteğini alacak olan kurum, dopinge mücadelenin diğer kulvarları olan eğitim, sağlık ve tedarik anlamında düzenleme yetkisi bulunan tüm kurumların da koordineli olarak katkıda bulunduğu bir oluşum olarak ileyişini sürdürecektir. Bu sayede uluslararası tüm kuruluşların dopinge mücadeledeki tek muhatabı, TMOK Dopinge Mücadele Komisyonunun olduğu gibi bu kurum olacaktır.

Burada oluşturulacak kurum ister mevcut görevi yürüten kurum olan TMOK Dopinge Mücadele Komisyonunun yukarıda açıkladığımız şekilde yeniden düzenlenmesi ile ya da bu şartları taşıyan bir kurumun kurulması ile olabilecektir. Kuruluş kanunu ile kendisine verilecek yetkiler ve tayin edilecek bütçe ile kurum TMOK Dopinge Mücadele Komisyonunun devam etmekte olan sürecini devralıp devam ettirecektir. Buradaki kilit konulardan biri kurumun konusunda uzman kişiler ve dopinge mücadele konusunda eğitim almış görevlilerle bu sürece devam etmesi, dopinge mücadelede zor da olsa gelinmiş olan pozisyondan geri adım atmayacak şekilde örgütlenmesidir.

Bugün için dünya örneklerine baktığımızda milyonlarca avroluk bütçelerin dopinge mücadele kurumlarına tahsis edildiği görüldüğünde bunun benzeri bir yapılanmanın ancak ve ancak ülkemizdeki mücadele sürecinde başarıyı getireceğini vurgulamak gerekmektedir. Kurumun bünyesinde oluşacak genel sekreterlik, icra,

sağlık, hukuk, disiplin, eğitim, araştırma kurulları vasıtasıyla işleyişin devamlığı, etkinliği ve düzenli hâlde yürütülmesi sağlanmış olacak, buralarda istihdam edilecek profesyonel, eğitilmiş ve uzman kişilerin varlığı ileri standartlarda bir kurum kimliğini kazandıracaktır. Kurumun bağımsızlığının sağlayacağı en büyük fayda, doping kontrol örneği alımlarında uluslararası standartlardaki adil ve dople mla mücadele y i güçlendiren yöntemlerin de benimsenmesi olacaktır. Unutulmamalıdır ki, TMOK Dople mla Mücadele Komisyonunun kurulmasından önce örnek alımında, bağımsız kurumlarca idare edilmeyen süreçlerde yaşanan tüm müdahaleler sonucunda g elinen noktada ülkemizin dople mla mücadeledeki güvenilirliği ve buna dayalı oluşan sicili ne yazık ki çok olumsuzdur.

Spor federasyonlarına sağlanacak nitelikli özerklik ile birlikte bu kurumlar ile oluşturulacak dople mla mücadele kurumu arasındaki ilişki ve koordinasyonun maksimum düzeyde sağlanması, kuruma verilecek yetkiler ile dople mla mücadelede özel kanunu olsun ya da olmasın spor federasyonlarının da üzerinde bir pozisyonun sağlanması, yetki kargaşasını ortadan kaldıracaktır.

Burada dople mla mücadelede oluşturulacak kurumun yetkilendirilmesi aşamasında belirlenmesi gereken, dople mla mücadelenin ne denli geniş bir perspektifte yürütülmesi gerekliliğidir. Sadece sporcular üzerinden yürütölmeye çalışan bir mücadele modeli uzun vadede sonuç veremeyecektir. Dolayısıyla bu kurum sporda olduğu kadar eğitim, sağlık, toplumsal farkındalık, kamuoyunun aydınlatılması, araştırma ve geliştirme konularında yetkilendirilmeli, kuralların belirlenmesinde etkin bir şekilde rol almalıdır.

Varılan noktada; özel hukuk hükümlerine tabi, tam anlamıyla özerk ve bütçe tahsisi yapılarak denetimin iç denetim ve şeffaflıkla desteklendiğı bir kurum yapısının oluşturulması zaruridir. Buna ilişkin yapılacak mevzuat hazırlığı, kurumun yukarıda açıklanmaya çalışılan yetkilerini koruma altına alan, uluslararası kurallarla belirlenmiş standartları sağlayan, yenilikçi ve değişimlere ayak uydurabilecek bir nitelikte olmalıdır.

4.4. DOPİNGLE MÜCADELEDE SPORCU SAĞLIK SİSTEMİNİN ÖNEMİ VE ÖNERİLER

4.4.1. Dople mla Mücadelede Sporcu Sağ lık Sisteminin Önemi

Ülkemizde sporcuların sağ lık ve performansla ilgili taleplerini karşılayan,

bilimsel, tıbbi ve teknolojik destek hizmetini sağlayan, periyodik sporcu ve antrenör takiplerinin zorunlu kılındığı, tüm verilerin gizlilikle kayıt altına alındığı “Spor Enstitülerine” ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tip enstitülere millî takım sporcularının belli aralıklarla gelmesi ve kontrollerden geçirilmesi zorunlu hâle getirilmelidir. Sporcuların sağlıkla ilgili ihtiyaçları karşılandığı ve sağlık takipleri yapıldığında, bu sporcuların dopinge yönelimlerinin de önüne geçilebilecektir.

Bu amaçla; ülkemizde sporculara tıbbi ve bilimsel anlamda destek sağlayacak, periyodik sağlık ve performans takiplerinin yapıldığı, spor teknolojisi ve spor bilimi konularında son gelişmelere ayak uyduran, üniversitelerle iş birliği içerisinde, sporda sağlık çalışanlarının ve antrenman bilimcilerinin de yer aldığı, idari ve mali özerkliğe sahip olan bir yapılanmaya ihtiyaç duyulmaktadır. Bu tür yapılara, Almanya’daki "Olimpiyat Destek Noktaları", ABD’deki "Olimpik Antrenman Merkezleri", Japonya, Güney Afrika, İngiltere ve Avustralya’daki "Spor Enstitüsü" örnek olarak gösterilebilir.

Dopingle mücadele alanında “spor enstitüsü” biçiminde örgütlü idari yapıya sahip ülkelerden olan Güney Afrika Cumhuriyeti Yüksek Performans Programı incelendiğinde; sporculara sağlık hizmeti veren kurumların; spor bilimi, spor hekimliği, spor psikolojisi, sporcu beslenmesi, diş hekimliği, fizyoterapi, yaşam becerileri, antrenör eğitimi ve dopingsiz spor gibi konularda sporculara destek verdiği görülmektedir.

Ülkemizde de mevcut sporcu sağlığı sisteminin işlerliğini artırmak, sporcuların sağlıkla ilgili taleplerine tam anlamıyla karşılık verebilmek amacıyla hâlen GSB SGM bünyesinde millî takım sporcularına hizmet veren eski adıyla SESAM, yeni adıyla Olimpiyat Hazırlık Merkezinin (OHM) idari ve hukuki statüsünü yeniden düzenlemek gerekmektedir.

4.4.2. Dopingle Mücadelede Sporcu Sağlık Sistemi: Bir Model Önerisi

Sporcu sağlığı sisteminin işlerliğini artırmak, sporcuların sağlıkla ilgili taleplerine tam anlamıyla karşılık verebilmek amacıyla Ankara’da yer alan OHM’nin, bir “spor enstitüsü” statüsünde idari ve mali özerkliğe sahip bir kuruluş şeklinde yapılandırılması yararlı olacaktır. Bu amacı karşılamak üzere, bu merkezin kendine ait bir bütçesi, bilimsel bir üst kurulu, ihtiyaç duyulan uzmanların görevlendirildiği özerk bir “spor enstitüsü” düşünülebilir.

Önerilen “spor enstitüsünün” temel idari ve teknik yapısı aşağıdaki unsurları

kapsamalıdır:

- Spor Enstitüsü; Genel Sekreterlik, Koordinasyon Birimi, Spor Hekimliği Birimi, Spor ve Antrenman Birimi, Halkla İlişkiler ve Bilgi Yönetimi şeklinde beş ana hizmet birimi ile Sağlık ve Spor Bilimleri Danışma Kurulundan oluşması planlanmaktadır.

- Spor Enstitüsünün merkezinde, Türkiye’ye hitap eden yüksek performans laboratuvarı bulunacaktır. Bu merkezde; millî takım sporcularının yılda en az iki kez, zorunlu olarak, sağlık ve performans ölçme ve değerlendirmeleri yapılacaktır.

- Ayrıca; Spor Enstitüsüne bağlı olarak millî takım sporcularına bilimsel, tıbbi ve teknolojik destek hizmeti sağlayacak üç tane “Kamp Eğitim Merkezi” oluşturulmalıdır. Bu “Kamp Eğitim Merkezi”nin birisi Ankara merkez olmak üzere, diğer ikisi ise biri yükseklik antrenmanları için Erzurum’da, biri de deniz seviyesindeki bir şehirde olacak şekilde planlanabilir.

- Spor hekimliği biriminin altında poliklinikler (spor hekimliği, kardiyoloji, göz hastalıkları, ağız ve diş sağlığı polikliniği), biyokimya ve mikrobiyoloji laboratuvarı, spor fizyoterapisti, spor diyetisyeni, spor psikoloğu yer almalıdır.

- Spor Enstitüsünde; sporcu ve antrenörlere dopinge mücadele eğitimleri, spor yaralanmalarından korunma, sporcu sağlığı, ergojenik yardım, sporcu beslenmesi, spor psikolojisi konularında eğitimler verilmelidir.

- Spor Enstitüsünün en önemli görevi, sporcuların sağlık ve performans kaydını tutmak olacaktır. Bu amaçla, “Olimpik Sporcu Bilgi Yönetim Sistemi” oluşturulmalıdır. Böylece, sporcuların takibi etkili bir şekilde gerçekleştirilecektir. Spor Enstitüsünde yapılan ölçme ve değerlendirme sonuçları, sporcuların dijital kimliklerine işlenecektir. Belirli periyotlarla branş ve kişi bazında gerekli raporlar alınacak ve objektif olarak «Olimpik Sporcular» takip edilecektir.

- Spor Enstitüsünün Sağlık ve Spor Bilimleri Danışma Kurulu ise olimpik branşlar başta olmak üzere, spor branşlarına özel yöntem belirleme ile ilgili çalışmalar yaparak uygulamalar sonucunda hazırlanan genel sonuç raporlarını değerlendirecektir.

- Spor Enstitüsünde, orta vadeli planlamaya göre, spor hekimi (10 kişi), hemşire (5 kişi), spor fizyoterapisti (6 kişi), spor psikoloğu (4 kişi), spor diyetisyeni (4 kişi), biyolog (4 kişi), kimyager (4 kişi), laboratuvar teknisyeni (4 kişi), spor masörü (4

kişi) ve diş hekimi (4 kişi); antrenman bilim uzmanı (5 kişi), antrenman bilim uzman yardımcısı (5 kişi), antrenör – kondisyoner (atletizm, güreş, jimnastik, yüzme ve kayak branşlarında uzman antrenörler) (5 kişi), bilgisayar teknikeri (1 kişi), istatistik uzmanı (2 kişi), halkla ilişkiler uzmanı (2 kişi) ve mütercim tercüman (2 kişi) olmak üzere toplam en az 74 teknik personel istihdamı öngörülmektedir.

4.5. HALK SAĞLIĞI AÇISINDAN ALINMASI GEREKEN ÖNLEMLER

Avrupa Komisyonunun 2007 yılında yayımladığı “Sporda Beyaz Sayfa” bildirgesinde tüm ilgili kurum ve kuruluşların, doping kullanımının sağlık risklerini hesaba katmaları gerektiği ve halk sağlığı açısından sorumlulukları bulunduğu belirtilmiştir.

Halk sağlığı açısından dopinge mücadele yöntemleri ve tedbirleri aşağıda tatat edilmiştir;

- Ülkemizde dopinge mücadeleyle yönelik çözümler, profesyonel spor ile birlikte halk sağlığı boyutunu da içermelidir. (Örn: Lance Armstrong’un doktoru halk sağlığını tehlikeye sokmaktan suçlu bulunarak ceza almıştır.)

- Toplum genelinde kullanım durumunun ve nedenlerinin belirlenmesi için ulusal düzeyde araştırma yapılması, önleme ve mücadele stratejilerin uygulanmasında yol gösterici olacaktır.

- İlegal ticaretinin olmasının belirtilmesi nedeniyle doping kaçakçılık kapsamında değerlendirilmelidir.

- İnternet ve tele-pazarlama üzerinden doping maddelerinin veya yanlış beyanlarla gıda takviyelerinin reklamı ve satışının yapılmasının önlenmesi hususlarında Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumunun ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının yürütmekte oldukları programlar her yönüyle desteklenmelidir.

- Egzersiz ve spor salonları ile market, mağaza vb. yerlerde gıda takviyelerinin satışına yönelik düzenleme getirilmeli ve bilinçsiz tüketimin önlenmesi için çalışma yapılmalıdır.

- Rekreasyon spor alanları dâhil olmak üzere doping maddeleri ve gıda takviyeleri hakkında toplumun bilgilendirilmesi ve sporcuların eğitim çalışmaları sistematik ve kurumlararası iş birliğinde yürütülmelidir. Ancak çocuk ve gençler özel bir grubu oluşturmaktadır. Bu gruba yapılacak olan eğitim konusunda hassas

davranılması gerekmektedir. Bazen bir ilaç veya madde zararlı etkileri nedeniyle eleştirildiğinde, çocuk ve gencin ilgisinin bu madde ve ilaca çekilmesine neden olabileceği unutulmamalıdır. Bu nedenle özellikle ailelerin bilinçlendirilmesi daha fazla önem arz etmektedir.

- Sporculara gıda takviyeleri konusunda, toksik ve doping maddeleri ile bulaşık olmadığı bilinen garantili ürünleri araştırmaları önerilmelidir.

- Gıda takviyelerinin doping maddeleri ile bulaşık olup olmadığını belirlenebilmesi için Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının denetim çalışmaları desteklenmeli, daha fazla örnek sayısı ve ürün çeşidi ile analiz sayısı arttırılmalı ve bulaşık olmadığı saptanan ürünler yayımlanmalıdır.

- Doping mücadele ve önlem çalışmalarının çocukluk çağında eğitim ve fiziksel aktivite kültürünün yerleştirilmesiyle başarıya ulaşılabileceği komisyon toplantılarında özellikle vurgulanan bir husustur. Okullarda beden eğitimi dersinin ve toplumun fiziksel aktivite düzeyinin arttırılmasının önemi Kalkınma Bakanlığı Onuncu Kalkınma Planı Spor Özel İhtisas Komisyonu Rapor Taslağı ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu’nda da vurgulanmaktadır. Temiz ve dürüst spor anlayışının temini, olimpiyat ruhuna sahip sporcuların sayısının arttırılması ve farkındalık çalışmaları için toplumun düzenli fiziksel aktivite ve yeterli ve dengeli beslenme alışkanlığı kazanmalarının teşvik edilmesi, okullarda beden eğitimi dersinin etkin, ölçülebilir, izlenebilir ve değerlendirilebilir olması önemli bir husustur. Bu nedenle Sağlık Bakanlığı Türkiye Halk Sağlığı Kurumu tarafından yürütülmekte olan ve 29.09.2010 tarihli ve 27714 sayılı Resmî Gazete’de Başbakanlık Genelgesi olarak yayımlanan Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı her yönüyle desteklenmeli ve başarılı bir şekilde yürütülmesi sağlanmalıdır.

- Geniş tabanlı ve çok sektörlü bir yaklaşımı benimseyen Programın B2 başlığı “Okullarda Obezite ile Mücadelede, Yeterli ve Dengeli Beslenme ve Düzenli Fiziksel Aktivite Alışkanlığının Kazandırılması” ile ilgili aktiviteleri içermektedir. Bu kapsamda okullarda öğrencilerin ve velilerinin fiziksel aktiviteye teşvik edilmesi ve hareketli yaşam tarzının benimsetilmesine yönelik Millî Eğitim Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı ve Sağlık Bakanlığı arasında “Okul Çağı Çocuklarında Büyüme ve Gelişmenin İzlenmesi, Düzenli Fiziksel Aktivite Alışkanlığının Kazandırılması Programı”nın bir protokol çerçevesinde yürütülmesi önerilmektedir.

• Toplumun fiziksel aktivite düzeyinin artırılması hususunda fiziksel aktivite imkânlarını oluşturmak, iyileştirmek ve yaygınlaştırması da gerekmektedir. Türkiye Sağlıklı Beslenme ve Hareketli Hayat Programı’nın B6 başlığı Fiziksel Aktivitenin Teşviki ve Çevresel Faktörlerin İyileştirilmesi faaliyetlerini içermektedir. Bu başlık çerçevesinde toplumda düzenli fiziksel aktivitenin yaygınlaştırılması, spor tesislerinin ve rekreasyon alanlarının oluşturulması için yerel yönetimlerin iş birliği önem arz etmektedir.

• Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Adalet Bakanlığı ve *TMOK* Doping Mücadele Komisyonu arasındaki iş birliği çalışmalarının devamlılığı sağlanmalı ve desteklenmelidir.

• Sporcuların düzenli ulaşabileceği; spor hekimi, sporcu diyetisyeni, spor psikoloğu ve spor hukukçusundan oluşan ekibin oluşturulması için gerekli bütçe ve kurumsal yapı hazırlanmalıdır.

• Profesyonel sporcu eğitimlerinin düzenli olması sağlanmalıdır.

• Spor medyasının doping ile ilgili bilgilendirilmesi, amatör sporlara da medyada yer verilmesi, medyada dopingin sağlık üzerine etkilerinin işlenmesi, başarılarını doping kullanmadan yeterli ve dengeli beslenme ve çalışmayla elde eden sporcuların ön plana çıkarılması önerilmektedir.

Ayrıca, 2013 yılında İsveç’in Stockholm şehrinde düzenlenen “Halk Sağlığı Sorunu Olarak Doping Uluslararası Sempozyum”unda doping ile mücadele ve önlem strateji içeriğinin aşağıdaki maddeleri içermesi gerektiği belirtilmiştir.

1. Toplumda doping maddelerinin kullanımı elit sportlardaki doping kullanımından ve hatta bir dereceye kadar nedenlerinin farklı olmasından dolayı rekreasyonel spordaki doping kullanımından bile açıkça ayırt edilmelidir. Ayrıca elit sporcular, tüm gençler için rol model oluşturabilir.

2. Doping maddelerinin kötüye kullanımındaki ve beslenme destek ürünlerinin kullanımındaki artış modern toplumun bir parçasıdır ve sadece bireysel değil, toplumsal bir sorun yaklaşımı gerektirir.

3. Sağlık ideallerinin paradoksal olarak daha iyi fiziksel performans, görünüm ve/veya benlik saygısı arayışı içinde doping maddelerin kullanımında artışa neden olabileceğinden, günümüz toplumunda sağlıklı ve formda olmanın amaçları dikkatle

incelenmiş ve anlaşılmış olmalıdır.

4. Doping maddelerinin toplumda kötüye kullanımının, çevre ve sosyal bilimleri, insan sağlığını ve etik sorunları içeren multidisipliner bir yaklaşımla analiz edilmesi gerekmektedir.

5. Doping probleminin ciddi bir yapısı olmasına karşın, altında yatan nedenlerine dair sınırlı bilgi bulunmaktadır. Bu alanda yapılacak ek araştırmalar, önleyici tedbirlerin ve iyileştirici stratejilerin geliştirilmesine katkıda bulunacaktır. Bu tür araştırma sonuçları, UNESCO’nun ADD veritabanı gibi küresel düzeyde bir yerde toplanmalıdır.

6. Bir halk sağlığı sorunu ve spor açısından bakıldığında, etkili dopingle mücadele çalışmaları için bilgilendirme, eğitim, araştırma, uygun mevzuat ve politikalar temel bileşenlerdir.

7. Toplumda doping maddelerinin kötüye kullanımı bir sağlık ve güvenlik sorunudur. Çalışmalar, uyumlaştırılmış bir uluslararası yasal çerçeve ve politikalar dâhilinde hükümetler ve kuruluşlar tarafından yürütülmelidir.

8. Dopinge karşı mücadelede yer alan küresel ölçekte bütün paydaşlar arasında; şeffaflık, uyum, bilgi paylaşımı, daha fazla istihbarat toplama çabaları ve medya dâhil olmak üzere mevcut kaynakların daha verimli kullanılması önemlidir.

9. Kolluk kuvvetleri ve spor organizasyonları, mevcut yasaları uygulamak ve yasa dışı üreticileri, kaçakçıları ve doping maddelerinin tedarikçilerini caydırmak ve cezalandırmak için birlikte çalışmalıdır.

10. Hükümetlerin, doping maddelerinin kötüye kullanımın tehlikeleri hakkında bilgi ve eğitim vererek kendi vatandaşlarını korumak için sorumlulukları bulunmaktadır.

11. Henüz, hükümetler kendileri sorunu çözemezler. Bireylerin dopingle mücadele girişiminde kararları ve davranışlarının oynayacağı bir rol bulunmaktadır. Bu bir dürüstlük, haysiyet ve onur meselesidir.

Doping maddesi kullanımı sadece sporun ruhunu ve spor ahlakı ile sporcuların sağlığını tehdit etmemekte, çok daha yaygın bir toplum kesimini etkilemektedir. Kullanılan maddelerin, geçtiğimiz aylarda WADA tarafından yayımlanan yasaklı listesinde olmamasına rağmen 2,4 DNP kullanımı ile hayatını kaybeden vücut

geliştiricimizi de hatırladığımızda, insan yaşamını tehdit ettiği, diğer yasaklı madde ile alkol ve sigara bağımlılığını artırdığı, suça ve saldırgan davranışlara sevk ettiği de düşünüldüğünde halk sağlığı açısından doping maddesi kullanımı konusunda önlemler alınması önem arz etmektedir.

4.6. DOPİNGLE MÜCADELEDE ETKİLİ DENETİM SİSTEMİ

4.6.1. Sporda Yasaklı Maddelere Erişimin Denetlenmesi

Ülkemizde doping maddelerine erişim zorlaştırılmalı, bu maddelerin ülkemizde kolay elde edilebilir olduğu ile ilgili algı yıkılmalıdır. Bu anlamda, Sağlık Bakanlığının yürüttüğü İlaç Takip Sistemi, katılımcısı olduğu ulusal ve uluslararası operasyonlara (PANGEA gibi), yasaklı maddeleri satan internet sitelerine girişin engellenmesi için yürütülen yoğun çalışmalara ilgili tüm Kurum ve Kuruluşlardan tam destek sağlanmalıdır.

Dopingin sadece sporcu sağlığını değil, aynı zamanda halk sağlığını da etkileyen/etkileyebilecek bir konu olmasından hareketle hekimler de bu konuda bilgilendirilmeli, konuya ilişkin eğitimler verilmeli, eğitimler hakkında konuyla ilgili ve deneyimli uzmanlardan katkı sağlanmalıdır.

Sağlık Bakanlığı tarafından sunulan raporda da değinildiği gibi, kabul edilmelidir ki yasaklı maddelerin kullanımı ya da yasaklı maddelere erişim konusunda alınacak önlemlerin yasaklarla ve buna ilişkin düzenlemelerle sağlanması faydalı olmakla birlikte yeterli değildir. Bu konuda ilgili Bakanlıkların katkı ve deneyimleri çerçevesinde gençlerin, sporla ilgilenenlerin, sporcuların ve ailelerin eğitilmesi dopingle mücadelede uzun soluklu bir çalışmayı gerektirmekle birlikte etkin başarı sağlayacaktır.

Bu uygulamaların dışında sporcu sağlığını, beslenmesini izleyen ve denetleyen mekanizmalara eğitim konusunda Sağlık Bakanlığının ilgili birimlerince destek verilmelidir.

Unutulmamalıdır ki sağlıklı sporcular ancak sağlıklı toplumlardan yetişebilirler, sporun sağlıklı bireyler yetiştirmesi, sağlıklı bireylerden de sağlıklı sporcuların yetişmesi dopingle mücadelede temel hedef olmalıdır.

4.6.2. Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdaları ile Dopingli Madde İçeren Ürünlerin Kaçak Yollarla Ülkeye Girişinin Önlenmesine Yönelik Öneriler

Uluslararası alanda; rekreasyonel sporlarda doping kullanımının boyutları, alınan önlemler, eğitim, ilaç kullanımı sonrası tedaviler vb. konularda gerek AB gerekse uluslararası düzeyde yeterli bilginin olmadığı, elit sporcularda dopinge mücadele konusunda uluslararası kuruluşlar ve iş birliği oluşmuşken AB ülkeleri arasında rekreasyonel sporlar ile ilgili iş birliğinin son derece sınırlı olduğu, elit sporlarda doping kullanımının ana nedeni performans geliştirmek iken rekreasyonel sporlarda estetik, kendine güven, doping maddesinin vereceği keyif (euphoria) duygusunu deneyimleme olduğu için mücadelede buna dikkat edilmesi gerektiği, doping maddelerinin gerek elit gerekse rekreasyonel sporcularda kullanımının önlenmesi için WADA'nın, Interpol, Europol, Dünya Gümrük Organizasyonu ve ilaç endüstrisi ile kurduğu iş birliğinin desteklenmesine, ulusal ve uluslararası ilgili otoritelerin (spor, sağlık, eğitim, dopinle mücadele, polis, gümrük) yeterli ve etkin bilgi paylaşımı ve iş birliği yapılmasına ihtiyaç olduğu belirtilmektedir.

Bu nedenle ülkemizde de doping maddelerinin ve takviye edici gıdaların satışının denetlenebilmesi için;

- Doping ürünlerinin ülkemize girişlerinin kontrolünde gümrüklere önemli görevler düşmektedir. Yaygın kullanımı olan doping maddelerinin araştırılarak tespit edilmesi öncelikli olmalıdır. Sonrasında bu ürünlerin ülkemize yolcu beraberinde girişine hangi koşullarda izin verileceği belirtilerek ülkeye girişin zorlaştırılmasına yönelik ilgili kurumların iş birliğinde gerekli düzenlemeler yapılmalıdır.

- Gümrük muhafaza ve emniyet görevlilerine yasaklı maddelerle ilgili eğitim programları düzenlenerek farkındalık oluşturulmalıdır.

- Bu alanda görevli personelin, bu maddelerin tespiti ve şüphelenilmesi aşamasında uygulayacağı yöntemler sistematik ve uygulanabilir hâle getirilmelidir. Bu konuda ulusal ve uluslararası benzer çalışma yürüten kurumlarla iş birliği içinde olunmalıdır.

- Gümrük birimleri veya herhangi bir kolluk gücü tarafından ele geçirilen doping maddesi veya doping içermeye şüphesi taşıyan ürünlerin analiz koşulları ve buna ilişkin çalışma talimatları sistematik hâle getirilmelidir.

- Sağlık Bakanlığı, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı, Adalet Bakanlığı ve *TMOK* Doping Mücadele Komisyonu arasındaki iş birliği çalışmalarının devamlılığı sağlanmalı ve desteklenmelidir. Bu çalışmalar kapsamına uluslararası ilgili kuruluşlarla (*WADA*, *Interpol* , *Europol*, *Dünya Gümrük Organizasyonu*, *UNESCO*) iş birliği boyutu da ilave edilmelidir.

- Türkiye’deki doping ürünlerinin dolaşımı hakkında düzenli olarak akademik araştırmalar yürütülmelidir.

4.6.3.Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının Özel Spor Salonlarında Satışının Denetimi ile İlgili Öneriler

İthal edilen veya yurt içinde üretimi gerçekleştirilen gıda takviyeleri risk esaslı denetime tabi olup, bu çerçevede numuneler alınarak analizleri gerçekleştirilmektedir. Bunun dışında yolcu beraberinde veya kaçak yollarla ülkeye giriş yapmış ürünler denetim dışında kalmaktadır. Genellikle de bu tarz ürünlerin doping maddesi ihtiva ettiği değerlendirilmektedir. Mevzuata uygun olarak ithal edilen veya yurt içinde üretimi gerçekleştirilen sporcu gıdası ve takviye edici gıdalara ilişkin olarak genel bir yasaklama getirmekten ziyade, sorunlu olduğu düşünülen ürünlerin üzerine gidilerek gerekli önlem ve tedbirlerin alınmasının uygun olacağı değerlendirilmektedir.

Diğer yandan, 2013 yılından itibaren, Gençlik ve Spor Bakanlığı tarafından, Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği hükümlerine tabi salonların denetimlerinin sıklaştırılması, denetimlerde daha hassas davranılarak salonlarda yasaklı madde temin ve alışverişinin de kontrol altına alınması konusunda çalışmalar başlatılmıştır. Bu konuda, ilgili bakanlıklarla mevzuat çalışmaları devam etmektedir.

Yukarıdaki kapsamda takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği hükümlerine tabi salonlarda satışının denetimi ile ilgili öneriler aşağıda tatat edilmiştir:

- Spor salonlarındaki takviye edici gıdalar ve sporcu gıdaları, Gençlik ve Spor Bakanlığı il müdürlüklerinin sorumluluğu ve koordinatörlüğünde, Sağlık Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı il müdürlüklerinden konunun uzmanı kişilerden oluşturulacak bir kurul marifeti ile denetlenmelidir.

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Ulusal Gıda Referans Laboratuvarı'nda şüpheli gıda takviyeleri ve sporcu gıdalarında WADA tarafından yasaklanan maddelerin analizini yapabilecek şekilde laboratuvar imkânları genişletilmelidir.

- Spor faaliyetleri ve fiziksel aktivitelerin gerçekleştirildiği tüm tesislerde dopinge mücadele talimatı yürürlüğe sokulmalıdır.

- Egzersiz salonlarında doping maddesi içeren ürünlerin satış ve dağıtımına aracılık eden kişilere cezai yaptırımlar getirilmelidir.

- Salon yöneticileri bu konuda sorumluluk üstlenmelidir. Dopinge mücadele eğitim çalışmalarının içerisine dâhil edilmelidir. Bu konudaki farkındalığın her düzeyde oluşturulması büyük önem arz etmektedir.

- Dopingin önlemesi stratejisine, lisanssız sporcuları hedef alan, ceza uygulaması içermeyen eğitim odaklı bir denetim programı eklenmelidir.

- Vücut geliştirme salonlarına yönelik olarak doping ürünlerinin yol açtığı riskler ile ilgili özel farkındalık yaratma kampanyaları düzenlenmelidir.

Takviye Edici Gıdalar ve Sporcu Gıdalarının internet ve Televizyon Üzerinden Satışının, Reklamının ve Tanıtımının Denetimine Yönelik Öneriler aşağıda sayılmıştır:

- Takviye edici gıdalar ve sporcu gıdalarının internet ve televizyon üzerinden satışı, reklamı ve tanıtımının denetimi ve kontrol altına alınması konusunda, Radyo ve Televizyon Üst Kurulunun, Telekomünikasyon İletişim Başkanlığının, Reklam Özdenetim Kurulunun ve Gümrük ve Ticaret Bakanlığının mevzuatında açık bir düzenleme yapılmalıdır.

- Bu ürünlerin ilaç olmadığı ve bu amaçla kullanılmaması gerektiğine yönelik bilinç oluşturulması için kamu spotu gibi yayımlar televizyon kanallarında yayımlanmalıdır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM KAYNAKÇA

Ersoy G., Fiziksel uygunluk (fitnes) spor ve beslenme ile ilgili temel öğretiler, Ankara, 2013.

White Paper On Sport, Commission of The European Communities, Brussels, 11.7.2007 COM (2007) 391 final.

<http://www.arneljungqvist.com/symposiums/final-statement> Erişim Tarihi: Ocak 2014.

<http://www.customs.gov.au/site/page4369.asp#e1061>, Erişim Tarihi: Nisan 2014.

BEŞİNCİ BÖLÜM

AT YARIŞLARINDA DOPİNGLE MÜCADELE, HUKUKSAL VE KURUMSAL YAPI

At yarışları, dünyada ve Türkiye’de sportif faaliyetler arasında yer almaktadır. Bu nedenle, at yarışları da sporda doping kapsamında değerlendirilmektedir. Aşağıda, kısaca at yarışlarında dopingin tanımı, hukuksal ve kurumsal yapısı açıklanmaktadır.

5.1. AT YARIŞLARINDA DOPİNGLE MÜCADELENİN KAPSAMI VE TANIMI

5.1.1. At Yarışlarında Doping Kavramı ve Tanımı

Bir atın koşudaki sürat, kuvvet ve cesaretini, bunlardan birini veya tümünü değiştirmek amacıyla, normal gıdalar dışında herhangi bir maddenin, herhangi bir şekilde veya herhangi bir yolla ata verilmesi doping olarak tanımlanır. Bunların tespiti için yapılan muayenelere doping muayenesi denir.

Yarışlarda koşacağı beyan edilmiş her atın doping muayenesine tabi tutulması esastır. Bu atlar, koşuya katılsın veya katılmasın, dereceye girsin veya girmesin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından görevlendirilen Yarış Komiserler Kurulunun göreceği lüzum üzerine doping muayenesine tabi tutulabilir. Bir atın koşuya iştirak ettirilmekten vazgeçilmesi, doping muayenesi yapılmasına engel teşkil etmez.

5.1.2. At Yarışlarında Dopingin Tarihçesi

At yarışlarında dopingle ilgili ilk kayıtlara 17. yüzyılda İngiltere’de rastlanmaktadır. 1910 yılına gelindiğinde, Avusturya yarış yetkilileri, at salyasından doping tespiti yapılmasının mümkün olduğunu ortaya koymuşlardır. 1930’lardan sonra, at yarışlarında bahis ve yarışların sayısındaki artıştan dolayı, başta narkotik benzeri maddeler olmak üzere doping içeren maddelerin kullanımı yaygınlaşmıştır. 2. Dünya savaşından sonra ise; amfetamin ve diğer semptomimetik etkili ilaçların kullanımı artmıştır. Prokain gibi lokal anesteziik ilaçların kullanımı ve daha yakın zamanlarda fenilbütazon gibi antiinflamatuvar ilaçların ve anabolik steroidlerin kullanımında artış görülmüştür.

Amerika Birleşik Devletleri, Fransa, İngiltere ve İrlanda 1961 yılında at yarışlarındaki uyumun sağlanması için koordinasyonlu hareket etme ve yetiştiricilik kalitesini artırmak amacıyla en iyi atları müsabakada seçme kararı almışlardır. Bu çabaları resmî bir çerçeveye oturtmak amacıyla 1993 yılında 60 civarındaki üyeyi bir

araya getirmek için Uluslararası At Yarışı Otoriteleri Federasyonu (International Federation of Horseracing Authorities-IFHA) kurulmuştur. Türkiye’de söz konusu federasyona 1994 yılında üye olmuştur.

Türkiye’de at yarışları, 10.7.1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun ile düzenlenmiştir. Bu Kanuna göre; Türkiye’de at yarışlarının düzenlenmesi ve kontrolü Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına verilmiştir. 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun hükümlerine göre yapılan at yarışlarının tertip, tanzim ve idaresini sağlamak üzere 1955 tarihli At Yarışları Nizamnamesi yürürlüğe girmiştir. Söz konusu Nizamname’nin 2 nci maddesinde “Yüksek Komiserler Heyeti; Yarış Otoritesinin, at yarışları ile alakalı olarak bu Nizamname hükümlerine göre verdiği vazife ve yetkileri ifa eden mercidir.” şeklinde tarif edilmiştir.

1955 tarihli At Yarışları Nizamnamesinde, koşulara kayıtlı her atın Komiserler Heyetinin göstereceği lüzum üzerine doping muayenesine tabi tutulacağı, bunların usul ve esasları ile doping şüpheli maddelerinin ancak Yarış Otoritesine bağlı bir laboratuvarda doping muayene heyeti mütehassısları tarafından tahlillerin yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükme dayalı olarak da doping muayeneleri Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına bağlı Etlik Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü bünyesinde kurulan Doping Laboratuvarında yapılmaya başlanmıştır.

Yüksek Komiserler Kurulunun arşiv kayıtlarının tetkiki ile elde edilen bilgi ve belgelerden; İstanbul Veliefendi Hipodromunda 30.8.1958 tarihinde yapılan “üç yaş ve daha yukarı yaşlı safkan Arap atlarına mahsus koşuda” koşan MERVAH isimli atın dopingli olarak koşurulduğunun yapılan analizler sonucu anlaşıldığı, 6132 sayılı Kanun ve buna bağlı olarak çıkarılan At Yarışları Nizamnamesi hükümlerine göre Yarış Komiserler Heyetince hazırlanan soruşturma dosyası incelenerek at ve ilgililerine Yüksek Komiserler Heyetinin 21.11.1958 tarihli ve 155 sayılı Kararı’yla gerekli cezaların verildiği görülmektedir.

5.1.3. Yarış Atlarında Doping’in Kapsamı

At yarışları iki grupta değerlendirilebilir; düz koşular ve engelli at yarışı müsabakaları. Düz koşular, Uluslararası At Yarışı Otoriteleri Federasyonu (International Federation of Horseracing Authorities-IFHA) bünyesinde üye ülkelerdeki yetiştiricilik, yarış ve bahis kurallarının uyum ve koordinasyonu, yetiştirici ve halkın yarışların dürüstlüğü ve kalitesine olan inancının sağlanması, organizasyonların

düzenlendiği hipodromlarda seyircilerin, jokeylerin ve atların refahının sağlanması, at yarışı organizasyonlarının teknik, sosyal ve ekonomik açıdan güncellenmesi kapsamında yürütülmektedir.

Türkiye Binicilik Federasyonu bünyesinde atlı sporlar olarak engel atlama, at terbiyesi, üç günlük yarışma, pony, atlı dayanıklılık disiplinlerinde yarışmalar yapılmaktadır. Türkiye Binicilik Federasyonunun ana görevi, Türkiye'de binicilik sporunu sevdirmek, gençler arasında yaygınlaşmasını sağlamak ve at sevgisini kültürel miras olarak muhafaza ederek, Türkiye'deki biniciliği yurt içinde ve yurt dışında tanıtmaktır.

Düz koşuların yarışma kuralları ve doping kontrolleri *IFHA* tarafından belirlenen kurallar çerçevesinde düzenlenmektedir. Atlı sporlarda ise müsabakalarda doping kontrolleri *WADA* kuralları doğrultusunda yapılmaktadır.

At yarışlarında dopinge mücadelenin kapsamı, atın kendine özgü kapasitesini değiştirmeye, ata bir yarışta avantaj ya da dezavantaj sağlamaya neden olacak maddelerin kullanımının kontrolü ile, at yarışlarının dürüstlüğü ve atın refahını muhafaza etmektir.

Göz Önüne Alınması Gereken Etik Hususlar

Yarış atlarının yasaklanmış maddelerin etkisi altında yarıştırılması yasaktır. Safkan bir atın kalıtsal genom yapısının atın hayatının herhangi bir döneminde değiştirilmesi, böyle bir atın o andan itibaren yarışçılık ya da rekabet faaliyetleri açısından safkan olarak kabul edilmesi noktasında kendisini diskalifiye kılacaktır. Yarışlarda kullanılan yarış atları, bu maddede belirtilen yasaklanmış uygulamalara tabi tutulamaz. Hasta ya da sakatlanmış yarış atları yeniden tam kapasite idman programına başlamadan önce tedavi edilmeli ve/veya durumlarına uygun şekilde dinlendirilmelidir.

Genel Hükümler

Yarışlara ya da dinlenme süreleri de dâhil olmak üzere idmanlara katılan atlara uygulanacak tüm tedavilerin spesifik bir teşhise dayanması, geçerli ve şeffaf bir at sahibi-antrenör-veteriner hekim ilişkisi çerçevesinde uygulanması ve atın sağlık ve refahı gözetilmek sureti ile yapılması gerekmektedir. Yarışlara katılan atlara uygulanacak tüm tedavilerin ardından, bu tedavinin atın kendine özgü özelliklerine ters düşecek ya da refahına zarar verecek şekilde kendisine bir yarış içinde avantaj verecek ya da dezavantajlı duruma düşecek durumda kalmayacağı, yarış öncesinde yeterli bir

süre geçmelidir. Atlara, yarışın koşulacağı gün, at yarışçılığı makamının onayı olmaksızın hiçbir tedavi uygulanmamalıdır.

At yarışlarında doping kontrol işlemleri aşağıda sıralanmıştır;

Numune Alma: Yasaklı maddelerin mevcut olup olmadığını tespit etmek amacı ile bir yarışta koşacağı beyan edilen atlardan numune alınacaktır. Yarış makamları ayrıca, kendi kuralları uyarınca diğer herhangi bir zamanda da numune alabilir. Numune atın herhangi bir kısmından ya da atla temasta olan herhangi bir kısımdan alınan numune anlamındadır.

Güvenli bir emanet zinciri kapsamında alınan numune, A ve B numunesi olarak ikiye ayrılacaktır. Eğer A numunesinin, yasaklı madde ihtiva ettiği bildirilirse, B numunesi de otomatik olarak ya da antrenörün veya atın sahibinin veya yarış makamının talebi ile isteğe bağlı olarak, bu maddelerin varlığının mevcudiyetini tespit etmek üzere analiz edilebilir.

Bir yarış makamının, kendi yargı dairesinde bir yarışa girmiş ya da bir yarışta koşmuş, ancak yurt dışında idman görmüş olan bir attan alınan bir numuneden yasaklı bir madde bulması durumunda, atın idman gördüğü yerdeki yarış makamı haberdar edilecek ve talep edilmesi durumunda yardım temin edecektir.

Yaptırımlar: Yarış günü alınan bir resmî numunenin analizinin, ilgili yarış kurallarında tanımlandığı hâliyle yasaklı bir maddeye dair pozitif bulgu ortaya koyması durumunda, at diskalifiye olacaktır. Burada açıklanan sorumluluklarından herhangi bir kınama gerektirmeyecek şekilde ibra olduğu hâller hariç olmak üzere, atın antrenörüne ceza verilecektir.

Başka herhangi bir zamanda bir attan alınan numunede yasaklı bir madde bulunmakta ise yarış makamları kendi kuralları uyarınca ata, antrenöre, atın sahibine veya diğer lisanslı kişilere müeyyideler uygulayabilirler.

Antrenörün Sorumlulukları: Antrenör aşağıdakilerden daima sorumlu olacaktır;

- Kendi bakımı altındaki atların beslenmesi, idaresi, korunması ve güvenliği,
- Yarış makamı ilgili kurallarına aykırı olarak, yasaklanan maddelere maruz kalmalarını önlemek üzere, bakımları altındaki atlara yönelik tüm makul önlemlerin alınması,

- Atlarına verilen tedavinin muhtemel sonuçlarına dair haberdar olunması,
- Tüm veterinerlik prosedürleri ve ilaç tedavilerinin uygun kayıtlarının tutulması.

Yarış Günü Yönetmelikleri: Komiserler ya da yarış makamınca izin verilen veterinerler hariç olmak üzere hiçbir kimse, bir yarış gününde pistin ahırlarına yasaklanmış bir madde ya da söz konusu maddenin verilmesine yönelik herhangi bir yöntem getirmeyecektir.

Bir at yarıştıktan sonra ve yarış sonrası numune alımı için herhangi bir şarttan serbest kalmadan önce, resmî izin olmaksızın, yasaklı maddeler içeren herhangi bir tedaviye müsaade edilmeyecektir.

5.1.3.1. At Yarışlarında Yasaklı Madde ve Yöntemler

Yasaklı Maddeler

At yarışlarındaki yasaklı maddeler aşağıda belirtilmiştir. Herhangi bir zamanda memelilerde, aşağıdaki vücut sistemlerinden biri veya daha fazlasına üzerinde bir aksiyon yaratmaya ya da etki etmeye veya hem aksiyon yaratmaya hem de etki etmeye muktedir olan maddeler;

- Sinir sistemi, kardiyovasküler sistem, solunum sistemi, sindirim sistemi, üriner sistem, üreme sistemi, kas-iskelet sistemi, kan sistemi, bağışıklık sistemi (bulaşıcı maddelere karşı lisanslı aşılar hariç olmak üzere),

- Endokrin sistem, endokrin salgılar ve bunların sentetik karşılıkları,
- Maskeleyici maddeleri,
- Oksijen taşıyıcılar,
- Genlerin ifade edilme şeklini doğrudan ya da dolaylı bir şekilde etkileyen ya da manipüle eden etkin maddeler,

Yasaklı bir maddeye yönelik bulgu, maddenin kendisinin ya da maddeye ait bir metabolitin ya da maddeye ait bir izomerin, metabolite ait bir izomerin ya da maddenin bir ön ilaç (*pro-drug*) şeklinin tespit edilmesi anlamındadır. Yasaklı maddenin verildiğine ya da sair şekilde uygulandığına yönelik herhangi bir bilimsel göstergenin tespit edilmesi de maddenin bulunmasına eşdeğerdir.

Antrenörlere ve veteriner danışmanlarına yardımcı olmak amacı ile yarış makamları da kendi kurallarına yasaklı olan ve olmayan maddelere dair örnekler dâhil edebilir.

Uluslararası eşikler sadece aşağıdaki maddeler için belirlenebilir;

- At için endojen olan maddeler,
- Geleneksel olarak at yemi olarak kullanılan ya da üretilen bitkilerden kaynaklanan maddeler,
- At yemlerindeki yetiştirme, işlem ya da muamele, depolama ya da nakliye sürecinde kirlenmeden kaynaklanan maddeler.

Eşikler, Resmî Yarış Kimyagerleri Birliği ve Uluslararası Uzman Yarış Veterinerleri Grubu ile görüşüldükten sonra ve *IFHA* İcra Kurulu tarafından onaylanmasını müteakip, Federasyonun Atlara Yönelik Yasaklı Maddeler ve Uygulamalar Danışmanlar Konseyi tarafından tavsiye edilir.

Aşağıdaki eşik değerlerin altındaki yasaklı maddeler ile ilgili olarak herhangi bir işlem yapılmaz;

MADDE İSMİ	EŞİK
Arsenik	İdrarda mililitre başına toplam 0.3 mikrogram arsenik
Boldenon	(İğdişler hariç olmak üzere) erkek atlarda, idrarda mililitre başına, 0.015 mikrogram serbest ve konjüge boldenon
Karbon dioksit	Plazmada litre başına 36 milimol karbon dioksit
Dimetil sülfoksit	İdrarda mililitre başına 15 mikrogram dimetil sülfoksit veya plazmada mililitre başına 1 mikrogram dimetil sülfoksit
Erkek atlarda östradiol (İğdişler hariç olmak üzere)	İdrarda mililitre başına 0.045 mikrogram serbest ve glukorokonjüge 5α –estrane- 3β , 17α –diol
Hidrokortizon	İdrarda mililitre başına 1 mikrogram hidrokortizon
Metoksi tiramin	İdrarda mililitre başına 4 mikrogram serbest ve konjüge 3-metoksi tiramin
Salisilik asit	İdrarda mililitre başına 750 mikrogram salisilik asit ya

	da plazmada mililitre başına 6.5 mikrogram salisilik asit
Testosteron	İğdişlerde, idrarda mililitre başına 0.02 mikrogram serbest ve konjüge testosteron ya da kısıraklarda (gebe olmadığı sürece) ve dişi taylarda, idrarda mililitre başına 0.055 mikrogram serbest ve konjüge testosteron
Teobromin	İdrarda mililitre başına 2 mikrogram teobromin ya da plazma dâhilinde mililitrede 0.3 mikrogram teobromin

Herhangi bir yasaklı maddenin tespit edilmesi amacı ile yarış makamı kendi inisiyatifiyle veya atın sahibinin ya da antrenörün talebi ile atın daha kapsamlı olarak muayene edilmesine karar verebilir.

Laboratuvar Hizmetleri

IFHA'ya üye devletlerin laboratuvarlarında olması gereken asgari teknik donanım aşağıda belirtilmiştir.

- Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının yeterliliği için genel şartlar ile destek belge (ILAC-G7), At Yarışçılığı Laboratuvarları için akreditasyon şartları ve çalışma kriterleri (ISO/IEC 17025) uyarınca akredite olma,

- Yasaklı maddelerin varlığının tespit edilmesine yönelik kılavuz hükümlerine riayet etmek (ILAC-G7 Kısım B),

- Uluslararası At Yarışçılığı Federasyonu performans şartnameleri hükümlerine uyumlu olmak,

- Laboratuvarlar arası mukayeselerde görev almak (ISO/IEC 17025:2005),

- *IFHA* Yasaklı Maddeler ve Uygulamalar Danışma Konseyi tarafından tavsiye edilen, ayrıca imzalayan ilgili devletler tarafından seçilmek sureti ile benimsenen, uluslararası uyumlaştırılmış tarama limitlerinin tatbik edilmesi vasıtası ile meşru tedavi maddelerinin tetkikini kontrol altında tutmak,

- *IFHA* Yasaklı Maddeler ve Uygulamalar Danışma Konseyi tarafından tavsiye edilen, ayrıca imzalayan ilgili devletler tarafından seçilmek sureti ile benimsenen, uluslararası uyumlaştırılmış kalıntı limitlerinin tatbik edilmesi vasıtası ile belirli çevresel maddelerin tetkikini kontrol altında tutmak.

İhlallerin önlenmesi maksadıyla yarış makamları kendi inisiyatifleri ile

aşağıdakileri gerçekleştirebilirler;

- Tetkik sürelerini bildirebilirler,
- Yeni veya modifiye testlere dair önceden ikaz verebilirler,
- Koşuya katılan bir attan alınan bir numunenin, belirtilen yasaklı maddeleri ihtiva edip etmediğini tespit etmek üzere analitik bir hizmet sunabilirler.

Genetik ve Hücresel Manipülasyonlar

Safkan bir atın kalıtsal genom yapısının atın hayatının herhangi bir döneminde modifiye edilmesi böyle bir atın o andan itibaren yarışçılık ya da rekabet faaliyetleri açısından safkan olarak kabul edilmesi noktasında kendisini diskalifiye kılacaktır.

Yarışması amaçlanan bir atta herhangi bir gen tedavisi ya da hücresel manipülasyon;

- At kendine özgü özelliklerine ters düşecek şekilde kendisine bir yarış içinde avantaj verecek ya da dezavantajlı duruma düşecek durumda bırakmamalı,
- Atın refahına zarar vermemelidir.

At yarışçılığı makamı, kendi tasarrufu dâhilinde atların ya da bu atların yavrularının genetik modifikasyona dayalı bir tedavi görmelerinin ardından yarışmalarına müsaade edebilir ya da etmeyebilir. Yarışması amaçlanan bir atta yapılan her türlü gen tedavisi, atın pasaportunda ya da yarışçılık makamı tarafından gerekli kılınan şekilde belgelenmeli ve derhâl yarışçılık makamına bildirilmelidir.

Yasaklanmış Uygulamalar

Atın sağlık ve refahını, binicinin ve aynı zamanda diğer katılımcıların refahını, tüm bunların yanında at yarışçılığının dürüstlüğüne tehlikeye atan uygulamalar, uygunsuz ve yasaktır. Söz konusu uygulamalara dair düzenlemeleri uygulamaya koyma sorumluluğu yarışçılık makamına aittir.

Yarışması amaçlanan bir atın tedavisi ya da yönetiminde herhangi bir yeri olmayan uygulamalar;

- İdman veya yarış esnasında herhangi bir zamanda, uygun olmayan bir reaksiyon almak amacı ile onaylanmamış herhangi bir nesne, cihaz, davranışsal faaliyet ya da kimyasal kullanılması,
- Atların, ata tıbbi faydalar ve/veya refah faydaları sunulması ile istikrarlı olmayan, geçerli ve şeffaf at sahibi-antrenör-veteriner ilişkisinin dışında kalan tıbbi ya

da cerrahi prosedürlere tabi tutulması,

- Atın sağlık ve refahına aykırı olacak şekilde, idman ya da yarışa müsaade edilmesi maksadı ile sakatlanmanın etki ya da belirtilerini gizlemeye yönelik fiziksel uygulamalar ya da veterinerlik prosedürlerinin ya da ilaç tedavilerinin kullanılması,

- Hileli, potansiyel olarak hileli ya da sektörün dürüstlüğüne yönelik olumsuz sonuçları beraberinde getirebilecek uygulamalar.

Spesifik Yasaklı Uygulamalar;

Yasaklı uygulamalar aşağıdakileri içermekte olup, sayılanlarla sınırlı değildir.

- Gebe bir kısırağın yarışçılık makamlarınca belirlenen tarihten sonra yarıştırılması,

- Atın sağlık, refah ya da emniyetine zarar getirecek şekilde yarış öncesi su verilmemesi,

- Yarış ya da idman esnasında, herhangi bir bacak yapısının hissizleştirilmesine yol açabilecek şekilde gövde dışı şok dalga tedavisinin uygun olmayan şekilde kullanımı,

- Hayat kurtarma maksadı ile yapılanlar haricinde, homolog, heterolog ya da otolog yöntemler ile kan ya da kan hücrelerinin alınması, manipüle edilmesi ve yeniden verilmesi.

Yasaklı Uygulamalara Dair Antrenörün Sorumlulukları;

Antrenör aşağıdakilerden daima sorumlu olacaktır;

- Kendi bakımı altındaki atın beslenmesi, idaresi, korunması ve güvenliği,
- Yasaklanan uygulamalardan kaçınılması,
- Atlarına verilen tedavilerin muhtemel sonuçlarına dair haberdar olunması,
- Tüm veterinerlik prosedürleri ve ilaç tedavilerinin uygun kayıtlarının tutulması.

Yasaklı Uygulamalara Dair At Sahibinin ve Antrenörün Sorumlulukları

Herhangi bir zamanda at sahibi ve idmanda ise antrenör de işbu madde hükümleri ile özellikle kayıt tutulmasına ve yarış makamına bildirim ile ilgili şartlara riayet edilmesinden sorumludur.

5.1.3.2. Antrenmanlarda İlaç Kullanımı

Tüm tedaviler antrenörün sorumluluğunda olup at için en yüksek sağlık ve refah

menfaatleri dikkate alınacak şekilde uygulanmalıdır. Bu çerçevede;

- Her tedavi için, tedaviyi gören atın tıbbi durumu, tam bir gerekçe teşkil etmelidir.
- Antrenör, tedaviyi öngören veteriner hekimden, tedavi süresince uygun idman seviyesine dair tavsiye almalıdır.
- Sakatlanma ya da hastalık sonucunda idmana çıkamayacak durumda olan atlar idmandan çıkarılmalı ve kendilerine uygun veteriner hekim tedavisi uygulanmalıdır. Sakatlanmış ya da hasta bir atın idman görmesini mümkün kılacak şekilde ilaç kullanılmamalıdır.
- Tüm veterinerlik prosedürleri ve ilaç tedavilerine dair eksiksiz ve doğru kayıtlar tutulmalıdır.
- Atlara yarış günü enjeksiyon ya da ağız yoluyla normal yem ve su verilmesi haricinde başka hiçbir yöntemle, herhangi bir madde verilmeyecektir.
- Antrenör spesifik ilaç ya da tedaviler için yarış makamları tarafından mecbur kılınan zorunlu at dinlenme sürelerine riayet etmelidir.

5.2. AT YARIŞLARINDA HUKUKSAL VE KURUMSAL YAPI

5.2.1. At Yarışlarının Hukuksal Altyapısı

Bilindiği üzere, 10/7/1953 tarihli ve 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun'un 1'inci maddesi "Madde 1- Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilidir." hükmünü haizdir.

Aynı Kanunun 8'inci maddesinde "Madde 8- Yarışların şartlarına, tertip, icra ve inzibatına, hipodrom ve yarış yerlerinin tanzim ve idaresine, yarış programları, ikramiyeler veya müşterek bahislere dair teknik, idarî, malî ve inzibatî hususlara, ... disiplin cezalarının hangi hâllerde, hangi merciler tarafından verileceğine; yarışların ve yetki verilmiş dernek, belediye ve il özel idarelerinin murakabe ve teftiş tarzı ile doping muayenelerine ait usuller, bu Kanun ve uluslararası yarış esasları ile memleket ihtiyaçları ve işin icaplarına göre Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığınca çıkarılacak yönetmeliklerle belirlenir." denilmektedir.

Türkiye'de at yarışları 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun ve bu Kanun'a bağlı olarak çıkartılan At Yarışları Yönetmeliği hükümlerine göre yapılmaktadır.

Kanunun 4'üncü maddesi ise “Madde 4- Mülkiyetinde, ortaklığında veya kirası altındaki atları yarışlarda koşturan at sahipleri ile bunların vekilleri, antrenör, at sahibi antrenör ve atın jokey, jokey yamağı, centilmen binici, seyisbaşı, seyis ve sair hizmetlileri gibi ilgilileri ve koşularda ve yarışlarda görevlendirilenlerden yarış usul ve nizamlarına ve yarış dürüstlüğüne aykırı hareket eden, yarışların ve yarış yerlerinin ve yarışlarla ilgili yer ve tesislerin düzen ve disiplinini bozanlar hakkında aşağıdaki disiplin cezaları uygulanır :

a) İhtar cezası.

b) Para cezası.

1. Yarış usul ve nizamlarına aykırı hareket eden, yarışlarla ilgili yer ve tesislerin düzen ve disiplinini bozanlara yüzyirmibeşmilyon lira.

2. Kayıt ve tartı ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmeyenlere ikiyüzellimilyon lira.

3. Yarış dürüstlüğüne aykırı olarak hileli davranışlarda bulunanlara beşyüzmilyon lira.

c) Yarışlarla ilgili yerlerde geçici veya süresiz sanat icrasından yasaklama.

d) Tribün ve eklentileri dışında, yarışlarla ilgili yer ve tesislere girmekten geçici veya süresiz yasaklama.

e) Atın koşulara katılmasının geçici olarak yasaklanması.

Eylemin tekrarı hâlinde yukarıda yazılı para cezaları iki kat artırılarak uygulanır.

Yarış usul ve nizamları ile yarış dürüstlüğü'nün doping fiili sebebiyle bozulduğu hâllerde aşağıdaki cezalar verilir :

a) Koşulara kayıtlı her at, doping muayenesine tabi tutulabilir. Atın dopingli olduğunun tespiti hâlinde doping eylemine katıldığı tespit edilen at sahipleri, bunların vekilleri ve binicileri ile doping fiiline katıldıkları tespit edilmemiş olsa bile atların bakım, beslenme ve idman işleri ile doğrudan ilgili olan antrenör, at sahibi antrenör, seyisbaşı, seyis ve sair hizmetlilere ilk defasında bir yıl süre ile birinci fıkranın (d) bendi uyarınca geçici olarak yasaklama ve beşyüzümilyon lira para cezası, ayrıca antrenör, at sahibi antrenör, binici, seyisbaşı, seyis ve sair hizmetlilere aynı süre ile birinci fıkranın (c) bendinde yazılı muvakkaten men cezası verilir. Eylemin tekrarı hâlinde, failin

taşıdığı nam ve hizmet sıfatına bakılmaksızın; para ve yasaklama cezaları iki katına çıkarılarak uygulanır. Aynı eylemin üçüncü defa tekrar işlenmesi hâlinde ise, bu kişiler hakkında süresiz olarak yasaklama cezası uygulanır.

Doping fiiline katıldıkları tespit edilen koşullarda ve yarışlarda görevlendirilen kişiler hakkında (c) bendindeki süresiz yasaklama cezası ile beşyüzmilyon lira para cezası uygulanır ve bu kişilerin görevlerine derhâl son verilir. Bu kişiler, yarış işlerinde bir daha görevlendirilmezler.

b) Doping eylemine, at ilgililerinin katıldıkları tespit edilememiş olsa bile, dopingli olduğu tespit edilen at, ilk defasında bir yıl süreyle, ikinci defasında iki yıl süreyle, üçüncü defasında süresiz koşullara katılmaktan yasaklanır. İlk kez dopingli olduğu tespit edilen at, kayıtlı olduğu koşudaki birincilik ikramiyesinin üç katı tutarındaki para cezasının, at sahibi veya at sahibi vekili tarafından yarış müessesesine nakden ve bir defada ödenmesi hâlinde koşullara katılır. Bu durum atın ilgililerine verilen disiplin cezalarını ortadan kaldırmaz. Aynı atta tekrar doping tespit edilmesi veya aynı şahsa ait bir başka atta doping tespiti hâlinde bu maddedeki tekrerrür hükümleri uygulanır.

Bu maddede öngörülen ihtar cezası ile onbeş yarış gününe kadar koşullara katılmaktan ve yarışlarla ilgili yerlerde sanat icrasından geçici yasaklama cezaları, Yarış Komiserler Kurulu tarafından ilgililerin savunmaları alınmak kaydıyla verilir. Yarış Komiserler Kurulu tarafından alınan savunmalar ile diğer bilgi ve belgeler dikkate alınarak, onbeş yarış gününü aşan geçici yasaklama cezaları ile süresiz yasaklama cezaları Yüksek Komiserler Kurulunca verilir. Bu maddede belirtilen para cezaları ise her iki Kurul tarafından da verilebilir.

Eylemin ağırlık derecesine göre, yukarıda yazılı disiplin cezalarından biri veya birkaçı birlikte verilebilir.

Yarış Komiserler Kurulunca verilecek cezalara karşı öğrenme tarihinden itibaren onbeş gün zarfında Yüksek Komiserler Kuruluna itiraz edilebilir. Yüksek Komiserler Kurulunca itirazın veya ilk derece olarak verilen cezalar kesindir.” şeklinde düzenlenmiştir.

6132 sayılı Kanun’un 8’inci maddesine uyularak çıkarılan ve 19/4/2011 tarihli ve 27910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan At Yarışları Yönetmeliği’nin doping konusu ile ilgili 72 ila 83’inci maddelerinde “Doping

muayenesi, doping muayenesi için şüpheli numune alınma zamanı, şüpheli numune alınma usulü, şüpheli numunelerin şifrelenmesi, muhafazası ve laboratuvara nakli, doping muayenesi, kan grubu ve DNA testi, doping muayene heyeti, doping karma muayene heyeti, muayene ve müşahade, şüpheli numunelerin muhafazası, şüpheli numunelerin analiz ücreti, şüpheli numuneleri alınan atların ikramiyeleri ve sair ödülleri, Tedavi amacıyla ilaç kullanımı” yer almaktadır.

Doping analizlerinin yapıldığı Bakanlığımıza bağlı Veteriner Kontrol Merkez Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü bünyesinde kurulan Merkez Doping Laboratuvarı;

6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanuna bağlı At Yarışları Yönetmeliğince kurulmuş bir laboratuvar olup, belirtilen mevzuatlara göre ülkemizde düzenlenen resmî at yarışlarında, doping kontrol yönünden alınan numunelerin analizlerini yapan tek resmî kurumdur.

Ayrıca, Türkiye Binicilik Federasyonu tarafından düzenlenen atlı spor müsabakalarının doping analizleri de bu laboratuvarımızda yapılmaktadır. Önceki yıllarda da Kıbrıs, İran ve Suriye’de yapılan at yarışlarının doping analizleri de laboratuvarımız tarafından yapılmıştır. Türkmenistan’da doping laboratuvarı kurulması konusunda laboratuvarımızla bilgi alışverişinde bulunmaktadır.

Doping Laboratuvarı, Uluslararası geçerliliği olan metotlar ile analiz yapan, 2002 yılından itibaren *AORC*’nin (*Association of Official Racing Chemists*) Profesyonel Üye kimliğini kazanmış ve 2005 yılında da *TURKAK* tarafından akredite edilmiş bir laboratuvardır. Laboratuvarımız *AORC* tarafından her yıl düzenlenen negatif kontrol ve pozitif kontrol programlarına (2013 yılında girilen ring test programı %100 başarılı olunmuştur) düzenli olarak katılmakta ve başarı ile tamamlamaktadır. 2013 yılında dünyada saygın bir kurum olan *AORC*’nin Profesyonel üyeliğine atanmıştır. Bu üyelik, ülkemizde yapılan analizlerin geçerliliği ve doping ile ilgili uluslararası anlaşmazlıklarda hakem olarak görev alma yönünden oldukça önemlidir.

Merkez Doping Laboratuvarı akredite olduğu konular yönünden, ISO 17025 ve İLAC (Uluslar arası laboratuvar akreditasyon kurumu) kriterleri yönünden *TURKAK* tarafından ilgili uzmanlarca her yıl denetlenmekte ve akreditasyon faaliyetleri onay almaktadır.

Akredite olduğu konu ve analizler;

- Kalp Üzerine Etkili İlaçların (Quinidine’nin) At İdrarında GK-KS ile Tespiti,

- Sinir Sistemini Uyarıcı İlaçların (Caffeine) At İdrarında GK-KS ile Tespiti,
- Sedatif ve Anestezik İlaçların (Pentobarbital) At İdrarında GK-KS ile Tesbiti,
- Lokal Anestezik Etkili İlaçların (Lidocaine) At İdrarında GK-KS ile Tesbiti,
- Steroid Yapıda Olmayan Ağrı Kesicilerin (Phenylbutasone) At İdrarında GK-KS ile Tespiti,
- Anabolik Hormonların (Boldenon ve testosteron) At İdrarında GK-KS ile Tespiti,
- Solunum Yollarını Genişleten İlaçların (Clenbuterol) At İdrarında GK-KS ile Tesbiti,
- Kortikosteroidlerin (Betametazon ve Hidrokortizon) At İdrarında LK-KS ile Tespiti konularında akreditedir.
- Sinir Sistemini Uyarıcı İlaçların (Teobromin) At İdrarında LK-KS ile Tespiti,
- DMSO, Salisilik asit ve 3-Metoksitiyraminin at idarında LK-KS ile analizi

Yukarıda da belirtildiği üzere, atlar arasında yapılacak yarışlarda kullanılması yasaklı maddelerin analizleri, IFHA tarafından hazırlanan ve yayımlanan, ülkemiz tarafından da tümü kabul edilen Uluslararası Antlaşmanın (Yetiştirme, Yarış ve Bahis ile ilgili Uluslararası Antlaşma) ilgili maddelerinde belirtilen kural ve işleyişlere göre (Eşik değer ve tarama limiti) bu laboratuvarımızda yapılmaktadır.

5.2.2. At Yarışlarının Kurumsal Yapısı

At Yarışları, Yarış Otoritesi ve Yarış Müessesesi:

At Yarışları Hakkında 6132 sayılı Kanun'un 1'inci maddesinde "Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenlemeye, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etmeye Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı yetkilidir.", 5'inci maddesinde ise "Bakanlığımızın birinci maddede yazılı hak ve yetkileri at yetiştirme ve ıslahını teşvik gayesi ile kurulmuş ve amme menfaatine çalıştığı usulen onanmış derneklerden uygun görülecek bir veya birkaçına muayyen şartlarla ve 30 seneyi geçmemek üzere Bakanlığımızın teklifi ve Bakanlar Kurulu Kararı ile devredilebilir" hükmü yer almaktadır.

6132 sayılı Kanun ve buna bağlı olarak çıkarılan At Yarışları Yönetmeliği hükümlerine göre; Yarış Otoritesi, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'nı, Yarış

Müessesesi ise 6132 sayılı Kanun hükümlerine göre yarış yapma ve müşterek bahisler tertip etme yetkisi devredilen teşekkülü ifade etmektedir.

Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının teklifi üzerine, 6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun’un 1 ve 5’inci maddeleri ile 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı, Gıda ve Yem Kanunu’nun 10’uncu maddesine göre, 22/11/2013 tarihli ve 28829 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan 18/11/2013 tarihli ve 2013/5596 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ve eki esaslar çerçevesinde, Türkiye sınırları içerisinde at yarışları düzenleme, yurt içinde ve yurt dışında düzenlenen yarışlar üzerine yurt içinden ve yurt dışından müşterek bahis kabul etme hak ve yetkisi, 22/11/2013 tarihinden itibaren İcra Vekilleri Heyetince 07/01/1953 tarihinde “Genel Menfaatlere Yararlı Cemiyetlerden Sayılması” kararlaştırılan, at yetiştirme ve ıslahını teşvik gayesi ile kurulmuş olan Türkiye Jokey Kulübü’ne devredilmiştir.

Yüksek Komiserler Kurulu;

639 sayılı Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname’nin 24’üncü maddesinde belirtildiği üzere, Bakanlığımızın sürekli bir kurulu olup, 6132 sayılı Kanun’un 8’inci maddesinde de Yüksek Komiserler Kurulunun teşekkül sureti, görev ve yetkilerine ilişkin usul ve esasların Yönetmelikle belirlenmesi hükme bağlanmıştır.

Bu Kanuna bağlı olarak çıkarılan ve 19/4/2011 tarihli ve 27910 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe konulan At Yarışları Yönetmeliği’nin Yüksek Komiserler Kurulunun teşekkülü başlıklı 5’inci maddesinde;

Yüksek Komiserler Kurulu Genel Koordinatörlüğü

At Yarışları Yönetmeliğinin 6’ncı maddesinde özetle; “Yüksek Komiserler Kuruluna bağlı, tercihen at yetiştirme ve ıslahı, at yarışları ve yarış mevzuatı konularında bilgi ve tecrübe sahibi, üniversite mezunu ve Yüksek Komiserler Kurulu Genel Koordinatörü unvanı verilen bir kişinin yönetiminde, yeterli sayıda personelden oluşan bir Yüksek Komiserler Kurulu Genel Koordinatörlüğü bulunur.” denilmektedir.

“Yüksek Komiserler Kurulu, Bakan tarafından, tercihen at yetiştirme ve ıslahı, at yarışları ve yarış mevzuatı konularında bilgi ve tecrübe sahibi, üniversite mezunu ve 14/7/1965 tarihli ve 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 48’inci maddesindeki şartları taşıyan kişiler arasından seçilen dokuz kişiden teşekkül eder. Bakan, üyeler arasından bir Kurul Başkanı ve Başkan Yardımcısı görevlendirir.

Yüksek Komiserler Kurulu üç yıl için seçilir. Üyeliklerden birinin boşalması hâlinde, yeni seçilen üye geriye kalan süreyi tamamlar.” denilmektedir.

6132 sayılı At Yarışları Hakkında Kanun ve 5996 sayılı Veteriner Hizmetleri, Bitki Sağlığı Gıda ve Yem Kanununa bağlı olarak çıkarılan, At Yarışları Yönetmeliği ile Safkan Arap ve İngiliz Atlarının Soy Kütüğü, Kayıtları, İthalat ve İhracatı Hakkında Yönetmelik hükümleri uyarınca; atlardan alınan doping şüpheli numuneleri ile safkan Arap ve İngiliz atlarının soy kütüğüne kayıtları için gerekli kan grupları ve DNA testleri, Bakanlığımıza bağlı Etlik Merkez Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkez Doping Laboratuvarı ile Kan Grupları ve Genetiği Laboratuvarlarında yapılmaktadır.

At Yarışları Yönetmeliği'nin 76'ncı maddesine göre, bu laboratuvar da gerekli analizleri yapmak üzere, doping muayene heyeti ve doping karma muayene heyeti üyeleri, kan grubu ve DNA uzmanları ile diğer elemanlar da görevlendirilmektedir.

Bu işlemlerde, At Yarışları Yönetmeliği esasları çerçevesinde, Yarış Komiserler Kurulu talimatı ve gözetimi altında, hipodromlarda görevli teknik kadro elemanları tarafından yürütülmektedir.

Atlardan alınan doping şüpheli numuneleri, Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde, Etlik Merkez Veteriner Kontrol ve Araştırma Enstitüsü Müdürlüğü Merkez Doping Laboratuvarına gönderilmekte ve yapılan ilk muayene de müspet sonuç çıktığı takdirde, Kurulumuz Genel Koordinatörlüğüne bildirilmektedir.

Bunun üzerine Kurulumuz Genel Koordinatörlüğü talimatı ile o koşuda alınan doping şüpheli numunelerin tamamının ikinci kısımlarının Yarış Komiserler Kurulu tarafından Doping Laboratuvarına gönderilmesi sağlanmakta olup, yapılan ikinci analiz sonuçları da Kurulumuz Genel Koordinatörlüğü tarafından Yarış Komiserler Kuruluna iletilerek, ilan edilmekte ve Yarış Komiserler Kurulu tarafından sorumlular hakkında hazırlanan fezleke ve soruşturma dosyalar Kurulda görüşülerek karara bağlanmaktadır.

BEŞİNCİ BÖLÜM KAYNAKÇA

Clarke E.G.C. et al., A Brief History of Dope Detection in Racehorses, Emeritus Professor of Chemical Toxicology, Royal Veterinary Collage, University of London.

http://www.horseracingintfed.com/resources/2014_choose_eng.pdf.

Erişim Tarihi:

Şubat 2014.

ALTINCI BÖLÜM

RAPORA EK DOKÜMANLAR

Rapora Ek Dokümanlar Listesi

6.1.	19 EKİM 2005 TARİHLİ UNESCO SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ
6.2.	31 ARALIK 2014 TARİHİNE KADAR GEÇERLİ TÜRKİYE DOPİNGLE MÜCADELE TALİMATI
6.3.	DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI 2014 YILI YASAKLILAR LİSTESİ
6.4.	SPOR HİZMET VE FAALİYETLERİNDE ÜSTÜN BAŞARI GÖSTERENLERİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK VE DİĞER İLGİLİ YÖNETMELİKLER
6.5.	2013 YILINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN KURUMLAR ARASI DOPİNGLE MÜCADELE TOPLANTILARI
6.6.	TOPLANTI ÖZETLERİ

6.1. EK: 19 EKİM 2005 TARİHLİ UNESCO SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ

UNESCO SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ Paris, 19 Ekim 2005

Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Organizasyonu, bundan sonra UNESCO olarak bahsi geçecek, Genel Kongresi, 33. oturumu için 3-21 Ekim 2005 tarihinde Paris'te toplanmıştır.

Kongre;

UNESCO'nun amacının, eğitim, bilim ve kültür yoluyla ülkeler arası işbirliğini güçlendirerek barış ve güvenliğe katkı sağlamak olduğunu,

İnsan haklarına ilişkin mevcut uluslararası araçları,

3 Kasım 2003'te Birleşmiş Milletler Genel Kurulu tarafından onaylanan, sporun eğitim, sağlık, gelişim ve barışı güçlendirmek için bir araç olarak kullanılacağına ilişkin 58/5 nolu önerenin özellikle 7.

paragrafını,

Sağlığın korunması, ahlaki, kültürel ve fiziksel eğitim ile uluslararası anlayış ve barışın güçlendirilmesinde sporun önemli rol oynadığını,

Spordan dopingin bertaraf edilmesi yoluyla uluslararası işbirliğinin teşvik edilerek koordine edilmesine duyulan ihtiyacı,

Sporcuların doping kullanmaları sonucunda sağlıklarına gelecek zararı, fair-play prensiplerini ve hilenin ortadan kaldırılması ile sporun geleceğini,

Dopingin, UNESCO-Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Antlaşması ve Olimpik Antlaşmada ifade edilmiş olan etik prensipler ve eğitsel değerleri ne kadar riske attığını,

Avrupa Konseyi çerçevesinde Doping Mücadele Anlaşması ve Ek Protokolün, ulusal Doping Mücadele politikalarının ve uluslararası işbirliğinin temelini oluşturan uluslararası kamu hukukunun araçları olduklarını,

UNESCO tarafından 1988’de Moskova’da, 1999’da Punta del Este’de, 2004’te Atina’da organize edilen ikinci, üçüncü ve dördüncü Uluslararası Spor Bakanları ve Üst Düzey Yetkililer toplantılarında onaylanan doping mücadele tavsiye kararları ile 2003’de 32. Oturumunda UNESCO Genel Kongresi tarafından onaylanan 32 C/ Önerge 9’u,

5 Mart 2003’te Kopenhag’da Sporda Doping Mücadele konulu Dünya Konferansı’nda Dünya Doping Mücadele Ajansı tarafından onaylanan Dünya Doping Mücadele Kurallarını ve Sporda Doping Mücadele başlıklı Kopenhag Deklarasyonunu,

Elit sporcuların gençlik üzerinde oluşturduğu etkiyi,

Doping tespitini geliştirme hedeflerine uygun olarak araştırmaların yürütülmesi, geliştirilmesi ve tedbir stratejilerinin en etkin hâle gelmesi için doping kullanmayı etkileyen faktörlerin iyi anlaşılmasının gerekliliğini,

Dopingi önlemede, sporcuların süregelen eğitimi, sporcu destek personeli ve toplumun büyük kesiminin oynadığı önemli rolü,

Doping Mücadele Programlarının uygulanması için Taraf Devletlerin kapasitelerinin oluşturulmasına duyulan ihtiyacı,

Spordan sorumlu yerel yetkililer ve kamu kuruluşlarının, spor müsabakalarında sporcu sağlığını koruma, fair-play prensiplerine dayanarak doğru uygulamalar ile sporda dopingi önleme ve mücadele etme konularında büyük sorumlulukları olduğunu,

Bu amaçla yetkililerin ve kurumların ortak çalışmalarının şart olduğunu ve her seviyede bağımsızlık ve şeffaflığın sağlanması gerektiğini,

Sporda dopingin yok edilmesi için amaçlanan işbirlikçi hareketin güçlendirilmesini,

Sporda dopingin önlenmesinin, Doping Mücadele standartlarının ve uygulamalarının ulusal/uluslararası düzeyde sürekli uyumuna bağlı olduğunu,

Göz önünde bulundurarak, 19 Ekim 2005 tarihinde bu Sözleşmeyi onaylamıştır.

I. Kapsam

Madde 1 – Sözleşmenin Amacı

Bu Sözleşmenin amacı, UNESCO’nun beden eğitimi ve spor alanında faaliyetlerinin program ve stratejisi çerçevesinde, sporda dopingin yok edilmesine yönelik doping mücadeleye ve önlenmesine katkı sağlamaktır.

Madde 2 – Tanımlar

Bu tanımlar Dünya Doping Mücadele Kuralları metni çerçevesinde yorumlanmalıdır. Ancak, uyuşmazlık durumunda Sözleşme Şartları geçerli olacaktır.

Bu Sözleşme’nin amaçları doğrultusunda;

1. “Akredite doping kontrol laboratuvarları”, Dünya Doping Mücadele Ajansı tarafından akredite edilmiş laboratuvarlar anlamına gelir.

2. “Doping Mücadele Kuruluşu”, doping kontrolü sürecinin herhangi bir aşamasının uygulanmasından sorumlu birimdir. Buna, Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Paralimpik Komitesi ve kendi müsabakalarında test uygulayan diğer büyük müsabaka organizasyonları ile Dünya Doping Mücadele Ajansı, uluslararası federasyonlar ve ulusal doping mücadele kuruluşları dâhildir.

3. Sporda “doping mücadele kural ihlali”, aşağıdakilerden biri ya da birkaçı anlamına gelir:

a. Sporcunun vücut örneğinde yasaklı madde, metaboliti ya da belirteçlerinin bulunması;

b. Yasaklı madde veya yasaklı yöntem kullanmak ya da kullanmaya teşebbüs etme;

- c. Mevcut Dopingle Mücadele kuralları uyarınca şahsına tebliğ edildikten sonra örnek vermeyi, herhangi haklı bir gerekçe göstermeksizin reddetme ya da örnek vermekten kaçma;
- d. Sporcunun bulunduğu yerin bilgilerini vermeme ya da makul kurallara dayalı olarak deklare edilmiş testlere girmeme gibi durumlar dâhil olmak üzere, sporcunun yarışma dışı testine ilişkin uygulamadaki gerekliliklerin yerine getirilmemesi;
- e. Doping kontrolünün herhangi bir bölümünde hile yapma ya da hileye teşebbüs etme
- f. Yasaklı madde ya da yöntem bulundurma;
- g. Herhangi bir yasaklı yöntem ya da maddeyi alıp verme;
- h. Herhangi bir sporcuya yasaklı madde uygulama ya da uygulamaya çalışma, destekleme, teşvik etme, yardım etme, suçu örtbas etme ya da Dopingle Mücadele kuralı ihlalini veya teşebbüsünü içeren diğer tüm suç ortaklığı.
4. "Sporcu", doping kontrolü amacı doğrultusunda, Taraf Devletlerce kabul edilmiş ve her bir ulusal dopingle mücadele kuruluşu tarafından tanımlandığı şekli ile ulusal ya da uluslararası düzeyde herhangi bir müsabakaya katılmış olan kişi veya Taraf Devletlerce kabul edilen daha düşük düzeydeki bir spor müsabakası ya da faaliyetine katılan kişidir. Eğitim amaçlı programlar için "sporcuyu" kendi spor kurumu denetiminde bir spor faaliyetine katılan kişi anlamına gelir.
5. "Sporcu destek personeli", sporcunun yanında sporcuyu yarışmaya hazırlayan ya da onunla yarışmaya katılan herhangi antrenör, idareci, temsilci, takım personeli, resmî görevli, tıbbi ya da paramedikal personel anlamına gelir.
6. "Dopingle Mücadele Kuralları" Dünya Dopingle Mücadele Ajansı tarafından 5 Mart 2003 tarihinde Kopenhag'da onaylanan ve bu Sözleşmenin İlave-1'i (Appendix-1) olan Dünya Dopingle Mücadele Kurallarıdır.
7. "Yarışma" tek bir yarış, maç ya da oyundur.
8. "Doping kontrolü", test dağıtım planı, numune alımı, numunenin korunması, laboratuvar analizi, sonuç değerlendirme, duruşmalar ve itirazlar sürecidir.
9. "Sporda doping", "dopingle mücadele kural ihlali"nin ortaya çıkmasıdır.
10. "Tam yetkili doping kontrol ekipleri", ulusal ve uluslararası dopingle mücadele kuruluşları yetkisinde çalışan doping kontrol ekipleridir.
11. "Yarışma-içi" test, müsabaka-içi ve müsabaka-dışı testleri ayırt etmek amacı ile kullanılır. Aksi şart koşulmadığı sürece, uluslararası federasyonun ya da diğer ilgili Dopingle Mücadele kuruluşunun kuralları doğrultusunda yapılır, belirli bir yarışmada bir sporcunun seçilerek teste alınmasıdır.
12. "Laboratuvarlar için Uluslararası Standartlar", bu Sözleşme'nin İlave-2 (Appendix-2) bölümünde açıklanan standartlardır.
13. "Test için Uluslararası Standartlar", bu Sözleşme'nin İlave-3 (Appendix-3) bölümünde açıklanan standartlardır.
14. "Önceden bildirilmeksizin", sporcuya önceden bildirilmeden yapılan doping kontrolü şeklindedir. Doping kontrolüne alınacağı bildirildikten itibaren numune alımı işlemi sona erene kadar sporcuya bir refakatçi eşlik eder.
15. "Olimpik Hareket", Olimpik Antlaşma tarafından yönlendirilmeyi kabul eden, Uluslararası Olimpiyat Komitesinin yetkisini tanıyan ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan tüm kurum ve kuruluşların yanı sıra, Olimpiyat Oyunlar programındaki uluslararası spor federasyonları, Milli Olimpiyat Komiteleri, Olimpiyat Oyunları Organizasyon Komiteleri, sporcular, hakemler, federasyonlar ve kulüplerdir.
16. "Müsabaka a-dışı", yarışma esnasında gerçekleştirilmeyen tüm kontrolleri kapsar.
17. "Yasaklılar Listesi", bu Sözleşme'nin Ek-1'inde (Annex-1) bulunur ve yasaklı madde ve yöntemleri gösterir.
18. "Yasaklı yöntem", bu Sözleşme'nin Ek-1'inde (Annex-1) yer alan yasaklı listede açıklanan herhangi yöntem anlamına gelir.
19. "Yasaklı madde", Sözleşme'nin Ek-1'inde (Annex-1) yer alan yasaklı listede açıklanan herhangi madde anlamına gelir.
20. "Spor Kurumu", bir ya da daha fazla spor branşını yöneten birim olarak hizmet veren kuruma denir.
21. "Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Standartları", bu Sözleşme'nin Ek-2 (Annex-2) bölümünde açıklanan standartlardır.
22. "Test etme", doping kontrol sürecinin aşamalarıdır. Buna, testin dağıtımı, planlaması, numune alımı, numune muhafazası ve numunenin laboratuvara transferi dâhildir.

23. “Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası”, tedavi amaçlı kullanım istisnası verme standartlarına uygun olarak verilmiş ayrıcalıktır.

24. “Kullanım”, herhangi bir yasaklı madde veya metodun uygulanması, yutulması, enjekte edilmesi ya da tüketilmesi anlamına gelir.

25. “Dünya Dopingle Mücadele Ajansı” (WADA), 10 Kasım 1999’da İsviçre kanunlarına göre kurulmuş olan bir kuruluştur.

Madde 3 – Sözleşmenin amaçlarına ulaşmayı sağlayacak araçlar

Sözleşmenin amacına ulaşmasını sağlamak için Taraf Devletler aşağıdakileri üstlenirler:

a. Ulusal ve uluslararası düzeyde Dopingle Mücadele Kurallarının prensiplerine uygun tedbirleri onaylamak;

b. Sporcu ve spor etiğini korumak ve araştırma sonuçlarını paylaşmak adına her türlü uluslararası işbirliğini teşvik etmek;

c. Sporda Dopingle Mücadele mücadelede, özellikle Dünya Dopingle Mücadele Ajansı ile beraber, Taraf Devletler ve önde gelen kurumlar arasında uluslararası işbirliğinin gelişmesini desteklemek

Madde 4 – Sözleşme ile Dopingle Mücadele Kuralları Arasındaki Bağlantı

1. Sporda dopingle mücadelede ulusal ve uluslararası düzeyde uygulamanın koordine edilmesi için, Taraf Devletler, Sözleşme’nin 5’inci maddesinin mümkün kıldığı tedbirlere temel oluşturan Dopingle Mücadele Kurallarının prensiplerini benimsemelidirler. Sözleşme’nin hiçbir maddesi, Taraf Devletlerin Dopingle Mücadele Kurallarına uygun olarak ek tedbirler uygulamasını engellemez.

2. Dopingle Mücadele Kuralları ve İlave (Appendices) 2 ve 3’ün son versiyonları, bilgilendirme amaçlı olarak yeniden düzenlenmiştir ve Sözleşme’nin tamamlayıcı unsurları değildirler. Bu tür İlaveler (Appendices), Taraf Devletler için uluslararası hukuk altında bağlayıcı zorunluluklar yaratmazlar.

3. Ekler (Annexes) , bu Sözleşme’nin tamamlayıcı unsurlarıdır.

Madde 5 – Sözleşmenin amacına ulaşmasını sağlamak için tedbirler

Her Taraf Devlet, bu Sözleşmeye dâhil olan zorunluluklara bağlı kalır iken, gerekli tedbirleri uygulama sorumluluğunu da üstlenir. Bu tedbirler, yasalar, kurallar, politikalar ya da idari uygulamaları içerir.

Madde 6 – Diğer uluslararası araçlar ile bağlantılar

Bu Sözleşme, Sözleşmenin amaçlarına uygun olmak kaydıyla, Taraf Devletlerin önceden imzalamış oldukları diğer anlaşmalardan dolayı ortaya çıkan hak ve zorunluluklarını değiştirmez. Bu durum, Taraf Devletlerin bu Sözleşme altındaki zorunluluklarından doğan hak veya performanslarını kullanmalarını da engellemez.

II. Ulusal düzeyde Dopingle Mücadele Faaliyetleri

Madde 7 – İç Koordinasyon

Taraf Devletler, mevcut Sözleşme’nin uygulanmasını özellikle iç koordinasyon yoluyla garanti edeceklerdir. Bu Sözleşme altındaki zorunlulukları karşılamak üzere Taraf Devletler, Dopingle Mücadele kuruluşlarının yanı sıra spor yetkili makamları ve kuruluşlarından da destek alabilirler.

Madde 8 – Sporda yasaklı madde veya yöntemlerin ulaşılabilirliğini ve kullanımını kısıtlama

1. Taraf Devletler, “Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası”na dayalı kullanım hariç, yasaklı madde ve yöntemlerin sporcular tarafından ulaşılabilirliğini ve kullanımını engellemek için mümkün olan tedbirleri almalıdırlar. Bunlar, yasaklı madde/yöntemin sporcuya ulaştırılması ve sporcuya ulaşana kadar üretimi, dolaşımı, ithalatı, dağıtımı ve satışı engelleyen tedbirlerdir.

2. Taraf Devletler, mümkünse, “Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası”na dayalı kullanım hariç, sporcuların yasaklı madde veya yöntemleri bulundurma ve kullanılmalarını engelleyecek tedbirleri almaları için yasalar dâhilinde ilgili birimleri teşvik edeceklerdir.

3. Bu Sözleşme uyarınca alınmış olan hiçbir tedbir, normalde sporda yasak ya da kontrollü madde ve yöntemlerin yasal amaçlar için kullanılmasını engellemez.

Madde 9 – Sporcu Destek Personeli’ne karşı alınan tedbirler

Taraf Devletler, “Dopingle Mücadele Kural İhlali” yapan ya da sporda doping ile bağlantılı herhangi bir suç işleyen sporcu destek personeline verilen cezalar ya da yaptırımlar dâhil, tüm tedbirleri uygulamak için spor yetkili makamları ve Dopingle Mücadele kuruluşlarını teşvik etmeli ya da tedbirler almalıdır.

Madde 10 – Besin destek ürünleri

Taraf Devletler, mümkün olduğu kadar, besin destek ürünlerinin üretici ve dağıtıcılarını, bu gıdaların üretimi ve dağıtımında en iyi uygulamaları icra etmeleri için teşvik ederler. Buna, maddelerin analitik oluşumu ve nitelik garantisi hususunda bilgilendirme dâhildir.

Madde 11 – Mali tedbirler

Taraf Devletler, mümkün olduğu kadar;

a. Tüm spor branşlarındaki ulusal doping kontrol programını desteklemek için parasal katkı sağlayacaklardır.

b. Spor kuruluşlarına ya da Doping Mücadele kuruluşlarına doping kontrollerini finanse etmek hususunda doğrudan katkı veya teşvik sağlayacaklardır.

c. Bu kuruluşlara verilen katkı veya teşvik miktarlarını belirlerken, bu tür kontrollerin masraflarını da dikkate alarak destek sağlayacaklardır.

Madde 12 – Doping kontrolünü kolaylaştıran tedbirler

Taraf Devletler, mümkün olduğu kadar;

a. Spor kurumları ve Doping Mücadele kuruluşlarını kendi yetkilerindeki doping kontrollerini Doping Mücadele Kurallarına uygun olarak yapmaları için teşvik eder, kolaylık sağlarlar. Bu kontrollere, habersiz, yarışma dışı ve yarışma içi doping kontrolleri de dâhildir.

b. Başka ülkelerden tam yetkili doping kontrol ekipleri tarafından sporcularının test edilebilmelerini sağlayacak anlaşmaların, spor kurumları ve Doping Mücadele kuruluşları tarafından müzakere edilmelerini teşvik eder ve kolaylaştırır.

Spor kurumları ve Doping Mücadele kuruluşlarının, kendi yetkilerindeki doping kontrol analizi yapmak amacı ile akredite edilmiş bir doping kontrol laboratuvarı kurmalarına destek olurlar.

III. Uluslararası İşbirliği

Madde 13 – Spor kurumları ve doping mücadele kuruluşları arasında işbirliği

Taraf Devletler, bu Sözleşmenin amacına uluslararası düzeyde ulaşılması için, kendi ya da diğer Taraf Devletlerin salahiyetinde Doping Mücadele kuruluşları, yerel yetkililer ve spor kurumları arasında iş birliğini teşvik edeceklerdir.

Madde 14 – Dünya Doping Mücadele Ajansının misyonunu destekleme

Taraf Devletler, Doping uluslararası mücadelede, Dünya Doping Mücadele Ajansının önemli misyonunu desteklerler.

Madde 15 – Dünya Doping Mücadele Ajansının eşit fon dağıtımı

Taraf Devletler, yerel yetkililer ve Olimpik Hareket tarafından oluşturulan Dünya Doping Mücadele Ajansının onaylı yıllık esas/çekirdek bütçesinin eşit dağılım prensibini desteklerler.

Madde 16 – Doping kontrolünde uluslararası işbirliği

Sporda doping mücadelenin, yalnızca sporcuların habersiz test edilmesi ve analiz için zamanında laboratuvarlara gönderilmesi ile mümkün olabileceğinin farkına varan Taraf Devletler, uygun/gerekli görüldüğünde ve iç hukuk ve prosedürlerine uyuyorsa:

a. Doping Mücadele Kurallarına ve ilgili ev sahibi ülke yasalarına uygun şekilde davranarak, kendi sınırlarında ya da dışarıda, sporcuları üzerinde yarışma içi veya yarışma dışı test yapılması konusunda WADA ve Doping Mücadele kuruluşlarının görevlerini rahatlatacaklardır,

b. Doping kontrolü faaliyetlerini yürütürken, tam yetkili doping kontrol ekiplerinin bir ülkeden diğerine geçişte zamanında hareket etmelerini kolaylaştıracaklardır,

c. Numunelerin, ülkeler arası zamanında yüklenmesi ya da taşınmasında güvenlik ve bütünlüğün sağlanması için iş birliği yapacaklardır,

d. Çeşitli Doping Mücadele kuruluşları tarafından yürütülen doping kontrollerini uluslararası işbirliği içinde destekleyeceklerdir ve bu bağlamda WADA ile işbirliği içinde olacaklardır,

e. Kendi ve diğer Taraf Devletlerin yasaları doğrultusunda, doping kontrolü laboratuvarları arasında işbirliğini güçlendireceklerdir. Özellikle, akrediteli doping kontrol laboratuvarlarına sahip Taraf Devletler kendi salahiyetlerinde, talep geldiği takdirde, diğer Taraf Devletleri, laboratuvarlarını açmak üzere deneyim, beceri ve teknik açısından desteklemelidirler,

f. Doping Mücadele Kurallarına uygun olarak, belirli Doping Mücadele Kuruluşları arasında karşılıklı test düzenlemelerini teşvik edecek ve destekleyeceklerdir,

g. Tüm Doping Mücadele kuruluşlarının Yasa'ya uygun olarak uyguladıkları, spor cezaları dâhil, doping kontrolü prosedürleri ve test sonuçları değerlendirmesini ortak olarak tanıyacaklardır.

Madde 17 – Gönüllü Katılım Fonu

1. Bundan sonra “Gönüllü Katılım Fonu” olarak bahsi geçecek olan “Sporda dopingin yok edilmesi için kullanılacak fon” kurulmuştur. Gönüllü Katılım Fonu, UNESCO mali kuralları uyarınca oluşturulan yardım fonlarını içerecektir. Taraf Devletler ve diğer tüm payı olanlar tarafından yapılan katkılar gönüllü olacaktır.

2. “Gönüllü Katılım Fonu” nun kaynakları aşağıdakileri kapsayacaktır:

- a. Taraf Devletlerce yapılan katkılar.
- b. Aşağıdakiler tarafından yapılan katkılar, hediyeler, miraslar:
 - (i) Diğer Devletler;
 - (ii) Birleşmiş Milletler sistemi içindeki organizasyon ve programlar, özellikle Birleşmiş Milletler Gelişim Programı, ve diğer uluslararası organizasyonlar;
 - (iii) Kamu ya da özel kuruluşlar, bireyler;
- c. Gönüllü Katılım Fonunun kaynaklarından elde edilecek tüm vadesi gelmiş faizler;
- ç. Gönüllü Katılım Fonunun yararına organize edilmiş müsabakalardan elde edilen hasılat ve tahsilattan sağlanan fon;
- d. Taraflar Kongresi'nde hazırlanarak kaleme alınacak Gönüllü Katılım Fonu Yönetmeliği dâhilindeki diğer kaynaklar.

3. Taraf Devletlerin Gönüllü Katılım Fonu'na yaptıkları katkılar, Taraf Devletlerin Dünya Doping Mücadele Ajansının yıllık bütçesine ödedikleri payın yerine geçmeyecektir.

Madde 18 – Gönüllü Katılım Fonunun idaresi ve kullanımı

Gönüllü Katılım Fonunun kaynakları, Taraflar Kongresi'nde onaylanmış olan faaliyetleri finanse etmek üzere Taraflar Kongresi tarafından tahsis edilir. Özellikle, Taraf Devletlerin Sözleşme şartlarına ve WADA'nın amaçlarına uygun olarak Doping Mücadele programlarının desteklenmesi ve Sözleşmenin işlevsel giderlerinin karşılanması amacı ile kullanılacaktır. Gönüllü Katılım Fonu'na yapılan katkılara hiçbir politik, ekonomik ya da benzeri şartlar yüklenemez.

IV. Eğitim ve öğretim

Madde 19 – Genel eğitim ve öğretim prensipleri

1. Taraf Devletler, doping mücadele konusunda eğitim ve öğretim programlarını destekleme, planlama ve uygulama sorumluluğunu kendi imkânları doğrultusunda üstleneceklerdir. Genel olarak spor camiası için bu programlar aşağıdaki konularda güncel ve doğru bilgileri sağlamalıdır:

a. Doping sporun etik değerlerine zararı,

b. Doping yaratacağı sağlık sorunları.

2. Sporcu ve sporcu destek personeli için, özellikle ön eğitim, eğitim ve öğretim programlarında yukarıdakilere ek olarak, aşağıdaki konularda güncel ve doğru bilgileri sağlamalıdır:

a. Doping kontrol işlemleri,

b. Doping Mücadele konusunda sporcunun hak ve sorumlulukları. Bunlara, Doping Mücadele Kurallarına dair bilgiler, ilgili spor dallarının doping mücadele politikaları, doping mücadele kuruluşları ve "Doping Mücadele Kuralı İhlali" yapmanın muhtemel sonuçları dâhildir,

c. Yasaklı madde ve yöntemlerin listesi ile tedavi amaçlı kullanım istisnaları,

d. Besin destek ürünleri.

Madde 20 – Profesyonel davranış kuralları

Taraf Devletler, ilgili profesyonel federasyon/birlik ve kurumları, Doping Mücadele Kurallarına uygun olarak, sporda Doping Mücadele ile bağlantılı etik, başarılı uygulamalar ve uygun davranış kurallarının oluşturulması ve yürütülmesi konularında teşvik edeceklerdir.

Madde 21 – Sporcuların ve sporcu destek personelinin dâhil edilmesi

Taraf Devletler, kendi imkânları dâhilinde, sporcuların ve sporcu destek personelinin, spor kuruluşları ve diğer ilgili kuruluşların doping mücadele çalışmalarına aktif katılımlarını destekleyecekler ve spor kuruluşların da kendi yeteneklerinde aynısını yapmaya teşvik edeceklerdir.

Madde 22 – Spor kuruluşları ve doping mücadele konusunda sürekli eğitim ve öğretim

Taraf Devletler, madde 19'da açıklanan konular dâhilinde, sporcuları ve sporcu destek personelinin, sürekli eğitim ve öğretime almaları hususunda spor kuruluşları ve doping mücadele kuruluşlarını teşvik edeceklerdir.

Madde 23 – Eğitim ve öğretimde işbirliği

Taraf Devletler işbirliği içinde olacaklar ve etkin doping mücadele programları konusunda birbirleri ve ilgili kurumlar ile, mümkün olduğunca, bilgi, deneyim ve tecrübelerini paylaşacaklardır.

V . Araştırma

Madde 24 – Doping mücadele konusunda araştırmanın teşvik edilmesi

Taraf Devletler, kendi imkânları doğrultusunda, spor kuruluşları ve diğer ilgili kurumlarla işbirliği içinde aşağıdaki konularda Doping Mücadele araştırmalarını teşvik ederek geliştirme sorumluluğunu üstlenirler:

a. Önleme, yöntem tespiti, davranış ve sosyal yönleri, doping yaratacağı sağlık sorunları;

b. Kişinin karakterini de göz önüne alarak, bilime dayalı psikolojik ve fizyolojik eğitim programları planlamak üzere yöntem ve araçlar;

c. Bilimsel gelişmelerin sonucunda ortaya çıkan tüm madde ve yöntemlerin kullanımı.

Madde 25 – Doping mücadele araştırmasının doğası

Madde 24’te açıklandığı üzere, bir Doping Mücadele araştırması geliştirirken, Taraf Devletler aşağıdakileri garantilerler:

- a. Araştırma, uluslararası kabul gören etik uygulamalara uymalıdır;
- b. Araştırma, sporculara yasaklı madde ve yöntem tatbik edilmesini önlemelidir;
- c. Araştırma ancak, Doping Mücadele araştırması sonuçlarının kötüye kullanımını ya da doping uygulamak üzere kullanımını engelleyecek yeterli tedbirler alındığı takdirde üstlenilmelidir.

Madde 26 – Doping Mücadele araştırması sonuçlarının paylaşılması

Ulusal ve uluslararası hukuka uygun olarak Taraf Devletler, mümkün olduğunca, Doping Mücadele araştırma sonuçlarını diğer Taraf Devletler ve WADA ile paylaşacaklardır.

Madde 27 – Spor bilimleri araştırması

Taraf Devletler:

- a. Bilimsel ve sağlık kuruluşlarının, Doping Mücadele Kurallarının prensiplerine uygun olarak spor bilimleri araştırması yapmalarını teşvik ederler;
- b. Kendi yeteneklerindeki spor kuruluşları ve sporcu destek personelinin, Doping Mücadele Kurallarına uygun olarak spor bilimi araştırmalarını uygulamaları için teşvik ederler.

VI. Sözleşmenin uygulanmasının takibi

Madde 28 – Taraflar Kongresi

1. Bu sözleşme ile Taraflar kongresi oluşturulmuştur. Taraflar Kongresi, bu Sözleşmenin idari birimi olacaktır.

2. Taraflar Kongresi iki yılda bir olağan oturumunda toplanacaktır. Karar verildiği takdirde ya da Taraf Devletlerin üçte birinin talebi ile olağanüstü toplanabilir.

3. Her Taraf Devletin Taraflar Kongresi’nde 1 oy hakkı olacaktır.

4. Taraflar Kongresinin kendi Prosedür Kuralları olacaktır.

Madde 29 – Taraflar Kongresinin danışma kurulu ve gözlemcileri

Dünya Doping Mücadele Ajansı, Taraflar Kongresine danışma kurulu olarak davet edilecektir. Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Paralimpik Komite, Avrupa Konseyi ve Beden Eğitimi ve Spor Hükümetler arası Komitesi (CIGEPS) gözlemci olarak davet edileceklerdir. Taraflar kongresi, diğer ilgili organizasyonları da gözlemci olarak davet edebilir.

Madde 30 – Taraflar Kongresinin görevleri

1. Sözleşmenin diğer şartlarında açıklananların yanı sıra, Taraflar Kongresinin görevleri aşağıdaki şekilde olacaktır:

- a. Sözleşmenin amaçlarına katkı sağlamak;
- b. Dünya Doping Mücadele Ajansı ile ilişkileri tartışmak ve Ajansın yıllık çekirdek bütçesine fon sağlama mekanizması üzerinde çalışmak. Taraf olmayan devletler de tartışmaya davet edilebilirler;
- c. Madde 18 uyarınca, Gönüllü Katılım Fonu kaynaklarının kullanımına ilişkin bir planı onaylamak;
- d. Taraf Devletlerin, madde 31 uyarınca sunmuş oldukları raporları incelemek;
- e. Madde 31 uyarınca, Doping Mücadele sisteminin geliştirilmesi konusunda Sözleşmeye uyulup uyulmadığının takibini düzenli olarak incelemek. Madde 31’in ötesine geçen her türlü gözlem mekanizması ya da tedbir, Madde 17’de açıklandığı şekliyle Gönüllü Katılım Fonu kanalından mali olarak desteklenecektir;
- f. Sözleşmedeki taslak değişikliklerini onaylamak üzere incelemek;
- g. Sözleşme’nin 34.maddesi uyarınca, Dünya Doping Mücadele Ajansı tarafından onaylanan Yasaklı Liste ve Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası verme hususundaki değişiklikleri onay için incelemek;
- h. Bu Sözleşme çerçevesinde, Taraf Devletler ve Dünya Doping Mücadele Ajansı arasındaki iş birliğini tanımlamak ve yürütmesini sağlamak;
- i. Her oturumunda, Dünya Doping Mücadele Ajansından, Doping Mücadele Kurallarının uygulanmasına ilişkin incelenmesi üzere rapor istemek;

2. Taraflar Kongresi, görevlerini icra ederken, diğer hükümetler arası birimler ile iş birliği içine girebilir.

Madde 31 – Taraflar Kongresine sunulan ulusal raporlar

Taraf Devletler, her iki yılda bir Taraflar Kongresine, Sekreteryaya aracılığı ile UNESCO’nun resmî dillerinden birini kullanarak, bu Sözleşme’nin şartlarına uymak amacıyla kendileri tarafından alınmış olan ilgili tedbirler hakkında tüm bilgileri vereceklerdir.

Madde 32 – Taraflar Kongresi Sekreteryası

1. Taraflar Kongresi Sekreteryası, UNESCO Genel Direktörü tarafından kurulacaktır.
2. Taraflar Kongresinin talebi üzerine UNESCO Genel Direktörü, Taraflar Kongresince karar verildiği şekilde Dünya Doping Mücadele Ajansı hizmetlerini mümkün olan en yaygın şekilde

kullanacaktır.

3. Sözleşmeye ilişkin hizmet giderleri için UNESCO bütçesinden fon sağlanacaktır. Bu fon, uygun düzeyde mevcut kaynaklar, madde 17 altında bahsi geçen Gönüllü Katılım Fonu ya da iki yılda bir belirlenecek şekilde her ikisinden de sağlanacaktır. Sekreteryaya için bütçeden ayrılan fon minimal düzeyde olacaktır. Yeterince anlaşılması gereken bir durum vardır ki; o da, Sözleşme'yi desteklemek için bağışta bulunulmalıdır.

4. Sekreteryaya, Taraflar Kongresi'nin dokümantasyonunu hazırlamanın yanı sıra, toplantıların taslak gündemini hazırlayacak ve kararların uygulanmasını garantileyecektir.

Madde 33 – Değişiklikler

1. Her Taraf Devlet, yazılı olarak UNESCO Genel Direktörüne başvurarak, bu Sözleşmeye dair değişiklikler yapılmasını talep edebilir. Genel Direktör, bu talebi tüm Taraf Devletlere iletir. Talebin iletiliği tarihten itibaren 6 ay içinde Taraf Devletlerin en az yarısı onayını verirse, Genel Direktör, bu talebi Taraflar Kongresinin bir sonraki oturumunda gündeme getirir.

2. Değişiklikler, Taraflar Kongresi'nde mevcut Taraf Devletlerin üçte ikilik oy çoğunluğu ile kabul edilir.

3. Sözleşmeye dair değişiklikler kabul edildikten sonra, tasvip, onay, tasdik veya kabul edilmesi üzere Taraf Devletlere gönderilir.

4. Anlaşmayı tasvip eden, onaylayan, tasdik eden ya da kabul eden Taraf Devletler için bu Sözleşme'ye ilişkin değişiklikler, Taraf Devletlerin üçte ikisi tarafından, bu maddenin 3'üncü paragrafında bahsi geçen belgelerin tevdi edilmesinden 3 ay sonra yürürlüğe girecektir. Böylece, bir değişikliği tasvip eden, onaylayan, tasdik eden ya da kabul eden her Taraf Devlet için söz konusu değişiklik, Taraf Devlet'in tasvip, onay, tasdik ya da kabul belgesini tevdi etmesinden 3 ay sonra yürürlüğe girecektir.

5. Bu maddenin 4. paragrafı uyarınca değişikliklerin yürürlüğe girmesinden sonra bu Sözleşmeye taraf olan bir Devlet, farklı bir niyeti olduğunu ifade etmediği sürece:

a. Değişiklik yapılmış şekli ile Sözleşmeye taraf olur

b. Değişiklikleri kabul etmemiş herhangi bir Taraf Devlet gibi değişmemiş Sözleşmeye taraf olur.

Madde 34 – Sözleşme Ek'ine (Annex) ilişkin özel değişiklik prosedürü

1. Eğer Dünya Dopingle Mücadele Ajansı, Yasaklı Listeyi ya da Tedavi Amaçlı Kullanım Ayrıcılığı verme standartlarını değiştirirse, UNESCO Genel Direktörüne yazılı olarak bu değişiklikleri bildirir. Genel Direktör bu değişiklikleri, Sözleşmenin ilgili Ek'i (Annex) için önerilen teklifler olarak Taraf Devletlere derhâl bildirir. Ek'e (Annex) ilişkin değişiklikler, ya Taraflar Kongresinin bir oturumunda ya da yazılı istişare ile onaylanacaktır.

2. Taraf Devletler, ya yazılı istişare durumunda teklif edilen değişikliğe Genel Direktörün bildirisinden sonra 45 gün içinde yine yazılı olarak itirazda bulunurlar ya da Taraflar Kongresi oturumunda itirazda bulunurlar. Eğer Taraf Devletlerin üçte ikisi itirazda bulunmazsa, teklif edilen değişiklik Taraf Devletlerce kabul edilmiş farz edilir.

3. Taraflar Kongresince onaylanmış olan değişiklikler, Taraf Devletlere Genel Direktör tarafından bildirilir. Herhangi bir Taraf Devlet bildiriden itibaren 45 gün içinde Genel Direktöre bu değişiklikleri onaylamadığını iletmemişse, değişiklikler 45 gün sonra yürürlüğe girer.

4. Genel Direktöre, onaylanan değişikliği kabul etmediğini bildirmiş olan bir Taraf Devlet, önceki paragraflara istinaden Ek'in (Annex) değişmemiş hâline bağlı kalır.

VII. Nihai şartlar/maddeler

Madde 35 – Federal ya da üniter olmayan anayasal sistemler

Federal ya da üniter olmayan anayasal sisteme sahip Taraf Devletler için aşağıdaki şartlar geçerli olacaktır:

a. bu Sözleşmenin şartları uyarınca, federal ya da merkezi teşrii kuvvetin yasal salâhiyetindeki uygulamalar ile federal ya da merkezi hükümetin zorunlulukları, federal olmayan Taraf Devletlerinki ile aynı olacaktır;

b. bu Sözleşmenin şartları uyarınca, Federasyon tarafından anayasal sistemde yasal tedbirler alması zorunlu kılınmayan özel statüye tabi Devlet, vilayet, vilayet, eyalet ya da kantonların salâhiyetindeki uygulamalar için Federal hükümet, bu Devlet, vilayet, eyalet ya da kantonların yetkili otoritelerini, bahsi geçen şartları tavsiye kararları şeklinde onaylamaları üzere bilgilendirir.

Madde 36 – Tasvip, Onay, Tasdik ya da Kabul

Bu Sözleşme, UNESCO Üye Devletleri tarafından ilgili yasal prosedürleri uyarınca, tasvip edilecek, onaylanacak, tasdik edilecek ya da kabul edilecektir. Tasvip, onay, tasdik ya da kabul belgeleri, UNESCO Genel Direktörüne tevdi edilecektir.

Madde 37 – Yürürlüğe koyma

1. Bu Sözleşme, otuzuncu tasvip, onay, tasdik ya da kabul belgesinin tevdi edilme tarihinden 30 gün geçtikten sonra müteakip ayın ilk günü yürürlüğe girer.

2. Kendisini bağlayacak onayı veren herhangi bir Devlet için Sözleşme, tasvip, onay, tasdik ya da kabul belgesinin tevdi edilme tarihinden 30 gün geçtikten sonra müteakip ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde – 38 Sözleşmenin bölgesel yayılması

1. Tasvip, onay, tasdik ya da kabul belgesini tevdi ederken her Devlet, uluslararası ilişkilerinden sorumlu oldukları bölge ya da bölgeleri belirlerler ve hangi bölgede Sözleşmenin uygulanacağını açıklarlar.

2. Herhangi bir Taraf Devlet, ileriki bir tarihte, UNESCO'ya bir deklarasyon sunarak, bu Sözleşmenin uygulanacağı diğer bölgeleri belirtebilir. Bu bölgeye ilişkin olarak Sözleşme, deklarasyonun tevdi edilen kişinin belgelyi alım tarihinin üzerinden 30 gün geçmesinden sonra müteakip ayın ilk günü yürürlüğe girer.

3. Yukarıdaki iki paragrafta istinaden verilen tüm deklarasyonlar, ilgili deklarasyonda belirtilen bölge hususunda, UNESCO'ya sunulan bir bildiri ile geri çekilebilir. Bu tür bir geri çekme, bildirinin tevdi edilen kişinin belgelyi alım tarihinin üzerinden 30 gün geçmesinden sonra müteakip ayın ilk günü yürürlüğe girer.

Madde 39 – Reddetmeler/Çekilmeler

Her Taraf Devlet, bu Sözleşmenin feshini ihbar edebilir. Fesih ihbarı, UNESCO Genel Direktörü'ne yazılı olarak tevdi edilecektir. Çekilme, ihbar belgesinin alınmasının ardından 6 ay geçtikten sonra, müteakip ayın ilk günü yürürlüğe girer. Çekilme yürürlüğe girene kadar Taraf Devlet mali zorunluluklarını yerine getirmeye devam etmelidir.

Madde 40 – Tevdi edilen kişi

UNESCO Genel Direktörü, bu Sözleşmenin ve muhtemel değişikliklerinin tevdi edilen kişisi olacaktır. Tevdi edilen kişi olarak, UNESCO Genel Direktörü bu Sözleşme'nin Taraf Devletlerini ve Organizasyonun diğer Üye Devletlerini aşağıdakiler hususunda bilgilendirir:

- a. Herhangi bir tasvip, onay, tasdik veya kabul belgesinin tevdi edilmesi;
- b. Madde 37 uyarınca bu Sözleşme'nin yürürlüğe giriş tarihi;
- c. Madde 31'in şartlarına uygun olarak hazırlanan raporlar;
- d. Madde 33 ve 34 uyarınca Sözleşme ya da Ek'ine (Annex) dair herhangi bir değişiklik ve değişikliğin yürürlüğe girme tarihi;
- e. Madde 38 uyarınca herhangi bir deklarasyon ya da bildiri ;
- f. Madde 39 uyarınca yapılan herhangi bir ihbar ve hangi tarihte yürürlüğe gireceği;
- g. Sözleşmeye dair herhangi diğer eylem, bildiri veya ileti.

Madde 41 – Kayıt

Birleşmiş Milletler Antlaşması madde 102'ye uygun olarak, bu Sözleşme UNESCO Genel Direktörü'nün talebi ile Birleşmiş Milletler Sekreteryasına kayıt edilecektir.

Madde 42 – Metinlerin orijinallığı

1. Ekleri (Annexes) dâhil bu Sözleşme, Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde yazılmıştır. Altı metin de eşit derecede orijinaldır.

2. Bu Sözleşmenin ilaveleri (Appendices) de Arapça, Çince, İngilizce, Fransızca, Rusça ve İspanyolca dillerinde yazılmıştır.

Madde 43 – Sınırlayıcı şartlar

Mevcut Sözleşmenin amaç ve hedeflerine uymayan hiçbir sınırlayıcı şarta izin verilmeyecektir.

Ek 1 (Annex-1): Dünya Doping Mücadele Kuralları, 2005 Yasaklı Listesi Uluslararası Standart

Ek 2 (Annex 2): Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Uluslararası Standart

İlave – 1'i (Appendix-1) "Dünya Doping Mücadele Kuralları"

İlave – 2 (Appendix-2) Laboratuvarlar için Uluslararası Standartlar

İlave – 3 (Appendix-3) Test için Uluslararası Standartlar,

6.2. EK: 31 ARALIK 2014 TARİHİNE KADAR GEÇERLİ TÜRKİYE DOPİNGLE MÜCADELE TALİMATI

TÜRKİYE DOPİNGLE MÜCADELE TALİMATI

GİRİŞ

Ön Söz

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi 27 Ağustos 2009 tarihinde Dünya Doping Mücadele Kurallarını kabul etmiştir. Bu Doping Mücadele Talimatı, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping

Mücadele Komisyonunun (TMOK DMK) Dünya Doping Mücadele Kuralları uyarınca sahip olduğu sorumluluklara uygun olarak hazırlanmış olup Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonunun ülkemizde doping mücadelesinde yolunda sürdüğü çabalarına yardımcı olmayı amaçlamaktadır.

Doping Mücadele Kuralları, müsabaka kurallarında olduğu gibi, sporun yapıldığı koşulları belirleyen sportif kurallardır. Sporcular, Sporcu Destek Personeli ve ilgili diğer Kişiler, bu kurallara tabi olurlar. Dünya Doping Mücadele Kurallarının dünya çapında uyumlu bir şekilde uygulanmasına yönelik olan spora özgü bu kurallar ve usuller, özü itibarıyla cezai hükümler veya işçi-işveren ilişkilerine ilişkin ulusal düzenlemelerden ve hukuki standartlardan farklıdır ve dolayısıyla onlara tabi değildir veya onlar tarafından sınırlandırılmaz. Bütün mahkemeler, tahkim kurulları ve diğer Sorgulama makamları, belli bir vakaya ilişkin olguları ve yasayı incelerken, Dünya Doping Mücadele Kurallarındaki doping mücadelesinin hükümlerinin kendine özgü niteliklerinin ve söz konusu hükümlerin, dünya çapında ilgili tarafların adil oyun konusundaki geniş mutabakatı ile oluşturulduğu gerçeğinin bilincinde olmalı ve onlara saygı duymalıdır.

DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI VE DOPİNGLE MÜCADELE TALİMATININ TEMEL GEREKÇESİ

Doping mücadelesinin programları, spor için temelde değerli olanın korunmasını amaçlar. Bu temel değer, sıklıkla "sporun ruhu" olarak adlandırılır, Olimpiyat ruhunun esasıdır; nasıl dürüstçe oynayacağımızın göstergesidir. Sporun ruhu, insan ruhunun, bedeninin ve zekâsının aynasıdır ve şu değerlerle ifade edilir:

- Ahlak, adil oyun ve dürüstlük
- Sağlık
- Mükemmel performans
- Karakter ve eğitim
- Keyif almak ve eğlence
- Ekip çalışması
- Adanmışlık ve bağlılık
- Kurallara ve yasalara saygı
- Kendine ve diğer katılımcılara saygı
- Cesaret
- Toplum ve dayanışma

Doping esasen sporun ruhuna aykırıdır.

Ulusal Doping Mücadele Programı

Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ile Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi arasında 24.05.2011 tarihinde imzalanan protokole dayanarak kurulmuştur. Doping Mücadele Komisyonu, bu protokol uyarınca "bağımsız Doping Mücadele Kuruluşu" olarak hareket etme niteliğinde olup aşağıda belirtilen konularda gerekli yetki ve sorumluluğa sahiptir:

- Doping kontrolü konusunda planlama, koordinasyon, uygulama, izleme ve yenilikleri takip etme,
- İlgili diğer ulusal kurum, kuruluş ve diğer Doping Mücadele Kuruluşları ile iş birliği yapma,
- Diğer Ulusal Doping Mücadele Kuruluşları ile karşılıklı Doping Kontrolleri yapılmasını teşvik etme,
- Doping mücadelesinin araştırmalarını destekleme,
- Maddi destek sağlanan herhangi bir Sporcu ya da Sporcu Destek Personeline, herhangi bir doping mücadelesinin ihlal etmiş olmaları durumunda, Sporcunun ya da Sporcu Destek Personelinin spordan men edildiği dönemde bu maddi desteğin tümünü ya da bir kısmını kesme,
- Her bir doping vakasında, Sporcu Destek Personelinin ya da diğer Kişilerin de olayın içinde olup olmadığını araştırmak da dâhil olmak üzere kendi sorumluluk alanına giren konularda, doping mücadelesinin ihlal edilip edilmediği konusundaki bütün potansiyel gelişmeleri sıkı bir şekilde takip etme,
- Doping mücadelesinde ilgili bilgilendirme ve eğitim programlarının planlama, uygulama ve izleme.

Kapsam

İşbu Doping Mücadele Talimatı, Doping Mücadele Komisyonu tarafından, Türkiye'deki her Ulusal Federasyon ve Ulusal Federasyon çatısı altındaki sportif faaliyetlerin her katılımcısına o katılımcının Ulusal Federasyonlara üyeliğine, Ulusal Federasyonlar nezdindeki akreditasyonu ya da onların organize ettikleri faaliyetlere ya da Turnuvalara katılımlarına ilişkin olarak uygulanır.

Türkiye'deki bir ulusal federasyonun Sporcusu olmayan ve Doping Mücadele Komisyonu

kayıtlı Doping Kontrolleri havuzunun bir parçası olmanın gerekliliklerini yerine getiren herhangi bir kişi, mutlaka kendi Ulusal Federasyonunun sporcusu olmalıdır ve uluslararası müsabakalara ya da kendi ulusal federasyonunun düzenlediği müsabakalara katılmadan en az on iki (12) ay önce Doping Kontrolleri yaptırmak için hazır bulunmalıdır.

Bu Doping Mücadele Talimatı, Doping Mücadele Komisyonunun sonuç değerlendirme yetkisine sahip olduğu bütün Doping Kontrolleri için geçerli olacaktır.

MADDE 1 – TALİMATIN UYGULANMASI

1.1. Talimatın Ulusal Spor Federasyonları için uygulanması

1.1.1. Ulusal Spor Federasyonları İşbu Doping Mücadele Talimatı'nı kabul edecek ve bu talimatı ya doğrudan ya da atıfta bulunmak suretiyle kendi temel yönetmelikleri ve/veya talimatları içine dâhil edeceklerdir. Böylece bu talimatı spor kurallarının ve üyeleri ile katılımcıların tabi olduğu haklar ve yükümlülüklerin bir parçası hâline getireceklerdir.

1.1.2. İşbu Doping Mücadele Talimatı'nın katılımcılar için uygulanması, Ulusal Spor Federasyonları ile bunların üyeleri ya da katılımcıları arasında, federasyonun kurallarına göre spor faaliyetlerine katılmayı kabul etmeleri yoluyla kurulmuş olan üyelik yükümlülüklerine dayanmaktadır.

[Madde 1.1.2 ile ilgili açıklama: Her bir ulusal federasyonun çıkardığı üyelik kartı/lisans belgesinin üzerine, o kart hamilinin Doping Mücadele Komisyonu ve ilgili uluslararası federasyonun Doping Mücadele Kuralları ile bağlı olduğuna dair bir ibare eklemek ve bu kart hamilinin de bunu kabul ettiğini kart üzerindeki imzası ile göstermesi pratik bir uygulama olabilir].

1.1.3. Ulusal Spor Federasyonları, hükümetten, resmî bütçeden ya da Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nden maddi ya da diğer türden yardım almanın bir koşulu olarak ilgili yaptırımların bireylere uygulanması dâhil olmak üzere, Ulusal Doping Mücadele Programı ve İşbu Doping Mücadele Talimatı'nın ruhunu ve şartlarını kabul edecek ve bunlara riayet edecek ve Dünya Doping Mücadele Kurallarına uygun olarak ilgili Uluslararası Federasyonun kurallarına tabi olmayan bütün doping mücadele konularında Doping Mücadele Komisyonu ve yargı makamlarının yetkilerine riayet edecek ve onlarla iş birliği yapacaktır.

[Madde 1.1.3 ile ilgili açıklama: Doping Mücadele Kuruluşları, ulusal federasyonun doping mücadele politikalarının kabul edilmesi ve uygulanmasının hükümet ve/veya Milli Olimpiyat Komitesinden finansal ya da başka türde bir yardım almanın bir ön-şartı olmasını sağlamak için hükümetleri ile iş birliği içinde çalışmaları yönünde teşvik edilir.]

1.1.4. Ulusal Spor Federasyonları, İşbu Doping Mücadele Talimatı'nı kabul etmek ve bu talimat hükümlerini kendi mevzuatları ve spor kuralları içine dâhil etmek suretiyle Ulusal Doping Mücadele Programı'nın uygulanması için Doping Mücadele Komisyonunun yetki ve sorumluluğunu tanımış ve Doping Mücadele Komisyonunu doping kontrollerini gerçekleştirmek konusunda yetkili kılmış olmaktadır ve buna bağlı olarak Ulusal Spor Federasyonlarının üyeleri ve katılımcıları da bu yetki ve sorumluluğu tanımış olmaktadır. Uluslararası federasyon ve Doping Mücadele Komisyonu, Dünya Doping Mücadele Kurallarında öngörülen şekilde, birbirlerinin yetki ve sorumluluğuna saygı gösterecektir.

1.1.5. Ulusal Spor Federasyonları, İşbu Doping Mücadele Talimatı'nı kabul etmek ve bu talimat hükümlerini kendi mevzuatları içine dâhil etmek suretiyle hem kendilerini hem de kendi yetki alanı içinde ya da kontrolü altında bulunan ya da kendi mevzuatına ya da spor kurallarına tabi olan Sporcuları da İşbu Doping Mücadele Talimatı'na tabi hâle getirmiş olmaktadır. Ulusal Spor Federasyonları İşbu Doping Mücadele Talimatı'na uygun olarak alınan kararlara, özellikle de Soruşturma makamlarının kararlarına uymayı kabul ederler. Buna bağlı olarak Federasyonların üyeleri ve katılımcıları da, bu keyfiyet ve mutabakatı, İşbu talimatta öngörülen temyiz haklarına tabi olarak kabul ederler.

1.2. Talimatın Kişiler için Uygulanması

1.2.1. Doping Mücadele Talimatı aşağıda belirtilen özellikleri taşıyan bütün Kişiler için uygulanır:

1.2.1.1. Nerede ikamet ediyor ya da bulunuyor olurlarsa olsun Türkiye'deki ulusal bir spor federasyonunun üyesi olan Kişiler

1.2.1.2. Türkiye'deki bir Ulusal Spor Federasyonuna bağlı üyelerin, kulüplerin, takımların, birliklerin ya da liglerin üyesi olan Kişiler

1.2.1.3. Türkiye'deki bir Ulusal Spor Federasyonu ya da bir Ulusal Spor Federasyonuna bağlı üyelerin, kulüplerin, takımların, birliklerin ya da liglerin üyesi olan Kişiler tarafından düzenlenen, yapılan, toplanan ya da düzenlenmesine izin verilen herhangi bir spor etkinliğine herhangi bir sıfat altında katılan Kişiler,

1.2.1.4. Herhangi bir Ulusal Spor Federasyonuna bağlı olmayan bir ulusal lig ya da bir ulusal turnuva düzenleyicisi tarafından düzenlenen, yapılan, toplanan ya da düzenlenmesine izin verilen herhangi bir sportif etkinliğe, herhangi bir sıfat altında katılan kişiler.

1.2.1.5. Hükümet, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi ve/veya Ulusal Spor Federasyonları ya da herhangi bir Ulusal Spor Federasyonunun herhangi bir üyesi tarafından sağlanan olanak ve/veya hizmetleri kullanan kişiler.

1.2.2. Reşit olmayanlar da dâhil olmak üzere tüm katılımcılar sportif faaliyetlere katılmakla İşbu Doping Mücadele Talimatı'nı da kabul etmiş olurlar ve böylece bu kurallara bağlı kalacakları varsayılmış olur.

MADDE 2 – DOPİNGLE MÜCADELE KURAL İHLALLERİ

[Madde 2 ile ilgili açıklama “a”: 2. Maddenin amacı, hangi koşulların ve davranışların doping mücadele kuralı ihlali sayılacağını açıklamaktır. Doping ile ilgili takibatlar, bu kurallardan bir veya daha fazlasının ihlal edildiğine dair iddialara dayanılarak yürütülür.]

Doping, işbu Doping Mücadele Talimatı'nın Madde 2.1'den Madde 2.8'ye kadar olan bölümünde belirtilen doping mücadele kural ihlallerinden bir veya daha fazlasının gerçekleştirilmesidir.

Sporcular veya diğer kişiler, nelerin bir doping mücadele kuralının ihlali anlamına geleceği konusunda ve Yasaklılar Listesi'nde geçen maddeler ve yöntemler hakkında bilgi sahibi olmak zorundadırlar.

Aşağıda belirtilenler doping mücadele kural ihlallerini oluşturur:

2.1. Sporcudan alınan örnekte, yasaklı bir maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin bulunması.

2.1.1. Herhangi bir yasaklı maddenin kendi vücuduna girmemesini sağlamak, her Sporcunun kendi sorumluluğundadır. Sporcular, kendilerinden alınan örneklerde tespit edilen her türlü yasaklı maddeden veya onun metabolitlerinden veya belirteçlerinden sorumlu olurlar. Bu nedenle, Madde 2.1 hükmü çerçevesinde bir doping mücadele kuralının ihlal edildiğini belirlemek için sporcunun yasaklı maddeyi kasıtlı, kusur veya ihmâl neticesinde ya da bilinçli olarak kullanıp kullanmadığı önemli değildir.

[Madde 2.1.1. ile ilgili açıklama: Dünya Doping Mücadele Kuralları, herhangi bir yasaklı maddenin (veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin) bulunmasıyla ilişkili gerçekleşen doping mücadele kuralı ihlalleriyle ilgili olarak, Olimpik Hareket Doping Mücadele Kurallarında (“OHDMK”) ve ayrıca Dünya Doping Mücadele Kurallarından önce yürürlükte bulunan diğer doping mücadele düzenlemelerinin çoğunluğunda yer alan tam sorumluluk ilkesini benimsemiştir. Tam sorumluluk ilkesi uyarınca, bir sporcudan alınan örnekte yasaklı madde bulunduğu, bu durumdan o Sporcunun sorumlu olur ve bir Doping Mücadele kuralı ihlal edilmiş sayılır. İhlal, sporcunun yasaklı maddeyi isteyerek veya ihmâl veya kusur sonucunda ya da başka bir şekilde kullanıp kullanmadığına bakılmaksızın gerçekleşmiş sayılır. Eğer pozitif örnek bir müsabaka sırasında alınmış ise, o müsabakanın sonucu kendiliğinden geçersiz sayılır [Madde 9 (Bireysel Sonuçların Kendiliğinden İptali)]. Ancak, bu durumda Sporcunun, herhangi bir kusurunun veya ciddi bir kusurunun olmadığını [Madde 10.5 (Ceza Süresinin İstisnai Hâllerde Kaldırılması veya Azaltılması)] veya belli koşullarda sportif performansını artırmak niyetinde olmadığını [Madde 10.4 (Ceza Süresinin Belirli Koşullarda Belirli Maddeler için Kaldırılması veya Azaltılması)] kanıtlaması durumunda cezanın kaldırılması veya cezanın azaltılması olanağı vardır.]

Sporcunun örneğinde yasaklı madde tespitine ilişkin tam sorumluluk ilkesi ve belirli ölçütlere bağlı olarak yaptırımlarda değişiklik yapma olasılığı, bütün “dürüst” sporcuların lehine olmak üzere etkin doping mücadele yaptırımları ile bir sporcunun vücuduna bir yasaklı maddenin onun herhangi bir hatası veya ihmali veya ciddi bir hatası veya ihmali olmaksızın girdiği istisnai hâllerde, adil olma arasında makul bir denge sağlamaktadır. Doping mücadele kuralı ihlalinin tespiti tam sorumluluk ilkesine dayanmakta ise de, belli bir cezanın otomatik olarak uygulanamayacağının vurgulanması önemlidir. Dünya Doping Mücadele Kurallarında belirtilen tam sorumluluk ilkesi, CAS'ın kararlarında tutarlı bir şekilde kabul görmüştür.

2.1.2 Madde 2.1 çerçevesindeki doping mücadele kuralı ihlali, aşağıdaki hâllerden biriyle yeterli şekilde kanıtlanmış olur: Sporcunun A örneğinde bir yasaklı maddenin veya onun metabolitlerinin veya Belirteçlerinin bulunması ve Sporcunun B örneğinin incelenmesinden feragat etmesi üzerine B örneğinin incelenmemesi; veya Sporcunun B örneğinin incelenmesi ve A örneğinde bir yasaklı maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin bulunduğu B örneğinin incelenmesiyle teyit edilmiş olması.

[Madde 2.1.2. ile ilgili açıklama: Sonuçları değerlendirmekten sorumlu olan Doping Mücadele Kurulu, Sporcunun B örneğinin incelenmesini istemese dahi, isterse B örneğinin analiz edilmesine karar verebilir.]

2.1.3. Yasaklılar Listesi'nde miktar bildirim eşiği özellikle belirtilen maddeler istisna olmak üzere, Sporcunun idrar örneğinde tespit edilen herhangi bir miktardaki yasaklı madde veya onun metabolitleri veya belirteçleri bir “doping mücadele kural ihlali” sayılacaktır.

2.1.4. Madde 2.1'in genel kuralının bir istisnası olarak, Yasaklılar Listesi'nde veya Uluslararası Standartlarda, endojenik olarak da üretilen yasaklı maddelerin değerlendirilmesine yönelik özel ölçütler belirlenebilir.

2.2. Yasaklı bir madde veya yasaklı bir yöntemin sporcular tarafından kullanılması veya kullanılmaya teşebbüs edilmesi

[Madde 2.2 ile ilgili açıklama: Bir yasaklı maddenin veya yasaklı yöntemin kullanıldığı veya kullanılmaya teşebbüs edildiği, güvenilir her türlü yöntemle tespit edilebilir. Madde 3.2 (Gerçekleri ve Varsayımları İspat Yöntemleri) ile ilgili açıklamada da belirtildiği gibi, bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin Madde 2.1 çerçevesinde tespiti için gereken kanıtların aksine, Kullanım veya kullanmaya Teşebbüs hâlleri, diğer durumlarda bir yasaklı maddenin mevcudiyetinin tespiti için Madde 2.1’de öngörülen koşulları karşılamayan Sporunun itirafı, tanık beyanları, belgeli kanıtlar, uzunlamasına profil ölçümü sonuçları veya diğer analitik bilgiler gibi başka güvenilir yöntemlerle de tespit edilebilir. Örneğin, bir yasaklı maddenin kullanıldığı A örneğinin incelenmesinden elde edilen güvenilir analitik verilerle (B örneği ile teyit etmeye gerek kalmadan) veya sadece B örneğinin analizinden elde edilen güvenilir analitik verilerle kanıtlanabilir ki böyle bir durumda, Doping Mücadele Kuruluşu kanıtlamanın diğer örneklerle neden teyit edilemediğini tatmin edici bir şekilde açıklamalıdır.]

2.2.1. Herhangi bir yasaklı maddenin kendi vücuduna girmemesini sağlamak her sporunun kendi sorumluluğundadır. Bu nedenle, bir dopingle mücadele kuralının ihlal edildiğini belirlemek için sporunun yasaklı bir maddeyi veya yasaklı bir yöntemi kasıtlı, kusur veya ihmal neticesinde veya bilinçli olarak kullanıp kullanmadığı önemli değildir.

2.2.2. Yasaklı bir maddenin veya yasaklı bir yöntemin kullanılmasında veya kullanılmaya teşebbüs edilmesinde başarılı veya başarısız olup olmadığı önemli değildir. Yasaklı maddenin veya yasaklı yöntemin kullanılması veya kullanılmaya teşebbüs edilmesi, “dopingle mücadele kuralı ihlali” için yeterlidir.

[Madde 2.2.2 ile ilgili açıklama: Bir yasaklı maddenin kullanılmasına teşebbüs edildiğinin tespiti için sporunun bu yöndeki niyetinin kanıtlanması gerekir. Böyle bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin kanıtlanması için niyetin var olması gerekliliği, ihlallerle ilgili olarak Madde 2.1’de ve bir yasaklı maddenin veya yasaklı yöntemin kullanılmasına ilişkin olarak da Madde 2.2’de öngörülen kusursuz sorumluluk ilkesini zayıflatmaz. Müsabaka dışında kullanılması yasak olmayan yasaklı bir maddenin, sporcu tarafından müsabaka dışındaki dönemde kullanılmasının haricinde, bir sporunun bir yasaklı maddeyi kullanması, “dopingle mücadele kuralı ihlali” anlamına gelir. (Ancak, bir yasaklı maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin müsabaka sırasında alınan örnekte bulunması, o maddenin ne zaman kullanıldığına bakılmaksızın Madde 2.1’in {Sporcudan Alınan Örnekte Yasaklı bir Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması} ihlali sayılır.)]

2.3. Yürürlükteki dopingle mücadele kurallarına uygun olarak yapılan bildirim sonrasında Örnek vermemek veya haklı bir nedene dayanmaksızın Örnek vermeyi reddetmek veya herhangi bir şekilde numune vermekten imtina etmek.

[Madde 2.3 ile ilgili açıklama: Kendisine bildirim yapıldıktan sonra örnek vermeyi reddetmek veya vermemek, Dünya Doping Mücadele Kurallarından önceki hemen hemen bütün düzenlemelerde yasaklanmıştı. Bu Madde, Dünya Doping Mücadele Kurallarından önceki düzenlemeyi daha da genişletmekte ve “herhangi bir şekilde Örnek vermekten kaçınmayı” da yasak bir davranış saymaktadır. Böylece, örneğin bir sporunun kendisine bildirimde bulunulmasını engellemesi veya doping kontrolüne girmek amacıyla Doping Kontrol Yetkilisi’nden saklandığının tespit edilmesi durumunda, o sporunun dopingle mücadele kurallarını ihlal etmiş sayılabilir. “Örnek vermeyi reddetmek veya vermemek”, Sporunun kasti veya ihmalkâr davranışına dayandırılabilirken, Örnek vermekten “kaçınmak” sporunun kasten o yönde davrandığı anlamına gelir.]

2.4. Sporunun nerede bulunduğu hakkında gerekli bilgileri vermemek ve Uluslararası Doping Kontrol Standardı’na uygun olarak yapılan bildirim sonrasında Doping Kontrollerine katılmamak da dâhil, sporcuların müsabaka dışı doping kontrolüne tabi tutulması için hazır bulunmasına ilişkin yürürlükteki yükümlülüklerin ihlali. sporunun bağlı bulunduğu Doping Mücadele Kuruluşu tarafından belirlenen on sekiz (18) aylık bir süre içinde üç (3) kez doping kontrolüne katılmaması ve/veya bildirimde bulunmaması, “dopingle mücadele kuralı ihlali” sayılacaktır.

[Madde 2.4 ile ilgili açıklama: Farklı zamanlarda, Uluslararası Doping Kontrol Standardı’na uygun olarak doping kontrollerine katılmama ihlallerini bildirme yetkisine sahip olan, sporunun bağlı bulunduğu Uluslararası Federasyonun veya herhangi bir Doping Mücadele Kuruluşunun kurallarına göre farklı zamanlarda gerçekleşen doping kontrollerine sporunun, yapılan bildirim sonrasında, gitmemesi veya nerede bulunduğunu bildirmemesi, bu Maddenin (Madde 2.4) uygulanmasında birleştirilerek dikkate alınır. Koşullara bağlı olarak, doping kontrollerine gitmemesi veya bildirim ihlalleri de, Madde 2.3 veya Madde 2.5 kapsamında “dopingle mücadele kuralı ihlali” sayılabilir.]

2.5. Doping kontrolünün herhangi bir bölümünde hile yapmak veya hile yapmaya teşebbüs etmek

[Madde 2.5 ile ilgili açıklama: Bu Madde, doping kontrolü sürecine müdahale eden ancak Yasaklı Yöntemler tanımına dâhil edilmemiş olan davranışları yasaklamaktadır. Örneğin, doping kontrolü

sırasında, Doping Kontrol Formu’ndaki tanımlama numaralarının değiştirilmesi, B örneği analiz edilirken B şişesinin kırılması veya Doping Mücadele Kuruluşuna yanıtıcı bilgiler verilmesi gibi.]

2.6. Yasaklı madde ve yasaklı yöntemlere sahip olmak

2.6.1. Bir sporcunun, Madde 4.4 (Tedavi Amaçlı Kullanım) çerçevesinde kendisine tanınan tedavi amaçlı Kullanım istisnası kapsamında bulundurduğunu veya kullandığını veya kabul edilebilir diğer gerekçelerinin olduğunu ispatlaması istisna olmak üzere sporcunun müsabaka sırasında bir yasaklı maddeyi veya bir yasaklı yöntemi bulundurması veya müsabaka dışında yasak olan bir yasaklı maddeyi veya bir yasaklı yöntemi müsabaka dışındaki dönemde bulundurması.

2.6.2. Bir sporcu destek personelinin, bir Sporcu ile ilgili olarak Madde 4.4 (Tedavi Amaçlı Kullanım) çerçevesinde sporcuya tanınan Tedavi Amaçlı Kullanım istisnası kapsamında bulundurduğunu veya kullandığını veya kabul edilebilir diğer gerekçelerinin olduğunu ispatlaması istisna olmak üzere, müsabaka sırasında bir yasaklı maddeyi veya bir yasaklı yöntemi bulundurması veya müsabaka veya antrenmanla ilişkili olarak müsabaka dışı dönemde yasak olan yasaklı bir maddeyi veya yasaklı bir yöntemi müsabaka dışındaki dönemde bulundurması.

[Madde 2.6.1 ve Madde 2.6.2 ile ilgili açıklama: Kabul edilebilir gerekçeye, örneğin bir yasaklı maddenin bir arkadaşına veya akrabaya verilmek üzere satın alınması veya bulundurulması dâhil değildir; ancak o Kişiye düzenlenen bir hekim reçetesi, geçerli bir tıbbi gerekçe olarak kabul edilebilir, örneğin, diyabetli bir çocuğa insulin satın alınması gibi.]

[Madde 2.6.2 ile ilgili açıklama: Örneğin yasaklı maddelerin akut hastalıklarda ve acil durumlarda kullanılmak üzere takım hekimleri tarafından taşınması kabul edilebilir bir gerekçe sayılabilir.]

2.7. Herhangi bir yasaklı maddenin veya yasaklı yöntemin ticaretini Yapmak veya Yapmaya Teşebbüs Etmek

2.8. Herhangi bir yasaklı madde veya yasaklı yöntemi herhangi bir sporcuya bir müsabaka sırasında tatbik etmek veya etmeye teşebbüs etmek veya müsabaka dışında kullanımı yasak olan herhangi bir yasaklı madde veya yasaklı yöntemi herhangi bir sporcuya müsabaka dışındaki dönemde tatbik etmek veya etmeye teşebbüs etmek veya doping mücadele kuralı ihlalini veya ihlal teşebbüsünü içeren herhangi bir suça yardımcı olmak, teşvik etmek, desteklemek, katılmak, örtbas etmek veya suç ortaklığı yapmak

[Madde 2 ile ilgili açıklama “b”: Dünya Doping Mücadele Kuralları, bir sporcunun veya diğer bir kişinin, cezası devam eden bir sporcu destek personeli ile çalışmasını veya iş birliği yapmasını “doping mücadele kuralı ihlali” saymamaktadır. Ancak, Doping Mücadele Komisyonu bu durumu yasaklayan kuralları koyabilir.]

MADDE 3 – DOPİNG YAPILDIĞININ KANITLANMASI

3.1. İspat Yükü ve Standartları

Doping Mücadele Komisyonu, bir doping mücadele kuralının ihlal edildiğini ispatla yükümlüdür. İspat standardı, bir doping mücadele kuralının ihlal edildiği konusunda Doping Mücadele Komisyonu tarafından, Sorgulama makamının bu iddianın ciddiyetini dikkate alacak rahatlıkla ikna edilmesidir. Her vakada, Bu ispat standardı, her durumda bir olasılık dengesinde daha önemli ancak makul şüphenin ötesindeki bir kanıtın daha önemsizdir. İşbu Doping Mücadele Talimatı, aksini ispat yükümlülüğünü doping mücadele kuralı ihlalinde bulunduğu iddia edilen bir Sporcuya veya diğer Kişiye yüklüyorsa da, ispat standardı, sporcunun daha inandırıcı kanıtlar sunmasını zorunlu kılan Madde 10.4 ve Madde 10.6 hükümleri istisna olmak üzere, bir olasılık dengesiyle sağlanır.

[Madde 3.1 ile ilgili açıklama: Doping Mücadele Kuruluşu tarafından yerine getirilmesi gereken bu ispat standardı, birçok ülkede meslekî ihlallere ilişkin davalarda uygulanan standarda benzemektedir. Bu, ayrıca mahkemeler ve Sorgulama makamlarındaki doping davalarında da yaygın şekilde uygulanmaktadır. Örnek olarak CAS’ın CAS 98/208 sayılı N., J., Y., W. ile FINA arasındaki davada verdiği 22 Aralık 1998 tarihli Kararı’na bakınız.]

3.2. Gerçekleri ve Varsayımları İspat Yöntemleri

Doping mücadele kuralı ihlallerine ilişkin gerçekler, itiraflar da dâhil olmak üzere güvenilir herhangi bir yöntemle belirlenebilir. Doping vakalarında aşağıdaki ispat kuralları uygulanacaktır:

[Madde 3.2 ile ilgili açıklama: Örneğin, bir Doping Mücadele Kuruluşu, Madde 2.2 (Yasaklı bir Madde veya Yasaklı bir Yöntemin Sporcular Tarafından Kullanılması veya Kullanılmaya Teşebbüs Edilmesi) çerçevesindeki bir doping mücadele kuralı ihlalini sporcunun itirazlarına, üçüncü şahısların güvenilir ifadelerine, güvenilir belgeli kanıtlara, Madde 2.2 ile ilgili açıklamalarda belirtildiği gibi hem A hem de B örneğinden elde edilen güvenilir analitik verilere veya sporcunun kan veya idrar Örneklerinin profilinden elde edilen sonuçlara dayanarak ispat edebilir.]

3.2.1. WADA tarafından onaylanan laboratuvarların Örnek analizini ve gözetim yöntemlerini Uluslararası Laboratuvar Standartlarına uygun olarak yaptıkları ve uyguladıkları varsayılır. Sporcu veya diğer Kişiler, Uluslararası Laboratuvar Standartlarından Aykırı Analitik Bulgu’ya yol açabilecek şekilde sapıldığını makul olarak kanıtlayarak bu varsayımı çürütebilirler. Sporcu veya diğer Kişinin, makul

olarak Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açacak şekilde Uluslararası Laboratuvar Standartlarından sapıldığını kanıtlayarak söz konusu varsayımı çürütmesi hâlinde, Doping Mücadele Komisyonu da böyle bir sapmanın söz konusu Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açmadığını ispatla yükümlü olur.

[Madde 3.2.1 ile ilgili açıklama: Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açacak şekilde Uluslararası Laboratuvar Standartlarından sapıldığının makul olarak ispatlanması Sporcuya veya diğer Kişiye yüklenmiştir. Sporunun veya diğer Kişinin bu yükümlülüğü yerine getirmesi hâlinde, söz konusu sapmanın Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açmadığını Sorgulama makamına ispatlama yükümlülüğü bu sefer Doping Mücadele Komisyonuna geçer.]

3.2.2. Uluslararası Laboratuvar Standartlarından veya diğer Doping Mücadele Kurallarından veya politikalarından diğer sapmalar, eğer Aykırı Analitik Bulgu'ya veya diğer bir doping mücadele kuralının ihlaline neden olmamışsa, elde edilen sonuçlar geçersiz olmaz. Eğer bir Sporcu veya diğer Kişi, diğer Uluslararası Standartlardan veya diğer Dünya Doping Mücadele Kurallarından veya politikalarından bir sapmanın Aykırı Analitik Bulgu'ya veya diğer bir doping mücadele kuralının ihlaline neden olduğunu kanıtlarsa, söz konusu sapmanın Aykırı Analitik Bulgu'ya veya doping mücadele kuralının ihlaline neden olmadığını kanıtlama yükümlülüğü bu sefer Doping Mücadele Komisyonuna geçer.

3.2.3. Sorgulama yetkisine sahip bir mahkeme veya profesyonel bir disiplin kurulu tarafından tespit edilen ve temyiz aşamasında olmayan olgular, doğal adalet ilkelerinin ihlal edildiği Sporcu veya diğer Kişi tarafından ispat edilmedikçe, o olgulara dayanılarak Sporcu veya diğer Kişi aleyhinde verilen karara ilişkin kesin kanıt teşkil eder.

3.2.4. Bir doping mücadele kuralı ihlaline ilişkin bir davaya bakan Sorgulama makamı, Sporcu veya diğer Kişinin makul süre içinde kendisine (Sorgulama makamı tarafından elden veya telefonla) Sorgulama tarihi bildirilmiş olmasına karşın Sorgulamaya gelmeyi ve kendisine Sorgulama makamı veya ihlal iddiasında bulunan Doping Mücadele Komisyonu tarafından sorulacak sorulara yanıt vermeyi reddetmesi durumunda, ihlali gerçekleştirdiği iddia edilen sporcu veya diğer Kişi aleyhinde bir sonuç çıkarabilir.

[Madde 3.2.4 ile ilgili açıklama: Bu koşullara uygun olarak aleyhte bir çıkarımda bulunmak, CAS'ın birçok kararıyla mümkün kılınmıştır.]

MADDE 4 – YASAKLILAR LİSTESİ

4.1. Yasaklılar Listesi'nin mevzuata dâhil edilmesi

4.1.1. Doping mücadeleyle ilişkin bu talimat, Dünya Doping Mücadele Kurallarının 4.1. maddesinde tanımlandığı şekilde *WADA* tarafından yayınlanan ve gözden geçirilen Yasaklılar Listesi'ni bünyesinde barındırmaktadır. Doping Mücadele Komisyonu geçerli olan Yasaklılar Listesi'ni her bir ulusal federasyona gönderecek ve her bir ulusal federasyon da geçerli olan yasaklı maddeler listesinin kendi üyelerine ve katılımcılarına verilmesini sağlayacaktır. Yürürlükteki Yasaklılar Listesi işbu Talimat'ın ayrılmaz bir parçasıdır.

[Madde 4.1 ile ilgili açıklama: Yasaklılar Listesi, ihtiyaç duyulduğu zamanlarda ivedilikle gözden geçirilecek ve yayınlanacaktır. Ancak, öngörülü davranmak adına, değişiklik yapıp yapılmadığına bakılmaksızın her yıl yeni bir Yasaklılar Listesi yayınlanacaktır. *WADA*, kendi web sayfasında Yasaklılar Listesi'nin daima en son şeklini bulunduracaktır. Yasaklılar Listesi, Sporda Doping Mücadeleyle İlişkin *UNESCO* Uluslararası Sözleşmesi'nin ayrılmaz bir parçasıdır.]

4.2. Yasaklılar Listesi'nde belirtilen Yasaklı Maddeler ve Yasaklı Yöntemler

4.2.1. Yasaklı Maddeler ve Yasaklı Yöntemler

Yasaklılar Listesi'nde veya onun güncellenmiş hâlinde aksi belirtilmedikçe, Yasaklılar Listesi'nin ve onda yapılan değişikliklerin *WADA* tarafından yayımı tarihinden üç (3) ay sonra işbu Doping Mücadele Talimatı uyarınca ve bu hususta Doping Mücadele Komisyonu tarafından başkaca herhangi bir karar alınmasına gerek olmaksızın yürürlüğe girecektir.

[Madde 4.2.1 ile ilgili açıklama: Yalnızca bir tane Yasaklılar Listesi olacaktır. Her dönemde yasaklanan maddeler, maskeleyici nitelikte olan ve anabolikler gibi antrenman sırasında kullanıldıklarında uzun süreli performans artırma etkisine sahip olabilen maddeleri kapsayabilir. Yasaklılar Listesi'nde yer alan bütün maddeler ve yöntemlerin müsabaka sırasında kullanılması yasaktır. Yalnızca müsabaka sırasında kullanılması yasak olan bir maddenin Müsabaka Dışında kullanılması (Madde 2.2), müsabaka sırasında alınan bir Örnekte maddeye veya onun metabolitlerine ilişkin bir Aykırı Analitik Bulgu'nun tespit edilmemesi koşuluyla (Madde 2.1), "doping mücadele kural ihlali" sayılmaz.

"Yasaklılar Listesi" olarak adlandırılan yalnızca bir tane belge olacaktır. *WADA*, Yasaklılar Listesi'ne belli bir spor branşıyla ilgili olarak ilave maddeler veya yöntemler dâhil edebilir (örneğin atıcılık için beta-bloke ediciler), ancak bu madde ve yöntemler de Yasaklılar Listesi'nde belirtilecektir. Belli bir spor dalı Yasaklılar Listesi'nden muaf tutulamaz (Örneğin zekaya dayalı sporlar için Yasaklılar Listesi'nden anaboliklerin çıkarılması gibi). Bu kararın gerekçesi, kendisini Sporcu olarak tanımlayan herkesin kullanmaması gereken belli bazı temel doping maddelerinin mevcut olmasıdır.]

4.2.2. Tanımlanmış Maddeler

10. Maddenin (Bireylere Uygulanacak Yaptırımlar) uygulanması açısından, anabolik ajan ve hormon sınıfına giren maddeler ve Yasaklılar Listesi’nde tanımlanan uyarıcı ve hormon antagonisti ve modulatörü olan maddeler hariç olmak üzere, bütün yasaklı maddeler “Tanımlanmış Maddeler” kapsamında olacaktır. Yasaklı yöntemler, Tanımlanmış Maddeler olmayacaktır.

[Madde 4.2.2 ile ilgili açıklama: Dünya Doping Mücadele Kurallarının hazırlanması aşamasında, kuralların uygulanmasını sırasında uyumluluğu destekleyecek esnek olmayan yaptırımlar ile her bir olgunun kendi koşullarını dikkate alan daha esnek yaptırımlar arasında uygun bir dengeyi sağlanması konusunda ilgili taraflar arasında kapsamlı tartışmalar yaşanmıştır. Bu denge üzerindeki tartışmalar, Doping Mücadele Kurallarını yorumlayan çeşitli CAS kararlarında da devam etmiştir. Dünya Doping Mücadele Kuralları ile ilgili üç yıllık deneyimin ardından, Madde 2.1 (Sporcudan Alınan Örnekte Yasaklı bir Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması) ve Madde 2.2 (Yasaklı bir Madde veya Yasaklı bir Yöntemin Sporcular Tarafından Kullanılması veya Kullanılmaya Teşebbüs Edilmesi) kapsamında bir doping mücadele kuralı ihlalinin vuku bulması, yine tam sorumluluk ilkesine dayanması gerekiyorsa da, Dünya Doping Mücadele Kuralları kapsamındaki yaptırımların, sporcunun veya diğer kişinin sportif performansını artırma amacıyla olmadığını açıkça kanıtlaması hâllerinde daha esnek olması gerektiği konusunda ilgili taraflar arasında geniş bir uzlaşma sağlanmıştır. Madde 4.2’de yapılan değişiklik ve Madde 10’da yapılan ilgili değişiklikler, birçok yasaklı maddeyle oluşan ihallerle ilgili olarak bu ilave esnekliği getirmiştir. Yasaklılar Listesi’nde veya yasaklı yöntemlerde tanımlandığı şekliyle anabolik steroidler ve hormonlar ve ayrıca uyarıcı ve hormon antagonistleri ve modulatörlerle ilgili yaptırımların kaldırılması veya azaltılması konusunda Madde 10.5’te bulunan kurallar (Ceza Süresinin İstisnai Hâllerde Kaldırılması veya Azaltılması) tek dayanak noktası olarak kalabilir.]

4.2.3. Yeni Yasaklı Madde Sınıfları

WADA’nın Yasaklılar Listesi’ni Madde 4.1’e uygun olarak yeni yasaklı madde sınıfları eklemek suretiyle genişletmesi hâlinde, yeni yasaklı madde sınıfı kapsamındaki yasaklı maddelerin tamamının veya bir kısmının Madde 4.2.2 çerçevesinde Tanımlanmış Maddeler olarak kabul edilip edilmeyeceğine WADA’nın Yönetim Kurulu karar verecektir.

4.3. Madde ve Yöntemleri Yasaklılar Listesi içine dâhil Etme Kriterleri

Dünya Doping Mücadele Kurallarının 4.3.3 maddesinde belirtildiği gibi, Yasaklılar Listesi’ne eklenecek olan yasaklı maddeler ve Yasaklı Yöntemleri belirlemesi ve maddelerin Yasaklılar Listesi’nde sınıflandırılmasıyla ilgili olarak WADA’nın vereceği kararlar nihai olacak ve o kararlara, bu madde veya yöntemlerin maskeleyici veya performans artırıcı niteliği olmadığı, sağlık riski oluşturmadığı veya sporun ruhuna aykırı olmadığı gerekçesiyle Sporcular veya diğer Kişiler tarafından itiraz edilemeyecektir.

[Madde 4.3 ile ilgili açıklama: Belirli bir durumda herhangi bir maddenin madde 4.3’te belirtilen kriterleri (madde ve yöntemleri Yasaklılar Listesi’ne dâhil etmeye ilişkin kriterleri) yerine getirip getirmediği sorusu doping mücadeleye ilişkin bir kuralın ihlaline karşı bir savunma olarak ileri sürülemez. Örneğin, tespit edilen yasaklı maddenin o belirli spor branşında performans artırıcı bir etkiye sahip olmayacağı ileri sürülemez. Tersine, Yasaklılar Listesi’nde mevcut bulunan bir madde bir Sporcudan alınan örnekte bulunduğu zaman doping yapılmış sayılır. Benzer şekilde, anabolik ajan sınıfına dâhil edilmiş bir maddenin o sınıfa dâhil olmadığı iddia edilemez.]

4.4. Tedavi Amaçlı Kullanım

4.4.1. Tıbben belgelenmiş bir rahatsızlığı bulunan ve tedavisi için yasaklı bir madde ya da yasaklı bir yöntemi kullanması gereken Sporcular önce bir TAKİ (Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası) onayı almalıdırlar. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnaslarına İlişkin Uluslararası Standard’a uygun olarak onaylanan tedavi amaçlı Kullanım istisnasının bulunması durumunda, yalnızca söz konusu yasaklı madde ve yasaklı yöntem ile ilgili olarak, sporcudan alınan örnekte yasaklı bir Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması (Madde 2.1), Yasaklı bir Madde veya Yasaklı bir Yöntemin Sporcular Tarafından Kullanılması veya Kullanılmaya Teşebbüs Edilmesi (Madde 2.2), Yasaklı Madde ve Yasaklı Yöntemlere Sahip Olunması (Madde 2.6) veya Yasaklı Maddenin veya Herhangi Bir Yasaklı Yöntemin Uygulanması veya Uygulamaya Teşebbüs Edilmesi (Madde 2.8), “doping mücadele kuralı ihlali” sayılmaz.

4.4.2. Doping Mücadele Komisyonu tarafından hazırlanan ve kabul edilen yürürlükteki “Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Talimatı” işbu Doping Mücadele Talimatı’nın ayrılmaz bir parçasıdır.

Doping Mücadele Komisyonu tarafından kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu’na dâhil edilmiş olan Sporcular ve herhangi bir ulusal Turnuvaya katılan diğer Sporcular Doping Mücadele Komisyonu tarafından verilmiş ya da tanınmış bir TAKİ onayı almalıdırlar. Bir TAKİ onayı almak için başvuru mümkün olan en kısa süre içinde yapılmalıdır. Kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu’na dâhil olan bir sporcu söz konusu olduğu zaman, bu başvuru sporcuya havuza dâhil edilmiş olduğu kendisine ilk

bildirildiği zaman ve acil durumlar hariç olmak üzere herkoşulda sporcunun turnuvaya katılmasından en geç 30 gün önce başvuru yapılmak zorundadır. Doping Mücadele Komisyonu tarafından verilen *TAKİ* onayları sporcunun ulusal federasyonuna bildirilecektir. Eğer Uluslararası Federasyonun kuralları Ulusal Doping Mücadele Kuruluşunun uluslararası düzeydeki bir sporcuya *TAKİ* onayı vermesine izin veriyorsa uluslararası düzeydeki sporculara ya da kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu'na dâhil edilmiş olan Sporculara Doping Mücadele Komisyonu tarafından verilen *TAKİ* onayları *ADAMS* yoluyla hem Uluslararası Federasyona hem de *WADA*'ya bildirilecektir.

4.4.3. Doping kontrollerine tabi olan diğer sporcular (Örn. Doping Mücadele Komisyonu tarafından kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu'na dâhil edilmemiş ve herhangi ulusal bir müsabakaya katılmayan ancak, doping kontrollerine tabi olan Sporcular) Doping Mücadele Komisyonu ya da Ulusal Spor Federasyonlarının kuralları çerçevesinde Doping Mücadele Komisyonundan ya da Ulusal Spor Federasyonları tarafından yetkilendirilmiş diğer kurumlardan *TAKİ* onayı almalıdırlar. Ulusal Federasyonlar böyle bir *TAKİ* onayı alındığını derhâl Doping Mücadele Komisyonuna bildirecektir.

4.4.4. Doping Mücadele Komisyonu Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnalarına İlişkin Uluslararası Standarda uygun olarak *TAKİ* onayı verilmesi için yapılan başvuruları değerlendirmek üzere doktorlardan oluşan bir kurul ("*TAKİ* Kurulu") oluşturacaktır. *TAKİ* Kurulu üyesi/üyeleri bir *TAKİ* başvurusunu aldığı anda, bu başvuruyu derhâl, Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnalarına İlişkin Uluslararası Standarda uygun olarak değerlendirecek ve bu başvuruyla ilgili karar verecektir, söz konusu karar Doping Mücadele Komisyonunun nihai kararı olacaktır.

4.4.5. *WADA*, Uluslararası Düzeydeki ya da Uluslararası Federasyon kurallarına göre *TAKİ* onayı gerektiren Uluslararası Müsabakalara katılan herhangi bir sporcunun ya da Doping Mücadele Komisyonunun ya da Ulusal Federasyonların Tescilli Doping Kontrol Havuzlarına dâhil olan ulusal düzeydeki bir sporcunun onaylanan Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası'nı kendi inisiyatifıyla her zaman inceleyebilir.

Ayrıca, tedavi amaçlı Kullanım istisnası talebi reddedilen bu türden bir Sporcunun başvuruda bulunması hâlinde de *WADA* söz konusu reddi inceleme yetkisine sahiptir. *WADA* tarafından tedavi amaçlı Kullanım istisnası başvurusunun Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnalarına İlişkin Uluslararası Standarda aykırı olarak kabul edildiğinin veya reddedildiğinin tespit edilmesi hâlinde, *WADA* söz konusu kararı iptal edebilir. *TAKİ*'ler hakkındaki kararlar Madde 13'te öngörülen şekilde temyize götürülebilir.

MADDE 5 – DOPİNG KONTROLLERİ

5.1. Doping Kontrollerini yapma yetkisi

Bir ulusal federasyonun yetki alanında bulunan bütün Sporcular Doping Mücadele Komisyonu, sporcunun bağlı bulunduğu uluslararası federasyon ve sporcunun katıldığı herhangi bir müsabaka ya da turnuvada doping kontrolleri yapma yetkisi olan herhangi bir Doping Mücadele Kuruluşu tarafından doping kontrollerine tabi tutulacaktır.

Geçici bir süre için hak mahrumiyeti cezası almış olan Sporcular dâhil olmak üzere bir ulusal federasyonun yetki alanında bulunan bütün sporcular, önceden haber verilerek ya da verilmeksizin, Doping Mücadele Komisyonu, sporcunun bağlı bulunduğu uluslararası federasyonu *WADA*, sporcunun ulusal federasyonu, sporcunun vatandaşı, sakini, lisans sahibi ya da spor örgütünün üyesi olduğu herhangi bir ülkenin ulusal Doping Mücadele Kuruluşu, olimpiyatlar sırasında Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Paralimpik Oyunları sırasında Uluslararası Paralimpik Komitesi, sporcunun katıldığı herhangi bir müsabaka ya da turnuvada, doping kontrolleri yapma yetkisi olan herhangi bir Doping Mücadele Kuruluşu tarafından herhangi bir yer ve zamanda müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrollerine tabi tutulacaktır.

Doping kontrolleri yapma yetkisi olan bir Doping Mücadele Kuruluşunun Doping Kontrolü çağırısına tüm sporcular uymak zorundadır.

5.2. Doping Kontrolleri Dağılım Planlaması

Doping Mücadele Komisyonu diğer Doping Mücadele Kuruluşları ile eşgüdüm içinde ve Uluslararası Doping Kontrol Standartlarına uygun olarak aynı sporcuların doping kontrolüne alınması için aşağıdakileri uygulayacaktır:

5.2.1. Yalnızca Tescilli Doping Kontrol Havuzu'nda bulunan sporcularla sınırlı kalmamak üzere yetki alanında bulunan sporculara etkili müsabaka içi ve müsabaka dışı doping kontrolleri planlayacak ve uygulayacaktır.

5.2.2. Olağanüstü durumlar hariç olmak üzere tüm müsabaka dışı doping kontrolleri, önceden haber vermeden yapılacaktır.

5.2.3. Hedefe Yönelik Doping Kontrollerine öncelik verilecektir.

[Madde 5.2.3 ile ilgili açıklama: Hedefe Yönelik Doping Kontrollerine öncelik verilmesinin nedeni, rastgele örnekleme ve hatta ağırlıklı örnekleme yoluyla yapılan doping kontrollerinin, doping kontrolüne alınması gereken bütün Sporcuların alınmasını sağlayamamasıdır (örneğin, dünya çapındaki sporcular, performansı kısa süre içinde dikkat çekici bir şekilde artan sporcular, diğer sporcularının

doping kontrolleri pozitif çıkan antrenörlerin sporcuları gibi). Hedefe Yönelik Doping Kontrolleri, doğal olarak meşru doping kontrolü amacının dışında uygulanmamalıdır. İşbu Talimat, sporcuların yalnızca rastgele örnekleme yoluyla doping kontrolüne alınacakları beklentisi içinde olma hakkına sahip olmadıklarını açıkça belirtmektedir ve benzer şekilde, Hedefe Yönelik Doping Kontrolü için makul bir şüphe veya olası sebep olmasını zorunlu görmemektedir.]

5.2.4. Hak mahrumiyeti cezası alan ya da geçici olarak müsabakalara katılımı askıya alınan Sporculara Doping Kontrolleri yapılacaktır.

5.3. Doping Kontrolleri Standartları

Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından gerçekleştirilen Doping Kontrolleri, hâlihazırda geçerli olan “Doping Kontrolleri için Uluslararası Standart” ile büyük ölçüde uygunluk içinde olacaktır. Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından hazırlanan ve kabul edilen yürürlükteki “Doping Kontrol Talimatı” işbu talimatın ayrılmaz bir parçasıdır.

5.3.1. Kan (ya da idrar niteliğinde olmayan diğer Örnekler) örneği Yasaklı Maddeleri ya da yöntemleri tespit etme, tarama yapma ya da boylamsal hematolojik kesit çıkarma amacıyla kullanılabilir.

5.4. Doping Kontrollerinin Eşgüdümü

5.4.1. Müsabaka içi Doping Kontrolleri

Hem Uluslararası hem de Ulusal Müsabakalarda Doping Kontrolü için örnek alınacaktır. Ancak aşağıda aksi belirtilen durumların dışında Uluslararası müsabakalarda doping kontrol örneklerinin toplanması o müsabakayı düzenleyen uluslararası kuruluş tarafından başlatılacak ve yönetilecektir (Örn. Olimpiyat Oyunlarında Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Dünya Şampiyonası’nda ilgili Uluslararası Federasyon, Pan Amerikan Oyunlarında Pan Amerikan Oyunlar Birliği gibi). Ulusal müsabakalarda Doping Kontrol Örneklerinin toplanması Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından başlatılıp yönetilecektir.

5.4.1.1. Dopingle Mücadele Komisyonu doping kontrol başlatma ve yönetme yetkisinin olmadığı bir müsabaka sırasında eğer sporculara ilave doping kontrolü yapmak isterse, öncelikle o müsabakanın yetkili organından ilave doping kontrolü düzenlemek ve yapmak için onay alacaktır. Eğer Dopingle Mücadele Komisyonu müsabaka yetkili organının yaklaşımdan tatmin olmazsa, WADA’ya ilave doping kontrolünün nasıl yapılacağını ilerek WADA’nın onayını alabilecektir.

[Madde 5.4.1.1. ile ilgili açıklama: Dopingle Mücadele Komisyonu eğer isterse doping kontrollerinin Örnek toplama ve diğer doping kontrol işlemlerinin başlatma ve yönetme yetkisini anlaşılarak bir başka kuruluşa devredebilir.]

5.4.2. Müsabaka Dışı Doping Kontrolleri

Müsabaka Dışı Doping Kontrolleri hem ulusal hem de uluslararası kuruluşlar tarafından başlatılacak ve yönetilecektir. Müsabaka Dışı Doping Kontrolleri: (a) WADA; (b) Olimpiyat ya da Paralimpik Oyunları ile ilişkili olarak Uluslararası Olimpiyat Komitesi veya Uluslararası Paralimpik Komitesi (c) Dopingle Mücadele Komisyonu ya da (d) Madde 5.1, Doping Kontrollerini Yapma Yetkisi bölümünde belirtildiği üzere Sporcu üzerinde doping kontrolü uygulama yetkisi olan bir diğer Dopingle Mücadele Kuruluşu tarafından başlatılabilir ve yönetilebilir. Doping kontrol çabalarının etkinliğini artırmak, sporcular üzerinde gereksiz ve üstüste doping kontrollerini önlemek amacıyla anlamlı ve akla yatkın müsabaka dışı doping kontrolleri için ADAMS yoluyla eş güdümlenecektir.

[Madde 5.4.2 ile ilgili açıklama: İmza sahipleri ve hükümetler arasında ikili veya çok taraflı anlaşmalar yoluyla başka yetkililer doping kontrolü yapmak yetkisine sahip olabilir.]

5.5. Sporunun nerede bulunduğu ile ilgili ayrıntıların bildirilmesi gerekliliği

5.5.1. Dopingle Mücadele Komisyonu doping kontrolleri için uluslararası standardın “Kişinin bulunması gereken yer” hakkındaki gerekliliklerine uyması gereken Sporcuların oluşturduğu bir kayıtlı Doping Kontrolleri havuzu belirleyecek ve bu kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu’na dâhil edilmesi gereken sporcular için uygulanacak kriterleri ve bunun yanında söz konusu dönem için bu kriterleri yerine getiren sporcuların bir listesini yayınlacaktır. Dopingle Mücadele Komisyonu, Sporcuları kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu’na dâhil etmeye ilişkin kriterlerini, belirlenmiş kriterlere uygun olarak gerekli oldukça zaman zaman gözden geçirecek ve güncelleyecektir. Kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu’na dâhil olan sporcuların her biri;

a) Doping Kontrolleri için uluslararası standardın 11.3 maddesine uygun olarak her üç ayda bir “bulunduğu yeri”, kesin güzergâh bilgileriyle Dopingle Mücadele Komisyonuna bildirecektir.

b) söz konusu bilgilerin her zaman doğru ve eksiksiz olarak kalmasını sağlamak amacıyla bu bilgileri, doping kontrolleri için uluslararası standardın 11.4.2 maddesine uygun olarak gerekli oldukça güncelleştirecektir.

c) Doping Kontrolleri için uluslararası standardın 11.4. maddesine uygun olarak söz konusu yerde doping kontrollerine alınmak için hazır bulunacaktır.

[Madde 5.5.1 ile ilgili açıklama: Dopingle Mücadele Komisyonu kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu’nun amacı Dopingle Mücadele Komisyonu ve sporcu üzerinde karar alma yetkisine sahip olan

diğer Doping Mücadele Kuruluşları tarafından müsabaka dışı doping kontrolleri yapılmasını kolaylaştırmak için Doping Mücadele Komisyonunun nerede bulundukları ile ilgili bilgileri talep ettiği üst seviyedeki ulusal Sporcuları tespit etmektir. Doping Mücadele Komisyonu söz konusu Sporcuları Doping Kontrolleri için uluslararası standardın 4. ve 11.2 maddesinin gerekliliklerine uygun olarak belirleyecektir.

Tek olarak ya da karma olarak kullanılabilecek olan ölçütlerin örnekleri aşağıda verilmiştir:

- () Önceki bir ya da iki Olimpiyat Oyunları ya da Dünya ya da Kıta Şampiyonalarında madalya almış sporcular ya da takım oyuncuları, ya da her bir spor disiplininin en üst düzey 10 ya da 20 sporcu ya da Dünya Sıralaması ya da Dünya Kupası'nda en üst seviyedeki 50 sporcu.

- Performanslarını (süre ya da mesafe) bir önceki yılın en iyi ellinci derecesine eşit ya da daha iyi derece çıkaran sporcular.

Ulusal Federasyonların her biri, performansları Doping Mücadele Komisyonu tarafından belirlenmiş olan kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu kriterlerini yerine getiren bütün sporcuların performanslarını, isimlerini ve adreslerini Doping Mücadele Komisyonuna bildirecektir.]

5.5.2. Bir sporcunun Doping Mücadele Komisyonuna kendi bulunduğu yeri bildirmemesi, doping kontrolleri için Uluslararası Standard'ın 11.3.5 maddesinin şartlarının yerine getirildiği durumda, madde 2.4'ün amaçları bakımından, bir bildirim koşulunun yerine getirilmemesi olarak kabul edilecektir.

5.5.3. Bir sporcunun bildirmiş olduğu yerde doping kontrolleri için hazır bulunmaması doping kontrolleri için uluslararası standardın 11.4.3 maddesinin şartlarının yerine getirildiği durumda, madde 2.4'ün amaçları bakımından, kaçırılmış bir doping kontrolü olarak kabul edilecektir.

5.5.4. Ulusal Federasyonların her biri, Doping Kontrolleri için uluslararası standarda uygun olarak sporcunun nerede bulunduğu ile ilgili bilgilere ilişkin gerekliliklerini yerine getirmeye tabi olan üst seviyedeki ulusal sporculardan oluşan ulusal seviyedeki bir kayıtlı Doping Kontrolleri havuzu oluşturmada Doping Mücadele Komisyonuna yardımcı olacaktır. Eğer bu Sporcular aynı zamanda Uluslararası Federasyonun Tescilli Doping Kontrol Havuzu'nda da yer alıyorsa Uluslararası Federasyon ve Doping Mücadele Komisyonu (gerekirse WADA'nın da yardımını alarak) hangi kuruluşun sporcunun nerede bulunduğu bilgisinin sorumluluğunu alacağı konusunda anlaşacak ve diğeriyle (ve diğer doping mücadele kurumlarıyla) bu bilgileri Madde 5.5.5'le uyumlu olarak paylaşacaktır.

5.5.5. Madde 5.5.1 ve 5.5.4'ye uygun olarak sağlanan sporcunun nerede bulunduğu bilgileri, doping kontrolleri için uluslararası standardın, 11.7.1(d) ve 11.7.3(d) maddelerine uygun olarak söz konusu bilgilerin yalnızca doping kontrolü amacıyla kullanılması şartı dâhil olmak üzere her zaman gizli tutularak WADA ve bir sporcuyla doping kontrollerine alma yetkisine sahip olan diğer Doping Mücadele Kuruluşları ile paylaşılacaktır.

5.6. Sporu Bırakma ve Müsabakalara Dönme

5.6.1. Doping Mücadele Komisyonu tarafından, Doping Mücadele Komisyonunun kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu'na dâhil edilmesi kararlaştırılan bir sporcu, sporu bırakmış olduğuna dair Doping Mücadele Komisyonuna yazılı bildirimde bulunmadıkça ya da kayıtlı Doping Kontrolleri Havuzu'na dâhil edilmenin şartlarını artık yerine getiremiyor ise ve Doping Mücadele Komisyonu da bu durumu sporcuyla bildirmemiş ise, doping kontrolleri için uluslararası standardın "Kişinin bulunduğu yerin bildirilmesi" ile ilgili gerekliliklerine uymak yükümlülüğü dâhil olmak üzere, işbu Doping Mücadele Talimatı'na tabi olmaya devam edecektir.

5.6.2. Doping Mücadele Komisyonuna emekli olduğuna dair yazılı bildirimde bulunan bir sporcu müsabakalara dönmeyi umduğu tarihten en azından altı (6) ay önce Doping Mücadele Komisyonuna bildirimde bulunup (talep hâlinde) doping kontrolleri için uluslararası standardın sporcunun nerede bulunduğuna dair bilgilerin sunulması gerekliliğine uymak dâhil olmak üzere müsabakalara fiilen dönmeden önceki dönemde herhangi bir zamanda önceden haber verilmeden yapılan müsabaka dışı Doping Kontrolleri için hazır bulunmaz ise müsabakalara katılmaya tekrar başlayamaz.

5.6.3. Ulusal Federasyonlar kendi kayıtlı doping kontrol havuzları için sporu bırakan ve tekrar müsabakalara dönen sporcularla ilgili benzer gereksinimleri uygulayabilirler.

5.7. Doping Kontrolüne alınacak Sporcuların seçimi

5.7.1. Doping Mücadele Komisyonu Ulusal Müsabakalarda mümkünse Ulusal Federasyonlarla iş birliği içinde müsabaka sonucuna göre dereceye giren, rastgele ve hedefe yönelik kaçır adet doping kontrolü yapacağını belirleyecektir.

5.7.2. Madde 5.7.1'de açıklanan seçim işlemlerine ek olarak, Doping Mücadele Komisyonu Ulusal Müsabakalarda Ulusal Federasyonlarla iş birliği içinde (uygun olduğu hâllerde), Hedefe yönelik Doping Kontrolü'nü yasal Doping Kontrolü dışında bir amaç gütmeyeceği sürece Hedefe Yönelik Doping Kontrolü uygulaması için Sporcu veya takım seçebilir.

5.7.3. Sporcular, Müsabaka Dışı Doping Kontrolü için Doping Mücadele Komisyonu ve/veya Ulusal Federasyonlar tarafından Uluslararası Doping Kontrol Standardı ile tam uyumlu bir süreç

içerisinde seçilecektir.

5.7.4. İlgili Ulusal ve Uluslararası Federasyonun talimatlarına uygun olarak Ulusal, Bölge ya da Dünya Rekoru kıran ya da rekor sahibi olan sporcular doping kontrolüne alınabilecektir.

5.8. Bağımsız Gözlemciler Programı

Ulusal Federasyonlar ve Ulusal Federasyonların müsabakalarını düzenleyen kuruluşlar, müsabakalarda Bağımsız gözlemciler programına uyumlu olarak bağımsız gözlemcilere giriş olanağı sağlayacaklardır.

MADDE 6 – ÖRNEKLERİN ANALİZİ

İşbu Doping Mücadele Talimatı'na uygun olarak alınan doping kontrol örnekleri aşağıda belirtilen ilkelere uygun olarak analiz edilecektir:

6.1. Onaylı laboratuvarların kullanılması

Madde 2.1'in (Sporcudan Alınan Örnekte Yasaklı Bir Maddenin veya Onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması) uygulanması açısından, Doping Mücadele Komisyonu yalnızca *WADA* tarafından onaylanan veya başka bir şekilde *WADA* tarafından yetkilendiren laboratuvarlara analiz için doping kontrol Örnekleri gönderecektir. Örnek analizi için kullanılacak olan *WADA* tarafından onaylanmış laboratuvarın (ya da *WADA* tarafından onaylanmış diğer laboratuvar ya da yöntemin) seçilmesi münhasıran Doping Mücadele Komisyonunun takdirine göre belirlenecektir.

[Madde 6.1 ile ilgili açıklama: Madde 2.1'in (Sporcudan alınan örnekte yasaklı bir maddenin veya onun metabolitlerinin veya belirteçlerinin bulunması) ihlal edilip edilmediği, yalnızca *WADA* onaylı veya *WADA* tarafından özel olarak yetkilendirilen bir laboratuvar tarafından Örnek analizi yapılarak kanıtlanabilir. Diğer maddelerin ihlal edilip edilmediği, güvenilir analitik sonuçlar olması koşuluyla diğer laboratuvarlardan elde edilen sonuçlar kullanılarak belirlenebilir.]

6.2. Örnek Almanın ve Analiz Etmenin Amacı

Örnekler, Yasaklılar Listesi'nde tanımlanan Yasaklı Maddelerin ve Yasaklı Yöntemlerin ve Madde 4.5 (İzleme Programı) çerçevesinde *WADA* talimatlarına uygun olarak belirlenen diğer maddelerin tespiti veya bir Doping Mücadele Kuruluşuna doping mücadelede yardımcı olmak amacıyla, bir sporcunun idrarında, kanında veya diğer vücut dokularında *DNA* veya genom profili de dâhil olmak üzere ilgili parametrelerin profilini çıkarmak için analiz edilecektir.

[Madde 6.2 ile ilgili açıklama: Örneğin, ilgili profil bilgileri Hedefe Yönelik Doping Kontrolünü yönlendirmek veya Doping Mücadele Kuralı İhlali'nin Madde 2.2 (Yasaklı bir Madde veya Yasaklı bir Yöntemin Sporcular Tarafından Kullanılması veya Kullanılmaya Teşebbüs Edilmesi) kapsamında tespitini desteklemek veya her ikisi çerçevesinde araştırılmasını kolaylaştırmak amacıyla kullanılır.]

6.3. Örnekler Üzerinde Araştırma

Hiçbir Örnek, sporcunun yazılı onayı olmadan Madde 6.2'de belirtilen amaçların dışında kullanılamaz. Madde 6.2'de belirtilen amaçların dışında kullanılacak Örnekler üzerindeki kimlik bilgileri kime ait oldukları anlaşılamayacak bir şekilde silinecektir.

6.4. Örnek Analizine ve Raporlanmasına İlişkin Standartlar

Laboratuvarlar, Doping Kontrol Örneklerini analiz edecek ve sonuçları Uluslararası Laboratuvar Standardına uyumlu olarak rapor edeceklerdir.

6.5 Örneklerin Yeniden Analiz Edilmesi

Örnekler, Madde 6.2'nin amacına uygun olarak ve yalnızca Örneği alan Doping Mücadele Kuruluşunun veya *WADA*'nın talimatı doğrultusunda her zaman yeniden analiz edilebilir. Örneklerin yeniden analiz edilmesine ilişkin durumlar ve koşullar, Uluslararası Laboratuvar Standardına uyumlu olmak zorundadır.

[Madde 6.5 ile ilgili açıklama: Bu Madde her ne kadar yeni ise de, Doping Mücadele Kuruluşları Örnekleri yeniden analiz etme yetkisine her zaman sahip olmuşlardır. Uluslararası Laboratuvar Standardı veya o Standardın bir parçası olarak düzenlenen yeni bir teknik belge, bu tür yeniden analizlere ilişkin protokolü uyumlu hâle getirecektir.]

MADDE 7 – SONUÇLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ

7.1. Doping Mücadele Komisyonunun yaptığı Doping Kontrollerinde Sonuçların Değerlendirilmesi.

Doping Mücadele Komisyonunun yaptığı Doping Kontrollerinde Sonuçların Değerlendirilmesi (Doping Mücadele Komisyonu ile yaptığı anlaşma gereğince *WADA*'nın yaptığı Doping Kontrolleri de buna dâhildir) aşağıda belirtildiği şekilde olacaktır:

7.1.1. Analizlerden elde edilen tüm sonuçlar, Doping Mücadele Komisyonuna şifrelenmiş ve yetkili bir laboratuvar sorumlusu tarafından imzalanmış olarak gönderilecektir. İletişim, gizli olarak ve *WADA*'nın geliştirdiği veri tabanı yönetimi aracı *ADAMS* ile uyumluluk içinde yürütülecektir. *ADAMS*, *WADA* ve *ADAMS*'ı kullanan diğer kurumlar için geçerli olan veri gizliliği statüsüne ve normlara uygundur.

7.1.2. Bir Örnekte Aykırı Analitik Bulgu'ya ulaşılması hâlinde, Doping Mücadele Komisyonu:

(a) Uluslararası *TAKİ* Standardında belirtildiği şekilde uygun bir *TAKİ* onayı alındığını veya alınacağını, ya da (b) Uluslararası Doping Kontrol Standard'ından veya Uluslararası Laboratuvar Standard'ından Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açan açık bir sapma olup olmadığını belirlemek için bir inceleme yapacaktır.

7.1.3. Eğer 7.1.2 Maddesi altında ele alınan Aykırı Analitik Bulgu'nun ön incelemesi uygun bir *TAKİ*'yi veya Uluslararası *TAKİ* Standard'ında belirtildiği üzere *TAKİ* hakkını veya Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açan sapmayı ortaya çıkarmıyorsa, Doping Mücadele Komisyonu, Madde 14.1.1'de belirtildiği şekilde Sporcuyu derhâl aşağıdakilerle ilgili olarak bilgilendirecektir: (a) Aykırı Analitik Bulgu; (b) İhlal edilen doping mücadele kuralı; (c) sporcunun derhâl B örneğinin analizinin yapılmasını talep etme hakkı ya da, böyle bir istekte bulunulmazsa, B örneğinin analizi hakkında feragat edilmiş addedilebileceği; (d) Eğer sporcuyu veya Doping Mücadele Komisyonu B örneğinin analizini talep etmeyi seçerse, B örneğinin analizi için planlanmış tarih, zaman ve yer; (e) eğer böyle bir analiz isteği olursa, Uluslararası Laboratuvar Standartlarında belirtilen süre zarfında, B örneğinin açılışına ve analizine sporcuyu ve/veya sporcunun temsilcisinin katılma imkânı ve (f) Uluslararası Laboratuvar Standard'ının gerektirdiği bilgileri içeren A ve B örneği laboratuvar dosyalarının kopyasını talep etme hakkı. Ayrıca Doping Mücadele Komisyonu, sporcunun bağlı olduğu Uluslararası Federasyonu ve *WADA*'yı bilgilendirecektir. Eğer Doping Mücadele Komisyonu Aykırı Analitik Bulgu'nun doping mücadele kuralı ihlali doğurduğuna dair karar alırsa, kati surette sporcuyu, sporcunun Uluslararası Federasyonunu ve *WADA*'ya bilgilendirecektir.

7.1.4. Sporcunun veya Doping Mücadele Komisyonunun talep ettiği durumlarda, B örneğinin Uluslararası Laboratuvar Standard'ında ve belirtilen süre zarfında analiz edilmesi için düzenlemeler yapılacaktır. Sporcuyu, B örneği analizinden feragat ederek A örneğinin analitik sonuçlarını kabul edebilir. Bununla beraber Doping Mücadele Komisyonu B örneği analizine devam etme yönünde karar alabilir.

7.1.5. Sporcuyu ve/veya temsilcisi B örneğinin Uluslararası Laboratuvar Standard'ında belirtilen süre zarfındaki analizinde hazır bulunma hakkına sahip olacaktır. Buna ek olarak, sporcunun bağlı olduğu Ulusal Federasyonundan bir temsilci ile bir Doping Mücadele Komisyonu temsilcisine de hazır bulunma izni verilecektir.

7.1.6. Eğer B örneğinin sonucu negatif çıkarsa, (Doping Mücadele Komisyonu durumu Madde 2.2 altında belirtilen doping mücadele kuralının ihlali olarak değerlendirmedeği sürece) tüm test negatif kabul edilecektir ve Sporcuyu, bağlı olduğu Ulusal Federasyon, ve Doping Mücadele Komisyonu bu yönde bilgilendirilecektir.

7.1.7. Eğer bir yasaklı madde veya bir yasaklı yöntem kullanımı saptanırsa, bulgular sporcuyu, bağlı olduğu Ulusal Federasyon'a, Doping Mücadele Komisyonuna ve *WADA*'ya bildirilecektir.

7.1.8. Doping Mücadele Komisyonu, 7.1.1'den 7.1.8'e kadar olan maddelerin kapsamadığı olası doping mücadele kural ihlallerine karşı izleme incelemeleri başlatacaktır. Eğer bir doping mücadele kuralının ihlal edildiği belirlenirse, Doping Mücadele Komisyonu derhâl Sporcuyu veya müeyyideye tabi diğer Kişiyi ihlal edilen doping mücadele kuralını ve ihlalin esasını tebliğ edecektir. Doping Mücadele Komisyonu, ayrıca sporcunun bağlı olduğu Uluslararası Federasyon ve *WADA*'yı bilgilendirecektir.

7.2. Atipik Bulguların İncelenmesi

7.2.1. Uluslararası Standartlarda belirtildiği üzere, belirli koşullarda laboratuvarlar vücut içinde de üretilen ve daha ileri araştırma gerektiren Yasaklı Maddelerin tespitlerini Atipik Bulgu olarak bildirirler.

7.2.2. Atipik Örnek Bulgusu'na ulaşılması hâlinde, Doping Mücadele Komisyonu (a) kabul edilebilir *TAKİ* onayının sağlanıp sağlanmadığını, veya (b) Uluslararası Doping Kontrol Standardı veya Uluslararası Laboratuvar Standardından Atipik Bulgu'ya yol açan açık bir sapma olup olmadığını belirlemek için inceleme yapacaktır.

7.2.3. Eğer 7.2.2 Maddesi çerçevesinde yapılan ilk Atipik Bulgu incelemesinde Uluslararası Doping Kontrol Standardından Atipik Bulgu'ya yol açan bir sapma veya kabul edilebilir bir *TAKİ* tespit edilirse, tüm test negatif sayılacak ve sporcuyu, sporcunun bağlı olduğu Uluslararası Federasyon, ve *WADA* bilgilendirilecektir.

7.2.4. Eğer madde 7.2.2 kapsamında yürütülen bu ön incelemede kabul edilebilir bir *TAKİ* onayının veya Atipik Bulgu'ya yol açan bir sapmanın söz konusu olmadığı tespit edilirse, Doping Mücadele Komisyonu gerekli incelemeyi yürütecektir. İnceleme tamamlandıktan sonra Sporcuyu, *WADA* ve sporcunun bağlı olduğu Uluslararası Federasyon, Madde 14 uyarınca söz konusu Atipik Bulgu'nun Aykırı Analitik Bulgu olarak sayılıp sayılmayacağı hususunda bilgilendirilecektir.

7.2.5. Doping Mücadele Komisyonu aşağıda belirtilen durumlardan biri söz konusu olmadığı müddetçe, incelemesini tamamlayınca ve Atipik Bulgu'nun bir Aykırı Analitik Bulgu sayılıp sayılmadığına karar verinceye kadar Atipik Bulgu bildiriminde bulunmayacaktır:

(a) Eğer Doping Mücadele Komisyonu, yürütülen incelemenin sonuçlanmasından önce B

örneğin analiz edilmesi gerektiği yönünde karar alırsa, Sporcuya bildirimde bulunduktan sonra B örneğini analiz edebilir; söz konusu bildirimde Atipik Bulgu'nun tanımı ve Madde 7.1.3 (b)-(f)'de tanımlanan bilgiler yer almalıdır.

(b) Eğer Doping Mücadele Komisyonu, Uluslararası Etkinliklerinden kısa bir süre önce Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyici Kuruluşu'ndan veya Uluslararası bir etkinlik için takım oluşturmakla yükümlü olan ve çok kısa bir süresi kalan bir spor kuruluşundan; Uluslararası Etkinlikte yer alacak olan bir sporcuya ilgili Atipik Bulgu bulunup bulunmadığını açıklamasına dair bir talep alırsa önce sporcuyu Atipik Bulgu hususunda bilgilendirmek koşuluyla kuruluşlara tebliğ edecektir.

7.3. Sporcunun Bağlı Olduğu Uluslararası Federasyona ve WADA'ya Yapılan Bildirimin İçeriği

Bu 7. Madde uyarınca sporcunun bağlı olduğu Uluslararası Federasyona ve WADA'ya yapılacak bildirim aşağıdakileri kapsayacaktır: Sporcunun ismi, uyruğu, spor dalı, spor dalı içindeki disiplini, müsabakalara katılma düzeyi, doping kontrol örneğinin müsabaka içinde mi müsabaka dışında mı yapıldığı, örneğin alındığı tarih ve laboratuvarın analiz sonuç raporu.

7.4. Doping Mücadele Komisyonunun yargı yetkisinin dâhilinde olmayan bir sporcunun doping mücadele kuralını ihlal etmesi durumunda sonuçların değerlendirilmesi

Türk Uyruklu olmayan, Türkiye'de ikamet etmeyen, Türkiye lisansı bulunmayan veya Türkiye'deki herhangi bir spor organizasyonuna bağlı olmayan bir sporcunun doping mücadele kuralı ihlali yaptığının Doping Mücadele Komisyonunun yaptığı Doping Kontrollerinde ortaya çıkması durumunda sonuçların değerlendirilmesi ve yürütülmesi, ilgili Uluslararası Federasyon mevzuatı çerçevesinde yürütülecektir.

[Madde 7.4 ile ilgili açıklama: Bazı durumlarda, Doping Mücadele Komisyonunun yöntemsel kuralları, sonuçların değerlendirilmesinin başka bir kuruluş tarafından üstlenilebileceğine işaret eder (Örneğin sporcunun bağlı olduğu Ulusal Federasyon) Böyle bir durumda, Doping Mücadele Komisyonu diğer kuruluşun kurallarının Dünya Doping Mücadele Kuralları ile uyumlu olduğunu teyit etmekle yükümlüdür.]

7.5. Sporcunun nerede bulunduğu ile ilgili bildirim ihlallerine ilişkin Sonuçların değerlendirilmesi

7.5.1. Doping Mücadele Komisyonunun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzu'nda yer alan sporcunun açık bir Bildirim Vermeme hatası yapması hususunda sonuçların değerlendirilmesi (Eğer Madde 5.5.4 kapsamında yetkinin Uluslararası Federasyona verilmesinde mutabık kalınmazsa) Uluslararası Doping Kontrol Standardı'nın 11.6.2 Maddesi uyarınca Doping Mücadele Komisyonu tarafından yürütülecektir.

7.5.2. Doping Mücadele Komisyonunun yaptığı veya yaptırdığı doping kontrol Teşebbüsünün sonucunda Doping Mücadele Komisyonunun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzunda yer alan sporcunun Doping Kontrolüne Katılmama ihlali yapması durumunda sonuçun değerlendirilmesi Uluslararası Doping Kontrol Standardı'nın 11.6.3 Maddesi uyarınca Doping Mücadele Komisyonu tarafından yürütülecektir. Diğer Doping Mücadele Kuruluşlarının yaptığı veya yaptırdığı doping kontrol teşebbüsünün sonucunda sporcunun doping kontrolüne Katılmama ihlali yapması durumunda sonuçun değerlendirilmesi Uluslararası Doping Kontrol Standardı'nın 11.7.6(c) Maddesi uyarınca diğer Doping Mücadele Kuruluşları tarafından yürütülecektir.

7.5.3. 18 aylık süre zarfında ister bu Doping Mücadele Talimatı altında ister diğer Doping Mücadele Kuruluşlarının kuralları altında olsun Doping Mücadele Komisyonunun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzunda yer alan bir sporcunun üç defa Nerede Bulunduğu Bildirimini Vermemesi, veya üç defa doping kontrolüne katılmaması, veya Bildirim Vermeme ve doping kontrolüne katılmama kombinasyonunun toplamda üçe ulaşması durumunda, Doping Mücadele Komisyonu bunu doping mücadele kuralının açık bir ihlali olarak değerlendirecektir.

7.6. Geçici Olarak Askıya Alma (tedbir)

7.6.1. Eğer bir A örneğinde, Tanımlanmış Maddelerden olmayan Yasaklı Maddeye dair Aykırı Analitik Bulgu'ya ulaşılar ve Madde 7.1.2'ye göre yapılan incelemede uygun bir TAKİ onayı veya Uluslararası Doping Kontrol Standardından veya Uluslararası Laboratuvar Standardı'ndan Aykırı Analitik Bulgu'ya yol açan bir sapma bulunmazsa, incelemeyi ve Madde 7.1'de tanımlanan bildirimi takiben derhâl Geçici Olarak Askıya Alma (tedbir) uygulanacaktır.

7.6.2. Doping Mücadele Komisyonunun, Madde 7'nin daha önce belirtilen hükümlerine dayanarak konuyu doping mücadele kuralının açık bir ihlali olarak ileriye taşıma kararı aldığı, Madde 7.6.1'in kapsamında olmayan herhangi bir durumda, Geçici Askıya Alma, inceleme ve Madde 7.1 kapsamında tanımlanan bildirimin sonrasında ancak sporcudan alınan B Örneği'nin analizinden veya Madde 8 Disiplin İşlemleri'nde tanımlanan nihai duruşmadan önce uygulanır.

7.6.3. Bununla birlikte, Madde 7.6.1 veya Madde 7.6.2'ye ilişkin olarak Sporcuya veya diğer Kişilere aşağıdaki koşullar sağlanmazsa, Geçici Olarak Askıya Alma uygulanmaz: (a) Geçici Olarak Askıya Alma cezasının uygulanmasından önce veya Geçici Olarak Askıya Alma cezasının uygulanmasını

takiben belirlenen bir zamanda Ön Duruşma fırsatı; veya (b) Geçici Olarak Askıya Alma cezasının akabinde belirlenen bir zamanda Madde 8'e (Disiplin İşlemleri) ilişkin olarak hızlandırılmış duruşma fırsatı.

7.6.4. Eğer A örneğinde Aykırı Analitik Bulgu'ya Dayalı Geçici Olarak Askıya Alma Cezası uygulanır ve müteakip B örneği analizi (eğer Sporcu veya Doping Mücadele Komisyonu tarafından talep edilirse) A Örneği Analizini teyit etmezse, o zaman Talimat'ın 2.1 Maddesinin ihlali (Yasaklı Madde veya Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin bulunması) dolayısıyla Geçici Olarak Askıya Alma cezası kalkacaktır. Madde 2.1'in ihlalini ve B örneği analizinin A örneği bulgusunu teyit etmemesini temel alarak Müsabakadan atılan sporcuların (veya sporcunun takımının) varlığı durumunda, eğer, müsabakayı aksi yönde etkilemeden, oyuncunun veya takımın müsabakaya dâhil edilmesi uygunsa, sporcu veya takım müsabakaya devam eder.

[Madde 7.6 ile ilgili açıklama: Bir Doping Mücadele Kurulu tarafından Geçici Olarak Askıya Alma cezası tek taraflı olarak uygulanmadan önce, Dünya Doping Mücadele Kurallarında belirtilen dâhili inceleme tamamlanmalıdır. Buna ek olarak, Geçici Olarak Askıya Alma Cezası'nı veren Doping Mücadele Kurulu, Sporcuya Geçici olarak Askıya Alma cezasının uygulanmasının hemen öncesinde veya sonrasında Ön Duruşma hakkı veya Geçici Olarak Askıya Alma cezasının uygulanmasının hemen akabinde Madde 8 kapsamında hızlandırılmış nihai duruşma hakkı tanınmalıdır. Madde 13.2 kapsamında Sporcu temyiz talep etme hakkına sahiptir. B örneği analizinin A örneği bulgusunu teyit etmediği nadir durumlarda, geçici olarak askıya alınan Sporcu, koşulların uygun olması durumunda, Etkinlik boyunca müteakip Müsabakalara katılabilir. Benzer şekilde, Takım Sporlarında Uluslararası Federasyon'un ilgili kuralları ışığında, eğer takım hâlâ Müsabakadaysa, sporcu sonraki Müsabakalara katılabilir. Madde 10.9.3'e göre sporcuların Geçici Askıya Alma Cezası son olarak uygulanacak herhangi bir Men Cezası döneminden düşülecektir.]

7.7. Sporcu Bırakma

Eğer bir sporcu veya diğer Kişi sonuçların değerlendirilmesi süreci devam ederken sporu bırakırsa, Doping Mücadele Komisyonu sonuç değerlendirme sürecini tamamlamak adına yargı yetkisini elinde tutar. Eğer bir Sporcu veya diğer Kişi sonuçların değerlendirilmesi süreci başlamadan önce sporu bırakırsa ve Doping Mücadele Komisyonu Sporcu veya diğer Kişinin doping mücadele kuralını ihlal ettiği sırada sporcu ve diğer Kişi üzerinde sonuç değerlendirme yargı yetkisine sahipse, Doping Mücadele Komisyonu sonuç değerlendirme sürecini sürdürecektir yargı yetkisine sahiptir.

[Madde 7.7 ile ilgili açıklama: Sporcunun veya diğer Kişinin herhangi bir Doping Mücadele Kuruluşunun yargı yetkisi altına girmesinden önce sporcunun veya diğer kişinin tutumu doping mücadele kuralı ihlali sayılamaz, ancak söz konusu Sporcu veya diğer Kişinin spor kuruluşlarına üyeliğinin reddi için yasal bir temel teşkil eder.]

MADDE 8 DİSİPLİN İŞLEMLERİ

8.1. Sorgulama Süreci

8.1.1. Madde 7 kapsamında Doping Mücadele Komisyonunun yürüttüğü sonuç değerlendirme sürecini takiben, bu Doping Mücadele Talimatı'nın ihlal edildiği ortaya çıkarsa, o zaman olay Sorgulama için ilgili Federasyonun Disiplin/Ceza Kuruluna taşınacaktır.

8.1.2. Bu Madde uyarınca duruşmalar süratle tamamlanacaktır. Taraflar kendi arasında aksi bir karar almadıkça, ilgili Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu:

8.1.2.1. Tebligat tarihinden itibaren on dört (14) gün içinde duruşmaya başlayacaktır,

8.1.2.2. Tebligat tarihinden itibaren yirmi (20) gün içinde yazılı bir karar verecektir,

8.1.2.3. Tebligat tarihinden itibaren otuz (30) gün içinde kararın gerekçelerini yazılı olarak açıklayacaktır.

8.1.3. Devam eden müsabakalara ilişkin sorgulamalar hızlandırılmış olarak yürütülebilir. Eğer sporcu Madde 7.6 uyarınca Geçici Olarak Askıya Alma Cezası almışsa, sporcu duruşmanın hızlandırılmış olarak yürütülmesini talep etme hakkına sahiptir.

[Madde 8.1.3 ile ilgili Açıklama: örneğin, doping mücadele kuralı ihlaline dair çözümün sporcunun müsabakalarda yer alıp almayacağına karar verilmesinde önem taşıdığı büyük Müsabakalar öncesinde veya çözümün sporcunun aldığı sonuçların geçerliliğini veya Müsabakaya devamını etkileyecek olduğu müsabakalar sırasında duruşmalar hızlandırılır.]

8.1.4. Doping Mücadele Komisyonu taraf olarak Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu işlemlerine dâhil olma ve duruşmalara katılma yetkisine sahiptir.

8.1.5. Eğer davada taraf değilse ilgili Uluslararası Federasyon ve/veya Ulusal Federasyon, eğer davada taraf değilse, Milli Olimpiyat Komitesi ve WADA gözlemci olarak duruşmaya katılabilir.

8.1.6. Federasyon davanın durumu ve bütün duruşmaların sonuçları hususunda Doping Mücadele Komisyonunu bilgilendirecektir. Doping Mücadele Komisyonu da ilgili Uluslararası Federasyonu ve WADA'yı (ve şayet davada taraf değilse, Milli Olimpiyat Komitesini ve Ulusal Federasyonu) görülen davanın durumu ve bütün duruşmaların sonuçları hususunda bilgilendirecektir.

8.1.7. Bir sporcu veya diğer kişi Dopingle Mücadele Komisyonunun düzenlediği Madde 9 ve 10 uyarınca Dopingle Mücadele ihlalini ve Sonuçlarını kabul etmek suretiyle duruşmadan çekilebilir. Açıkça ifade edilmesi veya sporcunun veya diğer kişinin Dopingle Mücadele Komisyonunun dopingle mücadele kuralının ihlaline dair tebliğ tarihinden sonraki 10 (on) işgünü içinde iddialara cevap vermemesi hâlinde duruşma hakkından feragat edilmiş olunur. Duruşma olmadığı durumlarda, Dopingle Mücadele Komisyonu Madde 13.2.3'te tanımlanan Kişilere atılacak adımı açıklayan gerekçeli kararı ibraz edecektir.

8.2. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulunun Sorgulama Yetkisi

8.2.1. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu, Dopingle Mücadele Kurallarına ilişkin konularda çıkan sorunların karara bağlanmasında ve muhakeme edilmesinde yetki sahibidir. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu, bilhassa, Dopingle Mücadele Kurallarına ilişkin uygulanan Dopingle Mücadele İhlallerinin Sonuçlarının karara bağlanmasında yetki sahibidir.

8.2.2. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulunun hiçbir nihai kararı, veya uygulanan Dopingle Mücadele Kural İhlallerinin Sonuçları, bu Dopingle Mücadele Talimatı'nda belirtilen işlemlerde adli bir hata olmadığı müddetçe meydana gelen kusur, düzensizlik, noksanlık veya sapma hiçbir nedenle Tahkim Kurulu veya CAS dışındaki tüm diğer mahkeme, hakem veya diğer duruşma organları tarafından iptal edilemeyecek, değiştirilemeyecek ve geçersiz kılınamayacaktır.

8.3. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu İşlemleri

8.3.1. İşbu Dopingle Mücadele Talimatı'nda yer alan hükümler ışığında, Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu ve onun duruşma kurulları işlemleri düzenleme yetkisine sahiptir.

8.3.2. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu aksi koşullara işaret eden özel durumlar olduğuna kanaat getirilmedikçe, Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu duruşmaları kamuya açık olacaktır.

8.3.3. Dopingle Mücadele Komisyonu davayı Kişiyi karşı Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu huzurunda sunacaktır ve eğer Dopingle Mücadele Komisyonu talep ederse, Kişinin bağlı olduğu Ulusal Spor Federasyonu Dopingle Mücadele Komisyonuna yardım edecektir.

8.4.4. Davası görülen kişi, iddia edilen “dopingle mücadele kural ihlali”ne ve Sonuçlara itiraz etme hakkına sahiptir.

8.3.5. Tebliğin akabinde herhangi bir tarafın veya temsilcisinin duruşmaya katılamaması durumunda, duruşma hakkından vazgeçtiğine kanaat getirilecektir. Bu hak, makul koşullarda geri tanınabilir.

8.3.6. Masrafları kendileri karşılamak suretiyle taraflar duruşmada temsilci bulundurma hakkına sahiptir.

8.3.7. Eğer duruşma kurulu gerekli görürse taraflar çevirmen bulundurma hakkına sahiptir. Duruşma kurulu çevirmenin kimliğini ve masrafını kimin üstleneceğini belirleyecektir.

8.3.8. Taraflar, delil sunma, tanık çağırıp sorgulama (duruşma kurulunun takdirine göre telefonla şahitlik; faks, e-posta veya diğer araçlarla yazılı ifade kabul etme) hakkına sahiptirler.

8.3.9. Dopingle mücadele kural ihlallerine ilişkin gerçekler, itiraflar güvenilir herhangi bir araçla sunulabilir. Duruşma kurulu uygun bulursa kanıt kabul edebilir ve eğer uygun görürse o kanıta önem verecektir.

8.3.10. Duruşma kurulu duruşmayı erteleyebilir veya oturuma son verebilir.

8.3.11. İşlemlerin taraflarının talebi üzerine veya duruşma kurulu kendi inisiyatifıyla duruşma öncesinde işlemlerin her iki veya bir tarafının duruşma sırasında çağıracakları tanıklar ve riayet edecekleri yön hususu da dâhil dava ile ilgili işlemlerin her iki veya bir tarafından detaylı talebinde bulunabilir.

8.3.12. Duruşmalar kaydedilebilir ve Dopingle Mücadele Komisyonu kaydı tutup saklayabilecektir.

8.4. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulunun Kararları

8.4.1. Duruşma kurulunun alacağı karar üzerine yapacağı müzakereler özel olacaktır.

8.4.2. Azınlıkta veya muhalif kalan kararlar yazılı gerekçelerde belirtilecektir. Çoğunluk kararı durumunda bu, duruşma kurulunun kararı olacaktır.

8.4.3. Duruşma kurulunun kararı yazılacak, tarih atılacak ve imzalanacaktır. Kararın kesinleşmesini hızlandırmak için, Madde 8.1.2'de yer alan zaman çizelgesi uyarınca yazılı gerekçeler olmaksızın karar verilebilir. Madde 10.5.1 (Kusur ve İhmalin Olmadığı) kapsamında iptal edilen veya Madde 10.5.2 (Önemli Kusur ve İhmalin Olmadığı) kapsamında azaltılan Hak Mahrumiyeti süresi durumunda karar, iptal etme veya azaltmanın nedenini açıklayacak nitelikte olacaktır.

8.4.4. Duruşma kurulunun kararı, duruşmanın sonlanmasının akabinde uygulanabilir olur olmaz, işlemlerin taraflarına, WADA'ya, ilgili Uluslararası Federasyona (ve şayet işlemlere taraf değilse Ulusal Spor Federasyonuna ve Dopingle Mücadele Komisyonuna) bildirilecektir.

8.4.5. Federasyon Disiplin/Ceza Kurulunun kararlarına Madde 13'te (Temyizler) belirtildiği üzere itiraz edilebilir.

8.5. Adil Duruşma İlkeleri

Madde 8.1 veya 8.2 kapsamındaki tüm duruşmalarda aşağıda belirtilen ilkelere uyulacaktır:

- Duruşma zamanının netliği,
- Adil ve tarafsız duruşma kurulu,
- Masrafları Kişinin kendi karşılaması koşuluyla vekil tarafından temsil edilme hakkı,
- İddia edilen “dopingle mücadele kural ihlali”nin adil ve zamanında bildirilmesi,
- İddia edilen “dopingle mücadele kural ihlali” ve sonuçlara cevap verebilme hakkı,
- Tanık çağırıp sorgulama hakkı (duruşma kurulunun takdiriyle telefonla veya yazılı olarak ifade kabul etme) da dâhil tarafların kanıt sunma hakkı,
- Duruşma kurulunun kimliğini, sorumluluğunu ve masrafını belirlemesi koşuluyla Kişinin duruşmada çevirmen bulundurma hakkı,
- Özellikle Hak Mahrumiyeti sürecine dair nedenlerin açıklaması da dâhil, zamanında, yazılı gerekçeli karar.

MADDE 9 – BİREYSEL SONUÇLARIN KENDİLİĞİNDEN İPTALİ

Bireysel Sporlarda Müsabaka sırasında yapılan bir Doping Kontrolünde tespit edilen bir dopingle mücadele kuralı ihlali, o Müsabakada elde edilen sonuçların otomatik olarak iptal edilmesine ve verilen madalyaların, puanların ve ödüllerin geri alınmasına yol açar.

[Madde 9 ile ilgili açıklama: Bir sporcunun vücudunda bir yasaklı madde varken altın madalya kazanması, yasaklı maddenin onun vücuduna bir ihmal sonucu girip girmediğine bakılmaksızın, aynı Müsabakada yer alan diğer Sporculara haksızlık sayılır. Yalnızca “temiz” bir Sporcu elde ettiği sonuçların meyvelerinden yararlanabilir. Takım Sporları Madde 11’de ele alınmıştır (Takımlar Açısından Yaptırımlar). Takım Sporı olmayan ancak, ödüllerin takıma verildiği sporlarda, takımdan bir veya daha fazla sporcunun bir dopingle mücadele kuralını ihlal etmesi hâlinde, takıma uygulanan İhraç veya diğer disiplin cezaları Uluslararası Federasyonun ilgili kurallarına uygun olarak verilir.]

MADDE 10 – BİREYLERE UYGULANACAK YAPTIRIMLAR

10.1. Bir Dopingle Mücadele Kuralının bir Turnuva Sırasında İhlali Hâlinde Sonuçların İptal Edilmesi

Bir Turnuva sırasında veya kapsamında gerçekleşen bir dopingle mücadele kuralı ihlali, Turnuvayla ilgili yetkili kurumun kararına bağlı olarak, sporcunun o Turnuvada elde ettiği bireysel bütün sonuçların iptali ile sonuçlanır ve Madde 10.1.1’in hükümleri istisna olmak üzere kendisine verilen madalyalar, puanlar ve ödüller geri alınır.

[Madde 10.1 ile ilgili açıklama: Madde 9 (Bireysel Sonuçların Kendiliğinden İptali) yalnızca sporcunun örneğinin pozitif çıktığı bir müsabakada (örneğin 100 metre sırtüstü yüzme) elde ettiği sonuçları iptal ederken, bu Madde, Turnuva (örneğin, *FINA* Dünya Şampiyonası) kapsamındaki bütün yarışmalarda elde edilen bütün sonuçların iptal edilmesini öngörmektedir. Bir Turnuvadaki diğer sonuçların iptal edilip edilmeyeceğine ilişkin değerlendirmede göz önüne alınacak etkenler, örneğin sporcunun dopingle mücadele kuralı ihlalinin ağırlığı ve sporcuya yapılan Doping Kontrolünün diğer Müsabakalarda negatif çıkması gibi etkenler olabilir.]

10.1.1. Sporcunun söz konusu ihlalde hatasının veya ihmalinin olmadığını kanıtlaması hâlinde, sporcunun ihlali gerçekleştirildiği söz konusu müsabakanın dışındaki müsabakalarda elde ettiği sonuçlar, sporcunun söz konusu ihlalinden etkilenmiyorsa, sporcunun diğer müsabakalarda elde ettiği bireysel sonuçlar iptal edilmez.

10.2. Yasaklı Madde veya Yasaklı Yöntemin Bulunması, Kullanılması veya Kullanmaya Teşebbüs Edilmesi veya Bulundurulması Nedeniyle Uygulanacak Hak Mahrumiyeti Cezası

Madde 2.1’in (Sporcudan Alınan Örnekte Yasaklı bir Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması), Madde 2.2’nin (Yasaklı bir Madde veya Yasaklı bir Yöntemin Sporcular Tarafından Kullanılması veya Kullanılmaya Teşebbüs Edilmesi) veya Madde 2.6’nın (Yasaklı Madde veya Yasaklı Yöntemin Bulundurulması) ihlali hâlinde uygulanacak Hak Mahrumiyeti cezasının süresi, Madde 10.4 ve Madde 10.5’te öngörüldüğü gibi Hak Mahrumiyeti cezasının kaldırılması veya indirilmesine ilişkin koşullar veya Madde 10.6’da öngörüldüğü gibi Hak Mahrumiyeti cezasının artırılmasını gerektiren koşulların yerine gelmiş olması hâli hariç olmak üzere, aşağıdaki şekilde olacaktır:

İlk ihlalde: İki (2) yıl Hak Mahrumiyeti cezası.

[Madde 10.2 ile ilgili açıklama: Yaptırımların uyumlu hâle getirilmesi, dopingle mücadelede en çok tartışılan ve konuşulan konulardan biri olmuştur. Uyumluluk sağlama, her bir olaydaki olguların aynı kural ve ölçütlere göre değerlendirilmesi demektir. Yaptırımların uyumlu hâle getirilmesine yönelik itirazlar, spor dalları arasındaki farklılıklardan ileri gelmektedir; örneğin, bazı sporlarda Sporcular önemli miktarda gelir elde eden profesyonellerdir ama diğer bazılarında ise gerçekten amatördürler; Sporcuların meslek yaşamlarının kısa olduğu sporlarda (örneğin artistik cimnastik) verilecek iki yıllık bir Hak Mahrumiyeti cezasının Sporcu üzerindeki etkisi, meslek yaşamının çok daha uzun olduğu diğer spor dallarıyla (örneğin binicilik ve atıcılık) karşılaştırılamayacak kadar önemlidir; bireysel sporlarda Sporcular, ceza süresince rekabet yeteneklerini tek başlarına antrenman yaparak koruyabilirlerken, takım

hâlinde antrenmanın daha önemli olduğu sporlarda pek mümkün değildir. Uyumu destekleyen önemli görüşlerden biri, aynı ülkeden iki sporcunun örneklerinde aynı yasaklı maddenin benzer koşullarda bulunması durumunda her iki Sporcuya sırf farklı sporları yaptıkları için farklı yaptırımlar uygulanmasının doğru olmadığı yönündedir. Ayrıca, yaptırımda esnekliğin, bazı spor kuruluşlarına doping kullanan sporculara daha hoşgörülü davranmaları için kabul edilemez bir fırsat sunduğu şeklinde görülmektedir. Yaptırımların uyumlu hâle getirilmemesi, aynı zamanda Uluslararası Federasyonlar ile Ulusal Doping Mücadele Kuruluşları arasında sıklıkla yargısal çelişkiler de doğurmaktadır.]

10.3. Diğer Doping Mücadele Kuralı İhlallerinde Uygulanacak Hak Mahrumiyeti Cezaları

Madde 10.2’de öngörülenin dışındaki doping mücadele kuralı ihlallerinde uygulanacak Hak Mahrumiyeti cezasının süresi aşağıdaki şekilde olacaktır:

10.3.1. Madde 2.3’ün (Örnek Vermeyi Reddetmek veya Vermemek) veya Madde 2.5’in (Doping Kontrolünde Hile Yapmak) ihlali hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi, Madde 10.5 ve Madde 10.6’da öngörülen koşulların söz konusu olmadığı hâllerde, iki (2) yıldır.

10.3.2. Madde 2.7’nin (Herhangi bir Yasaklı Maddenin veya Yasaklı Yöntemin Ticaretini Yapmak veya Yapmaya Teşebbüs Etmek) veya Madde 2.8’in (Herhangi bir Yasaklı Madde veya Yasaklı Yöntemi Tatbik Etmek veya Etmeye Teşebbüs Etmek) ihlali hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi, Madde 10.5’de öngörülen koşulların söz konusu olmadığı hâllerde en az dört (4) yıldan başlayarak ömür boyu mene kadar uzanır. Reşit Olmayan bir sporcunun karıştığı bir doping mücadele kuralı ihlali, özellikle ciddi bir ihlal sayılır ve eğer bu ihlal, Madde 4.2.2’de atfolunan Tanımlanmış Maddelerle ilgili ihlallerin dışında bir Sporcu Destek Personeli tarafından işlenmiş ise, Sporcu Destek Personeli’ne ömür boyu Hak Mahrumiyeti Cezası verilir. Ayrıca, Madde 2.7 veya Madde 2.8’in ciddi ölçüde ihlali, aynı zamanda sporla ilgili olmayan yasa ve yönetmeliklerin de ihlali anlamına gelebilir ve ilgili idari mercilere, meslek kuruluşlarına ve adli makamlara bildirilir.

[Madde 10.3.2. ile ilgili açıklama: Sporculara doping maddesi veren veya bir dopingi örtbas eden Kişiler, doping yapan Sporculardan daha ağır bir şekilde cezalandırılır. Spor kuruluşlarının yetkisi genelde faaliyetten, üyelikten veya diğer sportif haklardan Hak Mahrumiyeti cezası vermekle sınırlı olduğundan, Sporcu Destek Personeli’nin yetkili makamlara ihbar edilmesi dopingin önlenmesi açısından önemli bir adımdır.]

10.3.3. Madde 2.4’ün (Sporcunun Nerede bulunduğunu Bildirmemesi ve/veya Doping Kontrollerine Katılmaması) ihlali hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi ihlalin ağırlığına bağlı olarak en az bir (1) ve en fazla iki (2) yıldır.

[Madde 10.3.3 ile ilgili açıklama: Madde 10.3.3 kapsamındaki ceza süresi, nerede bulunduğunu Bildirmeme veya Doping Kontrollerine katılmamanın geçerli mazeret olmaksızın arka arkaya üç kez tekrar etmesi hâlinde iki yıl olur. Mazeretin geçerli görülmesi durumunda, ceza süresi olaya özgü koşullara bağlı olarak iki ile bir yıl arasında olur.]

10.4. Tanımlanmış Maddelerin Kullanılmasına İlişkin Hak Mahrumiyeti cezasının Belirli Koşullarda İptali veya Hafifletilmesi

Bir sporcunun veya diğer kişinin, Tanımlanmış Madde’nin kendi vücuduna nasıl girdiğini veya üzerinde nasıl bulunduğunu ve Tanımlanmış Madde’nin sporcunun performansını artırma veya performansı artırıcı bir maddenin Kullanımını gizleme amacını taşımadığını kanıtlaması hâlinde, Madde 10.2’de öngörülen Hak Mahrumiyeti cezasının süresi aşağıdaki şekilde değiştirilir:

İlk ihlalde: Asgari olarak takip eden Turnuvalardan men edileksizin bir uyarı cezası ve azami olarak ise iki (2) yıl Hak Mahrumiyeti cezası verilir. Sporcunun veya diğer kişinin bu ceza iptaline veya indirimine hak kazanabilmesi için, sportif performansını artırma veya performans artırıcı bir maddenin Kullanımını gizleme amacını taşımadığıyla ilgili olarak Sorgulama Makamı’nı tatmin edecek sözlü beyanına ek olarak bu beyanını destekleyecek kanıtlar da sunmak zorundadır. Sporcunun veya diğer kişinin işlediği ihlalin derecesi, Hak Mahrumiyeti cezasının hafifletilmesine yönelik değerlendirmede temel alınacak ölçüttür.

[Madde 10.4 ile ilgili açıklama: Tanımlanmış Maddeler, gerçekte sporda doping amaçlı Kullanım açısından diğer yasaklı maddelerden daha önemsiz değildir (örneğin, Tanımlanmış Madde olarak belirtilen bir uyarıcı müsabakada bir Sporcuya çok etkili olabilir); o nedenle, bu Maddede öngörülen yasaklara uymayan bir Sporcu, iki yıl Hak Mahrumiyeti cezası alabilir ve bu ceza Madde 10.6 kapsamında dört yıla kadar da çıkabilir. Ancak, Yasaklı maddelerin aksine Tanımlanmış Maddelerin güvenilir ve doping dışı maddeler olma ihtimalleri oldukça yüksektir. Bu madde, sporcunun bir Yasaklı Maddeyi kullanma veya bulundurma amacının sportif performansını artırmak olmadığı konusunda, Sorgulama Makamı’nın vakanın objektif koşullarına bakarak rahatça ikna olabileceği durumlarla ilgilidir. Performans artırma amacının söz konusu olmadığı konusunda Sorgulama Makamı’nın rahatça ikna olabileceği objektif koşullara Örnek vermek gerekirse: Tanımlanmış Maddenin niteliğinin veya alınma zamanının Sporcuya bir yararı olmadığını anlaşılmaması; Tanımlanmış Maddenin Sporcu tarafından alenen veya beyan edilerek kullanılması; ve Tanımlanmış Madden’in sporla ilgili olmaksızın reçete edildiğini

gösteren güncel tıbbi kayıtlar. Genelde, performans artırma potansiyeli ne kadar yüksekse, sporcunun performansını artırmak amacıyla olmadığını ispat yükü de o derece artar. Sportif performansı artırma niyetinin olmadığı konusunda Sorgulama Makamını rahatça ikna etmenin zorunlu olduğu durumlarda, Sporcu, Tanımlanmış Madden'in kendi vücuduna bir olasılık dengesiyle nasıl girdiğini kanıtlayabilir. Sporcunun veya diğer kişinin kusur derecesini değerlendirirken, göz önünde bulundurulacak koşulların belirgin olması ve sporcunun veya diğer kişinin kendisinden beklenen davranış standardından uzaklaştığını açıklayabilmesi zorunludur. Böylece, örneğin bir sporcunun bir ceza süresi boyunca büyük miktarda kazanç elde etme olanağından yoksun kalabileceği gerçeği veya sporcunun kariyerinin sonlarına yaklaşmış olduğu gerçeği veya spor takvimi, ceza süresinin bu Madde kapsamında hafifletilmesinde göz önüne alınabilecek bir etken olmayabilir. Cezanın tamamen kaldırılmasının sadece çok istisnai hâllerde söz konusu olabileceği öngörülmektedir.]

10.5. Hak Mahrumiyeti Cezasının İstisnai Hâllerde İptali veya Hafifletilmesi

10.5.1. Kusur veya İhmalin Olmaması

Bir sporcunun bir vakada bir kusurunun veya ihmalinin olmadığını kanıtlaması hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezası uygulanmaz. Madde 2.1'e (Sporcudan Alınan Örnekte Yasaklı bir Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması) aykırılık teşkil eden bir Yasaklı Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin bir Sporcudan alınan Örnekte bulunması hâlinde, sporcunun ceza almaması için o yasaklı maddenin kendi vücuduna nasıl girdiğini sporcunun kanıtlaması zorunludur. Bu Madde'nin uygulanması ve normalde uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının uygulanmaması hâlinde, Madde 10.7 kapsamındaki mükerrer ihlallerde sınırlı amaca uygun olarak ceza süresinin belirlenmesi durumunda, bu "dopingle mücadele kural ihlali" bir ihlal olarak değerlendirilmez.

10.5.2. Ağır Kusur veya İhmalin Olmaması

Bir sporcunun veya diğer Kişinin bir vakada ağır bir kusurunun veya ihmalinin olmadığını kanıtlaması hâlinde, aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezası hafifletilir, ancak hafifletilen ceza süresi, aksi durumda uygulanacak Hak Mahrumiyeti cezası süresinin yarısından daha az olamaz. Aksi durumda uygulanacak cezanın ömür boyu Hak Mahrumiyeti cezası olması durumunda, bu Madde kapsamında hafifletilen ceza süresi sekiz (8) yıldan daha az olamaz. Madde 2.1'e (Sporcudan Alınan Örnekte Yasaklı bir Maddenin veya Onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin Bulunması) aykırılık teşkil eden bir Yasaklı Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin bir Sporcudan alınan Örnekte bulunması hâlinde, Sporcuya uygulanacak cezada indirimle gidilebilmesi için o Yasaklı Maddenin kendi vücuduna nasıl girdiğini sporcunun kanıtlaması zorunludur.

[Madde 10.5.1 ve Madde 10.5.2 ile ilgili açıklama: Dünya Dopingle Mücadele Kurallarında, Hak Mahrumiyeti cezasının iptali veya hafifletilebilmesi için dopingle mücadele kuralı ihlalinde sporcunun bir kusur veya ihmalinin veya ağır bir kusur veya ihmalinin olmadığını kanıtlamasının zorunlu olduğu öngörülmüştür. Bu yaklaşım, insan haklarının temel ilkelerine uyumludur ve daha dar kapsamlı bir istisnadan veya hiçbir istisna olmamasından yana olan Dopingle Mücadele Kuruluşları ile sporcunun, herkesin kabul edeceği gibi kusurlu kabul edildiği hâllerde dahi, başka birtakım etkenlere dayanarak iki yıllık cezanın indirilmesinden yana olanlar arasında bir denge kurmaktadır. Bu modeller, yalnızca yaptırımların uygulanmasıyla ilgili olup herhangi bir dopingle mücadele kuralının ihlal edilip edilmediğinin tespitini düzenlememektedir. Bilgi ihlalinin bir ögesi olan dopingle mücadele kural ihlallerinde, ceza indirimine ilişkin ölçütleri yerine getirmek çok güç olsa dahi, Madde 10.5.2 her türlü dopingle mücadele kuralı ihlaline uygulanabilir.

Madde 10.5.1 ve Madde 10.5.2 ile koşulların gerçekten istisnai olduğu ve büyük çoğunluk oluşturmayan vakalar üzerinde bir etki oluşması amaçlanmıştır.

Bir sporcunun gereken bütün özeni göstermiş olmasına karşın, bir rakibinin sabotajına maruz kaldığını kanıtlayabildiği bir durumda, herhangi bir kusur veya ihmalinin olmaması nedeniyle, cezanın iptaliyle sonuçlanan bir örnek, Madde 10.5.1'in nasıl işlediğini gösterebilir. Diğer taraftan, aşağıdaki koşullarda kusur veya ihmal hâlinde cezanın tamamı iptal edilemez: (a) yanlış etiketlenmiş veya yasaklı madde bulaşmış bir vitamin veya besin takviyesinden dolayı doping kontrolünün pozitif çıkması [Sporcular aldıkları her şeyden sorumludurlar (Madde 2.1.1) ve besin takviyelerinin Yasaklı Madde bulaşma olasılığı konusunda uyarılırlar.]; (b) bir yasaklı maddenin sporcunun hekimi veya antrenörü tarafından sporcuya bildirilmeksizin sporcuya uygulanması (Sporcular kendi hekimlerini seçmekle ve kendilerine herhangi bir yasaklı maddenin verilmemesi gerektiğini hekimlerine söylemekle yükümlüdür); ve (c) sporcunun yemeğinin veya içeceğinin sporcunun eşi, antrenörü veya yakın çevresindeki bir Kişi tarafından sabote edilmesi (Sporcular aldıkları her şeyden ve yemeklerine ve içeceklerine müdahale etme yetkisini verdikleri kişilerin davranışlarından sorumludurlar.). Ancak, belli bir vakanın kendine özgü koşullarına bağlı olarak, yukarıda atfollanan durumlarda ağır kusur veya ihmalin olmadığı gerekçesiyle ceza indirimine gidilebilir. (Örneğin, (a)'da belirtilen durumda, sporcunun doping kontrolünün pozitif çıkmasının nedeninin, yaygın kullanılan multi vitaminin Yasaklı Madde'yle bağlantısı olmayan bir yerden satın alındığının ve orada karışmış olduğunun ve sporcunun diğer besin takviyelerini almamaya

özen gösterdiğinin, sporcu tarafından açıkça kanıtlanması hâlinde ceza indirimi söz konusu olabilir.)

Sporcunun veya diğer kişinin Madde 10.5.1 ve Madde 10.5.2 kapsamındaki kusur veya ihmali değerlendirilirken göz önünde bulundurulacak kanıtların spesifik olması ve sporcunun veya diğer kişinin kendisinden beklenen davranış standardından uzaklaştığının açıklanması zorunludur. Bu durumda, bir sporcunun herhangi bir ceza süresi boyunca büyük miktarda kazanç elde etme olanağından yoksun kalabileceği veya sporcunun kariyerinin sonlarına yaklaşmış olduğu gerçeği veya spor takviminin zamanlaması, ceza süresinin bu Madde kapsamında hafifletilmesinde göz önüne alınabilecek bir etken olmayabilir.

Reşit olmayan porculara uygulanacak cezanın tespitinde bir ayrıcalık tanınmazken, gençlik ve deneyimsizlik, sporcunun veya diğer kişinin Madde 10.5.2 ile birlikte 10.3.3, 10.4 ve 10.5.1'inci maddeler kapsamındaki kusurunu değerlendirirken göz önüne alınan unsurlardır.

[10.3.3. ve 10.4 Maddelerin uygulandığı hâllerde Madde 10.5.2 uygulanmamalıdır, zira söz konusu Maddeler, uygulanacak ceza süresinin tespitinde sporcunun veya diğer kişinin kusur derecesini dikkate alırlar.]

10.5.3. Doping Mücadele Kuralı İhlallerinin Ortaya Çıkarılmasında ve Tespitinde Somut Destek Verilmesi

Doping mücadele kuralı ihlallerinde Sonuçları Değerlendirme yetkisine sahip olan Doping Mücadele Komisyonu, Madde 13 kapsamında nihai temyiz süreci sonuçlanmadan veya temyize başvurma süresi sona ermeden önce, ilgili sporcu veya diğer kişi, bir doping mücadele kuruluşuna veya bir adli makama veya profesyonel disiplin kuruluna, başka bir Kişi tarafından işlenmiş bir doping mücadele kuralı ihlalinin bir Doping Mücadele Kuruluşu tarafından ortaya çıkarılmasını ve tespitini sağlayacak şekilde, veya başka bir Kişi tarafından işlenmiş bir suçun veya mesleki kural ihlalinin ortaya çıkarılmasını ve tespitini sağlayacak şekilde somut destek sağlaması durumunda, bir vakada karar verilen Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmını askıya alabilir. Madde 13 kapsamında verilen temyiz kararından veya temyize başvurma süresi sona erdikten sonra, Doping Mücadele Komisyonu, aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının süresinin bir kısmını sadece *WADA*'nın ve ilgili Uluslararası Federasyon'un onayı ile askıya alabilir.

Aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının süresinin ne kadarlık bir kısmının askıya alınabileceği, doping mücadele kuralı ihlalinin ciddiyetine ve ilgili sporcunun veya diğer Kişinin sporda doping önlenmesine dair çabalara yaptığı somut katkısı bağlıdır. Aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının süresinin dörtte üçünden fazlası askıya alınamaz. Aksi durumda uygulanması gereken ceza ömür boyu Hak Mahrumiyeti cezası ise, bu Madde kapsamında askıya alınmayacak ceza süresi sekiz (8) yıldan daha az olamaz. Doping Mücadele Komisyonunun aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının süresinin herhangi bir kısmını bu Maddeye uygun olarak askıya alması durumunda, Doping Mücadele Komisyonu bu kararının gerekçesini, temyiz hakkı bulunan diğer bütün Doping Mücadele Kuruluşlarına yazılı olarak vakit geçirmeden bildirecektir. Eğer Doping Mücadele Komisyonu, ceza süresini askıya alma kararını ilgili sporcunun veya diğer Kişinin kendisinden beklenen somut desteği vermemesi nedeniyle daha sonra iptal ederse, sporcu veya diğer Kişi bu eski durumuna getirme kararını Madde 13.2 çerçevesinde temyiz edebilir.

[Madde 10.5.3 ile ilgili açıklama: Kendi kusurlarını kabul eden ve diğer doping mücadele kuralı ihlallerinin açığa çıkarılmasında istekli olan sporcuların, Sporcu Destek Personeli'nin ve diğer kişilerin sağlayacağı iş birliği, temiz spor açısından önemlidir.]

Örneğin, ihlale karışan kişi sayısı, bu kişilerin ilgili spor dalındaki mevkileri, ihlalde Madde 2.7 kapsamındaki ticari faaliyet veya Madde 2.8 kapsamındaki Yasaklı Madde ya da Yasaklı Yöntem uygulamayı kapsayan bir planlamanın mevcut olup olmadığı ve söz konusu ihlalin Doping Kontrolü sırasında kolayca saptanamayacak bir madde veya yöntemle işlenip işlenmediği, somut desteğin önemini değerlendirirken göz önüne alınan faktörler arasındadır. Hak Mahrumiyeti cezasının azami ölçüde durdurulması, yalnızca çok istisnai koşullarda söz konusu olacaktır. Doping mücadele kuralı ihlalinin ciddiyeti ile ilgili olarak göz önüne alınması gereken diğer bir etken de, somut destek veren Kişinin yine de yararlanabileceği bir performans artışının söz konusu olup olmadığıdır. Genel bir ilke olarak, somut destek Sonuçları Değerlendirme sürecinde ne kadar erken verilir ise, uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının daha büyük bir oranı askıya alınabilir.

Doping mücadele kuralı ihlalinde bulunduğu iddia edilen sporcu veya diğer kişinin Madde 8.1.7 (Savunmada Feragat) kapsamında savunma hakkından feragat etmesi nedeniyle aldığı Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmının, bu Madde kapsamında askıya alınması talebinde bulunması hâlinde, Doping Mücadele Komisyonu, Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmının bu Madde kapsamında durdurulmasının uygun olup olmayacağına karar verir. Sporcu veya diğer kişinin doping mücadele kuralı ihlaline ilişkin olarak Madde 8 çerçevesinde yapılan bir Sorgulamanın sonuçlanmasından önce Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmının bu Madde kapsamında askıya alınması talebinde bulunması hâlinde, Sorgulama Makamı, aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmının bu

Madde kapsamında durdurulmasının uygun olup olmayacağına ve aynı zamanda da sporcu veya diğer kişinin bir dopinge mücadele kuralını ihlal edip etmediğine karar verir. Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmının askıya alınması hâlinde, verilen kararda, sporcu veya diğer kişinin verdiği bilgilerin güvenilir olup olmadığı ve bir dopinge mücadele kuralı ihlalinin veya diğer bir suçun işlendiğinin tespitine önemli katkı sağladığı sonucuna nasıl varıldığının açıklanması zorunludur. Sporcu veya diğer kişinin bir dopinge mücadele kuralı ihlalinin varlığına ilişkin kesin karar verildikten sonra ve o kararın Madde 13 kapsamında temyiz edilemeyeceği durumda, sporcu veya diğer kişi, hâlihazırda devam etmekte olan Hak Mahrumiyeti cezasının bir kısmının askıya alınmasını isterse, dopinge mücadele kuralı ihlallerinde Sonuçları Değerlendirme yetkisine sahip olan *Dopinge Mücadele* Komisyonuna başvurarak Hak Mahrumiyeti cezasının bu Madde kapsamında askıya alınması talebinin incelenmesini isteyebilir. Aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının bu şekilde askıya alınması, WADA'nın ve ilgili Uluslararası Federasyonun onayına tabidir. Hak Mahrumiyeti cezasının askıya alınmasına dayanak teşkil eden koşulların yerine getirilmemesi hâlinde, Sonuçları Değerlendirme yetkisine sahip olan Dopinge Mücadele Komisyonu, aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının uygulanmasına yeniden karar verir. Dopinge Mücadele Komisyonu tarafından bu Madde kapsamında verilen kararlar, Madde 13.2'ye uygun olarak temyiz edilebilir.

Dünya Dopinge Mücadele Kurallarına göre aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının durdurulmasının söz konusu olabileceği tek koşul budur.]

10.5.4. Diğer Kanıtların Mevcut Olmaması Hâlinde Dopinge Mücadele Kuralı İhlalinin İtirafı

Bir sporcunun veya diğer kişinin bir “dopinge mücadele kuralı ihlali” eylemini, kendisinden o ihlali ortaya çıkarabilecek bir örnek alma çağrısından önce (veya Madde 2.1 kapsamı dışındaki bir “dopinge mücadele kuralı ihlali” söz konusu ise, Madde 7'ye uygun olarak ihlale ilişkin ilk bildirimünün alınmasından önce) kendi isteğiyle itiraf etmesi ve bu itirafın, itiraf tarihinde o ihlale ilişkin tek güvenilir kanıt olması hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezasının süresinde indirime gidilebilir, ancak bu indirim sonrasındaki ceza süresi, aksi durumda uygulanacak olan Hak Mahrumiyeti cezası süresinin yarısından az olamaz.

[Madde 10.5.4 ile ilgili açıklama: Bu Madde, Dopinge Mücadele Komisyonunun farkında olmadığı bir dopinge mücadele kuralı ihlali sporcunun veya diğer kişinin kendi isteğiyle itiraf etmesi hâlinde uygulanmak amacıyla düzenlenmiştir. Bu Madde, sporcunun veya diğer kişinin yakalanacağını anladığında suçunu itiraf etmesi hâlinde uygulanmaz.]

10.5.5. Bir sporcunun veya diğer kişinin, Cezasında Bu Maddenin Bir veya Daha Fazla Hükümüne Göre İndirim Hakkı Doğduğunu Tespit Etmesi

10.5.2, 10.5.3 veya 10.5.4. Maddeler kapsamında bir ceza indirimine veya askıya alınmasına karar vermeden önce, aksi durumda uygulanması gereken Hak Mahrumiyeti cezasının süresi 10.2, 10.3, 10.4 ve 10.6. Maddelere uygun olarak tespit edilir. Sporcunun veya diğer kişinin, 10.5.2, 10.5.3 veya 10.5.4. Maddelerin iki veya daha fazlası çerçevesinde ceza indirimine veya askıya alınmasına hak kazandığını tespit etmesi hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezası indirilebilir veya askıya alınabilir, ancak Hak Mahrumiyeti cezası aksi durumda uygulanması gereken ceza süresinin dörtte birinden az olamaz.

[Madde 10.5.5 ile ilgili açıklama: Uygun yaptırım dört aşamada tespit edilir. Birincisi, Sorgulama Makamı ilgili dopinge mücadele kuralı ihlali hangi temel yaptırımların (Madde 10.2, Madde 10.3, Madde 10.4 veya Madde 10.6) uygulanacağını belirler. İkinci adımda, Sorgulama Makamı, yaptırımların askıya alınması, iptal edilmesi veya hafifletilmesi için gereken koşulların var olup olmadığını tespit eder (Madde 10.5.1'den Madde 10.5.4'e kadar). Ancak, bütün askıya alma, iptal etme veya hafifletme gerekçeleri temel yaptırımlara ilişkin hükümlerle birleştirilemez. Örneğin, Madde 10.5.2, Madde 10.3.3 veya Madde 10.4'ü ilgilendiren vakalarda uygulanamaz, zira Sorgulama Makamı Madde 10.3.3 ve Madde 10.4 çerçevesinde zaten sporcunun veya diğer kişinin kusurunun derecesine göre Hak Mahrumiyeti cezasının süresini belirlemiştir. Üçüncü adımda, Sorgulama Makamı, sporcunun veya diğer kişinin Madde 10.5'in bir veya daha fazla hükümüne uygun olarak cezanın askıya alınması, iptal edilmesi veya hafifletilmesine hak kazanıp kazanmadığını Madde 10.5.5'e göre tespit eder. Son olarak da, Sorgulama Makamı, Hak Mahrumiyeti cezası süresinin ne zaman başlayacağına Madde 10.9 çerçevesinde karar verir.

Aşağıdaki dört örnek, incelemenin hangi sırayla yapılacağını göstermektedir:

Örnek 1: Tespitler: Aykırı Analitik Bulgu, bir anabolik steroidin varlığını gösterir; Sporcu iddia edilen dopinge mücadele kuralı ihlali gecikmeden itiraf eder; Sporcu ağır kusurunun bulunmadığını kanıtlar (Madde 10.5.2); Sporcu somut destek sağlar (Madde 10.5.3).

10. Maddenin uygulanması:

1. Madde 10.2 uyarınca Temel yaptırım, iki yıl Hak Mahrumiyeti cezası olabilir. Sporcu gecikmeden itirafa bulunduğu için (Ağırlaştırıcı Sebepler (Madde 10.6) söz konusu değildir. Steroid bir Tanımlanmış Madde olmadığı için Madde 10.4 uygulanmaz.)

2. Yalnızca ağır kusur olmamasına istinaden, ceza iki yılın en fazla yarısına kadar indirilebilir.

Yalnızca somut destek sağlanmasına istinaden, ceza iki yılın en fazla dörtte üçü kadar indirilebilir.

3. Madde 10.5.5 uyarınca, ağır kusur olmaması ile somut destek birlikte ele alınarak, yapılacak ceza indirimini değerlendirirken, cezada yapılacak azami indirim iki yılın dörtte üçünden fazla olamaz. Böylece, asgari Hak Mahrumiyeti cezası altı ay olur.

4. Madde 10.9.2 uyarınca, Sporcu dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunduğunu hemen itiraf ettiği için, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi örneğin alındığı tarihte başlayabilir, ancak Sporcu her hâlıkârda yargı kararının tarihini takiben ceza süresinin asgari yarısını (asgari üç ay) çekmek durumunda kalabilir.

Örnek 2: Tespitler: Aykırı Analitik Bulgu, bir anabolik streoidin varlığını gösterir; ağırlaştırıcı sebepler mevcuttur ve Sporcu dopingle mücadele kuralını bilmeden ihlal ettiğini kanıtlanamamaktadır; Sporcu iddia edilen dopingle mücadele kuralı ihlalinin hemen itiraf etmez, ancak sporcu somut destek sağlar (Madde 10.5.3).

10. Maddenin uygulanması:

1. Madde 10.6 uyarınca Temel yaptırım, iki yıldan dört yıla kadar Hak Mahrumiyeti cezası olabilir.

2. Sporcu somut destek sağladığı için, ceza dört yılın en fazla dörtte üçü kadar indirilebilir.

3. Madde 10.5.5 uygulanmaz.

4. Madde 10.9.2 uyarınca, ceza süresi yargı kararının verildiği tarihte başlayabilir.

Örnek 3: Tespitler: Aykırı Analitik Bulgu, bir Tanımlanmış Maddenin varlığını gösterir; Sporcu Tanımlanmış Maddenin vücuduna nasıl girdiğini ve performansını artırma amacıyla olmadığını kanıtlar; Sporcu çok küçük bir kusurunun bulunduğunu kanıtlar; ve Sporcu somut destek sağlar (Madde 10.5.3).

10. Maddenin uygulanması:

1. Aykırı Analitik Bulgu'nun bir Tanımlanmış Maddenin varlığını göstermesi ve sporcunun Madde 10.4'te öngörülen diğer koşulları yerine getirmesi nedeniyle, temel yaptırım uyarı cezası ile iki yıl Hak Mahrumiyeti cezası arasında olabilir. Sorgulama Makamı, belirtilen sınırlarda bir ceza vermek için sporcunun kusur derecesini değerlendirir. (Bu Örnekte, Sorgulama Makamı'nın sekiz aylık bir Hak Mahrumiyeti cezasına karar verdiğini varsayabiliriz.)

2. Sağlanan somut destek nedeniyle, sekiz aylık ceza azami dörtte üç oranında indirilebilir (iki aydan az olamaz). Ağır kusur olmaması faktörü (Madde 10.2) uygulanamaz, zira sporcunun kusur derecesi zaten 1. adımda sekiz aylık ceza belirlenirken göz önünde bulundurulmuştur.

3. Madde 10.5.5 uygulanmaz.

4. Madde 10.9.2 uyarınca, Sporcu dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunduğunu hemen itiraf ettiği için, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi örneğin alındığı tarihte başlayabilir, ancak Sporcu her hâlıkârda yargı kararının tarihini takiben ceza süresinin asgari yarısını (asgari bir ay) çekmek durumunda kalabilir.

Örnek 4: Tespitler: Aykırı Analitik Bulgusu bulunmayan veya bir “dopingle mücadele kuralı ihlali” iddiasıyla karşılaşmayan bir Sporcu, performansını artırmak amacıyla birden fazla Yasaklı Maddeyi bilerek kullandığını kendiliğinden itiraf eder. Sporcu aynı zamanda somut destek sağlar (Madde 10.5.3).

10. Maddenin uygulanması:

1. Performansı artırmak amacıyla birden fazla Yasaklı Madde'nin bilerek kullanılması normalde ağırlaştırılmış sebepler bulunduğu anlamına gelse de (Madde 10.6), sporcunun kendiliğinden itirafıta bulunması nedeniyle Madde 10.6 uygulanmaz. Sporcunun yasaklı maddeleri performansını artırmak amacıyla kullanmış olması, kullanılan yasaklı maddelerin Tanımlanmış Maddeler olup olmadığına bakılmaksızın Madde 10.4'ü de devre dışı bırakır. Böylece, Madde 10.2 uygulanır ve temel ceza süresi iki yıl Hak Mahrumiyeti Cezası olur.

2. Tek başına sporcunun kendiliğinden itirafıta bulunmasına istinaden (Madde 10.5.4), Hak Mahrumiyeti cezasının süresi iki yılın yarısına kadar indirilebilir. Sporcunun tek başına somut destek sağlamasına istinaden (Madde 10.5.3), iki yıllık Hak Mahrumiyeti Cezası azami dörtte üç oranında indirilebilir.

3. Madde 10.5.5 uyarınca, kendiliğinden itirafıta bulunma hâli ile somut destek birlikte ele alınarak yapılacak ceza indirimini değerlendirirken cezada yapılacak azami indirim iki yılın dörtte üçünden fazla olamaz. (Böylece, asgari Hak Mahrumiyeti cezası altı ay olur.)

4. Sorgulama Makamı 3. adımda altı aylık cezayı hesaplarken Madde 10.5.4'ü göz önüne alırsa, Hak Mahrumiyeti cezası Sorgulama Makamı'nın kararını verdiği tarihte başlar. Ancak, Sorgulama Makamı 3. adımda ceza indirimine giderken Madde 10.5.4'ü göz önüne almazsa, o zaman Madde 10.9.2 uyarınca ceza süresi, ceza süresinin asgari yarısının (asgari üç ay) Sorgulama Makamı'nın kararını verdiği tarihten sonra çekilmiş olması kaydıyla, dopingle mücadele kuralı ihlalinin işlendiği tarihte başlar.

10.6. Hak Mahrumiyeti Cezası Süresini Artırabilecek Ağırlaştırıcı Sebepler

Dopingle Mücadele Komisyonu Madde 2.7’de (Bir Yasaklı Maddenin veya Yasaklı Yöntemin Ticaretini Yapmak veya Yapmaya Teşebbüs Etmek) ve Madde 2.8’de (Bir Yasaklı Madde veya Yasaklı Yöntemi bir Sporcuya Tatbik Etmek veya Etmeye Teşebbüs Etmek) belirtilenlerin dışındaki bir dopingle mücadele kuralı ihlaline ilişkin herhangi bir olayda, standart yaptırımdan daha ağır bir Hak Mahrumiyeti cezasını gerektiren ağırlaştırıcı sebeplerin mevcut olduğunu tespit etmesi hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi, sporcunun veya diğer kişinin söz konusu dopingle mücadele kuralı ihlalini bilerek işlemediği konusunda Sorgulama Makamını ikna edecek şekilde kanıtlayamaması durumunda, azami dört (4) yıla kadar artırılabilir. Sporcunun veya diğer kişi, kendisi aleyhindeki “dopingle mücadele kuralı ihlali” iddiasını, Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından öne sürüldükten sonra kabul ederek bu cezadan kurtulabilir.

[Madde 10.6 ile ilgili açıklama: Standart yaptırımdan daha ağır bir Hak Mahrumiyeti cezasını gerektirebilecek ağırlaştırıcı sebepler arasında şunlar sayılabilir: Sporcunun veya diğer kişinin, dopingle mücadele kuralı ihlalini ister bireysel olarak, ister doping amaçlı bir komplo veya ortak girişimle birlikte bir doping planının bir parçası olarak işlemiş olması; Sporcunun veya diğer kişinin, birden fazla yasaklı maddeyi veya yasaklı yöntemi kullanması veya bulundurması veya birden fazla kez kullanması veya bulundurması; normal bir kişinin, dopingle mücadele kuralı ihlalinin performans artırıcı etkilerinden, aksi durumda uygulanması gereken bir Hak Mahrumiyeti cezası süresinden daha uzun olacak şekilde yararlanmak istemesi, sporcunun veya diğer Kişinin, dopingle mücadele kuralı ihlalini tespitini veya Sorgulamaya konu olmasını engellemeye yönelik aldatıcı veya engelleyici fiillerde bulunması. Şüpheye mahal vermemek amacıyla, ağırlaştırıcı sebep Örnekleri Madde 10.6’nın bu açıklamalarında tanımlananlarla sınırlı değildir ve ayrıca diğer ağırlaştırıcı sebep faktörleri de daha uzun süreli bir Hak Mahrumiyeti cezasının verilmesini haklı kılabılır. Madde 2.7 (Bir Yasaklı Maddenin veya Yasaklı Yöntemin Ticaretini Yapmak veya Yapmaya Teşebbüs Etmek) ve Madde 2.8 (Bir Yasaklı Madde veya Yasaklı Yöntemi bir Sporcuya Tatbik Etmek veya Etmeye Teşebbüs Etmek) kapsamındaki ihlaller, Madde 10.6’nın uygulama kapsamına dâhil edilmemiştir, çünkü bu ihlallere ilişkin yaptırımlar (dört yıldan ömür boyu Hak Mahrumiyeti cezasına kadar) herhangi bir ağırlaştırıcı sebebin göz önünde bulundurulmasını temin edecek ölçüde zaten belirlenmiştir.]

10.7. Birden Fazla İhlal

10.7.1. Bir Dopingle Mücadele Kuralının İkinci Kez İhlal Edilmesi

Bir Sporcunun veya diğer Kişinin tarafından işlenen ilk dopingle mücadele kuralı ihlalinde uygulanacak Hak Mahrumiyeti cezası (Madde 10.4 veya Madde 10.5 kapsamındaki ceza iptali, ceza indirimi veya cezanın askıya alınması ve Madde 10.6’da öngörülen ceza artırımına bağlı olarak) Madde 10.2 ve Madde 10.3’te belirlenmiştir. Bir dopingle mücadele kuralının ikinci kez ihlal edilmesi durumunda uygulanacak ceza aralıkları aşağıdaki tabloda belirtilmiştir.

İkinci İhlal							
Birinci İhlal		HC		NOBDKK	AKO	SC	AC
	TYU						
HC	1-4	2-4	2-4	4-6	8-10		10-ömür boyu
NOBDKK		1-4		4-8	4-8	6-8	10-ömür boyu
	ömür boyu						
AKO	1-4	4-8	4-8	6-8	10-ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu
SC	2-4	6-8	6-8	8-ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu
AC	4-5	10-ömür boyu	10-ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu
TYU	8-ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu	ömür boyu

Bir dopingle mücadele kuralının ikinci kez ihlal edilmesine ilişkin tabloyla ilgili tanımlar:

HC (Madde 10.4 kapsamında Tanımlanmış Maddelere ilişkin Hafifletilmiş Ceza): Bir dopingle mücadele kuralının ihlali, Madde 10.4 uyarınca hafifletilmiş bir yaptırımla cezalandırılmıştır veya cezalandırılmamıştır, çünkü kullanılan madde Tanımlanmış Maddedir ve Madde 10.4’te belirtilen diğer koşullar yerine getirilmiştir.

NOBDKK (Nerede bulunduğu Bildirilmemesi ve/veya Doping Kontrollerine Katılmama): Bir dopingle mücadele kuralının ihlali Madde 10.3.3 (Nerede Bulunduğunun Bildirilmemesi ve/veya Doping Kontrollerine Katılmama) uyarınca yaptırımla cezalandırılmıştır veya cezalandırılmamıştır.

AKO (Ağır Kusur veya İhmal Olmaması Nedeniyle Hafifletilmiş Ceza): Bir dopingle mücadele kuralının ihlali Madde 10.5.2 uyarınca hafifletilmiş bir yaptırımla cezalandırılmıştır veya cezalandırılmamıştır, çünkü Madde 10.5.2 kapsamında Ağır Kusur veya İhmal Olmadığı Sporcunun tarafından kanıtlanmıştır.

SC (Madde 10.2 veya Madde 10.3.1 uyarınca Standart Ceza): Bir dopingle mücadele kuralının ihlali Madde 10.2 veya Madde 10.3.1 uyarınca iki (2) yıllık standart bir yaptırımla cezalandırılmıştır veya

cezalandırılmalıdır.

AC (Ağırlaştırılmış Ceza): Bir dopingle mücadele kuralının ihlali Madde 10.6 uyarınca ağırlaştırılmış bir yaptırımla cezalandırılmıştır veya cezalandırılmalıdır, çünkü Dopingle Mücadele Komisyonu Madde 10.6’de belirtilen koşulların varlığını tespit etmiştir.

TYU (Ticaretini Yapmak veya Yapmaya Teşebbüs Etmek ve Uygulamak veya Uygulamaya Teşebbüs Etmek): Bir dopingle mücadele kuralının ihlali Madde 10.3.2’ye uygun bir yaptırımla cezalandırılmıştır veya cezalandırılmalıdır.

[Madde 10.7.1 ile ilgili açıklama: Tablo, sporcunun veya diğer Kişinin dopingle ilgili ilk ihlalinin sol taraftaki sütunda bulunması ve daha sonra da ikinci ihlali gösteren sağdaki sütuna doğru gidilmesi suretiyle uygulanır. Örnekleme gerekirse, sporcunun Madde 10.2 kapsamındaki bir ihlali nedeniyle standart bir ceza aldığını ve daha sonra Madde 10.4 kapsamında hafifletilmiş bir cezaya tabi olan bir Tanımlanmış Maddeyi kullanarak ikinci bir ihlalde bulunduğunu varsayalım. Tablo, ikinci ihlale ilişkin ceza süresini tespit etmek için kullanılır. Bu Örnekle ilgili olarak Tabloyu kullanırken, sol sütundan başlanır, aşağıya doğru gidilerek standart yaptırımı temsil eden SC başlıklı dördüncü satıra gelinir ve sonra da Tanımlanmış Madde için uygulanan hafifletilmiş yaptırımı temsil eden “HC” başlıklı birinci sütuna gidilir ve böylece, ikinci ihlal için uygulanacak olan 2-4 yıllık ceza süresi bulunur. sporcunun veya diğer Kişinin kusur derecesi, söz konusu ceza aralıkları içinde uygulanacak olan yaptırım belirlenirken göz önüne alınacak ölçüttür.]

[Madde 10.7.1’deki *HC* Tanımına ilişkin açıklama: Madde 10.7.1’in Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının yürürlüğe konulmasından önceki dopingle mücadele kuralı ihlallerinin uygulanma şekliyle ilgili daha fazla bilgi için Madde 23’e bakınız.]

10.7.2 İkinci Kez Dopingle Mücadele Kuralı İhlalinde Madde 10.5.3 ve Madde 10.5.4’ün Uygulanması

İkinci kez dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunan bir sporcunun veya diğer kişinin Madde 10.5.3 ve Madde 10.5.4’e dayanarak cezasının bir kısmının hafifletilmesine veya durdurulmasına hak kazandığını kanıtlaması hâlinde, Sorgulama Makamı, öncelikle Madde 10.7.1’deki tabloya göre tespit edilen aralıklar için, aksi durumda uygulanması gereken hak mahrumiyetinin süresini tespit edecek ve daha sonra hak mahrumiyetinin ne kadar hafifletileceğine veya ne kadarlık kısmının indirileceğine ya da askıya alınacağına karar verecektir. Madde 10.5.3 ve Madde 10.5.4’e uygun olarak uygulanacak indirim veya askıya alma sonrasında hak mahrumiyetinin kalan süresi, aksi durumda uygulanması gereken hak mahrumiyetinin süresinin en az dörtte biri kadar olmalıdır.

10.7.3 Üçüncü Kez Dopingle Mücadele Kuralı İhlali

Üçüncü kez gerçekleştirilen dopingle mücadele kuralı ihlali, Madde 10.4 kapsamında cezanın iptali veya hafifletilmesini gerektiren koşulun yerine getirilmiş olması veya Madde 2.4’te (Nerede bulunduğu bildirilmediği ve/veya Doping Kontrollerine katılmama) tanımlanan bir ihlal niteliğinde olması istisna olmak üzere, daima ömür boyu Hak Mahrumiyeti cezası ile cezalandırılır. Yukarıda belirtilen koşullarda, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi sekiz (8) yıldan ömür boyu Hak Mahrumiyeti cezasına kadar uzar.

10.7.4 Bazı Çok Sayıda Olası İhlallere İlişkin İlave Kurallar

- Madde 10.7 kapsamındaki yaptırımların uygulanması amacına yönelik olarak, bir dopingle mücadele kuralının ihlali, sporcunun veya diğer kişinin Madde 7 (Sonuçların Değerlendirilmesi) çerçevesinde uyarı bildirimini almasından sonra veya Dopingle Mücadele Komisyonunun ilk ihlale ilişkin uyarı bildiriminde bulunmak için makul çaba göstermesinden sonra, sporcunun veya diğer kişinin Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından ikinci kez ihlalde bulunduğu tespit edilmesi hâlinde bu ihlal ikinci ihlal sayılabilir; Dopingle Mücadele Komisyonunun bu durumu tespit edememesi hâlinde, ihlaller tek ve ilk ihlal sayılacak ve uygulanacak yaptırım, daha ağır yaptırımı gerektiren ihlal temel alınarak belirlenecektir; ancak çok sayıda ihlalin vuku bulması, ağırlaştırıcı sebeplerin tespitinde bir etken olarak göz önüne alınabilir (Madde 10.6).

- İlk dopingle mücadele kuralı ihlalinin kesinleşmesinden sonra, bu ihlale ilişkin uyarı bildiriminde bulunulmadan önce ilgili sporcunun veya diğer kişinin başka bir dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunduğu Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından tespit edilmesi hâlinde, Dopingle Mücadele Komisyonu, her iki ihlalin aynı anda yargılanması hâlinde, uygulanabilecek olan yaptırımı temel olarak ilave bir yaptırımı karar verecektir. Önceki dopingle mücadele kuralı ihlaline kadar yapılan bütün Müsabakalarda elde edilen sonuçlar Madde 10.8’e uygun olarak iptal edilecektir. Sporcu veya diğer kişi, daha önce gerçekleştirilen ancak ikincisinden sonra ortaya çıkarılan ihlale ilişkin ağırlaştırıcı sebeplerin (Madde 10.6) uygulanması olasılığından kurtulabilmek için, ihlalle ilgili olarak kendisine bildirim ulaştıktan sonra, daha önceki ihlali gerçekleştirdiğini gecikmeden kendi iradesiyle itiraf etmek zorundadır. Aynı kural, ikinci dopingle mücadele kuralı ihlalinin kesinleşmesinden sonra, başka bir ihlalin gerçekleştiğinin Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından tespit edilmesi hâlinde de geçerlidir.

[Madde 10.7.4 ile ilgili açıklama: Varsayıma dayanarak, bir Sporcu 1 Ocak 2008 tarihinde bir

dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunuyor ve bu ihlal, 1 Aralık 2008 tarihine kadar Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından tespit edilemiyor. Bu arada Sporcu, 1 Mart 2008 tarihinde başka bir dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunuyor ve bu ihlale ilişkin olarak Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından 30 Mart 2008 tarihinde uyarılıyor ve Sorgulama makamı, 30 Haziran 2008 tarihinde, sporcunun 1 Mart 2008 tarihinde bir dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunduğuna karar veriyor. 1 Ocak 2008 tarihinde gerçekleştirilen ve daha sonra tespit edilen ihlal ağırlaştırıcı sebep teşkil edecektir, zira Sporcu, sonraki ihlali ile ilgili olarak kendisine 30 Mart 2008 tarihinde yapılan bildirimi aldıktan sonra önceki ihlalinin zamanında ve kendi iradesiyle itiraf etmemiştir.]

10.7.5 Sekiz Yıllık bir Süre İçinde Gerçekleştirilen Çok Sayıda Dopingle Mücadele Kuralı İhlali
Madde 10.7'nin amacına uygun olarak, her bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin çok sayıda ihlal olarak değerlendirilmesi için sekiz yıllık bir süre içinde gerçekleştirilmiş olması gerekir.

10.8 Örnek Alınmasından veya bir Dopingle Mücadele Kuralı İhlalinden Sonra Müsabakalarda Elde Edilen Sonuçların İptal Edilmesi

Alınan örneğin pozitif olduğu bir Müsabakada elde edilen sonuçların Madde 9 (Bireysel Sonuçların Kendiliğinden İptali) uyarınca kendiliğinden iptal edilmesine ek olarak, (müsabaka sırasında veya müsabaka dışında) alınan örneğin pozitif çıktığı veya diğer bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin gerçekleştiği tarihten itibaren, adil davranma ilkeleri aksini öngörmediği sürece, Geçici Hak Mahrumiyeti Cezasının veya Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti Cezasının başlatılmasıyla birlikte elde edilen diğer bütün Müsabaka sonuçları iptal edilecek ve verilen bütün madalyalar, puanlar ve ödüller geri alınacaktır.

10.8.1 Bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin tespitinden sonra yeniden müsabakalara katılma hakkının elde edilebilmesi için, sporcunun kendisine verilen ve bu Madde kapsamında iptal edilen bütün maddi ödülleri iade etmesi zorunludur.

10.8.2 İptal Edilen Maddi Ödüllerin Paylaştırılması

İptal edilen maddi ödüllerin Uluslararası Federasyonun kurallarına göre diğer sporculara dağıtılması öngörülmedikçe, bu maddi ödüller öncelikle Örnek alınmasıyla ilgili olarak Dopingle Mücadele Komisyonunun yaptığı masraflarının karşılanması ve sonra da Dopingle Mücadele Komisyonunun ilgili vakada yürüttüğü Sonuçları Değerlendirme işlemiyle ilgili olarak yaptığı masrafların karşılanması için kullanılacak ve varsa bakiye tutar, Uluslararası Federasyonun kurallarına göre dağıtılacaktır.

[Madde 10.8.2 ile ilgili açıklama: Dünya Dopingle Mücadele Kurallarının hiçbir hükmü, başka bir Kişinin dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunması nedeniyle zarar gören temiz Sporcuların veya diğer Kişilerin bu zararlarının tazminini o Kişiden talep etmek konusunda sahip oldukları hakları ortadan kaldırmaz.]

10.9. Hak Mahrumiyeti Cezası Süresinin Başlaması

Aşağıda aksi belirtilmedikçe, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi Hak Mahrumiyeti cezası kararının verildiği tarih itibarıyla veya Sorgulamadan feragat edilmiş olması hâlinde Hak Mahrumiyeti cezasının kabul edildiği veya kararlaştırıldığı başka bir tarihte başlar. Geçici Hak Mahrumiyeti Cezaları (ister kendi isteğiyle kabul edilsin, ister yargı kararıyla belirlensin), kesinleşen Hak Mahrumiyeti cezası süresinin toplamından düşülür.

10.9.1. Sporçudan veya diğer Kişiden Kaynaklanmayan Gecikmeler

Yargı sürecinde veya Doping Kontrolü sürecinde Sporçudan veya diğer Kişiden kaynaklanmayan önemli gecikmelerin yaşanması hâlinde, yaptırma karar veren kurum, Hak Mahrumiyeti Cezasının süresini örneğin alındığı tarihten veya başka bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin en son işlendiği tarihten itibaren başlatabilir.

10.9.2. İhlalin Zamanında İtiraf Edilmesi

Bir sporcunun veya diğer Kişinin, bir dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunduğu Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından iddia edilmesi üzerine ihlalde bulunduğunu derhâl (derhâl ifadesi, her hâlükârda bir sporcunun tekrar müsabakalara katılmasından önce anlamındadır) itiraf etmesi hâlinde, Hak Mahrumiyeti cezasının süresi örneğin alındığı tarihten veya başka bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin en son işlendiği tarihten itibaren başlayabilir. Ancak, bu Maddenin uygulandığı hâllerde, sporcunun veya diğer kişinin, her hâlükârda kendisine uygulanacak cezaı kabul ettiği tarihten veya cezanın kararlaştırıldığı Sorgulama tarihinden veya cezanın başka bir şekilde kararlaştırıldığı tarihten başlamak üzere Hak Mahrumiyeti cezasının en az yarısını çekmesi zorunludur.

[Madde 10.9.2 ile ilgili açıklama: Bu Madde, Hak Mahrumiyeti Cezası süresinin Madde 10.5.4 (Diğer Kanıtların Mevcut Olmaması Hâlinde Dopingle Mücadele Kuralı İhlalinin Varlığının İtirafı) kapsamında önceden hafifletildiği hâllerde uygulanmaz.]

10.9.3 Bir Geçici Hak Mahrumiyeti cezasının uygulanması ve o cezanın Sporcu tarafından kabul edilmesi hâlinde, Sporcuya uygulanan Geçici Hak Mahrumiyeti cezası daha sonra belirlenebilecek olan Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti cezasının toplam süresinden düşülecektir.

10.9.4 Sonuçları Değerlendirme yetkisine sahip olan Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından

kararlaştırılan Geçici Hak Mahrumiyeti cezasını bir sporcunun kendi iradesiyle yazılı olarak kabul etmesi ve böylece müsabakalara katılmaması hâlinde, sporcunun söz konusu Geçici Hak Mahrumiyeti cezası, daha sonra belirlenebilecek olan Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti cezasının toplam süresinden düşülecektir. sporcunun kendi iradesiyle verdiği söz konusu yazılı kabul belgesinin bir nüshası, vakit geçirilmeden Madde 14.1 kapsamında belirtilen ilgili taraflara gönderilecektir.

[Madde 10.9.4 ile ilgili açıklama: Geçici Hak Mahrumiyeti cezasının bir sporcu tarafından kendi iradesiyle yazılı olarak kabul edilmesi, sporcunun tarafından yapılmış bir itiraf sayılmaz ve hiçbir şekilde Sporcunun aleyhinde olumsuz bir anlam çıkarmak amacıyla kullanılamaz.]

10.9.5 Sporcunun müsabakalara katılmamaya karar vermesine veya kendi takımı tarafından müsabakalardan uzaklaştırılmış olmasına bakılmaksızın, Geçici Hak Mahrumiyeti cezasının veya kendi isteğiyle kabul edilen Geçici Hak Mahrumiyeti cezasının geçerlilik tarihinden önceki bir süre, Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti Cezası süresinden düşülemez.

[Madde 10.9 ile ilgili açıklama: Madde 10.9'un içeriği, Sporcunun kaynaklanmayan gecikmelerin, sporcunun zamanında yaptığı itirafın ve Geçici Hak Mahrumiyeti cezalarının, Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti cezasının yargı kararından daha önce başlatılması konusunda kullanılabilir yegane gerekçeler olduğunun daha açıkça anlaşılabilmesini sağlayacak şekilde düzeltilmiştir. Bu düzeltme, daha önceki metnin yorumu ve uygulamasındaki tutarsızlığı ortadan kaldırmıştır.]

10.10. Hak Mahrumiyeti Cezası Süresince Geçerli Olacak Durum

10.10.1. Hak Mahrumiyeti Cezası Süresince Müsabakalara Katılımın Yasaklanması

Hak Mahrumiyeti Cezası almış olan sporcular ve diğer Kişiler, söz konusu Hak Mahrumiyeti Cezası sona erinceye kadar İmza Sahibi Taraflarca, İmza Sahibi Tarafların üye kuruluşlarınca veya herhangi bir kulüp veya İmza Sahibi Tarafların üye kuruluşlarına bağlı herhangi bir kuruluşça yetkilendirilen veya düzenlenen hiçbir Müsabakaya veya faaliyete (onaylanmış dopingle mücadele eğitim veya rehabilitasyon programları hariç) veya herhangi bir profesyonel lig veya herhangi bir uluslararası veya ulusal düzeydeki Turnuva düzenleyicisinin yetkilendirdiği veya düzenlediği hiçbir Müsabakaya hiçbir şekilde katılamazlar.

Dört (4) yıldan daha fazla bir Hak Mahrumiyeti Cezası almış olan bir Sporcunun ve diğer Kişinin dopingle mücadele kuralı ihlalinde bulunduğu spor dalının dışındaki bir spor dalındaki bir yerel müsabakaya ancak söz konusu cezasının 4 (dört) yılını tamamladıktan sonra katılabilir, ancak söz konusu yerel spor müsabakasının Sporcuya veya diğer Kişiyi bir ulusal şampiyonluğa veya uluslararası turnuvaya katılma (veya katılmak için puan elde etme) olanağını doğrudan ya da dolaylı da olsa vermemesi gerekir.

Hak Mahrumiyeti Cezası almış olan bir Sporcunun ve diğer Kişinin üzerinde Doping Kontrolü uygulanabilir.

[Madde 10.10.1. ile ilgili açıklama: Örneğin, Hak Mahrumiyeti cezası almış olan bir Sporcunun, bağlı olduğu Ulusal Federasyon veya o Ulusal Federasyona kayıtlı olan kulübü tarafından düzenlenen bir hazırlık kampına, gösterisine veya antrenmanına katılamaz. Ayrıca, Hak Mahrumiyeti cezası almış olan bir Sporcunun, İmza Sahibi Olmayan Tarafların profesyonel ligindeki müsabakalarda (örneğin Ulusal Hokey Ligi, Ulusal Basketbol Ligi, v.s.), İmza Sahibi Olmayan Uluslararası Turnuva düzenleyicilerinin veya İmza Sahibi Olmayan Tarafların ulusal düzeydeki Turnuvalarında oynayamaz ve oynaması hâlinde Madde 10.10.2'nin hükümleri uygulanır. Bir spor dalında uygulanan yaptırımlar, diğer spor dallarında da geçerli olacaktır (Karşılıklı Tanıma başlıklı 15. Maddeye bakınız).]

10.10.2. Hak Mahrumiyeti Cezası Süresince Spora Katılma Yasağının İhlali

Hak Mahrumiyeti Cezası almış olan bir Sporcunun veya diğer Kişinin cezasını çektiği süre içinde Madde 10.10.1'de belirtilen yasağı ihlal ederek bir müsabakada yer alması hâlinde, o müsabakada sporcunun veya diğer Kişinin elde ettiği sonuçlar iptal edilir ve o zamana kadar uygulanan Hak Mahrumiyeti cezası yasağının ihlal edildiği tarihten itibaren yeniden başlatılır. Sporcunun veya diğer Kişinin söz konusu yasağının ihlalinde Ağır Kusunun veya İhmalinin olmadığını kanıtlaması hâlinde, yeniden başlatılan Hak Mahrumiyeti cezasının süresi Madde 10.5.2'e uygun olarak hafifletilebilir. Bir sporcunun veya diğer Kişinin müsabakalara katılma yasağının ihlal edip etmediğine ve cezanın Madde 10.5.2'e uygun olarak hafifletilmesinin yerinde olup olmayacağına, sonuçları değerlendirerek Hak Mahrumiyeti cezasının uygulanmasına daha önce karar vermiş olan Doping Mücadele Komisyonu karar verir.

[Madde 10.10.2 ile ilgili açıklama: Bir sporcunun veya diğer Kişinin aldığı Hak Mahrumiyeti Cezası süresince herhangi bir müsabakaya katılmasına ilişkin yasağı ihlal ettiğinin iddia edilmesi hâlinde, dopingle mücadele kuralı ihlallerinde Sonuçları değerlendirme yetkisi olan ve Hak Mahrumiyeti cezasını veren Doping Mücadele Komisyonu, ilgili sporcunun veya diğer Kişinin yasağı ihlal edip etmediğini tespit edecek ve etmiş ise sporcunun veya diğer Kişinin Madde 10.5.2 uyarınca yeniden başlatılan Hak Mahrumiyeti Cezası süresinin hafifletilmesini sağlayacak gerekçelerinin olup olmadığını karara bağlayacaktır. Doping Mücadele Komisyonunun bu Madde kapsamındaki kararları, Madde 13.2'ye

uygun olarak temyiz edilebilir. Bir Sporcu Destek Personeli'nin veya diğer kişinin, bir sporcunun söz konusu müsabaka yasağını ihlal etmesi için yardımcı olması durumunda, ilgili Sporcu Destek Personeli'ni veya diğer kişiyi sorgulama yetkisine sahip olan Doping Mücadele Komisyonu, bu tür yardımlara ilişkin kendi disiplin kurallarına uygun yaptırımların uygulanmasına karar verebilir.]

10.10.3 Hak Mahrumiyeti Cezası Süresince Mali Yardımdan Yoksun Bırakma

Ayrıca, Madde 10.4'te belirtildiği gibi bir Tanımlanmış Maddeyle ilgili olarak verilen hafifletilmiş cezanın dışındaki doping mücadele kuralı ihlallerinde, sporla ilgili olarak ilgili Kişi tarafından alınan mali yardımların tamamı veya bir kısmı İmza Sahibi Taraflarca, İmza Sahibi Taraflara üye kuruluşlarca ve hükümetlerce durdurulur.

10.11 Yeniden Hak Kazanmaya Yönelik Doping Kontrolleri

Hak Mahrumiyeti cezasını tamamlayan bir sporcunun müsabakalara katılma hakkını yeniden elde edebilmesi için, Geçici Hak Mahrumiyeti Cezası veya Kesinleşmiş Hak Mahrumiyeti Cezası süresi içinde Müsabaka Dışı Doping Kontrolü için Doping Kontrolü yapmaya yetkili Doping Mücadele Komisyonuna başvurmak ve kendisinden talep edilmesi hâlinde, o an nerede bulunduğunu doğru bir şekilde bildirmesi zorunludur. Hak Mahrumiyeti Cezası almış olan bir sporcunun aktif spor faaliyetlerine son vermesi veya Müsabaka Dışı Doping Kontrol havuzlarından çıkarılması ve daha sonra kendisinin sportif haklarını yeniden kazanmak istemesi hâlinde, Sporcu, Doping Mücadele Komisyonuna başvuruncaya kadar ve aktif spor faaliyetlerine son verdiği tarihten itibaren kalan Hak Mahrumiyeti Cezası süresine eşit bir süre boyunca Müsabaka Dışı Doping Kontrollerine tabi olmadığı sürece, haklarını yeniden kazanımı sürecine dâhil olamaz.

10.12 Mali Yaptırımların Uygulanması

[Doping Mücadele Komisyonu, doping mücadele kuralı ihlallerinde uygulanacak mali yaptırımları ek talimatlarla düzenleyebilir.]

[Madde 10.12 ile ilgili açıklama: Örneğin, bir yargı makamının bir davada Dünya Doping Mücadele Kurallarında öngörülen yaptırım ile Doping Mücadele Kuruluşunun kendi kurallarında düzenlediği bir mali yaptırımın kümülatif etkisinin aşırı sert bir ceza ile sonuçlanacağına kanaat getirmesi hâlinde, Doping Mücadele Kuruluşunun mali yaptırımı kapsam dışı bırakılarak, Dünya Doping Mücadele Kurallarında öngörülen diğer yaptırımlar (örneğin, Hak Mahrumiyeti Cezası ve elde edilen sonuçların iptali) uygulanır.]

MADDE 11 – TAKIMLAR AÇISINDAN YAPTIRIMLAR

11.1. Takım Sporlarında Uygulanacak Doping Kontrolleri

Bir Turnuvaya katılan bir Takımın birden fazla oyuncusunun bir doping mücadele kuralı ihlali bulunduklarının Madde 7 kapsamında saptanması hâlinde, Turnuvayı düzenleyen kuruluş takımı Turnuva Süresince Hedefe Yönelik Doping Kontrolü uygular.

11.2. Takım Sporları Açısından Sonuçlar

Bir takımın iki oyuncusundan daha fazlasının bir Turnuvanın süresi içinde bir doping mücadele kuralı ihlali bulunduklarının tespit edilmesi hâlinde, Turnuvayı düzenleyen kuruluş, doping mücadele kuralı ihlali bulunan Sporculara verilecek cezaların yanı sıra, takıma da gerekli cezaları verecektir (örneğin, puan silinmesi, bir müsabakadan veya turnuvadan ihraç veya diğer yaptırımlar).

11.3. Turnuvayı Düzenleyen Kuruluş Takım Sporları için Daha Ağır Cezalar Öngörebilir

Turnuvayı düzenleyen kuruluş, Turnuva ile ilgili olarak takımlar için Madde 11.2'de belirtilenlerden daha ağır cezalar öngörebilir.

[Madde 11.3 ile ilgili açıklama: Örneğin Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Olimpiyat Oyunları sırasında daha az sayıdaki doping mücadele kuralı ihlalleri için bir takımın Olimpiyat Oyunlarından ihraç edilmesini gerektiren kurallar koyabilir.]

MADDE 12 ULUSAL FEDERASYONLARA UYGULANACAK YAPTIRIMLAR

[Kasıtlı olarak boş bırakılmıştır.]

MADDE 13 TEMYİZ

13.1 Temyiz Edilebilen Kararlar

Dünya Doping Mücadele Kurallarına göre verilen kararlara veya Dünya Doping Mücadele Kurallarına göre yapılan düzenlemelere, Madde 13.2'den Madde 13.4'e kadar olan kısımdaki hükümlere veya Dünya Doping Mücadele Kurallarının ilgili diğer hükümlerine uygun olarak itiraz edilebilir. Bu türden kararlar, temyiz makamı aksi yönde karar vermemiş ise temyiz sürecinde geçerli olacaktır. Bir temyiz başvurusunda bulunulmadan önce, Doping Mücadele Kuruluşunun kurallarında öngörülen karar sonrası yeniden gözden geçirme olanaklarının kullanılmış olması zorunludur, ancak bu yeniden gözden geçirme sürecinde aşağıda 13.2.2 Maddede belirtilen ilkelere riayet edilmelidir (Madde 13.1.1'in hükümleri istisnadır).

13.1.1 WADA'nın İç Yasal Çözüm Yollarının Kullanılması Zorunlu Değildir

WADA'nın Madde 13 çerçevesinde temyiz hakkına sahip olduğu ve başka hiçbir tarafın

Dopingle Mücadele Komisyonunun kesinleşmiş kararına itiraz etmediği hâllerde, WADA, Dopingle Mücadele Komisyonunun öngörülen yasal çözüm yollarını kullanmaksızın o kesinleşmiş kararı doğrudan CAS'a götürülebilir.

[Madde 13.1.1 ile ilgili açıklama: Dopingle Mücadele Kuruluşuna ait bir sürecin nihai aşamasından önce (örneğin, ilk Sorgulamada) bir karar verilmesi ve o karara kimse tarafından Dopingle Mücadele Komisyonu nezdinde itiraz edilmemesi hâlinde, WADA, Dopingle Mücadele Komisyonunun geri kalan süreçlerini atlayabilir ve karara doğrudan CAS nezdinde itiraz edebilir.]

13.2. Dopingle Mücadele Kuralı İhlallerine, Yaptırımlara ve Geçici Hak Mahrumiyeti Cezalarına İlişkin Kararların Temyiz Edilmesi

Bir dopingle mücadele kuralının ihlal edildiğine dair bir karara, bir dopingle mücadele kuralı ihlaline ilişkin yaptırımların uygulanmasına dair bir karara veya bir dopingle mücadele kuralının ihlal edilmediğine dair bir karara; bir dopingle mücadele kuralı ihlaline ilişkin incelemenin usule ilişkin eksiklikler (örneğin reçetelendirme dâhil olmak üzere) nedeniyle yürütülemeyeceğine ilişkin bir karara; Madde 10.10.2 (Hak Mahrumiyeti Cezası Süresinde Müsabakaya Katılma Yasağının İhlali) kapsamında verilen bir karara; Dopingle Mücadele Komisyonunun vuku bulduğunu iddia ettiği bir “dopingle mücadele kuralı ihlali” veya onun sonuçları hakkında karar verme yetkisinin olmadığına dair bir karara; bir Aykırı Analitik Bulgu’nun veya bir Atıpkı Bulgu’nun bir “dopingle mücadele kuralı ihlali” olarak öne sürülemeyeceğine yönelik olarak Dopingle Mücadele Komisyonu tarafından verilen bir karara veya Madde 7.4 kapsamında yürütülen bir soruşturma sonrasında bir dopingle mücadele kuralı ihlalinin söz konusu olmadığına dair verilen bir karara; veya bir Ön Sorgulama sonucunda veya Madde 7.5’in ihlal edildiği gerekçesiyle verilen bir Geçici Hak Mahrumiyeti Cezası kararına, yalnızca bu Madde 13.2’de belirtildiği şekilde itiraz edilebilir.

13.2.1. Uluslararası Düzeydeki Sporcuları İlgilendiren İtirazlar

Bir Uluslararası Turnuva katılımından doğan veya Uluslararası Düzeydeki Sporcuları ilgilendiren vakalarda verilen kararlara, CAS’ın kurallarına uygun olarak yalnızca CAS nezdinde itiraz edilebilir.

[Madde 13.2.1 ile ilgili açıklama: Tahkim kararlarının bozulmasına veya uygulanmasına ilişkin yürürlükteki yasa uyarınca yeniden incelenmesi gerekmedikçe CAS kararları kesin ve bağlayıcıdır.]

13.2.2 Ulusal Düzeydeki Sporcuları Kapsayan Temyizler

Madde 13.2.1 kapsamında temyiz hakkı olmayan ve Dopingle Mücadele Komisyonunun yargı yetkisi altında olan Ulusal Düzeydeki Sporcuların durumunda, karar ilgili Tahkim Kuruluna götürülebilir.

13.2.2.1. Tahkim Kurulu nezdinde Duruşmalar

13.2.2.1.1. Duruşmalar ilgili Ulusal Federasyonun Tahkim Kurulu tarafından yürütülecektir.

13.2.2.1.2. Tayin edilen üyelerin görülen davayla ilişkileri bulunamaz. Bilhassa üyeler, mevcut davada yer alan sporcunun önceki *TAKI* başvurusu veya temyiz davasında yer almamış olmalıdır. Tayin edilen üyeler, taraflara ilişkin tarafsızlığı etkileyecek herhangi olası bir durumu Başkana bildireceklerdir.

13.2.2.1.3. Eğer davanın görülmesi için Başkan tarafından atanan bir üye, her nedenle olursa olsun, davanın muhakeme edilmesinde isteksiz veya yetersizse, Başkan o üyenin yerine başkasını atayabilir veya havuzdan yeni bir duruşma kurulu tayin edebilir.

13.2.2.1.4. Tahkim Kurulu, mutlak takdir yetkisi ile, kurulun talebiyle kurula yardım etmesi veya tavsiyede bulunması için bir uzman tayin etme hakkına sahiptir.

13.2.2.1.5 Dopingle Mücadele Komisyonu taraf olarak işlemlere dâhil olma ve Tahkim Kurulu duruşmalarına katılma yetkisine sahiptir.

13.2.2.1.6. Eğer taraf değilse ilgili Uluslararası Federasyon ve/veya Ulusal Spor Federasyonu, eğer taraf değilse Ulusal Olimpiyat Komitesi ve WADA gözlemci olarak Tahkim Kurulu duruşmalarına katılma yetkisine sahiptir.

13.2.2.1.7. Bu madde uyarınca duruşmalar süratle ve tüm davalarda, özel durumlar haricinde, Federasyon Disiplin/Ceza Kurulunun karar tarihinden sonraki üç (3) ay içerisinde tamamlanmalıdır.

13.2.2.1.8. Müsabakalarla bağlantılı olan duruşmalar hızlandırılabilir.

13.2.2.2. Tahkim Kurulu İşlemleri

13.2.2.2.1. Dopingle Mücadele Kuralları uyarınca, Tahkim Kurulu, temyiz işlemlerini düzenleme yetkisine sahiptir.

13.2.2.2.2. Tahkim Kurulu aksi özel koşulların olduğuna dair karar almadığı müddetçe, Tahkim Kurulu duruşmaları kamuya açık olacaktır.

13.2.2.2.3. Temyiz isteminde bulunan taraf gerekçelerini sunacaktır ve karşı taraf veya taraflar da cevabi gerekçelerini sunacaktır.

13.2.2.2.4. Tebliğin akabinde herhangi bir tarafın veya temsilcisinin duruşmaya katılamaması durumunda, duruşma hakkından vazgeçtiğine kanaat getirilecektir. Bu hak, makul koşullarda geri tanınabilir.

13.2.2.2.5. Masrafları kendi karşılamak suretiyle taraflar duruşmada temsilci bulundurma

hakkına sahiptir.

13.2.2.2.6. Eğer duruşma kurulu gerekli görürse taraflar çevirmen bulundurma hakkına sahiptir. Temyiz kurulu çevirmenin kimliğini ve masrafını kimin üstleneceğini belirleyecektir.

13.2.2.2.7. Davanın tarafları, delil sunma, tanık çağırıp sorgulama (duruşma kurulunun takdirine göre telefonla şahitlik; faks, e-posta veya diğer araçlarla yazılı ifade kabul etme) hakkına sahiptirler.

13.2.2.2.8. Dopingte mücadele kurallarına ilişkin gerçekler, itiraflar güvenilir herhangi bir araçla sunulabilir. Temyiz Kurulu uygun bulursa kanıt kabul edebilir ve eğer uygun görürse o kanıta önem verecektir.

13.2.2.2.9. Temyiz kurulu duruşmayı erteleyebilir veya oturuma son verebilir.

13.2.2.2.10. Tarafların talebi üzerine veya Temyiz Kurulu kendi inisiyatifiyle duruşma öncesinde davanın her iki veya bir tarafının duruşma sırasında çağıracağı tanıklar ve riayet edecekleri yön hususu da dâhil dava ile ilgili işlemlerin her iki veya bir tarafından detaylı bilgi talebinde bulunabilir.

13.2.2.2.11. Herhangi bir tarafın Temyiz Kurulu gerekliliklerini karşılayamaması veya yönetimine riayet etmemesi, Temyiz Kurulunun işlemlere devam etmesini engellemeyecektir ve Temyiz Kurulu bunu ancak karar aşamasında dikkate alabilir.

13.2.2.2.12. Duruşmalar kaydedilebilir ve Dopingte Mücadele Komisyonu kaydı tutup saklayabilecektir.

13.2.2.3. Tahkim Kurulu Kararları

13.2.2.3.1. Tahkim Kurulunun alacağı karar üzerine yapacağı müzakereler özel olacaktır.

13.2.2.3.2. Azınlıkta veya muhalif kalan kararlar yazılı gerekçelerde belirtilecektir. Çoğunluk kararı durumunda bu, Tahkim Kurulunun kararı olacaktır.

13.2.2.3.3. Tahkim Kurulu kararı yazılacak, tarih atılacak ve imzalanacaktır ve kısa gerekçeler belirtecektir. Madde 10.5.1 (Kusur ve İhmalin Olmadığı) kapsamında iptal edilen veya Madde 10.5.2 (Önemli Kusur ve İhmalin Olmadığı) kapsamında azaltılan Hak Mahrumiyeti süresi durumunda karar, iptal etme veya azaltmanın nedenini açıklayacak nitelikte olacaktır. Başkan veya Başkan Yardımcısının imzası kafi olacaktır.

13.2.2.3.4. Tahkim Kurulu kararı, duruşmanın sonlanmasının akabinde uygulanabilir olur olmaz, davanın taraflarına ve eğer davaya taraf değilse Dopingte Mücadele Komisyonuna bildirilecektir.

13.2.3. İtiraz Hakkına Sahip Olan Kişiler

Madde 13.2.1'e tabi olan vakalarda CAS'a başvurma hakkına sahip olan taraflar şunlardır: (a) temyiz edilen karara konu olan Sporcular veya diğer Kişiler; (b) kararın verildiği vakanın diğer tarafları; (c) ilgili Uluslararası Federasyon; (d) ilgili Kişinin ikamet ettiği ülkedeki veya vatandaşı veya lisans sahibi olduğu ülkelerdeki Ulusal Dopingte Mücadele Kuruluşu; (e) kararın Olimpiyat Oyunları veya Paralimpik Oyunları açısından bir sonuç doğurabilecek olması veya Olimpiyat Oyunlarına veya Paralimpik Oyunlarına katılma hakkını etkilemesi hâlinde Uluslararası Olimpiyat Komitesi veya Uluslararası Paralimpik Komitesi; ve (f) WADA.

Madde 13.2.2'ye tabi olan vakalarda, ulusal düzeydeki temyiz kurumuna başvurma hakkına sahip olan taraflar Ulusal Dopingte Mücadele Kuruluşunun kurallarında belirtildiği şekildedir, ancak bu taraflara asgari olarak şunlar dâhil olmalıdır: (a) temyiz edilen karara konu olan Sporcular veya diğer Kişiler; (b) kararın verildiği vakanın diğer tarafları; (c) ilgili Uluslararası Federasyon; (d) ilgili Kişinin ikamet ettiği ülkedeki Ulusal Dopingte Mücadele Kuruluşu; ve (e) WADA. Madde 13.2.2'ye tabi vakalarda, WADA ve ilgili Uluslararası Federasyon, ulusal düzeydeki temyiz kurumunun kararlarını ayrıca CAS'a götürme hakkına da sahip olacaklardır. Temyize başvuran taraflar, ilgili bütün bilgilerin, kararı temyiz edilen Dopingte Mücadele Kuruluşundan alınması konusunda CAS'tan yardım alabilirler ve CAS'ın talep etmesi durumunda söz konusu bilgilerin verilmesi zorunludur.

Temyiz başvurusu veya WADA'nın müdahillik başvurusu için son tarih, aşağıdaki tarihlerden en geç olanıdır:

(a) davanın diğer herhangi bir tarafının temyiz başvurusunda bulunabilmesi için belirlenen son günden yirmibir (21) gün sonra, veya

(b) karara ilişkin dosyanın tamamının WADA'ya ulaşmasından yirmibir (21) gün sonra.

İşbu talimatta geçen hükümlere karşın, bir Geçici Hak Mahrumiyeti cezasına itiraz edebilecek olan tek Kişi kendisi aleyhinde Geçici Hak Mahrumiyeti Cezası verilen Sporcu veya diğer Kişidir.

13.3 Dopingte Mücadele Komisyonunun Kararını Zamanında Vermemesi

Bir vakaya bakan Dopingte Mücadele Komisyonunun bir dopingte mücadele kuralı ihlalinin gerçekleşip gerçekleşmediğine ilişkin kararını WADA'nın belirlediği makul süre içinde verememesi hâlinde, WADA, sanki Dopingte Mücadele Komisyonu bir dopingte mücadele kuralı ihlalinin gerçekleşmediğine karar vermişçesine konuyu CAS'a götürme hakkına sahiptir. CAS'ın bir dopingte mücadele kuralı ihlalinin gerçekleştiğine ve WADA'nın doğrudan CAS'a başvurarak makul bir şekilde hareket ettiğine karar vermesi hâlinde, WADA'nın o temyize ilişkin masrafları ve avukatlık giderleri, söz konusu Dopingte Mücadele Komisyonu tarafından WADA'ya ödenecektir.

[Madde 13.3 ile ilgili açıklama: Her bir dopingte mücadele kuralı ihlali soruşturması ile sonuç değerlendirme süreçlerinin farklı koşullara sahip olduğu düşünüldüğünde, bir Dopingte Mücadele Kuruluşunun kararını WADA'nın doğrudan CAS'a başvurarak müdahil olmasından önce vermesi için sabit bir sürenin belirlenmesi uygun olmaz. Ancak WADA, bu tür bir girişimde bulunmadan önce ilgili Dopingte Mücadele Kuruluşuna danışır ve kararını neden henüz veremediğini açıklayabilmesi için Dopingte Mücadele Kuruluşuna fırsat tanır. Bu Maddenin hiçbir hükmü, bir uluslararası federasyonun kendisine bağlı Ulusal Federasyonlar tarafından gerçekleştirilen sonuç değerlendirme işleminin makul olmayan bir şekilde geciktirilmesi vakalar hakkında karar verme yetkisine sahip olmasını sağlayacak düzenlemeler yapmasını engellemez.]

13.4. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası Taleplerinin Reddine veya Kabulüne Yönelik Kararların Temyizi

Tedavi amaçlı Kullanım istisnasının tanınmasına ilişkin olumlu veya olumsuz kararları bozan WADA kararlarına, münhasıran ilgili Sporcu veya bozulan kararı vermiş olan Dopingte Mücadele Komisyonu tarafından yalnızca CAS nezdinde itiraz edilebilir. Dopingte Mücadele Kuruluşları tarafından tedavi amaçlı Kullanım istisnasının reddine yönelik olarak verilen ve WADA'nın bozmadığı kararlara, Uluslararası Düzeydeki Sporcular tarafından CAS nezdinde ve diğer Sporcular tarafından Madde 13.2.2'de tanımlandığı gibi ulusal düzeydeki Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edilebilir. Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası'nın reddine yönelik bir kararın ulusal düzeydeki Tahkim Kurulu tarafından bozulması hâlinde, o karara WADA tarafından CAS nezdinde itiraz edilebilir.

13.5 Madde 12'ye göre verilen kararların temyizi

Dopingte Mücadele Komisyonunun madde 12'ye (Ulusal Spor Federasyonuna karşı yaptırımlar) uygun olarak aldığı kararlara, ilgili Ulusal Spor Federasyonu tarafından münhasıran ulusal düzeydeki Tahkim Kurulu nezdinde itiraz edilebilir.

13.6 Temyiz Başvuru Süresi

13.6.1 CAS'a temyiz başvurusunda bulunmak için gereken süre temyiz eden taraf tarafından alınan kararın akabinde yirmi bir (21) gündür. Yukarıdakinden bağımsız olarak, temyize yetkili taraf ancak karara bağlanan söz konusu temyiz davasında işlemlerin tarafı olmayan tarafından temyiz başvurusuna ilişkin aşağıdakiler uygulanacaktır:

(a) Kararın tebliğinin akabinde on (10) gün içerisinde taraf/ lar, kararı yayınlayan organdan, bu organa istinad eden başvurunun bir kopyasının talep etme hakkına sahiptir;

(b) Eğer on günlük süre zarfında böyle bir talep gelirse, bu talebi yapan tarafın CAS'a temyiz başvurusunda bulunmak için başvurunun alımından itibaren yirmi bir günü olacaktır.

13.6.2 Federasyon Disiplin/Ceza Kurulunun almış olduğu kararı temyize götürmeye yetkili Kişi, Tahkim Kuruluna temyiz tebliği ile, Federasyon Disiplin/Ceza Kurulu kararını WADA'ya tebliğini takiben on dört (14) gün içerisinde başvuracaktır.

13.6.3 Yukarıdakinden bağımsız olarak, WADA tarafından yapılan bir temyiz veya müdahale başvurusu için son başvuru tarihi aşağıdakilerden en geç olanı olacaktır:

(a) Davanın diğer herhangi bir tarafının temyiz başvurusunda bulunabilmesi için belirlenen son günden yirmi bir (21) gün sonra, veya

(b) Karara ilişkin dosyanın tamamının WADA'ya ulaşmasından yirmi bir (21) gün sonra.

MADDE 14 – BİLDİRİMLER VE TANIMA

14.1 Aykırı Analitik Bulgu, Atipik Bulgu ve Diğer Olası Dopingte Mücadele Kural İhlalleri Konusunda Bilgilendirmeler

14.1.1 Durum Raporu

Örneğinde Aykırı Analitik Bulgu saptanan bir sporcunun veya yapılan ön inceleme sonucunda bir dopingte mücadele kuralını ihlal ettiği iddia edilen bir Sporcunun veya diğer Kişinin durumu ile ilgili aynı süreçte hem Sporcunun Uluslararası Federasyonuna hem de WADA'ya yürütülmekte olan incelemenin ve Sorgulamanın durumu ve sonuçları hakkında, Madde 7 (Sonuçların Değerlendirilmesi), Madde 8 (Adil Yargılanma Hakkı) veya Madde 13 (Temyiz) kapsamında, düzenli olarak bilgi verilecek ve konunun çözümüne ilişkin yazılı ve gerekçeli bir açıklama veya karar gönderilecektir.

14.1.2 Gizlilik

Bu bildirimleri alan kuruluşlar, bu bilgileri, sonuçları değerlendirme yetkisi olan Dopingte Mücadele Komisyonu tarafından kamuoyuna açıklanmadıkça veya aşağıda Madde 14.2'de belirtildiği üzere açıklanması gerektiği hâlde açıklanmaması durumunda, bu bilgileri bilmesi gereken kişilerin dışında (bu Kişiler Ulusal Olimpiyat Komitesinin, Ulusal Federasyon'un ve ilgili takımın yetkili personeli olabilir.) hiç kimseye açıklamayacaklardır.

14.2. Kamuoyuna Açıklama

14.2.1. Dopingte Mücadele Komisyonu tarafından bir "dopingte mücadele kural ihlali"ni gerçekleştirdiği iddia edilen bir sporcunun veya diğer kişinin kimliği, ancak Madde 7.1, 7.2 veya 7.4'e uygun olarak ilgili Sporcuya veya diğer Kişiye ve ilgili Dopingte Mücadele Kuruluşlarına

bildirilmesinden sonra, sadece Dopingile Mücadele Komisyonu tarafından kamuoyuna açıklanabilir.

14.2.2. Sonuçları değerlendirme yetkisi olan Dopingile Mücadele Komisyonu, doppingle mücadele soruşturmasının sonucunu, spor dalını, ihlal edilen doppingle mücadele kuralını, ihlali gerçekleştiren sporcunun veya diğer kişinin adını, kullanılan Yasaklı Maddeyi veya Yasaklı Yöntemi ve karar verilen yaptırımı, bir doppingle mücadele kuralı ihlalinin gerçekleştiğinin bir Sorgulamada Madde 8'e uygun olarak tespit edilmesinden veya bu tür bir Sorgulamadan feragat edilmesinden veya bir doppingle mücadele kuralı ihlalinin gerçekleştiği iddiasına süresinde itiraz edilmemesinden sonraki en geç yirmi (20) gün içinde kamuoyuna açıklamak zorundadır.

14.2.3 Bir sorgulama veya temyiz sonucunda bir sporcunun veya diğer kişinin herhangi bir “doppingle mücadele kural ihlali”nde bulunmadığının tespit edilmesi hâlinde, bu konudaki karar ancak ilgili sporcunun veya diğer kişinin onayı alındıktan sonra kamuoyuna açıklanabilir. Sonuçları değerlendirme yetkisi olan Dopingile Mücadele Komisyonu, bu onayı almak için makul her türlü çabayı sarf edecek ve onay alması hâlinde, söz konusu kararın tamamını veya ilgili sporcunun veya diğer kişinin onaylabileceği bir özeti kamuoyuna açıklayacaktır.

14.2.4. Madde 14.2'nin amacına uygun olarak yayınlama, gerekli bilgilerin en azından Dopingile Mücadele Komisyonunun kendi web sayfasına konulmak ve en az bir (1) yıl süreyle orada tutulmak suretiyle gerçekleşecektir.

14.2.5. Ne Dopingile Mücadele Komisyonu ne de WADA tarafından akredite edilen hiçbir laboratuvar veya bu kuruluşların hiçbir yetkilisi, ilgili Sporcuya, Kişiye veya onların temsilcilerine isnat edilen genel yorumlara yanıt vermenin dışında, devam etmekte olan bir vakanın esası hakkında (sürecler ilgili ve bilimsel genel açıklamalara karşı) kamuoyunda herhangi bir yorumda bulunmayacaktır.

14.3. İstatistiksel Raporlama

Dopingile Mücadele Komisyonu, gerçekleştirdikleri Doping Kontrol işlemlerine ait genel istatistiksel raporu yılda en az bir kez olmak üzere yayınlayacak ve raporun bir kopyasını da WADA'ya göndereceklerdir. Dopingile Mücadele Komisyonu, Doping Kontrolüne alınan Sporcuların adlarını ve Doping Kontrolü tarihlerini içeren raporları da yayınlayabilirler.

14.4. Doping Kontrolü Bilgileri Ortak Kayıt Merkezi

WADA, Uluslararası Düzeydeki ve bağlı bulundukları Dopingile Mücadele Komisyonunun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzlarına dâhil olan ulusal düzeydeki Sporculara ait Doping Kontrolü verilerinin ve sonuçlarının toplandığı bir ortak kayıt merkezi olarak hareket edecektir. Dopingile Mücadele Komisyonu, Doping Kontrolü dağılım planlamasının kolaylıkla koordine edilmesini sağlamak ve Doping Kontrollerinin farklı Dopingile Mücadele Kuruluşları tarafından gereksiz yere tekrarlanmasını önlemek amacıyla, söz konusu Sporcular üzerinde Müsabaka Sırasında ve Müsabaka Dışında yapılan bütün Doping Kontrollerinin sonuçlarını, Doping Kontrollerini takiben mümkün olan en kısa sürede WADA ortak kayıt merkezine bildireceklerdir. Bu bilgiler, ilgili Sporcular, Sporcuların Ulusal Federasyonları, Milli Olimpiyat Komitesi veya Milli Paralimpik Komitesi, Ulusal Dopingile Mücadele Kuruluşu, Uluslararası Federasyon, Uluslararası Olimpiyat Komitesi veya Uluslararası Paralimpik Komitesi tarafından erişilebilir olacaktır.

WADA, Doping Kontrolü verilerini saklayan bir ortak kayıt merkezi olarak hizmet verebilmek amacıyla ADAMS olarak adlandırılan ve veri güvenliği ilkelerini yerine getiren bir veri tabanı yönetim aracı geliştirmiştir. WADA, ADAMS'ı özellikle kendisinin ve ADAMS'ı kullanan diğer kuruluşların tabi olduğu veri güvenliği mevzuatına ve normlarına uygun şekilde tasarlamıştır. Bir sporcuya, Sporcu Destek Personeli'ne ve doppingle mücadele faaliyetlerinde bulunan diğer bütün taraflara ilişkin özel bilgiler, Kanada'da kişisel bilgilerin korunmasından sorumlu makamlarca denetlenen, WADA tarafından sıkı bir gizlilikle ve Kişisel bilgilerin korunmasına ilişkin Uluslararası Standard'a uygun olarak muhafaza edilmektedir. WADA, her yıl kendisine ulaşan bilgileri özetleyen istatistiksel bir rapor yayınlar ve bunu yaparken sporculara ait özel bilgilerin daima gizli kalmasını sağlar ve istendiğinde ulusal ve bölgesel veri gizliliğinden sorumlu kurumlarla görüşür.

14.5. Verilerin Gizliliği

Dopingile Mücadele Komisyonu ve Ulusal Federasyonlar, Dünya Dopingile Mücadele Kurallarında belirtilen yükümlülüklerini yerine getirirken, Sporculara ve üçüncü taraflara ait Kişisel bilgileri toplayabilir, saklayabilir, işleyebilir ve açıklayabilirler. Dopingile Mücadele Komisyonu ve Ulusal Federasyonlar, bu tür bilgileri kullanırken verilerin korunmasına ve gizliliğine ilişkin olarak yürürlükte bulunan yasal düzenlemelere ve Sporcuların ve Sporcu olmayanların gerektiğinde kendi Kişisel bilgilerinin Dünya Dopingile Mücadele Kuralları kapsamındaki doppingle mücadele faaliyetlerinde kullanılacağı konusunda bilgilendirilmesini ve kullanılmasına onay verilmesini sağlamak amacıyla veri gizliliğine ilişkin olarak WADA tarafından yayınlanacak Uluslararası Standarda uyumlu davranacaklardır.

MADDE 15 – KARŞILIKLI TANIMA

15.1. Madde 13'te belirtilen itiraz hakkına tabi olmak koşuluyla, herhangi bir İmza Sahibi

Tarafın Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olan ve kendi yetkileri çerçevesinde gerçekleştirdiği Doping Kontrolü işlemleri, tedavi amaçlı Kullanım istisnaları ve Sorgulama sonuçları veya diğer kesin yargı kararları, Doping Mücadele Komisyonu ve Ulusal Federasyonlar tarafından tanınacak ve uygulanacaktır.

[Madde 15.1 ile ilgili açıklama: Geçmişte bu Maddenin tedavi amaçlı Kullanım istisnaları bağlamında yorumu konusunda bazı karışıklıklar olmuştu. Bir Uluslararası Federasyonun kurallarında veya bir Uluslararası Federasyonla imzalanan bir sözleşmede aksi belirtilmediği sürece, Ulusal Doping Mücadele Kuruluşlarının Uluslararası Düzeydeki Sporculara tedavi amaçlı Kullanım istisnası tanıma “yetkisi” yoktur.]

15.2. Doping Mücadele Komisyonu ve Ulusal Federasyonlar, Dünya Doping Mücadele Kurallarını benimsememiş ancak oluşturdukları kurallar Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olan diğer kuruluşların yukarıda anılan benzeri kararlarını tanıyacaklardır.

[Madde 15.2 ile ilgili açıklama: Dünya Doping Mücadele Kurallarını benimsememiş olan bir kuruluşun verdiği kararın Dünya Doping Mücadele Kurallarına bazı açılardan uyumlu olması ama bazı açılardan da uyumlu olmaması hâlinde, Doping Mücadele Komisyonu ilgili kararı Dünya Doping Mücadele Kurallarının ilkelerine uyumlu şekilde uygulamaya çalışmalıdır. Örnek olarak, eğer Dünya Doping Mücadele Kuralları ile uyumlu bir Sorgulamada İmza Sahibi Olmayan bir Taraf, bir sporcunun vücudunda herhangi bir Yasaklı Maddenin bulunması nedeniyle o Sporcunun bir doping mücadelesi kuralını ihlal ettiği sonucuna varır, ancak verilen Hak Mahrumiyeti cezasının süresi Dünya Doping Mücadele Kurallarında öngörülen süreden kısa olur ise, o durumda İmza Sahibi Taraflar, bir doping mücadelesi kuralının ihlal edildiğine ilişkin o kararı tanımalı ve ilgili sporcunun bağlı olduğu Ulusal Doping Mücadele Kuruluşu, Dünya Doping Mücadele Kurallarında daha uzun olan Hak Mahrumiyeti Cezası süresinin uygulanıp uygulanmayacağını tespit etmek üzere Madde 8’e uygun bir Sorgulama yapmalıdır.]

15.3. İşbu Talimat’ın Madde 13’te yer alan Temyiz Hakkı uyarınca, işbu talimatın ihlali ile ilgili Doping Mücadele Komisyonunun kararları bütün Ulusal Federasyonlar tarafından kabul edilecektir ve Ulusal Federasyonlar böyle bir kararı etkili hâle getirmek için gerekli tüm önlemleri alacaklardır.

MADDE 16 – ZAMAN AŞIMI

Dünya Doping Mücadele Kurallarında yer alan bir doping mücadelesi kuralı ihlalinde bulunan bir Sporcu veya diğer Kişi hakkında işlem yapma zaman aşımı, ihlalin gerçekleştiğine ilişkin iddianın tarihini takiben sekiz (8) yıldır.

MADDE 17 DOPİNGLE MÜCADELE KOMİSYONUNUN WADA’YA UYUM RAPORLARI

Doping Mücadele Komisyonu WADA’ya Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyum raporlarını her iki senede bir gönderecektir ve uyumsuzluğun olduğu konularda gerekçeleri açıklayacaktır.

MADDE 18 – SPOR MÜSABAKALARINA KATILAN HAYVANLARDA DOPİNG KONTROLÜ

Hayvanların yarıştığı herhangi bir spor dalında, o spor dalında yarışan hayvanlara ilişkin doping mücadelesi kuralları için yürürlükteki “Uluslararası Binicilik Federasyonu, Atlarla İlgili Doping Mücadele ve İlaç Kontrol Talimatı” geçerli olacaktır. Bu Doping Mücadele Talimatı’nda Yasaklı Maddeler, uygun Doping Kontrolü işlemleri ve Örnek analizi için yetki verilen laboratuvarların bir listesi de yer alacaktır. “Uluslararası Binicilik Federasyonu, Atlarla İlgili Doping Mücadele ve İlaç Kontrol Talimatı” işbu talimatın ayrılmaz bir parçasıdır.

MADDE 19 – EĞİTİM

19.1. Temel İlke ve Başlıca Amaç

Dopingsiz spora ilişkin düzenlenen bilgilendirme ve eğitim programlarının temel ilkesi, işbu Doping Mücadele Talimatı’nın Giriş kısmında tanımlandığı şekliyle sporun ruhunu doping zararlarından korumaktır. Bu tür programların başlıca amacı dopingi engellemektir. Hedef, Yasaklı Madde ve Yasaklı Yöntemlerin Sporcular tarafından bilerek veya bilmeyerek kullanılmasını önlemek olmalıdır. Doping Mücadele Komisyonu, kendi imkânları ve sorumlulukları dâhilinde ve diğer Doping Mücadele Kuruluşları ile iş birliği içinde hareket ederek dopingsiz spora yönelik bilgilendirme ve eğitim programlarını oluşturacak, uygulayacak, değerlendirecek ve izleyecektir.

19.2. Programlar ve Faaliyetler

Bu programlar, Sporcu ve diğer Kişilere en azından aşağıdaki konularda güncel ve doğru bilgiler sağlayacaktır:

- Yasaklılar Listesi’ndeki maddeler ve yöntemler
- Doping mücadelesi kuralı ihlalleri
- Cezai yaptırımlar
- Sağlık ve sosyal açıdan riskleri de dâhil olmak üzere doping sonuçları
- Doping Kontrolü işlemleri

- Sporcuların ve Sporcu Destek Personeli'nin hakları ve sorumlulukları
- Tedavi amaçlı Kullanım istisnaları
- Besin destek ürünlerinin risklerinden korunma
- Doping'in sporun ruhuna verdiği zararlar

Bu programlar, dopingsiz spora güçlü bir şekilde olanak sağlayan ve Sporcu ve diğer Kişilerin tercihlerini kısa ve uzun vadede olumlu etkileyecek olan koşulların yaratılması amacıyla sporun ruhunu desteklemelidir. Bu programlar, gelişim aşamalarına uygun olarak okula ve spor kulüplerine giden gençlere, ebeveynlere, yetişkin Sporculara, spor alanındaki yetkililere, teknik direktörlere, sağlık personeline ve medyaya hitap etmelidir. Sporcu Destek Personeli, Doping'e Mücadele Kuralları uyarınca benimsenen doping'e mücadele tedbirleri ve kuralları konusunda Sporcuları eğitmeli ve onlara yol göstermelidir. Doping'e Mücadele Komisyonu, dopingsiz spora yönelik eğitim programlarını destekleyecek ve Sporcuları ve Sporcu Destek Personeli'ni bu programlara aktif olarak katılmaya teşvik edecektir.

19.3. Koordinasyon ve İş Birliği

Doping'e Mücadele Komisyonu, sporcular ve diğer Kişiler, doping'e mücadele ile ilgili bilgilendirme ve eğitim çalışmalarında deneyimlerini paylaşmak ve bu programların sporda doping'in önlenmesine yönelik verimliliğini artırmak amacıyla kendi faaliyetlerini koordine etmek için birbirleriyle ve diğer Doping'e Mücadele Kuruluşları ile iş birliği yapacaklardır.

MADDE 20 – ARAŞTIRMA

20.1. Doping'e Mücadele Yönelik Araştırmaların Amaç ve Hedefleri

Doping'e mücadeleye yönelik araştırmalar, Doping Kontrolü konusunda etkin programların geliştirilmesine ve uygulanmasına ve ayrıca dopingsiz spora yönelik bilgilendirme ve eğitim çalışmalarına katkıda bulunur. Doping'e Mücadele Komisyonu, bu tür araştırmaların sonuçlarının Doping'e Mücadele Kurallarının ilkeleri ile uyumlu hedeflerin geliştirilmesinde kullanılmasını sağlamak üzere bu tür araştırmaları teşvik edecek ve destekleyecek ve gereken makul tedbirleri alacaklardır.

20.2. Araştırma Çeşitleri

Tıbbi, analitik ve psikolojik araştırmaların yanı sıra sosyolojik, davranışsal, hukuki ve ahlaki araştırmalar, doping'e mücadeleye yönelik araştırmalar kapsamında sayılabilir.

20.3. Araştırma Faaliyetleri

Doping'e mücadele araştırmaları, uluslararası alanda kabul edilmiş etik ilkelere uygun olarak yürütülecektir.

20.4. Yasaklı Maddelerin ve Yasaklı Yöntemlerin Kullanıldığı Araştırmalar

Araştırma çalışmalarında Yasaklı Maddelerin ve Yasaklı Yöntemlerin sporculara uygulanmasından kaçınılmalıdır.

MADDE 21 – ULUSAL FEDERASYONLARIN, SPORCULARIN VE DİĞER KİŞİLERİN İLAVE GÖREV VE SORUMLULUKLARI

21.1. Ulusal Federasyonların Görev ve Sorumlulukları

21.1.1. Doping'e Mücadele konusunda Doping'e Mücadele Komisyonu ile iş birliği yapmak, gerektiğinde Doping'e Mücadele Komisyonu tarafından görevlendirilen Doping Kontrol Görevlileri ve Doping'e Mücadele Eğiticilerine yardımcı olmak.

21.1.2. Madde 8 kapsamındaki işlemlerin yürütülebilmesi için bir Disiplin/Ceza Kurulu oluşturmak

21.1.3. Federasyona bağlı olarak faaliyet yapılan ya da bu faaliyetlere ev sahipliği yapan kulüp ya da diğer kurumların spor tesislerinde Doping'e Mücadele Komisyonu tarafından hazırlanan talimatlara uygun olarak doping kontrol odası/odaları tahsis edilmesini sağlamak.

21.1.4. Bünyesinde düzenlenen her türlü spor faaliyetinde gerektiğinde Doping'e Mücadele Komisyonu tarafından görevlendirilen Doping Kontrol Görevlilerine yardımcı olmak üzere en az bir Doping Kontrol İrtibat Görevlisinin görevlendirilmesini sağlamak.

21.1.5. Madde 21.1.3 ve 21.1.4 hükümlerine aykırı davranan kulüp, Kişi ve kurumlara gerektiğinde cezai işlem uygulamak.

21.1.6. Uluslararası ve Ulusal Federasyon mevzuatlarında rekor kırılması durumunda rekorun onaylanabilmesi için Doping Kontrol Analiz sonucu talep ediliyorsa, böyle durumlarda ivedilikle Doping'e Mücadele Komisyonunu bilgilendirmek ve rekor kıran Sporculara doping kontrolü yapılmasını talep etmek.

21.2. Sporcuların Görev ve Sorumlulukları

21.2.1. Geçerli olan bütün doping'e mücadele tedbirleri ve kurallarından haberdar olmak ve onlara uymak.

21.2.2. Örnek vermek için hazır bulunmak.

21.2.3. Aldıkları ve kullandıkları her şeyden doping'e mücadele bağlamında sorumlu olmak.

21.2.4. Yasaklı Madde ve Yasaklı Yöntemleri kullanmama yükümlülükleri konusunda tıbbi

personeli bilgilendirmek ve kendilerine uygulanan tedavilerin Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olarak düzenlenen herhangi bir doping mücadele tedbirini veya kuralını ihlal etmeme sorumluluğunu üstlenmek.

21.3. Sporcu Destek Personeli'nin Görev ve Sorumlulukları

21.3.1. Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olarak düzenlenen ve kendilerinin veya destek verdikleri Sporcuların tabi olduğu bütün doping mücadele politika ve kurallarından haberdar olmak ve onlara uymak.

21.3.2. Sporcu Doping Kontrol Program ile iş birliği yapmak.

21.3.3. Doping mücadele davranışlarını benimsemeleri için Sporcuların değer yargıları ve davranışları üzerinde nüfuzlarını kullanmak.

MADDE 22 – DEĞİŞİKLİK, YORUM VE GEÇERLİLİK

22.1. İşbu Doping Mücadele Talimatı zaman zaman Doping Mücadele Komisyonu tarafından değiştirilebilir.

22.2. Değişiklikler, değişiklikte aksi belirtilmemişse, derhâl yürürlüğe girecektir ve onayın ardından üç ay içerisinde Ulusal Spor Federasyonları tarafından uygulanacaktır.

22.3. İşbu Doping Mücadele Talimatı bağımsız ve özerk yorumlanacaktır ve Madde 22.6'da belirtilenler dışında hiçbir kanun veya yasa referans alınmaz.

22.4. İşbu Doping Mücadele Talimatı çerçevesinde kullanılan başlıklar yalnızca kolaylık içindir ve bu Doping Mücadele Kurallarının esası olarak veya başvurduğu hüküm dilini hiçbir koşulda etkilemesi için addedilemez.

22.5. GİRİŞ, EK I (TANIMLAR) ve WADA'nın yayınladığı Uluslararası Standartlar, ve bu Doping Mücadele Komisyonu tarafından yayınlanan diğer talimatlar Doping Mücadele Talimatı'nın dâhilî parçası olarak değerlendirilecektir.

22.6. İşbu Doping Mücadele Talimatı, Dünya Doping Mücadele Kurallarının uygulanabilir hükümleri uyarınca kabul edilir ve Dünya Doping Mücadele Kurallarının uygulanabilir hükümlerine tutarlı bir şekilde yorumlanacaktır.

22.7. Dünya Doping Mücadele Kurallarının çeşitli hükümlerine ve bu Doping Mücadele Talimatı'na açıklama getiren görüşler, bu Doping Mücadele Talimatı'nı yorumlamak için kullanılabilir.

22.8. Eğer işbu Doping Mücadele Talimatı'nın herhangi bir maddesi herhangi bir nedenle geçersiz, uygulanamaz ve yasa dışı sayılırsa, geçersiz, uygulanamaz ve yasa dışı sayılan madde silinmiş addedilecek ve işbu Doping Mücadele Talimatı'nın diğer maddeleri yürürlükte kalacaktır.

MADDE 23 – GEÇİCİ HÜKÜMLER VE GEÇERLİLİK

23.1. Bu Doping Mücadele Talimatı tam olarak 23 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yürürlük Tarihinden önce askıda olan konular geçmişe yönelik olarak işleme alınmayacaktır. Bununla birlikte aşağıda belirtilen istisnai durumlar işleme alınacaktır:

23.1.1. Yürürlük Tarihinden itibaren askıda olan “doping mücadele kural ihlali” davalarına ve yürürlük tarihinden önce vuku bulup da yürürlük tarihinden sonra açılan “doping mücadele kural ihlali”ne dayalı “doping mücadele kural ihlali” davalarına istinaden, dava iddia edilen “doping mücadele kural ihlali”nin vuku bulduğu tarihte geçerli olan bağımsız doping mücadele kuralları ışığında görülecektir, eğer davayı gören kurul davanın durumu çerçevesinde uygulanacak uygun bir “lex mitior” ilkesi belirlemezse.

23.1.2. Yürürlük Tarihinden önce müddeti dolmamış olan ve Uluslararası Doping Kontrol Standardının 11. Maddesi kapsamına ilişkin ihlal olarak değerlendirilen Yürürlük Tarihinden önce yürürlükte olan kurallar çerçevesinde Doping Mücadele Komisyonunun beyan ettiği Madde 2.4'e ilişkin ihlal (bildirim vermeme veya teste katılmama) işleme alınacaktır ve müddetin bitiminden önce Uluslararası Doping Kontrol Standardı uyarınca istinat edilebilir.

23.1.3. Yürürlük Tarihinden önce doping mücadele kuralı ihlali yönünde nihai hükme varılıp da Yürürlük Tarihinden itibaren hâlâ Hak Mahrumiyeti döneminde olan Sporcu veya diğer Kişinin davalarına istinaden, söz konusu Sporcu veya diğer Kişi bu doping mücadele kuralları ışığında Hak Mahrumiyeti döneminin kısaltılması için sonuç değerlendirme yetkisi olan Doping Mücadele Kuruluşuna başvurabilir. Başvuru, Hak Mahrumiyeti döneminin süresi dolmadan yapılmalıdır. Verilen hüküm Madde 13.2 uyarınca temyize gidebilir. Bu doping mücadele kuralları kapsamında, “doping mücadele kural ihlali” yönünde nihai hükme varılan ve Hak Mahrumiyeti dönem süresinin dolduğu “doping mücadele kural ihlali” davalarında başvuru kabul edilmeyecektir.

23.1.4. Madde 10.7.5'e tabi olarak, Yürürlük Tarihinden önce yürürlükte olan kurallar çerçevesinde işlenen doping mücadele kural ihlalleri, Madde 10.7 altındaki müeyyidelerin belirlenmesi amacıyla sabık kanun ihlalleri olarak dikkate alınacaktır. Bu Doping Mücadele Kuralı çerçevesinde Belirtilen Madde olarak tanımlanan maddeyi kapsayan Yürürlük Tarihi öncesi “doping mücadele kural ihlali” durumunda, ve iki yıldan daha az Hak Mahrumiyeti süresi verilmiş olması durumunda, ihlal Madde 10.7.1 uyarınca İndirilmiş Müeyyide olarak kabul edilecektir.

EK 1 – TANIMLAR

ADAMS: Doping Mücadele Uygulama ve Yönetim Sistemi, veri korumayla ilgili yasal düzenlemelere paralel olarak ilgili taraflara ve WADA'ya doping mücadele çalışmalarında yardımcı olmak amacıyla tasarlanmış, veri girişine, saklanması, paylaşılmasına ve raporlanmasına yönelik web tabanlı bir veri tabanı yönetim aracıdır.

Ağır Kusur veya İhmalin Olmaması: Sporcunun, mevcut koşulların tamamı ve Kusur veya İhmalin Olmamasına ilişkin ölçütler göz önüne alındığında, kendi kusur veya ihmalinin “doping mücadele kural ihlali” açısından ciddi boyutta olmadığını kanıtlamasıdır.

Atıfık Bulgu: Aykırı Analitik Bulgu'nun tespitinden önce bir laboratuvar veya WADA tarafından onaylı başka bir kuruluş tarafından düzenlenen ve Uluslararası Laboratuvar Standartları veya ilgili Teknik Belgeler uyarınca ileri araştırma yapılması gerektiğini ortaya koyan bir rapordur.

Aykırı Analitik Bulgu: Bir laboratuvar veya WADA tarafından onaylanmış başka bir kuruluş tarafından Uluslararası Laboratuvar Standartlarına ve ilgili Teknik Belgelere uygun olarak düzenlenen ve bir Örnekte Yasaklı Maddenin veya onun Metabolitlerinin veya Belirteçlerinin (yüksek miktarlarda endojenik maddeler de dâhil olmak üzere) bulunduğunu veya herhangi bir Yasaklı Yöntemin kullanıldığını gösteren bir rapordur.

Bağımsız Gözlemci Programı: WADA'nın denetimi altında olmak üzere belli turnuvalarda doping kontrolü sürecini gözlemleyen, Doping Kontrolü sürecine ilişkin rehberlik hizmeti veren ve gözlemlerini bir rapor hâlinde sunan bir gözlem ekibidir.

Belirteç: Herhangi bir Yasaklı Maddenin veya Yasaklı Yöntemin kullanıldığını gösteren bir bileşik, bileşikler grubu veya biyolojik parameter(ler) anlamındadır.

Bir Yasaklı Maddenin veya Yasaklı Yöntemin Ticaretini Yapmak: Bir yasaklı maddenin veya yasaklı yöntemin bir Doping Mücadele Kuruluşunun denetimine tabi bir sporcu veya diğer kişi tarafından (fizikî olarak veya elektronik ortamda veya başka bir şekilde) üçüncü bir tarafa satılması, verilmesi, taşınması, gönderilmesi, teslim edilmesi veya dağıtılmasıdır; ancak bu tanım, söz konusu koşullar bir bütün olarak söz konusu yasaklı maddelerin gerçek ve yasal bir tedavi amacıyla kullanılmadığını göstermedikçe, bir yasaklı maddenin “iyi niyetli” bir sağlık görevlisi tarafından gerçek ve yasal bir tedavi amacıyla veya kabul edilebilir başka bir gerekçeyle uygulanmasını ve Müsabaka Dışı Doping Kontrollerde yasaklanmamış olan yasaklı maddelerle ilgili fiilleri kapsamayacaktır.

Bireysel Spor: Takım Sporunu olmayan herhangi bir spordur.

Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicileri: Kıta veya bölge bazında veya diğer bir Uluslararası Turnuvanın düzenleyicisi olarak işlev gören Ulusal Olimpiyat Komitelerinin veya birden fazla spor dalını kapsayan diğer uluslararası spor kuruluşlarının kıtasal birlikleri anlamındadır.

CAS: Spor Tahkim Mahkemesi'dir.

Disiplin/Ceza Kurulu: İşbu Doping Mücadele Talimatı'nın ihlali iddialarını hükme bağlamak üzere tayin edilen kuruldur.

Diskalifiye Etme: Yukarıdaki Doping Mücadele Kuralı İhlallerinin Sonuçları bölümüne bakınız.

Doping Kontrol Görevlisi (DKG): Örnek Alınması İşleminin yerinde yönetilmesi sorumluluğu verilmiş olan ve Doping Mücadele Komisyonu tarafından gerekli olan eğitim verilmiş ve yetkilendirilmiş olan resmî görevlidir.

Doping Kontrolü: Nerede bulunduğuyla ilişkin bilgi verme, örnek alma ve taşıma, laboratuvar analizi, tedavi amaçlı Kullanım istisnaları, Sonuçları Değerlendirme ve Sorgulama aşamalarındaki bütün süreçler de dâhil olmak üzere, Doping Kontrolü dağılım planlamasından temyiz başvurusuna kadar olan bütün adımlar ve süreçlerdir.

Doping Mücadele Komisyonu: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonudur

Doping Mücadele Kuralı İhlallerinin Sonuçları: Bir Sporcu veya diğer Kişinin bir doping mücadele kuralını ihlalinde, aşağıdaki yaptırımlardan biri veya daha fazlası uygulanır: (a) Diskalifiye etme; sporcunun belli bir Müsabakada veya Turnuvada elde ettiği sonuçların geçersiz sayılması ve verilen madalyaların, puanların ve ödüllerin geri alınması da dâhil olmak üzere diğer Yaptırımların uygulanması anlamına gelmektedir; (b) Hak Mahrumiyeti cezası, sporcunun veya diğer kişinin herhangi bir Müsabakaya veya diğer etkinliklere katılmasının veya Madde 10.9'da belirtildiği gibi mali bir takım haklardan yararlanmasının belli bir süre için yasaklanması anlamındadır; ve (c) Geçici Hak Mahrumiyeti, Madde 8 (Adil Yargılanma Hakkı) çerçevesinde yürütülen bir vakada kesin karar verilmeye kadar sporcunun veya diğer kişinin herhangi bir müsabakaya katılmasının geçici olarak yasaklanması anlamındadır.

Doping Mücadele Kuralları: Dünya Doping Mücadele Kurallarıdır.

Doping Mücadele Kuruluşu: Doping Kontrolü sürecinin herhangi bir aşamasının başlatılmasına, uygulanmasına veya yürütülmesine ilişkin kuralları düzenlemekle yetkili olan bir İmza

Sahibi Tarafıdır. Bu kuruluş tanımına örneğin Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Paralimpik Komitesi, kendi Turnuvalarında Doping Kontrolü yapan diğer Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicileri, *WADA*, Uluslararası Federasyonlar ve Ulusal Doping Mücadele Kuruluşları da dâhildir.

Doping Mücadele Talimatı: Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu, Türkiye Doping Mücadele Talimatı'dır.

Geçici Hak Mahrumiyeti: Yukarıdaki Doping Mücadele Kuralı İhlallerinin Sonuçları bölümüne bakınız.

Geçici Sorgulama: Madde 7.5'in amaçlarına uygun olarak, Madde 8 (Adil Yargılanma Hakkı) uyarınca Sporcuyla bildirimde bulunularak ve ona kendisini yazılı veya sözlü olarak savunma olanağı tanıyarak gerçekleştirilen kısa ve hızlı bir Sorgulamadır.

Hak mahrumiyeti Cezası: Yukarıdaki Doping Mücadele Kuralı İhlallerinin Sonuçları bölümüne bakınız.

Hedefe Yönelik Doping Kontrolü: Belirli Sporcuların veya bir Sporcu grubunun belirli bir zamanda Doping Kontrolü amacıyla rastgele olmayan bir şekilde Doping Kontrolü için seçilmesidir.

Hile Yapmak: Kötü amaçla veya uygunsuz bir şekilde değiştirmek; uygun olmayan bir etki yaratmak; uygun olmayan bir şekilde müdahale etmek; engellemek, sonuçları değiştirmek veya olağan işlemin uygulanmasını engellemek amacıyla hileli davranarak yanıltmak veya müdahil olmak veya bir Doping Mücadele Kuruluşuna yanıltıcı bilgiler vermek anlamındadır.

İmza Sahibi Taraflar: Dünya Doping Mücadele Kuralları belgesini imzalamış ve Dünya Doping Mücadele Kurallarına uymayı kabul etmiş olan kuruluşlardır. Bunlar arasında Uluslararası Olimpiyat Komitesi, Uluslararası Federasyonlar, Uluslararası Paralimpik Komitesi, Milli Olimpiyat Komiteleri, Milli Paralimpik Komiteleri, Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicileri, Ulusal Doping Mücadele Kuruluşları ve *WADA* bulunmaktadır.

Kamuoyuna Açıklamak veya Kamuoyuna Bildirmek: Bilgilerin, o bilgileri Madde 14 çerçevesinde öncelikle alma hakkına sahip olan Kişilere ek olarak kamuoyuna ve diğer Kişilere açıklanması veya dağıtılmasıdır.

Katılımcı: Herhangi bir Sporcu veya Sporcu Destek Personeli'dir.

Kayıtlı Doping Kontrol Havuzu: Her bir Uluslararası Federasyon ve Ulusal Doping Mücadele Kuruluşu tarafından kendi Doping Kontrolü dağılım programlarının bir parçası olarak Müsabaka İçi ve Müsabaka Dışı Doping Kontrollerine tabi olan üst düzey Sporcular için ayrı ayrı oluşturdukları havuzdur. Her bir Uluslararası Federasyon, kendi Kayıtlı Doping Kontrol Havuzuna dâhil olan Sporcuların bir listesini ya isimleriyle ya da açıkça tanımlanmış belirli ölçütlere göre yayınlacaktır.

Kişi: Gerçek bir kişi veya bir kurum veya kuruluştur.

Kullanım: Bir Yasaklı Maddenin veya Yasaklı Yöntemin herhangi bir şekilde kullanılması, uygulanması, ağız yoluyla alınması, enjekte edilmesi veya tüketilmesidir.

Kurallar: *WADA* tarafından ilk olarak 5 Mart 2003 tarihinde kabul edilen Dünya Doping Mücadele Kuralları ve bunlar üzerinde yapılan herhangi bir tadilatır

Kusur veya İhmalin Olmaması: Sporunun bir yasaklı maddeyi kullandığını veya bir yasaklı yöntemin kendisine uygulandığını bilmediğini veya bu durumdan şüphelenmediğini ve son derece dikkatli davranmasına rağmen bunu bilmesinin veya bundan şüphelenmesinin makul olarak mümkün olmadığını kanıtlamasıdır.

Metabolit: Bir biyotransformasyon süreciyle üretilen herhangi bir maddedir.

Milli Olimpiyat Komitesi: Uluslararası Olimpiyat Komitesi tarafından tanınan kuruluştur. Milli Olimpiyat Komitesi ifadesi, aynı zamanda Milli Olimpiyat Komitesinin doping mücadelesindeki tipik sorumluluklarının Ulusal Spor Konfederasyonu tarafından üstlenildiği ülkelerde Ulusal Spor Konfederasyonunu da kapsar.

Müsabaka: Tek bir yarış, maç, oyun veya tek sporcunun katıldığı bir mücadeledir. Örneğin, bir basketbol maçı veya Olimpiyatlarda atletizmde 100 metre final yarışı. Ödüllerin her gün veya başka aralıklarla verildiği kademeli müsabakalarda ve diğer mücadelelerde, bir Müsabaka ile bir Turnuva arasındaki ayrım, ilgili Uluslararası Federasyonun kurallarında belirtildiği şekilde olacaktır.

Müsabaka Dışı Doping Kontrolü: Müsabaka sırasında yapılmayan her türlü Doping Kontrolüdür.

Müsabaka İçi Doping Kontrolü: Bir Uluslararası Federasyonun veya diğer ilgili Doping Mücadele Kuruluşunun kurallarında aksi belirtilmediği sürece, "Müsabaka İçi" ifadesi, sporcunun katılacağı bir müsabakadan on iki saat öncesinde başlayan ve o müsabakanın bitimiyle sona eren süre ve o müsabaka ile ilgili olarak Örnek alma süreci anlamındadır.

Önceden Bildirmeksizin Yapılan Doping Kontrolü: Sporcuyla önceden bildirimde bulunmaksızın yapılan ve bildirim anından Örnek alınma kadar Sporcuyla sürekli refakat edilen bir Doping Kontrolüdür.

Örnek veya Numune: Doping Kontrolü amacıyla alınmış biyolojik maddedir.

[“Örnek veya numune” tanımıyla ilgili açıklama: Bazen kan örneği almasının bazı dinî veya kültürel grupların temel değerlerine aykırı olduğu öne sürülmektedir. Böyle bir iddianın temelden yoksun

olduğu belirlenmiştir.]

Reşit Olmayan: İkamet ettiği ülkenin yasalarına göre henüz yetişkinlik (rüş) yaşına basmamış olan bir Kişi anlamındadır.

Sahip Olma: Fiilî ve fizikî olarak veya hukuken varsayılan “Sahip Olma” anlamındadır (yalnızca ilgili Kişinin, yasaklı madde veya yasaklı yöntemin veya yasaklı madde veya yasaklı yöntemin bulunduğu yerden münhasıran sorumlu olması hâlinde dikkate alınacaktır.); ancak, ilgili kişinin yasaklı madde veya yasaklı yöntem üzerinde veya yasaklı madde veya yasaklı yöntemin bulunduğu yer üzerinde münhasıran sorumlu olmaması hâlinde, eğer ilgili kişi yasaklı madde veya yasaklı yöntemin mevcudiyetinden haberdar ise ve onlardan sorumlu olma kastı var ise hukuken varsayılan “Sahip Olma” olgusu söz konusu olabilir. Ancak, kişiye herhangi bir dopinge mücadele kuralı ihlalinde bulunduğu yönünde bildirimde bulunulmasından önce, eğer kişi yasaklı madde veya yasaklı Yönteme sahip olma amacıyla olmadığını gösterecek somut adımlar atmış ve yasaklı madde veya yasaklı yöntemle sahip olmak istemediğini bir Dopinge Mücadele Kuruluşuna açıkça bildirmiş ise, yalnızca o yasaklı madde veya yasaklı yöntemi bulundurmasından dolayı bir dopinge mücadele kuralı ihlalinde bulunmuş sayılamaz. Bu tanımlama ile çelişik olmasına karşın, bir yasaklı madde veya yasaklı yöntemin (elektronik ortamda veya başka bir şekilde) satın alınması durumunda, o yasaklı madde veya yasaklı yöntemi satın alan kişi, o yasaklı Madde veya yasaklı yöntemle sahip olmuş sayılır.

[“Sahip Olma” tanımı ile ilgili açıklama: Bu tanım uyarınca, bir sporcunun otomobilinde bulunan steroidler, sporcu otomobilin bir başkası tarafından kullanıldığını kanıtlayamazsa, ihlal suçunu işlemiş sayılabilir; böyle bir durumda, Dopinge Mücadele Kuruluşu, otomobil yalnızca sporcunun sorumluluğunda olmasa dahi, sporcunun o steroidlerin varlığından haberdar olduğunu ve onlardan sorumlu olma kastının olduğunu kanıtlamak durumundadır. Benzer şekilde, örneğin bir sporcunun eşiyile birlikte yaşadığı evin eza dolabında steroid bulunması hâlinde, Dopinge Mücadele Kuruluşu, sporcunun o steroidlerin varlığından haberdar olduğunu ve onlardan sorumlu olma kastının olduğunu kanıtlamak durumundadır.]

Somut Destek: Madde 10.5.3’ün amaçlarına uygun olarak, Somut Destek veren bir Kişinin: (1) bir dopinge mücadele kuralı ihlaline ilişkin olarak sahip olduğu bilgileri yazılı ve imzalı olarak eksiksiz bir şekilde vermesi ve (2) o bilgilere ilişkin soruşturma ve Sorgulamaya, örneğin Ulusal Dopinge Mücadele Kuruluşunun veya Sorgulama Makamının talep etmesi hâlinde Sorgulamada tanıklık etmek suretiyle eksiksiz bir şekilde yardımcı olması zorunludur. Ayrıca, verilen bilgilerin güvenilir olması ve başlatılan Sorgulamanın önemli bir kısmını kapsamaması veya henüz dava açılmamış ise, dava açılmasına yetecek niteliklerde olması zorunludur.

Sporcu Destek Personeli: Bir spor Müsabakasına katılan veya hazırlanan bir Sporcu ile çalışan, onu tedavi eden veya ona yardımcı olan teknik direktör, antrenör, menajer, temsilci, takım personeli, yetkili, doktor, sağlık personeli, ebeveyn veya diğer Kişilerdir.

Sporcu: Uluslararası düzeyde (her bir Uluslararası Federasyonca tanımlandığı gibi), ulusal düzeyde (her bir Ulusal Dopinge Mücadele Kuruluşunca tanımlandığı gibi), Ulusal Dopinge Mücadele Kuruluşunun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzu’na kayıtlı olan Kişiler de dâhil ancak onlarla sınırlı olmaksızın) spor müsabakalarına katılan Kişi ve bir İmza Sahibi Tarafın veya Dünya Dopinge Mücadele Kurallarını kabul etmiş olan başka bir kuruluşun denetimine tabi olan diğer herhangi bir yarışmacıdır. Örneğin; Doping Kontrolü yapma ve tedavi amaçlı Kullanım istisnaları ile ilgili hükümler de dâhil olmak üzere, Dünya Dopinge Mücadele Kurallarının bütün hükümleri, uluslararası ve ulusal düzeydeki sporculara uygulanmak zorundadır. Bazı Ulusal Dopinge Mücadele Kuruluşları, hâlihazırda veya potansiyel olarak ulusal düzeyde olmayan ve sporu eğlence, boş zamanı değerlendirme düzeyinde veya veteran olarak yapan Sporcular üzerinde Doping Kontrolü yapmayı ve dopinge mücadele kurallarını uygulamayı tercih edebilirler. Ancak Ulusal Dopinge Mücadele Kuruluşları, bu tür Kişilere, Dünya Dopinge Mücadele Kurallarının bütün hükümlerini uygulamak zorunda değildir. Uluslararası veya ulusal düzeyde olmayan Sporculara yapılacak Doping Kontrollerine yönelik olarak Dünya Dopinge Mücadele Kurallarına aykırı olmayan belli bazı ulusal düzenlemeler yapılabilir. Bu nedenle, bir ülke, eğlenme, sporu boş zamanı değerlendirme düzeyinde yapan Sporculara Doping Kontrolü uygulamayı tercih edebilir ancak tedavi amaçlı Kullanım istisnalarını veya nerede bulunduğu dair bilgi verilmesini zorunlu kılamaz. Aynı şekilde, yalnızca veteran sporculara yönelik bir turnuva düzenleyen Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicileri de bu sporculara doping kontrolü uygulamayı tercih edebilir, ancak tedavi amaçlı kullanımı istisnalarını veya nerede bulunduğu dair bilgi verilmesini zorunlu kılamaz. Madde 2.8’in (Bir Yasaklı Madde veya Yasaklı Yöntemi bir Sporcuya Tatbik Etmek veya Etmeye Teşebbüs Etmek) uygulanması, dopinge mücadele bilgilendirmesi ve eğitimi açısından, bir İmza Sahibi Tarafın, hükümetin veya Dünya Dopinge Mücadele Kurallarını kabul etmiş olan başka bir kuruluşun denetimi altında faaliyet gösteren Kişiler Sporcu sayılırlar.

[Sporcu” tanımı ile ilgili açıklama: Bu tanım, uluslararası ve ulusal düzeydeki sporcun, sırasıyla, Uluslararası Federasyonların ve Ulusal Dopinge Mücadele Kuruluşlarının kendi kurallarında kesin olarak

tanımlanmasıyla birlikte, uluslararası ve ulusal düzeydeki bütün Sporcuların Dünya Doping Mücadele Kurallarına tabi olduğunu aydınlığa kavuşturmaktadır. Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olarak düzenlenen ulusal düzeydeki doping mücadelesi kuralları, millî takımlarda oynayan bütün Kişilere ve herhangi bir spor dalında ulusal düzeydeki şampiyonalara katılma yeterliliğine sahip diğer herkese uygulanacaktır. Ancak bu durum, bu türden bütün Sporcuların Ulusal Doping Mücadele Kuruluşunun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzuna dâhil olması gerektiği anlamına gelmez. Bu tanım, aynı zamanda Ulusal Doping Mücadele Kuruluşlarının isterlerse kendi doping mücadelesi programlarını ulusal düzeydeki Sporcuların yanı sıra daha alt düzeylerde spor yapan Kişileri de kapsayacak şekilde genişletmelerine olanak tanımaktadır. Her düzeydeki spor müsabakalarına katılan Sporcuların doping mücadelesi bilgilerinden ve eğitiminden yararlanması sağlanmalıdır.]

Tahkim Kurulu: İlgili Federasyonun Disiplin/Ceza Kurulu kararlarına karşı yapılan temyiz başvurularını hükme bağlamak üzere tayin edilen kuruldur ilgili Federasyonun Tahkim Kurulu ya da Ulusal Tahkim Kuruludur.

TAKİ: Tedavi amaçlı Kullanım İstisnasıdır

TAKİK: Doping Mücadele Komisyonu tarafından kurulmuş olan **TAKİ** komitesidir.

Takim Sporu: Bir Müsabaka sırasında oyuncuların değiştirilebildiği bir spor dalıdır.

Tanımlanmış Maddeler: Madde 4.2.2’de tanımlanmıştır.

Teşebbüs: Bir doping mücadelesi kuralı ihlalini gerçekleştirmek için planlanmış somut bir girişimi teşkil eden fiillere kasıtlı olarak karışmaktır. Ancak, Teşebbüse dâhil olmayan üçüncü şahıslar tarafından Teşebbüsün ortaya çıkarılmasından önce, Kişinin Teşebbüsten vazgeçmesi hâlinde, sadece ihlal Teşebbüsüne dayanılarak bir doping mücadelesi kuralı ihlali gerçekleşmiş kabul edilemez.

Test: Doping Kontrolü sürecinin Doping Kontrolü dağılım planlamasını, Örnek alımını, Örneğin laboratuvara taşınmasını da kapsayan aşamalarıdır.

Turnuva: Tek bir kuruluşun denetimi altında gerçekleştirilen bir Müsabakalar dizisidir (örneğin Olimpiyat Oyunları, *FINA* Dünya Şampiyonaları veya Pan Amerika Oyunları gibi).

Turnuva Dönemi: Bir turnuvanın, o turnuvayı düzenleyen kuruluşça tespit edilen başlangıç ve bitişi arasındaki süredir.

Ulusal Doping Mücadele Kuruluşu: Ulusal düzeyde doping mücadelesi kurallarını oluşturma ve uygulama, Örnek toplama sürecini yönetme, Doping Kontrolü sonuçlarını değerlendirme ve Sorgulama konusunda kendilerine her bir ülke tarafından yetki ve sorumluluk verilen kuruluş(lar)dır. Buna, birden fazla ülke tarafından kendileri adına işlev görmek üzere bölgesel Ulusal Doping Mücadele Kuruluşu olarak tayin edilen kuruluşlar da dâhildir. Bu görevlendirmenin yetkili kamu kurumu/kurumları tarafından yapılmaması durumunda, ilgili ülkenin Milli Olimpiyat Komitesi veya Komitenin tayin edeceği kuruluş, Ulusal Doping Mücadele Kuruluşu olacaktır.

Ulusal Seviyedeki Sporcular: Doping Mücadele Komisyonu tarafından kayıtlı Doping Kontrolleri havuzuna dâhil bir Sporcu olarak belirlenmiş ve uluslararası seviyedeki Sporcular dışındaki bir Sporcudur

Ulusal Spor Federasyonu: Bir ülkede ya da o ülkenin bir bölümünde spor işlerini yöneten herhangi bir ulusal, vilayet ya da bölgesel kuruluş ve onun bağlı üyeler, kulüpler, takımlar, birlikler ve ligler. Bağımsız ve Spor Genel Müdürlüğüne bağlı olan tüm Spor Federasyonlarıdır.

Ulusal Turnuva: Uluslararası veya ulusal düzeydeki sporcuların katıldığı ve uluslararası turnuva niteliğinde olmayan bir spor turnuvasıdır.

Uluslararası Düzeydeki Sporcu: Bir Uluslararası Federasyonun Kayıtlı Doping Kontrol Havuzuna dâhil olduğu bir veya daha fazla uluslararası federasyon tarafından kabul edilen sporcu anlamındadır.

Uluslararası Standart: Dünya Doping Mücadele Kurallarını desteklemek amacıyla *WADA* tarafından düzenlenen bir standarttır. Bir Uluslararası Standarda uygunluk (alternatif bir standardın, uygulamanın veya prosedürün aksine), Uluslararası Standardın kapsadığı prosedürlerin gereğince yerine getirildiği kararına varmak yeterli olacaktır. Uluslararası Standarda uyumlu olarak düzenlenen bütün teknik belgeler Uluslararası Standartları içermektedir.

Uluslararası Turnuva: Uluslararası Olimpiyat Komitesinin, Uluslararası Paralimpik Komitesinin, bir Uluslararası Federasyonun, bir Büyük Çaplı Turnuva Düzenleyicisinin veya diğer bir uluslararası spor kuruluşunun denetiminde olan veya Turnuva için teknik yetkililere görev verildiği bir turnuva anlamındadır.

UNESCO Sözleşmesi: Sporda Doping Mücadele amacıyla *UNESCO* Genel Kurulunun 19 Ekim 2005 tarihli 33. birleşiminde kabul edilmiş olan, Uluslararası Sözleşme’dir. Bu tanıma, Sözleşmeye Taraf olan Devletlerce ve Sporda Doping Mücadele Uluslararası Sözleşmesi Taraflarınca Sözleşme’de yapılması kabul edilen bütün değişiklikler de dâhildir.

UOK takımı: Ulusal Olimpiyat Komitesi tarafından seçilen herhangi bir (ulusal) Olimpiyat Takımı ya da herhangi bir diğer takımdır.

WADA: Dünya Dopingle Mücadele Ajansıdır.

Yasaklı Madde: Yasaklılar Listesi'nde yasaklı olduğu belirtilen herhangi bir maddedir.

Yasaklı Yöntem: Yasaklılar Listesi'nde yasaklı olduğu belirtilen herhangi bir yöntemdir.

Yasaklılar Listesi: Yasaklı Maddeler ve Yöntemlerin tanımlandığı Listedir.

6.3. EK: DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI 2014 YILI YASAKLILAR LİSTESİ

DÜNYA DOPİNGLE MÜCADELE KURALLARI 2014 YILI YASAKLILAR LİSTESİ

Bu Liste 1 Ocak 2014 tarihinden itibaren geçerlidir.

Dünya Dopingle Mücadele Kuralları 4.2.2 Maddesi uyarınca S1, S2, S4.4, S4.5, S6a gruplarındaki maddeler ve M1, M2 ve M3 gruplarındaki Yasaklı Yöntemler dışındaki tüm yasaklı maddeler

“Tanımlanmış Maddeler” olarak değerlendirilecektir.

KULLANIMI HER ZAMAN YASAKLI OLAN MADDELER VE YÖNTEMLER (MÜSABAKA İÇİ VE MÜSABAKA DIŞI)

YASAKLI MADDELER

S0. ONAYLANMAMIŞ MADDELER

Listenin bundan sonraki bölümlerinde ele alınmamış ve herhangi bir resmî sağlık kuruluşundan insan tedavisi ile ilgili onay almamış (Örn. Klinik öncesi ya da klinik gelişim aşamasındaki ya da üretimi durdurulmuş ilaçlar, tasarlanmış ilaçlar, yalnız veteriner hekimlikte kullanılmasına onay verilen maddeler) farmakolojik maddeler her zaman için yasaklanmıştır.

S1. ANABOLİK MADDELER

Anabolik maddelerin kullanımı yasaklanmıştır.

1. Anabolik Androjenik Steroidler (AAS)

a. Eksojen* (Vücudun üretmediği) AAS'ler aşağıdaki gibidir;

1-androstenediol (5 α -androst-1-ene-3 β ,17 β -diol); **1-androstenedione** (5 α -androst-1-ene-3,17-dione); **bolandiol** (estr-4-ene-3 β ,17 β -diol); **bolasterone**; **boldenone**; **boldione** (androst-1,4-diene-3,17-dione); **calusterone**; **clostebol**; **danazol** ([1,2]oxazolo[4',5':2,3]pregna-4-en-20-yn-17 α -ol); **dehydrochlormethyltestosterone** (4-chloro-17 β -hydroxy-17 α -methylandrost-1,4-dien-3-one); **desoxymethyltestosterone** (17 α -methyl-5 α -androst-2-en-17 β -ol); **drostanolone**; **ethylestrenol** (19-norpregna-4-en-17 α -ol); **fluoxymesterone**; **formeolone**; **furazabol** (17 α -methyl[1,2,5]oxadiazolo[3',4':2,3]-5 α -androst-17 β -ol); **gestrinone**; **4-hydroxytestosterone** (4,17 β -dihydroxyandrost-4-en-3-one); **mestanolone**; **mesterolone**; **metandienone** (17 β -hydroxy-17 α -methylandrost-1,4-dien-3-one); **metenolone**; **methandriol**; **methasterone** (17 β -hydroxy-2 α ,17 α -dimethyl-5 α -androst-3-one); **methyldienolone** (17 β -hydroxy-17 α -methylestra-4,9-dien-3-one); **methyl-1-testosterone** (17 β -hydroxy-17 α -methyl-5 α -androst-1-en-3-one); **methylnor-testosterone** (17 β -hydroxy-17 α -methylestr-4-en-3-one); **methyltestosterone**; **metribolone** (methyltrienolone, 17 β -hydroxy-17 α -methylestra-4,9,11-trien-3-one); **mibolone**; **nandrolone**; **19-norandrostenedione** (estr-4-ene-3,17-dione); **norboleone**; **norclostebol**; **norethandrolone**; **oxabolone**; **oxandrolone**; **oxymesterone**; **oxymetholone**; **prostanazol** (17 β -[(tetrahydropyran-2-yl)oxy]-1'-H-pyrazolo[3,4:2,3]-5 α -androstane); **quinbolone**; **stanozolol**; **stenbolone**; **1-testosterone** (17 β -hydroxy-5 α -androst-1-en-3-one); **tetrahydrogestrinone** (17-hydroxy-18 α -homo-19-nor-17 α -pregna-4,9,11-trien-3-one); **trenbolone** (17 β -hydroxyestr-4,9,11-trien-3-one); ve benzer kimyasal yapıya ve biyolojik etkilere sahip diğer maddeler.

b. Endojen** (Vücudun doğal olarak ürettiği) AAS'lerin dışarıdan vücuda uygulanması yasaklanmıştır:

androstenediol (androst-5-ene-3 β ,17 β -diol); **androstenedione** (androst-4-ene-3,17-dione); **dihydrotestosterone** (17 β -hydroxy-5 α -androst-3-one); **prasterone** (dehydroepiandrosterone, DHEA, 3 β -hydroxyandrost-5-en-17-one); **testosterone**; ve onların aşağıdakilerle sınırlı olmayan metabolit ve izomerleri:

5 α -androstane-3 α ,17 α -diol; **5 α -androstane-3 α ,17 β -diol**; **5 α -androstane-3 β ,17 α -diol**; **5 α -androstane-3 β ,17 β -diol**; **androst-4-ene-3 α ,17 α -diol**; **androst-4-ene-3 α ,17 β -diol**; **androst-4-ene-3 β ,17 α -diol**; **androst-5-ene-3 α ,17 α -diol**; **androst-5-ene-3 α ,17 β -diol**; **androst-5-ene-3 β ,17 α -diol**; **4-androstenediol** (androst-4-ene-3 β ,17 β -diol); **5-androstenedione** (androst-5-ene-3,17-dione); **epi-dihydrotestosterone**; **epitestosterone**; **etiocholanolone**; **3 α -hydroxy-5 α -androst-17-one**; **3 β -hydroxy-5 α -androst-17-one**; **7 α -hydroxy-DHEA** ; **7 β -hydroxy-DHEA** ; **7-keto-DHEA**; **19-norandrosterone**; **19-noretiocholanolone**.

2. Diğer Anabolik Maddeler aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir:

Clenbuterol, seçici androjen reseptör modülatörleri (SARM'ler), **tibolone**, **zeranol**, **zilpaterol**.

Bu kısımda:

* "eksojen" sözcüğü, normal koşullarda vücut tarafından doğal olarak üretilemeyen bir maddeyi ifade eder.

** "endojen" sözcüğü, vücut tarafından doğal olarak üretilen bir maddeyi ifade eder.

S2. PEPTİD HORMONLAR, BÜYÜME FAKTÖRLERİ VE İLİŞKİLİ MADDELER

Aşağıdaki maddeler ve benzer kimyasal yapıya veya benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeler yasaklanmıştır

1. **Kan yapımını uyarıcı maddeler** [Örn. Eritropoietin (EPO); darbepoetin (dEPO), hipoksi ile indüklenebilen faktörü (HIF) durdurucular, methoxy polyethylene glycol-epoetin beta (CERA), peginesatide (hematide)];
2. Sadece erkeklerde **Koryonik Gonadotropin (CG) ve Luteinleştirici Hormon (LH)** ve onları salgılayan faktörler;
3. **Kortikotropinler** ve onları salgılayan faktörler;
4. **Büyüme Hormonu (GH)** ve onları salgılayan faktörler, **İnsülin-benzeri Büyüme Faktörü-1 (Insulin-like Growth Factor-1 - IGF-1)**,

Bununla birlikte, aşağıdaki büyüme faktörleri de yasaklanmıştır;

Fibroblast Büyüme Faktörü (Fibroblast Growth Factors - FGFs), Hepatosit Büyüme Faktörü (Hepatocyte Growth Factor - HGF), Mekano Büyüme Faktörleri (Mechano Growth Factors - MGF's), Trombosit Kaynaklı Büyüme faktörü (Platelet-Derived Growth Factor - PDGF), Vasküler- Endotelial Büyüme Faktörü (Vascular-Endothelial Growth Factor - VEGF) ve yanı sıra kas, tendon veya bağ proteinlerinin sentezini/yıkımını, damarlanmayı, enerji kullanımını, rejeneratif yeteneği veya kas lif tipi dönüşümünü etkileyen herhangi bir büyüme faktörü

ve benzer kimyasal yapıya veya benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeler.

S3. BETA-2 AGONİSTLER

Solunum yoluyla kullanılan Salbutamol (24 saat içinde en fazla 1600 mikrogram dozu aşmamak koşuluyla), solunum yoluyla kullanılan formoterol (24 saat içinde en fazla 54 mikrogram dozu aşmamak koşuluyla) ve üreticilerin tedavi amaçlı önerdikleri solunum yoluyla Salmeterol kullanımı dışında bütün Beta-2 agonistler varsa ilgili bütün optik izomerleri (örn. d ve l) de dâhil olmak üzere yasaklanmıştır.

İdrarda 1000 nanogram/mililitre düzeyinin üzerinde salbutamol ve idrarda 40 nanogram/mililitre düzeyinin üzerinde formoterol yoğunluğunun bulunması durumunda, bu maddelerin tedavi amacıyla kullanıldığı varsayılmayacaktır ve *Sporcu*, bu anormal bulgunun, tedavi amaçlı ve solunum yoluyla yukarıda belirtilen dozları aşmamak koşuluyla alınmış maddelere bağlı olduğunu kontrollü farmakokinetik inceleme yoluyla kanıtlanmadıkça, *Aykırı Analitik Bulgu* olarak kabul edilecektir.

S4. HORMON VE METABOLİK MODÜLATÖRLER

Aşağıdaki sınıflar yasaklanmıştır:

1. **Aromataz inhibitörleri** aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir: **aminoglutethimide, anastrozole, androsta-1,4,6-triene-3,17-dione (androstatrienedione), 4-androstene-3,6,17 trione (6-oxo), exemestane, formestane, letrozole, testolactone.**
2. **Seçici östrojen reseptörü modülatörleri (SERM'ler)** aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir: **raloxifene, tamoxifen, toremifene.**
3. **Diğer anti-östrojenik maddeler**, aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir: **clomiphene, cyclofenil, fulvestrant.**
Miyostatin işlev(ler)ini modifiye eden maddeler aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir: **miyostatin inhibitörleri.**
5. **Metabolik modülatörler:**

a) **İnsülinler**

b) **Peroksisom Proliferatörle Etkinleştirilmiş Reseptör δ (PPAR δ) agonistleri** (Örn. GW 1516), **PPAR δ -AMP-ile etkinleştirilmiş protein kinaz (AMPK) eksen agonistleri** (örneğin; AICAR)

S5. İDRAR SÖKTÜRÜCÜLER VE DİĞER MASKELEYİCİ MADDELER

Maskeleyici maddeler yasaklanmıştır. Bunlar aşağıdakileri kapsar:

İdrar Söktürücüler, desmopressin, plazma genişleticiler (örn. Gliserol; intravenöz olarak albümin, dekstran, hydroxyethyl starch ve mannitol verilmesi)probenesid ve benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeler. Diş hekimliği anesteziğinde bölgesel olarak kullanılan felypressin yasaklanmamıştır.

İdrar Söktürücüler aşağıdakileri kapsar:

Acetazolamide, amiloride, bumetanide, canrenone, chlorthalidone, etacrynic acid, furosemide, indapamide, metolazone, spironolactone, thiazides (Örn.bendroflumethiazide, chlorothiazide, hydrochlorothiazide), triamterene, vaptanlar (örn. tolvaptan); ve benzer kimyasal yapıya veya benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeler (drosperinone, pamabrom ve yüzeyel dorzolamine ve

brinzolamide kullanımı yasaklı değildir).

Müsabaka içi ya da dışında, kurallara uygun şekilde, idrar söktürücü ya da diğer maskeleyici maddeler ile birlikte alınan ve eşik değerine sahip maddeler (örn. Formoterol, salbutamol, cathine, ephedrine, methylephedrine ve pseudoephedrine) için alınması gereken Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası'na ek olarak bu idrar söktürücü ve diğer maskeleyici madde için de Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası alınması gereklidir.

YASAKLI YÖNTEMLER

M1. KAN VE KAN ÜRÜNLERİNİN UYGULANMASI

Aşağıdakiler yöntemler yasaklanmıştır:

1. Herhangi bir miktardaki otolog, allojenik (homolog) veya heterolog kan veya herhangi bir kaynaktan elde edilmiş eritrosit ürünlerinin dolaşım sistemine verilmesi ya da alınıp tekrar verilmesi.
2. Ek olarak oksijen verilmesinin haricinde, oksijenin alımını, taşınmasını ve dağılımını yapay olarak artıran, aşağıdakileri kapsayan, fakat bunlarla sınırlı olmayan yöntemler; perflorokimyasallar, efaproksiral (RSR13) ve modifiye edilmiş hemoglobin ürünleri (örn. hemoglobin temelli, kan yerini tutan ürünler, mikrokapsüllenmiş hemoglobin ürünleri) uygulanması.
3. Kan ya da kan bileşenlerinin herhangi bir formunun fiziksel ya da kimyasal yollarla damar içi uygulanması.

M2. KİMYASAL VE FİZİKSEL MÜDAHALE

Aşağıdakiler yöntemler yasaklanmıştır:

1. *Doping Kontrolleri* sırasında alınan *Örnekler*'in geçerliliğini ve bütünlüğünü bozmak amacıyla *hile yapmak* veya hile yapmaya teşebbüs etmek. Bunlar, başkasının idrarını kullanma ve/veya idrar değiştirme, ve/veya saflığını bozma (Örn. proteazlar) gibi işlemleri kapsar, ancak bunlarla sınırlı değildir.
2. Hastane ortamında yapılan veya klinik incelemelerde uygulananların dışında damar içine zerk ve/veya 6 saatlik süre içinde 50 mL'den fazla enjeksiyonlar.

M3. GEN DOPİNGİ

Sportif performansı artırma olasılığı bulunan aşağıdakiler yasaklanmıştır:

1. Nükleik asitlerin ya da nükleik asit analoglarının polimerlerinin transferi.
2. Normal ya da genetik olarak modifiye edilmiş hücrelerin kullanımı.

MÜSABAKA SIRASINDA KULLANIMI YASAKLI MADDELER VE YÖNTEMLER

Yukarıda tanımlanan S0'dan S5'e ve M1'den M3'e kadar olan kategorilere ek olarak, aşağıdaki kategorilerin müsabaka sırasında kullanımı yasaklanmıştır.

YASAKLI MADDELER

S6. UYARICILAR

Topikal kullanım için üretilmiş imidazol türevleri ve 2014 İzleme Programı* kapsamında bulunan uyarıcılar hariç, tüm uyarıcılar varsa tüm optik izomerleri (örn. d- ve l-) dâhil olmak üzere yasaklanmıştır. Uyarıcılar aşağıdakileri kapsamaktadır:

a: Tanımlanmış Madde Kapsamı Dışındaki Uyarıcılar:

Adrafinil; amfepramone; amfetamine; amfetaminil; amiphenazole; benfluorex; benzylopipezine; bromantan; clobenzorex; cocaine; cropropamide; crotetamide; fencamine; fenetylline; fenfluramine; fenproporex; fonturacetam [4-phenylpiracetam (carphedon)]; furfenorex; mefenorex; mephentermine; mesocarb; metamfetamine(d-); p-methylamphetamine; modafinil; norfenfluramine; phendimetrazine; phenmetrazine; phentermine; prenylamine; prolintane.

Bu listede belirtilmeyen uyarıcılar Tanımlanmış Madde Kapsamında değerlendirilir.

b: Tanımlanmış Madde Kapsamındaki Uyarıcılar:

Benzfetamine; cathine;** cathinone ve analogları (Örn. mephedrone, methedrone, α -pyrrolidinovalerophenone); dimethylamphetamine; ephedrine***; epinephrine**** (adrenaline); etamivan; etilamfetamine; etilefrine; famprofazone; fenbutrazate; fencamfamin; heptaminol; hydroxyamfetamine (parahydroamphetamine); isometheptene; levmetamfetamine; meclofenoxate; methylenedioxymethamphetamine; methylephedrine***; methylhexanamine (dimethylpentylamine); methylphenidate; nikethamide; norfenefrine; octopamine; oxilofrine (methylsynephrine); pemoline; pentetrazol; phenpromethamine; propylhexedrine; pseudoephedrine*****; selegiline; sibutramine; strychnine; tenamfetamine (methylenedioxymphetamine); trimetazidine; tuaminoheptane; veya benzer kimyasal yapıya ya da benzer biyolojik etkilere sahip diğer maddeler.

* 2014 İzleme Programı kapsamına dâhil edilmiş olan aşağıdaki maddeler (bupropion, kafein, nikotin, fenilefrin, fenilpropanolamin, pipradol, sinefrin) *Yasaklı Madde* kabul edilmemektedir.

** **Kathin**, idrardaki konsantrasyonunun mililitrede 5 mikrogramdan daha fazla olması durumunda yasaklanmıştır.

*** **Efedrin ve metilefedrinin** idrardaki konsantrasyonu mililitrede 10 mikrogramdan daha fazla olması hâlinde yasaklanmıştır.

**** Lokal anestetik maddelerin içinde bulunan veya lokal uygulanan (örn. nazal, oftalmolojik) **epinephrine** (adrenalin) yasaklanmamıştır.

***** **Pseudoephedrine** idrardaki konsantrasyonunun mililitrede 150 mikrogramdan daha fazla olması durumunda yasaklanmıştır.

S7. NARKOTİKLER

Aşağıdaki narkotikler yasaklanmıştır:

Buprenorphine, dextromoramide, diamorphine (eroïn), fentanyl ve türevleri, hydromorphone, methadone, morphine, oxycodone, oxymorphone, pentazocine, pethidine.

S8. KANNABİNOİDLER

Doğal (örn., cannabis, haşhiş, marihuana, esrar) ya da sentetik delta 9-tetrahydrocannabinol (THC) ve THC benzeri kannabinoidler, [örn. JWH018, JWH073 içeren baharatlar], HU-210] yasaklanmıştır.

S9. GLUKOKORTİKOSTEROİDLER

Ağızdan alınan, rektal, damar içine veya kas içine uygulanan tüm glikokortikosteroidler yasaklanmıştır.

BAZI ÖZEL SPORLARDA KULLANIMI YASAKLI MADDELER

P1. ALKOL

Alkol (etanol), aşağıdaki sporlarda sadece *Müsabaka Sırasında* yasaklanmıştır. Tespiti, nefes ve/veya kan analizi ile belirlenecektir. Doping ihlal eşiği (hematolojik değerler) 0,10 gram/Litredir.

- Hava Sporları (FAI)
- Okçuluk (WA)
- Otomobil (FIA)
- Karate (WKF)
- Motorsiklet (FIM)
- Sürat Tekneciliği (UIM)

P2. BETA-BLOKE EDİCİLER

Aksi belirtilmedikçe beta-bloke ediciler, aşağıdaki spor dallarında sadece *Müsabaka Sırasında* yasaklanmıştır.

- Okçuluk (WA) (*MüsabakaDışında* da yasaklanmıştır)
- Otomobil (FIA)
- Bilardo (bütün disiplinler) (WCBS)
- Dart (WDF)
- Golf (IGF)
- Atıcılık (ISSF, IPC) (*MüsabakaDışında* da yasaklanmıştır)

Kayak/Snowboard (FIS) kayakla atlama, serbest stil takla atma/yarım silindir ve snowboard yarım silindir/*big air*

Beta-bloke ediciler, aşağıdakileri kapsar, fakat bunlarla sınırlı değildir:

Acebutolol, alprenolol, atenolol, betaxolol, bisoprolol, bunolol, carteolol, carvedilol, celiprolol, esmolol, labetalol, levobunolol, metipranolol, metoprolol, nadolol, oxprenolol, pindolol, propranolol, sotalol, timolol.

6.4. EK: SPOR HİZMET VE FAALİYETLERİNDE ÜSTÜN BAŞARI GÖSTERENLERİN ÖDÜLLENDİRİLMESİ HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK VE DİĞER İLGİLİ YÖNETMELİKLER

MADDE 1 – 13/9/2010 tarihli ve 2010/956 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Spor Hizmet ve Faaliyetlerinde Üstün Başarı Gösterenlerin Ödüllendirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 2'nci maddesinin birinci fıkrasının (a) ve (b) bentlerinde yer alan “deafolimpik.” ibareleri “deaflimpik”

şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 2 – Aynı Yönetmeliğin 3’üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun” ibaresi “Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 3 – Aynı Yönetmeliğin 4’üncü maddesinin birinci fıkrasının (b), (c), (ç), (d), (e), (h) ve (i) bentleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir,

“b) Bakanlık: Gençlik ve Spor Bakanlığını,

c) Deaflympik: Dört yılda bir yapılan İşitme Engelliler Dünya Yaz ve Kış Oyunlarını,

ç) Federasyon: Genel Müdürlüğe bağlı spor federasyonları ile bağımsız spor federasyonlarını,

• Genel Müdür: Spor Genel Müdürünü,

• Genel Müdürlük: Spor Genel Müdürlüğünü,”

“h) Paralimpik: Uluslararası Paralimpik Komitesince dört yılda bir düzenlenen Yaz ve Kış Paralimpik Oyunlarını,”

“i) Takım Sporu: Birden fazla sporcunun oluşturduğu takımların aynı anda karşılıklı olarak yapmış oldukları müsabakalar ile yarışması ferdi olarak yapılmakla birlikte, olimpiyat, paralimpik ve deaflympik oyunlarında ferdi yarışlar dışında takım yarışması yapılan ve sonuçta alınan puanların takım puanı olarak kabul edildiği ve ferdi derecelendirme yapılmayıp takım derecelendirilmesi yapılan branşlar ile çiftler müsabakalarını,”

MADDE 4 – Aynı Yönetmeliğin 5’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 5 – (1) Olimpiyat ve paralimpik oyunlarının ferdi müsabakalarında;

• Birinci olan sporcuya en fazla 1000 adet,

• İkinci olan sporcuya en fazla 600 adet, üçüncü olan sporcuya en fazla 300 adet, Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir. (2) Olimpiyat ve paralimpik oyunlarının takım sporlarında;

• Takımın birinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 500 adet,

• Takımın ikinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 300 adet,

• Takımın üçüncü olması hâlinde her sporcuya en fazla 150 adet, Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.”

MADDE 5 – Aynı Yönetmeliğin 6’ncı maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 6 – (1) Olimpik ve paralimpik branşların Dünya Şampiyonalarının büyükler kategorisinde ferdi müsabakalarda;

• Birinci olan sporcuya en fazla 500 adet,

• İkinci olan sporcuya en fazla 300 adet,

• Üçüncü olan sporcuya en fazla 150 adet, Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

• Olimpik ve paralimpik branşların Dünya Şampiyonalarının büyükler kategorisinin takım sporlarında;

• Takımın birinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 250 adet,

• Takımın ikinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 150 adet,

• Takımın üçüncü olması hâlinde her sporcuya en fazla 75 adet.

Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

• Olimpik ve paralimpik spor dallarının Dünya Şampiyonalarında;

• Ümitler ve gençler kategorisinde dereceye giren sporcuya, ferdi branşlarda alman derece için birinci fıkrada, takım sporlarında alman derece için ise ikinci fıkrada belirtilen ödüllerin en fazla %20’si,

• Yıldızlar kategorisinde dereceye giren sporcuya, ferdi branşlarda alman derece için birinci fıkrada, takım sporlarında alman derece için ise ikinci fıkrada belirtilen ödüllerin en fazla %10’u oranında ve en fazla yirmi dört aya kadar eşit taksitler hâlinde Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

• Bu madde kapsamında her yıl yapılan şampiyonalarda verilecek ödülün en fazla %50’si, iki yılda bir yapılan şampiyonalarda %75’i, üç veya dört yılda bir yapılan şampiyonalarda ise tamamı verilebilir.”

MADDE 6 – Aynı Yönetmeliğin 7’nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 7 – (1) Olimpik ve paralimpik branşların Avrupa Şampiyonalarında, büyükler kategorisinde ferdi müsabakalarda;

• Birinci olan sporcuya en fazla 300 adet,

• İkinci olan sporcuya en fazla 150 adet.

• Üçüncü olan sporcuya en fazla 75 adet,

Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.”

• Olimpik ve paralimpik branşların Avrupa şampiyonalarında, büyükler kategorisinde takım müsabakalarında;

• Takımın birinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 150 adet,

• Takımın ikinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 75 adet,

- Takımın üçüncü olması hâlinde her sporcuya en fazla 40 adet, Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.
- Olimpik ve paralimpik branşların Avrupa şampiyonalarında;
- Ümitler ve gençler kategorisinde dereceye giren sporcuya, ferdî branşlarda alman derece için birinci fıkra, takım sporlarında alınan derece için ise ikinci fıkra belirtilen ödüllerin en fazla %20'si,
- Yıldızlar kategorisinde dereceye giren sporcuya, ferdî branşlarda alınan derece için birinci fıkra, takım sporlarında alman derece için ise ikinci fıkra belirtilen ödüllerin en fazla %10'u, oranında ve en fazla yirmi dört aya kadar eşit taksitler hâlinde Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

• Bu madde kapsamında her yıl yapılan şampiyonalarla verilecek ödülün en fazla %50'si, iki yılda bir yapılan şampiyonalarla %75'i, üç veya dört yılda bir yapılan şampiyonalarla ise tamamı verilebilir.”

MADDE 7 – Aynı Yönetmeliğin 8'inci maddesinin başlığı ile birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yer alan “Deafolimpik” ibareleri “Deafлимпik” şeklinde ve altıncı fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(6) Bu madde kapsamında her yıl yapılan şampiyonalarla verilecek ödülün en fazla %50'si, iki yılda bir yapılan şampiyonalarla %75'i, üç veya dört yılda bir yapılan şampiyonalarla ise tamamı verilebilir.”

MADDE 8 – Aynı Yönetmeliğin 9'uncu maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Universiade ve Akdeniz Oyunlarının ferdî müsabakalarında;

- Birinci olan sporcuya en fazla 100 adet, -
- İkinci olan sporcuya en fazla 50 adet,
- Üçüncü olan sporcuya en fazla 25 adet.

Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

(2) Universiade ve Akdeniz Oyunlarının takım müsabakalarında;

- Takımın birinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 50 adet,
- Takımın ikinci olması hâlinde her sporcuya en fazla 25 adet,
- Takımın üçüncü olması hâlinde her sporcuya en fazla 15 adet,

Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.”

MADDE 9- Aynı Yönetmeliğin 10'uncu maddesinin ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Bu madde kapsamında her yıl yapılan şampiyonalarla verilecek ödülün en fazla %50'si, iki yılda bir yapılan şampiyonalarla %75'i, üç veya dört yılda bir yapılan şampiyonalarla ise tamamı verilebilir.”

MADDE 10 – Aynı Yönetmeliğin 11'inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan “deafolimpik” ibaresi “deafлимпik” şeklinde ve ikinci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(2) Bu madde kapsamında her yıl yapılan şampiyonalarla verilecek ödülün en fazla %50'si, iki yılda bir yapılan şampiyonalarla %75'i, üç veya dört yılda bir yapılan şampiyonalarla ise tamamı verilebilir.”

MADDE 11 – Aynı Yönetmeliğin 12 nci maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Olimpiyat ve paralimpik oyunlarında takım hâlinde müsabakası yapılan ve derecelendirmeye tabi tutulan branşlarda olmak kaydıyla büyükler kategorisinde spor kulüplerinin katıldığı uluslararası federasyonların en üst organizasyonu olan Dünya Şampiyonasında;

- a) Birinci olan spor kulübüne en fazla 1500 adet,
 - b) İkinci olan spor kulübüne en fazla 1000 adet,
 - c) Üçüncü olan spor kulübüne en fazla 500 adet,
- Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

(2) Olimpiyat ve paralimpik oyunlarında takım hâlinde müsabakası yapılan ve derecelendirmeye tabi tutulan müsabakalardan, spor kulüplerinin büyükler kategorisinde katıldığı uluslararası federasyonların en üst organizasyonu olan Avrupa şampiyonasında;

- a) Birinci olan spor kulübüne en fazla 500 adet,
 - b) İkinci olan spor kulübüne en fazla 375 adet,
 - c) Üçüncü olan spor kulübüne en fazla 250 adet,
- Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

(3) Olimpiyat ve paralimpik oyunlarında takım hâlinde müsabakası yapılan ve derecelendirmeye tabi tutulan müsabakaların dışında kalan ferdî branşların takım müsabakaları;

- a) Dünya Şampiyonalarının büyükler kategorisinde;
- 1) Birinci olan spor kulübüne en fazla 250 adet,
- 2) İkinci olan spor kulübüne en fazla 175 adet,

- 3) Üçüncü olan spor kulübüne en fazla 75 adet.
- b) Avrupa şampiyonalarının büyükler kategorisinde;
 - 1) Birinci olan spor kulübüne en fazla 150 adet,
 - 2) İkinci olan spor kulübüne en fazla 100 adet,
 - 3) Üçüncü olan spor kulübüne en fazla 50 adet.

Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.”

MADDE 12 – Aynı Yönetmeliğin 15’inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 15 – (1) Bu Yönetmelik kapsamındaki ferdî müsabakalarda bir sporcunun almış olduğu ödülün en fazla %20’si, takım sporlarında ise takımda yer alan bir sporcuya verilen ödülün en fazla %40’ı müsabakada görevli teknik direktör ve antrenörlere ödül olarak verilebilir.

(2) Birinci fıkra kapsamında teknik direktör ve antrenörlere verilecek ödülün yarısı müsabakada görevli teknik direktöre verilir; kalan yarısı ise müsabakada görevli aynı branştaki antrenörler arasında eşit olarak paylaşılır. Müsabakada görevli aynı branшта tek antrenör varsa bu kişiye antrenörlere verilecek ödülün %50’si verilir.

(3) Bu Yönetmelik kapsamında ferdî veya takım sporlarında ödül alan sporcuların tescilli bulunduğu spor kulübünün ilgili branşında geriye doğru en az bir yıl görev yapan teknik direktör ve antrenörleri arasında eşit olarak paylaşılacak üzere sporcuya verilen en fazla %5’i oranında ödül verilebilir.”

MADDE 13 – Aynı Yönetmeliğin 16’ncı maddesinin birinci ve ikinci fıkraları aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“(1) Türkiye Futbol Federasyonunun uluslararası faaliyetlerine katılan sporcular, spor kulüpleri ve teknik direktörlere aşağıdaki ödüller verilebilir.

a) Dünya Şampiyonasında veya Dünya Kupası’nda derece alan millî takım sporcularının her birine;

- 1) Takımın birinci olması hâlinde en fazla 250 adet,
- 2) Takımın ikinci olması hâlinde en fazla 190 adet,
- 3) Takımın üçüncü olması hâlinde en fazla 125 adet,
- b) Avrupa şampiyonasında başarılı olan millî takım sporcularının her birine;

- 1) Takımın birinci olması hâlinde en fazla 125 adet,
- 2) Takımın ikinci olması hâlinde en fazla 100 adet,
- 3) Takımın üçüncü olması hâlinde en fazla 65 adet,
- c) Şampiyonlar Liginde derece alan spor kulüplerinden;
- 1) Birinci olan spor kulübüne en fazla 2500 adet,
- 2) Şampiyonluk finali oynayan spor kulübüne en fazla 1875 adet,
- 3) Yarı final oynayan spor kulübüne en fazla 1250 adet,

- ç) Şampiyonlar Liginde oynayan takımların;
- 1) Şampiyon olmaları hâlinde her sporcusuna en fazla 65 adet,
- 2) Şampiyonluk finali oynamaları hâlinde her sporcusuna en fazla 50 adet,
- 3) Yarı final oynamaları hâlinde her sporcusuna en fazla 35 adet,
- d) Avrupa Liginde derece alan spor kulüplerinden;

- 1) Birinci olan spor kulübüne en fazla 1250 adet,
- 2) Şampiyonluk finali oynayan spor kulübüne en fazla 1000 adet,
- 3) Yarı final oynayan spor kulübüne en fazla 625 adet,
- e) Avrupa Liginde oynayan takımların;
- 1) Şampiyon olmaları hâlinde her sporcusuna en fazla 50 adet,
- 2) Şampiyonluk finali oynamaları hâlinde her sporcusuna en fazla 35 adet,
- 3) Yarı final oynamaları hâlinde her sporcusuna en fazla 25 adet,

Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.

(2) Şampiyonlar Ligi’nde veya Avrupa Ligi’nde şampiyon olan takıma süper kupayı aldığı takdirde ilâveten 2500 adet Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.”

MADDE 14 – Aynı Yönetmeliğin 17’nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“MADDE 17 – (1) Bu Yönetmelikte yer almayan ve uluslararası federasyonlarca organize edilen diğer spor müsabakalarında başarılı olan veya Türkiye’nin tanıtımına katkıda bulunan sporcu, antrenör ve spor kulüplerine en fazla 100 Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirasını geçmemek üzere ödül verilebilir.

(2) Genel Müdürlük, federasyonlar, gençlik hizmetleri ve spor il müdürlüğü ile ilgili kurumlarca yurt içinde veya yurt dışında yapılan ödüllü veya ödüksüz yarışmalarda ise en fazla 40 Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirasını geçmemek üzere ödül verilebilir.

(3) Bu madde kapsamında sporcu, teknik direktör, antrenör ve spor kulüplerine verilecek ödüllerin toplam miktarı, birinci fıkroda belirtilen her bir organizasyonda 750, ikinci fıkra kapsamındaki her bir organizasyon için ise 500 Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirasını geçmemek üzere ödül verilebilir.

(4) Olimpiyat ve paralimpik oyunlarına katılma hakkı kazanan ancak bu Yönetmelik kapsamında ödül alamayan sporculara bu oyunların yapılacağı yıl içerisinde ferdî branşlarda her bir sporcu için en fazla 60 Cumhuriyet altını, takım branşlarında her bir sporcu için en fazla 30 Cumhuriyet altını, teknik direktör ve antrenörlerine de ferdî branşlarda her bir sporcu için en fazla 30 Cumhuriyet altını ve takım branşlarında teknik direktör ve antrenörlere her takım için en fazla 120 Cumhuriyet altını karşılığı Türk lirasını geçmemek üzere ödül verilebilir.”

MADDE 15 – Aynı Yönetmeliğin 21’inci maddesinde yer alan “Spor Faaliyetleri Dairesi Başkanı” ibaresi “Uluslararası Organizasyonlar Dairesi Başkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

MADDE 16 – Aynı Yönetmeliğin 22’nci maddesinin beşinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) Bakanlık ve Genel Müdürlük tarafından belirlenen hedef madalya sayısının,”

MADDE 17 – Aynı Yönetmeliğin 23’üncü maddesinin üçüncü fıkrasında yer alan “tahsil edilir” ibaresi “alınır” şeklinde değiştirilmiş ve maddeye aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Dopingli olduğu anlaşılan sporcuya, başka müsabakalardan elde ettiği ancak taksitlendirme veya başka sebeplerle henüz ödenmemiş ödülleri verilmez.”

MADDE 18 – Aynı Yönetmeliğe aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

“GEÇİCİ MADDE 1 – (1) Mersin ilinde 2013 yılında yapılan 17’nci Akdeniz Oyunlarında ferdî branşlarda birinci olan sporcular ile takım sporlarında birinci olan takımın sporcularının her birine 9’uncu maddenin bu Yönetmelikle değiştirilmeden önceki hükümlerine göre belirlenen miktarın beş katı karşılığı Türk lirası ödül verilebilir.”

MADDE 19 – Sayıştayın görüşü ve Maliye Bakanlığının uygun görüşü alınan bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 20 – Bu Yönetmelik hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

14 EKİM 2013 ANTRENÖR EĞİTİM YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 16/8/2002 tarihli ve 24848 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Antrenör Eğitim Yönetmeliği’nin 16’ncı maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“Çalıştırdığı sporcunun yasaklı madde kullandığının belirlenmesi durumunda sporcuyu çalıştıran antrenör veya antrenörlerin lisansı, ilgili federasyonun teklifi ve Genel Müdürün onayı ile bir yıl süreyle, tekrarı hâlinde beş yıla kadar geçersiz sayılır.”

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Spor Genel Müdürü yürütür.

14 EKİM 2013 BAĞIMSIZ SPOR FEDERASYONLARININ ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİKTE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 19/7/2012 tarihli ve 28358 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 18’inci maddesine aşağıdaki fıkra eklenmiştir.

“(4) Federasyon disiplin kurulları, yasaklı madde kullanan sporcular ve antrenörleri ile ilgili soruşturmaları üç ay içerisinde tamamlayarak karara bağlamak zorundadır.”

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Spor Genel Müdürü yürütür.

14 EKİM 2013 SPOR TİF DEĞERLENDİRME VE GELİŞTİRME KURULU YÖNETMELİĞİNDE DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR YÖNETMELİK

MADDE 1 – 13/7/2012 tarihli ve 28352 sayılı Resmî Gazete’de yayınlanan Sportif Değerlendirme ve Geliştirme Kurulu Yönetmeliğinin 6’ncı maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinden sonra gelmek üzere aşağıdaki (ç) bendi eklenmiş ve diğer bentler buna göre teselsül ettirilmiştir.

“(ç) Dopingle mücadele ile ilgili olarak bağımsız federasyonların çalışmalarını değerlendirerek gerekli tedbiri almayan federasyonlara ilişkin raporunu Bakanlık Makamına sunmak.”

MADDE 2 – Bu Yönetmelik yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3 – Bu Yönetmelik hükümlerini Spor Genel Müdürü yürütür.

6.5. EK: 2013 YILINDA GERÇEKLEŞTİRİLEN KURUMLAR ARASI DOPİNGLE MÜCADELE TOPLANTILARI

Kurumlar Arası Doping Mücadele Toplantıları; Dünya Doping Mücadele Ajansı (WADA) Yasaklılar Listesinde bulunan maddeleri ihtiva eden ilaç ve gıda takviye ürünlerinin Ülkemize kaçak yollardan girmesi, reçetesiz satılması ve izinsiz kullanımının engellenmesi amacıyla Sağlık Bakanlığı nezdinde çalışmalarımız devam etmektedir.

Söz konusu çalışmalar kapsamında yapılan toplantılarda Gençlik ve Spor Bakanlığı, Sağlık Bakanlığı, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, Adalet Bakanlığı, Jandarma Genel Komutanlığı ve Doping Mücadele Komisyonu katılımcıları yer almıştır.

Toplantı Tarihleri: 04/12/2013 1. Toplantı

09/12/2013	2. Toplantı
02/12/2013	3. Toplantı
20/12/2013	4. Toplantı
25/12/2013	5. Toplantı
27/12/2013	6. Toplantı
17/01/2014	7. Toplantı

Toplantıya Katılan Bakanlıkların temsilcileri Mevcut Olan Uygulamaları ile ilgili aşağıdaki bilgileri vermişlerdir;

- Eczanelerden reçetesiz ilaç satışı konusundaki hâlihazırda yürütülen çalışmalara devam edildiği,,

- Sağlık Bakanlığı katılımcıları tarafından 1262 İspençiyari Ve Tıbbi Müstahzarlar Kanununa göre eczanelerin reçetesiz ve toptan satış yapmalarındaki kuralların kati olduğu belirtilerek; reçetesiz satılan ilacın Sağlık Bakanlığına ulaştığında hangi eczaneden çıktığı ve nasıl satıldığını öğrenebildikleri bir takip sistemi bulunduğu, aykırı uygulamaya cezai işlem başlatıldığı,

- Sağlık Bakanlığı katılımcıları tarafından, 6197 Sayılı Eczacılar ve Eczaneler Hakkında Kanun kapsamında ilaçların eczane dışı satışın yasak olduğu belirtilerek, bu doğrultuda gerekli cezai işlemin yapıldığı ve bu satışın İnternet ortamında olduğu ihbarı geldiğinde de satış yapılan sitenin tamamen kapatıldığı,

- Sporcuların destek amaçlı kullandığı gıda takviyesi ürünlerinin Türkiye'ye girişleriyle ilgili Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına ait

a) *Türk Gıda Kodeksi Takviye Edici Gıdalar Tebliği (Tebliğ No:2013/49)*

b) 02/05/2013 tarih 28635 sayılı “Takviye Edici Gıdaların İthalatı, Üretimi, İşlenmesi ve Piyasaya Arzına İlişkin Yönetmelik” olmak üzere iki farklı mevzuatın bulunduğu,

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından, “Sporcu gıdalarının tekniğine uygun ve hijyenik şekilde üretim, hazırlama, işleme, muhafaza-depolama, taşıma, etiketleme ve pazarlamasını sağlamak üzere özelliklerini belirlemek” amacıyla hazırlanmış *Türk Gıda Kodeksi Sporcu Gıdaları Tebliğinin (Tebliğ No:2003/42) de konu içerisinde değerlendirilmesi gerektiği,*

- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından ithalat esnasında ürün analizlerinin gıda takviyesi ürünler için risk puanı hesaplanarak yapıldığı ve prosedürün beyan, sağlık sertifikalarının alınması, kimlik kontrolü yapılması, ürünlerden numune alınması ve risk puanına göre analiz yapılması şeklinde olduğu,

- Ürünlerin içinde ilaç etken maddesi varsa Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından zaten bu ürünleri toplattıklarını kesinlikle piyasaya arz edilemediğini, tespit hâlinde Sağlık Bakanlığı ile iş birliğine gidildiği,

- Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı katılımcıları tarafından bugüne kadar ürünleri analiz ederken muhtelif ilaç etken maddeleri arandığı ancak doping maddesi aramasına yönelik bir çalışma yapılmadığı, gıda ve takviye edici gıda niteliğindeki hiçbir ürünün içerisine ilaç katılmasına müsaade edilmesinin gıda mevzuatı açısından mümkün olmadığı, bu nedenle gıda ve takviye edici gıda ürünlerinde tespit edilen ilaç etken maddelerinin doping maddesi olup olmadığı değerlendirilmeden gıda güvenilirliği ve insan sağlığına aykırı olarak değerlendirildiği,,

- Ürünün içerisinde zehir maddesi olup olmadığını belli eden çalışma yapılmadığı

- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı temsilcileri tarafından “yolcu beraberinde eşya” statüsünde Türkiye'ye getirilen bu nevi maddelere, şahsın Türkiye'de kalacağı süre de dikkate alınarak reçete, rapor vb. ibraz edildiği takdirde el konulmadığı (2011/39 Sayılı Genelge); hızlı kargo sisteminde arama sırasında hap kapsülü, tablet, ampul vb formlarda ürünler olduğu görülürse detaylı arama yapıldığı,

- Gümrük ve Ticaret Bakanlığı temsilcileri tarafından, Tüketicinin Korunması ve Piyasa Gözetimi Genel Müdürlüğü tarafından yanıltıcı reklam veren kişi ya da kuruluşlara para cezası verildiği, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı katılımcıları tarafından da bu cezaların kazançlara oranla düşük olması nedeniyle caydırıcı olmadığı,

- Emniyet Genel Müdürlüğü temsilcileri tarafından 5607 sayılı Kaçakçılıkla Mücadele Kanunu'na göre; Türkiye'ye giren ilaç miktarı fazlaysa suç sayıldığı, ilaç toplum güvenliğini etkiler nitelikte olduğunda getirenlerin ağır ceza aldıkları, ilaçların yurda illegal girişiyle ilgili Emniyet Genel Müdürlüğünde mevzuat sorunlarının bulunmadığı,

- Merdiven altı üretimin olup olmadığının tespit edildiği

Toplantı Kapsamında Gerçekleştirilen Uygulamalar;

- WADA Yasaklılar Listesi tüm paydaşlara denetimler için gönderilmiştir.
- UNESCO nezdinde hazırlanan ve 06.05.2009 tarih 27220 sayılı Resmî Gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren “Sporda Dopingle Mücadele Uluslararası Sözleşmesi” ile UNESCO’nun beden eğitimi ve spor alanındaki faaliyetlerinin program ve strateji çerçevesinde Bakanlıkların gerekli düzenlemeleri mevzuatlarında gerçekleştirmeleri için yazı yazılmıştır.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına, gıda ve destek ürünlerine yoğun olarak katılabilen yasaklı maddelerin listesi denetimler ve analizler için gönderilmiştir.
- WADA Yasaklılar Listesi’ndeki maddeleri ihtiva eden ilaç ve türevlerinin, ülkemize kaçak yollardan girmesinin, reçetesiz satışının ve izinsiz kullanımının engellenmesi amacıyla, Sağlık Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının merkez ve taşra teşkilatlarına bu listenin iletilmesi, Sağlık Bakanlığının ilaç satışının takip edildiği İnternet ortamındaki programına bu listeyi dâhil etmesi için yazı yazılmıştır.
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığına, destek ürünlerinin belirli yerlerde satışı ile ilgili düzenlemenin yapılması, çalışma aşamasında oldukları İnternet ortamındaki takviye edici gıdalar ve sporcu destek ürünlerinin satışının takip edildiği ve gereğinin yapılacağı programa yasaklılar listesinin de dâhil edilmesi için yazı yazılmıştır.
- Dopingle Mücadele Komisyonu Başkanlığına, Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ve Jandarma Genel Komutanlığının ilgili personellerine doping ve WADA Yasaklılar Listesi hakkında eğitim verilmesi için yazı yazılmıştır.
- Ulusal ve uluslararası sportif organizasyonlarda ilaç ve tıbbi sarf malzemesi alımlarında sorunla karşılaşmamak için, Ankara İl Sağlık Müdürlüğüne GNR Kod numarası verilmesi için yazı yazılmıştır.
- 81 Spor İl Müdürlüğüne, Ülkemizde dopingle mücadelede uygulanan sıfır tolerans politikası gereğince, WADA’nın yayınladığı 2014 Yasaklılar Listesi’nin; İl Müdürlüklerine bağlı tüm spor alanlarına, spor kulüpleri ve İl Müdürlüklerinin denetiminde bulunan özel spor salonlarında, sporcuların görebileceği yerlerdeki panolara bu listenin asılması için yazı yazılmıştır.

Toplantı Kapsamında Başlayıp Devam Eden Uygulamalar;

- Spor Genel Müdürlüğünün amacının dopingle mücadelede diğer kurum ve kuruluşları da bilgilendirerek, doping maddelerine ulaşımın kaynaktan yok edilmesi olduğu belirtilerek; gerekirse kurum ve kuruluşların mevzuatlarında yasal değişikliklerle ulusal bir dopingle mücadele yapılması,
- Özel Spor Merkezlerinin denetlenmesi sırasında ergojenik ürünler ve ilaçların satıldığı tespit edilirse tutanak tutularak ilgili kurumlara (Sağlık Bakanlığı, belediye, savcılık, dernekler masası vb.) suç duyurusunda bulunulması (Spor Genel Müdürlüğü yasal düzenleme yapmaktadır),
- Gençlik ve Spor Bakanlığı temsilcileri tarafından yasaklı maddelerin telefonda sorgulanabileceği bir sistem için çalışmalar başlatılmıştır,
- Sağlık Bakanlığının izinsiz satışlarla ilgili İnternet taramasına Yasaklılar Listesi’nin de eklenmesi için çalışma yapılması,
- Sağlık Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının, WADA Yasaklılar Listesi’ni İnternet’ten takip edebilmesine yönelik bir çalışma yapması,
- İlegal İnternet siteleri vb. satış yapıldığı tespit edilen yerler ile ilgili bilgilerin ilgili kurumlar ve Emniyet ile paylaşılması,
- Gümrük Muhafaza ve Jandarma Genel Komutanlığı memurlarının konuyla ilgili bilgilendirilmesi, bu konuda ilgili kuruluşlarla ortak eğitim verilmesinin sağlanması (Dopingle Mücadele Komisyonuna yazı yazıldı.),
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında takviye ürünler için takip sistemi başlatılacağı ve bunun için çalışmaların devam ettiği,
- Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığında, 10 Ocak 2014 tarihinde Ulusal Gıda Referans Laboratuvarı ve Türkiye Doping Kontrol Merkezi başkanları ile laboratuvarların yasaklı madde analizlerinde ortak çalışması hususunda toplantı yapılmıştır.

Toplantı Kapsamında Gerçekleştirilmesi Düşünülen Uygulamalar;

- Spor kulüplerinde WADA yasaklı listesindeki maddelerin olmamasının sağlanması ve bu tür maddeler tespit edildiğinde ilgili kurumlara (belediye, savcılık, dernekler masası vb.) suç duyurusunda bulunulması,
- Yasaklı madde içeren ilaçların reçete edilmesi hususunda hekimlerin bilgilendirilme çalışmalarının yapılması,

• Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı görev alanında olup spor salonlarında satılan ürünlerin içeriğinin analiz edilerek yasaklı madde veya ilaç etken maddesi bulundurması hâlinde gerekli yasal işlemlerin yapılması,

• Sporcuların kullandığı takviye amaçlı ürünlerde etken maddenin bulunabileceğine dair belirtiler varsa bu maddeler Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı ile paylaşıldığı takdirde analiz ve resmî kontrollerin yapılması (laboratuvar altyapı çalışmaları tamamlandıktan sonra),

• Yurt dışından gelen sporcu kabilelerinin gümrük işlemleri sırasında, sayıca fazla ilaç veya destek maddesi girişi durumunda reçete veya doktor raporu istenmesi uygulaması sonucu elde edilen bilgilerin ilgili kurumlarla paylaşılması,

• Gümrük ve Ticaret Bakanlığınca mevcut hızlı kargo sisteminde uyuşturucu maddelere ilişkin yapılacak olan çalışmaya doping maddelerinin de dâhil edilmesi,

• Yurda ilaç girişindeki sorunların daha çok posta yoluyla yaşandığı, hızlı kargodaki uygulamanın bunlara da uygulanması

• Yurt içinden ve yurt dışından temin edilen ürünler, spor salonlarındaki kişiler tarafından satılıyorsa Emniyetin buraları denetlemesi,

• Aile Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğünün görüşü doğrultusunda, 18 yaşından küçük sporcularda doping yasaklı madde kullanımında ailenin sorumluluklarıyla ilgili çalışma yapılması ve ailelere konuyla ilgili eğitim verilmesi,

• Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Çocuk Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından 5395 Çocuk Koruma Kanunu ve 2828 Sosyal Hizmet Kanunu çerçevesinde;

- Alkollü içki ve tütün ürünlerinin yasaklandığı yönetmelik Sağlık Bakanlığınca hazırlandığından yönetmeliğin ilgili bakanlıkça hazırlanması,

- Kurum bakımındaki çocuklarla ilgili düzenleme yapılması,

- Çocukların dopingli ürünlerden korunması için kamu spotu hazırlanması, kamu spotunun hazırlanması ve yayınlanmasında ilgili bakanlıklarla birlikte hareket edilmesi, paydaş olunması,

UNESCO SPORDA DOPİNGLE MÜCADELE ULUSLARARASI SÖZLEŞMESİ’nde geçen “Sporda yasaklı madde veya yöntemlerin edinimini ve kullanımını kısıtlama” başlıklı 8. Madde ve “Gıda Takviyeleri” başlıklı 10. Maddenin gereklerinin ilgili kurumlarca yerine getirilmesi,

Madde 8 – Sporda yasaklı madde veya yöntemlerin edinimini ve kullanımını kısıtlama

• Yurt dışına çıkarılan ve yurt dışından getirilen ilaçların spor kabilelerince beyan edilmesi, bunun için gümrük memurlarının yanında kimyager bulunması ve şu an Gümrük ve Ticaret Bakanlığında var olan kadrolara gerekli atamaların yapılması,

• *WADA* Yasaklılar Listesi’nin kurumlarla paylaşılması ve her kurumun bu listeye göre mevzuat düzenlemelerini yapması,

• Kurumların mevzuatlarındaki uygulama ve denetimlerini noksatsız yerine getirmesi,

• İhbar müessesinin etkin çalıştırılması,

• Üreticilere de sorumluluğun verilmesi ve *UNESCO* “Sporda Dopingli Mücadele Uluslararası Sözleşmesi”nin “Gıda Takviyeleri” başlıklı 10’uncu maddesinin gereğinin yerine getirilmesi için zorlanması,

• Konunun sporcu ve halk sağlığı yönünden ayrı ayrı değerlendirilmeli,

• Kamu spotunun hazırlanması,

• Spor salonlarının denetiminde yer alacak ekibin yeniden düzenlenmesi.

• Jandarma Genel Komutanlığı katılımcıları tarafından hangi maddelerin dopingli madde olduğunu bilmediği ve bunun için ilgili personelin bilgilendirilmesi için konuyla ilgili bir eylem planı oluşturulması gerektiği, ancak bu konuda kaçakçılık mevzuatının yeterli olduğu belirtilmiştir,

• *TCK*’nin genel bir kanun niteliğinin bulunması nedeniyle *TCK*’nin 185, 186, 187 ve 193. maddelerinde endikasyon dışı kullanılmak suretiyle suistimal edilerek doping etkisinden yararlanılan beşerî tıbbî ürünler kullanımına ilişkin bir düzenlemenin yapılmasının mümkün olmadığı, bu hususta bir düzenleme yapılacaksa bunun özel kanun niteliğinde olan 1262 sayılı İspençiyari ve Tıbbî Müstahzarlar Kanunu’nda yapılmasının daha uygun olacağı değerlendirilmektedir. Nitekim Sağlık Bakanlığı tarafından hazırlanan ve bir kısım maddelerin TBMM Genel Kurulunda kabul edilen torba tasarıda 1262 sayılı Kanun’un bazı hükümlerinde yapılması öngörülen değişikliklerin ihtiyacı karşılayabileceği düşünülmektedir,

6.6. KOMİSYON TOPLANTI TUTANAKLARI ÖZETLERİ

1) 28 Kasım 2013 Tarihli (1.) Toplantı Tutanağı Özeti

İlk toplantıda, Başkanlık Divanı Seçimi yapılmıştır. Komisyonun çalışma

takvimi ile araştırma inceleme konuları ile çalışma usul ve esasları belirlendiğinden tutanak tutulmamıştır.

2) 04 Aralık 2013 Tarihli (2.) Toplantı Tutanağı Özeti

04.12.2013 tarihli Komisyon toplantısına; Gençlik ve Spor Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı Aslan KARANFİL, Spor Genel Müdürü Mehmet BAYKAN, Sağlık Bakanlığı, Müsteşar Yardımcısı Ekrem ATBAKAN, Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanı Saim KERMAN ve Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Mehmet Hadi TUNÇ katılmışlardır.

Toplantıda sunum yapan Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdürü Mehmet BAYKAN:

Araştırma Komisyonuna “Bakanlığımız açısından doping, dople mücadele ve bunun getirdiği sonuç yansımalarıyla ilgili bilgi arz etmek” istediğini, özellikle sporcu sağlığını tehlikeye atan, performans artırma özelliği olan Dünya Dople mücadele Ajansı (*WADA*) tarafından yasaklanmış madde veya yöntemlerin bilinçli ya da bilinçsiz kullanımına “doping” dendiğini, sporcuların doping kullanma sebeplerinin; performanslarını artırmak, antrenman sayılarını çoğaltmak, kısa yoldan bağarı elde etme isteği, eğitimsizlik, sporculardaki çok çalışmanın yanı sıra; çeşitli desteklerle bağarı sağlanabileceği inancı, antrenörlerin sporcu üzerinden sağladığı kazançlar ve tedavi maksatlı kullanılan ilaçların bilinçsiz tüketimi olarak sayılabileceğini belirtmiştir.

İnsan vücuduna tabii destekler dışında dışardan takviyeler yapıldığında zararlı etkiler olduğu gibi dopingin de zararlı etkilerinin olduğu dopingde ortaya çıkabilecek muhtemel sonuçların; kalp rahatsızlıkları, kansere varan tümü oluşumu, karaciğer, böbrek rahatsızlıkları, kısırlık, kadınlarda kadınlık özelliklerini farklılaştıran çeşitli gelişmeler, beyin ödemi ve hasarı olabileceğini eklenmiştir.

Özellikle bazı lkelerin -ülke adı vermek istemeyerek- yarışmalara katılan sporcularının büyük bağarılar elde ettikten sonra, ortadan kaybolduğunu bir daha ülkeleri adına herhangi bir yarışmaya katılmadıklarını, bağarıların aynı sporcular tarafından sergilenmediğini, bu lkelerin son yıllarda uygulanan biyolojik pasaport hadisesinden kaçmak amacıyla bir defalık bağarılarla yetinerek her defasında yeni sporcularla yarışmalara katıldığını, yapılan takviyelerin ve doping çalışmalarının göz nnden kaybedildiğini bildiklerini, sporcular ortadan kaybedildiği için bu doping çalışmalarını *WADA*’nın ve uluslararası federasyonların tespit edemediğini, ülkemiz

adına halter branşında özellikle 2004’ten itibaren çıkan doping vakaları sonrası yapılan bilinçli müdahaleler neticesinde bu yıl sadece bir sporcumuzun dopingli çıktığımız, Çin’den devşirdiği üç sporcuyla altın madalyaya ulaşan başka bir ülkenin on üç sporcusunun dopingli çıktığını belirtmiştir.

Dopingin tüm dünyada sorun olduğunu ve mücadelenin devam ettiğini, bunun en önemli göstergelerinden birinin atletizmde 100 metre erkekler derecelerine bakıldığında dünyanın en iyi 8 derecesine sahip sporculardan 6’sının sonradan, yasaklı madde kullandığının belirlendiği gerçeğinin de ortada olduğunu, örneğin Usain BOLT’tan sonraki en iyi dereceye sahip Amerika Birleşik Devletleri sporcusu Tayson GAY, eski dünya rekortmeni Asafa POWEL, olimpiyat madalyalı atlet Ben Johnson gibi örnekleri verebilmenin mümkün olduğunu, 2000 Sidney Olimpiyat Oyunlarında 5 madalya birden kazanan Marion JONES’ın daha sonra doping skandalına karıştığı ve madalyalarını iade etmek zorunda kaldığı gerçeği de ortada olduğunu, 7 defa dünyanın en önemli bisiklet turu olan Fransa Bisiklet Turu’nu kazanan ve kansere yakalandıktan sonra, özellikle elde ettiği başarılarla, hem kanser mücadelesi hem de elde ettiği sportif başarılarla dünyada sembol sporcu olarak gösterilen Amerikalı Lance ARMSTRONG’un bu başarılarını dopingle elde ettiğinin, daha sonra belirlenmiş olduğunu aktarmıştır.

2012 yılında ABD’de yapılan toplam 8.490 kontrolden % 4,41’lik bir oranda olmak üzere 374’ünde doping ihlalinin ortaya çıktığını, ülkemizde ise 2012 yılında yapılan toplam 2.233 kontrolden 30’unda doping ihlalinin ortaya çıktığını ve bunun genele oranın % 1,34 olduğunu, 2013 yılında ise 25/11/2013 tarihi itibarıyla ülkemizde yapılan 2.291 kontrolden 144’ünde doping ihlalinin ortaya çıktığı ve bunun genele olan oranının % 6,28 olduğunu belirtilmiştir,

Dünyada da dopingle mücadelenin son yıllarda arttığını, *UNESCO* tarafından hazırlanan Sporda Doping Mücadele Uluslararası Sözleşmesi’nin, ülkemizde, 2007 yılında Resmî Gazete’de yayınlanarak yürürlüğe girdiğini, 2011 yılında *TADA*’nın kanunla gündeme gelmemiş olması nedeniyle Spor Genel Müdürlüğü ve Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi arasında imzalanan protokolle Türkiye dopingle Mücadele Komisyonu kurulduğunu, Bakanlıklarının bu komisyona 1 milyon TL - 1 milyon TL olmak üzere toplamda 2 milyon TL bütçe sağladıklarını ve komisyonda şu an yeterli miktarda kaynak bulunduğunu ancak ihtiyaç olursa tekrar kaynak sağlayabileceklerini sözlerine eklenmiştir.

Spor Genel Müdürlüğü ve Türkiye Millî Olimpiyat Komitesinin sağladığı oluşumla birlikte hazırlanan Türkiye Dopingle Mücadele Talimatı'nın Dünya Dopingle Mücadele Ajansı tarafından onaylanarak 23 Eylül 2011 tarihinde yürürlüğe girdiğini ve 10 Ekim 2011 tarihinde ilk numunenin alınarak dopingle mücadelenin yeni şekliyle başladığını, 2011 yılından itibaren Türkiye Dopingle Mücadele Komisyonunun yanı sıra, Futbol Federasyonu'nun ve Türkiye Basketbol Federasyonu da kendi oluşturdıkları kurullar vasıtasıyla doping numuneleri alımı yapıldığını ve bu numunelerin incelenmeleri için Hacettepe laboratuvarları henüz tekrar işlemeye başlamadığı için yurt dışındaki laboratuvarlara gönderildiğini, 2011 yılında, yeni kurulan Dopingle Mücadele Komisyonunun 71, Futbol Federasyonunun 1.027, Basketbol Federasyonunun 284, Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Sağlık Daire Başkanlığının 1.046 adet numune aldığını, Spor Genel Müdürlüğü Sağlık Daire Başkanlığının 1.046 adet numune alımının Hacettepe Doping Merkezinin o yılki 3.000 numunelik doping kotasını tamamlamak ve daha fazla numunenin kontrolden geçmesini sağlamak amacıyla yapıldığını, 2012 yılında ise Dopingle Mücadele Komisyonunun 447, Futbol Federasyonunun 1.452, Basketbol Federasyonunun 334 numune alımı yaptığını, 2013 yılında, 25/11/2013 tarihine kadar yine Dopingle Mücadele Komisyonunun 1.219, Futbol Federasyonunun 875, Basketbol Federasyonunun 197 numune alımı yaptığını, komisyonun aldığı numunelerden 2012 yılında alınan 447 numuneden 25'inde, 2013 yılında alınan 1.219 adet numuneden 141 tanesinde doping vakasına rastlandığını, genel olarak bakıldığında doping vakalarına her dalda rastlanmakla birlikte yoğunluğun halter, atletizm gibi özerk yapıya sahip olmayan 59 federasyona ait branşlarda rastlandığını belirtilmiştir.

Dopingle Mücadele Komisyonunun göreve başlamasından önce; numune alımlarının haberli olması, kontrollerin federasyonun istediği sporcular üzerinde yapılması ve dünya çapında başarı elde ettiğimiz branşlarda dikkatlerin ülkemiz üzerinde yoğunlaşması nedeniyle doping kontrollerin artmasının ihlallerin sayısını attırdığını, Hacettepe Doping Kontrol Merkezinin 3.000 numune şartını yerine getirerek akreditasyonun devam edebilmesi için yoğun bir şekilde numune almasının numunelerde sorunlar ortaya çıkmasına neden olup 2011 Mayıs ayı itibarıyla *WADA* tarafından merkezin akreditasyonunun iptal edildiğini, laboratuvarlardaki analiz yöntemlerinde ciddi gelişmeler kaydedilmesi sonucu kullanılan malzemelerin çok daha uzun süre sonra tespit edilebilir hâle geldiğini, biyolojik pasaport uygulamasıyla

sporcunun biyolojik parametrelerinin sürekli takip edildiğini, *WADA* tarafından biyolojik pasaport uygulamasının doping vakalarında artışa neden olduğunu, bazı federasyonların “madalya için her yol mübah” anlayışının dopingde artışa neden olduğunu, küçük yaşlardaki sporcularda da dopinge rastlanması nedeniyle uluslararası federasyon yetkilileriyle birlikte toplantılar yapıldığını ve dopinge karşı mücadelenin dozunun arttırıldığını, Ödül Yönetmeliği’nde yer alan yüksek ödüllerden dolayı sporcuların doping yaptığını, antrenörlerin ve kulüp yöneticilerinin sporcuyu dopinge yönlendirdiğini bu nedenle yönetmelikteki ödülleri yarı yarıya, hatta bazı branşlarda yarıdan da fazla düşürülmesi yönünde değişiklik yaptıklarını, Antrenör Eğitim Yönetmeliği’nde yapılan düzenlemeyle sporcusunda doping sıkıntısı yaşanan antrenörün önce bir yıl, tekrarında ise beş yıl belgesinin geçersiz sayılması değişikliği yapıldığını belirtmiştir.

Bağımsız Spor Federasyonlarının Çalışma Usul ve Esasları Hakkındaki Yönetmelik’te yapılan düzenlemeyle, federasyonların dopingle ilgili kendi disiplin kurullarının verecekleri kararlarda zamanı doğru yöneterek üç ay içerisinde sonuca ulaşmaları mecburiyeti getirdiklerini, Bakanlık Sportif Değerlendirme Kurulunun federasyonları takip ettiği konularda, rapor oluşturmada “doping” başlığı olmasının karar altına alındığını, Eryaman Olimpiyat Merkezinin sporcuların bilimsel yöntemlerle performans testlerinin ve tedavilerinin yapılabilecek hâle gelmesinde son aşamada olduğunu, 2 ilimizde olimpiik, 1 ilimizde paralimpiik olmak üzere olimpiyatlara hazırlık merkezleri oluşturulduğunu, Hacettepe Üniversitesiyle birlikte Beytepe Kampüsü içerisinde 200 milyon TL’ye mal olacak ve üçte 1’i *GSB* tarafından karşılanacak olimpiyat enstitüsünün kuruluş çalışmalarının başlatıldığını, Hacettepe Doping Kontrol Merkezinin tekrar akredite edilmesi konusunda çalışmaların yakından takip edildiğini ve Bakanlıklarının maddi ve manevi destekte bulunduğunu sözlerine eklemiştir.

Uluslararası Atletizm Federasyonu Antidoping Departman Başkanı ile ülkemiz yetkililerinin 2013 Temmuz ayında ortak bir toplantı yaparak dopingle mücadelede ortak bir yol haritası çizmiş bulunduklarını, dopingle yapılan mücadelenin bir sonucu olarak, Atletizm Federasyonu tarafından, dopinge rastlanan 43 sporcuya ikişer yıl, Pınar SAKA’ya ise üç yıl ceza verildiğini, 27 antrenörün disiplin kuruluna sevk edildiğini, bunların 23 tanesinin değişen sürelerde hak mahrumiyeti cezalarına çarptırıldığını; Halter Federasyonunun ise 56 sporcuya iki yıl ceza verdiğini, 5 antrenörü ise disiplin

kuruluna sevk ettiğini, yine yapılan soruşturma sonucu 6 antrenör ve 1 vücut geliştirme spor salonu sahibi, ilk defa, Türk Ceza Kanunu’nun 187’nci maddesi uyarınca savcılığa sevk edildiğini, ayrıca bu kişilerin antrenörlük belgelerinin iptali ilgili federasyonlardan istendiğini, yasaklı madde kullanımının önüne geçilebilmesi için yasaklı madde doping ticaretinin, ceza hukuku çerçevesinde suç sayılması gerektiğini belirtmiştir.

2013 Akdeniz Oyunları öncesinde içeride yapılan çalışmalarda dopinge rastlanmış ancak bu sporcuların yarışmalara katılması engellendiğini neticede, katılan sporcularımızın hiçbirinde doping olayına rastlanmadığını, Bakanlık olarak ülkemiz sporcularının yasaklı madde kullanmadan, sadece çalışarak başarı elde etmesini, ülkemizin spor politikası olarak benimsediklerini, Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi bünyesinde, Genel Müdürlükleri ile Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi tarafından yapılan protokol doğrultusunda Doping Mücadele Komisyonu oluşturulduğunu, Komisyona toplamda 2 milyon TL yardım yaptıklarını ve şu anda 500 bin TL bütçesinin olduğunu, numune alımlarını komisyonun yaptığını Türkiye’de dopingle mücadelenin ilk talimatın 1993 yılında yayınlandığını, *UNESCO*’nun 2005 tarihli Sözleşmesi’nin ise 2007 yılında Resmî Gazete’de yayınlandığını, ülkemizde dopingle ciddi anlamda mücadelenin 2011 yılında Doping Mücadele Komisyonunun kurulmasıyla başladığını, sporda başarı kazanmama pahasına, sporda başarının önünün kesilmesi pahasına dopingle mücadelenin sert bir şekilde ülkemiz tarafından sürdürüldüğünü, ilaç satışlarının internet’ten satışını engellemek amacıyla *BTK*’yle çalışmaya başladığını, 08.10.2012 tarihinde tüm il valiliklerini spor salonlarında doping maddesi içeren ilaç satımlarını engellemek amacıyla yazıyla uyarıldığını, Hacettepe Üniversitesi bünyesinde kurulacak olsa da Doping Kontrol Merkezinin bağımsız olması gerektiğini, ülkemizde 4 milyon 741 bin lisanslı sporcu olduğunu, bunun nüfusa oranının % 7 olduğunu, bu yıl faaliyetlere katılan sporcu sayısının 2 milyon 690 bin, oranın ise % 4 olduğunu, “Başarıya legal yollardan ulaşmak için her yol mübah.” algısını yerleştirmeye çalıştıklarını, geçtiğimiz günlerde dopinden öldüğü haberleri yapılan vücut geliştirme sporcusunun hayatına mal olan ilacın doping değil, yağ yakıcı bir ilaç olduğunu ve sporcunun bu amaçla içtiğini, 2012 yılında ülkemizde alınan numunede çıkan doping oranının 1,34; 2013 yılında 6,28 olduğunu, Doping Mücadele Kurulunun aldığı numuneler ve orana bakılırsa %14-15 rakamlarının karşımıza çıkacağını, güreşte sistem oturduğu için yağlı güreşin dışında doping olayına rastlanmadığını, dopingle Mücadele Komisyonunun *GSB*’den 2 üye olmak üzere sağlık alanında yetkin uzmanlardan

oluştüğünü, yıl içerisinde ve Akdeniz Oyunlarında numune alımını Doping Mücadele Komisyonunun gerçekleştirdiğini ifade etmiştir.

Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu Başkanı Sayın Dr. Saim KERMAN yaptığı sunumda:

Doping olarak kullanılabilecek ürün gruplarının İlaçlar, Gıda Takviyeleri, İlaç Dışı Kimyasalların olabileceğini ilaç olmadığı hâlde gıda takviyeleri ve ilaç dışı kimyasalların da “ilaç” adı altında anıldığını yakında bir sporcunun ölümüne neden olan “Dinitro Fenol” adlı maddenin daha önce mobilyacılıkta, tarım ilacı ve hatta gıda takviyesi olarak kullanıldığını ancak, ilaç olmadığını belirtmiştir.

Ülkemizde bulunan ve doping amacı ile de kullanılabilen ilaçların grupları ve ruhsatlandırılmış ürün sayılarını şu şekilde gruplandırmıştır. Anabolik steroidler grubunda 5, Androjenik steroidler grubunda 6, tiroid hormonlarında 11, eritropoetin içeren ürünlerde 31, ovülasyon stimülanlarından 6, antiöstrojenlerde 22, aromataz inhibitörlerinde 10, gonadotropinlerde 26 ürün bulunduğunu ifade etmiştir.

Ruhsatlandırma sürecinin Bilimsel Teknik Değerlendirme, Analiz Uygunluğu ve Ruhsat Düzenlenmesi aşamalarından oluştuğunu, İlaç tedarik zincirinin de Üretici/İthalatçı Firma’dan ürünün; Mümessil Ecza Deposu’na, oradan Ecza Depolarına ve sonunda Eczanelere ulaşması yoluyla sağlandığını sözlerine eklemiştir.

İlaç Takip Sistemi’nin (İTS) Türkiye’de kullanıma sunulan ilaçların üretim/ithalat safhasından başlayıp hastaya ulaşana kadar olan bütün süreçlerini takip ve denetim altına alan bir sistem olduğunu, ilaçların öncelikle karekod adı verilen özel bir barkod sistemi ile işaretlendiğini ilaca dair bir tür parmak izi olarak tanımlanabileceğini, İTS ile hastaya güvenilir ilacın sağlanması, ilaç küpür ve sahteciliğinin engellenmesi, ilaçların geri çekilme süreçlerinin hızlandırılması, Geri ödeme süreçlerinin otomatize edilmesi, ilaç politikalarına yön verilmesi ve gerekli istatistiki bilgilerin toplanmasının amaçlandığını belirtmiştir.

Yolsuzlukların cezalandırılması alanında eksiklik olmasından dolayı, bu alanda yasal düzenleme yapıldığını ve yeni yasa değişiklikleriyle İTS ile ilacın takibinin zorunlu hâlde getirilmesinin planlandığını gerektiği hâllerde ilacın piyasadan geri çekilme sürecinin İTS ile son derece kısaltıldığını, bu sistem ile doping konusunda da belli lokalizasyonlarda aşırı tüketim olduğu düşünülen bölgelere nokta atışı müdahalelerde de buluna bileceğini ifade etmiştir.

İlaç Takip Sistemi ile amacın; ürünlerin piyasaya arzı öncesi ve sonrası tüm yolağı kontrol altına almak, aktif denetimlerle bu ürün gruplarının reçetesiz satışını engellemek, kamu ve özel paydaşlarla koordineli bir şekilde kontrol sürecini yönetmek olduğunu sözlerine eklemiştir.

Şimdiye kadar dopingle mücadele için yapılan işlemlerin ise daha çok yazışmalar şeklinde olduğu, bu aşamada ilgili Bakanlıklar ve ilgili birimlerle daha çok ikili çalışmalar gerektiğini ifade etmiştir.

Dr. Saim KERMAN sabah sunum gerçekleştiren Gençlik ve Spor Bakanlığı Spor Genel Müdür Mehmet BAYKAN’ın sunumunda belirtilen profesyonel sporculara *WADA* sınıflamasına göre doping olduğu belirtilen ürün etken maddelerin ve zararlarının cep telefonları aracılığı ile mesaj olarak iletilmesi uygulamasının sporcuları bilgilendirmekten ziyade doping yapmak isteyen kişiye yol gösterici nitelikte olabileceğini basında yer alan bazı haberlerin de gençleri yanlış yönlendirebileceğini, yakın zamanda basında yer alan vücut geliştirme ile ilgili ünlülerin aracı kılındığı bir haberde bu ürünlerin de reklamının yapıldığının fark edilmesi üzerine hukuki sürecin başlatıldığını belirtmiştir.

Sunum sonrasında Sayın Milletvekillerinin soruları ve cevaplardan öne çıkan kısımlarda ise:

Doz kısıtlamaları ve reçete kısıtlamalarının kötü amaçlı kullanımları engel olmak konusunda yetersiz kalabileceğini belirtildi. Denetlenmesi mümkün olan alanlarda ilave denetlemelerin yeni sorunlar oluşturabileceğini, esas “denetlenemeyen kısımların” denetim yöntemlerinin tartışılması gerektiğini ayrıca, spor salonlarının denetimi, üniversite askeriye gibi yerlerde de anlık denetlemelerin bu tür kullanımı önerilmeyen maddelerin ele geçirilmesi ve iyilik sağlamak amaçlı anlık kullanımların da denetlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Sağlık Bakanlığının doping ilaç stratejisinin gözden geçirmesi ve daha çok müdahil olması gerektiğini, özellikle de sporcuların sağlık verilerinin ve kullandıkları ilaçların takibinin yapılabileceği sistemlerin geliştirilmesinin yararlı olabileceğini Sporculara özel sağlık karneleri oluşturulabileceğini, Sosyal Güvenlik Kurumunun bir uygulaması olan Medula Sistemi’nde ilacı kullanan kişinin sporcu olduğu bilgisinin yer almasının, “e-reçete uygulamasında” hekimin muayene ettiği kişinin sporcu olduğu bilgisinin eklenmesinin, böylece *WADA* sınıflamasına göre doping sayılan ancak

tedavide kullanılabilen bazı maddelere sporcuların bilgisi dışında maruziyetinin önüne geçebileceğini ifade etmiştir.

Öte yandan, eritropoetin gibi kullanılması uzmanlık gerektiren ilaçların doping amaçlı kullanımının da sadece uzman kişilerce yapılabileceğini bu nedenle sporcuları yanlış yönlendiren kişilerin olabileceğine (sağlıkçı, antrenör vb.) dikkati çekmiştir.

3) 11 Aralık 2013 Tarihli (3.) Toplantı Tutanağı Özeti

1. Sporda Doping Mücadele ile İlgili Kamu Politikasının Genel Çerçevesi Üzerine; Gıda Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı Dr. Nihat PAKDİL:

Sunumunda ağırlıklı olarak at yarışları ve bunlarda yapılan doping denetlemelerine değinmiştir.

Spor salonlarında satılan ürünlerin, gıda takviyelerinin ve destekleyici ürünlerin satış izinlerinin Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı tarafından verildiğini firmanın, üretilen veya satışı yapılacak ürün ile ilgili sağlık beyanı var ise iznin Sağlık Bakanlığı ile istişare edilerek verildiğini alışveriş merkezlerinde bu tip ürünlerin satışı için iş yeri açma izninin belediyeler tarafından verildiğini ve bunların denetlemelerinin de Belediyeler tarafından yapıldığını ancak bu denetlemelerin hiçbirinin dopinge ait bir denetlemeyi kapsamadığını belirtmiştir.

Sunum sonrasında bu ürünlerin de satışlarının, sadece eczanelerde olmasının gerekliliği Komisyon üyelerince belirtilmiştir. Ruhsat ve denetim konusunda hukuki yeni düzenlemeler yapılması gerektiği de eklenmiştir. Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının da bu ürünlerin takibi konusunda İlaç Takip Sistemi benzeri bir Ürün Takip Sistemi kurması gerektiği gündeme getirilmiştir. 2014 yılında bu tip sistemin başlatılacağı Sayın PAKDİL tarafından belirtilmiştir.

2. Türkiye Doping Kontrol Merkezinin, Dünya Doping Mücadele Ajansı (WADA) ile İlişkisi, Doping Mücadeledeki Konumu ve Bu Alandaki Temel Sorunlar, Uluslararası Doping Mücadele Sistemi ve Mevzuatı üzerine: Hacettepe Üniversitesi Türkiye Doping Kontrol Merkezi Başkanı Prof. Dr. Arif Ahmet BAŞARAN sunumunda:

Hem gıda takviyesi hem de ilaç sınıfına girebilen “Kondroidin Sülfat ve Glikoz Aminoglikanlar” gibi ürünler ile ilgili Sağlık Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının konu ile ilgili düzenlemelerine ilişkin bilgi vermiştir. Bu ürünler ile ilgili

olarak 1500 mg/gün kullanımı olan ve bir endikasyon dâhilinde kullanılan ürünlerin Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumu ruhsatlandırma süreçlerine tabi olduğunu, dolayısı ile satışlarının eczanelerde gerçekleştiğini bunların dışında kalan ürünlerin ise Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının satış izni ile piyasada bulunduğunu dile getirmiştir.

2012 yılında Risk Değerlendirme Komisyonu oluşturulduğunu, 2013 yılında Sağlık Bakanlığı ve Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığının katılımı ile göreve başladığını bu komisyon ile ruhsatların gözden geçirildiğini yapılan başvurulara göre İl Tarım Müdürlüklerinin bu tip ürünlerin ruhsatını vermekte eğer sorun görürse merkeze bildirdiğini belirtmiştir.

Sunumun devamında *WADA* akreditasyon kriterleri ve Doping değerlendirme süreci ile ilgili bilgi vermiştir. Hacettepe Üniversitesi Türkiye Doping Kontrol Merkezinin *WADA* kriterlerine göre yeniden yapılanma sürecinde ve Aday Akredite Laboratuvar durumunda olduğunu, 2014 yılında akreditasyon işlemlerinin tamamlanacağını, doping incelemelerinde laboratuvar testlerinin ve yöntemlerinin de sürekli bir değişim ve yenilik süreci gösterdiğini, bu nedenle bu tür gelişmelerin de takip edilmesi gerekliliğini bu nedenle bütçe sıkıntılarının yaşandığını belirtmiştir.

Soru cevap kısmında ise Doping Kontrol Merkezlerinin bütçesinin üniversitelerden karşılanmasının uygun olmadığı Türkiye Doping Kontrol Kurumunun oluşturularak kendi bütçesi olan bir yapı oluşturulması gerektiği belirtilmiştir. Son dönemde tüm dünyada, *WADA* tarafından tespit edilemeyecek bir doping arayışı olduğu ve bunun için AR-GE çalışmalarının da belki gelecekte yapılması gerektiğini belirtmiştir.

3. Doping Mücadele Komisyonunun, Türkiye’de Doping Mücadeledeki Yeri ve Bu Alandaki Temel Sorunlar, Dünya Doping Mücadele Ajansı (WADA) ile İlişkisi ve Uluslararası Doping Mücadele Sistemi ve Mevzuatı üzerine; Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu Başkanı Av. Türker ARSLAN ile Komisyon Üyeleri; Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Cebeci Hastanesi Başhekimi Prof. Dr. Rüştü GÜNER ve Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Haydar DEMİREL sunumlarında:

Ülkelerin doping mücadele yükümlülüklerinin *UNESCO* ve Dünya Doping Mücadele Ajansı olmak üzere iki Uluslararası Kuruma karşı olduğu, *UNESCO*’ya karşı yükümlülüklerde muhatapların hükümetler, Dünya Doping Mücadele Ajansı

karşı yükümlölüklerde ise muhatapların millî olimpiyat komiteleri ve Doping Mücadele Kuruluşları olduğu, ölkelerin uyması gereken yazılı metinlerin ise *UNESCO* Doping Mücadele sözleşmesi ile Dünya Doping Mücadele Kuralları olduğu aktarılmıştır.

Dünya Doping Mücadele Kurallarının 2003 yılında kabul edildiği, aradan geçen süre içinde bunun yetersiz olduğuna karar verildiği, 2007 yılının, Kasım ayında, ikinci Dünya Doping Mücadele Kurallarının kabul edildiği, 2013 yılında ise Üçüncü Dünya Doping Mücadele Kurallarının kabul edildiği ve 2015 yılında yürürlüğe gireceği belirtilmiştir.

Dünya Doping Mücadele Kuralları'nın Doping Mücadelenin anayasası olduğu, bu Anayasanın altında, yasaklı liste standardı, doping kontrol standardı, laboratuvar standardı, Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası standardı ve kişinin özel yaşam gizliliğini koruyan standart olmak üzere uluslararası talimatların bulunduğu belirtilmiştir.

2003 yılında Kopenhag'ta İkinci Dünya Doping Mücadele Konferansı sırasında imzalanan deklarasyon uyarınca hükümetlerin de Doping Mücadeleye dâhil edilebilmesi için *UNESCO*'nun devreye girmesi ile ilgili çalışmalar yürütüldüğü, *UNESCO* Doping Mücadele sözleşmesi hazırlanıp, 19 Ekim 2005 tarihli *UNESCO* Genel Kurulunda kabul edildiği ve taraf devletlerin de doping mücadeleye açısından bu sözleşmeyi imzalaması önerildiği, Türkiye'nin de 10.12.2007 tarihinde 5721 sayılı Kanun ile bu Sözleşme'yi Türkiye Büyük Millet Meclisinde kabul ettiği, bu sözleşme ile taraf devletlerin yapması gereken doping mücadeleye faaliyetlerinden bahsedildiği aktarılmıştır.

UNESCO Doping Mücadele sözleşmesinde Taraf devletlerin sporda yasaklı madde veya yöntemlerin ulaşılabilirliğini ve kullanımını kısıtlaması gerektiğinin, doping olayına karışmış sporcu destek personeline yönelik tedbirler alınması gerektiğinin, besin destek ürünleri konusunda denetleme mekanizmalarının oluşturulması gerektiğinin, devletin doping mücadeleyi desteklemek için parasal katkı sağlaması ya da tedbirlerle desteklemesi, doping kontrollerini finanse etmesi ya da bununla ilgili teşvik mekanizması oluşturması gerektiğinin açıkça yazıldığı belirtilmiştir.

Dünya Doping Mücadele Ajansının dünyadaki ölkelerin Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlarıyla ilgili raporlarına göre Türkiye'nin 2009 yılında Dünya Doping Mücadele Kurallarına uyumlu olması gerekirken 18 Nisan 2011'deki

raporda hem mevzuat olarak hem de dopingle mücadele programı olarak kurallara uyumlu olmadığı, 2011 Ekim ayına kadar Dopingle Mücadele Kurallarına uyumlu hâle gelmemesi durumunda 2020 olimpiyatlarına aday olma başvurusunda bulunamayacağını WADA tarafından iletildiği, Türkiye'nin de 2020'ye aday olması nedeniyle ve Dünya Dopingle Mücadele Ajansı – *WADA*'nın Türkiye'in bağımsız bir Dopingle Mücadele Kurulu oluşturması ile ilgili ısrarlı talepleri üzerine 24 Mayıs 2011'de Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü ve Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi arasında bir protokol imzalandığı ve bağımsız olarak çalışmak üzere bir Dopingle Mücadele Komisyonu oluşturulduğu, komisyonun, 2 üye Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi'nden, 2 üye Gençlik ve Spor Bakanlığından, 3 üye de akademisyenlerden olmak üzere 7 kişiden oluştuğu belirtilmiştir.

Dopingle Mücadele Kuruluşlarının başarılı olabilmesi için dünyada kabul gören özelliklerinin; özerk, maddi olarak güçlü, uygulamada ve yaptırımında güçlü, sonuç değerlendirilmesi ve temyizde hatasız, eğitimde, dopingle mücadelede ve araştırmada proje üreten, eğitimde ve dopingle mücadelede etkin, *WADA*, *UNESCO* ve Avrupa Konseyi mevzuatlarına uyumlu, uluslararası dopingle mücadele kuruluşlarıyla ve ulusal federasyonlara iş birliği yapan, güvenilir, yetki sahibi, sorumlu, saygı duyulan ve deneyimli olması gerektiği ve bu özelliklerin dopingle mücadeledeki önemine değinilmiştir.

Dopingle Mücadele Komisyonu'nun ilk toplantısını 29 Haziran 2011'de yaptığı, Dopingle Mücadele Talimatının hızlı bir şekilde hazırlandığı, 12 Eylül 2011'de *WADA*'ya gönderildiği, 23 Eylülde *WADA* tarafından onaylandığı ve yürürlüğe girdiği, Basketbol ve Futbol hariç tüm federasyonların bu mevzuata uyacaklarına dair beyanlarının alındığı, dopingle mücadele etkinliklerinin kurallara uygun şekilde hazırlandığı, doping kontrol dağılım planının hazırlandığı ve Dünya Dopingle Mücadele Ajansına gönderildiği, bir kayıtlı doping kontrol sporcu havuzu oluşturulduğu, Eğitim, Tedavi Amaçlı Kullanım İstisnası ve Mevzuat Alt kurullarının oluşturulduğu, 14 Ekim 2011'de müsabaka dışı doping kontrolleri ile Doping Kontrol Programı'na başlandığı ve Dünya Dopingle Mücadele Ajansına bilgi verildiği, bunun üzerine 20 Kasım 2011 tarihinde Dünya Dopingle Mücadele Ajansının yaptığı toplantıda Türkiye'nin Dünya Dopingle Mücadele Kurallarına uyumlu olduğunu açıkladığı belirtilmiştir.

Sporcu biyolojik pasaportunun önümüzdeki 10'lu yılların belki de bir numaralı dopingle mücadele yöntemi olacağı, bazı yasaklı maddelerin çok kısa bir zaman dilimi içerisinde tespit edilebildiği, ancak her insanın belli bir biyolojik özelliği olması

nedeniyle yasaklı maddenin etkileri ile alyuvar sayısı, hemoglobın miktarı, yeni yapılan alyuvar sayısı ve yüzdesi gibi değışikliklerin takip edilerek sporcunun yasaklı madde ve yöntem kullandığının yüzde yüze yakın bir kesinlikte tespit edilebildiğı açıklanmıştır.

Sporcu biyolojik pasaportu için alınan örneklerin sayısının yıllara göre giderek arttığı, sporcu biyolojik pasaportunda dayanıklılık için hematolojik profil, kuvvetle ilgili steroid profilinin başlatıldığı, önümüzdeki dönemlerde endokrinolojik profil, protein profili, genetik profil, metabolik profilin başlatılacağı ve sporcuların dopingden kaçarı olmayacağı çünkü yasaklı madde doğrudan saptanamasa bile biyolojik belirteçlerden bunu saptama ve yakalama olasılığının olacağı belirtilmiştir.

Avrupa’da sağlığını korumak için egzersiz yapan ya da keyif için egzersiz yapan kişilerin doping maddelerinin kullanımının ciddi boyutlara ulaşmış durumda olduğu, bunun için Avrupa Birliğine üye ülkelerin önlem aldıkları, her üye ülkeye bu açıdan bir takım yaptırımlar ya da tavsiyelerde bulunulduğu, Dopingın artık bir Halk Sağlığı Sorunu Olarak görüldüğü, Dünya Sağlık Örgütünün, Dünya Gümrük Organizasyonunun, *INTERPOL*’ün, *WADA*’nın bu konuya özellikle çok önem verdiği belirtilmiştir.

Doping kontrol laboratuvarı ile ulusal dopingle mücadele kuruluşlarının birbirlerinden ayrı kuruluşlar olması, böyle bir laboratuvarın kurulabilmesi için çok ciddi bir kaynağın olması, bir laboratuvarın kendini döndürebilmesi için yılda en az 5 bin örneğı analiz etmesi ve yaptığı örneklerin analizlerin ücretlerini çok iyi alabilmesi gerektiğı, bu nedenle dopingle mücadelede laboratuvarı ayrı bir yere koymak, ayrı bütçelendirmek, ayrı desteklemek gerektiğı, dopingle mücadele sistemini de ayrı değerlendirmek, ayrı bütçelendirmek ve ayrı desteklemek gerektiğı aktarılmıştır.

Doping kontrol laboratuvarının çalışabilmesi için bilimsel bir yapının olması, o yapı içerisinde sürekli yeni araştırmaların da yapılması, yeni maddelerin sürekli olarak araştırılması gerektiğı, o yüzden üniversitelere bağılı birimler hâlinde çalışmasının, özerk bir bütçesinin olmasının, enstitü şeklinde yapılanmasının çok daha doğru olacağı belirtilmiştir.

Dopingle Mücadele Komisyonunun, dopingle mücadele konusunda internet’ten sporcu bilinçlendirme ile ilgili bir çalışma başlatacağı, eğitimcilerin eğitimi çalışması yaptığı, federasyonlarda hem antrenörleri hem de sporcuları eğitime yönünde dopingle mücadele eğitimlerini yürütmeye çalıştığı, ancak dopingle mücadelenin sadece Dopingle Mücadele Komisyonunun görevi olmadığı, ilgili bütün kurumların beraber çalışması gerektiğı, özellikle antrenörler dopinge alternatif bilimsel, bireysel çalışma

yöntemlerine yöneltilemiyorsa, federasyonlar antrenörlerini antrenman yöntemlerinin çağdaşlaşması konusunda eğitemiyorsa dopinge mücadele edilemeyeceği, Dopinge Mücadele Komisyonu istediği kadar eğitim yapsın federasyonlarla bu tipte işbirliği olmazsa sporcuların yasaklı madde ve yöntemlere yönelecekleri aktarılmıştır.

Dopinge Mücadele Komisyonunun Akdeniz Oyunları öncesi yaptığı doping kontrollerinde Akdeniz Oyunları aday kafilesinde bulunan 35 sporcunun doping kontrol örneğinde; yasaklı maddelerin saptandığı, bu sporcuların Akdeniz Oyunlarına katılmalarının önlendiği, bu sayede Akdeniz Oyunlarında hiçbir sporcumuzun dopingli çıkmadığı, eğer bu kontroller yapılmamış olsaydı, ciddi olarak üzerine gidilmemiş olsaydı, Akdeniz Oyunları’nda sorunlar yaşanacağı, bu mücadelenin *WADA*, *IAAF* ve *IWF* tarafından da takdirle karşılandığı ifade edilmiştir.

4) 16 Aralık 2013 Tarihli (4.) Toplantı Tutanağı Özeti

1. Toplantıya katılan Türkiye Güreş Federasyonu Başkanı Hamza YERLİKAYA, Türkiye Halter Federasyonu Başkanı Tamer TAŞPINAR, Türkiye Vücut Geliştirme Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonu Başkanı Niyazi KURT, sporda dopinge mücadele alanında federasyonların pozisyonu ve çalışmalar hakkında komisyona bilgi vermiştir..

Türkiye Halter Federasyonu Başkanı Tamer TAŞPINAR, dopinge son yıllarda daha fazla karşılaşılmmasının nedeninin dopingde yaşanan artış olmadığını dopinge mücadele edildiği için sporcuların yakalanmaları olduğunu, sporcuların şöhret, kaybetmenin getirdiği sıradanlık duygusu, ödüllerin yüksek oluşu nedeniyle doping yaptığını, çarpıcı bir örnek olarak, Sidney 2000 Olimpiyat Oyunları öncesinde ABD’yi temsil eden sporcuların “Diyelim ki, verilecek bir ilaç ile olimpiyat şampiyonluğunuz garanti olacak ancak, yarıştan en fazla bir yıl içerisinde ölecek olsanız bu ilacı kullanmayı kabul eder miydiniz?” sorusuna % 50’sinin kabul edecekleri şeklinde cevapladığı anket çalışması olduğunu, dopingin sorumlusunun sadece sporcu değil, antrenör ve göz yuman yöneticiler olduğunu, sporcu izinsiz doping almış olsa dahi antrenörün bunu onun fizikî değişiminden, yürüyüşünden, psikolojik durumundan anlayabileceğini belirtmiştir.

Halter Federasyonu genç, yıldız kategorileri dâhil her Türkiye Şampiyonası’nda ilk üç dereceye giren sporculardan, millî takım kamplarındaki sporculardan, aşırı performans gösteren, davranış anormallikleri görülen sporculardan numune alarak denetimlerini sıkılaştırdıklarını, ayrıca sporcular ve antrenörlerin yanı sıra klüp yöneticilerine yönelik eğitim çalışmaları düzenlendiğini bu çalışma ile ailelere

ulaşmayı hedeflediklerini belirtmiştir.

Dopingin yurt içindeki şampiyonalarda tespit edilmesine ve eğitime önem verdiklerini, sporcuların yanlış alışkanlıklarını ve bilgilerini düzeltmeye çalıştıklarını, ancak sporculara ceza vermekle birlikte antrenmanlara devam etmelerini sağladıklarını, bu şekilde hem farklı alışkanlıklara yönelmelerinin önlendiğini hem de sporcunun kazanıldığını, halter sporunun fizikî koşullarının iyileştirildiğini, çok fazla olmayan sporcu sayısını arttırmak için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığıyla yapılan protokol ile *SHÇEK*’lerde sporcu taraması yapıldığını, beden eğitimi öğretmenleri ile çalışıldığını, antrenörlerin ise genellikle lise mezunu ve bir şekilde halterin içinde yer alan kişiler olduğunu, doping yapan sporcunun yanında antrenörüne şu an ceza verilmediğini ancak bununla ilgili mevzuat çalışması yapıldığını belirtmiştir.

Türkiye Vücut Geliştirme Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonu Başkanı Niyazi KURT, vücut geliştirme salonlarında eski sporculardan veya İnternet aracılığıyla kulaktan duyma bilgilerle kas, güç ve kuvveti geliştirmek için kullanımın olduğunu eczanelerden de kolaylıkla alınabildiğini, doping numune analiz sayısı arttığı için dopingin artmış gibi görüldüğünü, bir salonun açılabilmesi için ikinci kademe antrenör belgesi olan antrenör çalıştırması gerektiğini birçok salonun ruhsatsız olduğunu, Valiliklere yazı yazılarak salonların denetlenmesinin istendiğini, bu tür ürünlerin salonlarda satılabildiğini, bilinçsiz kullanımın sağlık sorunu yarattığını, satılma izni olanların yanında gizli ilaç satışının da yapıldığını belirtmiştir.

Sanılanın aksine kas kitlesinin sadece dople artmadığını, resimlerde görülüp imrenilen vücut geliştirme sporcularının dopleli olanlar olmakla birlikte en az 10 senedir bu sporu yaptığını, yeterli ve dengeli beslenmenin ve düzenli antrenman yapmanın sonucu kas miktarının arttığını ifade etmiştir.

Federasyon çalışmaları kapsamında kulüp ve antrenörlere de ceza verilmesiyle ilgili mevzuat çalışması yaptıklarını, dopleli kulüp seviyesinden başlayarak mücadele ettiklerini, bu şekilde doping yapan sporcuya, kulüp lisansı verilmeyeceğini ve dopingin daha kulüp seviyesinde durdurularak yukarıya taşınmamasını amaçladıklarını belirtmiştir.

Vücut geliştirme sporcusunun ölümüne neden olan dinamit olarak da adlandırılan “2,4-dinitrophenol” DNP’nin *WADA* yasaklılar listesinde yer almadığını, ilaç olarak bile adlandırılmayan kimyasal bir zehir olduğunu, çok etkili yağ yakıcı

özelliği olduğu bilinen DNP'nin obezite tedavisi amacıyla kullanımı sonucu yaşanan ölüm vakaları olduğunu belirtmiştir.

Komisyon üyesi Sayın AKSÜNGER, doping maddelerini temin edenlerin, aracılık edenlerin olduğunu bir pazarının oluştuğunu belirtmiştir.

2. Galatasaray spor kulübünün antrenörlerinden olan eski sporcu Hasan ŞAŞ yaşadığı doping olayı ile ilgili komisyona bilgi vermiştir.

Sayın Hasan ŞAŞ, 1998 yılında doping nedeniyle kendisine 6 ay ceza verildiğini, ardından 18 ay askerlik yaptığını, bu nedenle de sözleşmesinin karşılıksız olarak 1 yıl uzatıldığını ve mağduriyet yaşadığını, Sakaryaspor maçından önce hasta olduğu için kulüp doktorunun verdiği “A-ferin” adlı ilacı içtiğini, bunun doping maddesi içerdiğini, yöneticilerin ve kulüp doktorunun dahi bilmediğini, ayrıca yöneticilerin de maç öncesi bu ilacı aldığını bildirmemeleri nedeniyle böyle bir sonuçla karşılaştığını, ancak nihayetinde bu ilaçta doping maddesi çıktığını ve ceza aldığını, kulüp doktorlarının kendilerini sürekli yenilemeleri gerektiğini, kulüp doktorları ile futbolcuların birlikte hareket etmesi gerektiğini, ceza aldıktan sonra etkilendiğini ve baş ağrısı için dahi ilaç almadığını, doktorlar kendilerini yeniledikçe doktorlarla görüş alışverişi ile ilaç almaya başladığını, doktorların verdikleri ilaçta doping olup olmadığı hususunda kendilerine bilgi vermediğini, böyle bir eğitim verilse daha iyi olacağını, sporcularda başarısızlık ve maddiyat olmak üzere iki tane kaygı olduğunu, bu konular olduğu müddetçe dopinge mücadelenin zor olduğunu, bu nedenle dopinge mücadelede çok küçük yaşlara inilmesi gerektiğini, son dönemlerde UEFA'dan doktorların doping kontrolü için habersiz bir şekilde geldiğini, bunun futbolcuları ve doktorları daha dikkatli olmaya sevkettiğini, ceza aldığı dönemde kulüp doktorunun da 2 yıl ceza aldığını, ceza aldığı dönemde psikolojisinin bozulduğunu ancak gerekli olmasına rağmen psikolojik destek almadığını belirtmiştir.

Komisyon üyesi Sayın Hakan ŞÜKÜR, dopinge mücadele için bütçe imkânlarının artırılması gerektiğini, beden eğitimi ve spor yüksekokullarına giriş sınavları için bile doping maddelerinin kullanılabildiğini belirtmiştir.

Türkiye Güreş Federasyonu Başkanı Hamza YERLİKAYA, sporcu olduğu zamanlarda dopingin antrenörlerce de teşvik edilebildiğini gördüğünü, sporcularda ilaçsız merdiven bile çıkamayacakları gibi bir düşüncenin gelişebildiğini, doping konusunda bilinçli olmadığımızı ve eğitime ilköğretimden başlanması

gerektiğini, amatör sporlarda 35-50 yaş sendromu yaşandığını ölüm oranlarındaki artışın en büyük nedeninin doping olduğunu, ilaç satışı yapan masörlerin olduğunu Millî takımların genelinde ekip içerisinde sürekli çalışan bir hekimin olmadığını belirtmiştir.

Komisyon üyesi Sayın Metin Lütfü BAYDAR, federasyonlarda sağlık kurullarının yetersiz olduğunu bu kurulların kurumsal bir yapısının olması gerektiğini vurgulamıştır.

Komisyon Başkanı Sayın Osman Aşkın Bak sporda sağlık ayağının eksik olduğunu ifade etmiştir.

5) 17 Aralık 2013 Tarihli (5.) Toplantı Tutanağı Özeti

1. Türkiye'nin Dünya Doping Mücadele Ajansı (*WADA*) ve Uluslararası Spor Tahkim Mahkemesi (*CAS*) ile ilişkileri doping mücadeledeki konumu, bu alandaki temel sorunlar ile istatistiksel veriler, uluslararası doping mücadele alanındaki temel mevzuat ve bu mevzuatın Türk hukuk sistemi üzerine etkisi hususunda -*TMOK* Doping Mücadele Komisyonu Mevzuat Kurulu Üyesi Av. Mehmet YOĞURTCUOĞLU, Ankara Barosundan Av. Gaye GÜNAL, İstanbul Barosu Spor Hukuku Enstitüsünden Av. Alpay KÖSE, Av. Engin TUZCUOĞLU ve Av. Uğur MUTLU komisyona bilgi vermiştir.

2. Türkiye Futbol Federasyonu Genel Sekreteri Prof. Dr. Emre ALKİN, Doping Mücadele Kurulu Koordinatörü Yrd. Doç. Dr. İlker YÜCESİR ve Türkiye Basketbol Federasyonu Başkanı Turgay DEMİREL, doping mücadele konusunda federasyon olarak yaptıkları eğitim-denetim çalışmaları ve bu konularla ilgili istatistiki verileri paylaşmışlardır.

Yapılan sunumlar ve davalar üzerinden yapılan tartışmalar da sporun sağlık ayağının yanında hukuk ayağının da eksik olduğu ve kurumsal bir yapı yerine federasyonların genelinde gönüllülük esasına göre çalışmaların yürütüldüğü, Türkiye Futbol Federasyonu hariç, hiçbir federasyonda disiplin müfettişliğinin olmadığı, spor hukuku konusunda federasyonlarda kurumsal bir yapı oluşturulabilmesi için bütçe ayrılması gerektiği spor hukuku mevzuat ve bilgilendirme dokümanlarının çevirilerinin hukukçularla birlikte yapılması gerektiği, dokümanların çoğunun İngilizce olduğu ve Türkçeleştirilmesi gerektiği, gümrük çalışanlarına yönelik eğitim ve gümrükte de doping maddelerine yönelik düzenleme yapılması gerektiği ve doping mücadelesinin bağımsız bir yapı altında sürdürülmesi gerektiği belirtilmiştir.

Türkiye Futbol Federasyonunun doping kontrolleri ve analizlerinde bir süreç yürütmekte olduğu Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu ile iş birliği protokolünü imzalamadığı ifade edilmiştir.

6) 18 Aralık 2013 Tarihli (6.) Toplantı Tutanak Özeti

1. Türkiye Atletizm Federasyonu Başkanı Fatih ÇİNTİMAR, sporda doping mücadelesi alanında federasyonların pozisyonu, eğitim faaliyetleri ve bu alandaki istatistiksel veriler üzerine komisyona bilgi vermiştir.

2. Türkiye Halter Federasyonu sporcularından, Halil MUTLU ve Nurcan TAYLAN, Türkiye Atletizm Federasyonu sporcuların, Nevin YANIT ve Aslı Çakır ALPTEKİN, Türkiye Vücut Geliştirme Fitness ve Bilek Güreşi Federasyonundan sporcularından, Reşat Onur UMA ve Ceylan DELİKTAŞ, Türkiye Güreş Federasyonu sporcularından, Serhat GÖKMEN, sporda doping sorunu, doping mücadelesi alanında alınması gerekli tedbirler hakkında komisyona görüşlerini ve kendi deneyimleri aktarmıştır.

Fatih ÇİNTİMAR - Atletizm Federasyonu Başkanı yaptığı sunumda:

Türkiye Atletizm Federasyonu'nun 1922 yılında kurulduğu, *IAAF*'a (Uluslararası Atletizm Birliği) 1924 yılında üye olduğunu 2006 yılında Gençlik Spor Genel Müdürlüğü'nün almış olduğu karar doğrultusunda da özerkliğini ilan ederek, yarı özerk hâlde özerk federasyon statüsünü kazandığını ve o günden beri de yine faaliyetlerine devam ettiğini, Uluslararası alanda, *IAFF* Dünya Atletizm Federasyonuna, *EA* Avrupa Atletizm Federasyonuna, *ABAF* Balkan Atletizm Federasyon Birliğine, Dünya Dağ Koşuları Birliğine, Uluslararası Maraton ve Yol Koşuları Birliğine, Avrupa Veteranlar Atletizm Birliğine, Avrupa Uluslararası Ultra Maraton Birliğine üye olduğunu *IAAF* ve *EA*'nın mevcut kural ve mevzuatı ile ek ve değişikliklerini uyguladığını, talimatlar, *IAAF*'ın kurallarına aykırı olacağını, *IAAF*'ın Doping Mücadele Kuralları, anlaşmazlıkların çözümü ve sporcu temsilcileri ile ilgili kural ve talimatlarını aynen uyguladığını belirtmiştir.

Atletizmin 24 ayrı branştan oluştuğunu lisanslı sporcu sayısının, 55076 kadın ve 100789 erkek olmak üzere toplam 155865 sporcudan oluştuğunu faal sporcu sayısının, 10043 kadın ve 19052 erkek olmak üzere toplam 29095 sporcudan oluştuğunu 1. Kademe Yardımcı Antrenör sayısının 2297, 2. Kademe Antrenör sayısının 877, 3. Kademe Kıdemli Antrenör sayısının 355, 4. Kademe Baş Antrenör sayısının 28, 5.

Kademe Teknik Direktör sayısının 36, Toplam: 3412 antrenör bulunduğunu 2013 yılı vize ücretini yatıran faal antrenör sayısının ise 652 olduğunu ifade etmiştir.

Türkiye Atletizm Federasyonu, *IAAF*'ın Doping mücadele Kurallarına uygun hareket edeceğini kabul ettiğini ve bu kabulünü de taahhülle *WADA*'ya bildirdiğini, daha sonra, Türkiye Doping Mücadele Komisyonunun talimatlarına uyacağını 10/11/2011 tarihinde kabul ettiğini belirtmiştir.

Türkiye Atletizm Federasyonu'na bağlı sporculardan 2012 yılı öncesi 17 sporcunun dopingli çıktığını 2012 yılında 33 sporcudan numune alındığını, bunlardan 2'sinin pozitif çıktığını 2013 yılında, yine, 325 sporcudan numune alındığını, 46 sporcunun dopingli çıktığını. dopingle çıkan 46 sporcudan birinin *IAAF* tarafından, diğerlerinin tamamının da Türkiye Doping Mücadele Komisyonu tarafından tespit edildiğini dile getirmiştir.

Türkiye'de, atletizmde dopingin 2006 yılında Süreyya AYHAN'la başladığını ve bu şekilde de günümüze kadar devam ettiğini, numuneleri dopingli çıkan sporculara Türkiye Atletizm Federasyonu Ceza Kurulu tarafından ikişer yıl ceza verildiğini, bu sporcuların antrenörlerine de *IAAF*'la Atletizm Federasyonunun yapmış olduğu bir görüşme neticesinde, ceza hukukumuzda yeri olmamasına rağmen, *WADA*'nın kuralları çerçevesinde ceza kuruluna sevk edilmelerinin istendiğini, göreve başladıktan hemen sonra ilk toplantılarında da 27 antrenörü ceza kuruluna sevk ettiklerini, bu antrenörlerden 23 tanesinin iki yıla üç yıl arasında değişen oranlarda cezalar aldıklarını, bunlarla ilgili gerekçeli kararların da bir hafta önce yayınlanarak yürürlüğe girdiğini belirtmiştir.

Olağanüstü genel kuruldan 20 gün sonra, Kasım ayı içerisinde Türkiye'deki atletizm antrenörleri, sporcuları, bilim adamları, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Doping Mücadele Komisyonu üyelerinin de katılımıyla yaklaşık 400 kişinin katıldığı bir çalıştay düzenlediklerini, 24 Ocak-8 Şubat arasında on beş tatili de değerlendirerek, Türkiye'deki bütün olimpiik kadrodaki sporcuları, antrenörleri, bunların kulüp başkanlarını ve bilim adamlarıyla birlikte İzmir Ege Üniversitesi, Hacettepe Üniversitesi, Başkent Üniversitesi, Niğde Üniversitesi ve Erzurum Atatürk Üniversitesinden, Gençlik Spor Bakanlığına bağlı Sporcu Sağlık Eğitim Merkezinden (*SESAM*) de destek alarak sporcuların tamamına bilimsel eğitim, bilimsel antrenman ve dopingle nasıl mücadele edeceklerini, hangi şartlarda doping almamaları gerektiğini, hangi şartları uygulamaları gerektiğini bütün yönleriyle, kulüpleriyle, antrenörleriyle ve

şampiyon sporcuların velilerini de oraya davet ederek, on beş günlük bir çalışma programı düzenlediklerini, bu program neticesinde gerekli bilgilendirme ve bilinçlendirmeyi sağladıktan sonra, kurdukları sağlık kurulu aracılığıyla olimpiik kadroya giren bütün sporcularda ve gençlerde gelecek vadeden 250 sporcunun bütün kan numunelerinin her ay bir kez analizlerini yaptırdıklarını, elde edilen bu veriler ışığında, bütün sporcuları hem sağlık anlamında hem performans anlamında test ederek, yanlış yollara tevessül etmemelerini, bilerek veya bilmeyerek yapılan yanlış uygulamalardan uzak durmalarını sağlayabilmek için sporcuları kontrol altında tutup daha sonra da bugün yaşanan bu süreçleri yaşamama adına adımlar attıklarını ifade etmiştir.

Şu ana kadar Türkiye’de yapılan yarışmalarda, büyükler kategorisinde 200 civarında, gençlerde 500 civarında, yıldızlarda 700-800 civarında sporcunun bulunduğunu, kros yarışmalarına da 1.200 sporcunun katılımının söz konusu olduğunu, bu sene oluşturulan bölgesel ligde bu rakamlarla iki katına çıkarmayı planladıklarını belirtmiştir.

Atletizm antrenörlük belgesinin baştan yanlış olduğunu ilk toplantıda hocalarla paylaştığını atletizmin 24 tane olimpiik branşı içeren bir spor dalı ve hiçbir branşın da diğer bir branşla bağlantısı olmadığını yani bir mesafe koşan, maraton koşan bir sporcunun antrenörünün, aynı zamanda çekiç çalıştırabilmesi veya sprint branşında veya engel branşında veya gülle atma veya cirit atma gibi branşlarda antrenör olabilme şansı olmadığını, yani tek bir doktor diplomasıyla bütün branşlara girebildiğini, atletizmdeki antrenörlük sisteminde böyle bir sıkıntının bulunduğunu, bununla ilgili de şu an başlatılan çalışmada, Türkiye’de 8 tane yabancı antrenör ve 6 tane de kendi antrenörümüzün bulunduğunu, bu antrenörlerin branşlarına özgü her ilden birer, ikişer çocuk getirerek o antrenörlerin yanında branş eğitimi almalarını sağladıklarını, antrenörlük kademelerini 4’e düşürüp, antrenörlük eğitim sistemini "mesafeler koşuları, atmalar, atlamalar” başlığı altında 3 ayrı antrenörlük belgesine çevirmeyi planladıklarını, Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi’nde, antrenörlerin tamamının yüksek lisans, tezsiz yüksek lisans yapmaları konusunda söz aldıklarını, yüksek lisansını da yapmış, bilimsel anlamda da kendini yetiştirmiş antrenörlerle yola devam etmek istediklerini ifade etmiştir.

BESYO mezunu 3 antrenörü, antrenörlük eğitimi için Kenya’ya göndereceklerini, antrenörlerin 8’ini yurt dışından görevlendirdiklerini sözlerine

eklemiştir.

Millî Halterci Halil MUTLU özetle şunları söylemiştir:

“Özellikle bu süreçleri yaşamış sporcular adına dile getirmek istediğim bazı hususlar bulunmaktadır. Maalesef zamanında bunları yöneticilerimize anlatamadık. Böyle bir fırsat bulduğumuz için her şeyi dobra dobra anlatacağız. İnşallah, ileriki zamanda da ne sporcularımız ne yöneticilerimiz ne de antrenörlerimiz bu tür hatalar yapmazlar. 2004 yılına kadar tertemiz bir sporcuydum. 2005 yılında da hiç bilmediğim “Nandrolone” adı verilen bir maddeden yakalandım. Yakalandığım gün akşamı gazetecilerle yaptığım görüşmede maddenin ne işe yaradığını, nasıl kullanıldığını, vücutta on ay gibi uzun süre kalabildiğini, güç değil, dayanıklılıkla ilgili olduğunu sadece kas kütlesi yaptığını ve dolayısıyla bir haltercinin kullanacağı son ilaç olduğunu öğrendim. Ama öğrendiğimizde iş işten geçmişti. Derdimizi kimseye anlatamadık. İşin aslı, benim sürecim: Yöneticilerimiz işlerini iyi yapmıyorlar. Maalesef tüm suçlu sporcular. Özellikle sporcu gündeme geldiği zaman, başarılı olduğu zaman hiçbir problem yok, fakat ileriki zamanda olumsuz şeylerle ve dopinge anıldığı zaman olayı ya ekonomik anlamda bir şeylere bağlıyorlar ya da sporcunun hırsına bağlıyorlar. Dolayısıyla, ödüllendirilen ve cezalı her zaman sporcu olmuştur. Arada, işte, bugüne baktığımız zaman, bu cezalar yavaş yavaş antrenörlere de uygulanmaya başladı.”

“Benim dopinge ilgili sürecim: Ben dopingli yakalandıktan sonra, maalesef, daha önce duymam gerekenleri daha sonra duymaya başladım. Çünkü benim önümde bir hedef vardı. 2008 Olimpiyatları diye bir hedef ve o olimpiyatlarda başarılı olsaydım, dünyada belki de bütün olimpiik branşlar içerisinde tek sporcu olacaktım. 4 defa ayrı ayrı olimpiyatlarda tek dalda şampiyon olmuş bir sporcu olma hedefim vardı. Hatta şöyle de söyleyeyim: 2004 Olimpiyatları sonrası Sayın Başbakanımız beni aramışlardı ve bu ülkem için yaptıklarından dolayı kendileri teşekkür ettiler ve bana bir teklifte bulundular. Ben de kendilerine teşekkür ettim ve benim hâlen sporda hizmetimin bitmediğini kendilerine ilettim ve hedefim 4’üncü defa olimpiyat şampiyonu olmak olduğunu belirttim.”

“Maalesef, 2005’te bu süreç başladıktan sonra, daha sonra öğrendim ki beni yöneten ve yönetimde bulunan 2 tane asbaşkan ve beni çalıştıran 3 tane antrenörümün benim bu ilacı kullandığımdan haberleri var ama maalesef, benim haberim yok. Sağlık kurumumuz tarafından dopinge ilgili yeteri kadar bilgilendirilmediğimizi belirtmek isterim. Doping maddelerinin ne olduklarını, ne işe yaradıklarını ve vücuttan ne kadar

sürede atıldıkları konusunda yeteri kadar bilgimiz yoktu. Üst düzey sporcuların ergojenik yardım adı altında kullandıkları bazı vitamin ve mineral grubu ilaçlar bulunmaktadır. Bu ilaçları kullandığım süreç içerisinde dopingli olduğum ortaya çıktı.”

“2012 Londra Olimpiyat Oyunlarına 2 yıl kala Uluslararası Halter Federasyonu (*IWF*) bizim federasyona doping konusunda önlem almaları gerektiğini noktasında uyarıyordu. Fakat federasyon yetkilileri bu uyarıları dikkate almadılar. Bunun sonucunda Uluslararası Halter federasyonu ve Dünya Doping Mücadele Ajansının (*WADA*) 23 yaş altı takımımızda yaptıkları doping kontrollerinde alınan 30 numuneden 21’i dopingli çıkmıştır. O zamanki yöneticilerin bunun seçim sonrası olduğu için bir komplo olduğunu dile getirdiler. Daha sonra Federasyon Başkanı Hasan AKKUŞ bey istifa ettikten sonra olayın vahameti ortaya çıktı. Hâlihazırda mevcut federasyonun yönetim kurulu üyesiyim ve dopingle ilgili önlemler alınmadığı için Akdeniz Oyunlarından 1,5 ay önce as başkanlık görevinden istifa ettim.”

Millî Halterci Nurcan TAYLAN özetle şunları söylemiştir:

“Halil Ağabey’in sözlerinin çoğuna katılıyorum. Burada biz hepimiz aynı süreçten geçtik. 2011 yılında Dünya Şampiyonası öncesi ben de dopingden yakalandım ve iki yıl ceza aldım. Şu an cezam bitti. Nasıl açıklayabilirim bu süreci? Hayat damarlarımdan birinin koptuğunu düşündüm. İlk altı ay kendime geledim. Aşırı derecede psikolojik bir terapiye ihtiyacım vardı. Gerçekten çok ağır bir süreçti. Bunları bizler bilinçli bir şekilde yapmadık. Örneğin, benim bir hafta içerisinde girdiğim 4’e yakın numunenin sadece 1’i pozitif çıktı. Peki, diğerleri niye temizdi? Bir ara hocamla da bunun bir tartışmasını yapmıştık. Yani, bir yasaklı madde varsa diğer numunelerde de bulunması gerekiyor yani gerçeği buydu. Ama, nedense *IWF*’nin aldığı yani Uluslararası Halter Federasyonunun gönderdiği numunemde pozitif çıktı.”

“2002 yılından itibaren girdiğim, 2011 yılına kadar yaklaşık on yılda girdiğim bütün müsabakalarda Avrupa Şampiyonlukları, dünya şampiyonlukları yani her müsabakadan madalyalarla döndüm ve bu süreçte, müsabaka öncesi, müsabaka sonrası hazırlık döneminde defalarca doping kontrollerine katıldım. Örneğin, Avrupa Şampiyonası’nda sadece iyi istirahat edip, iki üç saatlik bir antrenmanla Avrupa Şampiyonu olacağımı düşünüyorum. Halil Ağabey de nitekim öyle bir sporcudur. Bizlerin dereceleri; örneğin on yıldır, on beş yıldır kırılmayan rekorları kırdık. Yani, böyle bir süreçte defalarca doping kontrolüne giriyorsunuz. 2012 Olimpiyat öncesi, 2011 yılının Kasım ayında o sene içerisinde girdiğim diğer numunelerde bir sorun

olmadı ve aynı hafta içerisinde girdiğim, beşer gün arayla girdiğim numunemin birisi temiz, birisi pozitif çıktı. Yani, daha sonra girdiğimde vücutta hâlâ duruyor mu diye denendi, bir sıkıntı yoktu. Ama, o numunenin Almanya’ya gittiği, Köln’e gittiği ve orada bazı ilaçların iki üç yıl önce alınsa dahi çıkabileceği söylendi. Mahkeme süreciydi, işte cezayı ne kadar aza indirip ne kadar hızlı bir şekilde spora dönebiliriz diye bunun mücadelesine girdik. Nitekim iki yıl ceza gerçekten ağır bir cezaydı. Çünkü lütfen bizleri diğer insanlar gibi görmeyin. Bizler yani 10 yaşında, 11 yaşında spora başlıyoruz, hayatımızın yedi günü, haftanın her günü spor salonundasın, yedi saat, sekiz saat antrenman yapıyorsun, dışarıdaki insanlar nasıl yaşıyor ben bunu dahi bilmiyordum. Bu son bir yıl içerisinde gerçekten normal sosyal hayata döndüm. Yani, bu kadar fedakârlık yapmak, bu kadar yıllarını, gençliğini, çocukluğunu, nitekim bizler de bayan sporcularız hayatımızın birçoğunu bu spora feda etmek gerçekten göz ardı edilmesi gereken bir süreç, lütfen bizleri daha farklı görün bu konuda.”

“Talihsiz bir süreçti. Onun öncesinde, Akdeniz Oyunlarında da diğer arkadaşların çoğunda doping maddesine rastlandı. Halterde bazı ilaçlar mutlaka kullanılıyor, ergojenik yardım alıyorsun, vitaminler, aminoasitler, birtakım ürünler mutlaka kullanıyorsun çünkü günde belki 3-4 ton ağırlık kaldırıyorsun, ertesi güne hazırlanmak gerçekten kolay değil. Normal insanlar belki C vitaminini aldığı meyveden ya da yedikleri yiyeceklerden karşılayabilir ama bizlerin öyle şansı yok ki. Örneğin, aynı zamanda sıklet sporu yapıyorum, kilom fazla olmamalı, 48 kiloda yarışıyorum, fazla kilo aldığım zaman diyetle giriyorum. Her şeyi dengede tutmak gerçekten çok zor, bunu da tabii ki bilgisi az olan antrenörle beraber paylaşırsan ki antrenörlerimiz bu konuda gerçekten çok bilgili değiller. Bizler üniversite mezunuyuz. Kendimizi, okuyarak ya da hatalarımızdan ders alarak geliştirdik ama yanlışlarımız mutlaka oluyor, yanlış da yapmadan doğruya da zaten ulaşılmıyor. Burada sadece sporcunun suçlanması doğru değil. Bu konuda yöneticilerin, antrenörlerin ve diğer görevlilerin de en az sporcudan fazla sorumlulukları bulunmaktadır. Ben rahatlıkla bir ilacı gidip satın alamam. Örneğin beni tanırlar. Zaten yasaklı bir maddeyi almak o kadar da kolay değil. Gerçi İnternet üzerinden alınabilir. Ancak ben antrenörümün, federasyonumun bilgisi olmadan asla hiçbir şey kullanmam. Bugüne kadar çeşitli sıkıntılar yaşandı. İnşallah, bundan sonra Türk sporu adına yararlı işler yapabiliriz.”

Millî Atlet Aslı Çakır ALPTEKİN özetle şunları söylemiştir:

“Benim ilk cezam 2004 yılında oldu. Gençler dünya şampiyonasında İtalya’ya

görmüştüm. Bunun öncesinde, tabii, gencim, daha gençlerde yarışıyorum, dopingin “d”sini bilme gibi bir lüksüm yok. Çünkü böyle bir şeyle, bununla koşulacağını ya da bunlar nereden alınır, nasıl içilir, kim verir, ne yapar, hiçbir bilgimiz yoktu. Böyle bir şey başınıza gelince araştırmaya başlıyorsunuz. Doping nedir, hangi maddelerdir, nelerdendir, bunları öğreniyorsunuz. Ben, 2004 yılında elemelerde Türkiye rekoru kırarak finale kaldım. Finalde 6’ncı oldum ve doping testine girdim. Antrenörümü aradım çünkü kullandığım hiçbir vitaminin ismini bilmiyordum. Antrenörüm ilaçları avucuma tutuştururdu ve bende onları içerdin. Bu ilaçlar antrenmandan önce verilirdi. Antrenörüne bunların ne olduğunu sorduğumda vitamin olduklarını söylerdi. O zamanlar yaşımız küçük olduğu için antrenörümüz ne derse biz onları harfiyen uygulardık.”

“Bir turnuva öncesinde antrenörüm beni bir eczaneye götürdü. Burada bana bir iğne yapıldı. ‘Bu nedir?’ dediğimde vitamin olduğu söylendi. Bundan dolayı dopingli çıktım ve 2 yıl ceza aldım. Bir sporcu cezadan sonra psikolojik bunalıma giriyor. İlk cezadan sonra ilaç kullanımına dikkat etmeye başladım Sporcu antrenör ne derse onu yapar. Sporcunun işi spor yapmaktır. Bu işin önüne geçilmesi için doping maddeleri nedir, yan etkileri nelerdir bu konuda antrenörlerin ve sporcuların bilgilendirilmesi gerekir. Başarılı olduğunuz zaman *WADA*’nın havuzuna giriyorsunuz. *IAAF*’ın havuzuna giriyorsunuz. 2010 yılından beri *WADA*’nın havuzundayım İngilizce bilgimiz yeterli olmadığı için formları yanlış dolduruyoruz. Sporcuların bilinçlendirilmesi gerekir. Davam henüz devam ediyor. Bir senedir psikolojik tedavi görüyorum. Sporcularda ve antrenörlerde bilgisizlik ve eğitimsizlik had safhada.”

“Benim düşünceme göre bu işin önüne geçilebilmesi için antrenörlere ve sporculara; doping maddeleri nelerdir, vücuda zararları nedir, bunlar hakkında bilgiler verilmesi lazım. Ama, 2004 yılında antrenörümün yüzünden dopinge cezalandırıldım. Şu an, bildiğiniz gibi, tekrar biyolojik pasaporttan devam ediyor. Tabii, dediğim gibi, işin içine girince bunu öğreniyorsunuz. Ben isterim ki, daha önceki federasyonum - *WADA* listesine girdiğim 2010 yılında- “Bak Aslı, sen *WADA*’nın listesindesin, havuzundasın, bunları, bunları yapacaksın.” desin. Yani, formu dolduruyoruz ama, ben ne işe yaradığını bilmiyorum ki, başımıza gelince bir şeyi öğreniyoruz. Biyolojik pasaportun ne olduğunu, nasıl tespit edildiğini bilmiyoruz. Ancak bazı şeyler başınıza gelince öğreniyorsunuz.”

“Bütün sporcuların genel anlamda İngilizce düzeyi yetersiz. Bu “Whereabouts”

formunu doldururken İngilizce için başkasından yardım almak zorunda kalıyoruz. “Whereabouts” formuyla ilgili sporcuların bilgilendirilmesi gerekiyor.”

“Burada ne oluyorsa sporcuya oluyor. Evet, antrenör ceza alıyor ama dışarıdan yine sporcu çalıştırabiliyor. Ya sporcu? Sudan çıkmış balığa döndüm ben, çünkü benim her şeyim spordu; arkadaşım, antrenmanım, kampım, her şeyim. Ve şu bir yıldır ben farklı ortamlar görüyorum, alışamıyorum, adapte olamıyorum çünkü benim hayatım spor, kazancım bu, emeğim bu. Burada, sporcu dopingli çıktımı farklı gözle bakılıyor ve farklı yorumlar yapılıyor. Bir sporcu o noktalara kolayca gelmiyor. Maddi ve manevi birçok zorluktan geçerek bu noktalara geliyor. Biz o antrenmanlarda ağladığımızı biliyoruz. Zorlanmaktan, istem dışı gözlerinden yaşlar geliyor. Niçin? Başarılı olmak için. İnanın, yemin ediyorum size, para pul umurumda değil, hiçbir şey umurumda değil. Siz, oraya çıkıp İstiklal Marşı’nızı okutuyorsunuz ya, her şeye değişiyor. Ne parayla ne pulla satın alınabilen bir şey değil. Bu millî duyguyu yaşıyorsanız, bütün sporcular bu şeyle o sahneye ya da o stada, o podyuma onun için çıkıyor, sadece İstiklal Marşı’mızı okutmak için. İnanın, bana hiç para vermesinler, ben yine çıkarım orada ülkemi en güzel şekilde temsil ederim ve bunun bilincinde zaten o yarışa giriyorsunuz. Neden ülkemın ya da kendi adımın lekelenmesini isteyeyim ki? Burada bir yanlış var, bilinçsizlik var, eğitimsizlik var.”

Millî Atlet Nevin YANIT özetle şunları söylemiştir:

“Tabii ki, şu anda, dopingle anlıyor olmak istemezdim. Keşke, yine, bir Avrupa şampiyonluğundan ya da dünya ya da olimpiyat şampiyonluğundan bahsediyor olsaydık ya da farklı konular konuşuyor olsaydık. Ancak bu konuların konuşulması en azından bizden sonraki sporcuların aynı hatalara düşmemesi açısından son derece önemli bir aşamadır. Gönül isterdi ki, biz bunları yaşamadan önce dopingin önüne geçilseydi.”

“8 Şubat’ta Grand Prix yarışına gittim. 1 Mart’ta Avrupa Şampiyonası olduğundan, buna katılabilmem için bir yarışa daha katılmam gerekiyordu. Avrupa Şampiyonasında iyi derece koşabilmem için Grand Prix’te fodepar yaptım. Fodepar yaptığım için mi, neden dolayı bilemiyorum beni doping kontrolüne aldılar. Zaten, onun öncesinde de, bir gün önce oteldeyim, WADA havuzunda olduğum için yine bana kontrole geldiler. Böyle bir şey yapsaydım zaten ben o yarışa gitmezdim. 1 Mart’ta Avrupa Şampiyonası’na gittim, 6 Mart’ta, 8 Şubat’taki doping numunemin pozitif çıktığına dair haberi aldım. Bu bende şok etkisi yarattı. Şayet doping maddesi aldığımı bilseydim Grand Prix’e katılmazdım. Antrenörüme soruyorum, o da bir şeyden

haberinin olmadığını söylüyor. Ben yediğim içtiğim her şeye dikkat eden profesyonel bir sporcuyum.”

“Başarı için zaten kendinize dikkat etmeniz gerekiyor. Her şey ilaç değil, çok iyi antrenman yapacaksınız, çok iyi antrenman yapmanız için çok iyi dinlenmeniz gerekiyor, yediğiniz yemeklere dikkat etmeniz gerekiyor, hayatınıza her şekilde dikkat etmeniz gerekiyor, yürüdüğünüz yola dahi. Ayak bileğinizde meydana gelebilecek ufak bir burkulma sizin birkaç antrenmanınıza mal olabilir. Çünkü çok zor şartlarda antrenmanlar yapıyoruz. Hiç beklenmedik bir anda böyle bir durumla karşılaşmak bende olumsuz bir etki yarattı. Ben de diğer arkadaşlar gibi bu süreci atlattım için psikolojik destek almaktayım.”

“Antrenmanda veya müsabakada bir şişeden su içip, koşuya devam ettikten sonra tekrar o şişeden su içmiyorum. Çünkü *WADA* Havuzu’nda olduğumu biliyorum ve çok dikkatli olmam gerekiyor. Başarılıysanız bütün dikkatler sizin üzerinizdedir. Bir dönem başarılı bir sporcu olarak bayrağınızı İstiklal Marşı eşliğinde göndere çektiyorsunuz. Daha sonra dopingli çıkıyorsunuz. Gerçekten çok kötü bir duygu. İlk önceleri, duyduğumda, ben evden dışarı çıkamadım. Ailenize ve çevrenize karşı sorumluluklarınız var. Etrafınızdaki insanlar size şüphe ile yaklaşıyor. Eğer yapsaydım ben basına çıkıp evet, yaptım diyecek kadar yürekli bir sporcuyum. Çünkü şampiyon olmak yürek gerektiriyor.”

“Bitkisel ilaçlar kullanıyoruz. Bunlar; Hardline, GNC, Muscle Tech. Bunları kendim almıyorum. Antrenörümün tavsiyesi üzerine kullanıyorum. Bundan sonraki süreçte sporcuların bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekiyor.”

Başpehlivan Serhat GÖKMEN özetle şunları söylemiştir:

“Diğer arkadaşların da söylediği bizim bu toplantıya katılmamızdaki temel amaç bizden sonraki sporcuların bizim yaşadığımız sıkıntılı süreçleri yaşamamalarına bir katkı sağlamaktır. Doping testinin yapıldığı gün birçok arkadaşımız numune vermekten kaçarken, ben gönüllü olarak gidip doping numunesi verdim. Çünkü ben kendimden emindim. Ancak test sonuncunda numunemin pozitif çıktığını öğrendim ve adını daha önce hiç duymadığım “Metan Dianabol” diye bir maddeden yakalandım. Ben de diğer arkadaşlar gibi psikolojik sorunlar yaşadım. 6 ay ceza aldım. Bu süreçte ister istemez başka faaliyetlere yöneliyorsunuz. Ava gidiyorum. Off Road yapıyorum. Burada sporcuların kullandıkları ilaçlarla ilgili bilgilendirilmesi ve bilinçlendirilmesi gerekir.

Ağrı kesiciler ve soğuk algınlığı için kullanılan ilaçlarda da doping maddeleri bulunmaktadır. Sporcuların birçoğunun bundan haberi yok.”

Vücut Geliştirme Sporcusu Reşat Onur UMA özetle şunları söylemiştir:

“Yaklaşık 10-12 yıllık bir sporcu geçmişine sahip bulunmaktayım. Benim özellikle üzerinde duracağım konulardan biri sporcuların doping içerikli ilaçlara eczaneler vasıtasıyla kolaylıkla ulaşmasıdır. İkinci bir husus ise sporcuların kazanma hırısı ve paradır. Vücut Geliştirme sporuyla uğraşıyorum. Bizim beslenmemize çok dikkat etmemiz gerekiyor. Günde yaklaşık 1-1,5 kg et tüketmemiz gerekiyor. Vücut Geliştirmede belli bir seviye elde ettikten sonra, üniversite eğitimime başladım. Üniversitede aldığımız eğitimler sayesinde daha çok bilinçlenmeye başladık. Buradaki arkadaşlarımız antrenörlerin verdikleri yanlış ilaçlardan dolayı dopingli çıktıkları görülmektedir. Yurt dışındaki antrenörler farmakolojik olarak üst düzeydeler. Burada sporcuların masum olduğunu söyleyemeyiz. Çünkü belli bir yaş seviyesine gelmiş profesyonel bir sporcuya ilaç veriliyorsa, bu sporcunun bu ilacı araştırması gerekir. Burada sporcuların ilaçları bilinçsizce aldıklarına inanmıyorum. Ancak antrenörlerin baskı yaptığı da bir gerçek.”

“Türkiye’de Antrenörlük Eğitimi de bir başka sorun olarak karşımızda durmaktadır. 12 günlük kurslarla insanlara antrenörlük belgeleri veriliyor. Böyle olunca da antrenörler yeterli bilgi, beceri ve donanımına sahip olmadan sporcu yetiştirmeye başlıyor. Bu yetersizlik, antrenörlerin başarıya ulaşmak için bu tür yollara başvurmalarına zemin hazırlıyor.”

“Sporcuların ilaç kullanımı konusunda bilgilendirilmesi gerekir. Antrenörler buna dikkat etmiyor. Antrenörler bilinçsiz ilaç verdiklerinden dolayı sporcular ceza alıyor. Yurt dışındaki antrenörlerin ilaç bilgi düzeyi çok iyi düzeydedir. Bir sporcu ilacı kullanıyorsa o kendi inisiyatifindedir.”

Vücut Geliştirme Sporcusu Ceylan DELİKTAŞ özetle şunları söylemiştir:

“Benim şu ana kadar böyle bir tecrübem olmadı, umuyorum olmaz. Üzücü ve bir sporcu için ciddi anlamda yıpratıcı bir dönem olduğunu düşünüyorum. Antrenör seçerken, antrenörümün bilgisine, tecrübesine ve donanımına bakarak ve bana ne kadar verimli olabileceğine göre seçiyorum.”

“Elit düzeyde spor yapan insanların beslenmesi, sporcu olmayan insanlardan çok büyük farklılıklar arz etmektedir. Özellikle benim uğraştığım Vücut Geliştirme Dalı’nda

vücuduma şekil vermek için uzun yıllarca uğraş vermiyordum. Bunları yaparken de beslenmenin yanında ilave olarak alınması gereken bazı takviyelere ihtiyaç duyulmaktadır. Ben sporcuların burada çok masum olduğunu düşünmüyorum. Ben de almam gereken şeyleri alıyorum. Çünkü vücudumu veya metabolizmamı normal bir insanın seviyesinin çok çok üstüne çıkarmam gerekiyor, yapması veya yapabileceği maksimum seviyeye getiriyorum. Ben vücudumu en iyi tanıyan kişi olduğum gibi antrenörümün de benim vücudumu gerçekten iyi tanıyor olması lazım. Çünkü bu tür ilaçların fizyolojik etkisi gibi birtakım psikolojik etkileri de olduğu göz ardı edilmemelidir. Bence burada bir takım olunması gerekir. Çok güzel şeyler söyledi gerçekten arkadaşlarım. İstedığımız zaman bir test yaptırabileceğimiz bir merkezin olması gerekir. Çünkü son zamanlarda bizim federasyonumuz üzerinde de ciddi anlamda bir baskı var. Bir arkadaşımız hayatını kaybetti ama kimse istemediği sürece farklı şeyler bünyesine giremez diye düşünüyorum. Umarım bu tür olumsuzlukların önüne bir an evvel geçilir. Daha fazla sporcunun burada canı yanmaz. Çünkü burada en çok çaba sarf eden ve belki de emeğinin karşılığını en az alan kişiler sporculardır.”

7) 19 Aralık 2013 Tarihli (7.) Toplantı Tutanak Özeti

Sporda dopinge mücadele alanında spor medyasının pozisyonu, temel sorun alanları, deneyimleri ve bu alanda alınması gereken tedbirler hakkında; Vatan gazetesinden Lütfü ÖZEL, Sabah gazetesinden Ali ERDOĞAN, Hürriyet gazetesinden Ercan ATA, Milliyet gazetesinden Atilla GÖKÇE ve Habertürk gazetesinden Murat AĞCA komisyona görüşlerini sunmuştur.

Spor Medyası Ankara Temsilcileri aşağıdaki tespitlerde bulunmuşlardır:

- Doping konusunda eğitim yetersizdir.
- Antrenör, psikolog, doktor ve diğer görevliler yetersiz olduğundan bu tür yollara tevessül edilmektedir.
- Rüşvetle de bazı olaylar kapatılmaktadır.
- Ödül ve para hırsı bunlara yol açmaktadır.
- Federasyonlardaki sağlık kurullarının yetersiz olması, antrenörlerin yetersiz olması, sporcuların para hırsı başlıca problemler arasında yer almaktadır.
- Türkiye’de dereceye giren sporculara verilen ödül miktarının çok yüksek olması, sporcuların doping maddelerini kullanmaya olan eğilimlerini artırmaktadır.

- Dünya genelinde doping ile ilgili bir sermaye söz konusudur.
- 2020 Olimpiyat Oyunları ve Paralimpik Oyunlarını kaybetmemizin sebebi, Mersin'deki Akdeniz Oyunları öncesi birçok Türk sporcunun dopingli çıkmasıdır.
- Olimpiyat ruhuna aykırı davranışlar sergilemekteyiz. Bu nedenle 2020 Olimpiyat Oyunları ve Paralimpik oyunlara ev sahipliği yapma şansımızı kaybettik.
- Doping, yönetsel hatalardan kaynaklanmaktadır.
- Türk sporunun bu yönetim şekliyle bir yere varması mümkün değildir.
- Doping sadece Türkiye'nin değil, tüm dünyanın bir sorunudur.
- Doktorlar, antrenörler, masörler ve diğer görevliler sporculara doping ilacı temin etmektedir.
- Spor denilince akla okul çağı gelmektedir.
- Türkiye'nin doping ile tanışması 1988 yıllarına dayanır. Naim SÜLEYMANOĞLU ile birlikte Türk sporu ilaç kullanımıyla tanışmıştır.
- En tepeden madalya istiyorum sözü sporcularda doping yapılması gerektiği şeklinde algılanmaktadır.
- Yöneticiler, antrenörler ve diğer görevliler doping kullanılması konusunda baskı yapmaktadırlar.
- Spor alanlarının bulunduğu bazı yerlerdeki kahvehanelerde sporcular, antrenörler doping maddelerinin alış verişini yapmaktadırlar.
- Vatan haini ilan edilme korkusundan dolayı doping ile ilgili bazı haberleri yayınlamıyoruz.
- Doping ödül birbirine bağlantılıdır.
- Fransa ve İtalya gibi ülkelerde dopingli sporculara hapis cezası verilmektedir.
- Dopingli bazı sporcular korunuyor.
- Sporcular dopingin sağlık boyutunu düşünmüyorlar.
- Atletizmde 16 yaşın altındaki sporcuların dahi doping kullandığı tespit edilmiştir.

Spor Medyası İstanbul Temsilcileri aşağıdaki tespitlerde bulunmuşlardır:

- Sporda skor, madalya ve başarı daha ön plandadır.
- İnsani değerler daha geri planda kalmaktadır.
- Birçok spor yöneticisi “olimpizm” nedir, bilmiyor. “Olimpizm” bedensel, ruhsal ve sosyal olarak gelişim sağlama olgusudur.
- Kurumların özgür olarak yönetildiği bir felsefedir.
- Sporu sadece para kazanma aracı olarak gören sporcular her türlü yola başvurmaktadırlar.
- Ödül yönetmeliği mevcut şekliyle doping teşvik yönetmeliğidir.
- Antrenörler doping ilacı satma noktasında bir ilaç bayisi gibi hareket etmektedirler.
- Antrenörler tarafından sporculara peçetelerin arasında ilaç verilmektedir.
- Sporculara neden doping yaptıkları sorulduğunda işin ucunda ödül olarak kazanacakları altınları ileri sürmektedirler.
- Sporculara bu kadar tolerans gösterilmesi doğru değildir.
- Türkiye’de Ödül Yönetmeliği’nin sporcuya sağladığı imkânlar dünya standartlarının çok çok üzerindedir.
- Bölgesel hatta yöresel organizasyonlarda da ödüller çok yüksektir.
- Türkiye’de doping olgusunun başlangıcının 88 olimpiyatlarına dayandığı bilinmektedir. 90’lı yıllardan sonra artarak devam etmiştir.
- En yoğun doping yapılan spor dalları sırasıyla halter, atletizm, yağlı güreş, güreş, vücut geliştirme vb.
- Sosyo-ekonomik düzeyi düşük ailelerde yetişen çocuklar spora ekonomik anlamda bir kurtuluş yolu olarak bakmaktadırlar. .Sporu tamamen para ve statü kazanmak için yapmaktadırlar. Sporcular bu işin son halkası olup bu konuda birinci derecede antrenörler sorumludur. Burada tabi tüm antrenörleri kast etmiyoruz.
- Yöneticilerimiz dopinge mücadelede etkin rol üstlenmektedirler. Doping konusu medya, spor yöneticileri. antrenörler ve sporcular tarafından her zaman göz ardı edilmektedir.

- Medya’da doping ile ilgili yazılar tamamen raporlar üzerinedir.
- Halter ve vücut geliştirme gibi bazı spor dallarında “dopingsiz başarılı olunmayacağı” gibi yaygın bir kanı oluşmuştur.
- Hacettepe Üniversitesi Doping Kontrol Merkezinin akreditasyonunun iptal edilmesinden dolayı doping kontrolleriyle ilgili bir boşluk oluşmuştur.
- Yurt dışındaki laboratuvarlarda doping kontrolleri yaptırmak maliyetli olduğu için federasyonlar doping kontrolleri yaptırmaya yanaşmamışlardır.
- Dopingli sporcuların korunduğu ve test sonuçlarının göz ardı edildiği görülmektedir.
- Doping maddelerinin birkaç madde etrafında döndüğünü görülmektedir.
- Antrenörler tarafından doping maddelerinin ergojenik yardım adı altında kullanıldıkları bilinen bir gerçektir.
- Tekniğe dayalı sporlarda doping kullanımına pek ihtiyaç yoktur. Doping kullanımı güce ve kuvvete dayalı sporlarda daha yaygındır.

8) 09 Ocak 2013 Tarihli (8.) Toplantı Tutanak Özeti

1. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Başkanı Prof. Dr. Uğur ERDENER Türkiye’nin ulusal ve uluslararası alanda doping ile mücadeledeki konumu, bu alandaki temel sorunlar ve kendi deneyimleri hakkındaki sunumunda:

Uzun yıllar sporcularımızın doping yapmaksızın başarıya ulaşmasının yani yüksek performans sporu yapmanın imkânsız olacağı gibi bir düşünceye sahip olduklarını, düşüncenin sporcularımıza dışarıdan nakledildiğini, uzun bir süre doping açısından yüksek risk taşıyan federasyonlarımızdaki teknik adamlarımızın maalesef çok değişik nedenlerle sporcularını bu yöne ittiğini, oysa artık dünya sporunda gerek Uluslararası Olimpiyat Komitesi gerekse Dünya Doping ile Mücadele Ajansı’nın hiçbir şekilde dopinge geçit vermeyen politikaları uyguladığını, hiçbir biçimde bir doping olgusunun yakalanmaması diye bir şeyin söz konusu olmadığını belirtmiştir.

Türkiye’nin uzun bir süre *WADA*’nın raporlarında, sakıncalı ülkeler listesinde yer aldığını ve Türk sporcularının uluslararası yarışmalardan menini de içeren ciddi tedbirlerin uygulanması noktasına gelindiğinde Türkiye Millî Olimpiyat Komitesi’yle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü tarafından ortaklaşa bir protokolün hazırlandığını ve

hemen uygulanmaya konularak bugünlere gelindiğini, protokolün sonucunda Türkiye Millî Olimpiyat Komitesinin ciddi bir görev üstlendiğini, tavizsiz bir politika izleyerek bu alanda Türkiye'nin *WADA* tarafından, *IOC* tarafından takdirle karşılanan dopingle mücadele oluşumunun ortaya çıkarıldığını, uzun bir süre ulusal federasyonlarımızın bir bölümünün de direnciyle karşılaşıldığını, hâlen bu direncin çok azalsa da sürdüğünü, Dopingle Mücadele Komisyonunun uzun bir süre bazı federasyonlarımız tarafından Türk sporunu bitirmekle suçlandığını, ancak geline nokta Türkiye'nin çok ciddi adım attığını ve önemli kazanımlar sağladığını, tüm bu sürecin de geçtiğimiz iki yıl içinde gerçekleştirildiğini dile getirmiştir.

Dopingle Mücadele ile ilgili bir yasanın sadece finansal boyutta bir kaynak sağlanması bağlamında gerekli olduğunu, onun dışında, Dopingle Mücadelenin çok dinamik bir yapısı olması nedeniyle, yasayla bir Dopingle Mücadele kuruluşunun oluşturulması durumunda, bu yapının sıkça yasayla değiştirilme keyfiyeti doğacağını ve bunun da çok ciddi zaman kayıplarına yol açabileceğini, Dopingle Mücadele Kuruluşunda devletten bir temsilcinin olması gerektiğini ancak, yönetim sorumluluğunun devlette olmaması gerektiğini, aksi takdirde, bunun her zaman şüphelere açık bir yönünün olacağını ülke içinde dopingle mücadele konusunda farklı organizasyonlar olmaması gerektiğini, bir çatı altında birleştirilmesi gerektiğini iletmiştir.

Dopinin ülkemiz için çok ciddi bir sorun olduğunu, ülkemizde alınan örneklerde % 14,5 oranında dopingle karşılaşılrken bu oranın dünyada ortalama % 0,5-1 oranında olduğunu, , reklamlar konusunda da hassas olunması gerektiğini, özendirici nitelikte olmaması gerektiğini belirtmiştir.

Analiz laboratuvarlarında uygulanan fiyatların laboratuvarlarca belirlendiğini, ancak burada da kullanılan cihaz ve yöntemlerin ucuz olmadığını ayrıca kalifiye eleman çalıştırılması gerekliliğini iletmiştir.

Olimpik yapıda sporcu gençlerin geliştirilmesinde zafiyet olduğunu, teknik elemanların temel sorununun yabancı dil olduğunu, bu nedenle de çağın getirdiği gelişmelerin takip edilemediğini ayrıca spor faaliyetlerinin üniversitelerle koordineli bir şekilde yürütülmesi gerekliliğini belirtmiştir.

2. Türkiye Görme Engelliler Spor Federasyonu Başkanı Abdullah ÇETİN Sporda dopingle mücadele alanında federasyonların pozisyonu, temel sorunlar ve bu alandaki istatistiksel veriler hakkındaki sunumu sırasında;

Görme engelli sporcuların öncelikle sporu bir geçim kaynağı değil, sosyalleşme aracı olarak gördüklerini, eğitimcilerin tamamının gönüllülük esasıyla çalışan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı öğretmenler olduğunu bu alanda başarı kazananlar dâhil sporcuların dar gelirli olduğunu, dolayısıyla maddi güce dayanan bu kirliliğin henüz bu sporculara bulaşmadığını, teknik elemanların eğitimlerde görev alan öğretmenlerin ve ailelerin de doping konusunda bilgilendirildiğini belirtmiştir.

3. Türkiye Paralimpik Spor Federasyonu temsilcisi Prof. Dr. Nevin Ergun ve Türkiye Bedensel Engelliler Spor Federasyonu Başkanı Demirhan ŞEREFHAN Türkiye'nin ulusal ve uluslararası alanda dopinge mücadeledeki konumu, bu alandaki temel sorunlar ve kendi deneyimleri hakkındaki sunumları sırasında,

Federasyon bünyesinde 13'ü paralimpik 15 spor branşının faaliyette olduğu, Dünya Sağlık Örgütü verilerine göre dünyada engellilik oranının nüfusun % 10'u Türkiye'de ise % 12,9'u olduğu, önemli olan konunun engelli bireylere de eşitlik sağlanması olduğu, tüm kamplarda sporculara dopinge mücadele eğitimi verildiği, bu gruptaki sporcuların sağlık problemleri nedeniyle bu maddeleri kullandıkları takdirde daha kötü etkilenecekleri, hatta ölümle sonuçlanabileceği bilgisinin de kendilerinde oluşturulduğu, sporcuların yabancı lisan bilmemesi nedeniyle bulunabilirlik formunun doldurulmasında federasyonun yardımcı olduğu, her sporcunun kullandığı ilaçların ve yazılan reçetelerin federasyon hekim/hekimleri tarafından değerlendirildiği, devamlı olarak sporcu ve antrenör eğitimleri verildiği belirtilmiştir.

4. Atletizm Federasyonu Eski Başkanı Mehmet TERZİ ve Halter Federasyonu Eski Başkanı Hasan AKKUŞ'un, Sporda doping sorunu, kendi deneyimleri ve dopinge mücadele alanında alınması gerekli tedbirler hakkındaki sunumları sırasında

Dopingin olduğu ortamda sporun gelişemeyeceği, sporun ve sporcunun yapısı gereği ferdî sporlarda ve başarının süre ya da ağırlık gibi belirteçlerle ölçüldüğü sporlarda doping kullanımının daha yaygın olduğu, çoğu ülkede dopingin nitelikli suç olduğu ve buna yönelik cezai düzenlemelerin olduğu, doping maddelerinin ülkemize giriş yolunun daha çok internet üzerinde olduğu, sporculara bu maddeleri temin eden kişilerin de daha çok antrenörler olduğu ifade edilmiştir.

9) 16 Ocak 2013 Tarihli (9.) Toplantı Tutanak Özeti

1) Atletizm Federasyonu Teknik Kurul Eski Başkanı Muharrem Or konuşmasında özetle;

Türkiye Atletizm Federasyonu’nun Doping Mücadele Talimatı’nı birkaç toplantıdan sonra kabul ettiklerini ve başkanının da talimatı imzaladığını, bundan sonra doping mücadelesinde ilk olarak eğitimi ele aldıklarını, ancak bu kararlarını uygulayamadıklarını ve bu konuda bir buçuk yıl boyunca hiçbir şey yapmadıklarını, kendisinin doping kontrolüne engel olma nedeniyle disiplin kuruluna sevk edilmesine sebep olan olayların 5 Haziran 2012 tarihinde Ankara’da yapılan yarışma sırasında gelen görevlileri tam olarak tanımamasından kaynaklandığını, Disiplin Kurulunca “doping kullanımını sporculara özendirme” ile suçlandığını, ancak bu ithamla aslında tam olarak ne ile suçlandığını anlamadığını, ödül yönetmeliğinde vadedilen ödüllerden hareketle antrenörün sporcuyu dopinge yönlendirmeyeceğini, kendisinin ise bunu yapmayacağını çünkü bu zamana kadar doping yönetmeliğinden kaynaklanan bir ödül almadığını, hiçbir sporcusuna yasaklı madde kullanımadığını hatta şu an halen çalıştırdığı dört sporcuya ergojenik yardımı bile yasakladığını belirtilmiştir.

Bilimde ileri düzeyde bulunan ülkelerin aksine Türkiye’de sporculara laboratuvar desteği olmadığını, dopingin Türkiye’de sportif bilimsel laboravurlar kurulmasıyla ve sporcuların bunlarla sıkı takibe alınmasıyla çözülebileceğini, ayrıca kontrolün yıldız ve genç sporculardan başlayıp sıkı takip suretiyle devam etmesi gerektiğini, bazı antrenör ve sporcuların dopingsiz başarı elde edilemeyeceği inancında olduğunu, kendisinin olimpiyatlara gitmeden önce yasaklı madde kullanımını engellemek amacıyla sporcuların odalarında birçok kez aramalar yaptığını, ifade etmiştir.

2) Millî Takım Antrenörü Artun TALAY özetle;

Sporla para için uğraşmadığını, sporcuların da bayrağımızı dalgalandırmak için çalıştıklarını, yasaklı madde kullanımının birçok hastalığa neden olduğunu bildiklerini, Türkiye’de sporcu hazırlamada tüm sorumluluğun antrenörün üzerinde olduğunu, antrenörün de bu nedenle hata yaptığını, başka ülkelerde ise sporcu yetiştirmede doktor, masör, fizyoterapist, psikolog, biyokimyacı görevlilerin de bulunduğunu, dopingli çıkan sporcuların tüm yaşamlarının bozulduğunu, maddi ve manevi sıkıntılar içinde olduklarını, ülkemizde diğer ülkelerdeki gibi Spor Bakanlığına ve Olimpiyat Komitesine olimpik sporcuları denetleyen ve raporlayan “olimpik koordinatör” olmadığını ve buna ihtiyaç duyulduğunu ifade etmiştir.

3) Halter Bayan Millî Takım Antrenörü Talat ÜNLÜ konuşmasında özetle;

2012 yılının sonlarındaki doping olaylarında 1997-1998 doğumlu olan sporcuların dopinge yakalandığını, bunun sorumlusunun bu çocukların olmadığını, halter sporuyla daha çok dar gelirli ailelerin ilgilendiğini, bu spor sayesinde çok kısa sürede iyi bir maddi güce ulaşmak istediklerini ve bu nedenle doping yaptıklarını, 2006 Üniversiteler Dünya Şampiyonasında tüm ülke sporcularından yapılan toplam 63 tane numune alımından sadece bir sporcudan pozitif sonuç çıktığını onun da bizim sporcumuz olduğunu, bayan sporcuların yasaklı madde kullanıp kullanmadığının dış görünüşünden, konuşmasından dahi anlaşılabileceğini, Konya’da her semtte belediyelerin ve yöneticilerin açtığı spor salonlarının olduğunu ancak kendi küçük salonunun kendisi için hammadde olduğunu, Akdeniz Oyunları öncesi şu anki federasyon başkanlarının kendilerini doping konusunda çok uyardığını, şu anda dopingli olan sporcuların iki yıl uzak durmaları ve yasaklı maddelerden temizlenmelerinden sonra kamplara alınmaları tavsiyelerinde bulunduğunu, ifade etmiştir.

4) Millî Sporcu-Antrenör Seydi Ali Tunca konuşmasında özetle;

Tüm spor merkezlerinde yasaklı madde kullanımı yapıldığını, hatta sağlıklı yaşam amacıyla spor yapanların dahi yasaklı madde kullandıklarını,

“Cezalar ve kontrollerin sıkılaştırılması gerektiğini Vücut Geliştirme Federasyonunun geçtiğimiz ay dopinge mücadele semineri verdiğini, disiplin talimatını değiştirdiklerini, antrenöre bir yıl ceza ve spor kulübüne de yarışmalardan men cezasının şu an disiplin kurulunda onay beklediğini, diğer federasyonlar da buna dikkat ederse, antrenöre ve kulübe sorumluluk yüklerse bu işin içinden biraz daha az bir zararla sıyrılabilceğimizi, yasaklı madde içeren ilaçları 15 yaşındaki bir çocuğun bir eczaneden rahatlıkla alabileceğini, yarışmalarda ilk üçe girenlerin doping kontrolünün sadece birine tesadüfi olarak kart çekme suretiyle yapıldığını, bu nedenle sporcuların doping yapmaya cesaret ettiklerini, eğer ilk sekize girenlerin tümüne bu kontrol yapılırsa sporcuların buna cesaret edemeyeceklerini, bilgisiz ve belgesiz antrenörlerin sayıca fazla olduğunu, Medya organları aracılığıyla bilinçlendirme yapılması gerektiğini, doping kontrolünün sadece idrardan değil kandan da yapılması gerektiğini, bu yapılmazsa dopingin tam önlenemeyeceğini belirtmiştir.

5) Millî Takım Antrenörü Hacı Ahmet Pekel konuşmasında özetle;

İstanbul’da olan bir sporcusuna sadece antrenman programı gönderdiği için 1 yıl men cezası aldığını, antrenör, sporcu, yönetici ve bu işin içinde olan herkesin mutlaka

doping eğitimi alması gerektiğini, antrenörlük eğitimin çok kısa olduğunu bunu ortadan kaldırmanın gerektiğini, Fransa, İngiltere ve Almanya’da antrenör eğitim akademilerinin olduğunu, ifade etmiştir.

10) 09 Nisan 2014 Tarihli (10.) Toplantı Tutanak Özeti

Bu toplantıda, kamu kurumlarından Komisyonda görevlendirilen, Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Kurumundan Diyetisyen Ceyhan VARDAR, Sağlık Bakanlığı Türkiye İlaç ve Tıbbi Cihaz Kurumundan Farmakolog Dr. Elif Hilal VURAL, Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik ve Spor Uzmanı Doç. Dr. Ersan KARA, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan Veteriner İlker ALTINTAŞ, TMOK Doping Mücadele Komisyonu Mevzuat Kurulu Üyesi Avukat Mehmet YOĞURTCUOĞLU, Gıda, Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı'ndan Gıda Mühendisi Nadir BULAK, Spor Genel Müdürlüğü Sağlık İşleri Daire Başkanlığı'ndan Uzman Psikolog Olcay YILMAZ, Spor Genel Müdürlüğü Sağlık İşleri Daire Başkanlığı'ndan Spor Hekimi Uzman Dr. Tuğba KOCAHAN ve Ankara Üniversitesi Cebeci Hastanesi Başhekim Prof. Dr. Rüşti GÜNER; Komisyon Raporunda kendi alanlarına giren konularda sunum yapmışlardır.

RAPORA İLİŞKİN KARAR CETVELİ

“Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergeleri ile (10/753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonunun, yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu bu rapor, Genel Kurula sunulmak üzere Yüce Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan

Başkan Vekili

Sözcü

Türkiye Büyük Millet Meclisi

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun

22/04/2014

Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi

Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu

(10/753,754,755,756,757,758,759,760,761,762,763,764,765)

Karar No: 04

KARAR

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan 10/753, 754, 755, 756, 757, 758, 759, 760, 761, 762, 763, 764, 765 Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonunun, yaptığı araştırma ve incelemeler sonucu düzenlemiş olduğu bu rapor, Genel Kurula sunulmak üzere Yüce Başkanlığa saygı ile arz olunur.

Başkan	Başkanvekili	Sözcü
<i>Osman Aşkın Bak</i>	<i>Adem Tatlı</i>	<i>Fatih Şahin</i>
İstanbul	Giresun	Ankara
Katip	Üye	Üye
<i>Gönül Bekin Şahkulubey</i>	<i>Halil Aksoy</i>	<i>Mehmet Kerim Yıldız</i>
Mardin	Ağrı	Ağrı
Üye	Üye	Üye
<i>Metin Lütfi Baydar</i>	<i>Muhyettin Aksak</i>	<i>Ülker Can</i>
Aydın	Erzurum	Eskişehir
Üye	Üye	Üye
<i>Mehmet Domaç</i>	<i>Erdal Aksünger</i>	<i>Hamza Dağ</i>
İstanbul	İzmir	İzmir
	(Ek görüşüm vardır)	
Üye	Üye	Üye
<i>Mesut Dedeoğlu</i>	<i>Ayşe Türkmenoğlu</i>	<i>Mehmet Hilal Kaplan</i>
Kahramanmaraş	Konya	Kocaeli
(Ek görüşüm vardır)		
Üye	Üye	
<i>Ali Öz</i>	<i>M. Volkan Canalıoğlu</i>	
Mersin	Trabzon	
(Ek görüşüm vardır)		

RAPORA EK GÖRÜŞ 1

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığına

TBMM’de kurulan, Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Çalışmaları ile İlgili Hazırladığım Rapor Ekte’dir.

Saygılarımla.

Son yıllarda Türk Sporunda yaşanan doping sorununun araştırılarak alınması gereken önlemlerin belirlenmesi amacıyla oluşturulan Meclis Araştırması Komisyon taslak raporunu incelediğimizde dopingin tarihçesinden başlayarak alınması gereken önlemlere kadar gayet detaylı bir raporun hazırlandığı görülmektedir.

Ancak son yıllarda giderek artan doping sorununun temelinde yatan ana etmen mevzuatların eksikliği, araç gereç eksikliğinden önce, Gençlik ve Spor Bakanlığının bu konuda temel bir politikasının olmamasıdır.

Ülkemizde son yıllarda yaşanan doping skandalları ile ilgili olaylara baktığımızda, doping ile mücadele için bir devlet politikası oluşturmak bir tarafa, Gençlik ve Spor Bakanlığının gerçekte dopingi engelleme gibi bir niyetinin olmadığı görülmektedir.

Özellikle Avrupa ve Olimpiyat şampiyonu sporcuların doping içeren maddeler kullandığı tüm dünyada olay olurken ilgili Federasyonunun ve Gençlik ve Spor Bakanlığının bu olayları basın ve kamuoyundan kaçırmaya çalışarak adeta doping skandalını örtmeye çalışması hem ülke sporu açısından hem de dünyanın Türkiye’ye bakışı açısından olumsuz sonuçlar doğurmuştur.

Öyle ki, Nisan – Mayıs 2013 tarihinden komisyonun oluşturulduğu tarihe kadar bu konularla ilgili olarak gerek ilgili Bakanlığı uyarmak, gerekse de doping ile mücadeleyi kamuoyu gündemine taşımak amacıyla vermiş olduğum soru önergelerinin

hiç birisine Spor Bakanlığı tarafından cevap verilmemiştir.

Gençlik ve Spor Bakanlığı bu konu ile ilgili gerekli adımları atmadığı gibi, söz konusu Federasyonlar hakkında herhangi bir yaptırımında bulunmayarak yaşanan skandalı örtme amacıyla işbirliğine girdi. Hatta o dönemde dopingli çıkan sporcuların Uluslararası Federasyona verilecek savunmalarının Spor Bakanlığı Hukuk Müşavirliğince hazırlandığı iddialarının gündeme gelmesi bile yaşanan vahametini göstermektedir.

Yine aynı dönemde Türkiye’de dopingli sporcu vakalarının artmaya başlamasıyla uluslararası Dopingi Önleme Ajansı (WADA)’nın talimatıyla ülkemizde düzenlenecek olan Akdeniz Oyunları öncesinde atletlerimizin doping kullanıp kullanmadığının tespiti amacıyla yarışma dışı doping numunesi almak amacıyla, çeşitli illerde yapılmakta olan tüm Atletizm Milli Takım Kamplarına ani denetimler yaparak numune almak istemelerine rağmen ilgili Federasyonun gözetimindeki Federasyon yetkilileri ve antrenörlerinin yer aldığı kamplarda sporculardan numune alınması engellenmiştir.

Bu sporculardan bir kısmına test yapılacağı önceden haber verilerek kamptan çıkmaları sağlanmış, hem Bakanlık hem de Federasyon yetkilileri bilerek bu sporculardan doping numunesi alınmasını engellemiştir.

Ardından IAAF (Uluslararası Atletizm Federasyonu) yetkililerinin Haziran ayı içerisinde İzmir’de yapılan Atletizm Şampiyonasına katılan tüm sporculardan doping numunesi alma talimatının olmasına rağmen söz konusu yarışmada bir çok sporcudan idrar numunesi alınmasına rağmen, özellikle Akdeniz Oyunlarına katılacak ve derece yapması beklenen sporculardan numune alınmadığı iddiaları hakkında gerekli duyarlılık gösterilmemiş, ülkemiz adına tam bir skandal olan bu durum tüm dünyada ülkemizin zor duruma düşmesine neden olmuştur.

Eski Gençlik ve Spor Bakanının sırf başarı hanesine puan yazmak amacıyla kirli başarılarına göz yumması, ilgili Federasyon yetkililerinin de bu duruma sessiz kalması ,dünya kamuoyunda ülkemizin içine düşürüldüğü durum, Olimpiyatların ülkemize verilmemesinde en önemli etkenlerden birisi olmuştur.

Olimpiyatların ülkemize verilmediğinin açıklanmasından sonra dönemin Bakanının Atletizm Federasyonu Başkanının istifasını istemiş olması, hatta bu komisyonun oluşturulmasını istemiş olması Bakanın ülkemizde dopingin

yaygınlaşmasında en önemli sorumlu aktör olduğu gerçeğini değiştirmeyecektir.

Yaşanan bu olaylar nedeniyle istifa eden dönemin Atletizm Federasyonu Başkanı Mehmet TERZİ'nin yerine, dönemin Bakanı Suat KILIÇ, dopingle ilgili tüm mevzuatlarda açıkça belli olmasına rağmen sporcusu dopingli çıkan antrenörlere tüm faaliyetlerden men cezası yerine sadece yarışmalardan men cezası verdiren kendi bürokrati Fatih ÇİNTIMAR 'ın Federasyon Başkanlığına seçilmesini sağlamıştır.

Sporcularına yasaklı madde kullandırdığı tespit edilen antrenörlerin sporcu çalıştırmaya devam ederek devletin tüm tesislerini kullanmaya devam etmesi, bu kişilere sadece yarışmalara katılmama cezası verilmiş olması gerek bakanlığın, gerekse ilgili federasyonların ülkemizde yaşanan doping olaylarına nasıl bakıldığının açık bir örneğidir.

Daha önce de çocukları Vücut Geliştirme Salonlarında yasaklı madde kullanan ailelerin Bakanlığa yapmış oldukları şikayetler bu güne kadar Bakanlıkça dikkate alınmaması Komisyonunda yeterince incelenmemiştir.

Bu gün ülkemizde Vücut Geliştirme sporunda doping kullanımı daha da tehlikeli boyutlara ulaşmıştır.

Bu konu hakkında Komisyon Başkanına yaptığım, Vücut Geliştirme Federasyonu eski yönetim kurulu üyesi Zekai DURMAZ ve ilgili kişilerin Komisyonunda dinlenmesi talebime Komisyon Başkanlığı tarafından olumlu yanıt verilmemiştir.

Bu kişiler dinlenilebilseydi, vücut geliştirme sporunda yaşanan doping olayları ile ilgili yapılan şikayetlerin bu güne kadar neden göz ardı edildiği ortaya çıkabilirdi.

Yine bu komisyonun oluşturulmasında önemli bir etken olan vücut geliştirme sporcusu Şahin İRENCİN'in yasaklı madde nedeniyle hayatını kaybetmesi ve ardından yaşananlar skandallar ülkemizde sporu yönetenlerin doping konusunda ne kadar duyarsız kaldığının en açık göstergesidir.

Bakanlık, ancak Şahin İRENCİN'in hayatını kaybetmesi sonucunda harekete geçebilmiş, bu durumdan kurtulmak için Bakanlık ilk olarak 81 il Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüklerine acilen talimat vermiş, ve talimatta (kendi denetimlerinde olan) Vücut Geliştirme Salon sahiplerinden yasaklı madde bulundurmadıkları yönünde geçmiş tarihli dilekçeler toplanmasını istemiştir. Tutulan geçmiş tarihli tutanaklarla sanki salonlarda Bakanlık tarafından sıkı bir denetim yapılmış gibi gösterilerek

Bakanlığın suçsuz olduğu basına ve kamuoyuna gösterilmeye çalışılmıştır. Komisyon bu konuda da gerekli çalışmayı yapmamıştır.

Geçmişte Dopingli çıkan sporcuların bugün Federasyonların çeşitli kademelerinde yer alması, yasaklı madde ticareti yapan kişilerin Vücut Geliştirme Federasyonu Eğitim Kurullarında yer alarak Federasyonun eğitimlerinde dopingle mücadele dersleri vermesi, Milli Takım Antrenörlerinin sanal alemde yasaklı madde satışı yaptıkları iddiaları hakkında, Gençlik ve Spor Bakanına bizzat isim listesi vermeme rağmen yeterince araştırılmamıştır.

Bu gün ülke sporunda yaşanan sorunların temelinde mevzuat eksikliğinden ziyade uygulamada eksikliklerin yaşandığı açıkça görülmektedir. Ancak, kamu adına kontrol ve denetim mekanizmalarını elinde bulunduran yetkili kurum ve kuruluşlar dopingi önleme konusunda gerçek bir niyete sahip olmadıkça Türkiye’de sporda dopingin önüne geçmek mümkün olmayacaktır.

Yetkili kurum ve kuruluşların dopingle mücadele konusunda gerekli kararlılığı taviz vermeden göstermesi, gerekli önlemlerin ivedilikle alınarak uygulanmaya konulması halinde sporda dopingle mücadelede başarılı olunabilir.

Sporadaki tüm branşlar da gerekli önlemler alınmalı, yasaklı madde kullanımının en yaygın olduğu ve özellikle ölüm vakalarının da sıkça yaşandığı Vücut Geliştirme sporunun acilen yarışma statüsünün kaldırılmalıdır. Bu durum bu spora ilgiyi azaltmayacak aksine gençlerimizin bu spor dalında yasaklı madde kullanımını büyük ölçüde azaltacaktır.

Özellikle İran ve Bulgaristan gibi ülkelerden yasa dışı yollarla elde edilen yasaklı maddeleri bulundurmanın uyuşturucu madde bulundurmak ile eşdeğer yaptırımlara tabi tutulacak yasal düzenlemelerin bir an önce alınmalı, bu olaylarla ilgili verilen cezalar artırılmalıdır.

Çünkü sporda kullanılan yasaklı maddeler en az uyuşturucu madde kadar tehlikeli ve öldürücü olabilmektedir.

Sporculardan yarışma dışı numune alımının olabildiğince sık yapılması sağlanmalı bu dönemlerde istendiği halde numune vermek istemeyen, görevlilere bildirdiği yerde bulunmayan sporculara mevzuatlarda yer aldığı şekliyle dopingli çıkmış gibi ceza verilmelidir. Zira, her an kendisinden numune alınabileceğini ve bundan kaçış olmayacağını bilen bir sporcu bu maddeleri kullanırken artık çok daha fazla düşünmek

zorunda kalacaktır.

Federasyonlarımız her ne kadar özerk veya bağımsız olsa da çok büyük bir çoğunluğunun kendi öz geliri bulunmamaktadır. Bakanlığın veya kuruluşların verdiği bütçeler ile ayakta durmaktadır. Yapılacak denetimlerde yurt içi ve yurt dışı yarışmalarda sporcusunda doping tespit edilen Federasyonların bütçelerinde her dopingli sporcu için bütçesinin belirli bir oranında kesinti yapılmalıdır. Bu oran ne kadar yüksek tutulursa Federasyonlarda işi bu denli dikkate alacaklardır.

19 Ekim 2005 tarihinde Unesco tarafından sporda dopinge karşı mücadele etmek için yürürlüğe sokulan, bu güne kadar 174 ülkenin imzaladığı, Türkiye’nin de 9 Haziran 2009 tarihinde imzalayıp kanunen uygulama taahhüdünde bulunduğu sözleşmenin taahhütlerini yerine getirmesi gerekmektedir.

2007 yılında WADA’nın her ülkede bir bağımsız dopingle mücadele kuruluşu kurulmasını şart koştuğu “Türkiye Anti-Doping Ajansı – TADA” kurulması için çalışmalarına başlanmasına rağmen bunun yerine 2011’de GSGM ve Milli Olimpiyat komitesi arasında imzalanan protokol sonrasında kurulan“ Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Dopingle Mücadele Komisyonu (DMK) kaldırılarak yerine WADA, UNESCO ve Uluslararası Kuruluşlar tarafından kabul göreceği “Türkiye Anti-Doping Ajansı – TADA”bir an önce kurulmalıdır.

Türkiye’nin Avrupa Konseyi Dopingle Mücadele Sözleşmesi’ni imzalaması ile kurulan ancak 2011 yılında Fenerbahçe’li Basketbolcular ile ilgili verdiği raporun hatalı çıkması sonucu WADA tarafından lisansı iptal edilen, Türkiye’nin ilk ve tek WADA onaylı Doping Kontrol Laboratuvarı olan Hacettepe Üniversitesi bünyesinde ki Türkiye Doping Kontrol Merkezi’nin bir an önce açılması sağlanmalı, ayrıca İstanbul, İzmir gibi nüfus yoğunluğu olan illerimizde de Üniversitelerle bir araya gelinerek Doping Kontrol Merkezlerinin sayıları artırılmalıdır.

Türkiye’de sporculara verilen büyük miktarda ödülün yanı sıra sırf Uluslararası alanda başarının elde edilmesi için hükümetin ve federasyonların dopinge göz yumduğu, hatta teşvik ettiği iddialarının gündeme getirilmesinden sonra değiştirilebilen ödül yönetmeliği tekrar güncellenerek Uluslararası normlara kavuşturulmalıdır.

WADA (Uluslararası Doping Ajansı) IAF’a (Uluslararası Atletizm Federasyonları Birliği) Türkiye’nin dopingli sporculara işlem yapmadığı yönünde

Bakanlığa bildirimde bulunmasına rağmen Gençlik ve Spor Bakanlığının bu olay hakkında neden hiçbir işlem yapmadığı araştırılmamıştır. 3 sporcumuzun dopingli çıkması nedeniyle yarışmalardan men edildiği bu olayın IAF tarafından dünya kamuoyuna açıklanması Türkiye’nin dünya kamuoyunda itibarını zedelemiştir.

Yasal olarak doping maddesi içeren ilaçlara kolay ulaşmak mümkün değilken, sadece doktor kontrolünde ya da reçeteyle ilaçlar temin edilebilen bu ilaçların, yurt dışından kaçak olarak ülkeye sokulup satılmasının engellenmesi, el altından bilinçsizce sporculara verilmesinin önüne geçilmesi için yasal düzenlemeler yapılmalı, cezalar artırılmalıdır.

15.10.1999/23847 tarih ve sayılı Resmi Gazetede yayınlanan “Özel Beden Eğitimi ve Spor Tesisleri Yönetmeliği “ne göre ülkemizde açılacak her türlü spor salonunun açılışı ve denetiminin Spor Genel Müdürlüğünce yapılacak olmasına rağmen spor salonlarında gelişigüzel kullanılan doping maddeleri ile ilgili gerekli denetimler yapılmamıştır. Spor salonlarında Doping ile mücadele için bu görevin Spor Genel Müdürlüğünden alınarak Federasyonlara verilmesi gereklidir.

Erdal AKSÜNGER
İzmir Milletvekili

RAPORA EK GÖRÜŞ 2

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

Son Yıllarda Türk Sporunda Yaşanan Doping Sorununun Araştırılarak Alınması Gereken Önlemlerin Belirlenmesi Amacıyla Kurulan Meclis Araştırması Komisyonu Başkanlığına

Komisyonun nihai rapora esas teşkil etmesi planlana “Taslak Rapor” üzerindeki görüş ve önerimiz ekte sunulmuştur.

Saygılarımızla.

Spor, belli ölçüde fiziksel güç ve beceri gerektiren yarışmalı, eğlenceli ve sağlıklı faaliyetler arasında yer almaktadır.

Spor bugün evrensel kültürün bir parçası haline gelmiştir. Spor, dünya üzerinde dil, ırk ve din farklı gözetmeksizin insanları birleştiren ve buluşturan önemli bir unsurdur. Spor aynı zamanda önemli bir yarışma unsurudur.

Dünya barışına da çok önemli katkılar sağlayan spor, fiziksel katkının yanı sıra insanların ruh sağlığını da olumlu yönde etkilemektedir. Bu bakımdan insan yaşamında sporun önemi büyüktür.

Bütün dünya ülkeleri, spora ve sportif faaliyetlere büyük önem vermekte ve önemli bütçeler ayırmaktadır.

Düzenlenen Dünya Şampiyonaları, Avrupa Şampiyonlukları, Olimpiyat ve Paralimpik Oyunları kısacası bütün uluslararası müsabakaların tamamı sporcular arasında kıran kırana bir mücadele içinde geçmektedir.

Ülkeler, ismini finale yazdırmak ve birincilik kürsüsüne çıkmak için bugün neredeyse hiçbir fedakârlıktan kaçınmaz hale gelmiştir.

Ülkemizde de her çeşit spor dallı ve branşında sportif faaliyetler sergilenmektedir. Ülkemiz uluslararası alanda çok sayıda başarıya imza atmıştır. Bu başarılar neticesinde sporcularımız, ülkemize sayısız madalyalar kazandırmıştır.

Bu bakımdan, sportif faaliyetlerin toplumsal boyutunun yanı sıra, ulusal ve uluslararası boyutları da bulunmaktadır. Nasıl ki bir başka ülkede yaşanan doping olayları, bizim ülkemizde ve tüm dünya da duyuluyor ve o ülke ve sporcusu itibar kaybediyorsa, Türkiye için de bu aynen böyledir.

Ülkemizde yaşanan bir doping olayı da dünyanın her yerinden duyulmaktadır. Yaşanan doping olaylarından dolayı hem ülkemiz hem de sporcularımız itibar kaybetmektedir.

Bu nedenle, doping konusunu toplumsal boyutunun yanı sıra ulusal ve uluslararası boyutu ile ele alınmalı ve değerlendirilmelidir.

Ülkemizde genellikle amatör olarak başlayan spor hayatı, zamanla elle edilen derecelere bağlı olarak profesyonel bir spor hayatına dönüşmektedir.

Dopingle mücadele de bu yüzden, amatör spor kulüplerden başlatılarak sürdürülmelidir. Eğitime ağırlık verilmeli ve mücadele konusunda ortaya çıkan eksikler tamamlanmalıdır.

Öncelikle bu konuda kapsamlı bir araştırma yapılmalıdır. Doping kullanım oranı ve yaş grupları belirlenmelidir. Bilinçli ve bilinçsiz kullanımlar, kullanım nedenleri, kullanım sıklıklarının amatör ve profesyonel sporculara göre dağılımları ortaya net bir şekilde çıkarılmalıdır.

Kısacası bu konuda çok samimi bir çalışma yapılmalıdır. Bu çalışmaların sonuçları ortaya çıktıktan sonra, mücadele sürecine geçilmelidir. Kısa, orta ve uzun vadede yapılması gerekenler tek tek belirlenmelidir.

Mücadele sürecinde devletin, kulüpler ve tüm sporcular üzerine düşen görevleri eksiksiz yerine getirmelidir. Doping konusundaki her sorunun, karşısına konulacak bir mücadele yöntemi olmalıdır.

Günlük hayatta sık sık kullanılan grip ilaçlarının bile doping içerikli olduğu düşünülürse, eğitimin önemi zaten açık ve net bir şekilde ortaya çıkmaktadır. Eğitim konusu dopingle mücadelenin neredeyse en temel unsurlarından birisi olmalıdır.

Spor camiasının üzerinden eğitim hiçbir zaman eksik edilmemelidir. Sporcularımız, müsabakalar öncesi kullandıkları veya kullanacakları ilaç ve ek besinler konusunda mutlaka uyarılmalıdır.

Ayrıca ülkemize kaçak yollarla sokulan doping ilaçlarına yönelik de mutlaka çok sıkı önlem alınması gerekmektedir.

İnternet ve her türlü pazarlama yöntemleriyle yapılan satışlara karşı çalışma yapılmalıdır. Yasaklı maddelerin ulaşımı ve ticareti mutlaka önlenmelidir.

Gıda takviye edici ürünler konusunda da sporcular bilgilendirilmelidir. Bu ürünler nedeniyle de ülkemizde çok sayıda istenmeyen olaylar yaşanmış durumdadır.

Bunlar her ne kadar ilaç kapsamından çıkarılmış olsa da bunlar ilaç. Bunlar farmatik şekil haline gelmiştir. Bir kapsül halinde, bir tablet halinde hazırlanmaktadır. Doping amaçlı kullanılan gıda takviye edici ürünlere yönelik de önlem alınmalıdır.

Türkiye’de bütün bu çalışmaların dışında, doppingle mücadele ve sporcu sağlığı konusunda kapsamlı bir yasa çalışması yapılmalıdır. Bu yasa çalışması mutlaka geniş katılımlı bir şekilde ve bütün kesimlerin görüşlerine başvurarak yapılmalıdır.

Dünya Anti-Doping Ajansı (WADA) ve Uluslararası Olimpiyat Komitesi (IOC) ile sürekli olarak işbirliği içinde çalışmalar sürdürülmelidir.

Türkiye Doping Merkezinin uluslararası kurallara uyumu sağlanarak, tekrar akredite edilmelidir. Bu konuda bu merkeze yeterli kadrolar ve ödenekler en kısa sürede sağlanmalıdır.

Milli Olimpiyat Komitesi bünyesinde kurulan Doppingle Mücadele Komisyonu hazırlanacak olan Doppingle Mücadele ve Sporcu Sağlığı Kanununda daha da geliştirilmelidir.

Böylece Türk sporunu doping söylentilerinden uzaklaştırarak düzlüğe çıkarmalıdır. Bu ülkemizde spora ve sporcuya önem veren bütün kesimlerin en önemli görevidir.

Türkiye’de uluslararası alanda çok sayıda başarılarla imza atmış sporcularımız, bugün doping nedeniyle zor günler yaşamaktadır.

Bugün ülkemizde ve dünyada doping kullanımından dolayı hayatını kaybeden sporcularımız var.

Doping kullanımı nedeniyle, süresiz olarak müsabakalardan süreli veya süresiz bir şekilde men edilen milli sporcularımız vardır.

Bütün bu yaşananlar bizleri ve ülkemizi üzmektedir. Bu üzüntümüzü azaltmak için mutlaka bundan sonrası için önlem alınmalıdır.

Mesut DEDEOĞLU
Kahramanmaraş Milletvekili

Ali ÖZ
Mersin Milletvekili